

בס"ד

קובץ כל ספרי כשרות

חלק ז'

שער כללי

הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הקדושים זי"ע
הק' שלום יהודה גראס, אבדק"ק האלמין יצ"ו

חלק ז'

7 ספרים

ספר א': מנחת יהודה (לשון הקודש) חלק ו' מספר נפש ישעיה
על מאכלות אסורות.

ספר ב': חלב ישראל חלק א' - חלק ג' מספר נפש ישעיה על
מאכלות אסורות, מבוססת להאיר עיני בני ישראל מציאות המצב
בנושא חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, נחוץ מאוד לכל בר
ישראל בכלל לרבנים מנהלים ומשגיחים בפרט.

ספר ג': קונטרס חותם בתוך חותם - בענין בשר ודגים שאין
עליהם חותם בתוך חותם.

ספר ד': מלחמת השם חלק א': בו יבואר המכשולות הגדולות
איך שנכשלו ישראל קדושים בחומר האיסור של יין נסך.

ספר ה': מלחמת השם חלק 10: עובדא מחרידה ומזעזעת שמכניסים חלב חזיר בתוך חלב בהמות.

ספר ו': מלחמת השם חלק 20: - וויכטיגע התעוררות וועגען די מעדעצינן אויף פסח.

ספר ז': מלחמת השם חלק 26: קונטרס "ואנכי תולעת ולא איש" חלק א'. בירור הלכה בענין הירקות הנמכרים בשוק, בארצות הברית מאיזה השגחה שהיא, בחזקת נקי מתולעים קול קורא'ס וזהירות נגד החדרת מיליאני תולעים ג' פעמים בכל יום לכל בתי ישראל החרדים בכל מקומות מושבותיהם. מראה באצבע איך שבלעיסה אחת יכולים לעבור על 50 לאווין, ובסעודה אחת מצטרפים לעשרת אלפים לאווין.

בעזרת השם יתברך

קונטרס מנחת יהודה

על חומר הענין של "חלב
עכו"ם" ו"סימילאק"
לפסח ולכל ימות השנה

חלק ששי מספר נפש ישעיה על מאכלות אסורות

אשר חברתי ולקטתי בחמלת ה' עלי

ה"ק שלום יהודה גראס
רב דקהל "מגן שאול" ור"מ בישיבה וכולל
"בית ישעיה", ברוקלין נוא יארק

שנת וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' (יחזקאל מ"א)

מתורגם מאידיש ללשון הקודש ע"י הרב יעקב ווייס שליט"א

הוצאת
אמונה פאבלישינג

התוכן

- א. חומר האיסור של שתיית "סימילאק" "Similac" בכל השנה וכ"ש בחג הפסח.
- ב. חומר הענין שבחג הפסח לא לאכול בשום מקום אחר.
- ג. מה מלמדים אותנו הספרים הקדושים בענין "חלב אם".
- ד. הדרכה בענין קניית אוכל מוכן.
- ה. הבהרות ברורות בענין ההכשרים.
- ו. רפרוף בענין ההשגחות בזמנינו.
- ז. דעת תורה של גדולי הדור בענין ההשגחות וההכשרים.
- ח. עובדות וסיפורים בענין מה שקרה בהכשרים.
- ט. הנחיות להורים איך לגדל ילדים גדולי תורה ויר"ש.
- י. עצות לילדים שאינם מבינים את הלימוד.
- יא. ראיות שילדים קטנים צריכים יותר להישמר ממאכלות אסורות מאשר מבוגרים.
- יב. מאכלות אסורות פוגע בגופו ונפשו של הילד.
- יג. תיקון לאם שנתנה לילד לאכול סימילאק.
- יד. כל אבא חייב בעצמו להסתכל על כל אוכל או שתיה שלא משתמשים בבית.
- טו. עצות לחיזוק מצב הכשרות בבית בלי מחלוקת.
- טז. עצה טובה למי שאין לו בשום אופן זמן לעשות בבית בענין הכשרות.
- יז. עצות בכדי שיהיה בפסח חלב כשר.
- יח. חקירה ודרישה של רופאים בענין "סימילאק".
- יט. ליטול נטילת ידים עם ילדים קטנים, חינוך ישראל סבא על ענייני חינוך ועוד.

מודעה

א. מאחר ויש בידי מספר ספרים בענין מאכלות אסורות המוכנים להדפסה, ובגלל מחסור בכסף אי אפשר להדפיסם, לכן אנו פונים ומבקשים מכל מי שמוכן לשלם מכספו את הספרים לזיכוי הרבים, לע"נ קרובי המשפחה, ושם הספר ישא את שמו של הנפטר שננציחו בספר, שיפנה לטלפון: 436 8086 (718).

ב. אנו גם מכינים להדפסה את הספר החשוב "מדריך לצניעות" שחייב שיהיה בכל בית יהודי (2 פרקים מן הספר הודפסו בשבוע האחרון בירחון "די תורה וועלט" - היו"ל ע"י הרה"ג מוהר"ר אשר אנשיל קרויז שליט"א - הממלאים 4 עמודים מאוד חשובים וחיוניים הנוגעים לכל יהודי, למדור קוראים "מדור הצניעות" בעמוד מספר 24 והלאה. כמו"כ יש בעמוד מס' 5 מכתב מאוד חשוב המעורר לתשובה, שנדפס לע"נ האשה הק' מרת פייגא רחל ב' ר' צבי ברעכער ע"ה, וגם בחודש אדר הדפסנו חלק מן הספר "מדריך לצניעות", שיש שם לעורר בענינים חשובים, יואיל בטובו וישלח לנו ואנו נזכיר את הענין בשם אומרנו.

ג. זה זמן שאנו מתארגנים להו"ל ירחון, שמטרתו לעסוק בעניני חינוך כשרות וצניעות, וכמו כן בנושאים חשובים אחרים, לכן אנו פונים ומבקשים מכל מי שמעוניין להנציח שמו של קרוב, יודיע לטלפון מספר 436 8086 (718).

פתח השער

אודה את ה' בכל לבב בתוך רבים אהללנו, שזיכנו עד הלום לבוא ולהדפיס ספרי "מנחת יהודה" חלק ששי מספר **נפש ישעי'** - על מאכלות אסורות, וב"ה שהספרים הראשונים נתפשטו בישראל והשרישו שרשים ופעלו התעוררות רבה בעניני כשרות בכל תפוצות ישראל. הספרים נתקבלו ב"ה בהערצה ונמכרו לאלפים מאחבנ"י. ותשועה ברוב יועץ, ונתייעצתי עם כמה מגדולי הרבנים שליט"א להדפיס קונטרס מיוחד אודות נתינת חלב עכו"ם ושאר דברים אסורים לילדים קטנים. והדפסתי הקו' בלשון אידיש המדובר בינינו דוקא, כדי לאפשר גם לנשים לעיין בה, בקיווי להשי"ת שהדברים יעשו רושם בלבבותם, ובזכותם נזכה להגאל כימי צאתנו מארץ מצרים שנגאלו בזכותם, כי עיקר קדושת ישראל הוא קדושת המאכלים והוא יסוד התורה וקיום האמונה אהבת הבורא ודביקות האלוקית, ידיעת האב והמשכת הבן, כמו שפי' רש"י ז"ל על הפי' ואנשי קודש תהיון לי וכו' אם אתם פרושים משקוצי נבילות וטריפות הרי אתם שלי ואם לאו אינכם שלי עכ"ל. ומי שפוגם נפשו במ"א אז אינו נקרא בנו של הקב"ה וכופר בהקב"ה, כמבואר בזה"ק שמיני דף מ"ב ע"א ר' יצחק אמר כל מאן דאסתאב בהו כאילו פלח לע"ז דאיהו תועבת ה' וכו', נפק מסטרא דחיי ונפק מרשותא קדישא ועייל ברשותא אחרא ולא עוד אלא דאסתאב בהאי עלמא ובעלמא דאתי עכלה"ק.

כשהוצאתי לאור את ספרי הראשון, הייתי אצל רבינו מאור עינינו רשכבה"ג מרן כ"ק אדמו"ר מסאטמאר שליט"א, וברכני בהצלחתו להפיץ הספר, ומכוח ברכתו וקדושתו פעל הרבה ועשה התעוררות גדול אצל כל אחד מאחבנ"י המבקשים האמת בעניני כשרות.

על כן אני מבקש מאחבנ"י שתקבלו ספר זה בספנ"י וגם ללמוד בזה. ואם תאמרו מי הוא זה ואיזה הוא שאלמוד בספרו, אך דעו נא רבותי שספר זה אינו כמו שאר הספרים שהמחבר מחדש דבר משלו, רק ספר זה מלוקט מן הש"ס זוהר וספרים של רבותינו הק' שכל דבריהם קדושים וממילא לא עלי תלונותיכם. ואני מבקש מכ"א מישראל שתקבלו ברכה זו לתוך ביתכם ותהיון לי לעזר ולהועיל.

מנחת פרק א יהודה ה

ואסיים: רבש"ע יהר"מ שתתן לי כח וחוזק ואון ועוז ותעצומות ואומץ להתחיל ולגמור לכתוב מה שעוררתני לחבר חיבור כולל עניני מאכלות אסורות שהוא יסוד האמונה ועמוד העבודה, ולא יקרה לי שום מכשול ונזק ופחד וצער ודאגה ויגון ומגיעה ועיכוב ובלבול ועצלות ומחשבה זרה בעולם, ותשפיע עלי שפע השכל וחכמה בינה ודעת ותבונה וזכרון והדריכני באמיתך, ודרך שקר הסר ממני ותורתך חנני, ואזכה ללמוד וללמד לזרעי ולזרע זרעי לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, ולא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.

ובזכות השמירה ממאכלות אסורות נזכה להיות שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שישלח לנו אליהו הנביא בבשורת הגאולה השלמה - לשמחנו בבנין ירושלים עיר הקודש, ונודה לה' שיר חדש על גאולתינו ועל פדות נפשינו במהרה כימינו אמן.

ה"ק שלום יהודה גראס

בלאאמו"ר הרה"ג הצ' מוהר"ר ישעי' זאב גראס זצ"ל

תשובה שהשיב לי הגה"צ המפורסם מדעברעצין שליט"א על השאלה ששאלתי בענין כשרות ה"סימילאק"

נשאלתי בדין פארמולא מחלב עכו"ם הנקרא "סימילעק" וכיוצ"ב הנותנים לתינוק שאינו יונק משדי אמו, מה דינו.

השבתי עפ"י הלכה אין שום היתר בדבר ואם עפ"י דברי הרופאים מומחים התינוק חולה ל"סימילעק" וכיוצ"ב אז באין ברירה יש ליתן לו כדין שאר חולים שנותנים לו איסור אם הוא חולה לאותו דבר.

אחד מהיותר פליאה נשגבה בעיני, שהוא בלא ספק חטאת הקהל לאשמת העם, ואשמח בראשיכם, שזה הרבה למעלה מעשרים שנה שהתחילו גולי יוראפ, אוד מוצל מאש של הקרעמאטארי של היטלער וחבריו ימ"ש לבוא לאמעריקע, ועדיין לא נתקן **חלב כשר לתינוקות** היינו לילדים שאינם יכולים לינוק משדי אמם לכל דברי שטות והבל מפזרים עשרת אלפים דאללארען, יש חתונה העולה למעלה מחמישים אלפים דאללארען, בזמן האחרון אפילו סעודת בר מצוה עושים במקום גבוה (הנמוך אצלינו) העולה לעשרת אלפים, בגדי חתונה עולה למאות ולשגעון הנשים אין מן הכבוד, כדי בזיון וקצף, לילך ב' פעמים בבגד אחד לחתונות ולכל חתונה וחתונה מוכרח הבעל, על אפו וחמתו, להפסידו ממון רב כדי למלאות רצון ותאות אשתו שלמדה מהחוכרות המאוסים (מלוכלכים, שקועים, מקולקלים ובאזשים), ולדאבון נפשינו ולצרות לבנו, להציל הדור הבא אלפים ואלפים תינוקות אין לכסף מוציא להמציא להם **פארמולא מחלב כשר** מה נשובו ביום שידובר בהם, היינו ראשי העם ומנהיגי הדור, איך הנחתם לטמטם לבות אלפי לבבות של תינוקות בראותם שמפטמים אותם בפארמולא מחלב עכו"ם ולא נודעזעתם מדברי הרמ"א (יו"ד סי' פ"א ס"ז) שזה מזיק להם היינו לנפשם לאח"ז, מה יענו הרבנים הגדולים הי"ו, שדבריהם נשמעים ובידם לתקן כי הכל סרים למשמעתם, לבת קול היוצא מהר חורב האומרת ומכרזת אוי להם לבריות מעלבוננו של "תורה", תורת רבינו המג"א (סי' שמ"ג סק"ב) שגם אם אין ב"ד מוחזין מכל מקום מזיק לתינוק ברוחניות.

מנחת יהודה

ז

האמת אגיד ולא אכחש מאות צעירים ממש כמעט בכו לפני מה יעשו שאין להם ברירה ומוכרחים ליתן לבניהם ולבנותיהם הרכים והענוגים שנפשותם נקיות מכל חטא ואשם "סימילאק" וכיוצ"ב חלב עכו"ם ולטמא ולטמטם ח"ו נפשותיהן הנקיות, שומו שמים. הרבה פעמים דרשתי ברבים וצעקתי ככרוכיא על מצוה מחויבת זו לעשות כל הצעדים להציל יונקי שדים שלא פשעו וגומלי חלב שלא חטאו **מליתן להם פארמולא מחלב נכרי** ושלא לפטמם מדברים אסורים אבל דברי נעלמו במדבר שממה באין שומע, ועתה אני קורא וחוזר וקורא לטפל" **במת מצוה**" זו להכין ולהזמין מחלב ישראל פארמולא ליונקי חלב שאי אפשר לאמם להניק אותם, ולהציל הדור הבא שלא יאבדו ברוחניות בעון זה.

כאן אני חוזר וצועק ומכריז ומודיע שכל מי שיש בידו לעשות פעולות לטובה בענין **פארמולא מחלב ישראל** שכרו כפול מן שמיא, כי מי יודע שאם עתה אין בעצמו צריך לאותו דבר בזמן קצר בנו ונכדו יצטרכו, אם כן עושה טובה לעצמו ולמשפחתו ולבני דורו, וזכות הרבים יהי' תלוי בו. מעולם תמהתי הלא בעזה"ת לימוד התורה לא נתמעט כלפי לימוד התורה באירופה, ואדרבה ואדרבה לפי ידיעת מומחים מחנכים עוד עלה ונתרבה, ואיך אפשר שלא נתקיים נוצר תאנה יאכל פרי' פרי קודש הילולים, וכבר אמרו במדרש (קה"ר ז') אלף נכנסין למקרא לביהמ"ד ואחד יוצא מהן להוראה ובעוה"ר מעשרת אלפים אין אחד יוצא להוראה, והלא דבר הוא, אלא הוא אשר גרמא בנזקין שרובם ככולם ר"ל ינקו **פארמולא מחלב נכרי** שמזיק להם לאח"כ. ומי הוא זה שמקבל על עצמו אחריות הזו ולשתוק. בעיני ראיתי, ומעיד אני עלי שמים וארץ, כשתהיתי ילדים בני עשר ויותר בצפיתי צפיתי שלאילנא רברבא יתעבדו ואחר כמה שנים נתדלדלו ונאבדו ואין, אין זה אלא חטאת הקהל, ואח"ז מצאתי לקדוש מוח"ז מרן רבנו החת"ס זכ"ע שכ' בפ' שמיני על מקרא קודש אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נשפותיכם בכל השרץ וגו'. וזה לשון קדשו. יאמר כי הנשמה חלק אלוה ממעל ואינה מקבלת זוהמת **חלאת מאכלים מתועבים** כי מה לה ולמאכל המתועב והיא עצם רוחני אוירי מאת ה' מן השמים, אך הגוף

מתמטם ע"י המאכלים ההמה ואינו יכול לקבל עוד המושכלות כי **יעבר** **מוחו ולא יכנסו דברי קדושה** במקום טומאה - אמנם כשאדם מקדש עצמו אזי מקבלת הנפש זכוך עי"ז כי היא חלק אלקים קדוש ומצא מין את מינו, וזהו אל תשקצו נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם, אין כח בשרצים לשקץ ולטמא נפשיכם עליונה, ורק ונטמאתם בם, אתם מתמטמים בם ולא הנשמה, כי אני ה' אלקיכם והיא חלקו, לכן והתקדשתם והייתם קדושים אם תקדשו עצמכם תהיו קדושים כי קדוש אני ומצא מין את מינו אבל ולא תטמאו את נפשותיכם דייקא כנ"ל וק"ל. עכ"ל קדשו. הרי ככל דברינו.

ועתה כשופר ארים קולי וקורא בגרון בקול, יהודים אידן מאמינים בני מאמינים, קדושים מרחם אמם, טהורים מלידה, אל תחשכו עוד, צעקו בבתי כנסיות ובבי מדרשות, הזעקו בחוצות וויליאמסבורג ובארא פארק, פלעטבוש ובענסנהורסט, מאנסי וסקווערטאון, לעיקוואוד וקליוולאנד, בכל מקומות מושבותיכם, התעוררו והתחזקו, ואל תתיגעו עד שבכח הרבים יעלה בידכם לתקן מה שהיה מקולקל הרבה למעלה מעשרים שנים, ובטוח אני באלה ובזכות הרבים.

וע"ז בעה"ח ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה.

שנת תשל"א לפ"ק פה ברוקלין יצ"ו.

משה שטערן

אב"ד דעברעצין יצ"ו

הקדמה והתנצלות

א. הרבה אנשים שואלים מה הרעש הגדול כל כך בענין ה"סימילאק", האם אין עוד עשרות מוצרים אחרים שיש עליהם חשש שהוא לא פחות חמור, שאסור להכניס אותם לפה, ואשר בכל זאת מכניסים אותם הביתה ומשתמשים בהם? ואם כן מדוע החליטו לעסוק רק בענין הנוגע דוקא לתינוקות שאינן מבינים כלל?

ב. התשובה לכך, שדוקא במוצר זה קיים החורבן של היהדות החרדית כולה, התלוי הן בעניני כשרות, והן בעניני צניעות, והן בעניני מדות דרך ארץ. כאן מדובר באותם הילדים הגדלים להיות תלמידי החכמים של הדור הבא, וכאשר מפטמים אותם במאכלות אסורות, הרי שקיימת סכנה גדולה לעתיד, כי ילד שפיטמו אותו ב"סימילאק" לא ניתן לצפות ממנו שיגדל כילד טוב וכשר, כל ילד שמפטמים אותו בחשש טריפות, אינו יכול לגדול (הן ילד והן ילדה) בעניני תורה, בעניני צניעות, בעניני כשרות, בעניני יראת שמים ועוד כראוי, כי אפילו אצל עוף פשוט אם מפטמין אותה במאכלות אסורות, אז אנו פוסקים כי העוף הופך להיות טריפה בדיוק כמו "דבר אחר" (יו"ד ה' טריפות), ואותו דבר כותבים הספרים הקדושים (רמ"ה, של"ה, אוחה"ק, ר"ת, ועוד) ובודאי להבדיל שהדבר חמור בהרבה אצל ילד יהודי.

ג. לכן אנו חייבים להכניס הרבה כוחות, לשרש את הפרצה, ורק לאחר מכן לקוות לעזרתו של הקב"ה, וכך אנו מקוים שנוכל לעשות הרבה בענינים הקשורים ליהדות, כמו למשל בעניני צניעות, כשרות, חינוך וכו'. אל תשכחו! שהגזירה הזו אצל המן להרוג את כל היהודים היה רק בענין אכילת טריפות (מגילה י"ב).

ד. כשכתבתי את השורות הללו צלצל אלי רב מפורסם ואמר לי את הכתוב בספר המפורסם אמרי ש"י, חז"ל שואלים המן מן התורה מנין? היכן מרומז בכל התורה הענין של המן? ועל כך השיבו שהוא מרומז בפסוק "המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת". ואם כן מה השייכות של הפסוק בפרשת בראשית לענין של המן?

ה. רואים לפעמים איך שיהודי מאבד את צלם האלוקות שלו, הוא נהיה מושחת עד כדי כך שהוא מוכן להכחיד את אחיו, ומהיכן נובע השחתה כזו אצל יהודי? זה קורה מכך שאין אוכלים כשר, שהוא מטמטם את הלב, כפי שהרמב"ם כותב שהאוכל נהיה דם, והדם זורם ללב ומטמטם אותו עד שהוא הופך אותו ל"המן" יהודי, כי הוא אכל דבר ש"צויתך לבלתי אכל ממנו", ע"כ.

רואים מכך שלאכול אוכל שאינו כשר גורם לרעה הגדולה ביותר.

ו. ולכן אומרים ארור המן אשר בקש לאבדי כי הוא האכיל את בני ישראל במאכלות אסורות, על ידי כך שהיה לו את הכח לגזור על היהודים גזירות קשות (מגילה י"ב).

ז. כתוב גם בב"ח (או"ח סי' תר"ע) וזל"ק, בפורים היתה עיקר הגזירה לפי שנהנו מסעודתו, על כן נגזר עליהם להרוג ולאבד את הגופים שנהנו מאכילה ושתי' של איסור ושמחה ומשתה של איסור, וכשעשו תשובה עינו נפשותם כמ"ש אסתר לך כנוס את כל היהודים ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לפיכך קבעום למשתה ויו"ט לזכור את עיקר הנס.

ח. ולכן אומרים ברוך מרדכי היהודי כי בזכותו היהודים ניצלו מגזירתו של המן, הוא נזהר שיהודים לא יכשלו במאכלות אסורות, ולכן הוא ישב בשער המלך לשמור שאסתר לא תאכל אוכל שאינו כשר.

ט. ורק בזכות זה ששמרו ממאכלות אסורות ניצלו היהודים, ולכן קראו להם "יהודי", כי אף אוכל שאינו כשר לא נכנס לפיהם.

י. ובזכות זה של אכילת כשר נזכה להנצל מכל צרה ח"ו ובמהרה נזכה לגאולה שלימה אמין.

ספר מנחת יהודה

פרק א

א. הקב"ה אמר לנביא ישעיה, שתדע שהיהודים אינם רוצים להקשיב, אז אם אתה מקבל על עצמך ללכת ולהעניש את בני ישראל, וזאת אפילו אם הם ילעגו עליך, אז אשלח אותך, ועל כך השיב ישעיהו, אני מוכן ללכת אפילו אם ילעגו עלי ויכו אותי (מדרש רבה פ' צו).

ב. אחי, האמין לי, שלכן כשאני מקיים את ה"הוכח תוכיח את עמיתך" - שיהודי אחד חייב להוכיח את חברו, כשהוא רואה שהחבר שלו עושה דבר שאינו טוב לעשות, אני תמיד מהדר לקיים את המצוה ואף מוכן לריב עמו על כך, ויש לי בשל כך באמת שונאים רבים, לועגים לי ואף מכים אותי, אך זה כלל אינו איכפת לי, רק דבר אחד איכפת לי.

ג. השל"ה הקדוש מצטט את הספר חסידים שסיפר: צדיק גדול נפטר וכשבא לעולם האמת הודיעו לו כי הוא זכה לגן עדן בשל מצוותיו, ואז החלו למנות את כל המצוות שעשה, והוא שמע על מצוות שהוא כלל לא עשה אותם, ואז הוא קם ואמר שהוא כלל אינו זוכר שהוא עשה מצוות כאלו, ואז השיבו לו ואמר שהרבה אנשים דיברו עליו לשון הרע, והסדר הוא שמורידים את כל המצוות מאותם אלו, ומעבירים זאת אליו (דברים דומים כתובים גם בספר חובת הלבבות). ועל כך אומר השל"ה הקדוש ז"ל, שעל כך מקונן דוד המלך: ישיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר, אשמח מאוד אם ידברו עלי יהודים שיש להם מצוות רבות, כי אז אזכה למצוותיהם, אבל אם ידברו עלי רק יושבי שער ונגינות שותי שכר - שהינם רשעים וחסרי מצוות אז המצב שלי לא טוב.

ד. גם ידוע דבריו של רבה של צאנז זי"ע שהוא אמר פעם שהיכן שישנו יהודי דתי אז הוא ידידו, והיכן שיש אדם שהוא רשע הוא שונא אותו,

יב מנחת פרק א יהודה

אותם הדברים מובאים גם בספר ויואל משה (מאמר שלש שבועות פרק קעח ד"ה ומרן) מספה"ק זרע קודש ע"ש.

ה. לכן אנו מרגישים חוב להדפיס את הדיבורים הבאים, הגם שזה יגרום לי קצת בזיונות, אבל כבוד השם וכבוד התורה הוא הרבה יותר חשוב ויקר לי, ואסור לנו להסתכל על כך.

ו. היעב"ץ הקדוש כותב (בס' מגדל עוז, עלית היראה) מובא בסוטה"ק על הגאולה ועל התמורה, כדלהלן:

בדברים הנוגעים ליסודות היהדות של התורה והאמונה, שלא תבהל אפילו לא מן המלאך, ולא מפני מלך, לא מפני החכם או עשיר או זקן, וכל שכן שאסור להתחשב באלו הלועגים ועושים צחוק מדברים אלו, ואפילו כשמדובר באנשים כאלו שכלפי חוץ הם מתחזים ליהודים דתיים, אל תסתכל עליהם כלל כי בתוך תוכם הינם אנשים מושחתים, ואפילו כשאף אחד אינו מסכים אתך, אדרבה, השכר שלך יהיה פי מאה.

ז. כך כותב גם הגה"צ מהריא"ז מרגליות זצ"ל (ביאור בר יוחאי) שזה שמסתכל על הפרנסה ועל הכבוד שלא ישנאו אותו ושותק, אז בודאי שיענישו אותו מן השמים, וכך כתב לי רבי הסבא קדישא, שזה שובר את היהדות, ולכן האפיקורסים והרשעים התחזקו, ואפילו על החיים אסור להסתכל בזמן כזה, אפילו אם נהיה יחידים בעולם ע"כ.

ח. בתורה הקדושה כתוב: ואנשי קודש תהיון לי, שמות כ"ב. על המילים ואנשי קודש תהיון לי אומר רש"י: אם אתם קדושים ופרושים מנבילות וטריפות הרי אתם שלי, ואם לאו אינכם שלי, הפשט הוא כך: הקב"ה אומר כשהיהודים יהיו קדושים, הם לא יאכלו נבילות וטריפות, אז הם יהיו שלי, וכשהם יאכלו נבילות וטריפות הם לא יהיו שלי, ועל המלים לכלב תשליכון אותו אומר רש"י: שהכלב נכבד ממנו, הכוונה שכמישהו אוכל טריפות הוא יותר גרוע מכלב.

ט. אנו צריכים להבין: למה אצל אף לא תעשה, אצל שום עבירה, אינו אומר הקב"ה שאם תעשה את העבירה לא תהיה שלי, ולמה בטריפות אומר הקב"ה שאם אתם אוכלים טריפות אינכם שלי? הכוונה היא שאם אוכלים טריפות אין נחשבים עוד ליהודי.

מנחת פרק א יהודה יג

י. התוס' שואל (חולין ה.) איך הגמרא אומרת שהקב"ה שומר את הצדיקים שחלילה לא יכשלו בדבר עבירה כשאננם יודעים על כך? הלא אנו מוצאים בגמרא (מכות ה. ושבת יב) איך ששני תנאים צדיקים עשו עבירה כשלא ידעו, ותוספות אומרים שאם הם לא יאכלו מאכלות אסורות אז בודאי שלא יכשלו בעוון מסוג כזה שאין יודעים עליהם כלל, אבל לא מעבירות מסוג אחר, ועוד צריך להבין מדוע העון של האוכל שאינו כשר חמור בהרבה מכל ה"לא תעשה"ס" האחרים.

יא. ביור"ד סי' פ"א כתוב כך: ילד שלא ישתה חלב מאינה יהודיה, כי חלב של גויה סותם את הלב, וכאם יהודיה נותנת חלב לילד אסור לה לאכול טריפות, כי זה סותם את הלב של הילד וגורם לכך שלילד יהיה אח"כ טבע לא טוב.

יב. עתה ניתן להבין מדוע אצל העבירות האחרות אין הקב"ה אומר שאם תעשו את העבירה ההיא לא תהיו שלי, ואילו רק בטריפות אומרת התורה שאם תעשו את העבירה לא תהיו שלי, כי כשאוכלים טריפות הלב מתטמם, ואז הגוף וכל האברים הופכים להיות טריפה, ואז הוא כבר אינו מסוגל לעשות שום דבר טוב, שום מצוה, ומושך אותו רק לכיון העבירות.

יג. הגמרא (שבת קה) אומרת: כך היא דרכו של יצר הרע וכו', היצר הרע משיא את האדם מיד שחלילה יעזוב את היהדות וישתמד, כי אם הוא יתחיל מיד בכך, הוא בודאי לא יאזין לו, רק הוא מתחיל בעבירות קטנות, ומשם הוא פונה לעבירות רציניות יותר עד שהוא מוריד אותו לפי שחת, וזה שאוכל טריפה, ולבו מתטמם והופך להיות טריפה, וכך הדם וכל האברים הופכים להיות מורעלים, ומושך אותו לעשות עבירות, וממילא קל מאוד ליצר הרע להציע לו ללכת לעבוד עבודה זרה רח"ל, ולכן אומר הרב"ש, שאם אתם אוכלים טריפות אזי אתם אינכם שלי, כי אכילת טריפות גורם לכך שהוא במהרה יפוך ללא יהודי רח"ל.

יד. וכך אומר לנו עדות רבה של צאנז זצ"ל, שמדינות שלמות השתמדו בגלל אוכל.

טו. עוד נודע לי על מכשולות אחרים בענין זה של כשרות בצבור החרדי, ולכן הכנסתי את עצמי לחקור ולדרוש את הסבך הכרוך בעניני

כשרות, במיוחד בכל הקשור לייצור המסבך את ענין הכשרות, שלאחר כל העמל והיגיעה הרבה בשטח זה הצלחתי להו"ל את הספר נפש ישעי' ב"ח שנשא חן בעיני הצבור והחדיר התעוררות בקרב הצבור, שבמרבית הנושאים שאנו עוסקים בספר כלל לא היו ידועים לצבור, וזה הציל את הרבים ממכשולות של אלפי יהודים הע"י.

על כן אנו רוצים להזכיר מזמן לזמן מאכלים שאנו גורמים לכך שכשאנו אוכלים אותם אנו מפטמים את המוח שלהם ואת של ילדיהם ע"י אכילתם.

פרק ב

הילדים הקטנים גם הם חייבים לשתות חלב כשר

א. ידועים דברי חז"ל והספרים הקדושים על חומר העוץ של שתיית חלב עכו"ם, וב"ה שאין מרשים לחלב זה להכנס לבתי היהודים, אך האמהות כלל אינן יודעות ומבינות מה הן עושות כשהן מכניסות לבית את ה"סימילאק" ונותנים זאת לילדיהם, כשהוא בעצם עשוי מחלב עכו"ם.

ב. לפני 10 שנים בערך, הייתי אצל מו"ר הגה"צ רבה של שפארנע זצ"ל לשאול שאלה כדלהלן: היות ורופא גדול בפלעטבוש ציוה לתת לילד שלי בגלל סיבות רפואיות "סימילאק" (שהוא חלב עכו"ם) ועד אז תמיד נתנו לילד חלב רגיל מעורבב במים, והרופא אמר שהבעיות לילד נובעות מכך שהוא שותה רק חלב כשר, ולכן ציוה לתת "סימילאק".

ג. ואז אמר לי ע"כ רבה של שאַפּראָן זצ"ל, שגם לנכדו היה את אותה הבעי', והחלב הכשר כלל לא הזיק לו, הרופא נתן תרופות, ואמר שאי"ה הכל יהיה בסדר, אך מאחר והרופא בעצמו אוכל טריפות, והוא רוצה גם לזכות את ילדי היהודים בטריפות ולכן הוסיף הרב ואמר שאם בונים את היסוד של הילד רק על איסור מה ניתן כלל לצפות מילד כזה, כל היסוד הוא רק איסור, ואז הוא הציג לי את הפרי חדש עם תשובת הרמב"ם בספר הק' דגל מחנה אפרים פ' עקב, הסיפור עם הרמב"ם ע"כ.

ד. כשהתענינתי לאחר מכן אצל אנשים אחרים נודע לי שבבתים הטובים ביותר מתשמישים ב"סימילאק" וזאת על פי הוראות הרופאים,

מנחת פרק ב יהודה טו

ושכהעליתי את הנושא בפני רבה של שאפראן זצ"ל, הוא ציוה עלי לפרסם את חומר האיסור.

ה. (בדרך אגב סיפר לי אז רבה של שאפראן זצ"ל, שגם ה"בייבי דזארס" שרוב הצבור משתמש בשביל הילדים גם בהם יש הרבה חששות של איסור).

כן גם כותב רבה של שאפראן זצ"ל בספר תורת א' חלק רביעי מכתב יז ד"ה ועל כן וזה תוכנו, שכבר דברו בענין צדיקי אמת תלמידי רבינו הקדוש והנורא הבעש"ט הק' זי"ע על גזירת האיסור של חלב העכו"ם מבלי שישנו יהודי בעת המליקה, שזו גזירה של הקב"ה עוד ממעמד הר סיני.

ועוד ידוע מרבותינו הקדושים (שמעתי זאת בשמו של הגה"ק ר"ר שמעלקע זי"ע מניקלסבורג, וגם מהגה"ק ר' נחום מטשערנאבעל זי"ע בעל מאור עינים), שקרה בערב מקרה, כשהגיעו לבית מלון ששם כיבדו אותם בתה ובחלב, ושניהם לא נגעו בחלב, ועל שאלת בעל הבית מדוע אינכם שותים את החלב, השיבו שהם כלל אינם רואים שם חלב, ואז הבעל הבית התעניין ונודע לו שבאותו יום היהודי שהיה ממונה להיות בעת המליקה כלל לא הגיע למקום, וממילא החלב היה חלב עכו"ם, ועל כך הם אמרו אז פשט, שחלב שחלבו נכרי "אין ישראל רואהו", שהפירוש שלו, שיהודי אמיתי כלל אינו רואה חלב כזה, עכל"ק, ע"ש.

ו. לכן אמהות יקרות, אם יש צורך למען הילד חלב שצריכים לקנות אותו, אל תחסכו על זמן וכסף, ועשו ככל יכלתכם להכין לבד או רק לקנות חלב ישראל, את החלב תרתיחו, ותכניסו לתוכו מים וקצת סוכר כפי שהרופאים ינחו אתכם, (וזאת על פי גודלו של הילד).

ז. כל זאת אמור לאותן הנשים שאינן יכולות לתת לילד "חלב אם", אך ברור שכל אמה היכולה להניק את הילד לבד, ובכל זאת אינן עושות זאת בגלל סיבות שונות כמו למשל¹. היא אינה רוצה לקום בלילה להאכיל את הילד, ² בכדי שיוכלו לצאת לרחוב מתי שהן רוצות ולא יהיו כבולות לזמני אכילת הילד (שהוא היפך דעת תורה, "כל כבודה בת מלך פנימה") ולא להיות קשורים לילד, וכו' וכו'.

ובזאת אין אנו כוללים את הנשים שמהסיבות שהזכרנו לעיל הן נותנות "סימילאק" או "פויירמאלס" אלו בודאי יצטרכו לתת דין וחשבון בבית דין של מעלה, בשביל כל טיפה של חלב אסור שפיטמו בו את הילדים החפים מפשע, כי עי"ז מחזקים את היצה"ר של הילד כפי שמלמדים אותנו חז"ל.

ח. ברור שכל עבירה ח"ו שחלילה יעבור עליה אח"כ יש לאם חלק גדול בעבירה, ברור שהילדים הקטנים שלא היתה להם כל ברירה ונאלצו לשתות את החלב שאמם נתנה להם כי אמם לא יכלה לתת להם "חלב אם", להם יש אח"כ סייעתא דשמיא, שחלילה לא יצא להם מכשול ע"י כך כי לא היתה להם ברירה ו"אונס רחמנא פטרי", אבל אצל האמהות האחרות זה בכלל לא שייך.

ט. ואפ"ל האמהות שבאמת כלל לא היתה להן ברירה וחייבים לתת לילדים לאכול משולחנות זרים גם אין יוצאים ידי חובה כל זמן שאין מתענינים קודם לדעת בדיוק אם יש להשיג פורמעלעיס כשר, ורק לאחר מכן לתת לילד.

י. חלק מן ההמון מתהלך בהרגשה שהרבה "חלב אם" מטמטם את ראשו של הילד, שזה ממש כפירה ר"ל, כי ראשית איך כלל אפשר להעלות על הדעת, שהחלב שהקב"ה בעצמו יצר בגופה של האם למען תול להניק את הילד אינו טוב לילד.

וזה הרי דבר שרואים בעינים, שבאלפי השנים שכלל לא היתה ברירה אחרת, והיו חייבים להניק את הילד ב"חלב אם", צמחו מהם גדולים וקדושים וגאוני ארץ, שהאירו את העולם בגדלותם.

ואדרבה, מאז שהטכניקה התרחבה והתפשטה והחלו לייצר את כל סוגי החלב הלכו ונתמעטו גדולי וצדיקי העולם, וכל זאת גרם לכך ה"סימילאק".

יא. חוץ מכל זה אנו חייבים לציין, שעל כך העידו פרופסורים גדולים שהדבר הבריא ביותר לילד שיגדל ויתפתח כפי שצריך הוא רק ע"י חלב האם, כי זהו היסוד של הילד לבריאותו הן בשנות ילדותו והן לעתידו.

ובזאת אין אנו כוללים את הנשים שמהסיבות שהזכנו לעיל הן נותנות "סימילאק" או "פויירמאלס" אלו בודאי יצטרכו לתת דין וחשבון בבית דין של מעלה, בשביל כל טיפה של חלב אסור שפיטמו בו את הילדים החפים מפשע, כי עי"ז מחזקים את היצה"ר של הילד כפי שמלמדים אותנו חז"ל.

ח. ברור שכל עבירה ח"ו שחלילה לעיבור עליה אח"כ יש לאם חלק גדול בעבירה, ברור שהילדים הקטנים שלא היהת להם כל ברירה ונאלצו לשתות את החלב שאמם נתנה להם כי אמם לא יכלה לתת להם "חלב אם", להם יש אח"כ סייעתא דשמיא, שחלילה לא יצא להם מכשול ע"י כך כי לא היהת להם ברירה ו"אונס רחמנא פטרי", אבל אצל האמהות האחרות זה בכלל לא שייך.

ט. ואפ"י האמהות שבאמת כלל לא היהת להן ברירה וחייבים לתת לילדים לאכול משולחנות זרים גם אין יוצאים ידי חובה כל זמן שאין מתענינים קודם לדעת בדיוק אם יש להשיג פורמעלעיס כשר, ורק לאחר מכן לתת לילד.

י. חלק מן ההמון מתהלך בהרגשה שהרבה "חלב אם" מטמטם את ראשו של הילד, שזה ממש כפירה ר"ל, כי ראשי איך כלל אפשר להעלות על הדעת, שהחלב הקב"ה בעצמו יצר בגופה של האם כשהיא מולידה את הילד אינו טוב לילד.

וזה הרי דבר שרואים בעינים, שבאלפי השנים שכלל לא היהת ברירה אחרת, והיו חייבים להניק את הילד ב"חלב אם", צמחו מהם גדולים וקדושים וגאוני ארץ, שהאירו את העולם בגדלותם.

ואדרבה, מאז הטכניקה התרחבה והתפשטה והחלו לייצר את כל סוגי החלב הלכו ונהתמעטו גדולי וצדיקי העולם, וכל זאת גרם לכך ה"סימילאק".

יא. חוץ מכל זה אנו חייבים לציין, שעל כך העידו פרופסורים גדולים שהדבר הבירא ביותר לידל שיגדל ויתפתח כפי שצריך הוא רק ע"י חלב האם, כי זהו היסוד של הילד לבירואתו הן בשנות ילדותו והן לעתידו.

יח מנחת פרק ב יהודה

וזה הרי דבר שרואים בעינים, שבאלפי השנים שכלל לא היתה ברירה אחרת, והיו חייבים להניק את הילד ב"חלב אם", צמחו מהם גדולים וקדושים וגאוני ארץ, שהאירו את העולם בגדלותם.

ואדרבה, מאז הטכניקה התרחבה והתפשטה והחלו לייצר את כל סוגי החלב הלכו ונהתמעטו גדולי וצדיקי העולם, וכל זאת גרם לכך ה"סימילאק".

יא. חוץ מכל זה אנו חייבים לציין, שעל כך העידו פרופסורים גדולים שהדבר הבירא ביותר לידל שיגדל ויתפתח כפי שצריך הוא רק ע"י חלב האם, כי זהו היסוד של הילד לבירואתו הן בשנות ילדותו והן לעתידו.

מנחת יהודה פייל ג

יב. הכף החיים מביא (יו"ד סי' פ"א) שזה מה שאומרים שלהניק פחות גורם לכך שהילד מסוגל לאחר מכן להבין יותר את הלימוד זהו טעות, וזהו איסור גדול להפסיק את היניקה לפני 24 חדשים וזה חוץ אצל אשה שהיא אנוסה ע"ז (ועיין עוד לקמן פרק ה).

יג. ולכן אם אתם רוצים באמת להיטיס עם ילדיכם שהוא יהיה בריא וחזק עד למאה ועשרים שנה ושיזכה גם לעוה"ב עם כל הצדיקים ביחד, אז יש לדאוג לכך שהילד ישתה "חלב אם", וגם שיזהרו וישמרו על כל דבר מאכל ושתייה הנכנס לפי הילדים שהוא יהיה במאת האחוזים כשר, ולהיות בטוחים בכך, על ידי כך שעושים את הכל לבד בבית, ולא לקנות אוכל מוכן, אפילו שכמדובר באוכל הנושא את ההכשר הטוב ביותר, כי המכשולות הינן מאוד גדולות (ראה להלן באות יד).

יד. ראה גם בספר נפש ישע' עמוד ע' פ' ועמוד תכ"ג התשובה הגדולה של רבינו שליט"א שהוא כותב שחייבים בכשרות להזהר מאוד, כי אפילו כשמדובר באוכל שיש לו הכשר טוב ומצויין של גדול בתורה, אז גם יתכן שזה מותר רק בדיעבד ובהפסד מרובה וזהו אינו למהדרין, עיי"ש.

טו. בספר נפש ישע' ח"א מובא הדעת תורה של גדולי ישראל, על החומר של החלב שמולקים אותם ע"י גויים ולא עמד בשעת המליקה יהודי שם הוא כותב באריכות גדולה (ראה מעמוד קע עד עמוד קצה), ובחלק

מנחת פרק ג יהודה יט

החמישי תמצאו בקצרה את השיטות והטעמים של חומר העון בשתיית חלב עכו"ם, ובפרט בזמנינו, שהוכח שמערבבים חלב של סוסים וחזירים, והענין של חלב עכו"ם ביום הוא הרבה יותר חמור מפעם.

טז. לפי איך שאנחנו ביררנו נודע לנו, שחוץ מן החשש של חלב עכו"ם ישנן עוד חששות גדולות. ותנחשו מה? - חלב ב"צירי!!! שזהו איסור כרת רח"ל, כפי שכתוב בפסוק "כי כל אוכל חלב ונכרתה", שהפירוש הוא שמי שחלילה אוכל חלב עוונו כרת והוא יכרת מן העולם בגיל צעיר, והוא לא יזכה לעוה"ב (עיין רמב"ן סוף פ' אחרי).

יז. זה כבר גרם לאסונות רבים אצל יהודים מחוגים חרדים כפי שכבר ידוע, תנסו לשאול את העסקנים של "הצלה" (שבזכות הגדולה של עבודתם במשך 24 שעות היממה הן באמצע עבודת הפרנסה, והן באמצע שינתם, והן באמצע תפילתם - הינם רצים במלוא מסירות הנפש כשמדובר בענין של הצלת נפש מישראל, כמוהם ירכו בישראל, ואשרי חלקם בזה ובבא, השי"ת שישמרנו שלא ניאלץ להגיע לעזרה זו) - אדרבא, רק תשאלו אותם והשערות יעמדו לכם על הראש, כשתיוודעו אלו אסונות קורים יום יום, במיוחד אצל ילדים קטנים שכל זה נגרם אך ורק בשל העובדה שהם אוכלים מאכלות אסורות (שבת ל"א ע"ב).

פרק ג

א. לתועלת הרבים אנו מביאים להלן מעשיות נוראות איך שנכשלו בחלב עכו"ם, ומזה אפשר ללמוד עד כמה חייבים להיות זהירים שחלילה לא להכשל בחלב עכו"ם, כמו מכל יתר המאכלות האסורות.

פרק ד

שאלות ותשובות

בענין כשרות אצל ילדים קטנים

א

מהיכן יודעים שגם אצל ילדים קטנים חייבים גם כן להחמיר על הכשרות בדיוק כמו אצל מבוגרים?

בדיוק הפוך, אצל ילדים קטנים חייבים להיות הרבה יותר זהירים בענין אכילתם יותר מאשר אצל מבוגרים, כך לימד אותנו הגאון והצדיק רבה של שאפראן זי"ע, כשהוא הסביר לנו עד כמה חשוב ונחוץ הענין כשבונים את היסוד של עצמות וגוף הילד שהוא חייב להיות בכשרות, כי כשחלילה מאכילים באיסור, הרי הוא נבנה באיסור וכל היסוד שלו איסור (ראה פ"ב אות ג').

כידוע מסר רבה של שאפראן נפשו בענין זה, וממילא מובן מדוע כל תלמידיו חייבים לנהוג על פי הראותיו, כמו כל הכלל ישראל, כי הוא היה נמנה על טובי מורי ההרואה ומורי הדרך עוד בדור הקודם, בדיוק כפי שהדבר נראה בספריו הקדושים, וכפי שידוע הצדיקים מן הדור הקודם אמרו עליו דברים גדולים זי"ע ועכי"א.

ב

היכן הינן המקורות בשו"ע שהנזק לגוף והנשמה של הילד הינן במאכלות אסורות?

אנו רוצים להעתיק כאן את הלשון של הרבנים והפוסקים המפורסמים.
א. מובא בשולחן ערוך (או"ח סי' שמ"ג ס"א) כשרואים ילד קטן אוכל נבלה או איסורים אחרים למרות שבית הדין אינו מחוייב להפריע לו, האבא כן מחוייב (בגלל מתוצ חינוך) לנזוף בו ולמנוע ממנו איסור דאורייתא, [ואם האבא עושה את עצמו כאילו אינו רואה ואינו יודע, ואינו אומר לילד דבר, אז ה"בית דין" חייב למחות להזמין את האבא ולהזהירו על כך, ואם מדובר באיסור דרבנן, שגם אז מחוייב האבא לנזוף בילד, בכל

מנחת פרק ד יהודה כא

זאת בענין זה אם האבא אינו נוזף בילד אין בית הדין מחוייב להזמין את האב ולהתרות בו (מפרשי השו"ע).

כל זאת מדובר כשהילד הקטן לקח את אוכל האיסור בעצמו, אבל כשהאבא בעצמו נותן לילד לאכול מאכלות אסורות, אז אפילו כשמדובר רק באיסור דרבנן (החכמים לומדים זאת מן הפסוק לא תאכלום הכתוב אצל שרצים ובדם, והם דורשים לא תאכלום שלא תכשילו את הילדים באכלות אסורות, כמו"כ כתוב גם אצל טומאת כהנים "אמור ואמרת" "להזהיר גדולים על הקטנים" שילדים קטנים גם אסור להם להיטמאות) (ע' בזה באריכות בסי' שמ"ג באחרונים ובדעת תורה וכף החיים שם).

ב. הרמ"א כותב (ביורה דעה סימן פ"א סעי' ז') חלב של מצרית (גויה) על פי ההלכה כשר (לתת "חלב אס" לילד) בדיוק כמו לתת חלב מאם יהודיה, אבל בכל זאת שלא יתנו לילדים לשתות מ"חלב אס" של גוי, כי חלב של גויה מטמטם את הלב, ומחדיר בילד טבעים רעים.

הרשב"א והריטב"א ז"ל (יבמות קי"ד) כותבים שהדבר גורם טבע רע ואכזריות אצל הילד והם מאבדים את המדות היהודיות של ביישנים ורחמנים.

ד. עוד כותב שם הרמ"א שגם אשה יהודיה הנותנת "חלב אס" אסור לה לאכול מאכלות אסורות, אומרים המפרשים (ש"ך וטו"ז) פשוט שאפילו כשהאשה בסכנה ח"ו שהיא חייבת לאכול איסור בגלל פיקוח נפש בכל זאת אסור לה אז להניק את הילד, כי אפילו כשהאשה אוכלת מאכלות אסורות זה מזיק לילד.

ה. עוד כותב שם הרמ"א שלמרות שאנו פוסקים (באו"ח סי' שמ"ג, ראה לעיל בסעי' א') כשהילד אוכל מעצמו איסור שהוא רק איסור דרבנן, והאבא עושה את עצמו שאינו רואה, אין הבית דין חייב לנזוף באב, זה רק "להלכה", אך באיסורים אחרים כמו בענין חילול שבת ומאכלות אסורות חייב הבית דין למחות באב, ובית הדין חייב בכח למנוע מהילד לאכול את המאכלות האסורות, וזאת למרות שמדובר באיסור דרבנן בלבד, כי מאכלות אסורות יזיק לילד בעתיד - כך כותב הפרי חדש שם - כי מאכלות אסורות גורם שהוא יהיה עם טבע רע, והסוף יהיה שהוא ייצא לתרבות רעה (ח"ו).

ו. עוד כותב שם הפרי חדש, שלדאבוננו מאחר ואיננו יכולים להיות נזהרים בענינים אלו, זו הסיבה מדוע רוב הילדים יורדים מן הדרך ועוזבים את הדת (ר"ל), ורוב הילדים הופכים להיות בעלי עזות פנים של הדור, ואין להם יראת שמים בלבם, ואפילו כשאומרים להם מוסר, הם אינם יכולים לקבל זאת וכו', ומי לנו גדול יותר מ"אחר" (אחד מן התנאים, הרבי של התנא האלוקי רבי מאיר, שבסוף ימיו יצא לתרבות רעה) שהסיבה לירידתו מדרך הישר היה כי כשאמו היתה מעוברת היא עברה פעם אחת ליד בית עבודה זרה, והיא התאהבה בטעם וריח של העבודה זרה, והריח הזה התפשט בכל גופה, וזה אשר גרם שירד מדרך הישר, לכן חייבים להיות זהירים מה שנותנים לילדים הקטנים לאכול עכ"ל הפר"ח (ועי' ג"כ במחזיק ברכה מהחיד"א שם אות י"ד וזב"ז אות נ"ג).

ז. הגאון והצדיק הקדוש בעל המחבר של הספר "בני יששכר" כותב בספרו "אגרא דפרקא" (אות קכ"ו) בשמו של הצדיק ר' מענדעלע מרומנוב זי"ע תירוץ על הקושיא הגדולה, שאנו רואים הרבה ילדים כשהם קטנים עדיין הם הולכים לחדר ולומדים שם בהתלהבות רבה, מתפללים בכוונה, ועונים אמן יהא שמיה רבא, ומתנהגים כאילו היו הילדים הטובים ביותר, וכשהם גדלים הם הופכים להיות בעלי מדות רעות, ומפסיקים ללמוד ולהתפלל, מהיכן זה קורה, מדוע הם מחליפים את עורם, הרי זה צריך היה להיות ההיפך שבזכות לימוד התורה והמצוות שיקיימו כשהיו ילדים קטנים יעמוד להם כשהיו גדולים יותר, כפי הכלל שמצוה אחת גוררת את המצוה השניה, ובינתיים מה שקורה הוא בדיוק ההיפך.

משיב על כך הרבי רבי מענדעלע זי"ע שהסיבה היא שכשהיו הילדים קטנים, הוריהם פיטמו אותם באוכל של גזל, אוכל שקנו בכסף שאינו כשר, ואצל אחרים שהכסף היה לכאורה כשר, אך קנו אוכל שאינו כשר והאכילו בזאת את הילדים, כך שהגוף ובשרם גדל ממאכלים שאינם כשרים, ועל ידי זה נבראו מדות רעות עם תאות לכל הדברים הרעים (השם ישמרנו) עכ"ד.

ח. כך כותב גם האור החיים הקדוש (בסוף פרשת שמיני) שכל אלו שאוכלים מאכלות אסורים, שקצים ורמשים הם הופכים בעצמם לחתיכת שרץ, וזו כוונת הגמרא שעמי הארצים הינם שרצים וילדיהם שקצים, כי בכך

מנחת פרק ד יהודה כג

שהם אוכלים שרצים הם הופכים בעצמם לשרצים והילדים הם ילדי השרצים.

1. עוד כותב שם הפרי חדש, שלאבוננו מאחר ואיננו יכולים להיות נזהרים בענינים אלו, זו הסיבה מדוע רוב הילדים יורדים מן הדרך ועוזבים את הדל (ר"ל), ורוב הילדים הופכים להיות בעלי עזות פנים של הדור, ואין להם יראת שמים בלבם, ואפילו כשאומרים להם מוסר, הם אינם יכולים לקבל זאת וכו', ומי לנו גדול יותר מ"אחר" (אחד מן התנאים, הרבי של התנא האלוקי רבי מאיר, שבסוף ימיו יצא לתרבות רעה) שהסיבה לירידתו מדרך הישר היה כי כשאמו היתה מעוברת היא פעם אחת עברה ליד בית עבודה זרה, והיא התאהבה בטעם וריח של העבודה זרה, והריח הזה התפשט בכל גופה, וזה אשר גרם שירד מדרך הישר, לכן חייבים להיות זהירים מה שנותנים לילדים הקטנים לאכול עכ"ל הפר"ח (ועי' ג"כ במחזיק ברכה מהחיד"א שם אות י"ד וזב"ז אות נ"ג).

2. הגאון והצדיק הקדוש בעל המחבר של הספר "בני יששכר" כותב בספרו "אגרא דפרקא" (אות קכ"ו) בשמו של הצדיק ר' מענדעלע מרומנוב זי"ע תירוץ על הקושיא הגודלה, שאנו רואים הרבה ילדים כשהם קטנים עדיין הם הולכים לחדר ולומדים שם בהתלהבות רבה, מתפללים בכוונה, ועונים אמן יהא שמיה רבא, ומתנהגים כאילו היו הילדים הטובים ביותר, וכשהם גדלים הם הופכים להינת בעלי מדות רעות, ומפסיקים ללמוד ולהתפלל, מהיכן זה קורה, מדוע הם מחליפים את עורם, הרי היה צריך להיות ההיפך שבזכות של לימוד הורה והמצוות שיקימו כשהיו ילדים קטנים יעמוד להם כשהיו גדולים יותר, כפי הכלל שמצוה אחת גוררת את המצוה השניה, ובינתיים מה שקורה הוא בדיוק ההיפך.

משיב על כך הרבי רבי מענדעלע זי"ע שהסיבה היא שכשהיו ילדים קטנים, הוריהם פיטמו אותם באוכל של גזל, אוכל שקנו בכסף שאינו כשר, ואצל אחרים שהכסף היה לכאורה כשר, אך קנו אוכל שאינו כשר והאיכלו בזאת את הילדים, כך שהגוף ובשרם גדל ממאכלים שאינם כשרים, ועל ידי זה נבראו מדות רעות עם תאות לכל הדברים הרעים (השם ישמרנו) עכ"ד.

ח. כך כותב גם האור החיים הקדוש (בסוף פרשת שמיני) שכל אלו שאוכלים מאכלות אסורים, שקצים ורמשים הם הופכים בעצמם לחתיכת שרץ, וזו כוונת הגמרא שעמי הארצים הינם שרצים וילדיהם שקצים, כי בכך שהם אוכלים שרצים הם הופכים בעצמם לשרצים והילדים הם ילדי השרצים.

מנחת יהודה פי"ל ק

ועל כך מסיים האור החיים הקדוש, שכל זה כשאוכלים שרצים במזיד, אבל כשאוכלים בשוגג, לא הופך הנפש ממש בעצמו לשרץ רק שהוא הופך להיות טמא ואטום, וזאת אפילו שכהוא אינו יודע כלל שהוא אכל אסור, במיוחד היום כשהאוויר דחוס כך שבכל הארצות כולם ביחד, כמעט ואין דבר אחד שיהיה נקי מתולעים, ולכן כל מי שרוצה לשמור את נפשו שבאמת יזהר וישמר.

ט. בזוהר הקדוש (שמות דף ק"ח) כתוב שמי שאוכל בשר בחלב (חלב עם בשר ביחד) הוא אינו פוגם רק את עצמו אלא גם את ילדיו, וכי לפגם זה תהיה השפעה לדורות.

בזה אומר פשט בעל "ויגד יעקב" (עה"ת פ' ויקרא) "אל תשקצו את נפשותיכם" בכל מקום שכתוב "את" הכוונה לרבות דבר נוסף שכתוב בפסוק, הכוונה היא שגם את הנפשות של הילדים לא יפגמו.

י. על הפסוק (בפ' שמיני) "שקץ הוא לא יאכל" דורש הספרא ורש"י מביא ומסביר שהכוונה היא לזה הגורם שגם השני יאכל מאכלות אסורות, וזאת למרות שהוא בעצמו כלל לא אכל זאת, זה נחשב לו בדיוק כאילו שהוא בעצמו אכל, וגם הוא עובר על הלאו.

יא. היסוד ושורש העבודה כותב (שער הבכורות פ"ד ד"ה הגידה לי), האם אינו ראוי לאדם לזרוק את עצמו על האדמה, להכניס אדמה לפיו, ושדמעות כמו מים יזלו מעיניו ביום ובלילה לא לנוח וזאת אם הוא יכול לשער בנפשו שאולי חלילה בחייו הוא לה היה נזהר מספיק במאכלות אסורות, שחומר העוון והעונש על עבירה זו יותר חמורה מכל העבירות שבעולם על פי הזוה"ק, כי על כל העבירות שבתורה אפילו על אלו שחייבים עליהם מיתת בי"ד, בכל זאת לאחר שהוא קיבל את העונש בגהינם

מנחת פרק ד יהודה כה

על עבירה זו ועל עבירות אחרות הוא מגיע בסופו של דבר לגן עדן, ולכל הפחות יש לו בסופו של דבר חלק לעולם הבא, אבל מי שטימא את עצמו במאכלות אסורות, אין לו חלק באלוהי ישראל ואין לו חלק לעולם הבא, והוא נשפט לדורי דורות.

ועוד מה אני יכול לכתוב ולדבר על לבות בני ישראל, האם זה לא מפסיק הזוה"ק שציינו לעיל שצריך לעורר את לב האדם כשהוא נזכר בכל אלו שיילך ויכה על המזל הרע שלו אם הוא לא יתאר לעצמו את כל שהזכרנו בו.

ועל כן אחים וידידים יקרים, כל אדם שיש לו את הראש להבין ולדעת את חומר האיסור ר"ל, ולא יקח ללב לשמור ולהיזהר בכדי ללמוד לעתיד, ולהיות זהיר בכל מיני זהירות מהעון הנורא הזה שאפילו אצל ספק ספיקא שיש באוכל או במשקה הזה עכ"ל יסושה"ע ע"ש עוד באריכות.

יב. עוד הוא כותב שם להלן (ד"ה ויזהר) שהאדם לא יזרוק אימה יתירה על בני ביתו, כי אז אם חלילה תיכשל במשהו היא תפחד לספר את האמת, ואז עדיף שאם חלילה מתעוררת איזו שאלה אם לא תפחד ממילא תשאל, וכן יש להסביר זאת בדברים רכים וטובים, וכסדר להזהיר שלא לחבות אלא לספר ולשאול ע"ש, וכ"ש היום כשיש כמעט על כל מאכל כמעט ספיקות פשיטא שהיא לא צריכה להיות הפוסקת האחרונה בכל השאלות הללו ולהחליט מה טוב ומה אסור.

יג. בספה"ק שה"ט (מאמר פתח עינים סופ"ה) כתוב כדלהלן! כתוב בשמו של האר"י הקדוש שזה מה שיוחנן כהן גדול הפך להיות צדוקי לאחר שהיה בן 80 שנה, קרה הדבר בגלל שאכל מאכל איסור, ישנם אנשים שכל מעשיהם טובים, ופתאום הם הופכים את עורם והופכים להיות מינים ואפיקורסים, ואז הם מבולבלים בשכלם כמו יוחנן כה"ג, כי בן אדם שאינו צדיק והוא אוכל מאכל שמגולגל בו רשע גמור, אז לא רק שהוא אינו מתקן כלל את המאכל, רק המאכל הופך אותו להיות רשע בדיוק כפי שהוא בו, מכאן אנו רואים עד כמה צריך להיות זהירים בענין זה.

יד. בזוה"ק כתוב (ויקרא מא:): זה שאוכל מאכלות אסורות דנים אותו ל-120 שנה כאדם מכוער, כי הקב"ה מגעיל אותו בעולם הזה ובעולם הבא.

טו. עוד כתוב שם (מב.) כל זה שאדם סובל בעולם הבא כל זה בגלל שהוא לא היה זהיר במאכלות אסורות עכ"ל, כי זה נורא בכדי להעלות על הדעת את חומר האיסורים של המאכלות האסורות.

טז. עוד כתוב שם (מא:) שעל ידי אכילת המאכלות האסורות צלו נמשך לסטרא אחרא ר"ל והוא הופך להיות מגעיל, ושורה עליו רוח טומאה, והוא יודע שאין לו יותר חלק באלוקי ישראל, ואוי להם כי אף פעם לא יצליחו להגיע לחלקו של הקב"ה ח"ו.

יז. עוד כתוב שם (מב.) כשהוא אוכל מאכלות אסורות הוא יוצא מרשות הקדושה ונכנס רח"ל לרשות הטומאה עכ"ל, שהכוונה לכך היא שכל התורה והמצוות שלו מופנים לסטרא אחרא כפי שכתוב על כך באריכות בספרים הק'.

יח. הגה"ק ר"ה קאלאמייער מביא בספרו עת לעשות (ח"א שאלה צב מערכת מא"ס) העבירה של המאכלות אסורות חמור מאוד, חוץ מזה שעוברים על לא תעשה בכל כזית, וחייבים במלקות, והוא נקרא רשע, הוא גם גורם לעצמו רעה גדולה ואסון גדול, כי גופו מפורטם באיסור, כי האוכל שאינו נקי נותן לו את הכח והאנרגיא, ובדרך זו נשמתו מסתאבת.

ועבירה גוררת עבירה, וממילא אחר כך קשה לו לקיים את מצוות היהדות, וזה מונע ממנו את הדרך האמיתית ליראה ולאהוב את השם יתברך ולעבדו באמת ובתמים, ובכל זאת הם מזלזלים במאכלות אסורות.

ישנם חלקים שכל ביתם אינו מתנהל כלל על פי כללי הכשרות, וישנם אחרים שאצלם הבית מנוהל על פי כל כללי הכשרות, אך העבירה היא קלה מאוד בעיניהם, וכשהם נוסעים באניה או ברכבת הם מקילים לעצמם ואוכלים מכל הבא ליד, וממילא לבם מתטמטם.

כשהם יגיעו לעת צרה והם יצעקו להשם יתברך אז השם יתברך ישמע להם? ואותם אלו המטמאים ומשקצים את נפשם, כשהם מפטמים את נפשם באכילת נבילות וטריפות עליהם אומר השי"ת לא עמי אתם אינכם שייכים לי עכ"ל ועע"ש יותר.

מנחת פרק ד יהודה כז

יט. הדברי חיים הקדוש כותב (יו"ד ח"א סי' ז') אין עוד עבירה כל כך חמורה כמו אוכל שאינו כשר, שזה גורם לטמטום הלב, וזה מה שגרם שקהילות גדולות ירדו מדרך האמת והשתמדו רח"ל, כל זאת כי אכלו מאכלות אסורות, ועל ידי זה עלו להם רעיונות לא טובים לראש ותוך תקופה קצרה עזבו את דרך ה' (ע"ש מובא בדרכי תשובה סי' א').

כ. הרמב"ם כותב (כפי שזה מובא בסה"ק דגל מחנה אפרים עקב ד"ה ומלתם ובצפנת פענח פ' יתרו ס"ד ד"ה שמעתי בשם הריב שלהם הבעש"ט הק' ע"ש) שזה שאינו נזהר ממאכלות אסורות השכל שלו נמשך לטומאה והוא מגיע על ידי כך חלילה לכפירה רח"ל, והוא אינו מקבל מוסר מחכמי הדור, והוא מביא על עצמו אסונות עכל"ק.

כא. החובת הלבבות כותב (שער התשובה פ"ה) שיתרחקו משבעים דברים שהם מותרים המסוגלים להביא את האדם לאיסור חלילה, למשל דברים שהם רק ספק איסור לפני שח"ו יכשלו חלילה בדבר שהוא איסור.

כב. השלה"ק כותב (שער האותיות אות ק') בשם רבו המהר"ש ז"ל להתרחק אלפי אמות מחשש מאכל של איסור כי זה משאיר רושם על הגוף וזה נשאר לנצח.

כג. כתוב בדרך חסידים (מערכת אכילה אות כ"ב בשם אור הגנוז פ' תולדות), כשנזהרים לאכול בקדושה הכח של האדם מתחזק מהמאכלים ללמוד ולהתפלל בלי מחשבות זרות, אבל כשהוא אוכל מאכלות אסורות ח"ו מתגבר כח היצר הרע והוא אינו יכול להתפלל כמו שצריך בלי מחשבה זרה.

כד. החתם סופר הקדוש כותב (תורת משה פ' קדושים ד"ה המתקדשים), שרוב האפיקורסות רח"ל שבא על האדם בא הדבר ממאכלות אסורות.

כה. עוד כותב החתם סופר ז"ל (חתם סופר עה"ת שמיני ד"ה ולא תטמאו) שזה האדם מתטמטם ממאלכות אסורות אבל לא הנשמה, כי מאחר והאדם אוכל מאכל איסור, הנשמה מיד מסתלקת ממנו והוא נשאר בדיוק כמו אדם מת כמו רשע בעת חייו רח"ל, ע"ש.

כח מנחת פרק ד יהודה

כו. הבעל ישמח משה כותב (בסה"ק תפלה למשה על תהלים סח) כשמישהו אוכל מאכלות אסורות כו' הוא קשור לטומאה והוא אינו יכול להתעלות אל הקדושה, הטומאה אינה יכולה להיפרד ממנו רק ע"י חיבוט הקבר או ע"י תענית ותשובה ע"ש.

כז. באור צדיקים (פרק י"ט) כתוב שכל מי שאינו מדקדק במה שהוא אוכל בעולם הזה יש לו עונשים קשים ביותר בעולם הבא וכפי שהוא מונה שם את העונשים ע"ש.

כח. בספה"ק שפת אמת פ' שמיני (סי' ד"ה בפסוק) כתוב בפסוק שעל ידי אכילת מאכלות אסורות הנפש שלו הופך להיות משועבד לגוף והיא הופכת להיות גשמית לגמרי עכ"ל, הפירוש הוא שהוא מחוייב להתמסר לכל תאוותיו והוא אינו יכול לשלוט על עצמו כי הגוף שולט עליו.

כט. הראשית חכמה כותב (שער הקודשה פט"ז) שהקב"ה כביכול הוא מתקנא בעיקר (נוקם) על מאכלות אסורות יותר מאשר בכל העבירות האחרות, כי העבירה הזו מטמאת את כל האדם, הגוף הופך להיות חתיכת טומאה רח"ל. (כך גם מביא השלה"ק בשער האותיות אות ק' ע"ש).

ל. בספר מאור ושמש (פ' שמיני באד"ה אל תשקצו) הוא כותב שמאכלות אסורות מטמטם את הלב ושורה עליו רוח טומאה ואפילו שכהוא מקיל רק בחומרא הוא אינו יכול להשיג השגות תוה"ק, ואפילו כשהוא נוהג בחסידות ולומד ביום ובלילה.

לא. החפץ חיים כותב בספרו נדחי ישראל (פרק כ"ח כ"ט), שמכל עבירה נברא מלאך רע, תארו לעצמכם כמה מלאכים רעים בורא לעצמו האדם ע"י אכילת מאכלות אסורות, כשבכל נגיסה הוא בורא לעצמו מלאך נוסף, ואותם המלאכים הרעים ממתנינים לו לרגע שהוא ימות, כשאו יעשו לו צרות ויסורים, ולא יתנו דקה אחת מנוחה.

הרי אז ימרטו את שערות הראש, על כך שבעולם השקר נתנו ליצר הרע את כל אשר חפץ, ולא די בכך שחטאו בעצמם, אלא שעוד לגלגו על היהודים הדתיים אשר הוכיחו על כך וקראו להם "שוטים", כשחשבו את עצמם לחכמים ומבינים, מה יצא לי מכל החכמה וההכשלה שלי? ישאלו אותי, הרי חפרתי לעצמי בור!

מנחת פרק ד יהודה כט

מיד יתחרטו על כך, כל אחד יצדיק על עצמו את הדין, אך זה כבר יהיה מאוחר, לא ניתן יהיה עוד לעשות דבר, תשובה ניתן לעשות רק בחיים, כפי שידוע, וכפי שכבר ציינו לעיל, שחוץ מן העבירה של המאכל האסור הרי שגם מטממטים את הנפש ע"י מאכלות אסורות.

כח. בספה"ק שפת אמת פ' שמיני (סי' ד"ה בפסוק) כתוב בפסוק שעל ידי אכילת צאכלות אסורות הנפש שלו הופך להיות משועבד לגוף והיא הופכת להיות גשמית לגמרי עכ"ל, הפירוש הוא שהוא מחוייב להתמסר לכל תאוותיו והוא אינו יכול לשלוט על עצמו כי הגוף שולט עליו.

כט. הראשית חכמה כותב (שער הקודשה פט"ז) שהקב"ה כביכול הוא מתקנא בעיקר (נוקם) על מאכלות אסורות יותר מאשר בכל העבירות האחרות, כי העבירה הזו מטמאת את כל האדם, הגוף הופך להיות חתכת טומאה רח"ל. (כך גם מביא השלה"ק בשער האותיות אות ק' ע"ש).

ל. בספר מאור ושמש (פ' שמיני באד"ה אל תשקצו) הוא כותב שמאכלות אסורות מטמטם את הלב ושורה עליו רוח טומאה ואפילו שכהוא מקיל רק בחומרא הוא אינו יכול להשיג השגות תוה"ק, ואפילו כשהוא נוהג בחסידות ולומד ביום ובלילה.

לא. החפץ חיים כותב בספרו נדחי ישראל (פרק כ"ח כ"ט), שמכל עבירה נברא מלאך רע, תארו לעצמכם כמה מלאכים רעים בורא לעצמו האדם ע"י אכילת מאכלות אסורות, כשבכל נגיסה הוא בורא עלצמו מלאך נוסף, ואותם המלאכים הרעים ממתינים לו לרגע שהוא ימות, כשאז יעשו לו צרות ויסורים, ולא יתנו דקה אחת מנוחה.

הרי אז ימרטו את שערות הראש, על כך שבעולם השקר נתנו ליצר הרע את כל אשר חפץ, ולא די בכך שחטאו בעצמם, אלא שעוד לגלגלו על אלו היהודים הדתיים אשר הוכיחו על כך וקראו להם "שוטים", כשחשבו את עצמם לחכמים ומבינים, מה יצא לי מכל החכמה וההכשלה שלי? ישאלו אותי, הרי חפרתי לעצמי בור!

מיד יתחרטו על כך, כל אחד יצדיק על עצמו את הדין, אך זה כבר יהיה מאוחר, לא ניתן יהיה עוד לעשות דבר, תשובה ניתן לעשות רק בחיים, כפי

ל מנחת יהודה פרק ד

שידוע, וכפי שכבר ציינו לעיל, שחוץ מן העבירה של המאכל האסור הרי שגם מטממטים את הנפש ע"י מאכלות אסורות.

מנחת יהודה פייל כ

"כל מה שהאדם סוכל" בעולם הבא הוא רק בגלל הפה, בגלל העבירות שהוא עשה בפה (כשהוא אכל בהם טריפות) וכו'.

האדם האוכל טריפות, כל גופו מתפטם עם כל מיני גורמים לא טובים, ובגוף שהוא כל כך מלוכלך לא יעזרו הזכויות הגדולות בעת תחיית המתים, כשאינן צורך כלל לדבר על היסורים הגדולים שיהיה להם בגהינם, וכשהמצוות יעבירו את העבירות, ויזכו לקום מן הקבר יחד עם כל היהודים - ניתן לתאר איזה יסורים גדולים יהיו להם אז.

יקחו כל אבר ויפרידו את כל אחד מחברו, יפרידו את הבשר ואת העצמות שהתפתחו ממאכלי טריפות ומאיסורים אחרים, אילו יסורים גדולים יסבלו אז כלל לא ניתן להעלות על הדעת, את זה יכול להרגיש רק אדם שדמו נקרש ונאלצו לנתח אותו לחלקים ללא הרדמה, רק אותו אדם יכול לחוש חלק מן היסורים שיהיו לאותם האנשים האוכלים מאכלות אסורים, - אותם היסורים כלל לא יוכלו לסובלם.

אצל אוכלי הטרפות, הניתוח יהיה חייב להיעשות על כל אבר, כל חתיכת בשר או עור בנפרד (הרי האוכל מתפשט על פני כל הגוף כפי שידוע), עד שהגוף יהיה נקי וראוי לקום בתחיית המתים, האם יש שיעור וערך לאותם היסורים) שיהיה להם בגלל זה? בגלל אכילת הטריות, שבגלל אכילת אותם הטריות הוא מאבד גם את צלם האלקים וכו'.

לכן צריך כל אדם להיות מאוד זהיר שלא יכשל באיסורים המטמאים את הנפש ומורידים את צלם האלקים!

לכן צריך כל אדם להתגבר בענין זה ולא יטמא את עצמו במאכלים אסורים, חייבים להתחזק בכך, גם כשיש חברים שהם קלים ואינם נזהרים כראוי, ובמיוחד כשהללו מלגלגלים עליו, ואוחזים אותו לטפש בשל כך שאינו אוכל טריפות.

מנחת פרק ד יהודה לא

הרי ידוע מה שהגמרא אומרת שטוב לאדם שבכל חייו יחשבוהו לשוטה לפני שיהיה רשע לרגע, חייבים לדעת שככל שיש יותר חרפה על כך שקיימו את המצוה השכר גדול יותר ויותר וכו' עכ"ל.

לב ואחרון אחרון חביב נעתיק כאן דברים נעימים וקדושים המאירים כספירים מרבינו הק' שליט"א הכותב בסה"ק דברי יואל ויקרא עמוד רנ"ה (ד"ה ופוק), וזלה"ק:

בא וראה עד להיכן הדברים מגיעים, עד כמה חמור הענין של מאכלות אסורות, היכן שאנו מוצאים שאפילו מי שרק טעם כשהיה ילד נולד בו טבע רע כשהוא גדול, כפי שמבואר בתשובת הרשב"א המובא ביו"ד סי' פ"א בענין גויה המינקת ילד יהודי כו'.

כך גם אנו מוצאים אצל משה רבינו בכך שהוא לא רצה לינק מגויה, כי פה שעתיד לדבר עם השכינה שינק דבר טמא? (סוטה י"א ע"ב הובא ברש"י ז"ל פרשת שמות) ע"ב.

ולק' בד"ה ועוד כ', מכך נראה כי מדובר באב הטומאה שלא לשמור את הפה מלאכול עמם, וזהו הגרמא בנזקין, ומכך הוא נמשך לעבירות חמורות ע"כ.

על ידי כך שהוא אינו נזהר ממאלכות אסורות הוא עלול להכשל בעניני העמים כו' וראה כמה שחייבים להיות זהירים עכלה"ק ע"ש כי ל' חכמים מרפא ודו"ק.

לג. בירושלמי חגיגה (פ"ב ה"א) כתבו שאחר יצא לתרבות רעה כי אמו בעת שהיא היתה מעוברת עימו הריחה טרפות כשעברה ליד בית עבודה זרה (ראה או"ו).

לד. בהגהות אשר"י (מס' ע"ז פ"ב) הוא מזהיר שנשים המיניקות שיהיו מאוד זהירות במאכלות אסורות ע"ש.

לה. עוד מובן שזה שגורם שהחבר יאכל דבר איסור, הוא עובר על לאו מפורש של "ולפני עור לא תתן מכשול" (כמבואר בהרבה מקומות בדקאי בתרי עברי דנהרי ועכ"פ משום מסייע ואכ"מ להאריך).

לב מנחת פרק ד יהודה

בפרט הילדים הקטנים שהם בכלל לא אשמים, הם רק מחכים שאמהותיהם יביאו להם אוכל ויאכילו אותם הם רעבים, ובסופו של דבר הם מאכילים אותם באוכל טמא רח"ל, האם אין זו אכזריות? הרי זהו בדיוק הענין של ולפני עור לא תתן מכשול.

לו. עכ"פ מכל זה מספיק בכדי להבין עד כמה חמור האיסור לתת לילד "סימילאק" או "דזארס" וכמו כן כל יתר המאכלים שבחלקם יש ממש איסורי נבילות וטרפות וכדומה, שהם ממש איסורי דאורייתא, בחלקם ישנם רק האיסור של בישול עכו"ם, חלב עכו"ם, אא"ו שהם רק דרבנן, אבל איסור דרבנן אסור גם כן לתת לילדים כפי שכתוב לעיל.

ואפילו כשהרופאים זועקים שזה חשוב לילד, אסור לתת לו זאת רק אם שואלים שאלה אצל רב מוכר ומוסמך המכיר ויודע את הדברים, ומבין את חששות האיסורים שבתוצרת זו.

לז. באמת לו רצינו להעתיק בענין זה מהספרים הקדושים הרי שהנייר לא יספיק בכדי להכיל את כל זאת, אך בכל זאת אנו מוכרחים לציין לפחות את דבריו הבווערים כאש של הספר "מסלת ישרים" (פי"א) הוא כותב שם כך "לכל מי שיש עוד חתיכת מוח בראשו, ההוא חושב, שמאכל איסור, הוא בדיוק כאילו היה דבר מורעל שהוא סכנה לאכילה, האם במצב כזה היה האדם לוקח על עצמו את הסיכון ואוכל, כשיש לאדם ספק כזה והיה אוכל הוא היה נחשב לשוטה, כי לאכול את המאכל המורעל הוא בכל זאת יכול להרעיל את נפשו ולהסתלק מן העולם.

אותו דבר הוא גם אצל מאכלות אסורות, שם הרי זה סם של הנפש, אז איך יתכן שיוכלו לאחוז זאת בקלות, ולהכניס זאת לפה, אפילו כשמדובר רק בספק איסור בדיוק כפי שהוא לא היה מכניס לפיו אוכל שהיה ספק אם הוא מורעל, ע"ג.

לח. הרבינו יונה כותב (ריש ברכות) שספק איסור הוא חמור בהרבה מאיסור ודאי כי על זה אין חרטה, כי מרגיעים את עצמם שזה בודאי כן כשר.

לט. עתה אחים ואחיות יקרים, חשבו לעצמכם מי הוא זה אשר יעיז בנפשו לשחק עם ילדיו הקטנים? כמה כח ועמל נותנים לענין זה, ולענין

מנחת פרק ד יהודה לג

החינוך של זה, כמה דמעות יהודים שופכים הורים בכדי שיזכו בסופו של דבר לנחת יהודי, ושיזכו להקים דורות ישרים, ולבסוף ההורים בעצמם המפטמים את הילדים בסם רחמנא ליצלן.

כמה צריכים הידים לרעוד על כך שהכניסו לפה של הילדים שלהם אפילו ספק איסור ח"ו, האם יתכן שיהודים שיש להם הרגשה יהודית שיעשו כדבר הזה, לעשות מבלי לשאול מורה הוראה צדיק שאפשר לסמוך עליו שהוא כמו רופא בעניני נשמה, האם זה באמת אינו סם לילדים ח"ו, בואו כבר כולנו נזרוק מיד מן הבית את כל סם הנפש בין למבוגרים ובין לילדים קטנים.

ג

אם זה באמת כל כך חמור לתת לילדים "סימילאק" הנעשה מחלב, אם כן מדוע הרבנים וגדולי הדור כלל לא מחו על כך קודם? ומדוע השכנים שלי משתמשים בהם?

מן השאלה נראה שאינך בהיר בנעשה בענין, כי באמת הרבנים כן מחו נגד ה"סימילאק" וכן נגד כל התוצרת העשוי אצל הגוים עבור הילדים הקטנים, לדוגמא הרהגה"צ רבה של קראסנע שליט"א שיצא בצורה חמורה נגד הענין בספרו כוונת הלב (חיו"ד סימן ט') שם הוא עוסק בחומר הענין, ואצל ילד שהרופאים טוענים שהוא חלש, אז חייבים לשאול רב מורה הוראה שיפסוק אם במצב הזה מותר לתת לילד את המוצר או שלא.

עוד דרשו רבנים גדולים בענין זה והזהירו את הציבור בענין, ועוד השכנים שלכם היהודים הדתיים המשתמשים בזה יתכן והם שאלו שאלת רב ולכן הם משתמשים בזה, כי יתכן במצב שלהם זה מותר.

ואם ידוע לכם באמת שהם לא שאלו רב, אז חובה עליכם לעורר אותם כי "ישראל קדושים הם" וחייבים הם להאזין כשמוכיחים להם, ועל ידי כך יהיה לכם חלק בין "מזכי הרבים" וכפי שידוע השכר על כך גדול.

האם רק על "סימילאק" אתם טוענים כל זאת, או שגם על תוצרת אחרת? בבקשה תציינו את השמות של כל המוצרים הנכללים באותו כלל, כי יתכן ואני כלל איני יודע במה אני משתמש בתוצרת הנכללת באיסורים אלו?

סליחה, אינכם שואלים נכונה, כי הלא איך יתכן למנות את כל המוצרים? הלא הם רבים מאוד, אתם צריכים לנהוג להיפך אתם אל תכניסו לבית שום תוצרת בטרם שאינכם יודעים בבטחה כי מדובר בתוצרת טובה, וכל עוד אין לכם בטחון בדבר אסור לכם להשתמש בו.

כל זה גם על פי ההלכה, וגם על פי הסברא.

א. על פי ההלכה הרי ידוע שיטתו של החינוך (במצוה קנ"ג קנ"ה וקנ"ח) כשאדם אוכל בהמה שהוא ספק עבורו אם הוא טהור או טמא, או שכלל אינו ידוע בשעה שהוא אוכל את הבשר אם זה כשר או לא, וזאת למרות שלאחר שאכל הוכח שאכן הבשר היה כשר, בכל זאת הוא עבר על המצוה שהתורה ציותה עלינו שיבדקו לפני שאכלו ולא אחרי האוכל, זוהי מצוה מיוחדת בתורה המצוה של בדיקת סימני טהרה (עיי' בשו"ת אבני נזר ריש חיו"ד שהאריך בזה).

ועוד יותר כשאתם אוכלין דבר שהוא בודאי טריפה הרי שהוא אז עבירה הרבה יותר קטנה מכאשר אתם אוכלים דבר שהוא רק ספק אם זה טרף (כך פוסק הרמ"א באו"ח סי' תר"ג) כי האדם יש לו יותר חרטה על עבירה בטוחה מאשר על עבירה מסופקת, ממילא כל הדברים הללו שהכשרות שלהם אינו בטוח ואוכלים זאת רק מפני שזה אוכל והשני אוכל הרי שהוא בכלל של ספק עבירה, שהתשובה על כך קשה מעבירה בטוחה, על כך אין צורך כלל לדעת מה לא לאכול, חייבים רק לדעת מה בטוח שמותר כן לאוכל.

ב. על הסברא הזו הענין הוא כך, כי כפי שכבר ציינו לעיל בשמו של בעל ה"מסלת ישרים", שהרי כל דבר שאינך בטוח בענין הכשרות שלו

מנחת פרק ד יהודה לה

נחשב לכם כאילו היה ספק שיש בו סם, נו, מה הייתם עושים אם היה בו סם, האם גם אז הייתם אוכלים או שבודאי הייתם מונעים עצמכם מלאכול עד שהייתם מוודאים בודאי שאין בו כלל סם?.

ממילא ברור שכלל אין חילוק אם מדובר ב"סימילאק" או "מוסלוי" או כל סוגי ה"דזארס" או סתם סוכריה או כל סוגי הממתקים שנותנים בדרך כלל לילדים הכל, כל זה מותר להשתמש בהם רק כאשר ישנו רב המתיר זאת בבטחה, ובשום פנים ואופן לא אחרת. השי"ת שיעזור לנו שנוכל כולנו להזהר בעניני הכשרות ונזכה כולנו שיהיה לנו גוף נקי או נפש טהורה לשמור את כל התורה, ולחמם את ילדינו על דרך התורה הק' על טהרת הקודש.

ד

האם רק על "סימילאק" אתם טוענים כל זאת, או שגם על תוצרת אחרת? בבקשה תציינו את השמות של כל המוצרים הנכללים באותו כלל, כי יתכן ואני כלל איני יודע משאני משצמש בתוצרת הנכללת באיסורים אלו

סליחה, אינכם שואלים נכונה, כי הלא איך יתכן למנות את כל המוצרים? הלא הם רבים מאוד, אתם צריכים לנהוג להיפך אתם אל תכניסו לבית שום תוצרת בטרם שאינכם יודעים בבטחה כי מדובר בתוצרת טובה, וכל עוד אין לכם בטחון בדבר אסור לכם להשתמש בו.

כל זה גם על פי ההלכה, וגם על פי הסברא.

א. על פי ההלכה הרי ידוע שיטתו של החינוך (במצוה קנ"ג קנ"ה וקנ"ח) כשאדם אוכל בהמה שהזוא ספק עבורו אם הוא טהור או טמא, או שכלל אינו ידוע בשעה שהוא אוכל את הבשר אם זה כשר או לא, וזאת למרות שלאחר שאכל הוכח שאכן הבשר היה כשר, בכל זאת הוא עבר על המצוה שהתורה ציותה עלינו שיבדקו לפני שאכלו ולא אחרי האוכל, זוהי מצוה מיוחדת בתורה המצוה של בדיקת סימני טהרה (עיין בשו"ת אבני נזר ריש חיו"ד שהאריך בזה).

לו מנחת פרק ד יהודה

ועוד יותר כשאתם אוכלין דבר שהוא בודאי טריפה הרי שהוא אז עבירה הרבה יותר קטנה מכשאר אתם אוכלים דבר שהוא רק ספק אם זה טרף (כך פוק הרמ"א באו"ח סי' תר"ג) כי האדם יש לו יותר חרט על עבירה בטוחה מאשר על עבירה מסופקת, ממילא כל הדברים הללו שהכשרות שלהם אינו בטוח ואוכלים זאת רק מפני שזה אוכל והשני אוכל הרי שהוא בכלל של ספק עבירה, שהתשובה על כך קשה מעבירה בטוחה, על כך אין צורך כלל לדעת מה לא לאכול, חייבים רק לדעת מה בטוח שמותר כן לאוכל.

ב. על הסברא הזו הענין הוא כך, כי כפי שכבר ציינו לעיל בשמו של בעל ה"מסלת ישרים", שהרי כל דבר שאינך בטוח בענין השכרות שלו נחשב לכם כאילו היה ספק שיש בו סם, נו, מה הייתם עושים אם היה בו סם, האם גם אז הייתם אוכלים או שבודאי הייתם מונעים עצמכם מלאכות עד שהייתם מוודאים בודאי שאין בו כלל סם?

ממילא ברור שכלל אין חילוק אם מדובר ב"סימילאק" או "מוסלוי" או כל סוגי ה"דזארס" או סתם סוכריה אוד כל סוגי הממתקים שנותנים בדרך כלל לידלים הכל, כל זה מותר להשתמש בהם רק כשאשר ישנו רב המתיר זאת בבטחה, ובשום פנין ואופן לא אחרת. השי"ת שיעזור לנו שנוכל ככולנו להזהר בעניני הכשרות ונזכה כולנו שיהיה לנו גוף נקי או נפש טהור לשמור את כל התורה, ולחמם את ילדינו על דרך התורה הק' על טהרת הקודש.

מנחת יהודה פייל ע

ה

מהו התיקון של האמא שנתנה סימילאק לשתות

זה שייך לרב לפסוק, אנו רק רוצים להוסיף מה שהספרים הקדושים כותבים, שאחד הדברים החשובים ביותר לתשובה, הוא להסביר לחברים וחברות, קרובים וידידים ועם כל מי שיש שייכות, שלא להשתמש בדברים כאלה, ובודאי שלבד בודאי לא ישתמשו בהם יותר.

ו

האם באמת האבא והבעל מחוייב לבד להסתכל על האוכל ולוודאות טיב האוכל בטרם הוא נכנס לבית? או שהוא יכול לסמוך על בני ביתו?

הוא חייב בעצמו לבדוק, כך פוסק האוהחה"ק (פ' בראשית), כשהוא מוסיף ומציין שזו היתה העבירה של אדם הראשון כשהוא סמך על חוה והוא כלל לא ידע שהיא נותנת לו מעץ הדעת, הוא רק סמך על אשתו על צדקתה (וע' רמב"ן פ' בראשית).

נו!!! בואו ותארו לעצמכם, חוה שנבראה נקיה בלי שום עון, ולמעשה הגיעה למדריגה הנעלה ביותר שרק יכלו להשיג באותם הימים, בוודאי שאדם הראשון יכל לסמוך עליה שהיא תתן לו לאכול רק ממה שמותר לאכול, ובכל זאת היא הכשילה אותו, והתירוץ שלו היה שהוא סמך עליה ולא עזר לו דבר, וזה רק גרם לו מיתה לכל הדורות.

ואם כן מה נאמר אנחנו כשאנו נעמוד בפני בית הדין של מעלה, ונרצה להגיד תירוצים מדוע האכלנו את הילדים במאכלות אסורות? וגרמנו איבוד נשמות ישראל לכל הדורות, בוודאי ובוודאי לא יקבלו את התירוץ שסמכו על בני הבית!!!

ז

איזו עצה אתם נותנים לי כאשר אני כבר מסכים אך בבית לא מאפשרים לי זאת?

דברי חכמים בנחת נשמעים, אתם חייבים להבהיר בפני בעלת הבית את האסונות החמורים שיכול לקרות כשמאכילים במאכלות אסורות את הילדים הקטנים, בין לגוף ובין לנשמה, ובכדי להקל עליכם כתבנו למעלה בקיצור כל הדברים, ולכן העצה היעוצה שתקראו בפני בני הבית את כל הקונטרס לאט ובסבלנות, אין לנו שום ספק שאשה יהודיה שהיא נכדת האמהות שרה, רבקה, רחל, ולאה, היא בוודאי תהיה זהירה והניצוץ היהודי שבה לא יאפשר לה להאכיל אוכל שאינו ראוי, ותדאג להאכיל את הילדים הקטנים בחלב אם, כמו בכל יתר המאכלים העשויים רק בבית.

ח

**מהי העצה אם בעלת הבית ל"ע חלשה ואין לה כח
לאפות לבד חלות לכבוד ש"ק, עוגות, וכן אוכל לילדים
וכדומה?**

העצה היא שהבעל יוריד רק דקות מזמנו בכל יום, ואז הוא יכול לעשות את כל זאת בעצמו, כי היום כאשר ניתן להשיג כלים חשמליים, כמו בלענדערס וכדומה, כשמכניסים הכל למכונה והיא עושה את הכל בעצמה, המוצר יוצא מוכן מבלי שיש צורך הרבה לעבוד.

ט

אבל מה עושים כשאין בכל זאת זמן?

בדיוק כמו שיש זמן כשבעלת הבית מבקשת שיוציא את הזבל החוצה, או לשטוף את הכלים, או לחתל את הילד, או להאכיל את הילד לתת לו בקבוק או לשמור על הילדים, או ללכת לקנות משהו במכלת, או לקחת את הכביסה לנקות, או להיות ערים בלילות עם הילדים או לשאת את הילד לרופא, שכל הדברים הללו לוקחים שעות, בכל זאת אין מסתכלים על שעות, וזאת מפני שהיא כל כך עייפה ואין לה את הכח וכל זאת בכדי לעשות טובה לבשר ודם.

כ"ש וכ"ש כשמדובר לעשות להקב"ה שזו באמת טובה שהאדם עושה לעצמו, למען רעיתו וילדיו, בכדי שיגדלו ויתפתחו בריאים ושלמים וכן שיהיו יהודים דתיים ושההורים יראו מהם הרבה נחת ואז בוודאי אסור לחסוך את הדקות שזה לוקח.

חוץ מזה הטענה אינה רלוונטית, כי השמירה מביאה עמה אריכות ימים כמו שכתוב במשלי "יראת ה' תוסיף ימים" כך שלמעשה יוצאים בריווח.

פרק ה'

המעלות הגדולות של נתינת חלב אם

(מן הספרים הקדושים)

א. אם יש לאם את האפשרות לתת "חלב אם" לילד זהו הדבר הטוב ביותר לילד (שבילי אמונה).

ב. רואים בחוש שהילדים השותים "חלב אם" הם תמיד ילדים בריאים וחזקים, והם מפותחים יותר מן האחרים (ס' זכירה).

ג. כל מי שרוצה לשמור את ידליו ממחלות ר"ח, שיתן רק "חלב אם" (מדה לדרך מאמר א' כלל ג' פ' י"ד).

ד. אפילו שיהיה זה אמת שהילד יהיה יותר חכם אם הוא לא שותה יותר מדי "חלב אם", מה יש לו בזה אם הוא לא יהיה בריא ח"ו, מי יכול ליטול על עצמו אחריות כזו.

ה. האם שתניק את ילדה כל זמן שאפשר "חלב אם", תרויח מכך שהילד יוכל ללמוד תורה ויעבוד את הקב"ה מתוך בריאות וכח חזק, ובזכות זה הקב"ה יתן לילד הרבה חכמה והבנה (שד"ח דברי חכמים סי' צ"ה).

ו. אבל חשוב לדעת שבזמן כזה אסור לאכול בצל, שום, לב, או כבד, (הנהגות ישרות מהאריז"ל).

ז. עיין לעיל (פ"ב אות ו') מספר כף החיים.

פרק ו

המעלה הגדולה של "חלב אם"

(מהרופאים)

(רשימה זו היתה מודפסת ב"ניו יורק טיימס" 19) מרץ '977 למספרם)

ההחלטה האחרונה של הרופאים הגדולים בארצות הברית בענין חלב לילדים קטנים

א. שמניקים ילד ב"חלב אם" זה עוזר לילד שיהיה לו חיים טובים יותר, בזמן האחרון עשו סטטיסטיקה מי משתמש ב"חלב אם" ומי בחלב הסינטטי, והתברר ש40- אחוז מהאמהות משתמשות ב"חלב אם", זהו בדיוק מספר כפול מכפי שהיה לפני 15 שנים, אך מעט מאוד מבינים עד כמה טוב וחיוני הוא לילד כשמניקים אותו ב"חלב אם".

ב. בחקירות האחרונות שעשו בנושא התברר שהילדים המניקים "חלב אם" סובלים הרבה פחות ממחלות שונות, לעומת אותם הילדים שאותם האכילו מבקבוקים, וזאת למרות שאולי נתנו להם גם קצת מ"חלב אם". החקירות העלו ש"חלב אם" מחזק את המוח של הילד שיעבוד יותר טוב, ועוד זה עוזר גם לילד שלא יהיה שמן בעתיד, וגם מאוחר יותר זה עוזר נגד מחלות.

ג. בשנה האחרונה האקדמי' האמריקאנית בפידאטריקס" (זהו הארגון האמריקאי לעניני בריאות הילד) הם המליצו בפני הרואים שהללו ימליצו בפני הנשים שרק יניקו מ"חלב אם" ולא יאכילו את הילדים מחלב בקבוקים, כי ברור הוא ש"חלב אם" הוא הטוב והחזק ביותר לילד מאחר ומדובר מחלב שהוא מאתו מין, בדיוק כמו חלב של פרה לצאצאיהן.

ד. האמת היא שחוקרים אמרו בישיבת "האקדמי' לסייענס של ניו יורק אוניווערסיטי" (הארגון האמריקני למדע), שם הם חקרו את ההבדל בין החלב הרגיל לחלב האם והגיעו למסקנה כי יש בחלב האם פרטים מסויימים שאין בחלב הרגיל, וזה מה שיכול להשפיע רבות על התפתחות הילד, במיוחד כשהוא יכול לתת את הכח לילד להתגבר על על מיני מחלות ואינפקציות.

מנחת פרק ו יהודה מא

ה. לחלב הרגיל יש בהם הרבה פרויטין (סוג וויטאמין) שהוא יכול להזיק לילד, ולעומת זאת לחלב האם יש הרבה "פעטי עסיד" (חוזק מיוחד) שהוא משפיע חזק על התפתחות מוחו של הילד, דבר זה אין כלל לחלב הפרה כי זה אינו חסר כלל לחיות ובהמות.

ו. ד"ר "דו'עראלד גאל" שהוא פרופסור מיוחד לעניני ילדים והוא חוקר לעניני עצבים [דהיינו נורו קעמיסט] אמר לאדקמיה שחלב הפרה יש לה 4 פעמים כל כך הרבה פרויטין יותר מאשר לחלב אדם.

ז. ד"ר "ויליעם אי סטיני" גם הוא חוקר של האדם (דהיינו אנתרופולוג'יסט) באוניברסיטת אריזונא אומר שהפרויטן הגבוה שיש בחלב הפרה יכול להספיק לילד בכדי להשביעו, זה גם יכול לגרום לילד שבכל חייו הוא ייאלץ לאכול הרבה בכדי שיהיה לו מספיק פרויטין, וזה יחסר לו, וזאת מפני שהרגילו אותו לכך. [הכוונה היא שהוא יהיה חייב לאכול בשר יותר מאשר אדם נורמלי].

ח. פרויטין גבוה מגיע בדרך כלל מבשר בהמה שיש בה הרבה שומן, וכידוע שבשר הבהמה גורמת למחלות לב ומעיים (דהיינו קולון) וסרטן, כל זה נגרם מכך ששותים חלב פרה כשהוא קטן, כי על ידי זה הוא נאלץ לאחר מכן לאכול הרבה בשר בהמה.

בקיצור, אם מאכילים אותו בחלב פרה הוא זקוק לאחר מכן לגופו כשהוא מתפתח הרבה בשר בהמה שזה גורם למחלות רציניות ומחלת הסרטן ל"ע השם ישמרנו).

התפתחות מהירה של הילד

ט. ד"ר סטיני אמר שלא יטעו שהתפתחות מהירה הוא דבר טוב לילד [כפי שקורה שמאכילים ילד בחלב רגיל] ההיפך זה מזיק לילד.

מחלות מעיים

י. ד"ר "גול" אמר ש70- אחוז מחלב האם הוא קל לעיכול, לעומת זאת החלב הרגיל של הפרה 80 אחוז ממנו קעסין (casein) וכשהוא מגיע למעיים הוא הופך להיות כמו גבינה שהוא קשה מאוד לעיכול.

פראטיען

יא. ד"ר "גול" גם כן אמר שהפראטין בחלב הפרה יש בו קצת מאוד "אמינוי עסיד" ששמו סייטין, שכל ילד חדש שנולד חייב שיהיה לו, בצד השני של החלב של הפרה יש גם כן הרבה "אמינו עסיד" ששמו "פינילאאנין" שילד חדש שנולד אינו יכול לשאת זאת בגופו, והריבוי של התוצרת הכימית יכול להביא עימו הרבה מאוד רעל כי החומר הכימי שלו הוא רעל, ולעומת זאת בצד השני **לחלב האם** יש לו הרבה "סייסטין" וקצת מאוד של פינילאאנין, לחלד האדם יש גם כן הרבה מאוד "אמינו עסיד" ששמו "טאורין" שילד יכול לעשות מזה רק קצת מאוד אפילו כשהוא צריך יותר [ואת זה כלל לא ניתן לקבל לא בחלב הפרה אלא רק **בחלב האם**].

חקירות שעשו לאחרונה מוכיחים שה"טאורין" עוזר לעצבים שיעברו טוב [עתה יש לנו את הפתרון על הקושיא העולמית, למה אנו שומעים לאחרונה כל כך הרבה על סבל של עצבים, ועל ילדים שחלילה לא יתפתחו? התירוץ לכך כי האכילו אותם מאז שהיו ילדים קטנים לא ה"חלב אם" אלא בכל מיני סוגי חלב ומאכלים אחרים שאין בהם את הכח לחזק את העצבים כראוי].

יב. ד"ר "גול" אמר שמן הסתם מאוד חשוב בפיתוח המוח [בלי החומר הכימי, המוח גודל עקום, יותר נכון לומר בדיוק כמו מוח של בהמה, כי הוא אוכל בדיוק כמו בהמה].

מכאן נראה כפול נא לעיין

פראטין

יא. ד"ר "גול" גם כן אמר שהפראטין בחלב הפרה יש בו קצת מאוד "אמינוי עסיד" ששמו סייטין, שכל ילד חדש שנולד חייב שיהיה לו, בצד השני של החלב של הפרה יש גם כן הרבה "אמינו עסיד" ששמו "פינילאאנין" שילד חדש שנולד אינו יכול לשאת זאת בגופו, והריבוי של התוצרת הכימית יכול להביא עימו הרבה מאוד רעל כי החומר החמי שלו הוא רעל, ולעומת זאת בצד השני לחלב של האדם יש לו הרבה "סייסטין" וקצת מאוד של פינילאאנין, לחלד האדם יש גם כן הרבה מאוד "אמינו

מנחת פרק ו יהודה מג

עסיד! ששמו "טאורין" שילד יכול לעשות מזה רק קצת מאוד אפילו כשהוא צריך יותר [ואת זה כלל לא ניתן לקבל לא בחלב הפרה אלא רק בחלב האם].

חקירות שעשו לאחרונה מוכיחים שה"טאורין" עוזר לעצבים שיעבדו טוב [עתה יש לנו את הפתרון על הקושיא העולמית, למה אנו שומעים לאחרונה כל כך הרבה על סבל של עצבים, ועל ילדים שחלילה לא יתפתחו? התירוץ לכך כי האכילו אותם מאז שהיו ילדים קטנים לא ה"חלב אם" אלא בכל מי סוגי חלב ומאכלים אחרים שאין בהם את הכח לחזק את העצבים כראוי].

מכאן נראה כפול 2 פאגראפין נא לעיין

יב. ד"ר "גול" אמר שמן הסתם מאוד חשוב בפיתוח המוח [בלי החומר הכימי, המוח גודל עקום, יותר נכון לומר בדיוק כמו מוח של בהמה, כי הוא אוכל בדיוק כמו בהמה].

חקירות שעשו לאחרונה מוכיחים שה"טאורין" עוזר לעצבים שיעבדו טוב [עתה יש לנו את הפתרון על הקושיא העולמית, למה אנו שומעים לאחרונה כל כך הרבה על סבל של עצבים, ועל ילדים שחלילה לא יתפתחו? התירוץ לכך כי האכילו אותם מאז שהיו ילדים קטנים לא ה"חלב אם" אלא בכל מי סוגי חלב ומאכלים אחרים שאין בהם את הכח לחזק את העצבים כראוי].

יב. ד"ר "גול" אמר שמן הסתם מאוד חשוב בפיתוח המוח [בלי החומר הכימי, המוח גודל עקום, יותר נכון לומר בדיוק כמו מוח של בהמה, כי הוא אוכל בדיוק כמו בהמה].

שומן

יג. השומן של חלב האדם יש בו גם כן שומן, יש בו את השומן ששמו "פאליסאונסאטורייטעד פעטי עסיד", חלב הפרה יש בה את השומן ששמו "סאטורייטעד" [כידוע שהשומן ה"סאטורייטעד" גורמים לכך שיהיו חולי לב וכן מחלות אחרות כמו סרטן ל"ע כפי שהזכרנו למעלה וכו'].

מחלות

יד. חלב האם יש בהם גם דברים שהם נגד מחלות "אמיונוילוג'יכאל" וכן גורמי דם ששם דמם "סעליס" שהם עשויים בכדי לתת את הכוח להתמודד נגד מחלות, זה יכול להזיק לילד כשהוא עלול להתמודד עם אינפקציות.

פיטום מול מחלות

טו. ד"ר "דז'יין פיט" חוקר נגד מחלות ב"אוניברסיטת קולומביה", הוא טוען שזה יכול גם להזיק נגד ארלרגיות, **חלב אם** יש בהם שהוא נגד כמעט כל האינפקציות והמחלות שישנן בגופי הילדים.

טז. ד"ר "אלען ס. כנויגהאען" רופא ילדים מ"קופרמאן ניו יורק" חקר ודרש שילדים השותים חלב אם יש להם שלישי מהמחלות מאשר אותן סוגי הילדים שיש להם את מחלת הפורמולא בשנה הראשונה של החיים, הוא יצא בחקירה שילדים השותים **חלב אם** אפילו בחודש אחד זה עוזר הרבה נגד מחלות.

קשיי נשימה

יז. בין ילדים השותים פורמולא שכיח אצלם קשיי נשימה פי 15 מאשר אצל הילדים היונקים **חלב אם**.

הקאות ושלשולים

יח. הקאות ושלשולים קיימים אצל ילדים השותים חלב רגיל פי שנים יותר מאשר אצל ילדים היונקים **מחלב אם**.

אסונות פתאומיים אצל ילדים קטנים

יט. באנגליה מצאו שהפטריה הפתאומית של ילדים קטנים בלי סיבה מגיע הרבה יותר מאשר אצל ילדים ששותים מבקבוק.

האם!

כ. מה שהאשה אוכלת אין לזה נפקא מינא לחלב שלה, ישנם אנשים החושבים למשל שאשה המניקה אסור לאכול שוקולד, אוכל עשיר וכל מיני סוגי אוכל אחרים, אבל זה אינו נכון, היא יכולה לאכול הכל, חוץ מאשר בדבר שיש בו חשש של כשרות כמו שכתבנו לעיל שהוא מזיק מאוד לילד

מנחת פרק ו יהודה מה

כפי שכתוב במדרש רבה (שה"ש פ"ד אות י"ב, יו"ד סימן פ"א סעיף ז'), שמה שהאמא אוכלת את זה יונק ואוכל הילד.

הדבר היחידי שעליו היא חייבת להיזהר שלא לקחת, הוא התרופות, או דברים אחרים הגורמים לשומנים כי יכול לעתים להיכנס לתוך החלב [הכוונה היא שכל אשה בטרם שהיא לוקחת תרופה, היא חייבת לשאול את הרופא האם אין זה מזיק לילד] אשה שהיא מעשנת [לדאבוננו] אז הילד יכול חלילה לקבל "ניקוטין" [שהוא סם המות גם בשביל האשה וגם בשביל הילד].

כא. 95% של הנשים יכולות להצליח ולתת **חלב אם** לילד, על פי רוב הבעיות הקיימות אצל האשה הנותנת **חלב אם** אינן בעיות פיזיות אלא בעיות חלומיות, האשה חוששת שאיננה יכולה לתת **חלב אם** והדבר גורם לה לקשיים.

כב. הדבר הטוב ביותר לאשה הרוצה להניק, שיתנו את החלב מיד לאחר הלידה, ובכל זאת מי שלא עשתה זאת, יכולה להתחיל בזאת גם אחר כך, למשל, גם אצל אשה שהילד שלה חייב להישאר שבועות שלמים באינקבטור ניתן גם אז לתת לילד **חלב אם**.

כג. בזמן שכזה חשוב מאוד לקרוא את הכתבה באנגלית שאנו נצטט אותו להלן, אפילו נשים שהחלו לתת פורמולא יכולים לשנות ולעבור לחלב אם, וגם האשה שנדמה לה שאין לה מספיק חלב להניק את הילד היא חייבת לתת כל זמן שהתינוק נהיה רעב, כשהכוונה היא שהיא תתן כל שעתיים, ואז ממילא תוכל להניק יותר, ואז תוכל להניק כל ארבע שעות כפי שהילד צריך להניק, ההיפך, להניק כל שעתיים מתיש מאוד את האשה ואין זה רצוי.

פרק ז

תרגום וציטוט בקיצור מכתבה שנדפסה בחודש

מרץ 19

סיבוכי דם, "קאלסטרול"

א. זה סותם את הורידין, וזה גורם להתקפי לב, וגם לחץ דם גבוה ל"ע, בחלב אם יש מכך הרבה חומר כזה, אבל כשנותנים **חלב אם** אז מרגילים את הגוף לכך וזה אינו מזיק בשנים הבאות.

אבל כששותים חלב של פרה, ששם יש לזה אחוז מאוד נמוך של זה, אז הילד אינו רגיל לכך וזה יכול להזיק לו בעתיד. [למאכלים יש קאלסטרול, בשר ומוצרים שמנים אחרים שמזה אוכלים הרבה בשנים הבאות, במילא חשוב מאוד שהגוף יהיה רגיל לכך, כדי שלא תהיה לו השפעה רעה].

מיניראלען

ב. בחלב אנוש יש פחות מיניראלען מאשר בחלב פרה, החוקרים אומרים שזו מעלה גדולה שיש פחות מיניראלים, כי הורידים של הילד אינם יכולים לשאת כמות כזו של קאלסטרול, עוד הם אומרים שפורמולא גורמים לבעיות של שלשולים והקאות, וכאבי בטן.

קאלציום ופאספאראות

ג. בחלב אם גורמים שני המינירלאים בדיוק כפי שזה צריך להיות, זה חשוב מאוד לעצמות, ובמיוחד ל... געדערעם.. רואים שילד ששותה חלב אם אין אצלהם כמעט מחלת "קונוואלשענעס"

חליים מסויימים

ד. ד"ר "דזעין פוד" אומר שחוקרים מצאו ש**חלב אם** שומר מפני מחלות, ("פאליא" - "מאמפס" ועוד מהרבה מחלות) וכן מפני מחלות מעיים, יש לזה חומר כזה ששמו "פיפידאס פאקטאר" שהוא נאבק נגד המחלה.

מחלות ילדים

ה. **חלב אם** עוז להתפתחות ששםם "לאקטוואסילאויס ביפידויס" ושזה הורג את כל החיידקים הרעים שנכנסים לגוף, [במיוחד בבני מעיים].

מנחת פרק ז יהודה מז

הערה: גוף האדם הוא מלא עם חיידקים טובים ורעים, וחייבים שיהיו הרבה טובים בכדי שיוכלו להיאבק נגד הרעים.

לכן כמעט ואין לילדים השותים **חלב אם** שלשולים, כאבי מעיים וכאבי בטן.

אם לאם אין מספיק חלב אז היא יכולה להוסיף עוד חלב רגיל, כי להתגבר נגד אינפקציה טוב גם כך.

תלמדו איך לחסוך כסף

ו. אלו הנותנים פורמולא עולה להם בכל שבוע בערך \$19 ואלו הנותנים **חלב אם** עולה להם לשבוע אולי \$3 בגלל האוכל הנוסף שהאם צריכה לאכול.

ז. אם יש לכם בעיה עם **חלב האם** אתם יכולים לפנות מיד לארגון ה"לאלאש", להם יש עצות נהדרות, במיוחד בשביל אלו שעובדים ורוצים לתת חלב אם.

ח. גם הודיעו שבקונסומער רעפאָרט'ס דף 165 שהחברות המייצרות את הדז'ארס מכניסות הרבה מלח וסוכר ועוד חומרים שהם בכלל לא בריאים לילדים הקטנים.

עוד הם מראים מכונה קטנה שניתן לקנות אותה במחיר מוזל שאפשר בה לעשות את האוכל לבד בתוך 15 שניות.

ט. אנו מקוים בקרוב לארגן ארגון מיוחד בשם "çia éùøài" ששם אנו נמסור את כל האינפורמציה בענין **חלב האם**, כל אלו המעוניינים לעזור מתבקשים לפנות אלינו.

י. בגלל סיבות טכניות לא יכול להיכנס כל הכתבה בענין הקאונסומער שנכתב באנגלית ותורגם על ידנו, אנו מקוים להעתיק אותו בהרחבה בעתיד בחלקים שייצאו לאור.

יא. שלא תרשו לעצמכם שירמו אתכם, כאשר הארגונים מפרסמים מודעות המספרים לכם שהחלב הוא חבל טוב, וכי מדובר בחלב בריא, כל זה מדובר במודעות מסחריות ואינם מתכוונים לדבר.

פרק ח

השגחות והכשרים

א. מה נאמר ומה נדבר, ענין הכשרות וההכשרים הן מן המצוות שהצבור דורך ברגלו, כל אחד עושה לעצמו פשטים, מה מותר ומה אסור, מה להחמיר הגם שהחומרא בכלל מיותרת, ומקילים בדברים שחייבים להחמיר שם, וכל זאת בגלל חוסר ידע, ורוב היהודים המדקדקים בכשרות הרוצים לדעת, ורוצים להישמר מפני חשש של איסור, סומכים על על כל מיני השגחות שכתוב עליהם באותיות של קידוש לבנה כשר למהדרין מן המהדרין ובהכשר של רב מסויים, הגם שהוא מכיר את אותו רב בעל המכשיר, שבעניני כספים הוא בוודאי לא היה סומך עליו.

ב. אבל אח יקר עליכם לדעת שענין ההשגחה ונתינת ההכשרים הוא ענין חלש מאוד, הנסיונות שלהם גדולים, ובמיוחד במדינתנו, ובכתי החרושת הגדולים שתהליך ייצור המאכל הוא מאוד מסובך, כל זה הוא חוץ מכך שהרב המכשיר חייב להיות ירא שמים גדול, שחייב לדעת את האחריות הגדולה במיוחד כשאלפי אנשים אוכלים מהשגחתו.

ג. אך חוץ מכל זה בכדי לתת השגחה הוא חייב להיות חכם בכדי שיוכל להבין את כל התהליך המסובך כנ"ל, שעל פי רוב, שום מאכל תהליך יצירתו מתחילה ועד סוף אינו נעשה במקום אחד, אלא מרכיבים חלקי מוצרים הנעשים בבתי חרושת אחרים, לעתים עשרות דברים ויותר, ולעתים אף התוצרת שקונים מבתי החרושת האחרים גם הם מייצרים בתהליך של ייצור כשהם קונים דברים מוכנים ממפעלים אחרים הפרושים בכל חלקי הארץ וחוץ לארץ, ושחייבים לשמור עליהם באלף עינים וכבבת עין.

ד. הוא גם חייב להיות פקח בכדי להבין את כל השקרים שהבעל הבית מסוגל לעשות, ובודאי רב שהוא תמים אין לו את היכולת לכך כי השקרים כל כך חזקים כפי שיכולים לראות בספרי האחרונים הכותבים על השאלות השונות שנולדו בזמנם (ראה דוגמא בספר נפש ישעי' ח"א עמוד קל"ד) ועוד עשרות עובדות כאלו מצאנו בשו"ת אחרונות ואכמ"ל.

מנחת פרק ח יהודה מט

ב. אבל אח יקר עליכם לדעת שענין ההשגחה ונתינת ההכשרים הוא ענין חלש מאוד, הנסיונות שלהם גדולים, ובמיוחד במדינתנו, ובבתי החרושת הגדולים שתהליך ייצור המאכל הוא מאוד מסובך, כל זה הוא חוץ מכך שהרב המכשיר חייב להיות ירא שמים גדול, שחייב לדעת את האחריות הגדולה במיוחד כשאלפי אנשים אוכלים מהשגחתו.

ג. אך חוץ מכל זה בכדי לתת השגחה הוא חייב להיות חכם בכדי שיוכל להבין את כל התהליך המסובך כנ"ל, שעל פי רוב, שום מאכל תהליך יצירתו מתחילה ועד סוף אינו נעשה במקום אחד, אלא מרכיבים חלקי מוצרים הנעשים בבתי חרושת אחרים, לעתים עשרות דברים ויותר, ולעתים אף התוצרת שקונים מבתי החרושת האחרים גם הם מייצרים בתהליך של ייצור כשהם קונים דברים מוכנים ממפעלים אחרים הפרושים בכל חלקי הארץ וחוץ לארץ, ושחייבים לשמור עליהם באלף עינים וכבבת עין.

ד. הוא גם חייב להיות פקח בכדי להבין את כל השקרים שהבעל הבית מסוגל לעשות, ובודאי רב שהוא תמים אין לו את היכולת לכך כי השקרים כל כך חזקים כפי שיכולים לראות בספרי האחרונים הכותבים על השאלות השונות שנולדו בזמנם (ראה דוגמא בספר נפש ישעי' ח"א עמוד קל"ד) ועוד עשרות עובדות כאלו מצאנו בשו"ת אחרונות ואכמ"ל.

ב. אבל אח יקר עליכם לדעת שענין ההשגחה ונתינת ההכשרים הוא ענין חלש מאוד, הנסיונות שלהם גדולים, ובמיוחד במדינתנו, ובבתי החרושת הגדולים שתהליך ייצור המאכל הוא מאוד מסובך, כל זה הוא חוץ מכך שהרב המכשיר חייב להיות ירא שמים גדול, שחייב לדעת את האחריות הגדולה במיוחד כשאלפי אנשים אוכלים מהשגחתו.

ג. אך חוץ מכל זה בכדי לתת השגחה הוא חייב להיות חכם בכדי שיוכל להבין את כל התהליך המסובך כנ"ל, שעל פי רוב, שום מאכל תהליך יצירתו מתחילה ועד סוף אינו נעשה במקום אחד, אלא מרכיבים חלקי מוצרים הנעשים בבתי חרושת אחרים, לעתים עשרות דברים ויותר, ולעתים אף התוצרת שקונים מבתי החרושת האחרים גם הם מייצרים בתהליך של ייצור כשהם קונים דברים מוכנים ממפעלים אחרים הפרושים בכל חלקי הארץ וחוץ לארץ, ושחייבים לשמור עליהם באלף עינים וכבבת עין.

ד. הוא גם חייב להיות פקח בכדי להבין את כל השקרים שהבעל הבית מסוגל לעשות, ובודאי רב שהוא תמים אין לו את היכולת לכך כי השקרים כל כך חזקים כפי שיכולים לראות בספרי האחרונים הכותבים על השאלות השונות שנולדו בזמנם (ראה דוגמא בספר נפש ישעי' ח"א עמוד קל"ד) ועוד עשרות עובדות כאלו מצאנו בשו"ת אחרונות ואכמ"ל.

ב. אבל אח יקר עליכם לדעת שענין ההשגחה ונתינת ההכשרים הוא ענין חלש מאוד, הנסיונות שלהם גדולים, ובמיוחד במדינתנו, ובבתי החרושת הגדולים שתהליך ייצור המאכל הוא מאוד מסובך, כל זה הוא חוץ מכך שהרב המכשיר חייב להיות ירא שמים גדול, שחייב לדעת את האחריות הגדולה במיוחד כשאלפי אנשים אוכלים מהשגחתו.

ג. אך חוץ מכל זה בכדי לתת השגחה הוא חייב להיות חכם בכדי שיוכל להבין את כל התהליך המסובך כנ"ל, שעל פי רוב, שום מאכל תהליך יצירתו מתחילה ועד סוף אינו נעשה במקום אחד, אלא מרכיבים חלקי מוצרים הנעשים בבתי חרושת אחרים, לעתים עשרות דברים ויותר, ולעתים אף התוצרת שקונים מבתי החרושת האחרים גם הם מייצרים בתהליך של ייצור כשהם קונים דברים מוכנים ממפעלים אחרים הפרושים בכל חלקי הארץ וחוץ לארץ, ושחייבים לשמור עליהם באלף עינים וכבבת עין.

ד. הוא גם חייב להיות פקח בכדי להבין את כל השקרים שהבעל הבית מסוגל לעשות, ובודאי רב שהוא תמים אין לו את היכולת לכך כי השקרים כל כך חזקים כפי שיכולים לראות בספרי האחרונים הכותבים על השאלות השונות שנולדו בזמנם (ראה דוגמא בספר נפש ישעי' ח"א עמוד קל"ד) ועוד עשרות עובדות כאלו מצאנו בשו"ת אחרונות ואכמ"ל.

מנחת יהודה פיילן

ה. בגלל הטכניקה הקיימת כיום, החששות התרבו יותר ויותר, וחייבים שיהיה לנו 100 זוגות עינים בכדי שנוכל לטפל בכל העינים, (רב מומחה גדול בעניני כשרות אמר לפני שנים שהכשר יכול לתת רק תם או קל, ולדאבוננו כיום המצב שרוב המאכלים יש להם כיום כאלו השגחות), ועם כל זה חייב הרב שיהיה לו סייעתא דשמיא, שלא ייצא על ידו חלילה מכשול ותקלה, אבל בודאי שרק על בטחון אסור לסמוך רק בעל המכשיר

מנחת פרק ח יהודה נא

חייב בכל הכוחות והחושים והידיעות לדאוג לכך שזה יהיה בתכלית הכשרות.

ו. גם ברור שלרב המכשיר את את הכוח, זמן, ואפשרות, לעמוד כל המזן ולשמור איך שעושים את המאכל מתחילתו ועד סופו, וברוב המקרים מגיעים הרבנים מזמן לזמן למקום ובודקים ברפרוף, ולעתים מגיעים הרבנים רק אחת לשלשה חדשים ובמקרים רבים אחרים אחת לחצי שנה, ובמפעלים המרוחקים עוד יותר הם מגיעים אחת לשנה, הם נוסעים דרך ארוכה מגיעים למקום מסתכלים כמה דקות, וחוזרים לביתם, וממילא אין להם כל שליטה על הנעשה במקום, אינם יודעים את התהליך כראוי, והבעל הבית עושה במקום כבתוך שלו.

ז. רוב ההשגחות תובעות משגיח תמידי במיוחד בתוצרת שיכול להיות שם חשש שאפשר שם לערבב משהו כשרוצים להוסיף לזה טעם או שחושבים שמסייעים בכך לבריאות, כשהחומר מסוגל לשמור על התוצרת זמן ארוך יותר, או שמבקשים לחסוך כסף, שאז לא יעזור אפילו אם הוא יגיע למקום שלשה פעמים ביום, כל עוד שאין במקום משגיח תמידי שאין הבעל הבית משלם לו אלא הרב המכשיר, וגם אז חייב הרב להגיע מפעם לפעם ולבחון האם לא שינו את תהליך הייצור, והאם אל התעוררו במשך הזמן חששות חדשים, במיוחד היכן שצריך להכשיר, וכך היכן שקיימות שאלות חייב הרב בעצמו ללכת ולא לסמוך על המשגיח.

ח. מי מדבר עוד מהמקומות היכן שהרב בכלל לא מסתכל שם, והוא סומך לגמרי על יושרו של בעל הבית, שזהו בפירוש נגד ההלכה, (שו"ע יו"ד סי' י"ח, תבו"ש, דרכ"ת ושאר אחרונים).

ט. ידועים דבריו הקדושים של כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א שאמר פעם באסיפה של רבנים, לאחר שאחד מגדולי הרבנים ציין על אחד מבעלי בתי החרושת שהוא יהודי ירא שמים וממילא הוא אינו זקוק כלל להשגחה, וכאשר שמע זאת האדמו"ר מסאטמאר הוא רתח מזעם ואמר, שאפילו אם הוא בעצמו היה בעל בית החרושת הוא לא היה נאמן ורק אם היה במקום משגיח רק אז ניתן להכשיר עכדה"ק.

י. המקומות היחידים שיש להם משגיח תמידי גם שם חייבים להימנע מלאכול את התוצרת שלהם, ראשית כי המשגיח מקבל תשלום מבעל הבית ולכן הוא מפחד לדבר יותר מדאי כי הוא חושש שמא יפסיד את פרנסתו, שנית, המשגיח חייב להיות מבין על כל מיני שחיתות שבעל בית החרושת יכול הכל לעשות והוא חייב להבין טוב בכל תהליך הייצור וגם בתהליך המכונות, וכל זה חוץ ממה שהזכרנו למעלה, הוא חייב להיות בקי בהלכות רבות.

יא. הלבושי מרדכי הקדוש (מהד"ת יו"ד סי' ז') מלמד אותנו את דרך התורה, איזה תפקיד מונח על המשגיח, ומה חייבים להיות תפקידיו, בכדי שהוא יוכל להיות בטוח שבעזרה"ת לא ייצא על ידו שום מכשול, ושילדים יהודים יאכלו רק אוכל כשר, וכך הוא כותב:

יב. המשגיח אסור לו לעזוב את בית החרושת אפילו לא לרגע אחד, הוא חייב להסתכל על כל פנה הכל מה נעשה, ואם מרחיבים קצת את בית החרושת, ושכלל ההרחבה המשגיח אינו מסוגל לפקח על כל המפעל, ולכן הוא חייב להסתובב הלך ושוב, אז חייבים להעמיד משגיחים נוספים (הכוונה היא בקיצור, שהמשגיח חייב לעמוד במקום אחד, ושם להביט על כל הנעשה, ואם הוא אינו יכול חייבים להעמיד לצדו משגיחים בכדי לאפשר זאת).

יג. היום לדאבוננו כלל לא שייך דבר כזה, במקום הגדול ביותר אין יותר מאשר משגיח אחד, וגם זאת מחשיבים זאת לבעל הבית למסירות נפש גדולה, כי כפי שכבר הזכרנו למעלה הבעל הבית מסתכל על הכיס, והוא אינו מסתכל על ההיסור של הכשרות, ממילא זה נחשב אצלו כאילו שהוא ממן אדם שמסתובב אצלו ואינו עושה דבר, אבל אין לו ברירה הוא נאלץ לשלם לו, כי הרב המכשיר תובע זאת, ואכן במקומות מסוימים הבעל הבית אינו יכול לשאת זאת, והוא נותן למשגיח תפקיד לעבוד, וממילא איזה פנים יש להשגחה כזו?

יד. כותב הלבושי מרדכי שכל השמגיחים חייבים להיות יראי שמים, ועל כך גם אין מדקדקים ראשית, כי ירא שמים אינו מאפשר לעצמו במיוחד

מנחת פרק ח יהודה נג

לא בזמננו לקחת על עצמו אחריות כל כך גדולה, שכלל ישראל יאכל על השגחתו.

טו. רוב המשגיחים נבחרים לא על פי רמת היראת שמים שלהם, או לומדי תורה, אלא על ידי פרוטקציה אצל הרב המשכיר, כאשר קרוב או ידי פונה אליו, והוא מסדר לו עבודה של השגחה, וממילא אז כלל אין מסתכלים על היראת שמים.

טז. עוד מציין שם הלבושי מרדכי, שהשמגיח חייב שיהיו בידו כל המפתחות של המקרר, הפריזער וכן הלאה, וכן את מפתחות בית החרושת, בכדי שיוכל להיכנס מתי שהוא חפץ ביום ובלילה, והוא אכן חייב להיכנס לשם מדי פעם בשעות הלילה לבחון האם לא עושים משהו בשעות הללו. [כיום כלל אין דבר כזה שלמשגיח יהיה מפתח וכי הוא יוכל לבוא למקום בשעות כאלו] (וכן חלק של המוצרים המגיעים לבית החרושת מיוצרים במפעלים אחרים) (כפי שהדבר קיים במרבית המאכלים) לכן גם שם חייבים לשמור על כך בדיוק).

יז. ועל כך מסיים הלבושי מרדכי שמשגיח שהולך ובא (יוצא ונכנס) אין למשגיח כזה כל ערך, [יוצא לפי דבריו שהיום אין כל אפשרות לאכול שום אוכל אלא רק אוכל הנעשה בבית].

יח. אבל האמת היא שאין לנו כל צורך לרוץ עד ללבוש מרדכי, כי רבה של צאנו הקדוש זי"ע כותב כבר בזמנו (שו"ת ד"ח ח"ב השמטות סי' מ') כדלהלן: לסמוך כיום על הכשר כלל אינו ראוי אפילו על הרבנים השכרים ביותר, כי יוצאים מכך מכשולים רבים.

יט. המורה הוראה העולמי המפורסם [הג' רפ"ה הורביץ] כותב בספרו (פח"ז י"א או' א') זה שרוצה לשמור את נשמתו שירחיק את עצמו מכל סוג אוכל ושתייה שלא נעשה בבית.

כ. אותו דבר כותב גם ר' הלל קאלאמייער זצ"ל (מקרי דרדקי פ' בא) אם המוכר הוא בעל בית חרושת [לא אחד שעושה לעצמו בבית בלבד] אפילו כשיש לו הכשר אסור להאמין לו.

כא. בעוה"ר המצב הוא כזה שרוב האנשים סומכים על הרבנים המכשירים שכל מהווים הוא כסף מה השם מרויחים על זה שהם נותנים השגחה. הם מבקרים שם רק מפעם לפעם, הוא מסתכל לצדדים בכדי לצאת ידי חובה, ולעתים הוא חושש מבעל הבית, ולכן הוא אינו חוקר ודורש מספיק כפי שצריך לעשות בכדי לדעת כל מה שמכניסים לתוך המאכל, שלעתים רבות יש בהם חשש של איסורי דאורייתא נבלה וטריפה ממש רח"ל, הוא לוקח רק בחשבון שהדבר יכול לגרום לו הפסד ממון וכדומה. לעתים רבות על אף שידוע לו על הרבה חששות, הוא מנסה להעמיד התירים רבים ככל שניתן בכדי להכשיר את המאכל, על אף שלהיתירים שלו יש יסודות מאוד רעועים.

כב. כל זה נובע מכך שהוא חושש לבקר יותר מדי את בעל הבית כשהוא יכול לעתים להדיחו מתפקידו, במיוחד כשברור לו שהוא יוכל למצוא תפקיד שני בקלות, ומכל זה יוצא שאלפי יהודים נכשלים במאכלות אסורות בלי שהם יודעים על כך, כפי שהעובדות הוכחו אפילו אצל רבנים גדולים ד' ישמרנו.

כג. חלק גדול מן המכשירים מקבל את כספו לא בשל ההשגחה החזקה שלו, אלא ההיפך בשל העלמת עין מבעיות שונות, וזאת כשאינם נותנים את הדעת למה שהם רואים באמת, וכל ההשגחה נוטל רק הבעל הבית בכדי להסוות את עיני ההמונים בכדי שיחשבו שהמוצר כשר כשיסמכו על בעל המכשיר והשגחתו כשהוא ידוע ומפןרסם כרב גדול בתורה וכדומה.

כד. יותר ויותר בעלי מכשיירם סומכים למעשה על בעלי מכשיירם אחרים, מאחר ובמוצרים שמייצרים מכניסים מוצרים מוכנים שעליהם נותנים הכשרים רבנים אחרים והוא נאלץ לסמוך על אותם בעלי המכשירים, פירושו של דבר שהמאכל יכול להיות מעורב במוצרים של בעלי מכשיירם שונים, כשיתכן שהיהודי הקונה את המוצר בעצם רק מסתמך על אותו רב הנותן את ההשגחה ולא על הרב שנתן את ההשגחה על המוצר שהכניסו לתוך אותה תוצרת.

מנחת פרק ח יהודה נה

וזאת כבר בעובדה הטובה ביותר, כי רוב רובם של המוצרים הכשרים אין לתוצרת שמכניסים לתוך אותה תוצרת כלל הכשר, והרב סומך על היתרים שונים, כי ברור שהרב בעל המכשיר אינו מסוגל - גם כשירצה בכך - ללכת לבדוק ולשמור על כל מאות המפעלים המייצרים את התוצרת בכל רחבי אמריקה ולעתים אף במדינות מרוחקות בגלל מוצר אחד שיהיה מרישא ועד גימרא בהליך כשר.

כה. אנשים אומרים אותי כלל לא מעניין, להכות יכו את הרב בעולם הבא, הטענה כולה שקרית, כי הגם שהרב יקבל את עונשו בעולם הבא על שהחטיא את ההמונים, אבל זה לא יפטור את מי שאכל מן התוצרת שסמך בעינים עוורות על בעל המכשיר מבלי שבדק היטב בחקירות ודרישות שאכן ניתן לסמוך על הרב הנותן השגחות טובות.

מכאן כפול

כא. בעוה"ר המצב הוא כזה שרוב האנשים סומכים על הרבנים המכשירים שכל מהווים הוא כסף מה השם מרויחים על זה שהם נותנים השגחה. הם מבקרים שם רק מפעם לפעם, הוא מסתכל לצדדים בכדי לצאת ידי חובה, ולעתים הוא חושש מבעל הבית, ולכן הוא אינו חוקר ודורש מספיק כפי שצריך לעשות בכדי לדעת כל מה שמכניסים לתוך המאכל, שלעתים רבות יש בהם חשש של איסורי דאורייתא נבלה וטריפה ממש רח"ל, הוא לוקח רק בחשבון שהדבר יכול לגרום לו הפסד ממון וכדומה.

לעתים רבות על אף שידוע לו על הרבה חששות, הוא מנסה להעמיד התירים רבים ככל שניתן בכדי להכשיר את המאכל, על אף שלהיתירים שלו יש יסודות מאוד רעועים.

כב. כל זה נובע מכך שהוא חושש לבקר יותר מדי את בעל הבית כשהוא יכול לעתים להדיחו מתפקידו, במיוחד כשברור לו שהוא יוכל למצוא תפקיד שני בקלות, ומכל זה יוצא שאלפי יהודים נכשלים במאכלות אסורות בלי שהם יודעים על כך, כפי שהעובדות הוכחו אפילו אצל רבנים גדולים ד' ישמרנו.

כג. חלק גדול מן המכשירים מקבל את כספו לא בשל ההשגחה החזקה שלו, אלא ההיפך בשל העלמת עין מבעיות שונות, וזאת כשאינם

נותנים את הדעת למה שהם רואים באמת, וכל ההשגחה נוטל רק הבעל הבית בכדי להסוות את עיני ההמונים בכדי שיחשבו שהמוצר כשר כשיסמכו על בעל המכשיר והשגחתו כשהוא ידוע ומפןרסם כרב גדול בתורה וכדומה.

כד. יותר ויותר בעלי מכשיירם סומכים למעשה על בעלי מכשיירם אחרים, מאחר ובמוצרים שמייצרים מכניסים מוצרים מוכנים שעליהם נותנים הכשרים רבנים אחרים והוא נאלץ לסמוך על אותם בעלי המכשיירים, פירושו של דבר שהמאכל יכול להיות מעורב במוצרים של בעלי מכשיירם שונים, כשיתכן שהיהודי הקונה את המוצר בעצם רק מסתמך על אותו רב הנותן את ההשגחה ולא על הרב שנתן את ההשגחה על המוצר שהכניסו לתוך אותה תוצרת.

וזאת כבר בעובדה הטובה ביותרא, כי רוב רובם של המוצרים הכשרים אין לתוצרת שמכניסים לתוך אותה תוצרת כלל הכשר, והרב סומך על היתרים שונים, כי ברור שהרב בעל המכשיר אינו מסוגל - גם כשירצה בכך - ללכת לבדוק ולשמור על כל מאות המפעלים המייצרים את התוצרת בכל רחבי אמריקה ולעתים אף במדינות מרוחקות בגלל מוצר אחד שיהיה מרישא ועד גימרא בהליך כשר.

כה. אנשים אומרים אותי כלל לא מעניין, להכות יכו את הרב בעולם הבא, הטענה כולה שקרית, כי הגם שהרב יקבל את עונשו בעולם הבא על שהחטיא את ההמונים, אבל זה לא יפטור את מי שאכל מן התוצרת שסמך בעינים עוורות על בעל המכשיר מבלי שבדק היטב בחקירות ודרישות שאכן ניתן לסמוך על הרב הנותן השגחות טובות.

מנחת יהודה פייל ח

כו. שלא יטעו שבכך שיודעים בבטחה שהרב הוא גדול בתורה יר"ש באמת אז זה כבר מספיק, כי כפי שכבר הזכרתי קודם שלרב המכשיר חייב שיהיו מעלות שלרוב בעלי הכשיירים אין. (ראה לעיל).

כז. עוד חייבים לדעת כל אלו המחפשים דוקא מן המובחר, ולא רוצים להשתמש במה שמותר רק בשעת הדחק ועליהם התרים שוניפ, עליכם לדעת כי הינכם חיים בטעות גדול כי אין כמעט (מתוך מיחידים

מנחת פרק ח יהודה נז

ממש) שום מאכל שהוא באמת כשר למהדרין מן המהדרין, ושעל זה הרב בעל המכשיר אינו בעל אחריות, כי האחריות רק על הכשרות ולא על ההידור.

לכך אנו נצטט כאן את דברי אלקים חיים שאת זה כתב כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל בתשובתו (נדפס בנפש ישעי' ח"א עמוד תכ"ג ע"ש דה"ק באריכות) שאנו רק נעתיק כמה שורות הנוגעים לענינו.

וזל"ק (בד"ה הנה מה) האם על ההכשר רשום אופן ההשגחה, הוא הלא כותב רק שהמוצר כשר, וכך אכן האמת על פי ההלכה, והלא כל הענינים העומדים תחת השגחת בי"ד אז באופן כזה כשמביאים בפני הבי"ד בשר שיש עליהן שאלה ובי"ד מתיר, או ריאות שיש עליהם שאלות ובי"ד מתיר בשל הפסד מרובה על אף שההיתר הזה הוא רק בשעת הדחק ובהפסד מרובה, וגם זה המדקדק במעשיו אינו יודע כלל שהבשר שהוא אוכל היה עליהן שאלות שעל אף שנפסק שהן כשרות הוא לא היה אוכל אותן, הקונה רואה שכתוב כשר ואינו יודע כלל איזו מידת כשרות על המוצר כו', אותו דבר במצות שנשים אופות כו' ואותו דבר אצל יין וכו'.

כולם יודעים שבי"ד פוסק רק מה שהוא מעיקר ההלכה, וכל מי שמדקדק מתעניין בפרטיות, ואינו סומך עלל ההכשרים.

ואם ישנם אנשים שאינם מבינים את לשון החכמים הללו לבד טועים וגרמו לעצמם הפסד, אבל החכמים (הרבנים) אינם רוצים לשקר ח"ו עע"ש באריכות גדולה.

עוד כותב שם הרבי זצ"ל שהתהליך הזה חייב לביות, כי אחרת אף רב לא יוכל לתת הכשר, והצבור יבא לידי אכילת מאכלות אסורות, אבל באמת על הצבור לדעת כי ההכשרים אינם בשביל המדקדקים, כי הללו אסור להם לסמוך על הכשרים כלל שנעשו רק בשביל פשוטי המון העם.

כח. עוד כותב שם הרבי זצ"ל שמאחר וההכשר אינו מיועד למדקדקים, לכן שהרבנים ימנעו מלכתוב על המוצרים כשר למהדרין מן המהדרין, כי סתם אנשים יקנו את המוצר אפילו אם יהיה כתוב רק המילה "כשר", ולכן כשכותבים מהדרין מן המהדרין מטעים בזאת את המדקדקים הסבורים שהמוצר טוב גם בשבילהם.

כט. יוצא מכל הנ"ל שכל המוצרים שיש עליהם את הנוסח למהדרין או תעמולה דומה הרי שהוא שקר גמור ושלא יאמינו להם.

בפרט היום כפי שכבר כתבנו קודם, הלאוי שזה יהיה כשר בשעת הדחק, כי לדאבונו המשכולות כל כך גדולים שחלק גדול מן המאכלים עם ההכשרים הטובים ביותר יש להם בעוה"ר חששות גדולים, בפרט כפי שהרבי מסאטמאר זצ"ל כותב בהמשך שמצב זה חמור במיוחד בתקופתנו ששכיח פרצות (הסוחרים עושים כל מיני תעלולים כו') אי אפשר כלל לסמוך סתם על חזקת כשרות, ושהיום המצב השתנה בתכלית והוא גרוע בהרבה בגלל הערמומיות הגדולה והקונים נכשלים כשאינם יודעים מי ומה במאלכים עיי"ש באריכות.

ל. על כן אני מודיע ומזהיר את הצבור שלא ירמו את עצמם שהגם שאוכלים מכל ההכשרים הטובים אז נחשבים למדקדק ויהודי יפה, בפרט שאת התשובה הזו כותב רבנו לפני המלחמה שמאז המצב הפך להיות גרוע בהרבה, בפרט באמעריקא שם מייצרים ככל בטכניקה החדשה ביותר כידוע.

לא. כל מה שמייצרים ועושים בבית הוא הרבה יותר טוב ובטוח ממה שקונים עם ההכשר הטוב ביותר (חוץ ממה שמכניסים דברים מוכנים לתוצרת שאז שוב נופלים לחששות אפילו כשעושים זאת לבד).

לב. עוד ראיתי בהרבה בתים יהודיים ששם אפילו כשכדרך כלל מדקדקים בכשרות (על פי הבנתם), אבל לילדים נותנים מכל סוגי הממתקים, כמו סוכריות, שוקולדות, עוגיות, עוגות, וכו' וכו', וכך גם בבית הספר או בחדר בכיתות הנמוכות שהלמדים והמורות נותנים לילדים הכל מכל הבא ליד (וזאת גם לילדים שבבית כלל אין משתמשים בכל אותן התוצרת) הכוונה היא למשוך את הילדים ללימוד אבל למעשה יוצא מכך ההיפך, במאכלים הללו רק גורמים שמקלקלים יותר בעוה"ר, שכיום יש מתוכם מאות סוגי מינים, זה מגיע בחבילות מוכנות כשעליהן מתנוסס המילה כשר, ולעתים רבות כשאינן כלל עליהן הכשר, ואפילו כשיש כן הכשר ברוב הפעמים אי אפשר כלל לסמוך עליהם.

מנחת פרק ח יהודה נט

הרבה פעמים אפילו כשהרב כבר אינו חי עוד, או שכאותו רב הוריד את ההכשר מן המוצר, עדיין משתמשים בשמו, ולעתים אף מדפיסים שם של רב שכלל אינו קיים, אך הסוחרים יודעים כי בשביל לרמות את הצבור זה מספיק, ואין בעוה"ר כלל מיש ימחה על אותה הפקרות.

לג. וגם אלו שהם באמת כן מדקדקים הם מורים לעצמם היתר לילדים קטנים בני 2-3 ומבוגרים יותר לתת להם כל מיני ממתקים שהכשרות שלהם רופף, וכן גם נותנים להם ויטאמינים וסיריולס שרבנים מובהקים העדיפו על אותן המוצרים שיש עליהם חששות גדולים.

לד. כן סומכים על החוק המחייב את בעל התוצרת לכתוב מה מכיל המוצר, שכיום כבר יודע כל אחד שלא ניתן כלל סמוך על כך כי:

1. המאכלים מבושלים, אפויים, וצלויים באותן הכלים שיש בהם חשש טריפה.

2. לכל מאכל יש על פי החוק אחוז מסויים כמה שמותר להכניס בתוכן תוצרת אחרת ואת יד רק לדווח לממשלה, אך על המוצר מותר לכתוב נקי ב100- אחוז, ובכל מאכל ישנו אחוז שונה כמה מותר לערב, ולכן אי אפשר כלל להביא ראי' ממאכל אחד על משנהו.

3. מומחים גדולים העידו שעם כל ההחמרה והשמירה של הממשלה בכל זאת ישנם רמאויות גדולות, וזאת לאו דוקא מצד הכשרות אלא בשל סיבות אחרות, בעלי בתי החרושת מכניסים דברים אחרים שהם יותר זולים בשבילם או שהוא עושה את המאכל יותר טוב אבל הממשלה אינה מאפשרת להם לעשות זאת, ולכן הם נאלצים לרמות, ולא ניתן כלל לסמוך על מכונני הבדיקה הבודקים את התוצרת, כי ניתן לעשות מן עיסקה בכך שיאשרו שהכל בסדר.

לה. זוהי טעות עולמית לחשוב שהכשרות כאן באמעריקא טובה יותר מכשרות באירופה כפי שהיה בעבר, טעות זו נובעת מכך שבאירופה היו הרבה שאלות כשמצאו דברים רבים ורצו לרבנים לשאול שאלות, ואז היו מקימים קול צעקה ותצקנו, אך כאן עושים הסוחרים כרצונם, הם אינם מספרים לציבור על הבעיות המתעוררות, הם רוצים כסף וכבוד, לעתים שהם מרמים ולעתים הם מפעילים טרור ובכך הם מרמים את דעת הקהל,

ובכך הם סוּמְמִים את פה הצבור ודעת הקהל המוחים על חסרונות ועוולות הקורים בשטח הכשרות.

המצב שונה בהרבה כאן, וזאת בשל הטעם שהזכרנו קודם שכאן הכל מיוצר בתהליך מסובך, בבית היה כל האחריות וההשגחה של הרב על הבשר, חלב, יין וכו', אבל בקבוקים וחבילות עם אלפי מוצרים מוכנים לא היה כמעט שכיח להשיג, ולכל קהלה קטנה היה בית מטבחים משלה עם שוחטים ובודקים, וכן דברים אחרים הכל משלה, ולכן הרב בעזרת המשגיחים התמידיים לא היה קשה לשלוט על כל מהלך התוצרת, ובמיוחד כשהוא כלל לא היה תלוי בבעלי בתים ולא היה מקבל כסף כלשהו בשביל השהגחות שכאן הם בכלל לא קיימים ולכן יצא במשך המזון הרבה מכשולות.

במיוחד כשהכל נשעה בבתי חרושת רחוקים שפשוטי המון עם כלל לא יעלה על דעתם לפנות לשם ולבדוק האם הכל על הצד הטוב ביותר, כפי שהיו רגילים בבית, ואפילו כשהוא כבר כן היה נוסע לשם לא היו מכניסים אותו כלל ובודאי שלא היו מראים לו את כל הסודות, וחות מזה הוא במילא לא יבין את כל הטכניקה של התוצרת איך היא מיוצרת ובאיזה תהליך, ולכן חייבים לסמוך על הסוחר או הרב המכשיר המקבל מהסוחר את כספו בעוה"ר.

לו. עוד חילוק קיים כאן שכאן נעשה הכל בכמויות בשביל עשרות אלפי אנשים שגם זה גורם לרב שיהיה חייב לסמוך על התירים שונים כמו הפסד מרובה, שבבית בעת שהיתה קיימת שאלה יכלו יותר להחמיר, ואם לא יכלו הרי שבעלי המהדרין ידעו על כך ונזהרו שלא להשתמש באותה תוצרת וד"ל.

לז. ומי מדבר כלל על אותם אלו הקובעים את סעודתם בכל מקום, אוכלים אצל כולם, ואינם מדקדקים אצל מי הם אוכלים, במסעדות, בשמחות, ואין ספק שבאיזשהו מקום הם מכשלים בלא יודעים, שבכל אותן מקומות ישנם מכשולות גדולים שאיננו רוצים להאריך בכך בענין זה, אבל בבית היו כל המאכלים האלו בלאו הכי ולכן יכלו לאכול בשקט וכדומה.

מנחת פרק ח יהודה סא

לח. ישנן עוד חילוקים כאלה, אבל הן אינן חשובים, כי בשביל אלו שאינם מעוניינים בדיבורי אמת לא יעזור דבר וכל זמן שלא יורידו להם את הגהינם בפני העינים, אז בשביל אלו הרוצים לנהל את ביתם על טהרת הקודש כמו שקיבלו על עצמם בכל הדורות, מספיק שנזכיר מה שהכזרנו לעיל.

לט. כשרבה של שפארנע זצ"ל הגיע בעת המלחמה לפעסט לא יכלו להשיג אז מצות יד, ולכן על כרחו הוא נאלץ באותו שנה לקנות מצות שאפו במכונה, ואז הוא עבר לבית אפיית מצות המכונה ומצא שם כל מיני קלקולים, הוא מיד פנה לראב"ד של פעסט הגה"צ ר"י שטייף זצ"ל שנתן את ההכשר על המצות ועוררו על כך.

מנחת יהודה פייל ל

הראב"ד פנה עמו יחד לבית אפיית המצות, והזהיר את בעל המאפיה לעשות הכל כפי שיורה לו הרב של שפארנע, והראב"ד חזר לביתו, אך כשרבה של שפארנע ביקר אותו על תהליך מסויים של האפיה, הטיח בו בעל המאפיה: "ללמוד אתה יודע יותר טוב ממני, אבל באפיית מצות אני מבין טוב ממך", ואל הסכים לעשות כפי שהורה לו רבה של שפארנע.

מכאן אנו רואים, שאפילו היכן שיש הכשר של גאון וצדיק יכול גם לקרוא שהוא כלל לא יהי' בקי בתהליכי הייצור, אבל כל זאת אין כוונתו לפגוע בכבודו של הרב, מאחר והרב בוודאי מתכוון לטובה.

מ. בספר הכנה דרבה אות כ"ב (מהגה"ק ערוגת הבושם זצ"ל) לאתר שהוא מאריך שם שלא לסמוך על הכשרים הוא מסיים "שהתאפסו הרבה גדולים וצדיקים והדפיסו מודעה רבה שלא לסמוך על שום הכשר כל עוד שהבעל הבית אינו ירא שמים מרבים" (המודעות הודפסו בגלל מכשולות (הרבה יותר קטנות ממשכולות של היום), שאירעו אז).

מא. אותו דבר פוסק הבערוגת הבושם בשו"ת או"ח (סו"ס שכ"ה).

מב. הזכרון יהודא כותב (אות קכג) מהראוי שמי שהוא ירא שמים שלא יסמוך על השגחות הנעשים תחת השגחות הרבנים, אלא הוא בעצמו ישמור ויחפש מה ראוי לעשות. ובודאי שבזמנינו חייבים כך לנהוג בכל

סב מנחת פרק ט' ענף א' יהודה

המצות ומכש"כ וכו' שכל מעייניהם הוא לגרוף כספים ורווחים והם ממהרים וכו' כידוע עכלה"ק.

מג. בשלה"ט (ע' קצ"ח:) כתוב, גם מוזהרים יראי השם שלא לאכול שום דברק שזקוקים לו לנכשר של רבנים מאותם הדברים העשויים בבתי החרושת כו', ע"ש.

פרק ט' ענף א'

אנו מצטטים להלן סיפור מעניין שאירע בתקופת חייו של הגאון רבי עקיבא איגער זי"ע ופסקו שהוא חשוב וחיוני בכל הענינים הנוגעים לכשרות, והדברים חשובים ואמורים מקטן ועד גדול לבחון זאת ולספר זאת לילדים הקטנים.

א

הקבלת פנים

הסיפור אירע בלאמזע בראש חודש סיון בשנת תקצ"ו. כל העיר היה בעת ההכנות לקראת החג, הרגישו את אורית החג, הבתים היו ערוכים ומוכנים, מפות לבנות המשמשות בדרך כלל בעת הסדר כיסו את השולחנות, וציפיות חגיגות כיסו את המטות.

אבל כל מי שהתבונן בתוך הבתים ראה שהם ריקים מאדם, כאילו התושבים ברחו מן המקום בשל אירוע זה או אחר.

מה קרה?

העיר כולה אנשים נשים וטף יצאו לקבל את פניו של גאון הדור רבי עקיבא איגער, שהגיע למקום לביקור קצר.

אחד הכתבים הידועים שנכח במקום, העלה את האירוע מעל גבי הכתב וכך הוא כותב:

"**מאות** מאות של תושבים יצאו לדרך בכניסה אל העיר שם המתינו ציפו וחיכו לקבל את פניו של הגאון, מרחוק מתקרבת עגלה המובלת ע"י ארבעה סוסים, כשאר בעגלה יושב אדם רזה שהיה לבוש בבגד משי

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה סג

וחבוש בכובע מיוחד על ראשו, על פניו ניתן היה לראות את עדינותו ואת צורתו המיוחדת שבאה להשרות אורה הנהגה כזו לה זוכים כאלו שקמו על מנת להיות מנהיגי הדור, תחושה זו היתה של מאות האנשים שהתקברו במקום, כולם התכופפו ובקו לראותו, ובאמצע קם אדם והכריז בקול "ברוך הבא!" וכולם השיבו אחריו".

כאמור, כולם הגיעו, כל תושבי העיר העסקנים וראשי הצבור, כולם התאספו בככר הגדול של העיר. בני התורה סגרו את גמרותיהם, הסוחרים סגרו את בתי העסק, הנשים השאירו את עבודתם במטבח ובאו ביחד עם ילדיהם בידיהם, כולם באו לחלוק כבוד לרבן של ישראל.

גלי דמעות של שמחה וחדוה נשפכו בעת הופעתו של הגאון והשוטת ידיו לקטן ולגדול, שורות ארוכות של הנשים שעברו בפניו עם ילדיהם ובקשו שהגאון יניח ידיו על ראש ילדיהן ויברכם, וניתן היה לראות איך שהגאון אומר בשפתיו "יוסף ה' עיכם עיכם ועל בניכם".

תושבי העיר רבו בינם לבין עצמם, בידי מי תיפול הזכיה שהגאון יהיה יתאכסן בביתו, ולכן הוחלט להפיל גורל בענין, אך עוד בטרם הספיקו לעשות זאת נודע כי הגאון בעצמו כבר קבע את משכנו אצל אחד מבני משפחתו המתגורר בעיר.

מיהו אותו קרוב שזכה לכך שהגאון יתאכסן בביתו - ואז ניסו ראשי הקהל להשיג מפיו של הרב פרטים בענין, תחילה נסיה האורח להתחמק מלהשיב, אך כשהללו לא הירפו הוא אמר להם את שמו שלא אותו יהודי שהיה ידוע כעני וישב בצד המערבי של בית הכנסת.

כשראשי הקהל שמעו את השם הם עיקמו את האף ואמרו, מה הפירוש?! רב כזה גדול המגיע לביקור היסטארי בעיר לאמזע שיתאכסן אצל יהודי פשוט שכזה, מה יאמרו על כך טובי העיר, ונאו איך נשמור בכל על כבוד התורה?

אבל הגאון רבי עקיבא איגר עמד על דעתו, והוא ביקש ממלויו שיובילו אותו הישר לביתו של הקרוב. ראשי הקהל ניסו שוב להניאו, הם ניסו להסביר לו שבית קרובו הוא קטן ביותר שהוא כמעט מתמוטט,

והבזיון הגדול שיהי' לעיר לאמזע ממעשה כזה, הם הבטיחו לו שיושיבו את הקרוב לו בראש השלחן וכבדו אותו בכבוד הכי גדול.

*

הלמדנים ושבעה טובי העיר מנסים אף הם את כוחם, ומנסים את לשכנע את הגאון בדרך הפלפול כשהם טוענים בפניו, שאפילו במצות השבת אבידה שהוא מצוה דאורייתא תלמיד חכם פטור מכך ואין זה לפי כבודו, אם כן איך יכול הקרוב לבזות את עצמו ואת כל העיר?

כשהוא שמע את ההערה התלמודית ר' עקיבא איגר פניו נהיו רציניות כאילו הוא ישב וכתב חידושי תורה, אבל הוא השיב מיד במקום, שדוקא באותו אזור יידיי ישנה ראייה הפוכה. בהשבת אבידה כתוב "והתעלמת" (דברים כ"ב) דורשים חז"ל מכך שלעתים מותר להתעלם כאשר מדובר בזקן ואין זה לפי כבודו, אך בכל הקשור לקירוב קרובים כתבו "ומבשרך אל תתעלם" (ישעי' נ"ח) - מהקרוב שלך שלא תתעלם, ומכך אין כל היתר אפילו לא לזקן ואין לפי כבודו, וחייבים לכבד קרוב בכל מה שאפשר..."

הערה זו של הגאון השתיק את כולם ור' עקיבא איגר הלך מיד לביתו של קרובו שם הוא התאכסן בכל הזמן שהוא שהה בלאמזע.

בכל שעות היום מאותו יום שרבי עקיבא איגער הגיע ללאמזע לא הפסיקו לזרום אנשים לבית הקטן שברחובות האפלים של העיר שם התגורר קרובו של הרב, הרבה מאוד יהודים גם מהמקומות הסמוכים ללאמזע הגיעו לראות את האורח, הבית שעמד כמעט ליפול היה מלא באנשים מכל גווני הקשת המקומית, ביניהם למדנים שהגיעו עם קושיות והויות של איי ורבא להקשות על רבי עקיבא איגער, אחרים באו ובקשו לראות את תפילתו של רבי עקיבא איגער, אחרים באו לשמוע מלה טובה ממנו, אחרים רצו לראות איך אוכל את הסעודה, הלא כל צעד שלו היה מלא בתורה, הגיעו כל סוגי האנשים המבקשים ברכות או סתם לשוחח עם הרב, הרבה שטחו את מר לבם בענייני פרנסה, שלום בית, נחת מהילדים וכדומה.

הבקשה של עטל הגבאית

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה סה

בין האנשים הרבים השיעו לאותו בית קטן הגיעה גם הגבאית עטיל, ולאחר שעות ארוכות שהיא המתינה בתור, היא נכנסה לגאון ופרצה בבכי, עטל הגבאית שהיא תמיד מלאה חיים ושמחה ושכלל נשמתה היא רודפת אחר כל מצוה המזדמנת לה - מה קרה לה?

תשע בנים יש לעטל הלומדים בישיבות, וכולם ידועים כעילוויים בעלי ראשים חריפים, חוץ מאחד הידוע בשם משה נח, - שלדאבון הוריו - יש לו ראש סתום ואינו יכול להבין אפילו שורה אחת מהגמרא. עטל כבר היתה בענין זה אצל הרבה גדולים וצדיקים, היא ניסתה הרבה סוגי סגולות אך שום דבר לא עזר, בזמן שר' עקיבא איגער הגיע לעיר שלו היה כבר משה נח בן חמש עשרה, אך בלהבין חתיכת גמרא הוא היה כמו ילד בן שלש.

הדבר היה מאוד תמוה, מאחר ובעניני העולם, במיוחד בל הקשור לחשבונות ולימודים אחרים הוא היה טוב בהרבה מאחיו, הוא תפס במהירות וללא כל מאמץ, אך כשהגיעו הדברים לגמרא הכל היה אצלו הפוך.

הגאון רבי עקיבא איגער שמע את לבה של האמה השבורה כל כך מענין לימודי התורה של בנה, והרב אמר לה: "גדולי הפוסקים כותבים (ש"ך יו"ד) שחייבים להיות זהירים שאפילו ילד אסור לו לטעום ממאכלות אסורות, כי זה נוגע לנשמה, וכשהוא גודל הוא מקבל על ידי כך טבעים לא טובים בראשו וראשו סתום בכל הקשור לתורה..."

מה, מה? - שאלה עטל בהיסטריה - האם בני כשהיה ילד אכל מאכל אסור? חס ושלום, רבי דבר כזה לא קרה מעולם וזה לא יתכן! "

iôé"הסיפור שלך - השיב הגאון ברגיעה - נראה לי שבעת שהיה ילד הוא אכל מאכל אסור, ורק זו יכולה להיות הסיבה מדוע שהוא אינו מבין גמרא..."

עטל שהיה חדור בה אמונת חכמים נרגעה ושאלה:

אם כן מהי העצה לכך רבי?

iôñã"בתורה בדחקות, ולעמול הרבה" - הגאון חזר על כך כמה פעמים ובכך הסתיימה השיחה. ומיד נכנס אחריה הבא בתור.

עטל הגיעה לביתה וסיפרה לבעלה ר' הירש לייב מה שארמ לה רבי עקיבא איגער בענין משה נח'ן.

"זה מתאים לך אשה צדקנית - שואל ר' הירש לייב כשכולו עוקץ ומרירות - שלא להיות זהירה בדבר כזה ושבננו יאכל ויקח לפה אוכל אסור?!"

"!ä?ä" האם כך אני נראית בעיניך? שאני כל כך מושחתת? - מתרעמת עטל בטון גבוה - מי עוד כמוך יודע כמה מסירות נפש יש לי בענינים אלה? עוד אף פעם לא נכנס לביתנו חלב שאני בעצמי לא עמדתי בעת המליקה; הילדים עוד אף פעם לא טעמו לחם מן הרחוב רק מה שאני בעצמי אפיתי, פירות שיש עליהם תולעים או ירקות דומים עוד אף פעם לא נכנסו לפה, ובשר הלא אתה בעצמך יודע שאתה כמרוה הרואה עוד אף פעם לא הכנסת הביתה רק ממה שאתה עצמך היית בעת השחיטה ובעת הבדיקה, אז אם כן איך אתה יכול לזרוק עלי אשמה כזו כאילו שלא הייתי זהירה כשאתה בעצמך יכול להעיד על כך את ההיפך?!"

לאחר כמה דקות של רגיעה נרגעה עטל ולאחר הרהור נוסף בדבריו של הגאון היא אמרה לבעלה: "אולי הבן שלנו שמה נח אכל בעת היותו ילד איזה מאכל אסור אצל שכן או חבר או באיזו שמחה?"

"ä"ä" זה נשמע לכאורה - משיב ר' הירש לייב - צריכים פשוט מאוד לחקור". והם החליטו שניהם לחקור היטב את משה נח היכן הוא אכל מבלי שהם ראו וידעו על כך.

כשמשה נח חזר בערב לביתו מהישיבה חיכו לו ההורים ללא סבלנות. ר' הירש לייב קרא לו וקירבו והחל להתעניין בלימודיו בישיבה, מה הוא למד ותוך כדי דיבור הוא שאל אותו האם הוא אכל אי פעם אצל אנשים מחוץ לבית, אבל משה נח טוען כי הוא תמיד נשמע לצוו האם ולא אכל משום אוכל ללא רשות אמו וכמה שהוא זוכר האו מעולם לא אכל אצל זרים חוץ ממה שהאמה בעצמה הכינה לו.

אבל ר' הירש לייב אינו מרפה, הוא בטוח בדבריו של רבי עקיבא איגער, והוא לוחץ על משה נח שיפעיל את הזכרון שלו ויזכר אולי בכל זאת הוא הכניס לפיו אוכל מחוץ לבית, אפילו אם זה קרא לפני שער שנים.

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה סז

ע"א אבא אני נזכרתי במשהו - אומר משה נח לאחר וזאת לאחר שעשה מאמץ בזכרונו - היה זה בעת שהייתי בן חמש באחד מימי החנוכה כשחזרתי חזרה ביחד עם חבר מהחדר, עברנו ליד בית המלון של העיר היכן שנערכה חתונה ואז יצא אלינו אחד מהמחותנים והכניס אותנו פנימה שם הוא כיבד אותנו בצלחת מרק וחתוכת עוף הייתי אז כל כך רעב ששכחתי כלל מצוה האם..."

*

ר' הירש לייב כבר יודע עתה כי בנו אכל בעת צעירותו סעודה אצל זרים, אבל ביחד עם זאת התמיהה שלו הלכה וגברהף מאחר והלא ידוע כי בית המלון שייך ליהודי יראה שמים ותלמיד חכם ששמו ר' אליעזר טרונק, שוחט העופות מהעיר גם ידוע כחסיד ובעל מעשים טובים, אז אם כן איך זה יכול להיות שדווקא בעת אותה סעודה שהילד היה שם אכלו אוכל טרף רח"ל?

ר' הירש לייב מחליט לפנות קודם כל לבעל בית המלון ר' אליעזר אולי הוא עוד זוכר את אותן המאכלים שהגישו אז בחתונה.

למחרת מיד אחרי תפילת שחרית היה כבר ר' הירש לייב אצל ר' אליעזר בבית המלון.

éâîé"אתה זוכר, ר' אליעזר - שואל ר' הירש לייב - את ארוחת חתונה שנערכה אצלך בתקופת חנוכה לפני שער שנים?"

îä"אתה מדבר, ר' הירש לייב? - מותח עליו ר' הירש זוג עינים כבדות - כמעט פעמיים בשבוע שנערכות כאן חתונות גדולות ויודעות ואיך אני יכול לזכור בדיוק את אותה חתונה שנערכה לפני שער שנים?"

אבל ר' הירש לייב מתחנן אליו ממש בתחנונים שהוא בכל זאת ינסה להיזכר - והוסיף - הדבר נוגיע לי ממש לחיי, ואז ר' אליעזר תפס את ר' הירש לייב וירד עמו למרתף ושם ליד מגורת לילה הוא מנסה לחפש בספרי החשבונות, ועד שהוא מצא כתבו באותו פנקס כדלהלן:

éâî"השני של חנוכה כ"ו כסלו בשנת תקפ"ו נערכה חתונת ר' יקותיאל הלאפערט (בזיווג שני) הוא שילם מראש את כל ההוצאות."

סח מנחת פרק ט' ענף א' יהודה

ר' הירש לייב ראה שעקשנות משתלמת, הוא כבר יודע של מי היתה החתונה הוא רק צריך לעבוד ליקותיאל המתגורר ברחוב הסמוך ולבדוק אצלו מה קרה אז עם העופות ששחטו אז באותה חתונה על ידי אותו שוחט.

אותו יקותיאל היה מן היהודים המאוד פשוטים של לאמזע, הוא היה מאוד מגושם, עבודתו היה לתקן אורוות סוסים, וכשהוא ראה את ר' הירש לייב המורה הרואה נכנס לביתו, הוא קיבל אותו בחיוך רחב שנראה היטב על פניו החיוורים.

מה עושה המורה צדק במקומי? - הוא שאל את האורח מבלי שכלל אמר לו שלום, קולו נשמע היה בדיוק כמו קולות אורוות הסוסים.

ר' הירש לייב ביקש ממנו שיספר לו בענין חתונתו בזיווג שני שנערכה לפני שער שנים.

את יקותיאל כלל לא מעניין מדוע אותו "חצי רב" - כפי שכינה את ר' הירש לייב - מעוניין לדעת מה קרה בחתונתו לפני עשר שנים, הוא אינו נמנה על אותם האנשים שדברים מן הסוג מעניין ונמצא עדיין בזכרונם, עבורו מספיקה העובדה היבשה שאחד מ"פני העיר" עומד ומדבר אתו ומתעניין במהלך חייו, האם עוד יש משהו שהוא חשוב וגדול יותר? ולכן הוא מוכן היה למסור לר' הירש לייב את כל מה שנוגע. הוא מספר לר' הירש ליבי שלפני שלשים שנה הוא התגרש מאשתו הראשונה רחל שהיתה מהעיר ראונע ולאחר שהוא ישב לבד במשך עשרים שנה הוא החליט להתחתן עם אשתו השניה חוה.

מבלי שהוא תבע ממנו ומבלי שנאלץ היה לדחוף אותו לכך ממשיך יקותיאל לספר נקודות מעניינות מאותה חתונה שהוא ארגן, מי היה הרב מסדר הקידושין ומי היה השוחט של העופות לאותה חתונה. לר' הירש לייב כבר היה זה מספיק, הוא נפרד ממנו כשהוא מאחל לו אריכות ימים ושלום בית ומשם הוא פנה מיד לביתו של השוחט.

כשהוא נכנס לביתו של השוחט, מיד לאחר שר' הירש לייב נתן לו שלום הוא שאל אותו? האם אתה עדיין זוכר איך הלכה אז השחיטה בעת ששחטת את העופות לחתונתו של יקותיאל הלפערט לפני שער שנים?".

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה סט

אותו שוחט זקן שכבר יצא לפנסייה מעסודת השחיטה בשל גילו המזדקן, הוא מיד נהיה חיוותר והחל לגמגם:

55 "ååéé ååéé! 44אותה חתונה של יקותיאל שם נכשלתי בשחיטת העופות, כמה תעניות כבר התעניתי ועתה אתה בא שוב להזכיר לי את עוונתי?...

55 "ääí àüçéèä 44לא היתה כשרה חס ושלום? - שואל ורועד ר' הירש לייב.

55 - "ià ià 44מרגיע אותו השוחט - השחיטה היתה בתכלית הכשרות, אך צרה אחרת היתה כאן". והוא השתתק.

55 "äí ëï 44מה זה עוד יכל להיות?" ממשיך ר' הירש לייב, מה יכול לעניין אותך מה שאירע לפני שער שנים - מנסה השוחט הזקן להתחמק ממנו.

כאן שפל ר' הירש לייב את כל לבו בפני השוחט הוא מספר לו את כל אשר אירע לבנו משה נח ומה אמר על כך רבי עקיבא איגער, הוא ינו יכול למצוא מנוח עד שהוא ימצא נכון מה היה הגורם לכך בכדי שהוא יוכל להזהיר אחרים על כך.

השוחט התרשם מאוד מדבריו של ר' הירש לייב והוא היה מלא התפעלות מראייתו הרחוקה והעמוקה של הגאון רבי עקיבא איגער.

55 "æä 44קרה לפני שלשים שנה - החל השוחט לספר בקול נמוך - יקותיאל הלפערט גירש את אשתו מהעיר ראוונע, מי סידר את הגט בבית דין המקומי איני ידוע, אך לאחר כמה שבועות היו שמועות כי הגט אינו כשר ולכן אשתו הראשונה של יקותיאל היא עדיין אשת איש, כמה שנים לאחר מכן עוד הכל דיברו כי היא עדיין אשת איש ובסופו של דבר הענין נשכח.

לפני שער שנים ושלושה חדשים התחתן שוב יקותיאל, הרב מסדר הקדושין לא ידע ואל היה לו כל מושג מענין אותו הגט הפסול ששנערך עשרים שנה קודם לכן וגם אני כלל לא ידעתי מכל זה. וכן הוא סוטה

מהנושא ושוב חוזר לענין העופו ואומר אוי לאותם הידי שישרפו בגיהנם ששחטו את העופות לאותה חתונה!...

בערך שבועיים לאחר אותה חתונה - ממשיך הזקן בסיפורו - פגשתי ברחוב ידיד מזקני חסידי חב"ד שנתן לי מוסר וטען "הלמאי"? האם כל כך ירדת מן הדרך, האם בשביל כסף הכל מותר? האם אינך יודע שרבנו הקדוש והטהור רבי שניאור זלמן מלאדי בעל התניא והשוחלן ערוך עמד בראש אלו שאסור אז את הגט של יקותיאל לאשתו הראשונה? ואם כן איך הלכת ושחטת עופות לאותה חתונה של אדם העושה שם עבירה? המתחתן עם אשה שניה בו בזמן שעדיין הוא נשוי לאשתו הראשונה?!

כששמעתי זאת נפלתי במקום חלשות, ידידי החייה אותי ולאחר שהוכחתי לו שאני כלל לא ידעתי מכל זאת הוא הוציא מכיסו את מכתבו של "בעל התניא" זי"ע שבו הוא כותב בצער רב נגד אותו גט של יקותיאל, והראה לי זאת.

44אוי לי - 55מסיים אותו זקן את דבריו - שנכשלתי ללא ידעתי בדבר כל כך חמור! אוי לאותם הידים ששחטו את אותן העופות לחתונה שכזו...

מכתבו של בעל התניא

במציאות כבר ידע ר' הירש לייב את כל אשר היה צריך לדעת, אבל הוא רצה גם לראות את מכתבו של בעל התניא, והוא ביקש זאת מהשוחט, השוחט אבל לא רצה, רק כשהזכירו את המכתב עבר לו צמרמורת בכל הגוף, אבל ר' הירש לייב טען והסביר כמה שזה נחוץ עד שהוא אמר לו היכן גר אותו חסיד חב"ד ביער סמוך במרחק של עשרים מייל מלאמזע, ואז שאל השוחט איך יגיע כבודו אליו?.

מנחת יהודה פייל צ

ר' הירש לייב שראה עד כמה התקיימו דבריו של רבי עקיבא איגער, הוא לא חשש יותר מכל מכשול ויצא לרחוב ומיד חזר עם סוס ועגלה שעצר ליד ביתו של השוחט, ור' הירש לייב והשוחט נכנסו לעגלה ובעל העגלה החל להריץ את הסוסים.

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה עא

חמש שעות ערכה הנסיעה ובכל הזמן ירד מבול של גשם ללא הפסקה.

לאחר שעה מאוחרת בלילה הם הגיעו לביתו של אותו חסיד חב"ד, ולאחר נקישה קלה על הדלת והדרת פנים של יהודי שקם מן הגמרא לפתוח את הדלת מקדמת את פניהם, היהודי שעוד דכה בימי צעירותו לשמש את הקדושים וצדיקים רבי מנחם מענדל מוויטעסק ו"בעל התניא" קיבל את האורחים בשמחה נתן להם שלום וכיבד אותם בשתייה חמה ועודות.

האורחים קצת התחממו בביתו מן הקור העז ששרר שם, השוחט מלומזה דרש בשלומו של ידידו ושאל מה הוא ובני משפחתו עושים, ואז הוא סיפר לו מדוע הם הגיעו אליו בשעה כל כך מאוחרת בערב, הוא הציג בפניו את מלווהו וסיפר לו שהולך לו בחיים לראות את מכתבו של הרב בעל התניא בענין הגט של יקותיאל אלפערט לאשתו הראשונה רחל, וביחד עם זאת סיפר לו את מה שאירע עם הגאון רבי עקיבא איגער ומה שאמר בענין בנו.

הבעל הבית הוציא ביראת הכבוד את המגירה והוציא את המכתב ושלשתם קראו את הכבו בו כדלהלן:

55 "44לשמוע מהמעשה שאסור שכזאת ירה אצל יהודים, מה שבמקום קרוב אליכם אירע עם גט גט שהוא פסול מן התורה (מה שכתבו בגט את שמה של האשה רחל), וזאת למרות ששמה מהעיר וויגל הוא רחל אבל כולם קראו לה בשם ראשע א.ו. לכן מוטלת עליה החובה למנוע מהמגרש לה להתחתן עם אשה אחרת, ושתגזרו גזירה גדולה על השוחטים שהם חס ושלום לא ישחטו בהמה או עופות לחתונה, ואם ח"ו יעשו זאת תהיה שחיטתם יבלה" (שו"ת בעל התניא יו"ד).

44 שניהם, 55' הירש לייב והשוחט הזקן פרצו בבכי והדמעות זרמו ונרטיבו את הנייר שהצהיב עליו היה כתוב מכתבו של הגאון והצדיק שהיה דומה למאלך ה' צבאות בעל התניא והשולחן ערוך.

עוד באותו לילה חזר ר' הירש לייב ללומזע, והשוחט הזקן נשאר ללון בבית ידידו ביער, ר' הירש לייב בקושי הספיק להתפלל במנין הותיקין עם נץ החמה היכן שהוא התפלל מדי יום ביומו, ובתפילת שמונה עשרה הוא

עב מנחת פרק ט' ענף א' יהודה

שפך את לבו לפני השי"ת שהוא יחון אותו בעצה הנכונה היכן לשלוח את בנו משה נח ללמוד תורה בדחקות למלאות את הוראותיו של רבי עקיבא איגער כפי שהציע לאעייתו הצדקנית עטל: שמשה נח שלכם ילדמ תורה בדחקות, השי"ת יפתח לו את לבו בתורה.

44כשר' הירש 55לייב הגיע בתפילתו לברכה של "ולירושלים עירך", הלשון נתפסה לו "ולירושלים" ... "עירך" ... הוא נשאר רגע לעמוד באותן המילים, ונפל לו באותו רגע רעיון, אולי רצו להראות לו מן השמים בשקשתו התקבלה? - הוא עמד וחשב - הלא הרבה מאוד הצטערתי בענין התורה בדחקות שהיהודים לומדים וחיים בעיר הקודש, הלא שם ליד שער השמים הוא המקום המתאים ביותר לבננו משה נח שתהיה לו הרפואה, ואנו עוד בעזרת ה' נזכה לראות נחת גם ממנו, האם באמת התקבלה תפילתי במקום? אה הלואי, רבונו של עולם!"

הוה גולה למקום תורה - תלך לגלות למקום תורה

עוד 55באותו בוקר דיבר ר' הירש לייב עםב נו משה נח בארבע עינים: "אני יודע בני שאתה עוסק קצה בתורה, אבל לדאבוני לא ראית עד כה ברכה בלימודך, אמך הצדקנית שאלה עצה אצל אחד מגדולי ישראל והוא אמר לה, שאתה יכול להציל את עצמך רק אם תיסע למקום היכן שתיאלץ ללמוד תורה בדחקות".

ר' הירש לייב נשאר לשבת בשקט עד שהוא מביט בפניו של משה נח

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה עג

"כל מה שהאדם סובל" בעולם הבא הוא רק בגלל הפה, בגלל העבירות שהוא עשה בפה (כשהוא אכל בהם טריפות) וכו'.

האדם האוכל טריפות, כל גופו מתפטם עם כל מיני גורמים לא טובים, ובגוף שהוא כל כך מלוכלך לא יעזרו הזכיות הגדולות בעת תחיית המתים, כשאינן צורך כלל לדבר על היסורים הגדולים שיהיה להם בגהינם, וכשהמצוות יעברו את העבירות, ויזכו לקום מן הקבר יחד עם כל היהודים - ניתן לתאר איזה יסורים גדולים יהיו להם אז.

יקחו כל אבר ויפרידו את כל אחד מחברו, יפרידו את הבשר ואת העצמות שהתפתחו ממאכלי טריפות ומאיסורים אחרים, אילו יסורים גדולים יסבלו אז כלל לא ניתן להעלות על הדעת, את זה יכול להרגיש רק אדם שדמו נקרש ונאלצו לנתח אותו לחלקים ללא הרדמה, רק אותו אדם יכול לחוש חלק מן היסורים שיהיו לאותם האנשים האוכלים מאכלות אסורים, - אותם היסורים כלל לא יוכלו לסובלם.

אצל אוכלי הטרפות, הניתוח יהיה חייב להיעשות על כל אבר, כל חתיכת בשר או עור בנפרד (הרי האוכל מתפשט על פני כל הגוף כפי שידוע), עד שהגוף יהיה נקי וראוי לקום בתחיית המתים, האם יש שיעור וערך לאותם היסורים) שיהיה להם בגלל זה? בגלל אכילת הטריות, שבגלל אכילת אותם הטריות הוא מאבד גם את צלם האלקים וכו'.

לכן צריך כל אדם להיות מאוד זהיר שלא יכשל באיסורים המטמאים את הנפש ומורידים את צלם האלקים!

לכן צריך כל אדם להתגבר בענין זה ולא יטמא את עצמו במאכלים אסורים, חייבים להתחזק בכך, גם כשיש חברים שהם קלים ואינם נזהרים כראוי, ובמיוחד כשהללו מלגלגלים עליו, ואוחזים אותו לטפש בשל כך שאינו אוכל טריפות.

הרי ידוע מה שהגמרא אומרת שטוב לאדם שבכל חייו יחשבוהו לשוטה לפני שיהיה רשע לרגע, חייבים לדעת שככל שיש יותר חרפה על כך שקיימו את המצוה השכר גדול יותר ויותר וכו' עכ"ל.

עד מנחת פרק ט' ענף א' יהודה

לב. ואחרון אחרון חביב נעתיק כאן דברים נעימים וקדושים המאירים כספירים מרבינו הק' שליט"א הכותב בסה"ק דברי יואל ויקרא עמוד רנ"ה (ד"ה ופוק), וזלה"ק:

בא וראה עד להיכן הדברים מגיעים, עד כמה חמור הענין של מאכלות אסורות, היכן שאנו מוצאים שאפילו מי שרק טעם כשהיה ילד נולד בו טבע רע כשהוא גדול, כפי שמבואר בתשובת הרשב"א המובא ביו"ד סי' פ"א בענין גויה המינקת ילד יהודי כו'.

כך גם אנו מוצאים אצל משה רבינו בכך שהוא לא רצה לינק מגוי, כי פה שעתיד לדבר עם השכינה שינק דבר טמא? (סוטה י"א ע"ב הובא ברש"י ז"ל פרשת שמות) ע"ב.

ולק' בד"ה ועוד כ', מכך נראה כי מדובר באב הטומאה שלא לשמור את הפה מלאכול עמם, וזהו הגרמא בנזקין, ומכך הוא נמשך לעבירות חמורות ע"כ.

על ידי כך שהוא אינו נזהר ממאכלות אסורות הוא עלול להכשל בעניני העמים כו' וראה כמה שחייבים להיות זהירים עכלה"ק ע"ע"ש כי ל' חכמים מרפא ודו"ק.

לג. בירושלמי חגיגה (פ"ב ה"א) כתבו שאחר יצא לתרבות רעה כי אמו בעת שהיא היתה מעוברת עימו הריחה טרפות כשעברה ליד בית עבודה זרה (ראה או' ו).

66לד. 55 בהגהות אשר"י (מס' ע"ז פ"ב) הוא מזהיר שנשים המיניקות שיהיו מאוד זהירות במאכלות אסורות ע"ש.

לה. עוד מובן שזה שגורם שהחבר יאכל דבר איסור, הוא עובר על לאו מפורש של "ולפני עור לא תתן מכשול" (כמבואר בהרבה מקומות בדקאי בתרי עברי דנהרי ועכ"פ משום מסייע ואכ"מ להאריך).

בפרט הילדים הקטנים שהם בכלל לא אשמים, הם רק מחכים שאמהותיהם יביאו להם אוכל ויאכילו אותם הם רעבים, ובסופו של דבר הם מאכילים אותם באוכל טמא רח"ל, האם אין זו אכזריות? הרי זהו בדיוק הענין של ולפני עור לא תתן מכשול.

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה עה

לו. עכ"פ מכל זה מספיק בכדי להבין עד כמה חמור האיסור לתת לילד "סימילאק" או "דזארס" וכמו כן כל יתר המאכלים שבחלקם יש ממש איסורי נבילות וטרפות וכדומה, שהם ממש איסורי דאורייתא, בחלקם ישנם רק האיסור של בישול עכו"ם, חלב עכו"ם, אא"ו שהם רק דרבנן, אבל איסור דרבנן אסור גם כן לתת לילדים כפי שכתוב לעיל.

ואפילו כשהרופאים זועקים שזה חשוב לילד, אסור לתת לו זאת רק אם שואלים שאלה אצל רב מוכר ומוסמך המכיר ויודע את הדברים, ומבין את חששות האיסורים שבתוצרת זו.

לז. באמת לו רצינו להעתיק בענין זה מהספרים הקדושים הרי שהנייר לא יספיק בכדי להכיל את כל זאת, אך בכל זאת אנו מוכרחים לציין לפחות את דבריו הבווערים כאש של הספר "מסלת ישרים" (פי"א) הוא כותב שם כך "לכל מי שיש עוד חתיכת מוח בראשו, ההוא חושב, שמאכל איסור, הוא בדיוק כאילו היה דבר מורעל שהוא סכנה לאכילה, האם במצב כזה היה האדם לוקח על עצמו את הסיכון ואוכל, כשיש לאדם ספק כזה והיה אוכל הוא היה נחשב לשוטה, כי לאכול את המאכל המורעל הוא בכל זאת יכול להרעיל את נפשו ולהסתלק מן העולם.

אותו דבר הוא גם אצל מאכלות אסורות, שם הרי זה סם של הנפש, אז איך יתכן שיוכלו לאחוז זאת בקלות, ולהכניס זאת לפה, אפילו כשמדובר רק בספק איסור בדיוק כפי שהוא לא היה מכניס לפיו אוכל שהיה ספק אם הוא מורעל, ע"ג.

לח. הרבינו יונה כותב (ריש ברכות) שספק איסור הוא חמור בהרבה מאיסור ודאי כי על זה אין חרטה, כי מרגיעים את עצמם שזה בודאי כן כשר.

לט. עתה אחים ואחיות יקרים, חשבו לעצמכם מי הוא זה אשר יעזוב בנפשו לשחק עם ילדיו הקטנים? כמה כח ועמל נותנים לענין זה, ולענין החינוך של זה, כמה דמעות יהודים שופכים הורים בכדי שיזכו בסופו של דבר לנחת יהודי, ושיזכו להקים דורות ישרים, ולבסוף ההורים בעצמם המפטמים את הילדים בסם רחמנא ליצלן.

כמה צריכים הידים לרעוד על כך שהכניסו לפה של הילדים שלהם אפילו ספק איסור ח"ו, האם יתכן שיהודים שיש להם הרגשה יהודית שיעשו כדבר הזה, לעשות מבלי לשאול מורה הוראה צדיק שאפשר לסמוך עליו שהוא כמו רופא בעניני נשמה, האם זה באמת אינו סם לילדים ח"ו, בואו כבר כולנו נזרוק מיד מן הבית את כל סם הנפש בין למבוגרים ובין לילדים קטנים.

ג

אם זה באמת כל כך חמור לתת לילדים "סימילאק" הנעשה מחלב, אם כן מדוע הרבנים וגדולי הדור כלל לא

מחו על כך קודם? ומדוע השכנים שלי משתמשים בהם?

מן השאלה נראה שאינך בהיר בנעשה בענין, כי באמת הרבנים כן מחו נגד ה"סימילאק" וכן נגד כל התוצרת העשוי אצל הגוים עבור הילדים הקטנים, לדוגמא הרהגה"צ רבה של קראסנע שליט"א שיצא בצורה חמורה נגד הענין בספרו כוונת הלב (חיו"ד סימן ט') שם הוא עוסק בחומר הענין, ואצל ילד שהרופאים טוענים שהוא חלש, אז חייבים לשאול רב מורה הוראה שיפסוק אם במצב הזה מותר לתת לילד את המוצר או שלא.

עוד דרשו רבנים גדולים בענין זה והזהירו את הציבור בענין, ועוד השכנים שלכם היהודים הדתיים המשתמשים בזה יתכן והם שאלו שאלת רב ולכן הם משתמשים בזה, כי יתכן במצב שלהם זה מותר.

ואם ידוע לכם באמת שהם לא שאלו רב, אז חובה עליכם לעורר אותם כי "ישראל קדושים הם" וחייבים הם להאזין כשמוכיחים להם, ועל ידי כך יהיה לכם חלק בין "מזכי הרבים" וכפי שידוע השכר על כך גדול.

ד

האם רק על "סימילאק" אתם טוענים כל זאת, או שגם על תוצרת אחרת? בבקשה תצינו את השמות של כל המוצרים הנכללים באותו כלל, כי יתכן ואני כלל איני

יודע במה שאני משתמש בתוצרת הנכללת באיסורים אלו

סליחה, אינכם שואלים נכונה, כי הלא איך יתכן למנות את כל המוצרים? הלא הם רבים מאוד, אתם צריכים לנהוג להיפך אתם אל תכניסו לבית שום תוצרת בטרם שאינכם יודעים בבטחה כי מדובר בתוצרת טובה, וכל עוד אין לכם בטחון בדבר אסור לכם להשתמש בו.

כל זה גם על פי ההלכה, וגם על פי הסברא.

א. על פי ההלכה הרי ידוע שיטתו של החינוך (במצוה קנ"ג קנ"ה וקנ"ח) כשאדם אוכל בהמה שהוא ספק עבורו אם הוא טהור או טמא, או שכלל אינו ידוע בשעה שהוא אוכל את הבשר אם זה כשר או לא, וזאת למרות שלאחר שאכל הוכח שאכן הבשר היה כשר, בכל זאת הוא עבר על המצוה שהתורה ציותה עלינו שיבדקו לפני שאכלו ולא אחרי האוכל, זוהי מצוה מיוחדת בתורה המצוה של בדיקת סימני טהרה (עיין בשו"ת אבני נזר ריש חיו"ד שהאריך בזה).

ועוד יותר כשאתם אוכלין דבר שהוא בודאי טריפה הרי שהוא אז עבירה הרבה יותר קטנה מכאשר אתם אוכלים דבר שהוא רק ספק אם זה טרף (כך פוסק הרמ"א באו"ח סי' תר"ג) כי האדם יש לו יותר חרטה על עבירה בטוחה מאשר על עבירה מסופקת, ממילא כל הדברים הללו שהכשרות שלהם אינו בטוח ואוכלים זאת רק מפני שזה אוכל והשני אוכל הרי שהוא בכלל של ספק עבירה, שהתשובה על כך קשה מעבירה בטוחה, על כך אין צורך כלל לדעת מה לא לאכול, חייבים רק לדעת מה בטוח שמותר כן לאוכל.

ב. על הסברא הזו הענין הוא כך, כי כפי שכבר ציינו לעיל בשמו של בעל ה"מסלת ישרים", שהרי כל דבר שאינך בטוח בענין הכשרות שלו נחשב לכם כאילו היה ספק שיש בו סם, נו, מה הייתם עושים אם היה בו סם, האם גם אז הייתם אוכלים או שבודאי הייתם מונעים עצמכם מלאכול עד שהייתם מוודאים בודאי שאין בו כלל סם?

ממילא ברור שכלל אין חילוק אם מדובר ב"סימילאק" או "מוסלוי" או כל סוגי ה"דזארס" או סתם סוכריה או כל סוגי הממתקים שנותנים בדרך כלל לילדים הכל, כל זה מותר להשתמש בהם רק כאשר ישנו רב המתיר

עח מנחת פרק ט' ענף א' יהודה

זאת בבטחה, ובשום פנים ואופן לא אחרת. השי"ת שיעזור לנו שנוכל כולנו להזהר בעניני הכשרות ונזכה כולנו שיהיה לנו גוף נקי או נפש טהורה לשמור את כל התורה, ולחמם את ילדינו על דרך התורה הק' על טהרת הקודש.

ז

**איזו עצה אתם נותנים לי כאשר אני כבר מסכים
אך בבית לא מאפשרים לי זאת?**

דברי חכמים בנחת נשמעים, אתם חייבים להבהיר בפני בעלת הבית את האסונות החמורים שיכול לקרות כשמאכלים במאכלות אסורות את הילדים הקטנים, בין לגוף ובין לנשמה, ובכדי להקל עליכם כתבנו למעלה בקיצור כל הדברים, ולכן העצה היעוצה שתקראו בפני בני הבית את כל הקונטרס לאט ובסבלנות, אין לנו שום ספק שאשה יהודיה שהיא נכדת האמהות שרה, רבקה, רחל, ולאה, היא בוודאי תהיה זהירה והניצוץ היהודי שבה לא יאפשר לה להאכיל אוכל שאינו ראוי, ותדאג להאכיל את הילדים הקטנים בחלב אם, כמו בכל יתר המאכלים העשויים רק בבית.

ח

**מהי העצה אם בעלת הבית ל"ע חלשה ואין לה כח
לאפות לבד חלות לכבוד ש"ק, עוגות, וכן אוכל לילדים
וכדומה?**

העצה היא שהבעל יוריד רק דקות מזמנו בכל יום, ואז הוא יכול לעשות את כל זאת בעצמו, כי היום כאשר ניתן להשיג כלים חשמליים, כמו בלענדערס וכדומה, כשמכניסים הכל למכונה והיא עושה את הכל בעצמה, המוצר יוצא מוכן מבלי שיש צורך הרבה לעבוד.

ט

אבל מה עושים כשאין בכל זאת זמן?

בדיוק כמו שיש זמן כשבעלת הבית מבקשת שיוציא את הזבל החוצה, או לשטוף את הכלים, או לחתל את הילד, או להאכיל את הילד לתת לו בקבוק או לשמור על הילדים, או ללכת לקנות משהו במכלת, או לקחת את הכביסה לנקות, או להיות ערים בלילות עם הילדים או לשאת את החלד לרופא, שכל הדברים הללו לוקחים שעות, בכל זאת אין מסתכלים על

פ מנחת פרק ט' ענף א' יהודה

שעות, וזאת מפני שהיא כל כך עייפה ואין לה את הכח וכל זאת בכדי לעשות טובה לבשר ודם.

כ"ש וכ"ש כשמדובר לעשות להקב"ה שזו באמת טובה שהאדם עושה לעצמו, למען רעיתו וילדיו, בכדי שיגדלו ויתפתחו בריאים ושלמים וכן שיהיו יהודים דתיים ושההורים יראו מהם הרבה נחת ואז בוודאי אסור לחסוך את הדקות שזה לוקח.

חוץ מזה הטענה אינה רלוונטית, כי השמירה מביאה עמה אריכות ימים כמו שכתוב במשלי "יראת ה' תוסיף ימים" כך שלמעשה יוצאים בריוח.

פרק ה'

המעלות הגדולות של נתינת חלב אם

(מן הספרים הקדושים)

א. אם יש לאם את האפשרות לתת חלב אם לילד זהו הדבר הטוב ביותר לילד (שבילי אמונה).

ב. רואים בחוש שהילדים השותים חבל אם הם תמיד ילדים בריאים וחזקים, והם מפותחים יותר מן האחרים (ס' זכירה).

ג. כל מי שרוצה לשמור את ידליו ממחלות ר"ח, שיתן רק חלב אם (מדה לדרך מאמר א' כלל ג' פ' י"ד).

ד. אפילו שיהיה זה אמת שהילד יהיה יותר חכם אם הוא לא שותה יותר מדי חלב אם, מה יש לו בזה אם הוא לא יהיה בריא ח"ו, מי יכול ליטול על עצמו אחריות כזו.

ה. האם שתניק את ילדה כל זמן שאפשר חלב אם, תרויח מכך שהילד יוכל ללמוד תורה ויעבוד את הקב"ה מתוך בריאות וכח חזק, ובזכות זה הקב"ה יתן לילד הרבה חכמה והבנה (שד"ח דברי חכמים סי' צ"ה).

ו. אבל חשוב לדעת שבזמן כזה אסור לאכול בצל, שום, לב, או כבד, (הנהגות ישרות מהאריז"ל).

ז. עיין לעיל (פ"ב אות ו') מספר כף החיים.

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה פא

פרק ו

המעלה הגדולה של חלב אם

(מהרופאים)

(רשימה זו היתה מודפסת ב"ניו יורק טיימס" 91)
מרץ 91 למספרם)

ההחלטה האחרונה של הרופאים הגדולים בארצות הברית בענין חלב לילדים קטנים

א. שמניקים ילד בחלב אם זה עוזר לילד שיהיה לו חיים טובים יותר, בזמן האחרון עשו סטטיסטיקה מי משתמש בחלב אם ומי שבחלב הסינטטי, והתברר ש-04 אחוז מהאמהות משתמשות בחלב אם, זהו בדיוק מספר כפול מכפי שהיה לפני 51 שנים, אך מעט מאוד מבינים עד כמה וטוב וחיוני הוא לילד כשמניקים אותו בחלב אם.

ב. בחקירות האחרונות שעשו בנושא התברר שהילדים המניקים חלב אם סובלים הרבה פחות ממחלות שונות, לעומת אותם הילדים שאותם האכילו מבקבוקים, וזאת למרות שאולי נתנו להם גם קצת מחלב אם. החקירות העלו שחלב אם מחזק את המוח של הילד שיעבוד יותר טוב, ועוד זה עוזר גם לילד שלא יהיה שמן בעתיד, וגם מאוחר יותר זה עוזר נגד מחלות.

ג. בשנה האחרונה האקדמיה האמריקנית בפידאטרקס" (זהו הארגון האמריקאי לעניני בריאות הילד) הם המליצו בפני הרןאים שהללו ימליצו בפני הנשים שרק יניקו מחלב אם ולא יאכילו את הילדים מחלב בקבוקים, כי ברור הוא שחלב אם הוא הטוב והחזק ביותר לילד מאחר ומדובר מחלב שהוא מאותו מין, בדיוק כמו חלב של פרה לצאצאיהן.

ד. האמת היא שחוקרים אמרו בישיבת "האקדמיה לסייענס של אוניברסיטת ניו יורק" (הארגון האמריקני למדע), שם הם חקרו את ההבדל בין החלב הרגיל לחלב האם והגיעו למסקנה כי יש בחלב האם פרטים מסויימים שאין בחלב הרגיל, וזה מה שיכול להשפיע רבות על התפתחות

פב מנחת פרק ט' ענף א' יהודה

הילד, במיוחד כשהוא יכול לתת את הכח לילד להתגבר על על מיני מחלות ואינפקציות.

ה. לחלב הרגיל יש בהם הרבה פרויטין (סוג ויטמין) שהוא יכול להזיק לילד, ולעומת זאת לחלב האם יש הרבה "פעטי עסיד" (חוזק מיוחד) שהוא משפיע חזק על התפתחות מוחו של הילד, דבר זה אין כלל לחלב הפרה כי זה אינו חסר כלל לחיות ובהמות.

ו. ד"ר "דו'עראלד גאל" שהוא פרופסור מיוחד לעניני ילדים והוא חוקר לעניני עצבים [דהיינו נורו קעמיסט] אמר לאדקמיה שחלב הפרה יש לה 4 פעמים כל כך הרבה פרויטין יותר מאשר לחלב אדם.

ז. ד"ר "ויליעם אי סטיני" גם הוא חוקר של האדם (דהיינו אנתרופולוג'יסט) באוניברסיטת אריזונא אומר שהפרויטן הגבוה שיש בחלב הפרה יכול להספיק לילד בכדי להשביעו, זה גם יכול לגרום לילד שבכל חייו הוא ייאלץ לאכול הרבה בכדי שיהיה לו מספיק פרויטין, וזה יחסר לו, וזאת מפני שהריגלו אותו לכך. [הכוונה היא שהוא יהיה חייב לאכול בשר יותר מאשר אדם נורמלי].

ח. פרויטין גבוה מגיע בדרך כלל מבשר בהמה שיש בה הרבה שומן, וכיודע שבשר הבהמה גורמת למחלות לב ומעיים (דהיינו קולון) וסרטן, כל זה נגרם מכך ששותים חלב פרה כשהוא קטן, כי על ידי זה הוא נאלץ לאתר מכן לכול הרבה בשר בהמה.

בקיזור, אם מאכילים אותו בחלב פרה הוא זקוק לאתר מכן לגופו כשהוא מתפתח הרבה בשר בהמה שזה גורם למחלות רציניות ומחל הסרטן ל"ע השם ישמרנו).

התפתחות מהירה של הילד

ט. ד"ר סטיני אמר שלא יטעו שהתפתחות מהירה הוא דבר טוב לילד [כפי שקורה שמאכילים ילד בחלב רגיל] ההיפך זה מזיק לילד.

מחלות מעיים

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה פג

י. ד"ר "גול" אמר ש-07 אחוז מחלב האם הוא קל לעיכול, לעומת זאת החלב הרגיל של הפרה 08 אחוז ממנו הופך להיות כמו גבינה שהוא קשה מאוד לעיכול.

פראטין

יא. ד"ר "גול" גם כן אמר שהפראטין בחלב הפרה יש בו קצת מאוד "אמינוי עסיד" ששמו סייטין, שכל ילד חדש שנולד חייב שיהיה לו, בצד השני של החלב של הפרה יש גם כן הרבה "אמינו עסיד" ששמו "פינילאאנין" שילד חדש שנולד אינו יכול לשאת זאת בגופו, והריבוי של התוצרת הכימית יכול להביא עימו הרבה מאוד רעל כי החומר החמי שלו הוא רעל, ולעומת זאת בצד השני לחלב של האדם יש לו הרבה "סייסטין" וקצת מאוד של פינילאאנין, לחלד האדם יש גם כן הרבה מאוד "אמינו עסיד" ששמו "טאורין" שילד יכול לעשות מזה רק קצת מאוד אפילו כשהוא צריך יותר [ואת זה כלל לא ניתן לקבל לא בחלב הפרה אלא רק בחלב האם].

חקירות שעשו לאחרונה מוכיחים שה"טאורין" עוזר לעצבים שיעברו טוב [עתה יש לנו את הפתרון על הקושיא העולמית, למה אנו שומעים לאחרונה כל כך הרבה על סבל של עצבים, ועל ילדים שחלילה לא יתפתחו? התירוץ לכך כי האכילו אותם מאז שהיו ילדים קטנים לא החלב אם אלא בכל מי סוגי חלב ומאכלים אחרים שאין בהם את הכח לחזק את העצבים כראוי].

יב. ד"ר "גול" אמר שמן הסתם מאוד חשוב בפיתוח המוח [בלי החומר הכימי, המוח גודל עקום, יותר נכון לומר בדיוק כמו מוח של בהמה, כי הוא אוכל בדיוק כמו בהמה].

שומן

יג. השומן של חלב האדם יש בו גם כן שומן, יש בו את השומן ששמו "פאליסאונסאטורייטעד פעטי עסיד", חלב הפרה יש בה את השומן ששמו "סאטורייטעד" [כיוודע שהשומן הסאטורייטעד גורמים לכך שיהיו חולי לב וכן מחלות אחרות כמו סרטן ל"ע כפי שהזכרנו למעלה וכו'].

פד מנחת פרק ט' ענף א' יהודה

מחלות

יד. חלב האם יש בהם גם דזברים שהם נגד מחלות וכן גורמי דם ששם דמם "סעליס" שהם עשויים בכדי לתת את הכוח להיות חזקים נגד מחלות, זה יכול להזיק לילד כשהוא עלול להתמודד עם אינפקציות.

פיטום מול מחלות

טו. ד"ר "דז'יין פיט" חוקר נגד מחלות באוניברסיטת קולומביה, הוא טוען שזה יכול גם להזיק נגד ארלרגיות, חלב אם יש בהם כמעט נג כל האינפקציות והמחלות שישנן בגופי הילדים.

טז. ד"ר "אלען ס. כנויגהאען" רופא ילדים מ"קופרמאן ניו יורק" הוא חקר ודרש שילדים השותים חלב אם יש להם שלישי מהמחלות מאשר אותן סוגי הילדים שיש להם את מחל הפורמולא בשנה הראשונה של החיים, הוא יצא בחקירה שילדים השותים חיבל אם אפילו בחודש אחד זה עוזר הרבה נגד מחלות.

קשיי נשימה

יז. בין ילדים השותים פורמולא שכיח אצלם קשיי נשימה פי 51 מאשר אצל הילדים היונקים חלב אם.

הקאות ושלשולים

יח. הקאות ושלשולים קיימים אצל ילדים השותים חלב רגיל פי שנים יותר מאשר אצל ילדים היונקים מחלב אם.

אסונות פתאומיים אצל ילדים קטנים

יט. באנגליה מצאו שהפטריה הפתאומית של ילדים קטנים בלי סיבה מגיע הרבה יותר מאשר אצל ילדים ששותים מבקבוק.

האם!

כ. מה שהאשה אוכלת אין לזה נפקא מינא לחלב שלה, ישנם אנשים החושבים למשל שאשה המניקה אסור לאכול שוקולד, אוכל עשיר וכל מיני סוגי אוכל אחרים, אבל זה אינו נכון, היא יכולה לאכול הכל, חוץ מאשר בדבר שיש בו חשש של כשרות כמו שכתבנו לעיל שהוא מזיק מאוד

מנחת פרק ט' ענף א' יהודה פה

לילד כפי שכתוב במדרש רבה (שה"ש פ"ד אות י"ב), שמה שהאמא אוכלת את זה יונק ואוכל הילד.

הדבר היחידי שעליו היא חייבת להיזהר שלא לקחת, הוא התרופות, או דברים אחרים הגורמים לשומנים כי יכול לעתים להכניס לתוך החלב [הכוונה היא שכל אשה בטרם שהיא לוקחת תרופה, היא חייבת לשאול את הרופא האם אין זה מזיק לילד] אשה שהיא מעשנת [לדאבוננו] אז הילד יכול חלילה לקבל "ניקוטין" [שהוא סם המות גם בשביל האשה וגם בשביל הילד].

כא. 59% של הנשים יכולות להצליח ולתת חלב אם לילד, על פי רוב הבעיות הקיימות אצל האשה הנותנת חלב אם אינן בעיות פיזיות אלא בעיות חלומיות, האשה חוששת שאיננה יכולה לתת חלב אם והדבר גורם לה לקשיים.

כב. הדבר הטוב ביותר לאשה הרוצה להניק, שיתנו את החלב מיד לאחר הלידה, ובלכ זאת מי שלא עשתה זאת, יכולה להתחיל בזאצ גם אחר כך, למדל, גם אצל אשה שהילד שלה חייב להישאר שבועות שלמים באינקבטור ניתן גם אז לתת לילד חלב אם.

כג. בזמן שכזה חשוב מאוד לקרוא את הכתבה באנגלית שאנו נטצע אותה להלן, אפילו נשים שהחלו לתת פורמולא יכולים לשנות ולעבור לחלב אם, וגם האשה שנדמה לה שאין לה מספיק חלב להניק את הילד היא חייבת לתת כל זמן שהתינוק נהיה רעב, כשהכוונה היא שהיא תתן כל שעתיים, ואז ממילא תוכל להניק יותר, ואז תוכל להניק כל ארבע שעות כפי שהילד צריך להניק, ההיפך, להניק כל שעתיים מתיש מאוד את השאה ואין זה רצוי.

פרק ז

תרגום וציטוט בקיצור מכתבה שנדפסה בחודש

מרץ 91

סיבוכי דם, "קאלסטרול"

פו מנחת פרק ט' ענף א' יהודה

א. זה סותם את הורידים, וזה גורם להתקפי לב, וגם לחץ דם גבוה ל"ע, בחבל אם יש מכך הרבה חומר כזה, אבל כשנותנים חלב אם אז מרגילים את הגוף לכך וזה אינו מזיק בשנים הבאות.

אבל כששותים חלב של פרה, ששם יש לזה אחוז מאוד נמוך של זה, אז הילד אינו רגיל לכך וזה יכול להזיק לו בעתיד. [למאכלים יש קאסטרול, בשר ומוצרים שמנים אחרים שמזה אוכלים הרבה בשנים הבאות, במילא חשוב מאוד שהגוף יהיה רגיל לכך, כדי שלא תהיה לו השפעה רעה].

מיניראלען

ב. בחלב אנוש יש פחות מיניראלען מאשר בחלב פרה, החוקרים אומרים שזו מעלה גדולה שיש פחות מיניראלים, כי הורידים של הילד אינם יכולים לשאת כמות כזו של קאלסטרול, עוד הם אומרים שפורמולא גורמים לבעיות של שלשולים והקאות, וכאבי בטן.

קאלסיום ופאספאראות

ג. בחלב אם גורמים שני המיניראלים בדיוק כפי שזה צריך להיות, זה חשוב מאוד לעצמות, ובמיוחד ל... געדערעם... רואים שילד ששונה חלב אם אין אצלהם כמעט מחלת קונוואלשענעס...

חליים מסויימים

ד. ד"ר "דזעין פוד" אומר שחוקרים מצאו שחלב אם שומר מפני מחלות וכן מפני מחלות מעיים, יש לזה חומר כזה ששמו שהוא נאבק נגד המחלה.

מחלות ילדים

ה. חלב אם עוז להתפתחות ששםם ושזה הורג את כל החיידקים הרעים שנכנסים לגוף, [במיוחד ל...].

הערה: גוף האדם הוא מלא עם חיידקים טובים ורעים, וחייבים שיהיו הרבה טובים בכדי שיוכלו להיאבק נגד הרעים.

לכן כמעט ואין לילדים השותים חלב אם שלשולים, כאבי מעיים וכאבי בטן.

מנחת פרק ח יהודה פז

אם לאם אין מספיק חלב אז היא יכולה להוסיף עוד חלב רגיל, כי להתגבר נגד אינפקציה טוב גם כך.

תלמדו איך לחסוך כסף

ו. אלו הנותנים פורמולא עולה להם בכל שבוע בערך \$91 ואלו הנותנים חלב אם עולה להם לשבוע אולי \$3 בגלל האוכל הנוסף שהאם צריכה לאכול.

ז. אם יש לכם בעיה עם חלב האם אתם יכולים לפנות מיד לארגון ה"לאלאש", להם יש עצות נהדרות, במיוחד בשביל אלו שעובדים ורוצים לתת חלב אם.

ח. גם הודיעו שבקונסומער רעפורט'ס דף 561 שהחברות המייצרות את הדז'ארס מכניסות הרבה מלח וסוכר ועוד חומרים שהם בכלל לא בריאים לילדים הקטנים.

עוד הם מראים מכונה קטנה שניתן לקנות אותה במחיר מוזל שאפשר בה לעשות את האוכל לבד בתוך 51 שניות.

ט. אנו מקוים בקרוב לארגן ארגון מיוחד בשם "חלב ישראל" ששם אנו נמסור את כל האינפורמציה בענין חלב האם, כל אלו המעוניינים לעזור מתבקים לפנות אלינו.

י. בגלל סיבות טכניות לא יכול להיכנס כל הכתבה בענין הקאונסעמער שנכתס באנגלית ותורגם על ידנו, אנו מקוים להעתיק אותו בהרחבה בעתיד בחלקים שייצאו לאור.

יא. שלא תרשו לעצמכם שירמו אתכם, כאשר הארגונים מפרסמים מודעות המספרים לכם שהחלב הוא חבל טוב, וכי מדובר בחלב בריא, כל זה מדובר במודעות מסחריות ואינם מתכוונים לדבר.

פרק ח

השגחות והכשרים

א. מה נאמר ומה נדבר, ענין הכשרות וההכשרים הן מן המצוות שהצבור דורך ברגלו, כל אחד עושה לעצמו פשטים, מה מותר ומה אסור,

פח מנחת פרק ח יהודה

מה להחמיר הגם שהחומרא בכלל מיותרת, ומקילים בדברים שחייבים להחמיר שם, וכל זאת בגלל חוסר ידע, ורוב היהודים המדקדקים בכשרות הרוצים לדעת, ורוצים להישמר מפני חשש של איסור, סומכים על על כל מיני השגחות שכתוב עליהם באותיות של קידוש לבנה כשר למהדרין מן המהדרין ובהכשר של רב מסויים, הגם שהוא מכיר את אותו רב בעל המכשיר, שבעניני כספים הוא בוודאי לא היה סומך עליו.

ב. אבל אח יקר עליכם לדעת שענין ההשגחה ונתינת ההכשרים הוא ענין חלש מאוד, הנסיונות שלהם גדולים, ובמיוחד במדינתנו, ובבתי החרושת הגדולים שתהליך ייצור המאכל הוא מאוד מסובך, כל זה הוא חוץ מכך שהרב המכשיר חייב להיות ירא שמים גדול, שחייב לדעת את האחריות הגדולה במיוחד כשאלפי אנשים אוכלים מהשגחתו.

ג. אך חוץ מכל זה בכדי לתת השגחה הוא חייב להיות חכם בכדי שיוכל להבין את כל התהליך המסובך כנ"ל, שעל פי רוב, שום מאכל תהליך יצירתו מתחילה ועד סוף אינו נעשה במקום אחד, אלא מרכיבים חלקי מוצרים הנעשים בבתי חרושת אחרים, לעתים עשרות דברים ויותר, ולעתים אף התוצרת שקונים מבתי החרושת האחרים גם הם מייצרים בתהליך של ייצור כשהם קונים דברים מוכנים ממפעלים אחרים הפרושים בכל חלקי הארץ וחוץ לארץ, ושחייבים לשמור עליהם באלף עינים וכבבת עין.

ד. הוא גם חייב להיות פקח בכדי להבין את כל השקרים שהבעל הבית מסוגל לעשות, ובודאי רב שהוא תמים אין לו את היכולת לכך כי השקרים כל כך חזקים כפי שיכולים לראות בספרי האחרונים הכותבים על השאלות השונות שנולדו בזמנם (ראה דוגמא בספר נפש ישעי' ח"א עמוד קל"ד) ועוד עשרות עובדות כאלו מצאנו בשו"ת אחרונות ואכמ"ל.

ה. בגלל הטכניקה הקיימת כיום, החששות התרבו יותר ויותר, וחייבים שיהיה לנו 100 זוגות עינים בכדי שנוכל לטפל בכל העינים, (רב מומחה גדול בעניני כשרות אמר לפני שנים שהכשר יכול לתת רק תם או קל, ולדאבוננו כיום המצב שרוב המאכלים יש להם כיום כאלו השגחות), ועם כל זה חייב הרב שיהיה לו סייעתא דשמיא, שלא ייצא על ידו חלילה מכשול

מנחת פרק ח יהודה פט

ותקלה, אבל בודאי שרק על בטחון אסור לסמוך רק בעל המכשיר חייב בכל הכוחות והחושים והידיעות לדאוג לכך שזה יהיה בתכלית הכשרות.

ו. גם ברור שלרב המכשיר את את הכוח, זמן, ואפשרות, לעמוד כל המזן ולשמור איך שעושים את המאכל מתחילתו ועד סופו, וברוב המקרים מגיעים הרבנים מזמן לזמן למקום ובודקים ברפרוף, ולעתים מגיעים הרבנים רק אחת לשלשה חדשים ובמקרים רבים אחרים אחת לחצי שנה, ובמפעלים המרוחקים עוד יותר הם מגיעים אחת לשנה, הם נוסעים דרך ארוכה מגיעים למקום מסתכלים כמה דקות, וחוזרים לביתם, וממילא אין להם כל שליטה על הנעשה במקום, אינם יודעים את התהליך כראוי, והבעל הבית עושה במקום כבתוך שלו.

ז. רוב ההשגחות תובעות משגיח תמידי במיוחד בתוצרת שיכול להיות שם חשש שאפשר שם לערבב משהו כשרוצים להוסיף לזה טעם או שחושבים שמסייעים בכך לבריאות, כשהחומר מסוגל לשמור על התוצרת זמן ארוך יותר, או שמבקשים לחסוך כסף, שאז לא יעזור אפילו אם הוא יגיע למקום שלשה פעמים ביום, כל עוד שאין במקום משגיח תמידי שאין הבעל הבית משלם לו אלא הרב המכשיר, וגם אז חייב הרב להגיע מפעם לפעם ולבחון האם לא שינו את תהליך הייצור, והאם אל התעוררו במשך הזמן חששות חדשים, במיוחד היכן שצריך להכשיר, וכך היכן שקיימות שאלות חייב הרב בעצמו ללכת ולא לסמוך על המשגיח.

ח. מי מדבר עוד מהמקומות היכן שהרב בכלל לא מסתכל שם, והוא סומך לגמרי על יושרו של בעל הבית, שזהו בפירוש נגד ההלכה, (שו"ע יו"ד סי' י"ח, תבו"ש, דרכ"ת ושאר אחרונים).

ט. ידועים דבריו הקדושים של כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א שאמר פעם באסיפה של רבנים, לאחר שאחד מגדולי הרבנים ציין על אחד מבעלי בתי החרושת שהוא יהודי ירא שמים וממילא הוא אינו זקוק כלל להשגחה, וכאשר שמע זאת האדמו"ר מסאטמאר הוא רתח מזעם ואמר, שאפילו אם הוא בעצמו היה בעל בית החרושת הוא לא היה נאמן ורק אם היה במקום משגיח רק אז ניתן להכשיר עכדה"ק.

י. המקומות היחידים שיש להם משגיח תמידי גם שם חייבים להימנע מלאכול את התוצרת שלהם, ראשית כי המשגיח מקבל תשלום מבעל הבית ולכן הוא מפחד לדבר יותר מדאי כי הוא חושש שמא יפסיד את פרנסתו, שנית, המשגיח חייב להיות מבין על כל מיני שחיתות שבעל בית החרושת יכול הכל לעשות והוא חייב להבין טוב בכל תהליך הייצור וגם בתהליך המכונות, וכל זה חוץ ממה שהזכרנו למעלה, הוא חייב להיות בקי בהלכות רבות.

יא. הלבושי מרדכי הקדוש (מהד"ת יו"ד סי' ז') מלמד אותנו את דרך התורה, איזה תפקיד מונח על המשגיח, ומה חייבים להיות תפקידיו, בכדי שהוא יוכל להיות בטוח שבעזרה"ת לא ייצא על ידו שום מכשול, ושילדים יהודים יאכלו רק אוכל כשר, וכך הוא כותב:

יב. המשגיח אסור לו לעזוב את בית החרושת אפילו לא לרגע אחד, הוא חייב להסתכל על כל פנה הכל מה נעשה, ואם מרחיבים קצת את בית החרושת, ושכלל ההרחבה המשגיח אינו מסוגל לפקח על כל המפעל, ולכן הוא חייב להסתובב הלך ושוב, אז חייבים להעמיד משגיחים נוספים (הכוונה היא בקיצור, שהמשגיח חייב לעמוד במקום אחד, ושם להביט על כל הנעשה, ואם הוא אינו יכול חייבים להעמיד לצדו משגיחים בכדי לאפשר זאת).

יג. היום לדאבוננו כלל לא שייך דבר כזה, במקום הגדול ביותר אין יותר מאשר משגיח אחד, וגם זאת מחשיבים זאת לבעל הבית למסירות נפש גדולה, כי כפי שכבר הזכרנו למעלה הבעל הבית מסתכל על הכיס, והוא אינו מסתכל על ההיסור של הכשרות, ממילא זה נחשב אצלו כאילו שהוא ממן אדם שמסתובב אצלו ואינו עושה דבר, אבל אין לו ברירה הוא נאלץ לשלם לו, כי הרב המכשיר תובע זאת, ואכן במקומות מסוימים הבעל הבית אינו יכול לשאת זאת, והוא נותן למשגיח תפקיד לעבוד, וממילא איזה פנים יש להשגחה כזו?

יד. כותב הלבושי מרדכי שכל השמגיחים חייבים להיות יראי שמים, ועל כך גם אין מדקדקים ראשית, כי ירא שמים אינו מאפשר לעצמו במיוחד

מנחת פרק ח יהודה צא

לא בזמננו לקחת על עצמו אחריות כל כך גדולה, שכלל ישראל יאכל על השגחתו.

טו) רוב המשגיחים נבחרים לא על פי רמת היראת שמים שלהם, או לומדי תורה, אלא על ידי פרוטקציה אצל הרב המשכיר, כאשר קרוב או ידי פונה אליו, והוא מסדר לו עבודה של השגחה, וממילא אז כלל אין מסתכלים על היראת שמים.

טז. עוד מציין שם הלבושי מרדכי, שהשמגיה חייב שיהיו בידו כל המפתחות של המקרר, הפריזער וכן הלאה, וכן את מפתחות בית החרושת, בכדי שיוכל להיכנס מתי שהוא חפץ ביום ובלילה, והוא אכן חייב להיכנס לשם מדי פעם בשעות הלילה לבחון האם לא עושים משהו בשעות הללו. [כיום כלל אין דבר כזה שלמשגיח יהיה מפתח וכי הוא יוכל לבוא למקום בשעות כאלו] (וכן חלק של המוצרים המגיעים לבית החרושת מיוצרים במפעלים אחרים) (כפי שהדבר קיים במרבית המאכלים) לכן גם שם חייבים לשמור על כך בדיוק).

יז. ועל כך מסיים הלבושי מרדכי שמשגיח שהולך ובא (יוצא ונכנס) אין למשגיח כזה כל ערך, [יוצא לפי דבריו שהיום אין כל אפשרות לאכול שום אוכל אלא רק אוכל הנעשה בבית].

יח. אבל האמת היא שאין לנו כל צורך לרוץ עד ללבוש מרדכי, כי רבה של צאנז הקדוש זי"ע כותב כבר בזמנו (שו"ת ד"ח ח"ב השמטות סי' מ') כדלהלן: לסמוך כיום על הכשר כלל אינו ראוי אפילו על הרבנים השכרים ביותר, כי יוצאים מכך מכשולים רבים.

יט. המורה הוראה העולמי המפורסם [הג' רפ"ה הורביץ] כותב בספרו (פח"ד י"א או' א') זה שרוצה לשמור את נשמתו שירחיק את עצמו מכל סוג אוכל ושתייה שלא נעשה בבית.

כ. אותו דבר כותב גם ר' הלל קאלאמייער זצ"ל (מקרי דרדקי פ' בא) אם המוכר הוא בעל בית חרושת [לא אחד שעושה לעצמו בבית בלבד] אפילו כשיש לו הכשר אסור להאמין לו.

צב מנחת פרק ח יהודה

יסוד האמונה ועמוד העבודה, ולא יקרה לי שום מכשול ונזק ופחד וצער ודאגה ויגון ומניעה ועיכוב ובלבול ועצלות ומחשבה זרה בעולם, ותשפיע עלי שפע השכל וחכמה בינה ודעת ותבונה וזכרון והדריכני באמתך, ודרך שקר הסר ממני ותורתך חנני, ואזכה ללמוד וללמד לזרעי ולזרע זרעי לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, ולא נובוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד.

ובזכות השמירה ממאכלות אסורות נזכה להיות שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שישלח לנו אליהו הנביא בבשורת הגאולה השלמה - לשמחנו בבנין ירושלים עיר הקודש, ונודה לה' שיר חדש על גאולתינו ועל פדות נפשינו במהרה בימינו אמן.

ה"ק שלום יהודה גראס

בלאאמו"ר הרה"ג הצ' מוהר"ר ישעי' זאב גראס זצ"ל

בעמח"ס נפש ישעי' על מאכלות אסורות (ה"ח), חזון ישעי' על הלכות שחיטה (ב"ח), אמרי שלום על הל' טריפות, דברי יהודה על הל' ניקור, מנחת יהודה על חומר איסור חלב עכו"ם, מדריך לצניעות על עניני צניעות, חינוך ישראל סבא על עניני חינוך, ועוד.

ספר

חלב ישראל כהלכתה

חלק ג' מספר "נפש ישעיה" על מאכלות אסורות
מבוססת להאיר עיני בני ישראל מציאות המצב
בנושא חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו,
במקומות שיש חוק הממשלה לאסור באיסור
חמור לבלי לערב משהו מחלב טמא לתוך חלב
טהור.

תוכנו:

- א. בירור המציאות שמערכין חלב טמא בכל מקום.
 - ב. דעת תורה של גאוני וקדושי עליון מדורות הקודמים עם
יבדל לחיים גאוני זמננו האוסרים חלב שחלבו עכו"ם ואין
ישראל רואהו אפילו בכירור שאין תערוכות חלב טמא,
וא"א להתירו בשום אמתלא בעולם עביג"צ (חוק במקום
סכנה עפ"י הוראת חכם).
 - ג. עדות וברור גאוני וצדיקים הנ"ל בענין כל המקיף
מקצוע חלב ושמנת (קרים) ושאר מצרכים הנעשים מחלב,
וכן קונס-בוטער הנקרא מארגארין, הן בסדרי תעשייתן והן
בחדר הוראתן.
 - ד. אגב אורחא מתברר מתוך דבריהם תוצאות העלולים
לפגוע בהמפוטם בחלב סתם, טמטום חלב והמוח ודחוי
מעוה"ב.
 - ה. חיבור הנוכחי נחוץ מאד לכל בר ישראל בכלל ולרבנים
מנהלים משגיחים ומכשירים בפרט.
- הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הק' זי"ע
הק' שלום יודא גראס
רב דקהל "מגן שאול" ד"האלמין" ור"מ ישיבה וכולל "בית ישעיה"
"מכון להוראה בשחיטות ובדיקות"
- ברוקלין יצ"ו שנת תשמ"א

הרוצה להשיג הספר הזה יפנה אל המוציא לאור:

Copyright © 1981

כתובת המחבר:

Rabbi Sholom Y. Gross
4711 – 12th Ave. Apt. a-5
Brooklyn, N. Y. 11219
436-8086

~

כל הזכויות שמורות

Printed in the United States of America

Photocomposition by

"דמוס הדרי"

EXCELLENT VARITYPER & PRINTER
195 Lee Avenue, Brooklyn, N.Y. 11211
Tel.: (212) 384-4249

פתח השער

עובדא מתרידה ומזעזעת

מעולם נתקשיתי על מה שפגשתי בסתירה נפלאה בענין המחלבה (מעל"ק כלע"ז) בארצה"ב. ראיתי שני הפכים בנושא אחד מן הקצה אל הקצה, והרציתי תמיהתי לגדולים ואין מגיד לי.

מצד האחד עומד לנגד עיני דברי הערוך השולחן זצ"ל הנוקבים ויורדים חדרי בטן שכותב ביו"ד סי' קט"ו וז"ל: וביחוד שמעתי שבאמעריקא יש רבים מהאומות ששותים חלב חזיר מפני שמצוים שם הרבה עכ"ל, הרי דמחמיר לאמעריקא כמיוחד.

ולאידך גיסא ראיתי להגה"צ מקראסנע זצ"ל שטרח להוציא חיבור מיוחד להכות על קרקד ולבטל התירם של איזה רבנים שרצו להקל פה ארצה"ב בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, מטעם שבתי המחליבה מירתתות מאימת המלכות לערב חלב טמא שהוא נגד חוק הממשלה ומבטל התירם.

וא"כ יוצא דיש כאן שני שיטות מן הקצה אל הקצה, יש מחמירים פה ארצה"ב יותר משאר הארצות מטעם דחזירים מצוים ביותר בארצה"ב משאר הארצות, והוא דעת הערוך השולחן, ויש הרוצים להקל בארצה"ב יותר משאר ארצות מחמת פקודת הממשלה והוא דעת הרבנים המובאים בקו' של הגה"צ מקראסנא זצ"ל.

כפשטות, כל בר שכל יבין שאי"כ סתירה כלל, כי בימי הערוך השולחן עדיין לא הי' חוק ממשלתי לאסור תערובת חלב חזיר וחלב פרה הנעשה לשתיית אדם.

ברם, זה איזה שנים שכרכתי ברוך שהנחנו בדרך האמת, כי נודמן לי מחמת פרנסתי לשהות זמן טובא בעיר "ראקוואד פענסלוועניע", ולא הי' שם כלל לקנות "חלב ישראל", וטרחתי ונסעתי לעשיריות מחלבות (פארעם'ס) גדולות וקטנות ולא רצו למכור לי אפילו טיפת חלב, כולם פה אחד הודו ואמרו כי כל חלב הנחלב במחלבה שלהם כבר נמכר ע"י (קאנטראקט) לבית חרושת גדול מאוד, ואשר ע"כ ידיהם אסורות מלמכור ליחידים אפילו משהו מחלבם, מידי דברי עם הבעלי בתים של בתי מחלבות הנ"ל, נדהמתי לשמוע סדר יצרותן ומכירתן.

הרצתי להם גודל תמיהתי, על מה שראיתי בכל מחלבה (פארעם) חזירים לרוב, ובגודל תמימותי שאלתי מה ענין גידולי חזירים במחלבה? הכי עסקיהם נעשית בכפליים למכור בשר חזיר על מנת לאכול, וחלב פרה לשתות? הבעלי בתים (וכן שמעתי מהפועלים דשם) אמרו לי כי טעיתי בדמיוני וכל עסקן במכירת חלב לכד, אך

שלעסק זה נצרך להם חזרים, כאויר לנשימה, ובלעדם יכולים לסגור המחליבה, פי' שמאד מצוי כי בעלי הקאמפאני הלוקחים חלבם באין לקבל החלב ב' או ג' פעמים בשבוע ובכדי שלא יתקלקל חלב הנחלב מידי עמדו כמה ימים, מוכרחים האיכרים לערב חלב חזיר, הגורם שחלב הפרה יתקיים ימים רבים, וגם מרוויחים שהחלב נעשה שמן יותר ע"י תערובת זו.

דרשתי וחקרתי היטב והחרדה אחזתני, כאשר נוכחתי לדעת שבמתכונת זו נמצאים כל בתי החליבה הקטנים שבמדינות פענסלאוועניע, וג"כ בשאר עיירות.

נוסף על כל הנ"ל, שמעתי מבעלי המחלבות הנ"ל שהחברה (הקאמפאני) שלו מכרו החלב לוקח לוקח ג"כ חלב ממאה ארבעים ושבעה 147 בעלי מחליבות (פארעם'ס) ומקפת כל פענסלוועניא כאשר מסחרם גדול והולך עד שמצודתם פרוסה במכירת חלבם לחלק חשוב מעיר נוא-יארק, ועוד איזה עיירות הסמוכות.

ויהי בשמעי הדברים האלה אימה חשכה וחרדה גדולה נפלה עלי וארכוחי דא לדא נקשן, ובכל גופי אחזני השבץ, דהלא זאת אומרת שכל יהודים החפשים ורובות מהחרדים לרבות כמה בעלי מכשירין המסתמכים על פסק הרבנים הנ"ל להקל בארצה"ב מטעם שאין מערבין חלב טמא, ולא נמצא טמא בעדר כל סמכותם על משענת קנה רצון, שהרי מדברי בתי החליבה הנ"ל יוצא כי הפצה גדולה של תערובת חלב חזיר בחלב רגיל מתהלכת בכל קצות ארצה"ב שהרי מובן מאליו דכמעשי בתי חליבה (פארעם'ס) הנ"ל עושין שאר בתי החליבה גם בשאר עיירות שבארצה"ב כדי להשיג שתי מטרות הנ"ל (היינו חלב שמן וחלב המתקיים לכמה ימים) ומאז נגזל ממש המנוחה ממני ביום ותדר שנתי מעיני בלילה, קול גדול ולא יסף דופק מבין מפתחי לבי בקריאה חזקה מה לך נרדם כיון שגילו לך דבר נורא זו מן השמים כאופן פלאי, על ידי מסבב כל הסיבות, הלא ימצאך עון גדול אם לא תעשה המוטל עליך לפרסם בשערי בתי ישראל מה שראו עיניך ושמעו אזניך בסדר ייצור החלב בארצה"ב, ואולי יהי' לתועלת גם לבני ישראל שבשאר ארצות לחקור גם המה בשבע חקירות ובדיקות אם לא כמכשולי בני ארצה"ב נכשלים גם המה.

כמובן מאליו, זו אחד מהטעמים שנתעוררתי בעבורו בהוצאות חיבור הנוכחי, מבלי להתחשב על הוצאותי הגדולות.

ויה"ר שיתגלגל זכות הרבים על ידי, ויתעוררו הישנים משנתם והנרדמים מתרדומתם לתקן חובתם והיינו:

א. הרבנים שהקילו מקדמת דנא יפרסמו היום בכל מיני פרסום השייכים, חזרה על היתרם ולתקן עכ"פ העתיד.

חלב ישראל כהלכתה

ה

ב. כל הרבנים מוכרחים לעורר, בכל אופנים השייכים, לבעלי בתים שבבית מדרשם ולשאר הסורים למשמעתם להפסיק בשתיית חלב סתם, וכל מי ששתה בעבר יבא אל הרב להורות לו בענין הגעלת כלים וכיוצא.

ג. חובה גדולה על כל מנהלי ישיבות, מלמדים, ראשי ישיבות, מגידי שיעור, ושאר משפיעים, לעורר החונים תחת דגלם המצב של ייצור חלב סתמי ומכשולתם, ושכל הנכשל בעבר יפנה למורה הוראה לסדר לו תיקון עצמי על העבר, ותיקון הבית וכליו על העתיד.

ד. תלמידי חכמים, בעלי בתים, נגידים, וכל שאר בני ישראל, מחויבים לעשות כל מה שבידם, בביתם ובית אחרים, עד מקום שידם מגעת, למחות.

וכל החושב שבקונטרס הנוכחי יהי' לו לאחיעזר ואחיסמך לאיזה מהתיקונים הנ"ל, יפנה אל המוציא לאור ויקבלו בלי תשלום בתש"ח.

הק' שלום יודא גראס
אבדק"ק האלמין

אבדק"ק האלמין

MOSAD BRUCHA TOVA

P.O.B. 331

Brooklyn, N.Y. 11219

ORDER FORM FOR PUBLICATIONS

Fill out & mail in.

Quantity		Price	Total
_____	Nefesh Yeshaye	\$9.25	_____
_____	Responsa Zivchei Tzedek	\$4.50	_____
_____	Minchas Yehuda	\$5.00	_____
_____	Oholei Yisroel—Dvar Moshe	\$4.75	_____
_____	Afias Hamatzos Hasholem, Vol. 1	\$6.00	_____
_____	Achilas Matzos B'Yisroel, Vol. 2	\$6.00	_____
_____	Achilas Hatarnegolim Kahalocho	\$6.85	_____
_____	Kedushas Yisroel	\$5.00	_____
_____	Zekan Yisroel Kehilchoso	\$1.00	_____
_____	Tzeniyus Yisroel Kehilchosa	\$1.00	_____
_____	Or Hatzeniyus B-Yisroel	\$1.00	_____
_____	Kol Yaakov	\$1.00	_____

English Language Publications

_____	Mitzvah Encyclopedia, Vol. 1, Laws & Customs of Passover Matzah	\$7.95	_____
_____	Mitzvah Encyclopedia, Vol. 2, Laws & Customs of Passover Matzah	\$7.95	_____
_____	Encyclopedia of Kashruth, Vol. 1, Cholov Akkum, a General Exposition.....	\$6.50	_____
_____	Encyclopedia of Kashruth, Vol. 2, Cholov Akkum, Infant Formulas.....	\$4.75	_____
_____	Tiferes Matsiyahu—Concerning the Mitzvah of Mezuzah	\$1.50	_____
_____	The Halachos of Answering Amen	\$1.00	_____
_____	Justice, Judges, and Judgment as Determined by Torah Law: , Honest Money	\$4.95	_____

Sub-total..... _____

Bookdealers and Educational Institutions: Deduct 35%

Add 7% of retail price for postage & handling

Grand Total..... _____

Please enclose full payment with order.

The above order is to be shipped to

Name _____

Address _____

City/State/Zip Code _____

.....

הקדמה קצרה

כבר האריכו חז"ל, ואחריהם הקדמונים והאחרונים וכל ספרי קודש, בהסכנה הנוראה המרחפת על אותם שאינם נוהרים ממאכלות אסורות, וספק איסור, ואין עת האסף פה (ובספרי נפש ישעי' ואחריו במנחת יהודה הארכתי כיד ד' הטובה עלי), מ"מ מעצור לא אוכל לנקוט עכ"פ בשיפולי גלימא ממה שנאמר בע"ז מדי עסקי בחומר שחיית חלב עכו"ם.

ואשר ע"כ נתיישבתי להעתיק לכאן איזה קטעים ממנחת יוסף הל' טריפות תניינא בפתח השער וז"ל:

במדרש תנחומא פ' שמיני וכו' ופי' בעל העקידה שער ט' דהכוונה לחיי הנפש ובגיאותה כי מי שחלקו בחיים בעוה"ב יאות לו טבע אחר ממה שיאות לזולתו שאין חלקו בחיים, ולא לענין בריאת הגוף וחליו נמסרו אלו המלאכים וכו' אבל הענין שנאסרו מצד חולאי הנפש ובריאותה כי הם משוקצים ומתועבים ומזיקים אל הנפש המשכלת ומולידים בה האטומות ורוע המזג וקלקול התאווה אשר מהם תחאווה רוח הטומאה המטמא הדעות והמעשים ומגרש רוח הטהרה והקדושה ממנו.

וע"כ נקראו המאכלות אסורות בשם טומאה וטהרה כי טעם איסורים מצד רוח הטומאה רוח רעה רוח זנונים הנמשכים לאוכליהם והשומר עצמו ירחק מהם כמו שיזהר מדברים הממיתים וכו', ולזה מסיים כי קדוש אני ה', וכיון שאני משתתף עמהם והנהגותיכם אשר מזה מחויב שתהיו קדושים כי א"א התמדה זולת זה, וזה כוונת אומרם לצרף בהם את הבריות, והצירוף הוא שיחי' האדם חיי הזהירות והפרישות וקבלת מלכות שמים בצמצום עצמו בהרכבה דברים שנפשו מתאוה להן והם ממש חיי הבחירה שעליהם אמרו אם יחי' ימות ואם ימות יחי', עכ"ל הזהב.

וקרוב לדברים אלו כ' ג"כ בס' העקרים מאמר ג' פט"ו עיי"ש, ובמנורת המאור נר ג' כלל ו' ח"ו פ"א, ובנר א' ח"ב פ"א, ובס' צדה לדרך (לרכבו מנחם, תלמיד הר"י בן הרא"ש) ובספר התפארת לרכינו מהר"ל ז"ל פ"ו, ומקור הדברים האלו מבוארים בזה"ק פ' שמיני ופ' וישב (דף קצ"א). ועי' באוהחה"ק (שלח י"ד, י"ט), ובסו"פ שמיני ולא תטמאו בהם פי' אולי יכוין לומר שצריכים ישראל להזהר לבל יכניסו בפיהם אפי' בהסח הדעת אלא שישתנה הפגם במעשה מזיד תעשה נפשו שקץ ובשוגג תטמא נפשו ותטמטם והוא אומרו ולא תטמאו בהם ונטמתם כס עכ"ל.

והן הן הדברים ממקור נאמן מד' הוה"ק וכפי' הר"ח שער הקדושה פ"ו כי המאכלים הטמאים שהזהירה לנו התורה מהם שורה עליהם רוח חיצוני וטמא ולכן

האוכל מאותן הדברים מטמא נפשו ומראה על עצמו שאין לו חלק בקדושה ולא באלהי ישראל, כי הדבר הטמא נעשה חלק אבר בעצם האדם והנפש מתלבשת שם נמצא שהוא מטמא נפשו ומטמא הנפש המתלבשת בגוף, ולכן ראוי האדם להחמיר על עצמו במאכל שלא יהיה בו צד איסור כלל. ועיין בראשית חכמה שער היראה ריש פ"ד ובאוה"ח שם עה"פ והתקדשתם והייתם קדושים, ובפ' אחרי פרשה י"ח פ' י"ב.

(ב) והנה לא לבד שהמאכלות אסורות גורמים רעה לעצמו לגוף ונפש אך גם יפעלו בנפשות זרעו יוצאו חלציו וז"ל מנורת המאור נר ג' כלל ו' פ"ד וכשהי' רצון הבורא להבדילנו מן העכו"ם להיות קדושים ולתת לנו התורה הקדושה ומצות וחוקים ומשפטים צדיקים ולטהרינו מזוהמת הנחש שהוא טינוף התאוות ולעשותינו עם חכם ונכון ובראותו כי יש מזון שמולידים דם עכור ועב וטמא במוחו, ויש שמולידים דם זך ונקי וטהור במוחו הבדילנו בתורתו מכמה מאכלות אסורות שאסור לנו מכמה טעמים, וברוך יודע הנסתרות אשר לפניו גלוי טעמים של כל דבר ודבר שלא לחנם אסרם על עמו אשר בחר בו, ועל כולם אמר אל תשקצו את נשפותיכם כו' גילה שכל הדברים אלו האסורים נחעבים ונמאסים עושים דם רע מוכן לכמה פורעניות ומשקצין הנפש והגוף, ואחר שהדם נהפך לטיפת הזרע שהוא יסוד ובנין לילד הנולד מאותו חיבור נמצא כי כפי מזון האבות יהי' טבע הבנים לזה סמכה תורה לפרשת מאכלות אסורות ולפסוק ולהבדיל בין הטמא וגו' אשה כי תזרע ללמדינו שאעפ"י שהמזון המטונף מוליד דם עכור באוכלו ומזיק לו, יותר הוא מזיק ומשחית לזרע הנולד מאותו טיפה שיבנה כל יתדותיו עליו.

וע"כ סמך ג"כ מצד אחר פרשת נגעים להודיענו שאלו יבדל האדם מן המאכלים הרעים הווין לי' בנים הגונים קדושים וטהורים, ואם לאו הרי נגעים גדולים וקשים מתחדשים עליו וגם עליהם מצד טיפת הזרע שהיתה מצד המאכל המשוקץ, וכ"כ הרמב"ם באגה"ק והביאו בר"ח שעה"ק פט"ו שער ג' וז"ל ס' מסילת ישרים פ"א אמרו בספרי וכו' והיינו כי מאכלות אסורות מכניסים טומאה ממש בלבו ובנפשו של איש ישראלי עד שקדושתו של המקום ב"ה מסתלקת ומתרחקת ממנו וכו' ויתר איסור זה על כל האיסורין לפי שנכנס בגוף האדם ונעשית בשר מברשו וכו' וכל בר ישראל שיש לו מח בקדקדו יחשוב איסורי המאכל כמאכלי הארסיים או כמאכל שנתערב בו דבר ארסי, כי הנה אם דבר זה יארע היקל אדם על עצמו לאכול ממנו אם ישאר לו בית מיחוש אפי' חששא קטנה, ודאי שלא יקל אם בר שכל הוא וכו' עכ"ל (כל זה במנחת יוסף שם)

פתיחה

היות ששתיית חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו נעשה כעוה"ר להיתר בין מקצת העם, וגם המדקדקין סוכרין שאינו יותר מחומרא במדינה זו וכ"ז בא ע"י איזה מקילים שרצו להקל בסברות כרסיות דא"צ לחוש לתערובות חלב טמא בימינו ומתוך דברי הגאונים דלהלן יבואר טעם המקילין ודחייתן, וגם מקילין לפטם הקטנים כפורמאלע הנעשה מחלב עכו"ם מבלי שידחוק עצמו שישתה הולד רק חלב האם שהוא המוכחר בדרגה ראשונה בכשרות ולצורך בריאות הולד כמו שביארתי בחיבורי "מנחת יהודה" באורך נפלא מפי ספרים וסופרים ולהבדיל בשם כל גדולי הרופאים ופראפעסארן שכולם מעידין בסגנון אחד כי אך ורק חלב אם מבטיחה עתיד חזק להולד ככל האברים וגידין שיעמוד גופו איתן חזק נגד החלאים ופגעים רעים המעותדין שכיחים ושאנם שכיחים.

ולגודל צערינו עדיין יש אחוז גדול השונים באוולתם ואין שמים על לב האסונות הגדולות המעותדין לבא על הולד, או הגדול המתפטם מחלב עכו"ם, ושורר העדר גדול של ידיעת דעת תורה מעמודי ההוראה דלפנים ולרבות דעת גדולי דורינו שדרו והדרין בארצות שלנו בימינו אלה והחמירו ככל החומר בשתיית חלב עכו"ם ושכלי ספק כאשר תתפשט דעת תורתם רבים ימנעו מנתיבתם.

וע"כ מצאנו חובה לצטט פסקי גדולי דורינו מה שהביעו דעתם בענין חלב עכו"ם, ותקותינו חזקה שאחר הקריאה בדבריהם כל יהין שום אחד אשר כבוד שמו ית' ויתעלה יקר בעיניו להרים יד ולהקל בזה, וקודם לזה ערכנו מאגוני ועמודי דורות הקודמים דעתם הק' דחלב עכו"ם במקום שאין חשש תערובת דבר טמא, ואח"ז הוספנו מגדולי דורינו, והיוצא מכולם להחמיר בכל תוקף ועוז בכל מקום ובכל זמן בכל ענין כ"ז שאין ישראל רואה החליבה וכדי להבהיר גודל הנחיצות בזמנינו לדעת כל הנוגע בנושא זה הפירצה וחומרו, וצורך הזהירות אעתיק דברים החוצבים להבות אש שכ' הגאון הצדיק מקראסנא זצ"ל בתורה בתחלה לחיבורו "כונת הלב" שחיבר לגדור פירצה זו, וע"ע בפנים מה שהעתקנו קטעים מחיבורו הלזה, ואודות הפירצה של פיטום ילדים בחלב עכו"ם שנפרץ ביתר שאת גם אצל החרדים ביותר הרעיש ג"כ רב האי גאון זצ"ל בחיבורו שו"ת כונת הלב יור"ד סי' ט' והאריך מאד, והעתקתי בפנים מה שהתאונן וצעק על מכשול הלזה שהכל דשין בה ומשם תדרשנו לכאן.

בריש ס' כונת חלב כ' זו"ל:

יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו לעורר לבבות אחינו בני ישראל לגדור גדר ולעמוד בפרץ, ואחר "כונת חלב" הן הן הדברים הנאמרים לאפרושי מאיסורא בדבר אשר בעוה"ר מאד מאד נפרץ הדבר ונעשה כהיתר בפרט בין אותן אחבנ"י אשר באו לכאן לפני שנים הרבה, לשותת חלב שחלבו אינו יהודי ואין ישראל רואהו, הנמכר בחניות, וידוע שרוב שומרי התורה שבמדינתנו באו מארצות יוראפ אשר מעולם הי' להם איסור חמור לשותת חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו (וכרוב מקומות גם בחמאה נהגו בו איסור) וכאן נעשה להם כהיתר, אם מחמת אונס שלא הי' בנמצא חלב אחר [ולא יכלו לעמוד בנסיון חמור] ומהם מחמת קלות דעתם שבבואם לכאן מצאו בקעה פרוצה נמשכו אחר מנהגי המדינה והשליכו אחר גיוס הרבה איסורים ומנהגים שנהגו בו איסור מקדמת דנא אבותיהם ואבות אבותיהם, ומהם אשר התעו אותם הרע-ביים בקלות שונות, הנהיגו אותם בכלאי"ם הטמא והטהור יחדיו יאכלו ושמחו ההמון על כשורות הוראו"ת וכרכו ברכת הנהנין ברו"ך דיי"ן לוקח שוחד, משוחד מרוח הזמן ואהני להו רע-בנן להסיר עול תורה ומצות ומנהגי איסור, ומי שלא הורה בפועל להתיר איסורים על כל פנים העלם יעלים עיניו מחמת סיכות שונות עד שנשתקעו הם עצמם במכשולות שונות עברו ושנו ונעשה להם כהיתר, והשתי' נעשה כדת של תורה מפי רבנן ותלמידיהון, ומי שאינו שותה חלב שח"נ ואי"ר נעשה כמדת חסידות, עד שצריכים ללמד זכות על המחמירים שלא יהי' בו משום יוהרא, וכל השומע זאת תצילנה אזניו איך עין תלעג לאב ותכחז ליקהת אם דבר שנהגנו בו איסור מדורי דורות כ"כ יהי' הדבר מזולזל, ומה גם שב"ה אין שום אונס והכרח בדבר, ויש באפשרות מטעם חוקי הממשלה מלכות של חסד ירום הודם, לגדור גדר ולעמוד בפרץ, וכל איש הישר בעיניו יוכל לשמור ולעשות ככל הכתוב בשולחן ערוך בלי מפריע, ולא באתי בקונטרסי זה לישא וליתן בהלכה זאת הלכה למעשה, כי הלא ידוע איסורו לכל בר כי רב, אך באתי להוציא מלבן של המקילים ולאפרושי מאיסורא בהסכמת גדולי דורנו שליט"א, שאין שום יסוד להקל במדינתנו בחלב שח"נ ואי"ר אי מדינה אי ממנהגא כמו שביאר מרן חתם סופר בתשובה בחיו"ד סימן ק"ז וכו' עכ"ל"ה.

ספר חלב ישראל כהלכתה

מבוא

כדי להקל על המעיין לא העתקנו כל האריכות והפלפול של הפוסקים רק מה שנחוץ להמטרה והצגנו סימן כזה "וכו" להראות כי עוד דברים בגו להרוצה לעיין, ובסוף כל פסק הצגנו מקור לדעת מפי מי יצאו הדברים, להרוצה לחקות בשורש הדברים.

לא דקדקנו בהעתקת דעת הגדולים בסדר מוקדם ומאוחר רק כפי שבא לדיננו, ובמפתח ימצא כל אחד מבוקשו.

א.

בשורת חתם סופר זצ"ל יור"ד סי' ק"ז וז"ל:

נידון מה שדנת על עיקר הדין אי חלב נאסרה במנין אפילו במקום וזמן שאין בהמה טמאה הראוי לחלוב מצוי ביניהם ככזמן ובמקומות אלו שבהמות הטמאים המצויים גם הגוים ממאסים חלבם.

הנה בש"ד כ' ומביאו הפר"ח סי' קי"ד וז"ל: חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אין בהמה בדיד אסורה דלא ליפוק חורבה מיני, ופורץ גדר ישכנו נחש כך פסק רש"י ז"ל עכ"ל וכו'.

מעתה חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסורה עלינו אי דאורייתא אי דרבנן כנ"ל, ופורץ גדר ישכנו נחש, ואתה בני שמור נפשך ואל תטוש תורת אמך, עכ"ל.

(ואין פה מקום להאריך בדברי הפוסקים המאריכים בדברי החת"ס, וע"כ אציין שמוטיהם ואלו הם: בחזו"א יור"ד ה' מאכלי עכו"ם סי' מ"א סק"ד, שו"ת אג"מ יור"ד סי' מ"ט, כונת הלב קו' א' עמ' ו', שו"ת דעת סופר יור"ד סי' ל"ו, שו"ת חלקת יעקב ח"ב סי' ל"ח, דבר הלכה סי' ל', שו"ת עמק הלכה ח"ב סי' נ"ב, שו"ת לבושי מרדכי מהד"ת יור"ד סוסי' קס"ז, שו"ת יגל יעקב יור"ד סי' פ"ו, שו"ת מהרי"ץ ח"א סי' פ"ח, דע"ת ה' שחיטה סי' כ"ג סק"ה, פתה"ד ח"ב סי' קצ"ו או' ב' דף י"א, שד"ח אספ"ד מערכת חלב עכו"ם או' א', ערך ש"י סי' קט"ו).

יא

ב.

בבית מאיר סי' קט"ו, וז"ל:

וגם תמה אני אם יש מקום ועיר בעולם שלא יהי' בנמצא שום דבר טמא לכן היתר זה (לשתות חלב עכו"ם על סמך דלא נמצא שם דבר טמא) לענ"ד כפיתא דנפל בכירא עכ"ל. וכידוע אותן שמקלם יגיד להם רוצין להתלות באילן היתר זה (וע"ע בע"ז בשו"ת חוט המשולש הנספח לתשב"ץ טור הראשון סי' ל"ב, וערך ש"י יור"ד קט"ו, ושו"ת לבוש"מ מהד"ת יור"ד נ"ז).

ג.

בשו"ת מהר"י מברונא סי' ע"ח וז"ל:

דחלב עכו"ם נגזרה במנין בין איכא דבר טמא, או לא ופורץ גדר ישכנו נחש:

ד.

בס' ערוך השלחן סי' קט"ו סעי' ה' וז"ל:

יש הרבה מתפרצים מחמת שאיזה חכם הורה להקל במקום שאין חלב טמא והת"ח שהקיל עונו ישא, וליתר שאת אברר לך איך שכל דברי חז"ל הם כגחלי אש, מה שהתורה לפני אחד בלב נשבר שהי' דרכו בעת שנסע למקום אחר וקנה שם חלב שמן, ושאלו אצל החנוני וסיפר שקונה מח מבהמות טמאות באטליז והמוח הזה ממחה בתוך החלב ובוזה נעשה החלב שמן וצעק בקול מר כמה גדולים דברי חז"ל. ובאמת כך מקובלני שכל גזירות חכמים לבד טעמם הנגלה, יש עוד הרבה טעמים כמוסים שלא גילו אותם והשומע ישא ברכה מאת ד' וישולם גמולו בזה ובבא, עכ"ל.

ה.

בס' שלחן הטהור להקדוש מוהר"ר אהרן ראטה זצ"ל בעל שומר אמונים וז"ל: מקילים לעצמם היתירים גדולים בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, ושמעתי בשם בוצינא קדישא הה"ק מצאנו זי"ע, שאמר שאם אין ישראל רואה החליבה אז שורה על החלב איסור כמו על מאכל אסור ודבר טמא רח"ל, וכן

חלב ישראל כהלכתה

הקרום של חלב המאלקין הנשאר אחר עשיית הגבינה אמר רבינו האר"י ז"ל, שזה אסור כמו אכילת דם, כי החלב נעשה מפני שהדם נעקר ונעשה חלב, וכשעושים גבינה אז מוציאים כח החלב וחוזר להיות דם, וכן בחמאה של עכו"ם, וכש"כ בגבינה שלהם, שאין נזהרים בזה שאסור ביותר שמא כישלו בכלי איסור רותחין, או העמידו בדבר איסור, ובחמאה ידוע וברור שמערבים עכשיו שומן של איסור, כי העכו"ם בקיין עכשיו כולם בחכמות ומיני תערובות, כמבוא בדרת"ש ויש בזה איסור חמור ח"ו.

ו.

בשר"ח, אספ"ד מע' חלב עכו"ם או' א' וז"ל:

ח"ו להתיר אף בלא שכיח דבר טמא וכן נהגו בכל ערי הספרדים אף שגם שם לא שכיח חלב טמא, ע"כ.

ז.

בשו"ת צמח צדק יור"ד סי' ע"ו וז"ל:

אע"ג דבמדינתנו אין מצוי כלל חלב טמא מ"מ יש לחוש בודאי לדעת ר"ת וכו' וה"ה דמה"ט איכא למיגדר אטו היכי דשכיח חלב טמא, ע"ש.

ח.

בס' שבילי דוד יור"ד קט"ו וז"ל:

אחר שהביא דברי הפר"ח הרוצה להקל היכא דליכא חשש תערובות דבר טמא, סיים "אבל אנו נגררים אחר הרמ"א" עכ"ל, ודעת הרמ"א ידוע שחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסור בכל אופן.

ט.

מתשובתו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק אב"ד דק"ק סאטמאר שליט"א (זצוק"ל):

ע"ד שאלתו, היכא שהבהמות והדיר של ישראל כשר ושומר שבת, אם להתיר אצלו כשהעכו"ם חולב ואין ישראל רואהו, הנה מבואר ברמ"א שהיתר זה אינו אלא כל מקום שאין בית העכו"ם מפסיק, וא"כ בכה"ג שהבהמות והדיר המה מחוץ לעיר,

ומביאין החלב העירה, שכמה בתי עכו"ם מפסיקין, אין להתיר זה אף לדעת המקילין. ומה שהביא מעה"ש, גם הוא לא התיר אלא אם נתקיים עכ"פ תקנת חכמים שהי' ישראל בשעת החליבה, אך בתחילת החליבה לא הי' ונחלבו מקצתן בטרם שבא, וכזה כתב לסמוך על המתירין בשעת הדחק, ודלא סמך ע"ז אלא בשעת הדחק, א"כ גם הוא מודה שרכים מחמירים ואוסרין. וכ"ז מיירי אם הי' שם ישראל עכ"פ מאמצע החליבה כמבואר בדבריו. אבל אם לא הי' שם ישראל בשעת החליבה אפילו באמצע, גם הוא לא סמך להתיר אפילו בשעת הדחק.

אמנם אף היכא שהוא באופן שמותר בשעת הדחק הדבר ברור שכיון שהיכולת ביד הקהל להעמיד משגיח כראוי אין זה שעת הדחק, והרמ"א ז"ל באו"ח סי' רנ"ז כ' על מה שמוותר בדיעבד, ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן. וצ"ל דאם רגיל לעשות כן הוי פשיעה ותו אין להתיר אפילו בדיעבד וכו' עכלה"ק.

י.

בשו"ת לבוש"מ מהר"ת יור"ד סי' נ"ז כ':

להלכה דוקא לקטנים שא"א להאכילם דבר אחר חילוף זה ואיכא כמעט סכנת נפשות למנוע מהם, וכן יולדת תוך ל' בדצריכה לה דוקא, אבל לשאר אנשים ונשים אין בידו להתיר, (וע"ש שהתשובה נערך להגר"י וועלץ ז"ל והגר"י נעשה שואל בעת המלחמה שהי' יקר המציאות חלב כשר, ואעפ"כ דחה צדדי ההיתר ומתיר רק כנ"ל ע"ש).

יא.

בשו"ת מעיל שמואל סי' י"ב כ':

חקנה וגזירת חכמים לאסור כל חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, ע"כ אף באין דבר טמא בעדרו וליכא חשש תערובת חלב טמא, אסור אף בדיעבד, ע"ש.

יב.

בשו"ת הרדב"ז ח"א סי' קמ"ה:

כ' בפשיטות דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו דינו כשאר איסורין דרבנן שחייב לבזבז כל ממונו עד שימצא חלב היתר, אבל אינו חייב ליכנס לחשש סכנה, ע"ש.

יג.

בס' רוח חיים דף קכ"ט ע"ב:

כ' דאם הוא בכפר גוים ואי"ל שום מאכל ומשקה כי אם חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, ואם אינו שותה יבא לידי סכנה ודאי מותר דלא גרע מעוברת שהריחה, אך אם יכול להשיג חלב כשרה בודאי חייב לפזר כל ממונו כדי שלא יכשל באיסור חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, או שיאכל שאר מאכלים שיוכל להשיג, ע"כ.

יד.

דע"ת של הגה"צ מוה"ר משה פיינשטיין שליט"א:

מודעה זו יצא בטראנטא בתשכ"ח והננו מעתיקים כמו שהוא.

ב"ה. ג' אלול תשכ"ח לפ"ק.

שומרי הדת - קהל מחזיקי תורה

מודעה רבה !!

כאשר מתקרבים ימי הרחמים והרצון, ועם בני" מזדרזים במצוות, ראינו לעורר עוה"פ על ההתרשלות המתמיהה אפילו בין חרדים לדבר ה' שאין מדקדקים על חלב וגבינות ישראל, אשר עליהם הקפידו כל קהלות ישראל בכל הדורות.

בהיות שרבים נתלים באילנא רברבא, הרב הגאון, פאר הדור, כמוה"ר רבי משה פיינשטיין שליט"א להקל, מצאנו לנכון לפרסם מכתבו אלינו במיוחד בנדון זה, להסיר מכשול מן הרבים. וז"ל:

והנה העתק המכתב כלשונו.

הנה בדבר החלב שזה הרבה שנים שיראי השי"ת אשר בטראנטא נזדרזו בהסכם הרבנים וכל החרדים למצות התורה ותקנות חז"ל וראו שיהיה קאמפאניא לחלב שנחלב ע"פ השגחת ישראל וכן כל הדברים הנעשים מחלב כגבינה וחמאה וקרים מחלב זה ע"פ השגחת ישראל, ועתה נתרשל הדבר מצד שעולה ביוקר מעט והרבה לוקחים חלב מסתם קאמפאניעס אף מאלו שלקחו כל השנים מהחלב והגבינה וכל המינים מהחלב שתחת השגחה וכו', ובפרט אלו שכבר נהגו הרבה שנים שלא לסמוך על הטעמים להקל אלא על השגחת ישראל כדין שעליהם יש איסור מדין

נדר דהנהגה הרבה שנים, וגם על גבינות הא ליכא היתר ההוא ומצד שמקילין בחלב מקילין גם בגבינות. ולכן ודאי יש להזדרז בזה ביותר ולחזק ידי יראי השי"ת העוסקים בזה שיתקיים החלב שתחת השגחת ישראל בטאראנטא ויתרכו חרדים לדבר התורה שיקחו חלב זה וכל המינים מהחלב שתחת השגחה אשר ממילא גם יוזל המקח ולא יקשה הדבר לשום אדם. ובזכות הזהירות והזריוות ומצות השי"ת ותקנות חז"ל נזכה כולנו לגאולה השלימה אשר אנחנו מצפים ומקרים כל הימים. ובאתי על החותם בכ"ח תמוז שנת תשכ"ח.

נאום משה פיינשטיין

טו.

(הפסקים דלהלן נעתקים מס' טהרת יו"ט חלק ז' שאליו נכתבו):

עקיבא סופר-שרייבער

כה"ג מוהרשב"ס זצ"ל

אב"ד ור"מ דק"ק פרעסבורג יע"א

בעיה"ק ירושלים ת"ו

בעה"ת י"ב ניסן פדות ורחוה לפ"ק.

את חג המצות יחוג בדיצות ובשובע שמחות בהכשר ויתרון כבוד ידידי הרב הגאון הצדיק, לוחם מלחמות ד' צבאות עומד בפרץ כש"ת מו"ה חיו"ט ליפא דייטש שליט"א, בקליוולאנד יצ"ו מלפנים אבד"ק העלמען.

אחדש"ת קבלתי מכתבו ויה"ר שישוב לאיתנו הראשון ויהי בריא כאלם לעמו חי וקיים לפני הקב"ה לזכות את הרבים כאשר עם לבבו הטהור אכ"ר. הגם שטרידנא טובא בימים אלו לפני חג הק' בכ"ז לא אמנע כי אהבה מחותנו אלוף נעירי והברית והחסד הגאון הצ' ז"ל דוחקת שלא לאחר.

והנה עיני ראו ולא זר מה שכתב שהשותים חלב עכו"ם ואוכלין חמאה של עכו"ם תולין א"ע בשו"ת הריב"ד יו"ד סימן נ"ב והשתוממתי על זה האיך תולים בוקי סרוקי בהגאון הנ"ל, שם המדבור מחמאה בשנת בצורת בשעת מלחמה ושאלו אם יש בו חשש תערובת חלב [בציר"ה] ומסיק שם לעשות בחינה ע"י כעמיקער כמבואר בהמרש"ם ומסיק שם אחר כ"ז — היות שהעולם דחוק מאד אין על הבי"ד לפרסם איסור. וכ"ז במקום שנוהגין היתר בחמאה של עכו"ם עיי"ש וחלב מאן דכר שמי, וקלי הדעת מקלן מגיד להם לחפש היתרים חמדו להם למלאות תאותם

חלב ישראל כהלכתה

ותולין דברי עצמם משאות שוא בגדולים וצדיקים ושומר נפשו ירחק מאנשים קלי הדעת כמוהם. והנה מי יבא אחר המלך מאן מלכי רבנן גדולי פוסקים שמחמירים אפילו במקום שאין מצויין דברים טמאים עיין תשובה מאהבה וחכמת אדם יור"ד כלל ס"ז בסוס"ז ועיין בדרכי תשובה שמביא את הפוסקים שאסרו ואנו בני מדינת הגר אנו נוהגין עפ"י הוראת ק"ז רשכבה"ג בעל ח"ס ז"ל בסימן ק"ז שחלב הוא דבר שבמנין כש"ד ואסור בכל מקום אפילו דלא שכיחי כלל דברים טמאים ומסיק שם ואנו בני אשכנז אסור מדינא ואין לו התרה. עוד שם בסיום התשובה: ואתה בני שמור נפשך ואל תטוש תורת אמך ממילא. נפלו כל ההתירים כבירא כמובן ואין להאריך שלא לצורך וכו'.

זמן גרם שלא להאריך וד' שנותיו יאריך ונזכה להגות בתורתו עד מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים עיה"ק, הדוש"ת כותב בהחפזי.

הק' עקיבא בה"ג מוהרש"ב סופר ז"ל

טז.

יונתן שטייף

ראב"ד דק"ק בודאפעסט יצ"ו

ברוקלין נ.י.

ב"ה ד' ויקה"פ תשט"ו.

ברכה רפואה וכט"ס יחול על ראש ידינ"פ הרב הגאון הגדול מעוז ומגדל זי"ר יפ"ת כש"ת מוה"ר חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א, אבדק"ק העלמעטץ, וכע"ע בקליוולאנד יע"א.

אחדשה"ט, יקרת מכתבו הגיעני ובטובו הואיל להודיעני משלומי הטוב, וד' יתן לו בריאות הגוף וישלח לו רפו"ש בחושח"י, ויזכה לזכות הרבים כדרכו בקודש מתוך נחת ובריאות הגוף וכט"ס.

ע"ד ששאל אם יש להתיר לשתות חלב נכרי כיון שעפ"י הממשלה יש עונש אם מערבים דבר טמא ומי שעושה כן לוקחים ממנו הרשות למכור עוד חלב, ע"כ. הנה ה"ג שפיר חזי מש"כ מרן הגה"ק בעל לבושי מרדכי יו"ד ח"ב סי' נ"ז שהעתיק ממרן החת"ס ז"ל יו"ד סי' ק"ז שכ' דס"ל לרש"י דחלב גזירה קדמונית היתה קודם שגזרו על הגבינה, ואז אסרו החלב שאין ישראל רואהו אע"ג דתחילת גזירתא היתה משום

חשש עירוב דבר טמא, מ"מ כשגזרו ואסרו במנין סתם אסרו כל חלב שאין ישראל רואה החליבה אפילו ליכא חשש דבר טמא, אלא כשנשתנה ונעשה חמאה לא גזרו, וכן שהחלב כל זמן שלא נשתנית היא איסור גמור ואוסרת פת ותנור וכלים, מטעם שנאסרה במנין, ושוב אסור גם גבינה מפני צחצוחי חלב שנשאר בני אטפי, שלא נשתנו אע"פ שהוא חלב טהור בודאי, מ"מ כל זמן שהחלב בעין היא בכלל הגזירה הקדמונית דחלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו. וכ' שכן פסק הרמ"א וכ"מ ואנו בני אשכנז כבר קבלנו כהדיעות להחמיר, ואסור עלינו מדינא ואין לו התרה, וקרוב בעיני נדר דאורייתא, מ"מ קיל שכך קבלו הנדר שיהיה אסור עלינו כקולא איסור דרבנן, אבל לעבור על זה עובר על נדר דאורייתא, עכ"ל. העתקתי אותו הדברים כדי שידעו המקילים מה שלפניהם.

אמנם אם אי אפשר להשיג חלב כשר והקטנים צריכים לזה מאד וכן חולים (או מעוברת ומינקת) ויולדת כבר התיר מרן בשו"ת לבושי מרדכי, וכן עשינו מעשה בהיותי בב"פ בזמן הגזירה שלא היה אפשר להיות אצל החליבה, התרנו סתם חלב לקטנים ולהנ"ל.

והנני בברכה ה' יחזק כוחו ויאמצו לזכות הרבים ויחוגו חה"מ בדיעות והכשר ויתרון כאו"נ הטהורה וכעתירת ידידו דו"ש בלונ"ח.

יונתן שטייף

יז.

לוי יצחק גרינוואלד
אב"ד צעהלים, רב דקהל ערוגת הבשם
ברוקלין נ.י.

בעזה"י ה' ויק"פ תשט"ו לפ"ק.

שלום וברכה ורפואה שלימה לכבוד ידידי הרב הה"ג המפורסם חו"ב בה"ת חסיד ישר ונאמן כש"ת מו"ה חנני יו"ט ליפא דייטש שליט"א, אב"ד קהל העלמען חוב"ק קליוולאנד יצ"ו.

אחדשת"ה באהבה, מכתבו הגיעני ויען שבלא"ה אין לי פנאי להאריך ע"כ אני משיבו תומ"י.

אודות חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו ואומרים שיען שיש עונש מהמשלה על המערב חלב טמא ע"כ נפל בכירא כל החשש של חלב טמא וממילא בטיל הגזירה שגזרו חז"ל על חלב עכו"ם. והנה חס מלהזכיר להתיר גזירת חז"ל ודין מפורש במשנה ובגמרא ובשו"ע ולהתיר זאת מסברא כרסית, והנה מלבד מה שכ' הח"ס בחשו' יו"ד סי' ק"ז ומובא בפת"ש סי' קט"ו דחלב הו"ל דבר שנאסר במנין וא"א להתירם אפי' כשלא שייך הטעם ואם לא הו"ל נאסר במנין אז חמור יותר דהו"ל כמו נדר דהוא דאורייתא מלבד זאת כל הסברא הנ"ל אין לו שחר, ראשית הלא הגזירה היתה על חלב שחלבו ואין שם ישראל בשעת החליבה, והגזירה לא הי' על הקרימעי מקום שמבשלין (פאסטערייזן) החלב כי זהו ענין אחר בסי' קי"ח דחלב שהופקד ביד עכו"ם צריך חותם א' והנה זאת ידוע שהפירמא המבשלת וממלאת את החלב בתוך הבקבוקים קונים החלב מכמה איכרים, מהם שיש להם בהמות הרבה ומהם שאין להם רק מעט, ועתה אם ימצא שמעורב קצת חלב טמא הלא העונש לא יהי' רק על המוכרים הראשיים שהרי להם יש אחריות על זה ולא על האיכרים, ובפרט שא"א לידע באיזה משק מן האיכרים עירבו זאת וא"כ גם האיכר אין לו אחריות כלפי המשלה ולפי"ז נפל בכירא כל הסברא הכרסית הנ"ל. ותו ידוע לכל הפסוק ויפצר בו ויקח... והוא דבר נקל מאוד. ותו מי אמר לבעל סברה הנ"ל שהמשלה מקפדת שלא יערבו חלב חזיר, הלא המשלה אינה מקפדת רק על דבר שמזיק לבריאות אבל חלב חזיר הלא בריא לגוף, ובפרט שהחלב הוא מזוקק ובריא שאין שום קפידא מצד המשלה לערב חלב חזיר, וכמעט שבעים אחוז מהאיכרים יש להם חזירים, ובפרט האיכרים שאין להם פרות הרבה. ועוד שזה ידוע לכל שהחברות הקונים החלב מאת האיכרים מודדים אותן לבחון כח השומן בהחלב ולפי חלק השומן הנמצא בה לפי ערך זה המה משלמים, ואם כן יש ריוח גדול להאיכר לערב חלב חזיר בתוך שאר החלב כי חלבו של החזיר שמן הוא מאוד, וגם כי האיכרים הקטנים שאין להם בכל יום די חלב ולכן הם מקבצים את החלב משנים או שלשה ימים ואח"כ מוליכין אותה אל החברות הקונות ואם כן יש להם נפקא מינה לערב בו חלב חזיר כי זה גורם שלא יתקלקל מהר, והוא דבר ידוע שחלב חזיר פועל כך, ובכך נפל כל היסוד של בעל הסברא הנ"ל, ע"כ פשוט הוא כביעא בכותחא שחלב שחלבו עכו"ם אסור, ומחוייבים לעשות כל השתדלות שלא יכשלו ח"ו במאכלות אסורות.

ובזה הנני ידידו הכותב בחפזון רב ומברכו ברפ"ש מצפה לישועת ישראל.

לוי יצחק גרינוואלד

יח.

שמעון ישראל פאזען
אב"ד דק"ק שאפראן יצ"ו
ברוקלין נ. י.

בעזהש"ת אור ליום ועש"ק ויק"פ תשט"ו לפ"ק.

שוכ"ט כבוד אהובי ידידי נפשי הרב הגה"צ המפורסם כקש"ת מו"ה ר' חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א, האב"ד דק"ק העלמען יע"א.

אחדשת"ה באה"ר יקרתו הגיעני והנני בא רק בקצירת האומ"ר מתוך טרדה רכה וראשית דברי לברכו ברכת רפואה שלימה בתוך שאר ח"י, והרופא הנאמן ית' יעמוד לימין השליחים אשר ישלח לרפאותו.

אודות חלב של נכרי שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, ידועים דברי מרן החתם סופר זצ"ל הנאמרים ברוח הקודש אשר גם הפרי חדש לא התיר (במקום שבר שאי אפשר שיהי' חשש משום חלב טמא) אלא לספרדים אשר סמכו על דברי הרדב"ז אבל לנו אשר אבותינו קבלו דברי רש"י ז"ל וההולכים בעקבותיו שהוא דבר הנאסר במנין, אין כח לשום גאון ובית דין להתיר כי היא גזירה קדמונית של חז"ל אשר עומדת בתוקפה אף אם אין שום חשש תערובת חלב טמא, ופורץ גדר ישכנו נחש, וכן פסק רש"י ז"ל, כך הביא הש"ד כאשר הביא דבריו החת"ס ז"ל, והאריך וברר הענין הדק היטב, עיין נעים אמרותיו בתשובה יור"ד סימן ק"ו.

והנני בזה דשת"ה באה"ר המחכה לישועת ישראל כביאת בן דוד בקרוב בימינו.

הק' שמעון ישראל פאזען

יט.

נפתלי הירצקא העניג
אבד"ק שארמאש יצ"ו
ניו יורק

ב"ה ע"ש לס' ויקהל-פקודי, תשט"ו.

את חג המצות יחוג בשמחה ובששון, ובשפתי רננות יהלל בכל לשון, ויתרפא רפואה שלמה רענן ודשן, כבוד ידינ"פ הרב הגאון צ"ת חו"פ נודע בשערים, סיני ועוקר הרים, ה' קרנו ומזלו ירים, כקש"ת מו"ה חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א, אב"ד דק"ק העלמעטץ, כעת בעיר קליוולאנד יצ"ו.

(א) אחדשה"ט כראוי וכיאות ליראי ה' ולחושבי שמו.

הנני בזה להשיב לו תשובה מאהבה על אגרתו השנית שמבקש ממנו להשיבו בענין חלב עכו"ם שמקילין בזה במקומו אף שהמה אנשים כשרים ושומרי תורה, עם כ"ז כיון שיצאו איזה אנשים במדינה זאת להראות כחא דהיתירא עדיף, ע"כ עליהם המה סומכים ג"כ להקל בזה בטענתם שהממשלה יש לה פיקוח על תערוכות החלב, ואם ימצא תערוכת חלב טמא מענישין על זה.

הנה בענין זה כבר דברו גדולי זמנינו הרבה וגם נכתבו הרבה תשובות בדבר זה וצווחו ככרוכיא על המתירין וכמו שהביא בהפר"ח דברי הש"ד שהמקיל במקום שאין דבר טמא בדיד בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו הוא בכלל פורץ גדר ישכנו נחש, כך פסק רש"י. וגם ידוע מש"כ החת"ס סי' ק"ז דאם הלכה כרדב"ז ורק אבותינו קבלו עליהם כדעת המחמיר ה"ל נדר דאורייתא, אך אם עיקר הדין דלא כהרדב"ז אם לא קבלנו עלינו כלום אלא שהאיסור הוא כך מעיקרא איננו נדר אלא העובר הוא עבריין באיסור דרבנן, נמצא חומרי קולי עיי"ש.

והנה כמו"מ של הלכה הוא למותר כעת שכבר דשו בו וכתבו הכל באר היטב כל הגדולים וגם בענין מה שסמכו א"ע על עונש של הממשלה להמערבין כבר נתברר שזה טעות בעיר הלכה שטעו בזה הרוצים לחפש קולות, וגם הגאון המפורסם מו"ה יעקב ברייש אב"ד ציריך שליט"א בעהמ"ח שו"ת חלקת יעקב בירר דבר זה בראיות ברורות שאין עליהם תשובה, ומה שכתבו להתיר עיד"ז דהידיעה ברורה הוי כראי' ממש ע"ז אדרבא הביא ראיות גדולות דלא הוי הידיעה כראי' רק באיזה מקומן יש טעם לדבר שמהני גם ידיעה בלא ראי' וזה הטעם לא שייך בחלב עכו"ם. ויש סברא לומר דהחכרות הגדולות הם לא מרתתי כ"כ מדיני הממשלה דבניקל יש להם התקשרות להשתחרר, ואין בזה אפילו לסניף היתר כידוע לכל אדם ומפורסם זה שמעולם לא עלה פחד על לב בזה כי יש להם הרבה עצות להסיר הפחד הזה מלבם ומובן וידוע הדבר. ואין להאריך בדברים בטלים שלהם שאין בהם שום טעם כלל. על כן כל מי שלבו דורש את האמת ואינו רוצה להטח את עיניו מראות בוודאי יודה על האמת שאין שום צד היתר בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אף על פי שיש פיקוד מאת הממשלה לענוש את העוברים על זה ומערבים חלב זר וכל המקיל בזה בכל מקום שיהי' הוא בכלל ופורץ גדר ישכנו נחש, וכל מי שלא נתגעל עדיין במאכלות אסורות ישמע לדברי רבותינו שלא לטמא נפשו בחלב עכו"ם, והבא לטהר מסייעין אותו.

(ב) וע"ד שמיעתו מפלוני אלמוני שכל איסור של חלב עכו"ם לא שייך כאן במדינה יען שבעת שגזרו הגזרה על חלב עכו"ם עוד לא היתה מדינת אמריקה, יפה

כתב מעכ"ת נ"י שדברים הללו המה בלי דעת ומביא לידי כפירה לעקור כמעט כל הדינים וההלכות כמו יין נסך וכל הגזרות יתבטלו ר"ל, את"ד. ובאמת אין צורך כלל להשיב רק לקיים ענה כסיל כאולתו כי הבל יפצה פיהו וכי התקנות והגזרות היו על מספר מדינות בשמותם על אדמות, ואפילו לפי דבריו וכי לא הי' מדינת אמריקה בעולם ונכרא מדינה חדשה, הלא גם אמריקה הי' אז בשעת הגזירה רק שלא הי' ידוע מקומה א"י, ובאמת מכואר שהגזירה הי' על בני"ב ככל מקומות מושבותיהם כמ"ש החת"ס בלשונו, וכ"ה ביו"ד סי' קט"ו בט"ז ובש"ך לאסור אפילו דיעבד כל שאין רואה ישראל תחלת החליבה אפי' באין שם דבר טמא ויעיין ש"ך ס"ק ח' וכן הביא הביאור הגר"א בשמו שכתב וז"ל: ועש"ך דאף לראות בכלי אף דיעבד אסור כמ"ש סמ"ק ומרדכי שמזה הטעם צריך להיות ישראל יושב כנ"ל ושכן כתב באו"ה. ויעיין יד אפרים שהביא דברי התשב"ץ ח"ג סי' קמ"ג חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אינו משום תקנה וגדר אלא ספיקא דאורייתא משום תערובות חלב טמא, וכבר העידו לי לאחר שחלבו הגמל ונשאר כעין לחלוחית ממנו חולבין בו בהמה טהורה וגם יש לחוש שמא עירבו בידים הרבה ע"ש, ויעיין בגליון מהרש"א בש"ע שם ס"א.

והנה מאחר שכל דברי הרוצים להתיר דחויים לגמרי כי המה דברים בלא טעם ובטעות ע"כ לא אכפול עוד הדברים שכבר דברו בו כל הגדולים, ובהחלט יש להזהיר מאד ע"ז כי ידוע מה שאמרו חז"ל שמאכלות אסורות גורמים לטמטם הלב כמ"ש ונטמחם במ ודרשו ונטמטם, ומזיק הרבה לדורות אחריו. וראה מש"כ באו"ה ח' הק' על מאכלות אסורות פ' שמיני בפסוק אל תשקצו וז"ל: ואומרו ולא תטמאו בהם אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל להיזהר לבל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת כי ההפרש שבין שוגג למזיד במציאות זה כשוגג במזיד כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפילו בהיסח הדעת וכו' וצריך האדם ליזהר בתוספות זהירות וזריזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקוץ זה ומה גם בזמנים אלו שזוהם האויר הארצות כולן יחד עיי"ש. וכן כתב בסה"ק של"ה שביקש ממרו מהרש"ל בשעה שהלך לנשואין שיברכו ויצוה לו ואמר לו שיזהר מאד לקדש את עצמו בשני דברים אלו תאות מהאכלים להיותן על טהרת הקודש ותאות המשגל כי שני דברים המה העיקרים הגדולים הוית הגוף ובנין הגוף. וכל המחפשים קולות בענין חלב עכו"ם אחר שכל הגדולים הסכימו שאין במה לסמוך להקל, הרי הוא בכלל משחית נפשו הוא יעשנה, וכל המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה.

ידידו הדו"ש בלו"ח ויזכה לזכות את אחב"י בכל עניני קדושה וטהרה.

נפתלי הירצקא העניג

כ.

(הרה"ג) מרדכי יעקב ברייש (זצ"ל)
 בעמח"ס שו"ת חלקת יעקב
 וספר החזיון והתיקון כ"ח
 אב"ד ציריך יצ"ו

ב"ה ציריך, י"ז אדר תשט"ו.

הוד כבוד הרב הגאון המפורסם בחיבוריו היקרים המסולאים כפז ופנינים, נאמרים בקדושה וטהרה, ספרי טהרת יו"ט ו"ח, חסידא ופרישא, גן הדסים וכו' מו"ה חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א, מכון שבתו באמעריקא, בעיר קליוולאנד יצ"ו.

א) אחדשהכ"ת הרמה בכבוד והערצה כערכו הרם. אשמח מאד לשמוע שמע טוב, כי זכה וזיכה את הרבים, לבנות ולנטוע טהרה בישראל בארצות הברית, מקום שרוחות שונות שוררות וזכה כת"ה להיות מהנהו דנאמר בהו הבא לטהר מסייעין אותו. והנני שולח לו בזה התשובה שכתבתי לצורבא מרבנן אחד הלומד בישיבת "בית מדרש עליון" בספרינג וואלי מחוז ניו-יארק בענין חלב עכו"ם.

נשאלתי לחוות דעתי בדבר החלב מהפירמות הגדולות בארה"ב שקיים שם פקוח מהממשלה שלא לערב חלב טמא ויענשו וגם יסגירו כל העסק בעברם ע"ז, אם יש להתיר בכה"ג ולסמוך על רב מפורסם שם שדעתו נוטה להתיר וטעמו ונימוקו כיון דמרתתי מאד לערב יש סמך גדול להתיר אף בלא שיטת הפרי חדש וכו', לכן הרוצה לסמוך ע"ז ודאי רשאי, רק מי שרוצה להחמיר אין בזה משום יוהרא אבל המקיל הוא עושה כדינא ואין להחשיבו כמזלזל באיסורין, עכתו"ד הרב המתיר הנ"ל.

והנה באמת אין בכל ראיותיו כדי לסתור דין המפורש בש"ע והפוסקים עד גדולי האחרונים, והנהוג מקדמת דנא בכל תפוצות ישראל, וכמו שנברר להלן, אחרי שנדין בראשונה על מקור הדין כפי המבואר בפוסקים ובש"ע וכו'.

ב) וסיפר לי הה"ג ר' משה סאלאווייטשיק נכד הגר"ח סאלאווייטשיק ז"ל ששמע מאיש מלומד חרדי הגר בשווייץ במקום הרים וגבוהות וראה בכל פעם שפחה אחת הביאה בימות הקיץ שני כדים עם חלב מההר למטה, ושאל אותה, הלא מנענע וטלטול הדרך בימות החום יתקלקל החלב, וענתה שהיא נותנת בהם מעט חלב חמורה אף שמחירו גדול מהטהור, מפני שזה מועיל שלא יתקלקל. אף שבשווייץ ג"כ יש איסור מאת הממשלה לערב חלב טמא בכ"ז לא מרתתא, אי משום אמתלא שלא יתקלקל או משום דכמות מעט כזה א"א להבחין בכימאה אשר בזה מפקחים פקידי

הממשלה. ולדעת הראב"ד והרשב"א מובא בר"ן ע"ז ובכ"י קט"ו לא הלכו בזה אחר נו"ט כדי שלא יפרצו ע"ש. מובן שאיננו רוצה להעמיד היסוד על עובדא הנ"ל אבל מ"מ יש לראות שע"י איזו סיבה יש אפשרות לערב חלב טמא אף בזה"ז (ובפרט כעת שהטכניקה והפיזיקה התקדמה כ"כ שיכולים להפוך השחור ללבן ואיפכא, וכשמעתי שיכולים להעמיד גבינה וחמאה מחלב טמא בסיוע חכמת הפיזיקה) ואם נתיר כהיום חלב סתמא אח"כ שיהי' חששא חלב טמא לא יציתו לנו ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו, וכהאי דביצה ה' ע"ב שמהרה יבנה ביהמ"ק ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו ביצה ביוט"ש וה"נ כן. וכן הפ"ח ביו"ד קט"ז לענין גזירה דגבינות דאף במקום שמעמידים דוקא בעשבים אחר שיבא זמן או סבה שלא יעמדו בעשבים אלא בעור נבילה ועשו"ת צמח צדק (יו"ד סי' ע"ו) וז"ל: אע"ג דכמדינתנו אין מצוי כלל חלב טמא, מ"מ יש לחוש בודאי לדעת ר"ת שסומך הטעם משום ניקור, ואע"ג דהשתא אין נחשים מצויים וכמו שמקילים בגילוי, מ"מ הדבר פשוט שיש לחוש בודאי למ"ש הפוסקים משום שיש כאן עוד טעמים (עי' ב"י בשם סמ"ק) ואיכא למגזר אטו היכי דשכיח נחשים, וה"ה דמהאי טעמא איכא למגזר אטו היכי דשכיח חלב טמא וכו' עיי"ש.

ג) ובפרט כידוע דבכל גזירות חז"ל איכא עוד טעמים כמוסים וכאשר האריך בזה בערוך השלחן בדברים נלהבים. באיזה אופן שיהי', כשאין ישראל רואה החליבה אסור. ודברי החת"ס סי' ק"ז ידועים דאדרבא להרב"ז ח"ד סי' ע"ה (וכן בחוט המשולש לתשב"ץ טור הא' סי' ל"ב ועד פוסקים, מובא בשד"ח חט"ז, מערכת חלב) דס"ל דחלב לא נאסר במנין, דכיון דכבר נהגו מקדמת דנא כהרמ"א ושאר הפוסקים לאסור הוי כנדר ואין לו התרה, וא"כ קולי חומרי, ע"ש ג"כ דברים נלהבים. ובשד"ח הנ"ל אף שרוצה להמליץ קצת על הפ"ח מ"מ סיים דח"ו להתיר, וכן נהגו בכל ערי הספרדים, אף שגם שם לא שכיח חלב טמא, וכמבואר בתשב"ץ הנ"ל וז"ל: לפי מה שאומרים אין חולבין לחומריות וסוסיות, לפי שיש לכהמות האלו היזק גדול להנחלבות, והם חסים על בהמתן, וגם להם דבר נמאס וגנות וחרפה, וגם יש בזה נחשו רע לעושה זה ע"כ אין לחוש דק במקום שיש חלב גמלא שהוא מילתא דשכיח. וכאמור, שהוא מהפוסקים שחלב לא נגזר במנין, אכן במציאות ודאי דלא פליגי דחלב משאר טמאות לא שכיח, ואפה"כ נהגו לאסור בכל ערי הספרדים, אף במקום דלא שכיח גמלים. ומביא שם בשד"ח דברי הצ"צ סי' ע"ה וז"ל: ואף בעיר שנתיישרו מחדש, אם נודע רוב אנשי' מהיכן באו, הכל כמנהג המקום שכאו משם, בשם הפ"ח דיני מנהגות י"ט, ורמ"א חו"מ סי' של"א.

ד) ועי' חכ"צ סי' קל"ה באמצע התשובה וז"ל: ובענין האומדנות האריך הרא"ם דאנן לא בקיאיןן האידנא בשיעור האומדנא כמו שהיו בקיאין בזה חכמי התלמוד, ולא

נוכל להוציא ממון מהמוחזק בלא ראי' ברורה, אלא או באומר שנוכר בתלמוד, או באומדנא דמוכח טפי, דליכא למיתלי בה בשום מילתא אחרית. והרב החסיד גדול זמננו הר"ש אבוהב, החזיק בדבריו שהם בודאי חזקים כראי מוצק. ודון מינייהו שהוא לענין ממונא, ואוקי באתרין שהוא איסורא, שאין לנו להקל מחמת אומדנא הנראה לנו וכו' עכ"ל חכ"צ. ואפשר דזה הטעם דלא רצו רז"ל להתיר רק בישראל רואהו, ולא בידיעות ואמדנות, כיון דבאמת הגבולין והגדרים איזו היא ידיעה ברורה ואיזו אומדנא, הם מטושטשין, ועל כל אומדנא דמוכח יכולים לומר דזה הוי ידיעה ברורה, וכן יכולין לומר על כל אומדנא דזה אומדנא דמוכח, וכיון דחלב עיקר מזונותיו של אדם ושימוש תדירי ומסור לכל, החמירו משום לא פלוג, דכל זמן שאין ישראל בעצמו רואהו או כשאינ טמא בעדרו וישראל משמר בחוץ, דזה הוי ממש רואהו, דאין צריך לראות משמוש היד בדד החלב. וכבע"ז ל"ט: יושב בצד עדרו פשיטא וכו', או יוצא ונכנס משום מרתח, דכאופן זה כשישראל בעצמו מתענין להשגיח על החלב אל יבא לידי מכשול, אבל בידיעות בעלמא ע"י הוכחות או אומדנות בקל בא לידי מכשול להתיר ע"י הוכחה המדומה וכדומה.

ומשה"כ דייקא מתני' ואין ישראל רואהו ולא קאמר סתמא חלב של עכו"ם אסור, כמו קורט של חלתית, ואח"כ בגמרא מפרש הטעם משום דמחתיכי בסכין ש"ע, ה"נ יפרש הגמ' הטעם משום חשש חלב טמא, משמע דעיקר הגזירה הי' ג"כ דבעינן רואהו דוקא. יהי' מאיזה טעם שיהי', עובדא דמילתא היא דבש"ע ופוסקים האחרונים ומנהגנו מדור דורות ובכל את ואתר לאסור חלב עכו"ם בלי שמירת ישראל, אי משום דבר שבמנין או נדר כדעת חת"ס הנ"ל, ואף באומדנא או הוכחה או ידיעה שלא נתערב חלב טמא, וכדעת רש"י המובא בהפוסקים, וכן הוא באמת בתשו' רש"י שמסיים דהאוכל חלב של עכו"ם אף באין טמא בעדרו ישכנו נחש וכו'.

ונחזור לענינינו בנידון חלב עכו"ם דהגזירה היתה שצריך להיות ישראל רואהו ואפילו אין טמא בעדרו ואפי' חולב לגבן, דישראל אומדנא וידיעה דאין שם חלב טמא, ואפה"כ מבואר בש"ע ופוסקים וכן נהיגינן מקדמת דנא דאסור, א"כ פשיטא דאף באומדנא דמרתח מפקוח הממשלה אסור, דודאי לא עדיף אומדנא זו מהאי דר"ש בן שטח או מהאי דאוחר בין הגמלים, דלדידן דפסקינן כרבנן ולא כר"א לא הוי זו ידיעה לחייב לא בד"מ ולא בד"נ, א"כ כש"כ לא מקרי אומדנא זו כראי, דאל"כ ודאי דצריך לחייב. א"כ מי יהין לשקול בדעתו ולומר דאומדנא זו דמרתח הוי כידיעה ברורה, ומכ"ש כראי' ממש ולעקור עי"ז גזירה דרבנן, או אפשר גם דררא דאורייתא מטעם נדר כסברת החת"ס, דאדרבה יש סברא לומר דהחכרות הגדולות הסותרות עם חלב הם לא מרתתי כל כך מדיני הממשלה כי בנקל יש להם התקשרויות להשתחרר.

ה) וחויץ מזה יש לקבוע מה זה פקוח הממשלה, האם היא שולחת שומרים ומפקחים בכל פעם למקומות החליבה, פשיטא דודאי לא, אלא מסתמא כמו אצלנו במדינת שווייץ כן גם בשאר המדינות ישנם אנשים מומחים שמנסים מדי פעם במדידת הכימיה אם יש בה בחלב איזה תערובת חלב טמא או מים (שגם תערובת מים אסורה מהממשלה). וא"כ הגע בעצמך, הכי עלה על הדעת לפעמים להתיר חלב עכו"ם במקומות שאין שם פקוח ואיסור מאת הממשלה לערב חלב טמא בטהור באופן שלא שייך מרתת, רק להתיר ע"י בחינת הכימאי אם מעורב בו חלב טמא היתר כזה לא שמענו מעולם. כמה טרחו ויגעו רבותינו האחרונים בתשובותיהם בכמה דברים שיש חשש תערובת אם יש לסמוך על נאמנות הכימאי. וע"י תשו' מהר"ש (א' סי' כ"ז) שקיבץ בגאונותו כמה סברות להקל בענין שמן שיצא עליו קול שיש בו חשש תערובת, ומסיים אף דמפורש בש"ע דעכשיו אין סומכין על קפילא כיון דעכ"פ נפל בו איסור בודאי, אבל הכא דיש ספק שמא לא נתערב איסור כלל, ועוד צדדי היתר ע"ש, א"כ בחלב עכו"ם דאסור חז"ל מטעם תערובת כ"ז שלא נתברר ההיתר מקרי איסור דרבנן ודאי, ואם אחד ישתה חלב עכו"ם, אף כשיבא אליהו אח"כ ויאמר דלא היתה כזה תערובת חלב טמא מ"מ הוא עבר על איסור דרבנן ודאי, וכמבואר בחולין (ו' ע"א) דמקשה הגמ' על ר' אסי מסתייעא מילתא דאכיל דמאי השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן וכו', דאף דאפשר דדמאי זה הי' מעושר, הרי דמה שאסור רז"ל אפי' רק מחמת ספק מקרי ודאי, והדברים עתיקים.

ו) ולענין איסור ודאי אין סומכין על בחינת הכימאי כנ"ל בתשו' מהר"ש, א"כ אף במקום שיש פקוח הממשלה, זאת אומרת שיש מפקחים כפעם בפעם לנסות ע"פ הכימיהא אם לא נתערב בו חלב טמא, כיון דאין אנו סומכין ע"ז, גם הם אינם יכולים לקבוע בדיוק ע"י בחינתם וממילא לא שייך מרתת, כפי ששמענו שאין ביד הבחירה הכימית לברר אם אין שם מעט מן המעט אף פחות מחלק הסי'.

ז) ע"כ פשיטא דפשיטאדח"ו לן להתיר ולזולל בגזירת חכמים ולהתעגל באיסור. וכן אנו נוהגין פה במדינת שווייץ שהקהלות מוצאים הרבה ממון בשביל חלב כשר, וכן במדינת אנגליא ואנטוורפן, ומסתמא גם החרדים בארצות הברית יודעים להיזהר בזה.

ח) גם בירחון "הפוסק" (חשוך-כסלו-טבת, תשי"ג) הרהיב בנפשו רב אחד להתיר חלב עכו"ם ומצא מציאה לתשב"ץ הנ"ל, דהגזירה היתה רק במקום שמצויים גמלים (אגב, בפ"ת העיר להתשב"ץ), ואי משום דבר שבמנין סמך על המג"א סי' תר"ץ ולא הביא כלל דברי המג"א סי' תס"ה. והנה לפי מה שכתבתי ובארתי כל הענין, הרי כל הדברים הנאמרים ב"הפוסק" להתיר פורחים באויר ואין להם כלל על מה לסמוך.

מרדכי יעקב ברייש

כא.

דע"ת של הגה"צ מוהר"ר ישראל וועלץ זצ"ל:

עוד זאת מצאתי דאתי לידי משמע, בירור הלכה בנידון חלב שחלבו עכו"ם במקום שיש השגחה מאת הממשלה שלא לערב חלב אחר, מאת הרב הגאון הצדיק המפורסם משרידי הדור הישן, האי חסיד האי ענו, כקש"ת מוהר"ר ר' ישראל וועלץ שליט"א לשעבר דומ"ץ בעיר הכירא בודאפעסט ועכשיו ירושלים קרתא קדישא, שכתב התשובה הנוכחת לת"ח אחד ונדפסה בקובץ "הנשר" מס' י' וזל"ק:

א) אודות הויכוח עם צורב אחד בדבר חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואה בו בזה"ז בעיירות גדולות שקונים חלב בחנויות אשר מחוקי המדינה יש עונש גדול על מי שמערב שום דבר בהחלב אם שייך ג"כ דין חלב שחלבו עכו"ם שאסור. הנה אין הפרש ואין חילוק בין עתות הללו לזמנים דתלמוד, דלא חילקו חכמים בדבר כיון דהעיקר אצלינו דהיא תקנה וגזירת חכמים לאסור כל חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אף שאין שום דבר טמא בעדרו וליכא חשש תערובות חלב טמא אסור אף בדיעבד, ובשעת הדחק (שאינן מצוי חלב אחר) שהוא כדיעבד דמיא, כיון שהרמ"א שאנו שותין מימיו אוסר בפירוש חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אין בידינו להקל נגדו. ועיין בס' שבילי דוד יו"ד סי' קט"ו סוף אות א' שלאחר שהביא דברי הפר"ח שאסיק דחלב שחלבו עכו"ם לא אסור משום דבר הנאסר במנין, ואז אסור משום גזירה רק משום תערובות דבר טמא והיכא דליכא חשש תערובות מותר, סיים בזה"ל: אבל אנו נגררים אחר הרמ"א, עכ"ל. (ועי' בס' בית דוד שם שהאריך לחלוק על הפר"ח בזה).

ב) וגדולה מזו כתב בס' חשק שלמה החדש בס"י ה' שנשאל אם נוכל להתיר בשעת היוקר לאכול בפסח מיני קטניות דאם לאו יוכל להיות קצת ביטול עונג יו"ט, והשיב דלכאורה אין להתיר כיון שהרמ"א אסור בפירוש אין בידינו להקל נגדו ע"ש אריכות, אף דכל איסור קטניות היא רק חומרא (סייג וגדר ופרישות) שקבלו עליהם זה כמה מאות שנה גדולי ישראל מאשכנז ופולין, מ"מ כתב דאין להקל נגד דברי הרמ"א. ומעתה ליתא לדברי האי צורבא מרבנן במה שאמר דבזה"ז אין מצוי כלל שיהי' חשש תערובות מטעם הנ"ל ממילא שאין להחמיר מדינא ורק ממדת חסידות טוב להחמיר ומה גם היכא שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, איך טח עיניו מראות דברי הרמ"א, ואם כוונתו על הרמ"א עצמו

שהחמיר ביותר, זו קשה מן הראשונים כי מאן חכים ומאן ספין להטיית דברים כאלה נגד רבן של ישראל רבינו הרמ"א אשר כל דבריו כגחלי אש ותורת משה רבינו נתקבלה ונתפשטה בכל תפוצות ישראל וכל הפורש ממנו כפורש מן החיים, אין זה אלא שטות וגסות רוח.

(ג) ואפשר אולי להתנצל אותו דסבר דבזה"ז הרבה אנשים ונשים הם כחולה שאין הם סכנה אולי יש להחיר איסורא דרבנן ממ"ש המג"א סי' שכ"ח סק"ט ע"ש, אבל המג"א עצמו הרי ציין שם לעיין ברמ"א יו"ד סי' קנ"ה דאוסר בפירוש אפי' איסורא דרבנן בשתי' לחולה שאיב"ס, ובפרט מי שהולך על משענתו רק שיש לו איזה מיחוש דלא מקרי חולה שאין בו סכנה. ועיין בלבושי מרדכי מהד"ת חיו"ד סי' ז"ן כי בעת מלחמה שהי' אז יקר המציאות חלב כשר ואני הדל חקרתי להמציא היתר קצת עפי"ד השט"ג על המרדכי בשם מהר"י ניקולא ז"ל, והצעתי הדבר לפני הגאון המחבר הנ"ל, אבל הוא דחה דברי לאיסור כאשר כל הרואה בעיניו יראה שם, אך לענין הלכה כתב שם דדוקא לקטנים לצורך מאכלם מתירים איסורא דרבנן, כי הקטנים שרגלים בזה כמעט ס' סכנת נפשות למנוע מהם, וכן ביולדת תוך שלשים כמ"ש במס' שבת סו"פ מפנין, אבל לא לשארית אנשים ונשים אין בידו להחיר, אתדב"ק. אמנם בל"ס כוונתו ג"כ רק למי שהולך על משענתו כנז"ל (ועשו"ת דברי יעקב סי' ג' מש"ש) אבל לחולה שאיב"ס כששוכב על מטתו וצריך אותו לרפואתו והלב יודע וכו' בזה יש להחיר. (ועי' דרכ"ת יו"ד סי' קנ"ה אות כ"ג מש"ש).

(ד) אבל זולת זה לאו מילתא זוטרתא היא לגבי משה (הרמ"א), והא לך לשון הזהב של בעל עבודת הגרשוני סי' מ"ח שכ' מרורות על מורה אחד שהרים יד לפסוק נגד תורת משה וכ' מי לנו גדול ממשה, ה"ה הגאון מוהר"ר משה איסרלש, אשר מפיו אנו חיים וכל הפורש ממנו כאילו פורש מן החיים, אם לא בראיות ברורות שנראות לעינים, ועכ"פ בהסכמות בעלי תריסין בעלי קרנים וכו' עיי"ש. וראה מ"ש בעל כנסת יחזקאל סי' ס"ג וז"ל: ח"ו לשנות דברי פה קדוש רמ"א אשר קבלנו ע"ע כל יושבי ארץ תבל ומלואה בפולין ואשכנז לקיים הוראותיו כתורת משה, והעובר כעובר כולה וראוי לנזיפה, עכ"ל. וע' בשו"ת תשובה מאהבה ח"ג חיו"ד סי' ש"ך וז"ל: שמעתי ממורי הגאון רבן של ישראל (בעל נודע ביהודה) נשמתו בג"ע עליון, הנה ברוב השו"ע דעת המחבר להקל והרמ"א מן המחמירים ולענין מיעוץ ומשמוש בסירכא מוחלפת השיטה ולואי שחכמי ישראל הסכימו להיפוך כי רבו המכשולים בעו"ה מקולא זו במיעוץ ומשמוש מה שאינן בכל הקולות שזכר המחבר, אמנם כן קבלנו עלינו ועל זרעינו ועד עולם במדינת אשכנז ופולין הנמשכים אחר הרמ"א משה אמת ותורתו אמת ומינה לא תזוע, אתדב"ק.

ה) והנני מוסיף עוד כי עתה ראיתי מעשה נוראה בס' תורי זהב בהקדמת נכד המחבר ז"ל: ושמעתי מפי אאזמ"ו הצדיק ז"ל, פ"א בא מעשה לפני אביו מהר"ט שייאר ז"ל בק"ק פ"פ ענ"מ כשהי' עוד עני ואביון מאד, והי' עשיר אחד רוצה ממש להעשיר אותו אם ירצה להתיר לו דבר אחד אשר גדולי הראשונים מחולקים בו יש אוסרין ויש מתירין, רק רבינו הרמ"א כתב בש"ע "ויש להחמיר", והי' ממאס בכל זה אע"פ שהי"ל דוחק גדול ולא יצא מפסק של רמ"א, והי' אומר מאחר שיצא מפיו הקדוש של רמ"א להחמיר אם יתן לי איש זה מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פסק אותו צדיק. אח"כ שאל את פה הצדיק בעל פני יהושע ז"ל אם שפיר עבד והשיב לו ישר עשית ויישר כחך וחילך, וח"ו לעבור את פה הקדוש הרמ"א ז"ל והלך שוב העשיר הנ"ל אל רב אחר אשר מילא רצונו, ובאמת הרב המתיר לא עלתה לו שנה ר"ל, דע והתבונן.

ו) כעת ראיתי שגם עיקר בניינו של האי צורבא מרבנן אין לו יסוד, שגוף הדבר לומר שיראים מהממשלה דמענישים על מי שמערב שום דבר בהחלב, כפי שראיתי בשו"ת אהל יהושע סי' כ"ד שכ' ששמע מכמה בקיאים לענין אם לסמוך על הכעמיקער בזה ואמרו בכירור כי בדבר מיעוט כמו שני פראצענט אין יכולין לעמוד עליו, א"כ בנ"ד בל"ז עיקר החשש רק על דבר מיעוט כמ"ש הש"ך קי"ח דמה"ט אינו רק דרבנן, וא"כ בזה לא יעמדו עליו הכעמיקער ושוב לא שייך מירתת בזה. סוף דבר הכל נשמע כל מי שיראת ה' נוגע בלבו יראה לגדור גדר ולהכות עלי קדקוד האנשים המכשילים רבים בשחחות כאלה, להתיר דבר המפורש בש"ע וברמ"א להיפוך שהוא אסור, וחלילה לשתוק ושלא למחות בדבר ההוא. ובזכות זה נזכה להרמת קרן ישראל ולישועה כללית במהרה בימינו בעגלא ובזמן קריב.

ישראל וועלץ

דומ"ץ בק"ק בודאפעסט

כב.

מתשובת הגאב"ד סינסינטי ז"ל

עוד זאת שנית ראיתי קמו מקילים בטעמים של מה בכך להקל נגד המפורש בתלמוד בשו"ע ובראשונים שחלב של נכרי ואין ישראל רואהו אסור, ולרש"י זקן זקיני וכמה מהראשונים הוא גזירה קדומה שגזרו עוד קודם שגזרו על גבינה של נכרים ואין ביד מי להקל ח"ו בזה, ולכמה יש בזה איסור דאורייתא כנדר, אבל כמעט כולם אוסרים. ונגד גדול אחד לפני מאות שנים שרצה להקל בעדות הספרדים עמדו

עליו כל גדולי הדור והוא ואסרו ונשאר יחיד בהתירו. וכן נעשה לעוד גדול אחד לפני יותר ממאה שנים, וכל המדינות החרדות עמדו על משמרתם לאיסור. וכמה אסרו גם חלב של מחלל שבת ושל מומר כמבואר באחרונים, וכמה אסרו גם אם עשה הישראל מזה החלב גבינה או חמאה. ועתה קמו במקלם אשר יגיד להם בטעמים קלושים שאינם עומדים לפני רוח כל ת"ח וחדשו להתיר נגד כל דעות הראשונים וכתלו הגזירה, גם כתבו טעם נאמנות הערכאות והפחד מהם, שגם אם הי' בזה מקצת טעם, אך כל הענין ללא אמת, כי מי כמוני היודע מי הוא ב"כ הערכאות שבעד בצע מעט ימכרו הכל, וכמה פעמים ראיתי זהו אין לסמוך כלל עתה ע"ז. אך כל הענין לא תלוי בנאמנות כי גזירה היא כדעת גאוני קדמאי כרש"י ורשב"א ועוד, וגם הרדב"ז אוסר מטעם נדר, ועל זה המשמר עמדו כל גאוני הדורות מאד ועד זמן האחרון כהחת"ס ועוד שאוסרים, וס"ס לאיסור יש כאן וח"ו לסמוך על המקילין האלה בחלב של עכו"ם. וכבר בימים האחרונים החלו להתיר כל הבא מנבלה וטרפה גמל וחזיר מטעמים קלושים. אנא אחי כל תרעו להכשיל בכאלו, התרחקו מלהתיר כל שמץ מאכל אסור דאורייתא או דרבנן ואל תטמאו נפשותיכם בכל אלה.

בכרכה למר ולכל אשר אתו יצליח בכל אשר יפנה ודרכו תהי' צלחה לתקן כל העיירות בטהרה ובמאכלים כשרים וכו' וכו'.

ידידו,

אליעזר זילבער,

בהרה"ג ר' בונם זצ"ל

כג.

דעת של הגה"צ מוהר"ר חיים אלי' שטערנבערג שליט"א:

רב ור"מ ביהמ"ד וישיבה מתזיקי הדת
(נערך מהמשיב להמו"ל)

למע"כ ידידי היקר וכו'.

אחדשה"ט באה"ר.

(א) על דבר שאלתך החשובה, ששאל אותי אודות חלב שחלבו עכו"ם אם הוא אסור במקום שאין לחוש לחלב טמא. אני מתפלא שפנית אלי הקטן בשאלתך הגדולה. בשעה שגדולי וגאוני ישראל כבר אסרוהו באיסור גמור אפילו במקום שאין לחשוש

לחלב טמא. ובפרט שאתה זוכה להכנס לפלטרין של מלך הוא ניהו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר שליט"א, ובוודאי שאינך זקוק לדידי, ובוודאי שאין כוונתך רק לברר הלכה זו בתור בירור סוגיא, לכן הרהבתי בנפשאי עוז לברר ענין זה כפי הדעת אשר חנני הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו.

(ב) ובפרט שראיתי שכמה רבנים רוצים ח"ו להקל בזה, לכן נתתי אל לבי לברר כי יש קרוב לשלשים שיטות ראשונים ואחרונים שמחמירים בענין זה. ואבקש שלא יסמכו על מה שאני כותב רק על האיסור של גדולי ישראל שליט"א שקדמוני, ואסרוהו באיסור גמור אפילו במקום שאין שום חשש של עירוב חלב טמא.

(ג) מקור דין זה הוא במסכת ע"ז (דף ל"ה ע"ב) במשנה: ואלו דברים של עכו"ם אסורים ואין איסורין איסור הנאה, חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו. והנה בגמרא משמע דטעם האיסור מחשש חלב טמא שמעורב בו, וכן מבואר בדברי המחבר (ביו"ד סימן קט"ו) וז"ל: חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסור שמא עירב בו חלב טמא עכ"ל.

(ד) והנה בדבר זה יש מחלוקת אם הוא איסור דאורייתא או רבנן. בספר תשב"ץ (ח"ג סימן קפ"ג) כתב דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אינו משום תקנה וגדר, אלא ספיקא דאורייתא מחשש תערובת חלב טמא עיי"ש. אמנם בתשובת מעיל שמואל (סימן י"ב) העלה שהיא תקנה וגזירת חכמים לאסור כל חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אף באין דבר טמא בעירו וליכא חשש תערובת חלב טמא, ואסור אף בדיעבד. וכן מביא בפר"ח (סימן קט"ו) בשם שע"ד, דאסור משום תקנה וגדר דלא ליפוק מיני' חורבה. ופורץ גדר ישכנו נחש. ובספר בית מאיר מביא דברי הפר"ח, וכתב על זה תמה אני אם יש מקום ועיר בעולם שלא יהא נמצא דבר טמא וממילא נפל ההיתר בבירא. ובספר מטה יהונתן כתב דהעיקר לדינא כדעת מרדכי שהביא הב"י שהיא גזירה דרבנן. וגם בזמן הזה דלא שכיח לחלוב בהמות טמאות, אפי"ה אם אין ישראל רואהו אסור משום לא פלוג.

(ה) ועיין בספר מנחה בלולה ביו"ד שכתב שאותן בני אשכנז שאינם נזהרים באיסור חלב שחלבו עכו"ם, גדול עוונם מנשוא, והרכנים שלהם יתנו את הדין וכו'. ומי שיש בידו למחות ימחה וכו', וכן בספר תשובה מאהבה בפתיחת הספר (דף ו') מביא להחמיר בחלב שחלבו עכו"ם. וכ"כ בתשובת חקקי לב (יו"ד סימן ל') ובשו"ת הר המור (סימן ע"א) עיי"ש.

(ו) ובספר ערוך השולחן (סי' קט"ו סעיף ה') כתב שיש הרבה מתפרצים מחמת שאיזה חכם הורה להקל במקום שאין חלב טמא, והת"ח שהקיל עווננו

ישא, וליתר שאת אכרר לך איך שכל דברי חכמינו ז"ל הם כגחלי אש, מה שהתוודה לפני אחד בלב נשכר, שהי' דרכו בעת שנסע למקום אחר וקנה שם חלב שמן אצל חנוני נכרי, והתחילו לחקור מאיפוא יש לו כ"כ הרבה חלב שמן, ושאלו אצל החנוני, וסיפר שקונה מוח מבהמות טמאות באטליז, והמות הזה ממחה בתוך החלב, וכזה נעשה החלב שמן, וצעק בקול מר כמה גדולים דברי חכמים. ובאמת כך מקובלני שכל גזירת חכמים, לבד טעמם הנגלה, יש עוד הרבה טעמים כמוסים שלא גילו אותם, והשומע ישא ברכה מאת ד' וישולם גמולו בזה וכבא עכ"ל בס' ערוך השולחן שם.

ז) ולפיענ"ד יש לומר דלכן לא מפורש במשנה (ע"ז ל"ה) טעם האיסור של חלב שחלבו עכו"ם, משום חשש חלב טמא. כיון שחכמינו ז"ל עשו הדבר לתקנה, אפילו במקום שלא נמצא חלב טמא מטעם לא פלוג, לכן לא פירשו במשנה הטעם כדי שלא יבואו להקל במקום שאין חלב טמא. ובש"ך בדיני ס"ס (אות י"ז י"ח י"ט) כתב דגבניות העכו"ם חמור יותר משאר איסורי דרבנן, מפני שעשאו כוודאי דאורייתא, וכתב בגנוי יוסף על זה וה"ה לחלב שחלבו עכו"ם. ובכ"י בת"ח כלל פ"א כתבו דהשותה חלב שחלבו עכו"ם מכין אותו מכות מרדות.

ח) ולפי ענ"ד יש לבאר, הלא בגמרא אסור חלב שחלבו עכו"ם מטעם חלב טמא, והאיך החמירו הפוסקים במקום שאין חלב טמא, וגם שיהי' כמו ודאי דאורייתא. ונ"ל שחכמינו ז"ל ראו ברוח קדשם שישראל יהיו נפוצים בכל קצוות תבל. ואם במדינה זו אין חלב טמא, הרי במדינה אחרת יש חלב טמא, ואם יתירו במקום שאין חלב טמא יתירו גם במקום שיש חלב טמא. וכן אם בזמן זה לא שכיח חלב טמא, הרי בדור הבא אחריו יהי' חלב טמא, ויבואו להקל מכח שגם אבותיהם שתו חלב עכו"ם, ולא ידעו להבחין שאבותיהם היו בזמן שלא הי' שכיח חלב טמא. לכן עשו גדר ותקנה, לאסור חלב עכו"ם בכל המקומות, אף במקום שאין חלב טמא ולעשותו כוודאי דאורייתא כמו שכתב בש"ך ובגנוי יוסף הנ"ל.

ט) והנה החת"ס ביו"ד (סי' ק"ז) כתב דדבר פשוט הוא שהרשב"א וכ"מ ואו"ה ורמ"א והש"ך כולם סוברים דחלב שחלבו עכו"ם, הוי דבר הנאסר במנין ואי אפשר להתירו, אפילו ידעינן בבירור שאין חלב טמא נמצא במקום זה. ועוד כתב בתשובה הנ"ל וז"ל וכבר קבלו עליהם אבותינו כאותן דיעות, ואסור עלינו בני אשכנז מדינא, אין לו התרה. (ועיי' מג"א סימן תקנ"א ססי"ק ז'). וקרוב בעיני דהוי כגדר דאורייתא, אע"פ שקיל ככל איסור דרבנן, היינו כך קיבלו הנדר שיהי' אסור כקולי אסור דרבנן אבל לעבור ע"ז עובר על נדר דאורייתא וכו' כגון נידון שלפנינו שלא לאכול חלב גוי או קבלת תענית נפקא לן מקבלת נזירות שאומר בלשון קבלה וכו', עכ"ל החת"ס זל"ה.

(י) ולפי מה שכתבתי לעיל יש להבין, למה החמיר כ"כ הח"ס זצ"ל בחלב עכו"ם, דהוי קבלה מאבותינו כנדר שאין לו התרה. ונראה לענ"ד כמו שכתבנו לעיל שענין חלב טמא תליא במקומות ובזמנים, שאע"פ שבמקום זה אין חלב טמא אבל במקום אחר יש חלב טמא, ואפילו אם בזמן הזה אין מערבין חלב טמא אבל יתכן שבדור הבא יערבו גם במקום זה חלב טמא, לכן עשו לגדר ותקנה והחמירו בכל אופן, שלא יהי' שום היתר בשום מקום, והוי כנדר, לכן החמיר הח"ס וכו', מטעם נדר. וממילא שאין שום היתר לחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אפילו במקום שלא נמצא חלב טמא או נמצא ולא מערבין בו.

(יא) ובפרט שמוכא בדרכי תשובה (יו"ד סימן קט"ו) שבאמעריקא שותים חלב חזיר, וממילא יש חשש גדול בכל מיני חלב שחלבו עכו"ם שעירבו בו חלב חזיר ואין שום היתר לפי דעת רוב הראשונים, ומכללם הרשב"א ואו"ח והכ"מ ורמ"א והש"ך וכל השיטות שהבאנו למעלה (ובכללם הח"ס). והרב הק' מליובאוויטש זצ"ל בשו"ת צמח צדק חלק יו"ד (סימן ע"ו) כתב שם בפירושו דאף במדינתנו דלא מצוי כלל חלב טמא, יש לחוש לטעמים אחרים. וכן כתב הרב מהר"י מברונא (סימן ע"ח) דחלב של נכרי נגזרה במנין בין איכא דבר טמא או לא ופורץ גדר ישכנו נחש. וגם הרב הגאון אב"ד קראסנא שליט"א עשה ספר מיוחד בשם כוונת הלב, ומברר בכל הספר, שחלב עכו"ם אין לו שום היתר אפילו היכי דלא שכיח חלב טמא, משום שכך קיבלו אבותינו והוי נדר שאין לו התרה ונאסר במנין ואין שום היתר. זה דבר ברור ונכון.

(יב) ומה מאד יכאב לבנו שבעוה"ר אין כולם נזהרים בחלב עכו"ם, וביותר מקילים לילדים שיתפגלו בחלב עכו"ם ח"ו. וידוע דברי הרמ"א כיו"ד (סימן פ"א) שכתב דאפילו מינקת ישראלית לא תאכל דברים אסורים, כי זה מזיק להתינוק בזקנתו ר"ל. וצריכים מסירות נפש לשמור הילדים מחלב עכו"ם ומכ"ש את עצמו. כי מאכלות אסורות מכניסים כוח המאכל בכל הרמ"ח אברים ושס"ה גידים ומטמא אותם ומטמטם את הלב כמ"ש חז"ל ביומא (דף ט"ל). לכן צריכים מאד להשתדל להסיר המכשלה של חלב עכו"ם כדי שנוכל בעזה"י להתקדש בקדושה העליונה.

הק' חיים אלי' שטערנבערג

רב ור"מ ביהמ"ד וישיבת מחזיקי הדת

כד.

דע"ת של הגה"צ מוהר"ר הלל ליכטענשטיין זצ"ל אב"ד קראסנא בעהמ"ח
שו"ת כונת הלב

הגה"צ הלזה הפליא לעשות והגדיל תושיה בכירור ארוך וכיאור נפלא ככל דברי
הש"ס ראשונים והאחרונים הנוגעין לדין זה בספרו כונת הלב (וספחו אח"כ לס' היקר
שו"ת כונת הלב) שהוציא לאור תחלת התיישבותו בארצה"ב להכות על קדקד פורצי
פרץ אשר יצאו מדחי אל דחי והרימו יד להקל בהרכה דברים חמורים העומדים ברומו
של עולם ובתוכם להקל בממשלת ארצה"ב בשתיית חלב עכו"ם מטעם סברות
כדיות, ולא נאריך בכל דבריו הנלהבים לשם ונצטט רק איזה קטעים:

בקונטרס ב' בכיאור שיטת הרשב"א בסופו, כ' בזה"ל:

(א) ושמעתי שפה עירינו נ"י. (ניו יארק) יש מי שטעה בזה ללמוד מזה להקל
בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו משום שיש פיקוח חמור מצד הממשלה
ועונש גדול על המערב חלב טמא בטהור, ושגגה גדולה היא שהלא בתה"א כ'
הרשב"א היפך מזה, עכ"ל.

להלן בסוף קונטרס ב' בזה"ל:

(ב) עד כה הי' דברינו שאין בידינו להכריע ח"ו בשום אופן שחלב לא נאסר
במנין ולהעמיד יסוד להקל עי"ז במדינה זאת משום שמענישין עונש חמור מטעם
חוקי הממשלה על המזייפין לערב חלב טמא דפשיטא שעלינו להכריע בזה דנאסר
במנין, וממילא אין שום יסוד להקל וכו' ועכ"פ בכל מש"כ עד כה די להעיר על חומר
האיסור ושאין שום יסוד להקל במדינתנו, אי מדינא ואי ממנהגא.

(ג) וברצות ד' נבאר בקונטרס מיוחד איך שגם בשאר דברים אין לבנות יסוד
כלל על מנהגא דכאן, רק דכל ענינים אנו צריכים לשמור ולעשות ולקיים מנהגי
ישראל קדושים אשר נהגו אבותינו ואבות אבותינו בארץ מגורתם בלי שום
שינוי, והמשנה ידו על התחונה עכ"ל.

בסוף קונטרס ג' כ' בזה"ל:

(ד) וכל המורה להקל לע"ד מורה שלא כדת של תורה ואין למדין מן הקלקלה
וממי שמקלו יגיד לו, השי"ת ישמרנו מהם ומהמונם ויעזרנו על דבר כבוד שמו לבנות
הנהרסות ולנטוע הנשמות, לשמור ולעשות ולקיים כל דבר מנהג אבותינו בידינו
אחזונה ולא נרפנו וכו'.

ה) ויש להפליא הפלא ופלא על אלו אשר המה חכמים בעיניהם לעשות ח"ו כתורה חדשה בארץ אמעריקע וכו' ובר מן דין יש בזה איסור גדול מצד שינוי מנהג אבותינו ואל תטוש תורת אמך ודבר נפלא הוא איך עבירה גוררת עבירה ודרשו סמוכין לפרוץ גדר בבתי כנסיות ולהתיר חלב שחלבו עכו"ם ואי"ר, עכ"ל.

עוד כ' הגה"צ הלזה בשו"ת כוננת הלב סי' ט' וז"ל:

(ו) נתעוררתי מכבר ע"י אנשים חרדים לעיין בדבר הלכה על אודות אשר כמעט נעשה למנהג אצל הרבה מאחינו בני ישראל החרדים בעירנו פה ניו יארק ובשאר עיירות שרובן ככולן אין הנשים מניקות ילדיהן ותיכף יום או יומים אחר לידתן נותנים להם חלב איסור הנמכר בחניות עפ"י ציווי הרופאים שנעשה במכוון לגמולי חלב שלא פשעו וכו' ונוסף ע"ז שמקצתן נותנים להם כשמתגדלים קצת מאכלים שונים ואפילו בשר טחון הנמכר בחניות (פלייש דזשארס) שהן ספק או ודאי נו"ט רח"ל, ועל הרוב נעשה זה עפ"י עצת רופאים עכו"ם, או מבני עמנו קלי דעת שאין לסמוך עליהם כמבואר בס' האחרונים, ומובן שכשאומר הרופא שיש חשש ספק סכנה אין לך דבר העומד מפני ספק פקו"נ חוץ וכו' אבל כמ"פ שאומרים לי הרופאים עצמם אין אומרים רק שיש חולי בעלמא אם לא יאכילום וישקוף ממדי דאיסורא הנ"ל וכו'".

ז) וכאשר ראו עיני הכהות גודל המכשלה ודברי רבותינו מאורי ישראל אשר מפיהם אנו חיים התחלתי לעורר ע"ז את מקצת מכירי וידידי, והודו ולא בושו שלא ידעו מחומר האיסור ותיכף שמעו לקולי ב"ה למנוע ילידהן מלהתגאל במאכלות אסורות וכו'.

וסיים (באו' ה') בזה"ל: ולענ"ד בכל פעם ישאלו ממורה הוראה כדת מה לעשות דיש לחוש מאד על הסכנה משום טמטום הלב ח"ו והוא בכלל גדול המחטיאו, ואין לעשות בלי מורה, והוא יורה כפי הענין, עכ"ל.

(אמר המו"ל: כדן זה של פיטום הקטנים חלקי הזהירות והמכשולות, החומרות והעונשין וכן השייך ביארתי באורך גדול ונפלא, בשני חיבורי מנחת יהודה, מנוחת שלום, ונתקבלו ב"ה בהערצה נכבדה בין כל שדרות יהדות החרדית).

כה.

הגה"צ מהעלמעץ שליט"א

בעהמ"ח ס' טהרת יו"ט על עניני קדושה וטהרה

בטהרת יו"ט חלק ז' אחר אשר קבץ כעמיר גורנה דע"ת של פוסקי דורינו זצ"ל
(שליט"א) הנ"ל כ' בדף מ"ו בזה"ל:

א) מכל האמור לעיל מבואר באר היטב שאין שום יסוד להחיר חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אפילו במקום שיש פיקוח ממשלתי, ולכאורה למותר הי' להאריך בכל הענין כי הדבר הזה אין צריך לפנינו שכבר נתבררה הלכה זו בקדמת דנא בספרים האחרונים מלפנים בישראל ובאחרוני האחרונים, ורק משום שנתרבו בדורנו האחרון המחפשים היתרים והמשתדלים להמציא סכרות וטעמים להצדיק דעת המתירים, לכן הי' צורך השעה לברר הלכה זו מחדש כהוראת שעה בכדי לדחות דעותם וטעותם. וחוז' לזה ידוע ומפורסם כי מלבד הטעם שאסור חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו שמא נתערב בו חלב טמא, ישנם עוד טעמים כמוסים שלא גילו אותם, ואין להגיע סודה ואין להבין דרכה וקבלה היא בידינו.

ב) וידוע מה שהעיד רבינו הגאון הקדוש בעל דברי חיים מצאנז וצוקללה"ה בשם חותנו הגה"ק בעל ברוך טעם זצ"ל, וזל"ק: שלשה דברים קבלנו מחותני הרב הגאון מלייפציג ז"ל איש מפי אשי עד משה רבינו ע"ה, ואחת מהם היא שחלב שחלבו עכו"ם אין ישראל רואהו אין הטעם שמא יערבו בו חלב טמא, כי זה הטעם גילו החכמים רק לפני העולם, רק שיש טעם כמוס בדבר שחלב שחלבו עכו"ם אסורה, עכל"ק, ונאמנים ונחמדים הם דבריו הקדושים כמסירתן מפי משה רבע"ה. וכדבר הזה כתב רבינו הגה"ק מרן החתם סופר וצוקללה"ה בדרשותיו וזל"ק: כי משה רבינו ע"ה החכם המשכיל נעצב הי' בלבו והי' חושך בעולמו בהבינו כי לבסוף יתפתו בני ישראל ויכלו זמנם בחכמת חיצונים עד שסוף סוף יתערבו אומות העולם עמנו בזה, ויתחילו לדרוש באגדות של דופי לאמור מאי טעמא נאסר חלב טמא משום שמוליד חולי וטמטום כך וכך ע"פ חכמת הטבע וחכם גדול הי' משה רבינו ע"ה, אך אם כן טפשות הוא לאסור חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו וכיוצא באלו בכל המצות, ולו חכמו ישכילו כי יש בכל אלו טעמים אחרים גבוהים מעל גבוהים ועל כל דבר ממונים מלאכים מטיביים ומריעים ואז יבינו וישכילו כי כל גדרי חכז"ל וגזרתם יש להם שורש מלמעלה, עכל"ק. (ועיין בש"ס ר"ה דף י"ט ע"א: ודברי קבלה כדברי תורה דמי).

ג) הוספתי הדברים הנ"ל מפני שאחשוב אם לא יאמינו לקול האות הראשון בוודאי יאמינו לקול האות האחרון, ואף אלו המפלפלים בדבר ורוצים להצדיק את שיטתם בעל כרחם יתנו עדיהם ויודו לשמע הדברים ועדותם של הני תרי שרי התורה ועמודי העולם, וידוע מש"כ בכמה מקומות אם קבלה הוא נקבל ואם לדין יש תשובה, כי אף שיש רשות להשיב על הדין ולפלפל עליו, אבל על דברי קבלה אין להשיב. על כן אחי ורעי האהובים קבלו על עצמיכם לחדול להבא משתיית סתם חלב עכו"ם מעתה, ותתברכו ככל מילי דמיטב כמיט"ב תלתא, מזוני ריחא ובני ברוכין וחיי אריכתא, וידוע פירש"י ז"ל עה"פ ואבדיל אתכם מן העמים, אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי ואם לאו הרי אתם של נבוכדנצר וחבריו דור אריותא, ובזכות הטהרה יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו במטאטא, ותשבו בשלום ובשלוה איש תחת גפנו ותאנתו בכדכוד וגומרתא, ונזכה בב"י שתשכלל היכלא קדישא ותתבני קרתא קדישתא.

יום ג' פנחס לסדר "למען ישמעו כל עדת בני"י, ואל תטו"ש תורת אמך לפ"ק.

כו.

משו"ת "בריש דעה" יו"ד סי' מ'

(תשובה דלהלן העתקנו כצורתה משום הרכה דברים הנשמעים ממנה)

מצאתי בס' הנדמ"ח "בריש דיעה" סי' י"ז שכ' דאחר שאנו מוצאים רוב מנין ובנין של גאוני וקדושי קדמאי ובתראי שהחמירו בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אפילו אם ברור שאין שם שום תערובות איסור, ע"כ הרוצה לסמוך על היחידים המקילין יתבונן שמלבד גוף האיסור הפרושה לנגדו להלכד בה. מתכונן ליכנס בסכנה גדולה של טומטום הלב והמות, נפש רוח ונשמה ותוצאותי, ודברי הרשב"א וריטב"א והר"ן סוף פ' חרש ידועים, וכן מה שכ' הרמ"א ביור"ד סי' פ"א ואשר מילאו אחריו הפר"ח והברכ"י שם, ואכמ"ל.

ב) ולא זו אף זו שאין ברור כלל דלדיעות המקילין אין ענין טומטום בשתיית חלב זה, ולדוגמא פוק חזי מ"ש באמרי הצבי תענית לא. בשם הנצי"ב ענין נפלא וכו' כי מה דקי"ל בסי' שכ"ח דשוחטין לחולה בשבת אע"ג שמחלל שבת מ"מ יותר טוב מלהאכילו נבילות מטעם דאע"ג שעפ"י התורה שרי לי' וגם מחויב לאכול נבילה במקום סכנה באי"ל ברירה אחת מ"מ בדאפשר טוב להתרחק ממנו דגם בכה"ג הנבילה מטמטמת.

ג) וכע"ז בשו"ת ערוה"ב סי' קל"ח שגם להפוסקים המתירין שתיית חלב בפסח מפרות שאכלו חמץ וגם היתר בפסח, מ"מ עדיין צריכין אנו לחוש לטמטום הלב והמוח והולדת מדות אכזריות הנולדין מזה.

ד) ויתד גדול מצאתי לתקוע הסברא במסמרות עפ"י דחו"ל שאמרו המתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה הרי דכדבר שנהנין בו חייב אף בעבר שלא במתכוין, הרי דאע"ג שבשאר עבירות ה"י מיפטר בכה"ג מ"מ כאן חייב שכן נהנה, וה"ה לענין טומטום בעת אכילתו וכו', ובסברא זו השתמש הר"ן ליישב סתירת הרמב"ם למה בתק"ש אין יוצאין רק ככוונה, ובאכילת מצה גם בלא כוונה יצא, מטעם שנהנה וכמו שמצינו בחלבים ועריות.

ה) וראי' ברורה לזה ממ"ש בראש יוסף (שבת ע"ב) דמי שאונסין אותו שיבחר או חילוק שבת או אכילת מאכ"א יבחר לו חילול שבת, דהא באונס וא"כ הו"ל משאצל"ג ורק מדרבנן אסור משא"כ מאכלות אסורות דנהנה ועובר אדאורייתא.

ו) וא"כ מה"ט שפיר י"ל דה"ה בטומטום הלב והמוח כיון שסוכ"ס נהנה מטמטום ג"כ, וי"ל כעין סרך ראי' לזה בדרך החידוד דהלא הר"ן אליבא דרמב"ם משוה אכילת מצה דיצא בלי כוונה מדין מתעסק בחלבים ועריות שחייב משום שנהנה, ולכאורה ל"ד אהדדי שהלא במ"ע י"ל דצריך כוונה עפ"מ"ש בספרי פ' שמיני בסופו ומובא ברש"י שם וברמב"ן עה"ת תצא בכתוב כי יקרא קן צפור, דלא ניתנו המצות אלא לצרף בהן הבריות, וכבר האריכו בספה"ק דכל מצוה נגד אבר אחר ותיקון האבר ההוא וקיומו בעלמא דאתי תלוי בעשיית המצוה השייכת לאותו האבר, וא"כ אם לא יכוון אולי לא יעשה הצירוף הבא ע"י המצוה ההוא, משא"כ בלא תעשה דלא שייך כ"ז, אלא ע"כ ס"ל להר"ן דכיון דקי"ל מרובה מדה טובה ממדת פורעניות והמתעסק בחלבים ועריות אע"ג שלא כוון לכך מתטמטם לבו וק"ו בקדושה דהמקיים המצוה ונהנה בה שנשפע עליו רוח קדושה אע"ג דשלא במתכוין הוא ונצטרף בצירוף הראוי לו.

ז) ולפי"ז יהי' לן סמך להכריע כהמחמירין בפלוגתא דרבוותא במי שקידש על כוס יין ונודע לו אח"כ שהוא סתם יינם שהעלו בשו"ת כוכב מיעקב סי' קצ"ח, ושו"ת מחזה אברהם סי' מ"ט דבדיעבד יצא ידי קידוש עפ"מ"ש הנתיבות חו"מ סי' רל"ד דעבירה דרבנן לא בעי כפרה בשגג בו וא"כ לא הוה בכלל מצוה הבאה בעבירה, ולעומתם יצאו בשו"ת לבוש"מ או"ח ל"ה, ושו"ת אמרי דוד סי' קי"ב, ושו"ת מנח"א ח"ב סי' ח"י להחמיר דלא יצא דהוי מצוה הבא בעבירה.

ועפ"י הנ"ל יתיישב בשופי דעת המחמירין דאע"ג דנעשה בשוגג אפילו נקוט כד' הנתיבות דא"צ כפרה מ"מ ענין טומטום עדיין שייך, וא"כ כיון שהמצות ניתנו לצרף את הבריות ולהשפיע קדושה א"א שתושג המטרה במשקה הפועל היפוכו ואין קטיגור נעשה סניגור, וא"כ בדין הוא שיחזור ויקדש ביש לו יין אחר.

ושיטה זו מתאים לשיטת הפוסקים שבסמוך (אות ט"ו) דחולה שהותר לו דבר איסור מ"מ לא יקיים בו מצוה והיינו מטעם זה דאע"ג דלפי שעה נעשה לו כהיתר מחמת חליו מ"מ מטרת המצוה לצרף הבריות א"א להגיע לה במשקה שגורם היפוכו וכו'.

והדברים מאד מובנים עפ"מ"ש באגרות הגר"א וואסערמאן זצ"ל לבאר דאע"ג דקי"ל חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עה"כ כאילו עשאה זה מועיל רק לצאת חובת הציווי של הכו"ת שאמר ונעשה רצונו אבל מ"מ עדיין חסר קיום עצמיות המצוה המועיל לצרפו שא"א להשיגו בלתי עשייה ממש ואשר מה"ט לא התירו לקיים מצוה במשקה אסורה דכיון דאי"ל יין כשר א"כ הו"ל חשב לעשות מצוה וכאילו עשאה ומה שחסר לו להצירוף בלא"ה לא ישיג ע"י יין האסור וע"כ לא יקדש על אותו יין, וכן יש להוכיח קצת מד' העקידה שער ס' להמעיין שם.

(ח) ובזה אירווח לן להבין ג"כ פלוגתת הפוסקים בדין קידש על סתם יינם למי שאי"ל יין כשר, שכ' בבאה"ט רע"ב סק"ד בשם באר עשק סי' ק"ט להתיר, ורבו עליו האחרונים בשו"ת הלק"ט ח"א סי' י', שאילת יעב"ץ ח"א סי' מ"ה, שו"ת בית יהודה סי' כ"ח, וש"א וביטלו דבריו וכן המנהג, ועפ"י הנ"ל דעת המחמירין יפה נדרשת (וע"ע בסמוך או' ט"ו).

(ט) ומאד יובן עפ"י"ז מ"ש בשל"ה או' ק' בעת פרידתו מרבו המהרש"ל הזהיר לו על שני הדברים אכילה ועריות שבהם ידקדק מאד ובהם הכל תלוי, ואם נאמר דאכילה שלא במתכוין אינו מטמטם למה יזהר בזה יותר וכו' משאר דברים דממ"נ אם מיירי לגדור שלא יבא לידי איסור כל המצות שוין "ואי אתה יודע מתן שכרן של מצות, והוי זהיר בקלה כבחמורה" ואם הכוונה להזהר שלא יבא לידי אונס אע"ג דאין עליו חטא ג"כ צריך ביאור כמה גרע אכילה דאם אין עליו חטא, א"כ לא אכל דבר איסור, ואם אינו איסור אינו מטמטם, ופוק חזי מ"ש בשו"ת פנים מאירות מובא בפת"ש יור"ד סי' כ"ט דהסומך על רוב בהמות כשרות ואכל בלי בדיקה ואח"כ נודע שהי' טריפה א"צ כפרה ש"מ דלא חשיב כאכילת איסור וא"כ למה החמיר עליו כ"כ, אלא ש"מ דמ"מ כח הטומטום עדיין יש גם בזה, וגם בלא דעת "נפש" לא טוב ע"י הטומטום הנולד, והרווחנו עפ"י"ז ראי' חדשה לסברתינו וכו'.

(י) ולפענ"ד כן מפורש יוצא מהאזה"ח הק' פ' שמיני בפסוק "אל תשקצו" שכ' וז"ל: אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל להזהר לבל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת כי הפרש שבין שוגג למזיד במציאות זה שוגג כמזיד כי התיעוב יעשה מעשהו כנפש אדם אפילו בהיסח הדעת, וצריך האדם להזהר בתוס' הזהירות וזריזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקוץ זה, והגם בזמנים אלו שנוהם האויר והארצות כולן יחד ע"כ, וכ"כ בעל התניא בליקוטי אמרים פ"ח דהאוכל מאכ"א בלי כוונה התורה והתפלה שבאותה כח אין עולה למעלה, ע"ש. וכו'.

(יא) הרי שדקדקו דאפילו בהיסח הדעת יזהר ובמה יגרע משאר עברות שפטרם רחמנא במקום אונס ולא החמיר בזהירותו וכס' שכתבנו לעיל בד' השל"ה, אע"כ דכאן יש טומטום אע"ג דמצד החטא אינו נענש. והמע"ן היטב ברמ"א סי' פ"א ד' ובט"ז, ש"ך, פר"ח, מחב"ר, כו"פ ושאר נו"כ יראה להדיא כן מדבריהם ממה שהחמירו בע"ז לקטן בן יומו, ע"ש ותבין.

(יב) ובלכתינו בדרך הזה ינהר לן דברי התוס' (שבת י"ב: פסחים ק"ו: יבמות צ"ט: גיטין ז. חולין ה:) שכ' דהא דדרשו חז"ל דאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים היינו דוקא במידי דאכילה דגנאי הוא לצדיק שאוכל דבר איסור ע"כ, והעיקר חסר בדבריהם כמה יגרע איסור אכילה משאר עבירות שנאמרו כולן מפי הקב"ה, אלא הכוונה עפ"י דרכנו הנ"ל דבאמת אין צריכין לפקוח משמיא שלא יארע תקלה להצדיק כיון שאין מרצונו ודעתו, אבל מאכל"א דגם שלא בכוונה מטמטם הלב והמות גנאי גדול שיארע כזאת לצדיק ותפגם קדושתו וכו'.

(יג) וסרך רמז מצינו לדברינו בש"ס קידושין פ"א: ומה מי שנתכוין לשומן ועלה בידו בשר חזיר צריך כפרה וכו' והוא ג"כ מטעם הנ"ל וכו'.

(יד) וכן נ' כוונת החת"ס זצ"ל שכ' ביור"ד סי' קנ"ה בסופו דאף בהי' אחד אונס על עבירה שעשה מ"מ יתענה או יפדה התענית דלא יהי' אלא נתכוין לבשר טלה ועלתה בידו בשר חזיר ע"כ ולכאורה יש לתמוה שהלא בש"ס מיירי באופן שחייבה התורה אשם תלוי בנתכוין לשומן ועלה בידו חלב כמבואר שם בש"ס, והחת"ס למד משם לעובדא דילי' דליכא שם לא חיוב חטאת ולא אשם מה"ת וא"כ ל"ד נידון לראי'.

אבל עפ"י הנ"ל הכל על מקומו יבא בשלום דס"ל להחת"ס מטעם הנ"ל כסברת השל"ה בשם מהרש"ל דאכילה ועריות שאני מכל שאר איסורים, והחת"ס מיירי מענין עריות ולקושטא לא יליף לה מהש"ס בקידושין וכ"נ מדקדוק לשונו שכ' בזה"ל: דלא יהי' אלא נתכוין וכו' ע"ז ידו כל הדוים, עי' פ' עשרה יוחסין פ"א ע"ב, עכ"ל. הרי

דלא למד דינו משם רק רמז עליה ומה שעריות חמורה משאר איסורים אע"ג דלא שייך בהו טומטום מוכן עפמ"ש בזה"ק דהידוע עולה על כולם, וכן מבואר באורך באוה"ח פ' אחרי עה"כ כמעשה ארץ מצרים, וגם בעריות דמיירי בהו החת"ס הו"ל פגם זה, ולפעמים שייך גם טעם נוסף כדרשת חז"ל בחגיגה פ' אין דורשין עה"כ מעוות לא יוכל לתקן, ע"ש. וכ"כ להדיא בר"ח שער הקדושה פט"ז דהני תרי הן העיקרים.

ויובן מאד עי"ז מה שדרשו חז"ל ומובא ברש"י פ' קדושים דכ"מ שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה דקדושה היינו במחמיר יותר משורת הדין כמבואר ברמב"ן פ' קדושים והעיקר בזה בעריות (ומאכ"א) כמו שביארנו.

טו) ויש לחדש עוד טעם בחלב עכו"ם, עפמ"ש בויואל משה דבר נפלא דלפמ"ש בש"ך חו"מ סי' נ"א דאונסא כמאן דעביד לא אמרי' א"כ בכל מ"ע אף שסמך ועשה כדעת רוב הפוסקים מ"מ כיון דאולי הלכה כהמיעוט הו"ל כאונס שסמך על הרוב וע"כ לא יצא דאונסא כמאן דעביד לא אמרי'.

וא"כ לפמ"ש בראש יוסף הנ"ל וגם בשאר פוסקים הנ"ל דאונס במאכל"א מטמטם, א"כ מה יועיל הרוצים לסמוך על הפוסקים המקילים בחלב עכו"ם סוכ"ס כל סמיכותו יועיל שיהי' כאונס אם ההלכה כהמחמירין ובכה"ג יש ענין טומטום, ודו"ק.

וע"ע במסלת ישרים פי"א ותבין וכו'.

טז) ועפ"י הנ"ל יש ליישב תמיהת התוס' פסחים צ"א: ד"ה שמא ידקדקו דעפ"י גירסת התוס' שם יוצא מהש"ס שם דהגרים מדקדקים ביותר באכילת פסחיהן ויחמירו בו ויפסילוהו על חנם וע"כ אין עושין חבורת גרים ותמה שם בתוס' דבכל דוכתא חזינן דגרים לא דייקי במצות כישראל, ונשארנו בתמוה.

אבל עפ"י הנ"ל הכל מיושב דידוע שהגרים עלולים יותר לחזור לקדמותן בפגם כל דהו כיון ששורשו לא טוב, וע"כ בדבר המטמטם יותר צריכין לזהר ולדקדק מישראל ומה גם בקדשים כקרבן פסח וכמו שהרחיב באוה"ח פ' חקת בראשו כי כל הקדוש יותר צריך שמירה יותר וביותר צריכין לזהר, וכ"כ בתוי"ט אבות במשנה דעשרה נסים למה הוצרכו נס לכה"ג ביה"כ אחר שהי' ער כל הלילה ע"ש.

ואפשר דזהו ג"כ כוונת התוס' קידושין ע"א שכתבו דהגרים מדקדקין במצות יותר מישראל.

(ז) ועפ"י הנ"ל דאפילו במקום שהותרה לצורך סכנה וכיוצא מ"מ יבחר בהכשר כי האיסור מטמטם יובן מ"ש בישועות יעקב סי' רע"ב סק"ב דאע"ג דקי"ל כסברת הש"ך (יור"ד קנ"ה סק"י) ומ"א (שכ"ח סק"ט) דחשיב"ס מותר לו לשתות יין נסך אפ"ה לא יקדש עליו ומייתי ראי' מגמרא קידושין ל"ז. דאע"ג דמותר דבר אסור באכילה מ"מ ידי מצוה אין יוצאין בה, וכ"כ בשו"ת מהר"י אסאד סי' ק"ס בחשאב"ס שצווי הרופאים לשתות יין דאע"ג דמותר לו לשתות סתם יינם בדאין לו אחר מ"מ אינו יוצא ידי מצוה' כוסות בפסח, וכ"כ בשו"ת נטע שורק או"ח סי' י"א ושו"ת מנח"א ח"ג סי' כ"ג, ולכאורה טעמא בעי כיון דהותרה לשתות למה לא יקיים בו מצוה, ומצינו דאזלינן בתר איפוך בשו"ת חת"ס או"ח סי' ס"ה דיין שלא הותר רק בהפס"מ ולא נמצא יין אחר רק זה גם בענפ"ש המחמיר לאו כל כמיני' להחמיר במקום מצוה, אע"כ הכל מטעם הנ"ל דענין פגם וטומטם שייך גם במאכל איסור שהותר לחולה וע"כ אינו מן הנימוס לקיים בו מצוה ומאוס לגבוה משום הקריבהו נא לפחתך, וכו'.

וכע"ז בש"ך יור"ד סי' ק"ד סק"ח דבנפל עכבר בשומן אע"ג שיש בו ס' וק' אם הוא מאוס עליו אע"ג שאינו מאוס לאחרים אסור להדליקו בכה"כ משום הקריבהו נא לפחתך, ע"ש (וע"ע לעיל או' ח-ט).

(ח) ועוד אפ"ל דאולי תלוי ד"ז בפלוגתת הפוסקים אי אמרינן הותרה או הודחה האיסורים אצל פקו"נ, עי' בפמ"ג או"ח שכ"ח א"א סק"ט דהרמב"ם, ר"ן ורא"ש סוברים הודחה, והר"מ מר"ב, רא"ש, טור, ומ"א סק"ט סוברים הותרה, ובהג' מהרש"ם בשם האשכול דס"ל דחוי' ולהישועות יעקב שם זה דעת הרז"ה, וא"כ י"ל דהסוברים הותרה לא שייך ענין טומטום ולהסוברים הודחה נשאר כח הטומטום.

נמצא לפ"מ שחידש החת"ס זצ"ל דרק לענין שבת פליגי הפוסקים אי אמרי' הותרה או דחוי' משא"כ בשאר איסורים אינו אלא הודחה א"כ שייך בכל האיסורים ענין טומטום אף שהותרו לפי שעה לצורך חולה, וזה מתאים מאד לסברת אמרי צבי הנ"ל (או' ב') בטעם למה שוחטין בשבת לחולה ואין מאכילין אותו נכילה.

(ט) ויתיישב עפ"י זה מה שתמו המפרשים בכוונת רש"י ז"ל ריש ביצה שכ' בטעם האיסור בדבר שיש לו מתירין דאידי דתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר, וצריך הבנה למה נקרא "איסור" כיון שנתבטל, אבל עפ"י כל הנ"ל י"ל דסברת רש"י ז"ל דמה שהתירה תורה איסור שנתבטל כרוב לא מטעם שנעשתה היתר אלא שכן הוא גזירת הכתוב דככה"ג הודחה האיסור ונתבטל לתוך הרוב, וע"כ יותר טוב להמתין עד שיעשה היתר ממש.

כ) ובכל אופן איך שיהי' לפ"מ שהתרו והזהירו השל"ה והאוה"ח ושאר ספרי קודש להתרחק מאד מסרך ספק איסור ולברוח מצ"ט שערי היתר שלא לפגוע בקצה המטה של איסור אין כל ספק דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו הרי הוא בכלל זה גם לד' המתירין כשר יראה כל עין בוחנת בדבה"ק.

וכ"ז לבד ממה שהעלינו לעיל דהיוצא מד' הפוסקים לאסור בהחלט לכל יוצאי אשכנז הנגררים אחר הרמ"א, וכן לאותם שרוצים להתיר מ"מ במקום שאפשר בענין אחר אין להקל, והעולה מד' פוסקי זמנינו כי בארצה"ב (וגם בשאר ארצות) אין מקום להקל וכל הסברות שנאמרו להקל דחיות ובדויות וסברות כרסיות ולא ניתן לסמוך עליהם ולבנות עליהם יסוד להקל כלל וכלל, ושומר נפשו רוחו ונשמתו יתרחק מכל אלה וכאלה, והשומע לדחז"ל ישכון בטח בדרך ושאנן ויזכה לב' עולמים לעלם ולעולמי עולמים עכ"ל.

כז.

הערה נחוצה בנושא חלב עכו"ם

חלמוני ביצים נבלות: הקונים מעשה אופה אצל האופים ואפילו אצל שומרי שבת, אינם יודעים שכרוב המקרים הנם נכשלים באכילת נבלות ממש. למעשה האופה משתמשים בחלמוני ביצים ורוב האופים קונים זאת מיסתם בתי חרושת לביצים, המוציאים החלמונים מהביצים ואורזים אותם בקופסאות מיוחדות לכך. כמעט כל בתי חרושת הללו למען להקל מעליהם פציעת הביצים לוקחים מאטליזי העופות החלמונים הנמצאים בעופות אחרי הריגתם. כאטליזי הערים הגדולות שהורגים בהם יום יום למאות אלפים חלמונים כאלו הנמכרים לבעלי מלאכת הביצים ומשם להאופים ואפילו חרדים שמאמינים שכל החלמונים הנם מביצים שנפתחו בבית החרושת.

יש דין במדינת (סטעיט) ניו יורק שאם הוציאו את שומן החלב (פוטר פוט) מן החלב, אז צריכים להדפיס על הקופסא או הבקבוק המלים "נאן דעירי", שפירושם הוא "בלי חלב", אף ע"פ שנמצא שם כל יתר החלב ולדיננו המאכל הוא חלב גמור, ומאכלים כאלה נמצאים בחנויות עם המלים "נאן דעירי" וצריכים להזהר בזה, כי בהרכה מהם יש קייסינייט און לעקטייט או כתוב כ.מ. שפירוש כולם הוא "חלב" או "חלק החלב", ומשתמשים בקרים הנ"ל לקינוח סעודה על פירות, מזונות וכו' וצריכים לדעת שהם מאכלי חלב. כמוכן שהמדובר הוא על תוצרות כאלו שיצאו מחשב חלב עכו"ם, דאל"ה הרי הוא אסור גם מטעם חלב שאין ישראל רואה החליבה.

שוקולדה וחמאת חלב: שאינה תחת השגחת משגיחים יראי ה' כבר אסרוהו גדולי ישראל מפני שמערכין בזה זשעלאטין שהוא מעצמות נבילות וטריפות ודברים טמאים.

משקים צבועים, טשערי, לימאנאד, אוראנזש וכו': יש חשש שמערכין בו דבר המעמיד משומן בני מעים של החי' ביכער, בכל אופן אין אנו יודעים מה שמערכין בכל אלו המשקאות טשערי, לימונד וכו' ובעל נפש יפרוש עצמו מהם (נפש ישעי').

כח.

חשובה שהשיב לי הגה"צ המפורסם מדעברעצין שליט"א
על השאלה ששאלתי בענין כשרות ה"סימילאק"

(נעתק מס' "מנחת יהודה" ח"ו מספר נפש ישעי' על מאכלות אסורות)

נשאלתי בדין פארמולא מחלב עכו"ם הנקרא "סימילאק" וכיוצ"ב הנותנים לחינוק שאינו יונק משדי אמו, מה דינו.

השבתי עפ"י הלכה אין שום היתר בדבר ואם עפ"י דברי הרופאים מומחים החינוק חולה ל"סימילאק" וכיוצ"ב אז באין ברירה יש ליתן לו כדין שאר חולים שנותנים לו איסור אם הוא חולה לאותו דבר.

אחד מהיותר פליאה נשגבה בעיני, שהוא בלא ספק חטאת הקהל לאשמת העם, ואשמם בראשיכם, שזה הרבה למעלה מעשרים שנה שהתחילו גולי יוראפ, אוד מוצל מאש של הקרעמאטארי של היטלר וחבריו ימ"ש לבא לאמעריקע, ועדיין לא נחקן חלב כשר לחינוקות היינו לילדים שאינם יכולים לינוק משדי אמם לכל דברי שטות והבל מפזרים עשרת אלפים דאללארן, יש חתונה העולה למעלה מחמישים אלפים דאללארן, בזמן האחרון אפילו סעודת בר מצוה עושים במקום גבוה (הנמוך אצלינו) העולה לעשרת אלפים, בגדי חתונה עולה למאות ולשגועון הנשים אין מן הכבוד, כדי בזיון וקצף, לילך ב' פעמים בכגד אחד לחתונות ולכל חתונה וחתונה מוכרח הבעל, על אפו וחמתו, להפסידו ממון רב כדי למלאות רצון ותאות אשתו שלמדה מהמאגאזינען המאוסים (שמוציגע, געזינקענע פערפולטע, געמיינע און עקלהאפטע מאגאזינען). ולדאבון נפשינו ולצרות לבנו, להציל הדור הבא אלפים ואלפים חינוקות אין לכסף מוציא להמציא להם פארמולא מחלב כשר. מה נשוב ביום שידובר בהם, היינו ראשי העם ומנהיגי הדור, איך הנחתם לטמטם לבות אלפי לבבות של חינוקות בראותם שמפטמים אותם בפארמולא מחלב עכו"ם ולא נדזענתם

חלב ישראל כהלכתה

מה

מדברי הרמ"א (יו"ד סי' פ"א ס"ז) שזה מזיק להם היינו לנפשם לאח"ז, מה יענו הרכנים הגדולים הי"ו, שדבריהם נשמעים ובידם לתקן כי הכל סרים למשמעתם, לכת קול היוצא מהר חורב האומרת ומכרות אוי להם לבריות מעלבוננו של "תורה", תורת רבינו המג"א (סי' שמ"ג סק"ב) שגם אם אין ב"ד מוחין מכל מקום מזיק לתינוק ברוחניות.

האמת אגיד ולא אכחש שהרבה מאות צעירים ממש כמעט ככו לפני מה יעשה שאין להם ברירה ומוכרחים ליתן לבניהם ולבנותיהם הרכים והענוגים שנפשותם נקיות מכל חטא ואשם "סימילאק" וכיוצ"ב חלב עכו"ם ולטמא ולטמטם ח"ו נפשותיהם הנקיות, שומו שמים. הרבה פעמים דרשתי רכבים וצעקתי ככרוכיא על מצוה מחויבת זו לעשות כל הצעדים להציל יונקי שדים שלא פשעו וגומלי חלב שלא חטאו מליחן להם פארמולא מחלב נכרי ושלא לפטמם מדברים אסורים אבל דברי נעלמו במדבר שממה באין שומע. ועתה אני קורא וחוזר וקורא לטפל "במת מצוה" זו להכין ולהזמין מחלב ישראל פארמולא ליונקי חלב שאי אפשר לאמם להניק אותם, ולהציל הדור הבא שלא יאבדו ברוחניות בעון זה.

כאן אני חוזר וצועק ומכריז ומודיע שכל מי שיש בידו לעשות פעולות לטובה בענין פארמולא מחלב ישראל שכרו כפול מן שמיא, כי מי יודע שאם עתה אין בעצמו צריך לאותו דבר בזמן קצר בנו ונכדו יצטרכו, אם כן עושה טובה לעצמו ולמשפחתו ולבני דורו, וזכות הרבים יהי תלוי בו. מעולם תמהתי הלא בעזה"ת לימוד התורה לא נתמעט כלפי לימוד התורה כיוראפ ואדרבה ואדרבה לפי ידיעתנו ולפי ידיעת מומחים מחנכים עוד עלה ונתרבה, ואיך אפשר שלא נתקיים נוצר תאנה יאכל פרי' פרי קודש הילולים, וכבר אמרו במדרש (קה"ר ז') אלף נכנסים למקרא לביהמ"ד ואחד יוצא מהן להוראה ובעוה"ר מעשרת אלפים אין אחד יוצא להוראה, והלא דבר הוא, אלא הוא אשר גרמא בנזקין שרובם ככולם ר"ל ינקו פארמולא מחלב נכרי שמזיק להם לאח"כ. ומי הוא זה שמקבל על עצמו אחריות הזו ולשחוק. בעיני ראיתי, ומעיד אני עלי שמים וארץ, כשראיתי ילדים בני עשר ויותר בצפיתי צפיתי שלאילנא רכרבא יתעבדו ואחר כמה שנים נתדלדלו ונאבדו ואין, אין זה אלא חטאת הקהל, ואח"ז מצאתי לקדוש מוח"ז מרן רבנו הח"ס זי"ע שכ' בפ' שמיני על מקרא קודש אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרת השרוף ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרף וגו'. וזה לשון קדשו: יאמר כי הנשמה חלק אלה ממעל ואינה מקבל זוהמת חלאת מאכלים מתועבים כי מה לה ולמאכל המתועב והיא עצם רוחני אוירי מאת ה' מן השמים, אך הגוף מתטמטם ע"י המאכלים ההמה ואינו יכול לקבל עוד המושכלות

כי יעכר מוחו ולא יכנסו דברי קדושה במקום טומאה. אמנם כשאדם מקדש עצמו אזי מקבלת הנפש זכוך עי"ז כי היא חלק אלקים קדוש ומצא מין את מינו, וזהו אל תשקצו נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם, אין כח בשרצים לשקץ ולטמא נפשכם עליונה, רק ונטמאתם בהם, אתם מתטמטים בהם ולא הנשמה, כי אני ה' אלקיכם והיא חלקו, לכן והתקדשתם והייתם קדושים אם תקדשו עצמכם תהיו קדושים כי קדוש אני ומצא מין את מינו אבל ולא תטמאו את נפשותיכם דייקא כנ"ל וק"ל. עכ"ל קדשו. הרי ככל דברינו.

ועתה כשופר ארים קולי וקורא בגרון בקול, יהודים אידן מאמינים בני מאמינים, קדושים מרחם אמם, טהורים מלידה, אל תחשבו עוד, צעקו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, הזעקו בחוצות וויליאמסבורג ובארא פארק, פלעטבוש ובענסנהוירסט, מאנסי וסקווערטאון, לעיקוואוד וקליוולאנד, בכל מקומות מושבותיכם, התעוררו והתחזקו ואל תתיגעו עד שבכח הרבים יעלה בידכם לתקן מה שהיה מקולקל הרבה למעלה מעשרים שנים, ובטוח אני באלה ובזכות הרבים.

ועי"ז בעה"ח ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה.

שנת תשל"א לפ"ק פה ברוקלין יצ"ו.

משה שטערן

אב"ד דעברעצין יצ"ו

כט.

דעת תורה להרה"ג מוהר"ר אברהם מאיר איזראעל שליט"א אבדק"ק הוניאד
(נעתק מס' מנחת יהודה)

כ"ה הן הי' למראה עיני קונטרס מנחת יהודה לידידי הרב הגדול המצויין, זוכה ומזכה את הרבים, מו"ס בתו"י חו"ב טובא וכו' מוה"ר שלום יהודה גראס שליט"א הרב דקהל מגן שאול פק"ק ברוקלין תצ"ו, מכיל ברורי הלכות ואזהרות בעניני מאכלי אסורות, שכבר יצא טבעו בעולם בספרו הבהיר נפש ישע"י שנעשה בו גדולות ונצורות להרחיק את בני קדושים ממאכלי פיגולים, הפוגמים את הנפש כמאמרם ז"ל עה"פ ונטמתם בהם, ובפרט כמה שהאריך להרחיק את הקטנים, מחלב עכו"ם ומהתוצרת "סימילאק" שמאכלים בהם את הקטנים, וידוע מה שדרשו חז"ל

(מס' סוטה דף י"ב ע"ב) עה"פ את מי יורה דעה וגו' לגמולי חלב ולעתיקי שדים (ישעי' כ"ח, ט') לענין מנקת עכור"ם שאסור לפטם את הלב, ויזיקו לו בזקנותו, ומה"ט כ' בתשו' בית יהודה חיו"ד סי' מ"ה דאפי' לקטן בן יומו אסור להאכילו חלב טמא, ואפי' באיסור דרבנן יש לזהר וכמ"ש הפר"ח סי' קט"ז סק"א, וע"ע מש"כ בזה מרן הגאון חת"ס (חאו"ח סי' פ"ג) ותשו' שו"מ קמא (ח"א סי' ר"ו) והש"ך והפר"ח שם סי' פ"א כ' דאפי' במקום חולי שאכ"ס אסור להאכילם חלב טמא (וכתב שמחמת כי בזמנינו אלו אין נוהרין בזה, רוב בנים יוצאים לתרבות רעה, והן המה עזי פנים שבדור, ע"כ, ומה נעני אנן אבתרי' בדור פרוץ זה, דחצופן כולי האי וד"ל) וכש"כ ומכש"כ דברים אסורים מה"ת, ועי"ז שנוהרים מלפטם אותם פיגולים יעמוד להם בגדולתם שיזכו לתורה טהרה, וכדאמר ר' חנינא (מס' חולין דף כ"ד ע"ב) חמין שמן שסכתני אמי בילדותי הן עמדו לי בעת זקנתי, ואמרתי בס"ד, דהנה רחיצת התינוק הכרחית היא למען בריאות גופו כמבואר במשנה ובגמ' (מס' שבת דף קל"ד) גבי מרחיצין את הקטן וכו' משא"כ הסיכה בשמן, ל"ה רק משום רפואה על המכה, משא"כ בכריא אינה הכרחית, וז"ש חמין ושמן וכו' שלא רק ששמרה עלי דברים החמורים שחייב לזהר בהם כענין הרחיצה בחמין, אבל אפי' באותם דברים שאינם אסורים בהחלט, והזהירות בהם אינן הכרחיות, כמשל הסיכה בשמן, ג"כ היתה נוהרת כי בילדותי, הן עמדו לי בעת זקנתי, ושמעתי בשם צדיק מפורסים א' בהא דאמרי' (מס' ברכות דף מ"ח ע"א) בוצין בוצין מקטפי' ידיע, שהוא מל' קטף, פ' שרף (ועי' מס' ע"ז דף ל"ה ע"ב לענין גבינת עכור"ם שאסורה מחמת שמעמידין אותה בשרף של ערלה עיי"ש) וכל הגמ' שם קטפא דגיזא, וז"ש בוצין בוצין, שגידולין אלו יש להכיר מהקטף והשרף שהאכילו אותם בילדותם, ודפח"ח, וע"כ ידי תיכון עמו, ולפעלא טבא אמינא יישר כחו, כי בקיבוץ זה עשה פעלים לתורה, לזכות את הרבים, ואני תפלה שחפץ ה' בידו יצליח, וזכות הרבים תלוי בו, ובודאי כי מצוה גדולה להטפל לעושי מצוה לסייע בידו בכל מה דאפשר, ובזכות זה נזכה במהרה לקיבוץ הנפיצות וזריחת אור לישרים בב"א.

יום ועש"ק לס' להכדיל בין הטמא ובין הטהור, י"ב למטמוני"ם תשל"ז לפ"ק.

הרב אברהם מאיר איזראעל

אבד"ק הוניאד

נ.ב. היות ששמעתי בשם רב אחד מפה בארא פארק שאמר בפומבי שיש להתיר איסור דרבנן לפטם בם את הקטנים שלא הגיעו לחינוך ואין בזה משום טמטום הלב, אמרתי להעיר את לב המעיינים על דברים הנ"ל.

ל.

דעת תורה של הרהגה"צ המפורסם מוהר"ר מנשה קליין שליט"א

העתקת קטע משו"ת משנה הלכות חלק ט' (עודנו בכ"י) להרהגה"צ המפורסם פוסק מובהק בכל מקצועות התורה בעמ"ח ס' המפורסמים שו"ת משנה הלכות ט' חלקים, וקבלתיו מהמחבר עצמו מה שכתב בענין חומר חלב עכו"ם אפילו בשתיית חד פעמית וז"ל: ...ומיהו בענייני הבאתי ראי' מדברי המדרש הובא בתוס' ע"ז י' ע"ב ד"ה אמר ליה וכו'...מבואר מדברי המדרש דחלב טמא מטמא ואפילו כיונק רק פעם אחת וכו'.

מנשה הקטן

לא.

אגב אורחא אמצא לנכון להעתיק כאן משו"ת משנה הלכות להגהמ"ח הנ"ל מה שכ' בענין שמנת עכו"ם המכונה (סוויט קרים וזויער קרים) בלע"ז, ושם גילה חוות דעתו דעת תורה בענין חלב בארצה"ב ושאר ארצות שיש הרוצה להתיר מטעם מירחת ומסקנתו שא"א לסמוך עליהם.

סימן ק"ג

בדין שמנת של עכו"ם סוויט קרים וזויער קרים בלע"ז ובדין חלב עכו"ם היכא דמירחת מעונש המדינה

עוד להנ"ל

(א) ועוד דבר שנשאלתי לחוות דעתי העניה בשמנת של עכו"ם הנקרא (סמעטענא) ובמדינתנו יש שני מיני שמנת, (א) צלול הנקרא (סוויט קרים בלע"ז) ושותין בו קאפפע, (ב) שמנת עבה (זויער קרים בלע"ז) שאוכלים אותו עם גבינה וכיוצא בו אי מותר לישראל לאכלם ומקום השאלה אי שמנת נמי הוי בכלל חלב עכו"ם ואסור או לא ולפי שיש רבים במדינתנו שמקילים בשמנת ואפילו אותן שאין שותים חלב עכו"ם ובטענתם שדומה שמנת לחמאה וסומכים על דברת החכ"א (כלל ס"ז סעי' ג') בכותח של עכו"ם הנקרא שמנת אם הוא עבה יש אוסרים ויש מחירים שהרי חלב טמא אינו עומד ודומה לחמאה וקיל ממנה דהתם יש לחוש לחלב דביני אטפי משא"כ בשמנת עבה דבטל ברוב כמ"ש הט"ז סי' קי"ב סק"ט בשם הדרישה וב"ח והסכים כן הש"ך וכ"ג האריך בפלפולו בשכלו הישר והעלה לאיסורא דלא התירו אלא בכותח והביא ראיות לזה.

ואומר אני שיפה כיון והוראתו בקדושה בזה ולא דמי השמנת לכותח המובא ביו"ד סי' קי"ב ושקליא וטריא של הט"ז והש"ך בנקה"כ שם מפני הטעמים שכתב כת"ר וגם לי ידוע זהכי השמנת שעושים פה אינה נעשית באופן שמעמידים חלב בכלי והשמנת צף למעלה בטבע, כי בכהאי גוונא אמרינן חלב טמא אינו עומד ואינו צף למעלה כי אינו נקפה (אינו עומד פירושו אינו נקפה כמבואר ברמב"ם ובפוסקים ועיין שו"ת בית שערים למרן זצלה"ה יו"ד סי' קמ"א) אבל השמנת פה נעשית מחלב מתוק ע"י מכונה שלוקחים הקום (השומן) מהחלב כשהוא עדיין מתוק וזה הנקרא שמנת מתוק (סוויט קרים) ואח"כ לוקחים הקום הזה ומשימין אותו במקרר ומוסיפים בו אבקות ועוד חלב אחר ועי"ז מתעבה השמנת ונעשה חמוץ הנקרא (זויער קרים) ופשוט שאין זה דומה לשמנת הנעשה בטבע וכו'.

ג) והנה מעתה לא מבעיא השמנת הצלול (סוויט קרים) שהוא כעין חלב ממש אלא שמעט נתעבה שודאי דזה הוא בכלל חלב ממש ואינו יוצא מכלל גזירת חז"ל שגזרו בחלב עכו"ם אלא אפילו השמנת העבה (זויער קרים) כיון שלא נתעבה בטבע ועמדה מעצמה אלא ע"י פעולות והמצאות ע"י מקרר ואבקות מאן נימא לן דאין זה חלב ממש דודאי ע"י פעולות ואבקות גם חלב טמא אפשר להקפיא דהא דאמרו חלב טמא אינו מקפיא היינו בדרך הטבע ומצד עצמו אבל ע"י אבקות פשוט דאפשר להקפיא גם חלב טמא וא"כ שפיר יש לחוש בזה משום חלב טמא ועוד דאפשר דאבקות בעצמם טמאים ואסורים ואפילו אי נימא דמ"מ לא היה בכלל הגזירה שמנת מכל מקום אומר אני דאין זה אלא חלב באמת כיון שלא עמדה מצד עצמו והוא בכלל הגזירה של חלב מידי דהוי אחלב שהקפה במקרר וזה פשוט מאד.

ד) אלא דלהוסיף אני בא דלפום ריהטא נראה ממכתב כת"ר דדעתו דוקא בשמנת דמדינתנו הוא דס"ל דאסור משום חלב עכו"ם אבל בשמנת הבא בדרך הטבע ע"י העמדת החלב כיון דקיי"ל חלב טמא אינו עומד הכ"נ היה מקום להתיר בשמנת מידי דהוה אחמאה אבל באמת אמרו אפילו בשמנת הנעשה בדרך הטבע לאסור, חדא לפי שיטת הרדב"ז דכל שלא נקפה ונעשית קשה כגבינה לעולם עדיין בכלל חלב הוא א"כ כל שמנת כל זמן שלא נקפה כגבינה הוה בכלל חלב וידוע דכל שמנת שאנו אוכלים אינו מתקשה כגבינה וממילא לא יצא מכלל גזירת חלב, וכמו שכתב הרדב"ז, שנית לפי שיטת הריטב"א דבאמת גם חלב טמא נקפה קצת וגם דעת הרדב"ז כן וא"כ אכתי לענין שמנת חיישינן דילמא נפקא קצת חלב טמא בו ולא דמי לחמאה וכמ"ש הרדב"ז ז"ל.

ה) ותדע דגם בזה לאו מילתא חדתא קאמינא שדבר זה כבר נפתחה בגדולים בשו"ת מהרש"ם ח"ג סי' קס"ד שנשאל מפאריש מהו לאכול סמעטענא של

עכו"ם והעלה ג"כ מדברי הרדב"ז הנ"ל דסמעטאנא הוה גזירת חלב עכו"ם ועיין מרדכי פ"ב דע"ז סי' תתכ"ו בשם הגאונים על צד המיעוט מזדמן שהחמאה נעשית מחלב טמא והוא כמו שהבאתי לעיל בשם אחד האחרונים ז"ל. ובשו"ת מהרי"ט צהלון סי' פ"א כתב דחלב נקפא מותר לקנות מעכו"ם ולהעמיד בו דחלב טמא אינו נקפא ואינו מקפיא וכתב המהרש"ם דהיינו בנקפא לגמרי משא"כ בנידון דידן שאין השמננת נקפא לגמרי אסור ע"ש מה שהאריך, וסיים לאיסורא בסמעטאנא סתם ומלאו אחריו האחרונים ז"ל בתשובותיהם וכן ראיתי שהעידו בשם החזו"א ז"ל שאסור גם סמעטאנא וכן נראה בערוך השלחן שהביא מעשה נורא מאחד שאכל סמאנ"ט וכו' מעורב בו שומן חזיר ע"ש לכן פשוט דיפה הורה כ"ג דאין להקל בשמננת כמו בחלב ממש.

ועיין צ"צ החדשות יו"ד סי' ע"ה ובשו"ת שדה יהושע סי' כ"א ובס' מאורי אור חלב קן טהור דף מ"ט ע"ב ובשו"ת חיים שאל חלק א' סי' מ"ג ובס' שירי טהרה מערכת הח' סקט"ז ולפי דבריהם אין שום היתר בשמננת וזויער קרים ובעה"ש יו"ד סי' קט"ז סכ"ח נסתפק ודעתו קצת להקל בשעהצ"ח ודבריו מאד תמוהים וסותרים ממ"ש שם סעי' ו' ודו"ק.

* * *

(ו) והנה המהרש"ם ז"ל שם סיים ואם אולי יש להקל אם יקחו הנסיובי (כוונתו נסיובי מהשמנת) לנסות אצל כעמיקער אם אין בו שום תערוכות אחר ואומן בזה לא מרע אומנתו ע"כ. ופשוט דאפילו לפי הקולא הזו דיכול לסמוך על כעמיקער דצריך לנסות בכל קופסא ואינו מועיל מה שבדק כמה פעמים מקאמפאני זו או מפארעם זה כי יש לומר אתמול לא היה לו חלב טמא ולא הניח והיום אית ליה ולכן חיישינן בכל פעם שמא בראשונה לא עירב ובאחרונה עירב וא"כ ממילא נפל פיתא כבירא אפילו לפי שיטתו יצטרך בכל פעם לילך ללאבאראטאריא לנסות אי נתערב בו חלב טמא או לא.

(ז) אלא דבעיקר הנסיון של הכעמיקער כבר דברו בו האחרונים אם סמכינן על בדיקת הכעמיקער לענין איסורים או לא, לכד כי עיקר שיטתו לא זכיתי להבין שהרי לפי מה שהביא שם בסמוך השמננת הוא בכלל חלב שמא עירב בו דבר טמא והוה בכלל גזירת חלב עכו"ם בכלל וא"כ האיך התיר בדיעבד לסמוך אבדיקת כעמיקער והלא בחלב ודאי דלא סמכינן אנסיון כעמיקער לשחות החלב ואין לומר דכוונת הגאון ז"ל דגם בחלב עכו"ם יש לסמוך אבדיקת הכעמיקער דא"כ סמעטענא מאי רבותא אית בה וא"כ כיון דכבר העלה בתשובה זו הגאון ז"ל דשמננת בכלל גזירת חלב הוא

לא ידענא לישב סיום דבריו בנסיון הכעמיקער, וגם לרדב"ז מוכח להדיא דשמננת ככלל חלב הוא וכנ"ל וכו'.

(ח) גם כי בעיקר דברי הפר"ח דחיים הם וכבר רבו עליהם האוסרים ובטלוהו וכמבואר בח"ס יו"ד סי' ק"ז שהביא כת"ר וכן מבואר בכל האחרונים הצדיקים הקדושים אשר מימיהם אנו שותים ונמשכים אחר דבריהם ועייין ערוך השלחן סי' קט"ו מה שהאריך הרבה לחזק שיטתינו שאסרו חז"ל חלב עכו"ם בכל ענין ודלא כפר"ח דסתמא תני במתני' חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסור והוא ע"פ דעת המרדכי והסמ"ק והאו"ה סי' מ"ה וזה דעת הטור ורבותינו בעל הש"ע (דכן כתב הכ"מ ג"כ) והש"ך והט"ז והב"ח והדרישה וכן מצאתי מפורש בשו"ת מוהר"י ברונא סימן ע"ח שדן בכלים שבישל בהם ספק חלב עכו"ם וכתב מפורש דחלב עכו"ם נאסר במנין ואסור אפילו במקום דאין טמאה בעדר וליכא למיחש שנתערב בו חלב טמא ע"ש.

(ט) והנה הש"ד סי' פ"ב הביא בשם רש"י ז"ל דס"ל דחלב נאסרה במנין ואפילו אין בהמה טמאה בדיר אסור דלא ליפוק חורבא מיניה ופורץ גדר ישכנו נחש והביאו הפר"ח והח"ס יו"ד סי' ק"ז כתב דלא הראה מקום איה מקומו ברש"י אולי בתשובה, ודייק הח"ס ז"ל מדברי רש"י ע"ז דף ל"ה ע"א וכן האחרונים ז"ל תפסו עליו בפירושו ברש"י ז"ל ובענייני מצאתי בסדור רש"י סי' תר"ז וז"ל חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אף אם יודע שאין בדיר בהמה טמאה אסור ועל זה נאמר ופורץ גדר וכו' וכן כתב רש"י בשו"ת רש"י (הוצאת נ"י) סי' קנ"ב וז"ל אות באות וסיים ופורץ גדר ישכנו נחש, ע"ש שוב ראיתי שציינו לתשובה זו המוציא לאור והרי מפורש עכ"פ כמו שהביא הש"ד דדעת רש"י ז"ל דחלב נאסרה במנין וכו'.

(י) אשר לכן נראה פשוט דמירתת לא שייך אלא במי שיודע שמי שהוא משגיח על דבר זה ובכל רגע הוא מדקדק אחריו ואחר מעשיו וכידו הוא לעשות או לא לעשות ואי אפשר להשמט ממנו אבל פקוח הממשלה שהוא דבר כללי חק המלכות ולפעמים מחפשים אחריו ולפעמים לא ואפילו יחפשו אחריו אפשר להשתמט מהם ולומר שאינו אשם בדבר וע"פ רוב הם מקבלים שוחד האינספקטארס ויניחוהו, וגם האמת שלא יוכל לערוב שהפועלים לא יערבו ועליהם לא שייך מירתת מהחק וגם לא מהבעל הבית שכל אחד יכול להשתמט מחבירו, ואם לאחר כל המעשים יתפשוהו יענשוהו בסכום של 25 דולר וכיוצא בו שהוא ממש סוכם מינימאלי אצל קאמפאני גדולה כזו ודאי לא שייך לומר בזה מירתת וכאשר באמת מעשים בכל יום אשר כמה וכמה קאמפאניס נתפסים לעבור על חוקי הממשלה בכמה דברים שמימים במאכלים דברים נגד החק ולא מירתתי מזה...

ועד כה דברנו לפי הסברה שחק הממשלה הוא שלא לערב חלב טמא בטהור אבל חקרתו בעצמי בחוקי הממשלה ונתברר לי אשר חק הממשלה שלא לערב אינו עולה אלא לשמנה ותשעה אחוזים (98%) כלומר שכל קאמפאני וכל מין פראדאקט שמוציא שום קאמפאני צריך לגלות 98 אחוז מה שנמצא באותו הפראדאקט, ולמשל אם זה הוא חלב צריך להיות 98 חלב טהור ושני אחוזים אינם צריכים לגלות מה יש בו וזה הנקרא הסוד של הקאמפאני שהם יש להם דבר סודי האיך להטעים את הפראדאקט שלהם ואינם צריכים לגלות שני אחוזים וזה יכול להיות חלב טמא או כיוצא זה ואפילו אם יבררו ע"י כעמיקער בירור גמור מה שהוא אין עונשין אותם על זה ופשוט דבזה לא שייך שום מירתת ושום היתר ולא מבעיא לשיטת הפוסקים דחלב טמא אוסר במשהו ואינו בטל אלא אפילו למ"ד בשישים הכא ליכא ששים ועוד יש בזה להאריך ובפרט כי ידוע אשר בזמן הזה הכעמי התקדמו כל כך שיכלו לערב כמעט כל דבר וקשה מאד לעמוד על הדברים כך שלפענ"ד אין שום מקום להתיר חלב עכו"ם אפילו במדינה זו בסתם.

ובאמת כי גם הגאון ר' שליט"א (המכיוון על הגר"ם פיינשטיין שליט"א) כנראה וכו' בעצמו כתב שהוא שותה רק חלב ישראל וכן אמר לי מפורש שבביתו ח"ו אין נכנס חלב עכו"ם לא מיניה ולא מקצתו, עכ"פ בהא נחתינן ובא סלקינן דיפה הורה בדין השמננת שאסור לאכול כמו חלב עכו"ם והמיקל בזה אינו אלא מן המתמיהין. ופה שבתה קולמסי והארתי קצת יותר משהזמן גרמא וי"ר דאימא מילתא דתתקבל ושלא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חבירי.

ידיד נפשי המברכו בברכת התורה ללומדיה המכבדו ומוקירו כערכו הרם בלב ונפש.

מנשה הקטן

לב.

הנה נשאלתי אם מותר להעמיד משגיח על חלב, בכפר שאין שם יהודים והוא יהי' מוכרח להתפלל שם בלא מנין.

הנה נשאלתי אם מותר להעמיד משגיח על חלב, בכפר שאין שם יהודים והוא יהי' מוכרח להתפלל שם בלא מנין.

תשובה הנה בערב ר"ה אין פנאי להאריך ע"כ מוכרח אני לקצר ותמצית תשובתי היא, דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו הוא טריפה וכדי להציל אפי' איש אחד מישראל מאכילת טריפות מותר להתפלל כל ימיו בלא מנין, ואם א"א לו להתפלל כלל אז פטור לגמרי מתפלה, כי עוסק במצוה פטור מן

המצוה, ואין לך מצוה גדולה מזו מלהציל איש מישראל מאכילת טריפות, ומכש"כ להציל כמה מאות נפשות מאכילת טריפות. ע"כ חוב גמור מוטל על הקהל להוציא הוצאות ולשלוח יהודי שם להשגיח על החליבה ועל הפאסטערייזונג, והשי"ת יהי בעזרכם שלא תכשלו באכילת טריפות ח"ו, ומחמת טירדות שבת ויו"ט אקצר.

הרב לוי יצחק גרינוואלד

אב"ד דקהל ערוגת הבושם, ברוקלין נ"י.

(מס' נפש ישעי' על מאכלות אסורות)

לג.

אל כבוד הגהמ"ח...וכו'.

קיבלתי ספרו היקר נפש ישעי' ועיינתי בו ונהנתי מלא חפנים וברכתי ברוך שמסר עולמו לשומרים באשר נדהמתי לראות שעדיין נשאר ניצוץ גחלת של קדשי שמים הבוער לבהב קודש בדברים העומדים ברומו של עולם, יה"ר שתזכה לזכות הרבים בעניני הכשרות ושאר יסודי הדת לאורך ימים ושנים טובים.

ראיתי שכמ"ע יחי' בקש בספרו הנ"ל לכל מי שיש לו איזה דבר טוב במקצוע הכשרות לשלוח לכם למען זכות הרבים וע"כ דברי חכמים בנחת נשמעים ובוזה הננו שולח לכבודו גליון הרצוף כאן לזכות בו הרבים. ותוכנן:

(א) קטע ממארי חסידות של כ"ק הריי"צ נ"ע מליובאוויטש, אשר בו מסופר עובדא מאדמוה"ז בעל התניא זי"ע.

(ב) מכתב באידיש של כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש כתב אל אשה א' ששאלה דעתו הק' בנוגע אוכלים לילדים.

העתקים כמו שנכתבו בשפה המדוברת, כדי להקל הקריאה בהם אפי' לאנשים פשוטים ונשים וכו'.

בברכת כל טוב ובהצלחה מופלאה בעבודתכם בזיכוי הרבים.

מנחם זאב גרינגלאס

ב"ה.

...דער יצר הרע האט אויך כלי זיין וועלכע ווירקן פון דערווייטענס, דאס הייסט אז דער יצה"ר איז מחטיא דעם אדם אין דברים אסורים, וואס דער מענש אליין ווייס גארניט פון דעם און איז ממית ר"ל דעם אדם במיתה רוחנית.

וכמעשה הידוע וואס איינער איז געקומען מיט זיין איידים, א גרויסער למדן, צום רבי'ן (בעל התניא) אין ליאזנא און האט זיך געקלאגט אז דער איידים האט זיך תמיד געפירט בהנהגה טובה, נאר פלוצלינג האבן אין איהם אנגעהויבן אריינפאלן ספיקות אין אמונה און ער אליין האט געהאט דערפון גרויס צער. האט איהם דער רבי (בעל התניא) געזאגט אז ער איז נכשל געווארן בלא יודעים (ניט וויסנדיג) מיט חלב עכו"ם. און ער האט אים געגעבן א תיקון דערצו, איז ער געזונט געווארן אין רוחניות.

וואס חלב עכו"ם והדומה, דאס איז די כלי זיין פון דעם יצר הרע, וועלכע ווארפן זייערע פיילן פון דערווייטנס און זענען ממית ר"ל, אדר מאכן דעם מענטשן פאר א בעל מום אין רוחניות (ממאמר חסידות של כ"ק אדמו"ר הרי"צ זצוקלה"ה נ"ע זי"ע, בספר המאמרים, אידיש).

* * *

ב"ה. ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריף, אין וועלכן איר שרייבט וועגן געזונט צושטאנד פון די קינדער שי', און פארענדיקט מיט א פראגע ווי צו האנדלען בהנוגע צו א ניט מהודר'דיקן מאכל, און רעכנט, אז דער מאכל קען צוגעבן אפעטיט פאר די קינדער.

בכלל איז הידור אין מאכלים (ווי עס ווערט דערקלערט ככמה מקומות) נוגע ניט נאר אין דער מצוה אפהיטונג, נאר — וויבאלד אז פון יעדער מאכל ווערט דערנאך בלוט און פלייש פון גוף, וועלכער פארבינט זיך מיט דער נשמה, איז די כשרות און איידלקייט פון מאכלים, ווירקט אויף דעם חאראקטער און מדות טובות פון דעם וועלכער באנוצט זיך מיט דעם מאכל. און דעריבער איז יעדער צוגאב אין דעם הידור, איידלקייט און ריינקייט פון מאכל, דארף אויך באטראכט ווערן ווי א צוגעבונג אין דער אויסשאלטונג און פיינקייט און איידלקייט פון חאראקטער און מדות. און אויב דאס איז אזוי ביי ערוואקסענע מענטשן, איז דאס אין א נאך פיל גרעסערע מאס ביי קינדער, וואס זייער חאראקטער האלט זיך אין פארמירונג. און דעריבער איז גאר וויכטיג אין וואס פאר א ריכוטנג מען פירט זיי אין דעם.

לויט דאס אויבן געזאגטע, איז פארשטענדליך מיין מיינונג, אז וויבאלד עס האנדלט זיך ניט, ח"ו, אין אן ענין וואו דער גאנצע געזונט אין אפהענגיג אין דעם,

און עס איז מער ניט ווי צוגעבן אין טעם און שטארקונג דארפמען ניט פארקלענערן דעם הידור פון די מאכלים און זיכער קען מען געפינען אנדערע עצות און וועגן ווי צו שטארקן דעם אפעטיט און צו מאכן די קינדער געזינטער, ניט אויפן חשבון פון כשרות והידור.

און השם יתברך זאל העלפן אז איר זאלט אויך בקרוב אנזאגן גוטע בשורות אין דאס אויבן געזאגטע.

בכרכה לבשורות טובות.

(ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש)

לד.

דעת תורה להגה"ק מדינוב זצ"ל בעל בני"י

גם זאת אודיע נאמנה בשבטי ישורון, חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו החלב אסור, ומרבית ההמון מקילים לעצמם, חלילה וחלילה להקל.

(אזהרות מהרצ"א)

לה.

פתגם נורא להגה"ק חיד"א זצ"ל

מאכלות אסורות המשקצים את הנפש, לא חשידי ישראל קודשים ח"ו, גם גבינות העכו"ם שאסרוה מהסנהדרי גדולה ואפילו העמידוה בעשבים, וכן חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, ואלו הם מעיקרי הדת.

(מס' לב דוד להחיד"א זלל"ה פרק ט"ז)

מעשה נורא שאירע להגה"ק החיד"א זצ"ל שפוחזים וריקים לחצו ואנסו אותו לתת הכשר

וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים (יב, יא). מעשה כרכי חיים יוסף דוד אזולאי — החיד"א, שיצא כשליח ארץ ישראל לחוץ לארץ, באניה שירד בה ירד איש סוחר אחד שהוביל אתו מלאי גדול של גבינה בלתי כשירה למדינת איטליה.

אותו סוחר ידע שהחיד"א רב גדול ומפורסם שיצאו לו מוניטין בכל תפוצות ישראל, והיה כאשר ישיג ממנו "הכשר" על הגבינה יעלה העסק יפה. לכן היה משתדל

אצל החיד"א יום שיתן לו "הכשר", גם הציע לו סכום כסף גדול, ואף איים עליו באיומם נוראים אם לא יתן. אבל, כמוכן, שהחיד"א השיב פניו ריקם. הלך אותו סוחר ושכר כמה פוחזים וריקים מן מלחי האניה והללו התנפלו על החיד"א באמצע הלילה ואמרו להשליכו לים, אם לא יתן את כתב ההכשר המבוקש. משראה הרב שחייו בסכנה ואין מפלט. עמד וכתב להם "הכשר" כדת וכדין לאמר: "הגבינה של המוכ"ז כשרה וישרה היא למהדרין מן המהדרין, יאכלו ענוים וישבעו וכו' וכו' וסיים: הכותב וחותם ביום ג' לסדר וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים וגומר, בספר שמו"ת שנת תק"ח לפ"ק.

כשהגיע הסוחר לאיטליה פירסם ברכים שיש לו גבינה למכירה למהדרין מן המהדרין בהכשר הגאון הגדול והמפורסם הנודע בישראל החיד"א, אולם כנהוג נתבקש הסוחר להכנס אל הרב "מארי דאתרא" להראות את ה"הכשר".

קרא הרב את ההכשר וראה שאמנם הכשר טוב ותקיף הוא, אבל כיון שהגיע לפסוק שבתאריך נצנצה תמיהה בלבו: לשום מה ציין החיד"א כי הפסוק שבתאריך נמצא בספר שמו"ת? דבר שגם חינוק של בית רבו יודע.

העמיק הרב לחשוב עד שמצא: 'שמות' ראשי התיבות: "שנים מקרא ואחד תרגום", עיין בתרגום על הפסוק הניתן ומצא שתרגום אונקלוס מתרגם: "מתניכם חגורים — חרציכון יהון אסורון", עמד ופירש לעצמו: חריצי הגבינה יהיו אסורים.

צוה הרב לאסור את הסוחר בבית הכלא של הקהל ואחרי חקירה ודרישה נמרצת הודה הסוחר כי הוציא את ה"הכשר" מהחיד"א במעשי אלימות. עמד הרב ובירך על החידה של החיד"א: "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו". (ספר סיפורים נפלאים מצדיקי ישראל, (עמוד ח'), נדפס בספר אכילת מצות בישראל).

לו.

שתיית קאווע וטיי"א בבית מזיגות עכו"ם יש בו משום בשול עכו"ם ומושב לצים

בשו"ת נודע ביהודה יו"ד (שאלה ל"ו) וז"ל: על דבר קאווע, שאלין של ישמעאלים בקאווע הייזער שלהם, יפה הורה לאיסור שאין כאן שום ספק, ובוודאי הם בני יומן שככל שעה שותין מהם חלב של אינו יהודי, והיתר של כלי שני ג"כ עכ"פ לכתחלה אסור, והט"ז ורש"ל מחמירין בכ"ש והש"ך כתב עכ"פ בכלי חרס להחמיר

לכתחלה. ומה שהשיב לו המשיב שבפראג שותין בני תורה בכתים של אינו יהודי, ידע רום מעל, אם הם בני תורה אינם בני יראה, והמה קלי דעת. ולהלכה למעשה בדרך באושפיזא שאין שם כלים אחרים, מחשש דיעבד, אבל בעיר במקום שיש כלי יהודי ודאי אסור. ואם מערב מכלי ראשון אפילו דיעבד אסור. וכבר דברתי מזה פה, והשיב הרב המאור הגדול מוהר"ר מאיר פישלש שאולי מקילין הואיל ולא שכיח חלב טמא וכדעת הפר"ח, ולא רציתי להכניס ולהתיר בזה. ומי שכח בידו לאפרושי מאיסורא מצוה רבה עביד.

גם בקהלתנו תלמידים היראים נזהרים מלשתות כבית א"י, ואפילו בעלי בתים שיש להם ידיעת בית רב נזהרים מזה. ולמחות בהמון אין כח בידנו אחר שרואין קצת אינשי דלא מעלי מקילין, עכ"ל. (נפש ישעי' ע' קט"ז).

וראה בהמעין (פרשבורג) חלק ד' סי' ל"ב שמרן הח"ס בת' הביא דברי הנוב"י ד"ל והאריך בהם וכ' אע"פ שרוב העולם פורצים גדר ושותים כבית הקאפפע של אינו יהודה קאפפע שחורה אל תהיו אחר רבים לרעות לשתות מאותן הכלים עיי"ש. וכעת שותין כבתי מלון קאפע שחור ורבים טועים בזה, ואי משום דהוי כלי שני (מחלב שחלבו עכ"ם) מ"מ כיון דשני רועים אלו אשר כל ב"י נשען עליהם, ה"ה מרן הנוב"י והח"ס ז"ל (בהמעין הנו"ל) האוסרים באיסור גמור מי הוא זה אשר יערב לבו להתיר. (שו"ת המאור ע' תכ"ה בתשובת הרה"ג מוה"ר ישראל וועלץ זצ"ל)

אוכל עם עכ"ם כאוכל עם כלב, ונוגע בו כנוגע במת. ובסנהדרין ק"ד ע"א, כל המזמן כותי לתוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו (מס' מדבר קדמות מ' א' אות י"ד). ועי' במסכת ב"ב דף י' ע"ב, ובספה"ק יסוד יוסף פ' פ"א. ועי' לקמן ע' קמ"ה (נפש ישעי' ע' שמ"ה'ו).

לז.

למנוע עצמו מחלב שנחלב וספק אם עמד שם ישראל

בענין ספק איסור

א) ואם נודמן לאדם איזה מאכל שהוא ספק איסור כמו חלב, שאינו יודע אם עמד ישראל אצל החליבה, או מאכל שהוא ספק אם הוא כשר מחמת שאינו יודע אם נבדק מהדברים הצריכים בדיקה, כמו מתולעים וכנימה וכדומה, והוא מונע עצמו לכבוד בוראו, אז יכוין לקיים ויאמר כפה מלא שהוא מקיים מצות עשה ובחרת בחיים (דברים ל, יט) לפרשו מספק איסור, והוא ממנין תרי"ג לדעת רבינו יונה המובא

בחרדים. ואם ע"פ הלכה מותר, או אפשר להמציא לו היתר, הוא מחמיר על עצמו לפנים משורת הדין, אז מקיים בזה המצוה ואת המעשה אשר יעשון (שמות יח, כ) שהוא מורה על מ"ע לעשות לפנים משורת הדין, והוא ממנין תרי"ג לדעת הסמ"ק. ואם נודמן לו מאכילתו איזה חשש מתערובות איסור והיתר, כמו תערובות בשר וחלב, או בעת פרישתו מזה מחמת גזירות הבורא יכוין לקיים מצות ל"ת לא תבשל גדי בחלב אמו (שמות כג, יט) שהוא נחלק לשתי לאוין, איסור בישול, ואיסור אכילה והנאה, כי הנאה בכלל אכילה. וכן אם אוכל ויש לפניו שני מיני מאכלים על השולחן, והיתה הברירה בידו לאכול שניהם יחד רק מחמת ציווי הבורא הוא מונע עצמו, וכן אם מזדמן לו שנתנו לו בישול שומן במקום חמאה או סכין וכדומה אז קודם פרישתו מזה יכוין לקיים הלאו דלא תבשל גדי וכו', שמשמע או איסור בישול או אכילה והנאה.

(ב) וככה אם נודמן לו חלב או חמאה וגבינה, והוא מסופק אם עמד ישראל בשעת חליבה כידוע כי גזרו רז"ל מפני חלב היוצא מן הטמא, והוא איסור מן התורה מכלל הפסוק (ויקרא יא, ד) אך את זה לא תאכלו שהוא בכלל זה כל היוצא מן הטמא, וכן ביצה מעוף טמא מן הפסוק (שם יז) ואת בת היענה זו ביצתה, והוא הדין לכל האסור כיענה וכביצתה שהוא עוף טמא, דהיינו היוצאין מן הטמא כמבואר ברמב"ם בפ"ג מהל' מ"א, ובגמ' חולין דף ס"ד. וצריך לכוין בשעה שמונע עצמו מזה לקיים זה הלאו שהוא מקיים לאוין דרבנן שהוא מפני חשש לאו מן התורה, וביצה טמאה היא לאו מן התורה אשר דרשו מפסוק ואת בת היענה. ואם מצא קורט דם על הביצה שהוא מדרבנן שגזרו משום דם עוף שהוא מדאורייתא (ויקרא ז, כו) וכל דם לא תאכלו לעוף ולבהמה, ואם נמצא על הקשר של ביצה דם מקום שמתחיל להתרוקם העוף אז אסור מן התורה. (ספר שלחן הטהור).

(ג) לא יאכל אכילה גסה וכו' ובפרט ימנע את עצמו מדברים המזיקים את הגוף וכו' ומכל שכן דכל שכן חלילה וחלילה דבר המזיק לנשמתו אפילו איסור קל של דבריהם כל דהו, ואפילו ספק איסור כאשר כתב הקדוש רבינו יונה זכרונו לברכה בכרכות ריש פ"ק וכו' ובעוד נפשו ותאוותו בו ישים דעתו ומחשבתו בתורה שלא להמרות בזה עיני כבודו יתברך חלילה, ומחמת זה כח נפש הקדושה מתנוצץ עליו. והאדם העושה זאת בשלימות גמור מחמת יראת אלקים שעליו שלא יכנס לגדר שמנת עבית כשית ויטש אלק' עשהו וגו' ונאמר פן תאכל ושבעת ורם לבכך ושכחת וגו', הנה בזה קונה לו חלקו נפש שבנפש אשר בקדושה כשלימות עכדה"ק (מסה"ק סידורו של שבת שורש החמישי ענף ב').

(ד) ועי' במו"ש סוף פ' שמיני, וזל"ק שמי שמיקל לעצמו אפילו בדבר שאינו רק חומרא בעלמא, אפילו יתנהג בדרכי החסידות והפרישות מכל הצדדים ושוקד על

פתחי תורה יום ולילה, לא יוכל להשיג התורה והקדושה כמו שמוכא בתוס' בשם ירושלמי, עכ"ל (נפש ישעי' ע' שנ"ז).

(ה) אשרי למי שאינו נכנס בספק הוראת אכילה ולא בספק הוראת עבירה.

בספר הקנה דף קלב כ' וז"ל, ושמע בני כי פעם אחת הלכתי לכרכי הים וראיתי אדם אחד צד דגים והעלה ברשת שלו ז' דגים וזרקה לשמים ויצאה פס יד וקבלה, שמע קול ואמר מזומנין לך לעוה"ב, ואמר לי לעולם לא נכנסתי לא בספק הוראת אכילה ולא בספק הוראת עבירה. ואמרתי לו אשריו ואשרי יולדתו עכ"ל.

(ו) וכן מוכא בספר אבות דר' נתן פכ"ו לא תבא לידי ספק שמא תבא לידי וודאי. וכן מוכא בספה"ק מפני מה אמרו שאשם תלוי חמור יותר מודאי כי על ספק איסור אינם עושים תשובה כדבעי כמו בודאי איסור. וכן כתב השלה"ק האוכל מדברים המותרים וכשרים אז יש במאכל זה צד קדושה ונפשו תשבע ונהנית מאכילה זו וז"ש וצדיק אוכל לשובע נפשו וקשה והא הנפש אינו אוכל, אלא שאדם צדיק מדקדק במאכלו שיהי' מן המותר כפיך ושאינ' בו שום חשש וספק איסור כלל וכלל אז נפשו שובע. וכל שינהג כן בכל הנהגות הנזכרות בודאי יתקיים בו הכתוב והתקדשתם והייתם קדושים ויהי' מרכבה להקדושה העליונה ויזכה לכל טוב העליון (נפש ישעי' ע' שנ"ח).

(ז) אמרינן בגמ' (עירובין י"ג) תלמיד ותיק הי' ביבנה שהי' מטהר את השרץ בק"ץ טעמים. ולכאורה מה נפקא מינה בהודעה זו, וגם מה חריפות הוא זה לטהר את השרץ שהתורה טמאתו בפירוש, והלא חריפות של הכל הוא, אך כוונתם בזה היתה, להורות מוסר השכל לבני אדם ולהודיעם איך הם צריכים מאד להזהר מהיצה"ר, ולא יאמר שהוא גדול בתורה ויודע את האסור ואת המותר, כי כל אדם יש לו יצה"ר שלו, והוא יודע כמה פנים בחריפות של שקר להתיר את האסור, והא ראי' כי השרץ הוא איסור מפורש בתורה מ"מ נוכל לטהרו בק"ץ פנים (שער בת רבים עה"ת).

(ח) כתב הר"ן בתשו' (הוכא בתשו' הריב"ש סי' ש"צ) ששאלו אותו אם מותר לקרות במגילה אשר לרוב הפוסקים היא כשרה, ורק לחד פוסק היא פסולה. והשיב שבאם איש א' יצטרך לילך על גשר, אשר כולם יאמרו שהוא גשר חזק, ורק שר חכם אחד יאמר שהוא גשר רעוע, וסכנה היא להלוך עליו, הלא בודאי לא ילך שום איש על גשר זה, וא"כ על עניני הגוף יחשוב האדם להחמיר כ"כ, א"כ ק"ו ב"ב של ק"ו שיש להחמיר בעניני הנפש, לעשות המצו' על צד הכשרות והיותר טוב בכירור גמור עכ"ל הר"ן זל"ה (נפש ישעי' ע' צ"א).

לח.

**ליקוט קצר המחזיק מרובה בנושא חלב עכו"ם שאסף התייר הגדול הגאון
הנורא בעל המחבר ילקוט מעם לועז זצ"ל**

דין החלב שחלבו גוי

א) ודעו שהחלב היוצא מבהמה טמאה אסור באכילה שהיוצא מן הטמא טמא (טוש"ע יו"ד סי' קט"ו, רמב"ם פ"ג מה' מ"א) ולכן הדין הוא שחלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, אסור, היינו חלב שחלב הגוי בכיתו, אסור לקנותו, לפי שחוששים שמא מבהמה טמאה הוא. ואפילו אם אנו יודעים בבירור שאין לגוי בהמה טמאה בכיתו, אלא כל בהמותיו טהורות, אפילו כן חוששים אנו שמא הביא חלק מקום אחר ששם יש בהמות טמאות ועירבו עם החלב שלו. ואין היתר לחלב שחלב גוי אלא אם כן הישראל עומד בשעת חליבה (הש"ך ופ"ח וכנה"ג בהגב"י אות כ' ופ"ת ולחם הפנים, ועי' במור"ם בת"ח והרדב"ז סי' ע"ה) ואם הגוי אינו נותן לו ליכנס לכיתו, צריך הישראל לעמוד בחוץ ע"י הדלת ולראות הכלי שיהיה מנוגב מכל טפת חלב שהיתה בו קודם לכן. ובאופן זה מותר לאכול החלב אם הוא יודע בבירור שאין בהמה טמאה בתוך ביתו, שאז אין לחשוש משום דבר. אבל אם אינו יודע אם יש שם בהמה טמאה אם לאו, לא די בזה שהישראל עומד בחוץ, אלא צריך לראות החליבה מתחילתה ועד סופה.

ב) (מור"ם שם ומפתחות הכנה"ג שבסו"ס קול בן לוי סי' קנ"ט) ואם לקח חלב שחלבו גוי והישראל לא ראה, וכישלו בקדרה, הרי מלכד החלב גם הקדרה נטרפה ויש להגעילה אף מספק. (ט"ז ולחם הפנים בשם האו"ה ומפתחות הכנה"ג שם) ואפילו אם לא כישלו אלא שהה בכלי כ"ד שעות, אוסר הכלי, ויש להגעילו, והיום בעונות האיסור הזה נראה קל בעיני הבריות ושותים חלב של גוי והוא בעיניהם כהיתר. ואינם יודעים שזה ספק איסור תורה, כמו שאסור לאכול דבר שהוא ספק חלב ספק שומן. ואפילו אם נניח שהחלב של בהמה טהורה, לא יצאו מידי איסור, שהרי עברו על גזרת חכמים ועל ההסכמה שגזרו התנאים של המשנה שאמרו חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, אסור. (כנה"ג בהגב"י אות ז' וט' בשם האו"ה ושערי דורא בשם רש"י) ולכן כל האוכל חלב כזה עובר על לא תטוש תורת אמך, היינו שמזלזל בתקנות חכמים ועל זה נאמר ופורץ גדר ישכנו נחש ח"ו. ואסור לשתות חלב גוי אלא על פי התנאים שכתבנו, ואלו הטוענים שאין לחשוש לחלב בהמה טמאה מפני שחלב זה יותר יקר, הרי טענה זו כוזבת ביותר, שהרי בודאי מי שהולך לגוי ומבקש לקנות חלב חמור מפני שהוא צריך אותו לרפואה, אז הגוי מוכר לו ביוקר. אבל אם אין דורשים לחלב, בודאי

לא ישאיר הבהמה בלי לחולבה (פרי תואר בשם הרשב"א ועי' פר"ח שם) ובודאי הוא מערב חלב זה באחר. ובזמן שהוא חולב שאר הבהמות הוא חולב גם הבהמה הטמאה. (פר"ח שם) וטענה זו יפה רק במקומות שמוכרים חלב בהמות טמאות לחוד ושל טהורות לחוד, וחלב הטמאה מוכרים יותר ביוקר כי הוא שמן יותר, ואז אנו אומרים שלא מערבבים, לפי שנמכר יותר ביוקר. אבל בכל אותם המקומות שמוכרים רק סוג אחד של חלב סתם, אין הדברים אמורים, ולכן חוששים שמא עירבב הגוי חלב מבהמה טמאה.

(ג) (מור"ם שם סק"א) וחלב גוי אסור, בין שחלבו הגוי ובין שחלבו עבד או שפחה של ישראל, כל זמן שאין ישראל רואהו חולב. ואם שלחו עם הגוי ילד ישראל בן ט' שנים או שהוא ילד חריף, אפילו פחות מכן ט', מותר לשתות החלב שחלבו העבד, שחושש לערבב, פן יספר הילד.

(מוהריב"ש שם) חלב שחלבו הגוי בפני קראי אחד, אם הקראי רוצה לשתות מחלב זה, גם הוא שותה, ואם הוא אינה שותהו, אבל אומר שהגוי חלבו מבהמה טהורה, אינו נאמן ואסור באכילה (ילקוט מעם לועז).

(ד) והנה רש"י ז"ל כתב על האלף וקראתי לך מינקת מן העבריות שהחזירוהו על מצריות הרבה ולא רצה לינוק למי שהוא עתיד לדבר עם השכינה לפיכך לא רצה לינוק מטמא מפני שעתיד לנבא לישראל מפי השכינה.

והרמב"ן כתב מה שאסרה לנו אלו הטמאים כי הטמאים מולידים בנו טבע אכזריות בגוף האדם וישראל עם קדוש צריכים להיות מידות החסד ולעתיד לבא עתיד הקב"ה לדבר עם כל איש מישראל כמו שנאמר וניבאו בניכם ובנותיכם ונמצא כיון שהקב"ה ידבר עמהם והאיך שייך שהפה שאכל טמא ידבר עמו השכינה וזה הרמז וידבר וכו' לאמר אליהם לכל אחד ואחד לכן לא יאכלו דבר טמא. וכן כתב ספר חומת אנך שמות אות י"ב מי אנוכי וזה לך האות וכו' אפשר כמו שאמרו חז"ל שטעם שמושה רבינו נכבה בפיו שנטל הגחלת וכו' כי בתיה בתחילה נתנה למינקת מצרית ולא ינק אך נפלה טיפת חלב טמא על שפת היאור ושם נכבה שעתיד לדבר עם השכינה וצריך שיהי' נקי אף ממגע חלב טמא (ספר קדושת לוי פ' שמיני).

לט.

גבינות גוים

(א) ודעו (הרמב"ם פ"ג ממ"א ופר"ח שם ס"ק ט') שהחלב של בהמה טמאה אינו נקפא, ואם מערבכים חלב של בהמה טמאה עם טהורה, החלב של הטהורה נקפא והחלב של הטמאה אינו נקפא, ונשאר כך עם מי החלב, אם כן מן הדין היה שגבינות גוים יהיו מותרים, כיון שהחלב טמאה אינו נקפא, אבל חכמי המשנה הקדמונים אסרו גבינת גוים מפני איסור אחר, לפי שהגוים שמים שם הקיבה כולה עם עורה ויש כאן ב' איסורים, האחד (תוס' ע"ז פ' אין מעמידין והט"ז שם ס"ק ט') הוא איסור בשר בחלב, שהעור דין בשר יש לו ונמצא שמקפאין החלב בבשר. ואעפ"י שיש בחלב יותר מששים כנגד הבשר, אינו בטל בששים כמו שאר איסורים, כי יש לנו כלל: דבר המעמיד אינו בטל בששים. ר"ל כל דבר ששמים אותו כדי להקפיא, אינו בטל, כי הוא העיקר. והאיסור השני שיש בגבינת גוים, ששמים שם עור של נבלה, אם כן יש ב' איסורים: בשר בחלב ונבלה, ולכן אסרו גבינות של גוים.

(טוש"ע שם בשם הרמב"ם) ואע"פ שאנו יודעים בכירור שלא הקפאו את הגבינה בקיבת בהמה אלא בעשבים, שיש מקומות שמעמידים הגבינה בעשבים, אסורה (כ"מ מלשון הרמב"ם וכן הבין הלח"מ שם, ועי' ת"ה שם, ופר"ח סי' קי"ד ומגלת ספר דס"ד) שבשעה שחכמי המשנה אסרו הגבינה, אסרוה בסתם, בין אם נקפאה ע"י עור בהמה ובין ע"י עשבים. וכל האוכל חלב גוי או גבינת גוי מכים אותו מכת מרדות.

(ב) (כנה"ג בהגב"י אות כ"ט וס' בני דוד פ"ג מה' מ"א) וגבינת הקראים יש לה דין כמו גבינת גוים, מאחר שאינם נוהרים בבשר בחלב לא איכפת להם אם מעמידים הגבינה בעור הקיבה. ונתברר בעדות ברורה שהם שמים הקיבה עם העור, אם כן יש כאן ב' איסורים. של בשר בחלב ושל נבלה, כי שחיטתם נבלה. ואפילו אם נשבעים שעשו הגבינה בהכשר, אינם נאמנים ואסורה הגבינה באכילה כמו גבינת גוים (ילקוט מעם לועז).

מ.

חמאת גוים

(א) ודעו שחמאת גוים אין בה חשש של אחד האיסורים הנ"ל, שאינה נעשית בקיבה. וכן אין חשש משום חלב בהמה טמאה, שהרי רואים שנקפאת, וכתבנו לעיל

שחלב בהמה טמאה אינו נקפא, ולכן לא גזרו עליה חכמי המשנה והיא מותרת. ויש מקומות שנוהגים בה איסור, שמא הביא הגוי קצת מחלב טמאה, ונשאר בלי לקפוא (פר"ח שם ס"ק כ"ב) ואפילו באותם המקומות שנוהגים לאוסרה אם מטגנים אותה קודם באש עד שנעשית חלב, מותר, שאין בזה חשש.

(ב) (פר"ח שם סקכ"א, וכנה"ג בהגה"ט אות י"א בשם מהר"א ן', ועיי"ש) וכן השמנת של גוים, אם נמכרת יבש מותרת מפני הטעם שאמרנו בחמאה. אבל אם נמכרת בקערה וכו' אסורה (כנה"ג שם בהגהב"י אות נ"ו ועי' פר"ח סקכ"א) ויש איסור בשני האופנים (כנה"ג בהגה"ט אות י"ד, מט"א ח"א סי' ל"ג) והריקוטה של גוים אסורים באכילה.

(ג) והיוגורט של גוים אסורה. ואע"פ שכתבנו לעיל שחלב בהמה טמאה אינו נקפא, זה דוקא כגבינה וחמאה שהשומן נקפא והמים נשארים לחוד, אבל ביוגורט רואים שגם המים נקפאים, סימן שהמעמיד הוא חריף, אנו אומרים אף אם היה בו חלב טמאה היה נקפא, ולכן אסור היוגורט של גוי. ומה שעושים אחרים ששמים היוגורט לכלי ושופכים שם מים ומנחים אותם להתמצות, אין בזה תקנה, שהאיסור במקומו עומד.

(ד) שו"ת נחלת שבעה סי' כ' ולחם הפנים) ואם יצא דם עם החלב אסור לקנות חלב זה, אם שהה בכלי כ"ד שעות נאסר גם הכלי, ויש להגעילו.

ואע"פ שכתבנו למעלה שחמאת גוים מותרת (פר"ח שם סק"ח) אבל זה מקרוב נדפס ספר של אדם גדול מאד ששמו רבי חיים ן' עטר ז"ל הכותב בספר ששמע מעדים כשרים שעכשיו נתחכמו האומנים הגוים וכדי שיצא הרבה חמאה מערכבים חלב של גמל בחלב טהורה ואומרים שמוציא הרבה חמאה. והחמאה ירוקה במצקת. לכן כל בעל נפש לא יאכל חמאה זו בעלת הצבע הירוק קצת, מאחר ששמע הרב מפי עדים כשרים (ילקוט מעם לועז).

(ה) יש מין כעך (פרעטזעל) הנעשה מקווינלען פרעטזעל קאָ. שנקרא מאה אחוז שמן קארן פרעטזעלס שנעשה עם פוטער ואין לאכול אותם עם בשר או אחר בשר, ואין זכר לפוטער על השק, אע"פ שיש שם "יו". יש פרעטזעלס מבית החרשת הנ"ל שהם כן בלי פוטער, ועליהם יש "יו" וגם פארעווע (המאור).

הערת העורך: הרב הכתוב שכח לעורר אם החמאה היא מחלב ישראל ואם השמן הוא מבהח"ר דסמכא (המאור קונטרס קע"ח).

מא.

מספר שש"ת להגה"צ מוהר"ר דוד פעלדמאן זצ"ל (בעמח"ס מצודות דוד)

בענין מארגאריין, קונסט בוטער

(א) בס' דרכי תשובה סי' קט"ו סק"מ וז"ל בקיצור:

ועתה בזמן הזה שהמציאו לעשות "קונסטבוטער" או "מארגארינא-בוטטער" (שנעשה מחלב וממח עצמות נבלות וטריפות) דומה בטעמה וריחה ומראיתה כחמאה ממש עד שאי אפשר להכירה. ובכן בהאסיפת הרבנים שהיתה בשנת תרס"א בק"ק אוהעל והיינו שם לערך ע"ב רבנים ונגמר בינינו דגם המקומות שבמדינותנו שנהגו היתר בחמאה של עכו"ם מוכרחים מעתה לנהג בה איסור ואין לקנות אפילו מבני הכפרים המביאים למכור בשוק ואומרים שהוא מפורתם, ולא מטעם גזירה אלא מחשש איסור דאורייתא וכן נדפס בקול קורא להזהיר לכל שמהיום והלאה יחישו לנפשם ויחדלו ממנה. עכ"ד. וכעת נמצא עוד מין קונסטבוטטער שנעשה מקאקאסניסע ומשתמשים בה גם לכשר (ונ"ל דצריך להניח המעטפה שמונח בה על השולחן כשאוכלין אותה עם בשר דומי' דחלב שקדים, עי' יו"ד סי' פ"ז סעי' ג') אפילו למהדרין, ובלבד שתעשה תחת השגחת רב ירא שמים (מצודת דוד), (וע"ע בס' נפש ישעי' דף קצ"ד).

(ב) מארגארינא היא הנקרא בספר האחרונים קונסט בוטער (חמאה מלאכותית) שמשתמשים בה למאכלי חלב או למאכלי בשר, עיקר עשיית מארגארינא הודו "קאקוסניס" או משאר צמחים, יש לבדוק אחריה ואין לאכלה אלא אם היא עשויה תחת השגחת רב מומחה וירא שמים, כי מארגארינא האסורה עשויה משומן נבילות וטריפות, ואפילו אם עשויה מצמחים וכתוב על המעטפה וועדז'טעיביל עדיין אין אנו בטחים שנקיה היא מתערובות איסור, ואם אינה עשויה תחת השגחה הראויה יש לחוש לתערובות שמן דג טמא הנ"ל או שעשויה בכלים שעושים המארגארינא האסורה.

וזה שנים אחדות שנקראתי לעיר הקרובה אלינו לראות את מעשה המארגארינא הכשרה העומדת תחת השגחת רב מפורסם, והיו עושים כל ימות השבוע מארגארינא אסורה ורק אחת לשבוע או לשבועים היו מגעילין את הכלים והמכונות לעשות מארגארינא כשרה, ובאתי ביום ב' כבוקר לבית הרב והלכנו יחד לבית התעשייה להשיח על ההגעלה, וסיפר לי הרב כי התנה עמהם שכל המכונות ישבתו בשעה שעושים המארגארינא הכשרה במכונה האחת, מפני שכל הקנים והצנורות מחוברים ופתוחים זה לזה. וכן צוה עליהם שינקו כל הכלים ויעמדו מעת לעת בטרם שיגעילו אותם והם עושים זאת בסוף השבוע וכיום ראשון שוכת בית החרושת מעבודתה, וכיום

ב' בכוקר מגעילים. ויהי כי באנו אל בית התעשיה והתחילו להרתיע הגדולה התכונני בה וראיתי שאין האור מהלך תחתיה רק בקני הקיטור מכניסים הבל לתוך המים שביורה להרתיען, בינתיים התחילו המים להעלות אבעבועות גדולות והיה נראה כמו שמעלה רתיחה, והרב הראה לי באצבעו "הנך רואה איך שמבשל ומבעבע, הוצאתי את ידי משרוילי והכנסתיה לתוך המים המבעבעים, והרב עמד נרעש ונפחד, משחומם על המראה שעשיתי כבנתיה דרב נחמן דבחשין קדרייהו בידייהו (גיטין מ"ה). ובאמת לא היו מרותחין כל עיקר, רק על ידי ההבל שבא מהקנים התחילו המים לבצבץ מהרוח שנכנס בהם ואין זה הגעלה כלל.

(וכן אירע לי בבית אפיית המצות שרצו להגעיל שם איזה כלים והיו נוהגין כן תמיד, היו מכניסין קני הקיטור לתוך יורה גדולה מים צוננים, ובשעה שהמים התחילו להעלות אבעבועות היו זורקין לתורה הכלים להגעילם, ועכתי על ידם זמן רב עד שאחר שהוציאו קני הקיטור מהיורה המים היו מרותחין ומעלים אבעבועות מאליהן, אז הרשיתי להכניס את הכלים וגם נתנו אבנים מלובנים לתוך היורה, עפ"י פקודתי, שלא יצטננו תיכף אחרי הוצאת קני הקיטור).

אחר כך פניתי הצדדים וראיתי כי באמת הפינות עושים מארגארינא האסורה, מוכן כי הרב התרגז על העושים, ועשה מה שעשה, אבל מתחלה סמך עצמו על התנאי שהתנה עמהם ולא דקדק היטב אחריהם, וסלקתי ידי מזה, והתחקתי כי אין לסמוך על השגחת סתם רב או משגיח אפילו גדול וירא שמים, אם איננו מומחה לאותו דבר. וזה לא כביר הגיעני מכתב מרב אחד מהרושם שהוציא מבקורו בבית חרושת לתוצרת המארגארינא עצמה, תשעים אחוזים ויותר מהפרוצס שם נעשה בצונן לגמרי, מיד לאחר שהשמנים ויתר המינים מתערבים יחד, התערובות מתקרר במצנן, ומאז עד גמירא הכל נעשה בצונן בכלים גלויים או מכונות הנטלים לפרקים, (כמעט שאינו זוכר שם שום צנורות שיש לחוש בהם לשירור בעין של שמן איסור).

לעומת זה לענ"ד נקודת הכובד היא בהחומר, זאת אומרת בהשמנים השונים שמהם נוצרה המארגארינא, אמנם כמובן כולם של צמחים הם, אבל רובם ככולם עוברים פרוצס של זיקק בבתי זיקוק, והפרוצת הוא על ידי חום גדול מאד הרבה יותר מרתיחה, גם כשמבטיחים שהשמנים הללו מזדקקים במכונות וכלים מיוחדים רק לזיקוק שמן צמחים, אין ערבה שלפעמים ובשעת הדחק הם מזקקים בהם שמן וואלפיש שהוא גם כן תערובות האיסור היחידי שבמארגארינא האסורה. השגחה בענין זה הוא מן הנמנע לגמרי, בפרט בתנאי ההספקה הנוכחיים, כי היה צריך להשגיח על כל זיקוק השמנים שבמדינה. באמת זה מטיל חשש על כל מיין שמן של צמחים שהוא כמעט בלי יוצא מן הכלל, ואם לא ניקח בחשבון צדדי ההיתר ודעות המקילין כמו

אמנקהא קפדי, סתמן אינם בני יומן, אומן לא מרע אומנתי' שעת הדחק כדיעבד דמי, ולצרף גם כן את הסכרא ששמן תנינים הנ"ל הוא נותן טעם לפגם בכל שמן אחר, וגם לאחר הזיקוק הגמור עדיין פוגם קצת שאר שמנים, וכידוע שהמרגארינא האסורה גם המשובחת ביותר היא גרועה וזולה מהכשרה: כמעט לא מצינו ידינו ורגלינו בהיתר שום שמן צמחים עכ"ל הרב במכתבו אלי.

וכדברי הרב הנ"ל שמעתי בשם איש נאמן סרסור למכירת שמנים שיש לו מהלכים בבתי חרשות הגדולים, כי רובם ככולם יזקקו לעת הצורך גם שמן דג טמא הנ"ל. ועצתו כי בעל נפש יחוש לעצמו ויהדר אחר שמן הבא ממדינות אלו שאינו מצוי שם שמן דג טמא הנ"ל:

והנה אם לא היה החשש בהשמן עצמו רק משום פליטת כלים ובליעת איסור בודאי כיון שנתפשט היתרה ומשתמשים בה בכל בתי ישראל, ואי אפשר למנעם מזה, ורוב הצבור או כולו אינן יכולין לעמוד בלתי, על כרחנו למשכונני נפשין לחפש אחר צרדי ההיתר, וגם ליקח בחשבון שהמרגארינא הכשרה, ואמנם מה שכתב הרב הנ"ל "כמובן כולם של צמחים", לבי נוקפי על זה. ושמעתי מסוחר שמחוך למדינתנו שבעל בית החרושת הראה לו שמן קפוי ולבן מדג טמא הנ"ל ולא היה אפשר להבדיל ולהכיר לא במראה ולא בריח בין של צמחים לשל דג טמא ודומה ממש להשומן שמשמשים לבשול הנקרא "קוקינגפאט" ואפשר דנבדל בטעמא אפילו אחר הזיקוק.

גם כפי שראיתי או בביקורי את בית חרושת המארגארינא, שהיו מונחים על עגלות קטנות כמה חיבות של מארגארינא אסורה שעשויה בתבניתה כמו הכשרה, ועלול מאד להתחלף אפילו בלי כוונת המחליף שנחשדהו שהחליף בכיון, מפני שכשרה מחירה יותר מהאסורה, כי אי אפשר להכירה רק אחר שנתעטפה בהנייר שכתוב עליו "מארגארינא כשרה" (גם קולא זו הקלו בה במדינות אלו, שמסתפקין רק בהמעטפה שאפשר בנקל להסירה ולהניחה על האסורה, שאעפ"י הדין היינו צריכין לשתי חותמות כמבואר בגמ' ובש"ע יו"ד סי' קי"ח סעי' א'. וזכורני כי בארץ אשכנז היה החותם שקוע בדפוס והאותיות "כשר" היו בולטות מהמארגארינא עצמה, כמו שאנו רואין עתה בהגבינה ההולנדית שהאותיות כשר בולטות מהגבינה עצמה, ודבר זה בנקל לתקן) וצריך להשיג בעינא פקיחא שלא תתעלם מן העין.

מכל הנ"ל נראה שמדי ספיקא לא נפקא, וע"כ קובלני עליהם נדיבי עמנו, למה תעמוד מרחוק, מדוע לא תשמעו לקול הרבנים שיחי' המבקשים מכם לייסד בית חרושת כשר לתעשיית השמן והמארגארינא, ולהוציא עצמנו מספיקות וחששות.

ולגבב קולות באיסורי דאורייתא, הלא בזה תזכו את הרבים ותשגו ותעשו חיל, ומתן שכרה בצדה!

מב.

**וואס מען ערייכט צוליב מסירות נפש אויף כשרות
(פון די הייליגע ספרים)**

(א) יעדן טאָג וואָס מען היט זיך אויס פֿין מאכלות אסורות, צוליב דעם וואָס השי"ת האָט אַזוי באַפוילען, אויסערדעם וואָס מען איז זוכה אַז די נשמה בלייבט הייליג, זי ווערט נישט טמא! און מען איז זיך מציל פֿין פייער פֿין גיהנם! באַקומט מען שכר פינקט ווי מען וואָלט געטוהן פֿאַקטיש אַ מצוה (וכדחז"ל שבת קי"ט, ישב ולא עבר עבירה כו' ע"ש), און נישט בלויז איין מצוה נאָר לויט וויפיל איסורים די מאכלים האָבען ענטהאַלטען, צ.ב.ש. מען האָט זיך אַפּגעהאַלטען פֿין מאכלים וואָס קענען האָבען אין זיך מערערע מישונגען פֿין איסור איז יעדע איסור פֿאַרעכנט פֿאַר אַ מצוה, אַזוי זאַמעלט זיך אָן דורכן לעבן טויזענטער און מיליאָנען מצות.

יעדע מצוה וואָס מען טיט באַשאַפט מען דערמיט גלייכצייטיג אַ מלאך, איז מען במילא דורך די טויזענטער מצות אויך זוכה צו שווערע טויזענטער הייליגע מלאכים וואָס זאָלען פֿאַר אים מלמד זכות זיין ער זאָל זוכה זיין צו אַלעם גוטען, [דאָס איז אויסער אַלע אַנדערע מצות].

(ב) דורך שמירה פֿין מאכל"א ציהט מען אויף זיך קדושה פֿון אויבען (יומא לט), און מען ווערט געהייליגט לויט די מאָס אויף יענע וועלט (שם, אדם מקדש עצמו בעוה"ז מקדשין אותו לעוה"ב) און דער וואָס פירט זיך מיט שמירה אַגאַנץ לעבן, מיט פּלאַג, וועט אַודאי געמערט ווערן דורכדעם די קדושה פֿין זיין נשמה לעתיד גאָר גאָר הויעך.

(ג) זיין נאָמען ווערט אין הימעל אַנערקענט יעדן טאָג צו שיינקייט און לויב, און דער בורא כל עולמים אַליינס זאָגט עדות פֿאַרן פּמליא של מעלה אויף זיין אויפפירונג.

(ד) דורך שמירה פֿין מאכל"א איז מען זוכה פֿאַר זיך און פֿאַר דורי דורות (אַלע דורות שפּעטער) אויך פֿאַר זיי וועט געדענקט ווערן דער זכות.

(ה) מען איז זוכה דורכדעם צו האָבען קינדער, צדיקים, גיטס פֿאַרכטיגע שטאַרק גענוג צו קעמפּן קעגן יצה"ר.

(ו) אויך זאָל מען וויסען און געדענקען אַז דורך דעם וואָס מען שטאַרקט זיך

קעגן יצה"ר אפילו מען איז א פשוטער מענטש נישט קיין תלמיד חכם וועט מען זוכה זיין אז דאָס ליכטיגקייט פֿין באַשעפער וועט זיין אַ עטרה אויף זיין קאָפּ לעתיד, פינקט אַזוי ווי אויף די גדולי התורה, פֿין זיין חלק זאָל זיין אונזער חלק! פֿירט אויס דער חפֿץ חיים ז"ל, (שם פ"ט).

מג.

יעצט וועלן מיר צוקומען צום תענוג הגן עדן

(א) דער מדרש זאָגט (רות פ"ה) אַמאָל פלעגט אַ מענטש טוהן אַ מצוה און דער נביא האָט עס פֿאַרשריבען, יעצט ווען אַ מענטש טיט אַ מצוה ווער פֿאַרשרייבט עס? אליהו שרייבט עס אויף! און דער מלך המשיח, מיט השי"ת שרייבען עס אינטער!

(ב) און דאָס איז זיכער אַז די וואָס געבן אַכטונג אויף מאכל"א וועלען זייערע זכיות אויך פֿאַרשריבען ווערן דורך משיח און אליהו, און לעתיד לבא, וועלן זייערע מעשים אויפגעדעקט ווערן פֿאַר אַלעמענס אויגען צו לויב און פראַכט ווי דער תרגום זאָגט אין סוף קהלת (עה"כ סוף דבר הכל נשמע) אַז לעתיד וועט אַלעס אויפגעדעקט און מפורסם ווערן, סיי די עבירות, און סיי די זכותים, ווי שטאַרק וועט מען זיך דאַמאָלט פֿרייען אויף יעדעס מאָל וואָס מען האָט זיך מוסר נפש געווען קעגן מאכל"א, וואָס דורכדעם וועט ער זוכה זיין צו דעם גרויסען כבוד אַז זיין נאָמען זאָל זיין פֿאַר אַלע אידען אַ צייכען און אַ פראַכט אויף אייביג, ע"כ.

(ג) שטעלט אייך פֿאַר חשובע ברידער! ווי ווייט מענטשען זיכען זייער נאָמען זאָל געגרויסט ווערן צווישען מענטשען, סאָך לאַזען זיך קאָסטען געלט, געזינט, שווערע פלאַג, זייער נאָמען זאָל זיין באַקענט ביים וועלטס אידענטום, כאַטש דאָס איז בלויז אַ צייטווייליגע זאַך, ווי די וועלט זאָגט יעדע סענואַציע דאָרט דריי טאָג, און נאָכדעם אַראָפּ פֿין סדר היום, היינט איז דער גרויס, און שפּילט אַ ראָלע, און מאַרגען דער צווייטער, איבערמאָרגען דער דריטער, כ"ש נאָכן געזעגענען זיך פֿין דער וועלט בלייבט אַודאי פֿין די אַלע זאַכען גאַרנישט, נאָר העכסטענס אַביסעל ווייניגער שכר אויף יענע וועלט צוליבן כבוד געניס פֿין דער וועלט, (כמבואר בס"ח בכמ"ק ואכמ"ל).

(ד) אָבער די מצות וואָס מען פּלאָגט זיך דערפֿאַר, און קיינער ווייסט אפילו נישט דערפֿין ווי מסירות נפש אין געביט פֿין כשרות, ווערט דורכן באַשעפער אויפגעדעקט און צושפּרייט לעתיד, וואָס ברענגט אומענדליכע כבוד און פראַכט נישט בלויז פֿאַר איינס אָדער צוויי טאָג.

און דאַמאָלטס וועט מען שוין שווער אָפּזייען [צוועהנדיג דעם גרויסען

שכר פאר יעדן שטיקעל ביסען וואָס מען האָט זיך אָפגעשיידט דערפֿין ביים לעבן] טראַכטענדיג וואָס פֿאַר אַ נער און טיפּש בין איך געווען האָבענדיג די געלעגענהייט אַזוי גרינג זיך אָפצושיידען פֿין חששות'דיגע עסענוואָרג, און געלאָזט דאָס אַרויסגליטשען פֿין די הענט, וויפֿיל געלט און כּח וואָלט מען גערן אַוועקגעגעבן דאַמאָלטס פֿאַר אַ מלאַך וואָס זאָל זיין בכּח אים צוריק צוברענגען אויף די וועלט אַריינצוכאַפּען נאָך אַ חומרא, און נאָך אַ חומרא, אָבער אַזאַנס עקזיסטירט נישט! צוריק גייט שוין נישט!! עס איז שוין פֿאַרפֿאַלען!

(ה) דעריבער ברידער טייערע האָט רחמנות אויף זיך! יעצט זענט איר אַלע דאָ (חיים כּולכם היום), נאָר יעצט האָט איר די גאָלדענע געלעגענהייט צו הייליגן דעם באַשעפּערס נאָמען מיטן אָפּזינדערן זיך פֿין אַלערליי מפּוקפּדיגע און פרעמד פֿאַבריצירטע עסענוואָרג, וואָס דער שכר דערפֿאַר איז אומגעווער גרויס, ווי אויבענדערמאָנט לאָזט דאָס נישט אַרויס פֿין די האַנט! האָט רחמנות אויף זיך זעלבסט! ווייל קיינער לעבט נישט אייביג! יעדער וועט מיזען אָפּגעבן אַמאָל דין וחשבון!

(ו) נאָך דאָרף געדענקען דער וואָס טיט זיך אָפּזינדערן פֿין כל ערליי מאכלות אסורות מיט מסירות נפש! אַז אַנשטאַט דעם וואָס ער האָט זיך מצער געווען אויף דער וועלט און נישט געוואָלט געניסען פֿון אַלעם וואָס די אויגען גליסטען אויב עס קען זיין דערביי אַ חשש איסור,

דאָס לעתיד וועט דער רבש"ע מאַכען אַ גרויסע סעודה פֿאַר די צדיקים, וואָס ווי באַוואוסט וועלען זיך באַטייליגען. ביי די סעודה אַלע הייליגע צדיקים פֿין אַלע דורות, אָנגעהויבען פֿין די אבות העולם, נאָכדעם משה רבינו ע"ה, דוד המע"ה, דער מלך המשיח, מיט אַלע אַנדערע נביאים, צדיקים חכמים פֿין אַלע צייטען.

(ז) און דאַמאָלטס וועלן נאָר זוכה זיין, צו זיין ביי די סעודה די וואָס האָבען זיך אָפּגעהיטען פֿין מאכל"א, און די וואָס נישט, וועלען מיזען געצווינגענערהייט זיין אפגעשיידט פֿין די הייליגע חברי"א.

(ח) וויפֿיל לויב און דאַנק ווערטער וועט געבן דער אָפּגעהיטענער פֿאַרן באַשעפּער וואָס האָט אים מזכה געווען בייצוקומען דעם נסיון ער זאָל נישט אינטערגעבן דעם שווערן קאַמף קעגן יצה"ר, טראַצדעם וואָס אַנדערע זענען דורכגעפֿאַלען, וואָס בלויז אין דעם זכות האָט ער יעצט זוכה געווען צו דעם גרויסען כבוד צו קענען געניסען פֿין די סעודה, (חפץ חיים שם פ"י).

(ט) אין אותיות דר"ע שטייט אויספֿירליך וואָס פֿאַר אַ כבוד יעדער באַזונדער האָט, ביי די סעודה [אויסער דאָס עצם באַשיינען ביי אַזאַ מסיבה פֿין אַלע צדיקים] מיר וועלען ציטירען זיינע רייד.

דָּאָרט שטייט פֿאַלגענד: יעדער לויט זיין כבוד [מיינט מען מדריגה] וועט זיין געקליידעט מיט קעניגליכע קליידער, און אַ קעניגליכע קרוין, צוזאַמען מיט צירונג פֿין פערל וואָס נאָר קעניגן טראָגען.

(א) יעדער איינער וועט זיצען אויף אַ גאָלדענעם שטיהל, און פֿאַר יעדן, אַ טיש פֿין פערלשטיין, און אין יעדענ'ס האַנט אַ גאָלדענעם בעכער אויסגעצירט מיט טייערע עדעל, און פערלשטיינער, וואָס איז אָנגעפילט מיט סם פֿין לעבן, און אַלע זיסע מיט גשמאַקע שפייז פֿין גן עדן ליגט פֿאַר זיי אויפן טיש.

(ב) פֿאַר יעדן איינעם שטייען דריי מלאכים אים צו באַדינען. פֿין קאָפּ קימט אַרויס אַ שייך, און בליצען גייען אַרויס פֿין מויל, און דאָס גלאַנץ פֿין פנים גייט פֿין איין עק וועלט ביזן אַנדערן, אַזוי ווי די שייך פֿין די זון.

(ג) די הימלען עפענען זייערע טויערן און מאַכען רעגענען אויף זייערע קעפּ טוי פֿין ריינעם שמעקעדיקען באלאזאם אויל, וואָס איר גיטען ריח גייט פֿין איין עק וועלט ביזן אַנדערן.

(ד) מיליאָן מלאכים שטייען פֿאַר זיי, האַלטנדיג אין די הענט פידלען, פויקען, טראמפייטערס און שפילען פֿאַר זיי, אין דער באַשעפער כביכול שטייט אויך דאָרט.

(ה) און אויף דעם זמן האָט דוד המלך נביאות געזאָגט „אשרי העם שכחה לו, אשרי העם שד' אלקיו“.

מד.

התעוררות מחנך צו זיין די קינדער מיט זהירות אויף מאכלות אסורות

(א) דער חפץ חיים שרייבט: (דבר בעתו – שער האחוה) אויסערדעם וואָס עס ליגט אַ פליכט אויף יעדן איד אַכטונג צו געבן ער זאָל ח"ו נישט איבערטערען די געזעצן און באַפעלן פֿין די תורה, ליגט אויפן פֿאַטער פיל פיל אחריות מער [פינקט ווי מען זעהט דאָס ווען עלטערן מאַכען חתונה אַ קינד, זשאַלעוועט מען נישט צייט, געלט, כח, אַז אַלעס זאָל זיין על צד היותר טוב, מיט אַלע פיטשיווקעס, כ"ש ביי הימלישע ענינים ווי תורה און מצות, וואָס זענען דאָס אמת'דיגע רייכטוהם פֿין מענטש טאָר מען אַודאי נישט קאַרגען ענערגיע, מיט געלט, אַז דאָס קינד זאָל אויסוואַקסן אויסגעפיטערט מיט תורה און יר"ש, און מורא האַבען פֿאַר אַ חשש איסור ווי פֿין פייער, און נישט אַז וואָס ער גליסט און באַגערט דאָרף ער באַקימען און האַבען און עסען].

(ב) גיט אַ בליק אויף די ברכת התורה וואָס איר זאָגט יעדן טאָג, והערב נא ד' אלקינו כו' ונהיה אנחנו וצאצאינו" דאָס טייטש אַז מען בעט און פֿאַרלאַנגט

פין רבש"ע ער זאל זיס מאַכען די הייליגע תורה אין אונזער מויל און די תורה זאל זיך נישט אָפּטוהן פין אונזערע קינדער און קינדס קינדער, און אויב דער פאָטער געט נישט אַכטונג ווי געהעריג וואָס דאָס קינד נעמט אַריין אין מויל [אינדערהיים, חדר, קידוש, בר מצוה, חתונות, ביי קרובים, א.ד.ג.] וויאָזוי קען ער האָבען די מוהט צו בעטן אַזאָ זאָך, וואָס זיינע מעשים זענען אַ סתירה דערצו.

ג) אויסער אַלעם אויב דער פאָטער לייגט גרויס געוויכט און כחות אויפציהאָדעווען די קינדער מיט כשר'ס בלוז, איז דאָס אַ באַווייז אַז דאָס גאַנצע פּלאַג, האָרעוואַניע, צער, און עגמנפ"ש וואָס די עלטערן האָבען מיטגעמאַכט ביים ערציען און אויפהאָדעווען דאָס קינד איז אַלעס געווען פאַרן באַשעפער'ס וועגן, ווייל מען האָט געוואָלט ער זאל בלייבען אַ געטרייער קנעכט פאַר'ן רבש"ע, און מען וועט באַקומען גרויס באַלוינונג פאַר יעדן טאַג פּלאַג.

אָבער אויב דער פאָטער טיט נישט געהעריג אַכטונג געבן אויף די קינדער איז דאָס אַ צייכען אַז ער לייגט נישט קיין אַכט אויפן כבוד שמים, און זיין גאַנצע קינדער ערציוונג ווערט פאַרעכנט פינקט ווי אַלע בעלי חיים [בהמות און חיות] וואָס ציעהן אויף זייערע קינדער, און ער וועט נישט באַקומען דערפאַר קיין שום שכר.

ד) דער אמת געזאָגט איז דאָס נאַכלעסיגקייט אין דעם געביט פין לאָזען די קינדער עסען וואָס עס לאָזט זיך פין יצר הרע וואָס וויל צורויבען פין אים ביז אַ קורצע צייט דעם גרויסען שכר וואָס ער וואָלט געקריגען פאַר די אַלע יאָרען וואָס ער האָט זיך געפּלאַגט און געמיטשעט אויפציהאַלטען און שפּייזען די קינדער, און דאָס אַלעס איז אויסער דעם עצם שכר פאַרן אַכטונג געבן אויף די קינדער וואָס זיי עסען און טרינקען, וואָס די עלטערן באַקומען באַלוינונג דערפאַר פינקט אַזויפיל ווי די קינדער, (ע"כ דברי חפץ חיים זצ"ל בס' דבר בעתו שער האַחוה סוף פ"א).

ה) אַ שוידער נעמט אַדאַרך אַלע ביינער, און אַ ציטער דעם גאַנצען קערפער אַריינדרינגענדיג אין די קורצע טיפּזיניגע אינהאַלטסרריכע געטליכע רייד פין חפץ חיים וואָס וואַרפט אַ העלן ליכט שיינ אינעם פאַרנעפּלטן וועג פין קינדער ערציוונג אויפן פעלד פין כשרות.

אָ נייע וועלט מיט פּרישע רעיונות (געדאַנקען) בליצען אַריין אין מוח, און שוועבן אַרום אין קאָפּ געוואר ווערנדיג אַז דאָס גאַנצע פּלאַג, האָרעוואַניע, פאַרשוואַרצט ווערן, זאָרגנדיג זיך פאַרן וואוילזיין פין קינד, צוזאַמענ-געפּלאַכטען מיט אַ לאַנגען קייט פין יסורים, עגמת נפש, צער, שלאָפּלאָזע נעכט, כח, מיט געזונט וואָס עס קאָסט ביז מען זעהט מיט השי"ת'ס הילף די קינדער

אויפגעצויגען ערליך, געזונט, ת"ח, יראי השם, דאָס שכר פין דעם אַלעם איז אָפּהענגיק אויב די עלטערן געבן אַכטונג אַזוי ווי מען דאַרף וואָס די קינדער נעמען אין מויל אַרײַן. (א.ד.ג.).

(ו) הערנדיג אַזאַ זאַך ווער קען נאָך אַייננעמען אַ ביסען אין מויל, אָדער צומאַכען אַ אויג ווילאַנג ער איז נישט פּוהלשטענדיג פאַרזיכערט אַז אַלעס וואָס ער, מיט די קינדער, עסען, איז נישט בלויו הינדערט פּערצענט כשר, נאָר טרױזענט!!

ווייל דער שכר פין קינדער ערציעהן ווי מען דאַרף, קען מען אונטער-שטרייכען אַלס די גרעסטע העכסטע און מערסטע וואָס אַ מענטש קען ערײַכען דורכן לעבן, ווייל די חז"ל האָבען אונז געלערנט, לפּום צערא אגרא! און די שווערסטע צייטען פינעם מענטשן'ס לעבן זענען די יאַרען פין קינדער אויפּהאַדעווען, מען ווערט פאַרשוואַרצט פאַרן שטיקל ברויט, מען פּלאַגט זיך די קינדער זאָלען זיין געזונט און שטאַרק, מען האָרעוועט פין זיי צי מאַכען תּלמידים חכמים, יראי השם, מען ווערט גרוי און אַלט זוכענדיג פאַסענדע שידוכים און חתונה מאַכנדיג די קינדער. אַט דאָס אַלעס פאַרשלינגט דעם שענסטן טייל פין מענטשען'ס לעבען'ס יאַרען.

זעלבסטפאַרשטענדליך אַז דער באַלוינונג פין דעם איז אונשאַצבאַר, און אומגעהויער גרויס.

און יעצט אַז מען גייט גלייכגילטיג פיטערן די קינדער נאָך פין קליינווייז אַן מיט סימילא"ק און עהנליכעס, כאַטש עס האַנדעלט זיך נישט פין פיקוח נפש (עי' ספרי מנחת יהודה, באורך), און אויך נאָכדעם קויפט מען צוזאַם פין געשעפט געבאַטעלטע עסען'ס, מיט געקענטע, וואָס עס לאַזט זיך, נעמט מען דאָך מיט די אייגענע הענט דעם עולם הבא, און מען דערטרונקט דאָס אין קוואַל פין באַקוועמליכקייט [פון געבן מוטער'ס מילך, און צוגרייטען עסען'ס אין שטיב] און צוליב די נישטיגע ביסעל טירחא, בלייבט מען אויסגעשפּילט פין ביידע וועלטן. עס רייסט דאָך ביים האַרץ!

(ח) נוא! אַזאַ צייט קען נאָך דורכשווימען אַ געדאַנק אין מוח דאָס כאַטש מען האָט נישט דעם שכר פאַר אויפציעהן קינדער, האָט מען כאַטש אייגענע קאַפיטאַל פין תורה מיט מצות וואָס מען האָט זיך ערוואַרבען, וועלען מיר ציטירען די רייד פין חפץ חיים זצ"ל ווי ער שרייבט קלאַר און דייטלעך אַז די עלטערן אין גן עדן ליידען דורכדעם וואָס די קינדער זענען אין גיהנם.

(ט) דער חפץ חיים זצ"ל שרייבט אַזוי:

זאַלטט וויסען און געדענקען דאָס אויב אַ קינד קערט אָפּ פין די וועגן פון באַשעפּער, און קומט צום סוף צום משפט פאַרן באַשעפּער, אפילו אויב דער

פאָטער האָט שוין זוכה געווען צו זיצען דורך זיינע גיטע מעשים אין גן עדן, וועט ער אויך האָבען דערפין גרויס צער, ווייל מען וועט אים נעמען פין גן עדן און פירען צום גיהנם כדי ער זאל זעהן די יסורים פונעם קינד, (כמו שאמרו חז"ל והביאו הגר"א במשלי כ"ט, עה"כ יסר בנך וגו', ע"ש).

י) און ווער קען דען אָפּשאַצען אַזאַ צייט די צער און דאגה וואָס דער מענטש האָט דערפין, ווי מען זעהט בחוש אַז אפילו ווען דאָס קינד האָט אַ ווייטאָג אויף אַ אבר און קרעכצט און זיפצט איז דער נאַטור פין פאָטער זיך מצטער צו זיין דערויף, כ"ש ווען דער פאָטער וועט דאַרפֿען צוקיקען ווי מען שטראַפט דאָס קינד מיט שווערע ביטערע שטראַף, ווי צ.ב.ש. ער צורייסט זיך דאָס מויל אויף שטיקלעך צוליב'ן עסען מאכלות אסורות, דער אַנדערער רייסט זיך דעם צינג, דער דריטער צוברעכט זיך די הענט וואָס ער האָט דערמיט צוגעהאַלפֿן זינדיגען. ווי עס איז באַוואוסט אַז יעדער משחית (פאַרדאַרבער) ווערט באַשאַפען פין די עבירה וואָס מען האָט געטוהן, צו פאַרדאַרבען דעם אבר וואָס האָט געזינדיגט, צ.ב.ש. אויב ער איז באַגאַנגען אַן עבירה מיט די הענט איז באַשאַפען געוואָרען אַ משחית צו פאַרדאַרבען די הענט, און אַזוי מיט אַלע איברים, און צום סוף וואַרפט מען אים אין פּיער אַרין, און ער שרייט, וויינט, און יאָמערט, אוי געוואַלד!!

יעצט שטעלט אייך פאַר ווי פאַרביטערט וועט זיין דער פאָטער דאַמאָלטס, און וועט וויינען פין טיפען האַרץ, און קיינער איז נישטאָ ווער עס זאל אים העלפֿן, דעריבער זאל יעדער לעבעדיגער נעמען צום האַרץ דאָס אַלעס ווילאַנג ער לעבט נאָך אָפּצוהאַלטען דעם זוהן ער זאל נישט צוקימען צו דעם, און דאַמאָלטס וועט זיין וואויל זיין חלק און גיט, (קר' דבר בעתו, שער האחזה, פ"ב).

מה.

א) ווער זאָגט אַז מען איז מחויב יענעם אויך אויסצוהיטען פין מכשולות??

ענטפערט דער חפץ חיים, אַ מענטש דאַרף וויסען אַז עס איז דאָ אַ גרויסע חילוק צווישען דעם וואָס דינט דעם באַשעפער און האַלט זיינע מצות ווייל ער מיינט ריכטיג אים צו דינען, און צווישען דעם וואָס טיט אַלעס כדי צו באַקומען בלויז שכר (עגאָיסטי"ש), און לעתיד לבא וועט אויפגעדעקט ווערן ווער זענען געווען די אמת'דיגע עובדי השם, און ווער נישט.

וואָס איז דער פּריוו שטיין צו וויסען אויב מען דינט אמת'דיג דעם באַשעפער אָדער נישט? זייער פשוט, דער וואָס מיינט אמת'דיג צו טוהן נחת רוח פאַרן רבש"ע וואָס האָט אים באַשאַפען, און געט אים שטענדיג גיטס,

גליסט שטענדיג אָז יעדער זאָל דינען דעם באַשעפער, און טוהן זיין ווילען, כדי דער כבוד פֿין באַשעפער זאָל זיין געגרויסט, און געהרט ביי אַלע מענטשען, און אויב ער זעהט אָז מענטשען גייען נישט אין באַשעפער'ס וועגן, אָהרט עס אים ביז גאָר.

[ווי דאָס באַקאַנטע פּאָלק'ס ווערטל אויב יעדן וואָלט זיך אָזוי געגליסט און געחשק'ט צו דינען דעם באַשעפער, פֿינקט ווי עס גליסט אים אָז יעדער זאָל פּאַרן צו זיין רבין, וואָלט מען סאָך שענער אויסגעזען].

ב) אַנדערש איז אָבער דער וואָס מיינט שטענדיק זיך (עגאָאיסט) אפילו מיטן טוהן דעם באַשעפער'ס ווילען, דער קיקט זיך אינגאַנצען נישט אים, אויב אַנדערע דינען אויך דעם באַשעפער. עס קימערט אים אויך נישט ווען ער זעהט מענטשען וואָס דינען נישט.

דאָס זעלבע איז אויך מיט מאכלות אסורות, דער וואָס זאָגט, וואָס גייט מיך אָהן אַ צווייטען [אויסער דעם וואָס ער איז עוקר די מ"ע פֿין הוכח תוכיח] איז דאָס אַ צייכען אָז זיין גאַנצע דינסט איז נאָר פּאַר זיך, איד, מיך, זיך.

ג) אויסער דעם אַלעם איז דאָ אַ ענין פֿין ערבות וואָס דאָס מיינט אָז יעדער איד האָט היים באַרג סיני צוואַם מיטן מקבל זיין דעם עול תורה ומצוות מקבל געווען גלייכצייטיג צו טוהן מעשים אָז אַנדערע זאָלען אויך אָפּהיטען די מצות התורה ווי מען דאַרף.

ד) דעריבער אפילו דער מושלם, וואָס היט זיך און אַנטלויפט פֿין איסורים מיטן גאַנצן כח, אפילו פֿין אַ ספק ספיקא פֿין איסור, קען געמאָלט זיין אָז לעתיד וועט מען אים אויפפאָדערן, אויף חזיר, נבילות, טריפות א.ד.ג. און אויף זיין פּראָגע ווי קומט צו אים די אַלע זאַכען אינדערצייט וואָס ער ווייסט אויף זיכער אָז אפילו אַ חשש פֿין דעם גרינגסטען איסור האָט קיינמאָל נישט איבערגעטרעטן די שוועל פֿין זיין מויל??

ה) וועט מען אים ענטפערן! האָסטו דען נישט געוויסט אָז יעדער איז פֿינקט ווי פּאַר זיך, מחויב אויך צו זאָרגען פּאַר אַ צווייטען.

דערמאָן זיך נאָר צוריק! וויפיל מענטשען האָבען געגעסען זאַכען וואָס מען טאָר נישט. און די האָסט געוויסט מען טאָר נישט, פּאַרוואָס האָסטו געשוויגען?

און מען זאָל זיך נישט איינרעדן אָז סוף כל סוף איז נישט אָזוי געפערליך ווייל אַנדערע נעמען דאָך אויך אַ חלק אין דעם גרויסען אחריות, ווייל ווען איינער איז צ.ב.ש. אַ ערב פּאַר הינדערט טויזענט דאָלאָרן, אפילו ער האָט אַנדערע צען שותפֿין דערצו קומט נאָך אַלס אויס אַסאָך פּאַר יעדן (ע"כ מקו' דבר בעתו מדור שער בית ישראל). דעריבער זאָל זיך יעדער פּאַרנעמען מיט זיין

חלב ישראל כהלכתה

עה

גאנצען יכולת אָפּצוּונדערן זיך מיט די גאַנצע שטיב, און אויך אַלע קרובים, מיט גיטע פריינט, פּיין אַלעס סאַרטן פרעמדע צוגערישטע עסענוואַרג, ווי סימילאַק, דזשאַרס (קליינע פּלעשלעך), סאַלאַמ"י, מיט עהנליכס, געקענטע, פרעזערווירטע עסענס. און דורכנישטערן יעדעס עסענוואַרג וואָס קימט אַריין אין שטיב.

אין דעם זכות פּיין מצות זהירות ממאכלות אסורות ווי עס דאַרף צו זיין וועלן מיר אַלע באַשירעמט ווערן פּיין אַלע בייזען און געהאַלפּען ווערן בקרוב, מיט אַ גאולה שלימה, און זיך קענען פּרייען לעתיד צוזאַמען מיט די קינדער און קינדס קינדער, מיט אַלע איברים, אַהנע שום צער, נאָר בלויז תּענוגים.

לא שוחט ולא סוחר – ואעפ"כ מאכיל נבילות וטריפות

אין ספר דעת תורה (סי' א' אות י"ב) ברענגט ער צו אין נאָמען פון ספר שערי תשובה לרבינו יונה, אַז אויב דער רב המכשיר געט נישט אַכטונג אויפן שוחט אַזוי ווי מען דאַרף ווערט ער פאַרעכענט פאַר אַ מאכיל טריפות לישראל ח"ו עיי"ש, (ועיי"ע שו"ת חת"ס יו"ד סי' י"ג ובספרי שו"ת זבחו זבחי צדק באורך גדול).

צער גלגול – למאכיל טריפות

אין ספר הגלגולים פּיין האר"י ז"ל (דפוס פּראַנקפורט דף ל"ט ע"א ד"ה והמדבר) שטייט אַז דער וואָס געט עסען טריפות פאַר יודען ווערט מגולגל אין בלעטער פּיין ביימער, און ווען דער ווינט בלאָזט און קלאַפט דערויף איז דאָס אַגרויסער צער, און דער סוף פּיין דעם עונש איז אַז דאָס בלעטעל פאַלט אַראָפּ אויף דער ערד, און דאָס איז אַזאַ צער ווי דער טויט, דאָס קען זיך איבערחזרן 100 מאָל און מער לויט וויפּיל יאָר ער האָט מאכיל טריפות געווען. (ועיי"ן בנפש ישעי' ע' רי"ג, ובספרי שו"ת זבחו זבחי צדק).

מו.

סיפורים אחדים בענין חלב עכו"ם ומאכלות אסורות

מעשה שאירע אצל רבינו בעל דברי חיים זצ"ל אודות חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו.

א) בעיר צאנו, ברחוב היהודים, הי' שם בית גדול שהי' שייך להאדון הבארון, והיו בו כמה חנויות ודירות, ודרו שם רק יהודים לבד. ואני רפאל הכותב הייתי ג"כ דר בבית הזה, והי' בבית הזה חצר גדולה ורפת גדולה שעמדו שם בהמות של האדון בעה"ב, והי' יהודי אחד שהי' רגיל לבוא שמה בכל יום באשמורת הבוקר עם הכלים שלו, וחלבו לו לתוך כליו ולקח החלב לביתו.

ובימי רבינו ז"ל שהי' מנהגו להיות ניעור כל הלילה ולעסוק בתורה, וגם האברכים היו רגילים להיות ניעורים כלילות מביהמ"ד ועסקו בתורה. וגם אני הייתי בתוכם, וכשהייתי רגיל לילך לביתי מביהמ"ד כבר הי' היהודי חולב שם בחצר, והייתי רגיל לשנות חלב תיכף מהחליבה אצל היהודי. פעם אחת יצאתי מפתח ביתי להחצר אל החליבה לשנות חלב, ומצאתי שהערלית חולבת בעצמה והיהודי לא הי' שם, ועדיין היו כל שערי הבית נעולים. סיפרתי זאת ביום לפני הבית דין צדק, ואמרו לי שלא יפה עשיתי, שהייתי צריך לקרוא עוד איש אחד שנהי' שני עדים בדבר שיוכלו לקנוס את האיש, על כן אמרו. שנכון שלא לדבר מזה היום כלל, כי בוודאי יארע כזאת עוד פעם, ואז אקרא אלי עוד איש אחד ויוכלו הבד"צ לעשות מה בדבר, וכך הי'. איזה ימים אחר זה אירע שנית שראיתי שאין ישראל עומד אצל החליבה, וקראתי עוד אחד שיראה זאת. וביום הלכנו אל הבד"צ וסיפרנו זאת לפניהם, שראינו שחלבו החלב עבור היהודי ולא עמד שום ישראל בעת החליבה. וילכו הבד"צ אל רבינו ויספרו לו המעשה, ויקראו אותי וגם את העד השני אל רבינו שנספר לפני רבינו גופא דעובדא. וסיפרנו שנית שמה, ומתוך הדברים נעשה ג"כ רעש על שאר הסוחרים החולבים שהרבה מהם אין עומדים אצל החליבה, ושלח רבינו לקרוא גם אותם, וקנסו את כולם. ואמר רבינו ז"ל בזה"ל: שלשה דברים קבלנו מחותני הרב הגאון מלייפניק ז"ל איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה, ואחד מהם הוא שחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אין הטעם שמא יערבו בו חלב טמא, כי זה הטעם גילו החכמים רק לפני העולם, רק יש טעם כמוס בדבר שחלב שחלבו עכו"ם

אסור. והי' בצאנו חסיד אחד, ר' משה שמואל ז"ל, והיתה דרכו שלא לאכול בדרך רק מאכלי חלב ולא בשר, וכששמע זאת מרבינו ז"ל לא רצה עוד לאכול בדרך מאכלי חלב. כתבתי זאת למען המצוה לספר הדבר (ספר דרכי חיים (כל הכתוב לחיים) אות נ').

על העובדא דלקמן אמר הה"ק ר' בונם מפשיסחא זי"ע, כשאני מזכיר א"ע בזה העובדה, מרכיש לי הרחבת הדעת. וגופא דעובדא הכי הוה.

ג) בעיר אחת הי' יריד גדול שנקבצו אליו כל סוחרי הארץ מקטן ועד גדול שבאו למכור סחורתם, מארבע פינות העולם, וקיבוץ גדול של המוני עם שבאו לקנות חפצים בזול מציאות גדולות וכו', ובבית משתה אחת, ישבו ע"י שולחן, חברה של מוכרים, ומשתעשעים בענייני מסחר, כל אחד מראה בקיאותיו במסחר וכו' ומטכסים ביחד עצה, האיך לאסוף ממון הרבה, ויגש אליהם המשרת ושאלם, מה אוכל להביא, ששה כוסות קאווע לבנה ענו ביחד, אלי תביא רק קאווע שחורה בלי חלב, פתח אחד את פיו ואמר להמשרת. והחברים הציצו והביטו עליו בשחוק קל של ביטול על שפתייהם, וישבו בשתיקה כך עד שהביא את הכוסות ושתו. ובאמצע השתי' התחילו לשחוק מן אותו שקיבל בלי חלב, ושאל אותו אחד מבני החבורה, למה לא רצית לשתות בחלב, ענה לו כי אפשר יש לחוש על החלב אם הוא מהודר בתכלית הכשרות, ענה לו בקיצור, וכאן פרצו כלם בשחוק על פיהם: מה? אתה חושש לחלב טריפה, האם חסר דעה הנך. בוא עמי ואראה לך האיך כמה עשרות פרות הם בחוץ שמהם חולכים החלב, וטיפש הלז מפחד מחלב טמא. וחסיד הלז ישב דומם ושחק ולא ענה להם, רק להם הי' כבר מה לדבר ובמה לבלות הזמן, כל דיבור הי' רק מחלב, פרה, חלב, פרה וכו'. וכששמע המשרת שמדברין מ"חלב" נכנס בפנים צוהלות ושאל אותם לפי תומו, האיך ערבה לכם היום הקאווע. מה יום מיומים שאתה שואל ע"ז, השתוממו המסובין. ענה להם המשרת שהיום הי' החלב מעורב עם חלב גמל שזה נותן לו טעם עריבה ומתוקה. כששמעו המסובין דברים האלו יוצאין מפיו לפי תומו, נתלבנו פניהם כהחלב ששתו ולא יכלו לפתוח פיהם מחמת גודל העגמת נפש שגרם להם, ותיכף פייסו להחסיד הנ"ל ואמרו לו, אשרי לחסיד שהוא משומר מן השמים ועליו אמר הכתוב לא יאונה לצדיק כל און (מס' נר ישראל).

* * *

מעשה נורא שסיפר הרה"ק ר' חיים מקאסוב זצ"ל מאחד שהי' צריך להתגלגל שוב בעוה"ז עבור שינק מנכרית שנתיים הראשונות מחייו

(ד) מובא בספר ספורי חסידים, שהרב הקדוש ר' חיים מקאסוב זצ"ל סיפר מעשה נורא: פעם אחת באה אשה אחת לפני הבעש"ט זי"ע ובכתה לפניו היות שהיא ל"ע חשוכת בנים, שיברך אותה שתלד בן זכר. והבטיח לה הבעש"ט זי"ע שכזו השנה תפקד בבן זכר. וכן הי' לתשעה חדשים ילדה בן זכר, ילד נחמד למראה וטוב תואר שאין דוגמתו. לסוף שנתיים נסעה אתו אל הבעש"ט זי"ע שיברך אותו, וכשבאה להבעש"ט לקח את הילד בידיו וחייבו ונשקו ואח"כ נסעה לכיתה וכשבאתה לבית נפטר הילד ל"ע. האשה צעקה מרה ובכתה מאין הפוגות על פטירת הילד, ונסעה להבעש"ט וזעקה על פטירת הילד. ויען לה הבעש"ט: אל תצטערי על פטירת הילד, והמעשה כך הי': מעשה במלך שלא היו לו בנים, ויתיעץ עם יועציו בענין זה. ויאמרו לו רק היהודים יכולים לעזור לך בזה לפעול עבורך ישועה. ויתן צו ליהודים שיתפללו לה' שיהי' לו בן, ואם לא יולד לו בן בשנה זו, כל יראו וכל ימצאו במדינתו ויגרשו אותם מארצו אנשים נשים וטף, ויתאספו כל היהודים בחרדה גדולה בבית הכנסת ויבכו ויצעקו במר נפש. והנה נשמה גדולה בשמים ששמעה צעקת בני ישראל, השטתחה לפני הקב"ה שהיא רוצה להיות בן להמלך למען הציל את היהודים מן הגזירה. בקשת הנשמה נתקבלה ובאותה שנה נפקדה המלכה בבן זכר נפלא. בהגמל הילד התחילו לחנכו בלימודים, כי הי' מוחו נפלא וחריף. ויגדל הילד בלימוד ובכל מיני חכמות. ויקרא המלך כומר אחד מהכומרים ויורהו לקחת את הילד ולחנכו בלימודים. ויען הכומר שהוא מסכים להוראת המלך כמוכן, אבל תנאי התנה: מכיון שבכל יום הוא עולה לשמים, הנה אז לא יכנס הילד אליו. ויסכים המלך על דבריו, ויקח הכומר את הילד וילמדהו כל מיני חכמות. פעם אחת נכנס אליו הילד בעת שהי' הכומר מתבודד, וירא והנה הוא לבוש טלית ותפילין ומתפלל. וישאל הילד: מה זאת? ויען הכומר ויאמר: מכיון שגילית סודי אגלה לך את האמת. דע לך כי יהודי אני ורוב שנותי עברו עלי כן. לומד אני גמרא ומתפלל, והלימוד הוא מתוק מדבש. רק אבקשך על נפשי שלא תגלה חלילה דבר זה לשום ילוד אשה, כי באם ח"ו יודע למלך בטח ידונו אותי למיתה. ויבטיח הכומר לבן המלך שילמוד אתו בכל יום גמרא וספרי קודש של היהודים. ושמח מאוד לב הילד ללימודים אלה ואמר להכומר שהוא רוצה להתגייר, ויבקש ממנו עצה איך להביא הדבר לפועל. ויאמר לו הכומר שיבקש מאביו, היות שהוא רוצה ללמוד דרכי המדינה, לכן יתן לו רשות לנסוע לכל מקומות המדינה להתוודע עם השרים והמושלים, ואביו המלך נתן לו רשות על זה. ויברח בן המלך

למדינה אחרת ובא אל היהודים. ושם הלך אל הרב ונתגייר ונעשה אחד מהצדיקים. כאשר פטר בן המלך ובא לפני הכית דין של מעלה, לא מצאו בו שום נדנוד חטא, כי היתה נשמתו קדושה, ודנו אותו לגן עדן. ויבא מקטרג אחד ויאמר שיש לו ללמד חובה אחת עליו במה שינק מנכרית שנחם הראשונות מחייו. ואף שהי' זה מאונס, אבל גם זה דורש תיקון. ויצא פסק הדין שצריך להתגלגל שוב בעולם הזה ולהולד אצל בת ישראל ולינק ממנה שתי שנים ובזה יתקן הפגם הנ"ל. וסיים הבעש"ט להאשה: ועכשיו מה איכפת לך שילדת נשמה גדולה וקדושה זו, את צריכה לשמוח שנפל בחלקך דבר גדול כזה (נפש ישעי' ע' ע"ד).

* * *

מעשה נורא מהרב הקדוש הרבי ר' זושא מאניפאליע
(מובא בס' בוצינא קדישא אות מ"ו)

(ה) דבר זה שמעתי בילדותי מפי החסידים אנשי השם שבעיר קוטנא, כי הוי עובדא שפעם אחת נדד הרב ר' זושא במדינת אשכנז, ובא לאיזו עיר. ואנשי העיר ההיא בראותו מעשיו ודרכיו, זלזלו בו הרבה ולא פנו לדבריו כלל. והוא הלך בכוקר לבית הכנסת להתפלל, וגם שם בבית הכנסת עשו ממנו קצת אנשים חוכא ואיטלולא וגם החינוקות התחילו לשחק בו, כדרך תינוקות שמשחקין מאיש זר ומשוגע הבא אל בית המדרש ובית הכנסת. אז פנה אל הילדים ואמר להם: אהוביי הילדים, התאספו נא והתקבצו ובואו כולכם אלי בקבוצה אחת. ויתאספו יחד כל הילדים שבבית הכנסת ויבואו אליו ויעמדו מסביב לו, והוא עמד ביניהם. וישם פניו אליהם ויאמר להם: אהוביי הילדים, הסתכלו נא היטב. והילדים חשבו כי יעשה להם איזה שחוק או איזה מעשה להטים, אבל הוא לא עשה כלום רק הביט בפנים כל ילד וילד והסתכל בו היטב, ואח"כ שלחם מעל פניו ואמר: לכו לביתכם. והנה בכוא הילדים לבית לעת האוכל והגישו לפניכם לאכול, לא רצו לאכול; זה אומר: איך אפשר לאכול והחלב הוא חלב עכו"ם. וזה אומר: איך אפשר לאכול והחמאה היא של גויים, וזה אומר: איך אפשר לאכול והבשר לא נמלח כהוגן. הכלל, רוב הילדים או כולם מאנו לאכול כל אחד בבית אביו, באמרם שהמאכלים הם טרפה והכלים הם גם כן טריפה. ואשה אחת סיפרה לשכנתה: הראית מה עשה לי בני, שבשום אופן אינו רוצה לאכול באמרו שהמאכל אסור. וחברתה גם היא השיבה כנגדה: הנה גם בני צועק שצריכים לשבור את

כל כלי הבית, ולא ידעו מה לעשות, עד שנעשה מזה רעש בכל העיר, ואמרו אין זה כ"א שהאיש הזר שהסתכל בהם בבית הכנסת פעל עליהם כל זאת, ובוודאי הוא איש קדוש ונורא וצריכים לפייסו ולבקש ממנו שיורנו לתקן כל אשר שחתנו. וכן עשו ובאו לפניו אנשי העיר בקידה והשתחוו, ובקשו אותו שימחול להם על עלבוננו ויורה להם דרך תשובה. והוא נעתר לדבריהם והעמידם על דרך התורה והיראה ופרד מהם בכבוד גדול.

* * *

מעשה נורא שהי' אצל הגה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע, שאחד לקח סם רפואה בפסח שהי' בה חשש חמץ ודגו אותו בעולם האמת על זה

(ו) מובא בספר דברי אמונה, בשם הרה"ח ר' יואל אשכנזי (שליט"א) זלה"ה, הנה איש אחד מיאס בא אל כבוד הגה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע, ואמר למשמשי שצריך ליכנס פנימה בדבר נחוץ מאוד. כשנכנס לקודש פנימה, אמר לו הרה"ק זי"ע: פתח פיך ותעיד. פתח פיו ואמר: אני מעיד שחברי ירא ליקח הרפואה מחמת שהי' בה חשש חמץ, אלא מכיון שהי' פיקוח נפש הכרחתי ליקח הרפואה. אמר לו הרב ז"ל: תוכל לילך לשלום.

כשיצא מהרב ז"ל, שאלו אותו מה שהי' המעשה, וסיפר שאברך חברו וידידו הי' חולה, והוצרך ליקח סם רפואה, אלא כיון שהי' בו חשש חמץ, לא רצה לקחתו, ואני הכרחתי ליקח אותו. וכשמת ועלתה נשמתו לפני בי"ד של מעלה רצו לדון אותו על מה שלקח הרפואה שהי' בה חשש חמץ, השבי שהוא לא רצה ליקח רק חבירו הכריחו. אמרו שם שחבירו יבוא לעולם האמת להעיד שלקחת הסם שלא ברצונך רק מחמת הכרחתו, ובא בלילה בחלומי אליו וביקש ממנו היות ואנשים אחים אנחנו, לכך במטותא מינך שתבוא להעיד עלי. ובבוקר וירא והנה חלום, והסיחו מדעתו באמרו חלומות שוא ידברון. ובלילה השני והנה עוד הפעם בא כדאחמול, וכך הי' כמה לילות. והלך אל ר' משה טויבש ז"ל בעל קרני ראם, וסיפר שכבר כמה לילות הוא בא וחוזר ובא וטענתו בפיו שאבוא להעיד בעולם העליון, ע"כ תנה לי עצה נכונה. והשיב לו, שכאם יבוא עוד הפעם תאמר לו שע"פ דין תורה התובע הולך אחר הנתבע, לכן יבוא הוא אל בעל קרני ראם, ובכאן יעיד עליו. וכך הוה. כשבא אליו אמר לו כמו שצוהו, בא לו הנפטר עוד הפעם בחזרה ואמר היות שאדמו"ר מבעלזא זי"ע הוא חד מבי דינא של מעלה, לכן תוכל לילך אצלו ושם תעיד. ולכן בא לכאן אל הרב מבעלזא זי"ע ועכ"י.

מז.

בשׁוֹת באר משה ח"ד סימן נא ז"ל:

נשאלתי מהו זה שנמצא גבינה כשר בהשגחה משעת עשיי ולא משעת חליבה, והלא החלב הוא חלב שחלבו עכו"ם ואיך יתכשר אח"כ בעת העשיי.

השבתי אם מתחלה נחלבה לצורך גבינה והגוי עשה מהחלב גבינה תחת השגחת ישראל אז יש מקום לדון, אבל אם ישראל קנה החלב מהגוי והוא עשה ממנו גבינה אז אין לו שום יסוד להתיר.

(א) הנה דבר זה מתחת ידו הגדולה דרכינו הרמ"א יצא (סי' קט"ו ס"ב) שכ': ואם ראה עשיית הגבינות ולא ראה החליבה יש להתיר כדיעבד וכו' כי דבר טמא אינו עומד ובודאי לא עירב בו העכו"ם מאחר שדעתו לעשות גבינה ומ"מ אסור לאכול החלב כך. אולם הט"ז (שם סק"א) חולק ואוסר אפילו כדיעבד. ועיין גם בש"ך כמה שמחמיר יותר מהרמ"א. אולם הברכ"י בשו"ב (אות ג') הביא הרבה גדולי האחרונים שמסכימים להרמ"א ומתירין עוד יותר ממנו עיי"ש, אבל זה לא מהני אלא כשהגוי עושה הגבינה בהשגחת ישראל והחלב עדיין של הגוי הוא, אבל אם הישראל קנה החלב שחלבו עכו"ם מהעכו"ם ושוכ עושה הגבינה ברשותו הגבינה אסורה דמאחר שבא החלב ברשותו של ישראל באיסור שוב א"א לעשות ממנו גבינה וזה מפורש בדבר הרמ"א בעצמו (סי' קט"ו ס"א) שכ' ז"ל: חלב של עובד כוכבים שנאסרה אינו מועיל אם יעשו אח"כ גבינות או חמאה ממנו אלא נשארת באיסורה וכל מה שנעשה ממנה אסור. וכוונתו חלב של עובד כוכבים שנאסרה פי' שבא ברשות ישראל וחל שם איסור חלב שחלבו עכו"ם עליו נשארת באיסורה לעולם ומה שמתיר כדיעבד (בס"ב) היינו כשלא חל שם איסור עליה כי לא בא ברשותו של ישראל עד שנעשה גבינה בהשגחת ישראל. וחילוק זה יוצא מדברי הפר"ח שכ' (שם אות ...) שהנכרי בעל העדר עושה הגבינות לעצמו לצורכו למכור לישראל והיהודים משימים הקיבה בתוך החלב להעמידו ע"ש. אבל גם ככה"ג מעצמו מוכן שאינו כשרה לעשות ממנו גבינה רק אם אנו יודעים שהגוי חלבו לצורך עשיית גבינה. ועיין נובי"ת או"ח (סי' לז), ובתשו' קמוח"ז מרן החתם סופר (יו"ד סי' קז).

(ב) ומצאתי בתו' ישכיל עבדי (ח"ו סי' ט' שתח"י בתור שאלה על זמן קצור) שכ' כן וכ' שהאריך בזה בספריו (ח"ג חיו"ד סי' ו' וח"ד יו"ד סי' א'), ורק הוא ז"ל דן על אבק חלב הנעשה מחלב עכו"ם עם השגחת ישראל, בידי נכרי לצורך

ישראל, באופן דלא באו לידי ישראל באיסור בעינייהו, רק אחר שנעשה אבק, ושפיר מותרת לישראל בדיעבד, ולבי לא כן אדמה ונראה לי דאסור האבק בכה"ג. דהאבק אינו אלא חלב בעצמו רק שנתייבש הלחלוחית ע"י שריפת האש וע"כ לא התירו והקילו בחלב שחלבו עכו"ם ונעשה ממנו גבינה או חמאה כי אין החלב עכו"ם לפנינו, אבל כאבק חלב הוי כאילו בא החלב בעצמו בידו של ישראל ונשאר באיסורו. והא ראייה דהלא אחר שנותנים האבק במים נעשה חלב ונראה כחוזר לבריאתו, ודי לנו מה שהקל הרמ"א ולא להוסיף עלה, ותל"מ.

וע"ז בעה"ח חדש תשרי תשכ"ו לפ"ק, ברוקלין יצ"ו

משה שטערן

סימן נב

המשך לסימן הקודם

ג) כמו כן כותח או שמנת חלב (היינו קרי"ם סמעטענע בלשון המדינה) אין לקנות מעכו"ם עיין בט"ז (סי' קי"ב סק"ט) על דברי השו"ע (שם סי"ד) ובדברי הנ"כ עליו ובדרכ"ת שם, ועיין בדברי הש"ס (ע"ז ל"ה ב') דגבינה אסורה משום איכא דקאי (נסיוכי דקיימי בגבינה) ביני אטפי (בתוך הגומות שבגבינה וחיישינן שמא החלב טמא שלא עמד נשאר עם הנסיוכי בגומות. ועיין ביאור רחב ויפה בהבנת דברי חז"ל אלו בס' היקר כוונת הלב (קונטרס א') לכבוד יד"נ הרהגה"צ אב"ד קרסנא שליט"א (זצ"ל) ותמצא (שם) הכל מפורש כשמלה בבקיאיות ובחריפות עצום, ע"כ קצרתי כי משם תדרשנו לטובה. וא"כ ק"ו הוא בשמנת החלב (היינו קרים בלשון המדינה) שיש לחוש שנשאר מהחלב טמא בתוך הקרי"ם שאינו דבר גוש אלא דבר עב ואינו דומה כלל לחמאה שהוא דבר גוש וכעיסה קשה שאין מקום לחלב טמא להמצא בה. עיין ברמב"ם (הל' מאכ"א פ"ג הלט"ו) ויר"ד (סי' ...). ע"כ בודאי אינו נכון לקנות קרי"ם מעכו"ם אפילו אם נעשה מחלב עכו"ם שברשות עכו"ם בהשגחת ישראל.

ד) והמעייין בנוה"כ (הנ"ל) מעצמו יבין שהסמעטענע שלנו, היינו הקרי"ם בלשון המדינה, שנמצא בו הרבה לחלוחיות הצף למעלה ממש כחלב בעלמא, ועושים כן בכוונה בשביל הרווחת ממון, היינו שישאר הרבה חלב בהסמעטענע ויהי' נשקל במחיר הסמעטענע, [ואין שום חידוש בדבר שכן דרך מדינת ארה"ב ארץ החפזון להרויח בקל ובנקל] אסור מחלב שחלבו עכו"ם ובכה"ג גם הנה"כ אוסר, וכן המהרש"ל שהביא הט"ז (סק"ט הנ"ל) ועיין בחכמ"א (כלל ס"ז ס"ג).

אולם לחי' הבי' שבהנה"כ על קושי' הט"ז על המהרש"ל דרק על חלב גזרו חז"ל שלא לקנות לא כן על כותח שמעולם לא גזרו וכן הוא בב"ח, ולתירוץ זה הסכים הפר"ח עיי"ש הקונה הקרי"ם שנעשה בהשגחת ישראל מעכו"ם, אבל גם בכה"ג דוקא קרים עב עכ"פ יש לו על מה לסמוך, אבל קרים סמעטענע שבמדינתנו שאיננו עב כלל והרבה לחלוחית נמצא בתוכו ולמעלה בודאי אסור לקנות.

ה) וביותר דהלא קמוח"ז מרן החת"ס (בחי"ד סי' ק"ז) האריך שעתה בזמינו חלב שחלבו עכו"ם נאסר במנין וקבלנו על עצמינו דור אחר דור ואסור מטעמא דנדר וכמעט איסור דאורייתא עיי"ש. וביאור דבריו תמצא בס' היקר כוונת הלב (קונטרס ג') ומחלוקת הפוסקים אם חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אי נאסר במנין או לא, עיין בספר הנ"ל (קונטרס ב') ביאור נפלא מראשון שבראשונים עד אחרון שבאחרונים והוכיח במישור חד וחלק שאין לסמוך על פקיחת הגאווערמענט שמבטיחים שאין כהחלב שום תערובות חלב טמא, י"שר כחו וחילו לאורייתא לאמיתה של תורה, ראה והתבשם מדבריו מפז ומפנינים יקרים.

ו) ולכן בצירוף ב' טעמים כשהסמעטענע הוא עב — וגם שחז"ל לא גזרו רק על חלב ולא כן על סמעטענע המיקל יש לו על מה לסמוך, אבל סמעטענע הנמכר סתם במדינתנו שאיננו עב — הרבה רחוק מחמאה — אין לסמוך ולהתיר ואין לו להמקיל על מה לסמוך. וביותר שידוע וכבר נתברר שדרך סוחרי חלב עכו"ם לשים מעט מחלב טמא לתוך חלב טהור כדי לשמרו שלא יתחמץ כ"כ מהר. ושמעתי כן מעד ראיה ונאמן, ע"כ ח"ו לסמוך לקנות סמעטענע מעכו"ם הגם שנעשה בהשגחת ישראל חלב שחלבו עכו"ם שברשות עכו"ם.

ומצאתי בספר תבואות השדה (סוף ח"ד סי' ג') שמתיר לעשות חמאה מסמעטענע של גוי במקום שלוקחים חמאה הנקראת קונסט-בוטטער, שיש בו תערובת חלב (תרבא) ועם כל זה מזהיר שלא לשתות החלב שתחת הסמעטענע ששם יש חשש תערובות חלב טמא, עיי"ש.

משה שטערן

אח"ז רב נדפס (בשנת תשל"ג) מחדש תשרי שדה יהושע ומצאתי (בסי' כ"א) שהאריך בדין הסמעטענע עיי"ש בדבריו שקרובים דברינו לדבריו.

הנ"ל

מח.

בקשר למה שכתבו ועוררו הרבנים הצדיקים הנ"ל שליט"א, ולהבחל"ח זצללה"ה בענין האיסור החמור של חלב שחלבו עכו"ם וגודל המכשולות היוצאים מזה, ובאשר שהחיוב של התעוררות לרבים חובת גברא על קרקפתא של כל ראשי ומנהיגי ישראל באיזו צורה שהוא כמו ראשי ישיבות, מלמדים מדריכים אדמורי"ם ורבנים וכל רועי צאן קדשים, ואם יתרשלו מזה ח"ו אז עון כל הדור תלוי בראשיהם כמפורש יוצא מפי חז"ל ומדרשים אשר כל רואה חומר מניעת מחאה בדברי חז"ל כל גופו תאחזמו רעד וארכבותיו דא לדא נקשן.

ועל שלפי ענ"ד מקור ההתרשלות לעורר הרבים בא, מגודל השכחה עד כמה החמירו חז"ל בעון מניעת מחאה.

ע"כ נתתי אל לבי לצטט מש"ס זה"ק ושאר מדרשי חז"ל עד מקום שידי מגעת גודל החיוב של תוכחה ומחאה לרבים.

חיוב תוכחה ומחאה מש"ס, זה"ק ומדרשים

(א) כל מי שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו נחפט על אנשי עירו, בכל העולם כולו נתפס על כל העולם (שכת נד:).

(ב) מתוך שהי"ל לפנחס למחות לחפני ולא מיחה מעה"כ כאילו חטא (שכת ז:).

(ג) מי שיש סיפוק בידו למחות ואינו מוחה הקללה תלוי בו (ירושלמי שבת פ"ה).

(ד) כשכיל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות, (ואחד) על שהי סיפק בידם למחות ולא מיחו (סוכה כט:).

(ה) הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו בי' ש"מ קא ניחא להו (גיטין נו:).

(ו) אבנר נענש (בהריגה) מפני שהי"ל למחות בשאול ולא מיחה (סנהדרין כ:).

(ז) יהושע כהן גדול לבוש כגדים צואים שהיו בניו נושאים נשים שאינן יגונות לכהונה ולא מיחה בהן (סנהדרין צג:).

ח) בצדקי' כתיב ויעש הרע בעיני ד', שהי' בידו למחות ולא מיחה (סנהדרין קג.).

ט) למד אדם ולימד, ושמר ועשה, והי' סיפק בידו למחות ולא מיחה הר"ז בכלל ארור — לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא לימד לאחרים ולא הי' סיפק בידו למחות ומחה הר"ז בכלל ברוך (ויקרא רבה כה).

י) א"ל הקב"ה (למה"ד) הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים, א"ל הי' בידם למחות ולא מחו א"ל גלוי וידוע לפני שאים מיחו בהם לא היו מקבלין מהם, א"ל אם גלוי וידוע לפניך לפנייהם מי גלוי ולפיכך הי"ל למחות ולהתבנות על קדושת שמך ולסכול הכאות מישראל (תנחומא תזריע ט).

יא) קח את כל ראשי העם והוקע אותם, בראשי העם תלה על שלא מיחו בבני אדם (תנחומא בלק יט).

יב) ומי הרג אותם, פנחס, שהי' סיפק בידו למחות ולא מיחה, וכל מי שסיפק בידו למחות ואינו מוחה להחזיר ישראל למוטב כל דמים שנשפכין בישראל נשפכין על ידיו (ילקוט שופטים סח).

יג) הי"ל לסנהדרין גדולה שיקשרו חבלים של ברזל במתניהם ויגביהו כגדיהם למעלה מארכובותיהם ויחזרו ככל עיירות ישראל, יום אחד ללכיש, יום אחד לעגלון, יום אחד לחברון, יום אחד לירושלים, וילמדו אותם דרך ארץ (שם).

יד) לא חרבה ירושלים אלא כשביל שלא הוכיחו זה את זה (שבת קיט:).

טו) האי צורבא מרבנן דמרחמין ל' בני מתא לאו משום דמעלי טפי אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא (כתובות קה:).

טז) בעיקבתא דמשיחא אין תוכחה (סוטה מט:).

יז) מפני מה זכה ירבעם למלכות מפני שהוכיח את שלמה (סנהדרין קא:).

יח) יאהב את התוכחות, שכ"ז שתוכחות בעולם נחת רוח באה לעולם, טובה וברכה באין לעולם, ורעה מסתלקת מן העולם (תמיד כח:).

יט) כל המוכיח חבירו לשם שמים זוכה לחלקו של הקב"ה ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד (תמיד כח:).

כ) כל היודע להוכיח ומוכיח את הרבים, הרי הוא עושה קורת רוח לפני קונו (תנא דבי אליהו רבה ג).

כא) מי שיודע שחבירו רשע ומחניף לו ומלא עונות ואומר לו צדיק אתה ראוי שיבאו עליו כל הקללות שכתורה, אבל מי שמוכיח חבירו שיחזור בו נוטל

ברכות אותו המתוכח, אם קבל עליו וחוזר בו גם הוא מקבל ברכות (ילקוט דברים תשצג).

כב) וכי יש אדם ששונא בנו אלא מתוך שאינו מוכיחו על התורה והחכמה ודרך ארץ עתיד לשנאהו אבל אם מוכיחו נעשה אוהבו (ילקוט משלי תתקנ).

כג) באותה שעה עמדה מדת הדין ואמרה לפניו אף הצדיקים שכתובה כתוב על מדתם תי"ו של דם, תי"ו תמות, השיב הקב"ה ואמר להם למה, א"ל מפני שלא הוכיחו את בניך בדברי תוכחות ולא אמרו להם לבל יחטאו, השיב הקב"ה גלוי וידוע לפני שאם היו מוכיחים אותם לא היו שומעין להם, השיב מדה"ה אע"פ שלא היו מקבלים מהם הי"ל להוכיחם, מיד שתק הקב"ה וחישב את כל הצדיקים שהיו באותו הדור בירושלים כרשעים, ונשתלחו על ירושלים ו' מלאכי חבלה וחבלו (אותיות דר"ע א).

כד) מי שבידו להוכיח ואינו מוכיח נלקה בצרעת (זוה"ק ח"ג דף מו:).

כה) הצדיק מזדרז לילך אל הרשעים להשיבם מעונם ומודיע להם הדין של מעלה ועונש הגיהנם, ואינו נותן שינה לעיניו כיום ובלילה עד שמוכיח אותם ומביאם שישוכו בתשובה (זוה"ק ח"א כ:).

כו) כל ישראל ערבים זה בזה (תורת כהנים בתקוני פ' ז').

כז) אפילו צדיקים גמורים נתפסים על הדור וכו' על שלא מיחו ברשעים (תנחומא משפטים).

כח) אחד מהדברים שלפי גודל החטא אין הקב"ה מספיק בידו לעשות תשובה, מי שאפשר בידו למחות באחרים בין יחיד בין רבים ולא מיחה אלא יניחם בכשלונם (רמב"ם ה' תשובה פ"ד ה"א).

כט) חייב אדם למחות בעוברי עבירה וכל מי שאינו מוחה ובידו למחות נתפס באותו עון (רמ"א ביר"ד של"ד סעי' מ"ח).

ל) אין הגזירה אלא על מי שיש בידו למחות ולא מיחה (ילקוט רות עה"כ וימת אלימלך).

לא) כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה והכתיב ויעש שלמה הרע וכו' אלא מפני שהי"ל למחות בנשיו ולא מיחה מעה"כ כאילו חטא — אמר רב יהודה אמר שמואל נוח לו לאותו צדיק שיהא שמש לד"א ואל יכתב בו ויעש הרע בעיני ד', וכי רש"י ז"ל: שמש לחטוב עצים ולשאוב מים בשכר לע"א ואל יכתב בו דבר זה ללמדך שקשה התוכחה במי שבידו למחות (שבת נו:).

חלב ישראל כהלכתה

לב) ע"ז נענשו אנשי פלגש כגבעה, אמר להן הקב"ה בכבודי לא מחיתם, על כבודו של בשר ודם מחיתם (סנהדרין קג:).

לג) הא דכתיב והכרתי ממך צדיק ורשע בצדיק שאינו גמור כיון שהי' בידם למחות ולא מיחו הוי' להו' כצדיקים שאינם גמורים (ע"ז ד).

לד) יען שאהרן לא מיחה במשה (כמי מריבה) כי נהג בו כבוד כתלמיד לרב, ואין חולקין כבוד לרב במקום שיש חילול השם, ועל שלא מיחה נלקה כיוצא בו (מדרש תנחומא, חקת).

לה) מזה (מפנחס) ילמוד האדם שיקנא את קנאת ד' צבאות כשרואה איזה חילול השם או חילול התורה, ראה איך החזיקה לו השי"ת טובה וחנות וברית שלום עכ"ל (של"ה הק' בעשרה הילולים).

לו) מ"ש בתנחומא ראה, דהרבה כשרים היו בדור כמו נח ונמחו עם הדור, הטעם שנמחו אותם הכשרים משום שלא מיחו, משא"כ נח שמיחה בהם כמו שארז"ל בכ"ר עה"כ שנאו בשער מוכיח (החיד"א בחומת אנך פ' נח).

לז) מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתייצבים על דרך לא טוב ומושכי העון הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאתם, ועובר בלאו שנאמר, ואלא תשא עליו חטא" וכו' וחובה על כל ירא אף כי אוהב טהור לב להעיר קנאה וכו' עכ"ל (שע"ת לר"י שער ג, אר' נט).

לח) כ' הרמ"א ביור"ד של"ד בסופו ובחור"מ סי' יב, מתשובת מהרי"ו סי' קנו, דנהגו עכשיו שלא למחות בעוברי עבירה משום שיש סכנה בדבר, מזה דשו רבים וכהיתרא דמו להם לחנוף לאשר לו שם ויד קצת אצל שום שררה או שאר תקיפות אע"ג דלא ברי היזקא, ע"כ תפוג תורה, ולענ"ד טעות גמור הוא זה ודברי מהרי"ו לא נאמרו אלא בכרי היזקא ואי לא תימא הכי בטלת לא תגורו מעיקרא דודאי לא נאמר לא תגורו כ"א בדאיכא מקום לירא כמ"ש בנדה דף סא, וכע"ז בשו"ת הרשב"א הובא ב"י חור"מ יב, וכו', ושופט הממונה על ישראל לרדות העוברים ומקיים לא תגורו יזכה למחיצת פנחס המקנא, ורעה אליו לא תאונה, (עכ"ל פת"ש בשם בכו"ש).

לט) אל תקנא בעושי עולה, דכל מאן דחמי עובדיהון ולא קני לקוב"ה אעבר על תלת לאוין, בגין כך בעי ל' לבר נש לאתפרשא מנייהו ולמסתא אורחי' מנייהו עכ"ל (זוה"ק ח"א דף רלט:).

מ) כל ההוא בר נש דמקני ל' לקב"ה לא יכיל מלאכא דמותא לשלטאה ב'י' כשאר בני נשא (שם דף כט:).

מא) כל מי שיש בידו יכולת למחות ומוחה ונוקם נקמות מהרשעים בעוה"ז,

הקב"ה כורת עמו בריח ולזרעו אחריו כמו שעשה פנחס (ראשית חכמה שעה"ה פי"ב כשם הר"י אבוהב זצ"ל).

מב) החטא הקטן כשיסכימו עליו דעת הרבים והדת ניתנה בבתי דיניהם שלא למחות בו, הנה הוא זמה ועון פלילי וחטאת הקהל כולו, ולא ניתן למחילה אם לא כפורעניות הקהל והוא הי' עון סדום (ס' העקידה שער כ).

מג) מתוך שלא מיחו בעוברי עבירה למדו הדורות מעשיהם (רש"י סוטה מא:).

מד) מי שבידו למחות ולא מיחה נתפס על חטאו וזה דבר ברור מד' רבותינו גם מן הכתוב וכו' והעובר עליה ולא הוכיח בטל עשה, ועוד שהוא מכת הרשעים שעושין כן (חינוך מצוה רלט, וע"ע בשל"ה תחלת ספרו).

מוגה

מה) אשמייהם של ישראל תלויים בראשי דיניהם (ילקוט יחזקאל סי' שמא, וילקוט דברים תת"ב).

מו) בן אדם דפה נתחייב לבית ישראל ושמעת מפי דבר וגו' ולא דברת להזהיר רשע מדרכו הרשעה לחיותו, הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש (יחזקאל ג).

מז) ויתכן שגם משה נכון לבו בטוח בצדקת אחיו (אהרן, בהעגל) שכוונתו לא היתה לרעה אבל על אשמת העם האשים אותו, כי הי' ראוי להוכיחם והם נכשלו על ידו (רמב"ן תשא עה"כ מה עשה לך העם הזה).

מח) מפני מה מתים ת"ח בלא זמנם מפני שהם בוזים בעצמם שאינם נוקמים ונוטרים כנחש על דברי תורה ויראת שמים (אדר"נ פכ"ט).

מט) היו גדולי ישראל רואין דבר עבירה והופכים פניהם ממנו, אמר להם הקב"ה תבא שעה ואני עושה לכם כן (מדרש רבה איכה — עה"כ ויצא מבת ציון).

נ) ולסיום הדברים: אעתיק מ"ש הלוחם הגדול מוהר"ר חיים סופר זצ"ל בספרו הבהיר שערי חיים דף ו, ע"ב, זו"ל: או' מיום הדין ואוי מיום התוכחה כבוא עת מועד לכל חי, וכי יפקוד ד' על מעשי אנוש ועל פעולות אדם שיחופש וימצא כתוב: צדיק זה חלל שבת, חסיד זה עבר על נדה, ירא אלקים זה עבר על נבילה וטריפה ושעטנו, קדוש זה עבר על א"א, וישתוממו כל אנשי אמונה וישאלו הלא הדור תמים פעלו, ויענהו ד' בסערה: הלא הי' בכחך למחות באיש פלוני אלמוני רשע, מדוע לא זכרת אותו ולא פקדת עליו אשמו וכו' עכ"ל.

* * *

מ.ט.

סיום לטובה

עד מתי אתה לא תרחם (זכרי' א' י"ב), ואתה ד' עד מתי (תהלים ר')

מיר בעטען און האפען אז עס זאל שוין נתעורר ווערען דאס גרויסע רחמנות פון ד' יתברך אויף דעם שארית הפליטה פון כנסת ישראל, וואס האט שוין בעוה"ר אזויפיל דורכגעמאכט צרות און ליידען מיט אלע מיני פלאג בגוף ובנפש במשך די טויזענטער יארען גלות, און אויך גזירות רעות השמדות והריגות און רדיפות צווישען די אלע גוים רשעים מנוולים ורוצחים, און אויך די שכינה הק' איז דאך מיט אונז אין גלות (מגילה כ"ט). וואס ליידט און קרעכצט מיט אלע צרות ישראל. זאל שוין נעמען א עק צו די אלע צרות, און צום אידיש בלוט וואס ווערט פארגאסען, ושכתי בשלוי' אל בית אבי, ביתי יבנה בה. עס זאל שוין נתרום ווערען קרן התורה וישראל, און מיר זאלען שוין אלע אינאיינעם זוכה זיין צו זעהן בקרוב בישועתן ובשמחתן של ישראל מתוך נחת והרחבה ומלכינו בראשינו בביאת גואל צדק במהרה בימינו אכ"ר.

קונטרס „עד מתי“

הקדמה מהמוציא לאור

די בייגעלייגטע ארטיקעל „עד מתי“ איז געדרוקט געווארען פאר 50 יאר צוריק אין א בלאט וואס איז ערשינען אין ניו יארק כדי צו קעמפען פאר חיזוק הדת און איז געווען געציהלט ציא דערוועקען דער ברייטען ציבור אויף „כשרות המאכלים“ וואס איז אין יענע צייט געווען זייער נאכגעלאזט. דער שרייבער גיט ארויס א קליינעם טייל פון די פארווייטאגטע פראבלעמען פון דעם דעמאלסדיגען שווערען צושטאנד אין אמעריקע, אבער ליידער איז נאך רוב פראבלעמען געבליבען בקולמוס לבו, וואס ער האט צוליב געוויסע סיבות נישט געקענט דערמיט עפענטליך ארויסקומען.

אזוי וויא אין דעם היינטיגען מצב, וואס עס איז ממש איום ונורא וויא מיר זעהן אויס, בעוה"ר און וואס מיר גייען כסדר דורך פארשידענע גרויסע און שווערע נסיונות ברוחניות און בגשמיות, איז דער דערמאנטער ארטיקעל שטארק אקטועל און אונז שטארק נוגע, און הגם געוויסע זאכען זענען שייך היינט אויף א אנדערען אופן, איז אבער די מערהייט דערפון נישט פארענדערט געווארען, ועל כן האבען מיר איינגעזעהן דאס איבערצודרוקען און צושטעלען כדי דערמיט מוזנה זיין דעם רבים.

* * *

דער מחבר פון דעם ארטיקעל „עד מתי“ איז געווען הגאון הצדיק, חסיד ועניו, גדול מרבן שמו, מוהר"ר שרגא פייוויל מענדלאוויטש זצ"ל.

יונגערהייט האט ער געלערענט ביי די גאונים הק' פון פרעשבורג, אונסדורף, און ביים ערוגות הבשם, פון וועם ער האט באקומען סמיכה, און אויך האט דער ערג"ה עם

נאך די ערשטע וועלט-קריג איז ער געקומען קיין אמעריקע. און צוועענדיג דאס גרויסע וויסטעניש אין אלע אידישקייט ענינים, האט ער באלד געגרינדעט א גרויסע ישיבה (די ערשטע) צו לערנען תורה מיט אמעריקאנער קינדער נאך די בר מצווה, און ער האט אויפגעשטעלט אסאך תלמידים אויפן דרך ישראל סבא.

נאך די שרעקליכע צווייטע קריג האט ער געשיקט שריפטען פאר רבנים און סתם אידען זיי צו ערמעגליכען ארויסצוקומען אויף אמעריקע. איין רב האט דערציילט אז באקומענדיג די שריפטען מיט געלט, האט ער צוריק געשריבען אז ער קען נישט פארלאזען זיין ישיבה. באלד דערויף איז אנגעקומען שריפטען מיט א באויליגונג און אויך געלט פאר די גאנצע ישיבה.

פאר יעדען רב און ראש ישיבה וואס איז געקומען אויף אמעריקע, האט ער באלד געשיקט הילף, געלט און אויך תלמידים אז יענער זאל אליין קענען גרינדען א ישיבה. עס איז עם בכלל נישט געווען קיין חילוק זיין ישיבה אדער דעם צווייטענס, ווייל זיין גאנצע ווילען איז נאר געווען צו פארמערען כבוד שמים.

דער גרינדער פון בני ברק שרייבט אין זיינע זכרונות, אז די ערשטע געלט-שטיצע וואס ער האט באקומען פון אמעריקע פארן אויפבויען פון בני ברק, זענען געווען פון דעם גאון תדיק רש"פ מענדלאוויץ ז"ל, און דאס איז באשטאנען פון \$3,000, וואס איז דאמאלס געווען א ריזיגע סומע, וואס ווערט היינט גערעכנט וויא \$50,000 און נאך מער.

עס איז קורץ דאס פאפיר צו קענען דערויף שרייבען אלע זיינע מעלות און שבחים, אין תורה אין מדות און אין חסידות. מיר ווילען נאר ציטירען אז דער רשכבה"ג מרן כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל האט געזאגט ביי די לוי' פון ר' שרגא פייוועל, די וועלט ווייסט נישט וואס זיי האבען פארלוירען "עכלה"ק. זי"ע ועכ"א.

המוציא לאור

קונטרס

ע ד מ ת י

א

ואמרתיו לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו והיה בלבי כאש
בוערת עצר בעצמותי ונלאחתי כלכל ולא אוכל. (ירמ"י כ. ט)

איך באנוץ די אויבענגעבראכטע מאטא פון דעם נביא'ס רייד אלס הקדמה צו מיין ארטיקעל וועגען כשרות, ווייל איך ווייס אז מיין שרייבען וועט מיר דיעזען מאל קיין כבוד ניט ברענגען, אדרבה, איך וועל נאך אפשר באווארפען ווערען מיט זלזולים פון אלע זייטען, אבער וואס קען איך טאן, ווען עס ברענט אין מיר א פייער און נאך אין אזעלכע טויזענדע אידען ווי איך, א פייער, וועלכער לאזט זיך ניט מעהר דערשטיקען.

אייגענטליך איז די כשרות-פראגע שוין פארהאנדעלט געווארען אין דער אידישער פרעסע אין דער לעצטער צייט, אבער נור פון איין זייט, נעמליך, וועגען די חטאים-בוטשערס וואס פארקויפען טריפות און א הכשר אדער מיט פאלשע הכשרים, די פרעסע האט אבער פארוויגען די צווייטע זייט פון דער פראגע, וועגען די טריפות, וואס ווערען פארקויפט אונטער השגחת הרבנים און אונטער רבנישע סיינס אויף בוטשער-שעפער.

די פרעסע האט דאס פארשוויגען פילייכט צוליב דעם כבוד הרבנים אדער אויס אנדערע טעמים, און וואס אנבאלאנגט דעם כבוד הרבנים איז ער מיר אויך טייער, אבער דער כבוד התורה, וועלכע איז מוטל באשפה און דער כבוד האמת, וועלכער ווערט געטראטען אונטער די פיס, זענען מיר נאך טייערער ובמקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב, דארום קום איך ארויס מיט א באשולדיגונג.

איך באשולדיג פיעלע רבנים, הכשרים-געבער, אז באוואוסט אדער אונבאוואוסט און יעדענפאלס אויס נאכלעסיגקייט, ווערט אונטער זייער השגחה פארקויפט בשר נבלה וטרפה אין האלסייל און ריטייל און דער פארקויפער איז א נבל ברשות התורה.

איך באשולדיג מאנכע רבנים הכשרים-געבער, אז מעהרערע אידען האבען זיי אויפמערקזאם געמאכט וועגען די טריפות בהשגחה און זיי, די רבנים, האבען די זאך פארשטיקט פון דער עפענטליכקייט און די חטאים פארקויפען ווייטער וויפיעל זייער הארץ געלוסט.

איך באשולדיג פיעלע רבנים, אז אבוואהל זיי אליין האבען קיין טייל ניט אין די הכשרים, ווייסען זיי אבער, וואס עס קומט פאר און דאך פארשוויגען זיי די נבלה ענטוועדער צוליעב דעם „שמור לי ושמור לך“, אדער צוליעב פארמיידען א חלול השם און זיי פארגעסען זיך, אז במקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב.

איך באשולדיג די גאנץ-גרויסע רבנים, די מנהלי ורועי ישראל, אז צוליעב דעם פירוד הלכות צווישען זיי, דער מחלוקת שאינה לשם שמים, ווייל ווען איינער זאגט אסור, איז דער צווייטער מתיר און ווען איינער זאגט טמא, זאגט דער צווייטער טהור, איז ענטשטאנען און ענטשטעהט די הויפט-שטערונג געגען איינפיהרען ארדנונג אין דער כשרות-פראגע, איבערהויפט אין די טשיקען-מארקעטס.

איך באשולדיג, אז אויף אנדערע געביטען אויסער בשר-כשר, האבען די רבנים אין גאנצען פארנאכלעסיגט די כשרות; זיי האבען צום ביישפיעל אין גאנצען, אדער כמעט אין גאנצען, פארקוקט די כשרות פון געבעקס וועהרענד פיעלע אידישע בעקערס און אפשר דער רוב, נוצען אין די ראלס און חלות דעם עג-פאודער, וואס מען ווייסט כמעט זיכער, אז דאס קומט פון עופות טמאים און א מיעוט אידישע בעקערס נוצען „לארד“, חזיר-פעטס פשוטו כמשמעו.

איך באשולדיג די רבנים, אז צוליעב זייער נאכלעסיגקייט איז כמעט גענצליך פארגעסען געווארען דער דין פון חלב וגבינות עכו"ם. איך ווייס, אז דארויף זענען פאראן פיעלע היתרים, אבער נור דארטען היכא דלא אפשר, וועהרענד דא וואלט מען דורך וועניג מיה געקענט ברענגען ארדנונג אויך אין דעם און „מהיות טוב אל תקרא רע“.

איבערהויפט איז כדאי צו באמערקען, דאס א געוויסע אגריקולטור-שולע האט פארעפענטליכט אין איהר באריכט, אז מען מעלקט דא איבעראל אויך די בהמות טמאות, הויפטזעכליך פערד, אזוי אז דער חשש פון די חז"ל קען נאך דא ניט אוועקפאלען „ודבר אל דינו יקום לעולם“.

מען קען אגב די היגע רבנים פארטיידיגען מיט דעם כלל, אז „עניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו“, דען זיי אלע מיט קליינע אויסנאמהמען, האבען ניט קיין פרנסה פון רבנות און זיי מוזען עס זוכען פון הכשרים, אדער פון אנדערע מלאכות בזויות ושפלות, אזוי אז זיי זיינען מעהר טרוד בפרנסה ווי די שניידער און שוטטער און האבען דאריבער ניט קיין צייט און אויך ניט קיין מוטה צו קוקען אויף אלע עניני היהדות, און דא פאלט די גאנצע באשודיגונג אויף די ארטאדאקסישע בעלי בתים.

איך באשולדיג אונזער ארטאדאקסי, דאס זי שלאפט א שינת חוני המעגל און זעהט גארנישט וואס עס טוט זיך ארום איהר און ווי אונזערע שטארקסטע פעסטונגען ווערען דורך אונזערע אינערליכע שונאים צושמעטערט, ווי אונזערע הייליגקייטען ווערען אונטער די פיס צוטראטען און ווי אונזער דרייטויזענדיג-יאהריגע גייסטיגע ירושה איז שוין באלד אין גאנצען פארשוואונדען און די ארטאדאקסי שלאפט, אבער עד מתי ?

ווייסט איהר דען ניט אז פון אונזערע אלע חומות היהדות, וועלכע האבען אונז ביז איצט געהיט פון אונטערגאנג איז שוין כמעט פארבליבען ניט מעהר ווי די כשרות, דען אנדערע מצות ווערען שוין וועניג אפגעהיט אפילו אין די ארטאדאקסישע הייזער, און איצט ווערט אויך די כשרות צושמעטערט און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

און אויב איהר האט אין די לעצטע פאר יאהר אנגעפאנגען צו בויען ישיבות און תלמודי-תורה, אום אייערע קינדער א אידישע ערציהונג צו געבען און אידישע מדות אין זיי איינצופלאנצען, איז ווייסט איהר דען ניט, אז גופים וועלכע זיינען מפוטם מיט נבלות וטריפות, קענען קיין אידען מיט אידישע מדות ניט ווערען ? ווייסט איהר דען ניט, אז נבלות וטריפות זענען מטמטם את הלב און פארגיפטען דאס אידישע בלוט, און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

זעהט איהר דען ניט, וואס פון אייער יוגענד איז געווארען ? ווייסט איהר דען ניט, אז די אידישע צאן קדשים זיינען געווארען טרעמפס, געמבלער, גענגסטערס, קאנדידאטען פאר'ן עלעקטריק-טשער און אלערליי איסטען און טאקי דערפאר ווייל זיי וואקסען אויף נבלות וטריפות, און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

ווייסט איהר דען ניט, אז געהענדיג יעדען אין דער פריה אין מקוה זיך צו מטהר זיין, וועלען אייך אפילו כל מימות שבעולם ניט העלפען, ווייל איהר זייט א טובל און ניט נור ושרץ בידו, נור ושרץ בתוכו ? און ווען איהר זענט מתפלל ערב ובוקר, אדער ווען איהר לערנט אייער שיעור, ווייסט איהר דען ניט, אז דער הבל היוצא מפיהם איז א הבל של חטא, ווייל עס עפושט מיט נבלות וטריפות, און איהר שלאפט — אבער עד מתי ? און ווען איהר וואשט אייך צו א ראל, אדער ווען איהר מאכט קדוש און אויפ'ן טיש ליגען חלות, בשר ודגים וכל מטעמים און איהר זאגט ביי יעדען ביסען „לכבוד שבת“, זענט איהר דאך א בוצע ברוך נאך ד', און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

איך ווייס, אז איהר וועט מיר ענטפערען „כי קטן יעקב ודל“, אבער זעהט וואס יעקב'ס ברודער אויף איסט-בראדוויי האט אויפגעטון, זעהט ווי ער האט פון ארימע ארבייטער א פעסטונג געגען אידענטום אויפגעשטעלט, ווייל ער האט זיך מיט זייערע פאראייניגטע קרעפטען באנוצט, און איהר שלאפט נאך אלץ און טוט גארניט, אבער עד מתי ?

און ווייסט איהר, אז בלויז מיט דעם מעשר פון דעם געלד, וואס איהר, ארטאדאקסישע אידען, ספענדעט אויף שאו'ס און פוסטען לוקסוס, וואלט מען געקענט

אויסהאלטען בכבוד די רבנים און אויפבויען די חומת ישראל הפרוצה, און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

רבוחי ! מאכט אביסעל א חשובן הנפש און זעהט וואוהין איהר זענט פארקראכען ; געדענקט, דאס אונזערע עלטערען האבען זיך מקריב געווען אויף קדוש השם ; זיי האבען זיך געלאזט ברענען און בראטען אבי אויפצוהאלטען אונזער הייליגע תורה, וועהרענד פון אייך פארלאנגען זיך ניט קיין קרבנות, מור מיט א קומץ קענט איהר ראטעווען די סיטואציע, און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

אידען ! האט איהר שוין קיין מורא ניט פאר דעם יום הדין הגדול והנורא, וואו איהר וועט שוין מעהר ניט קענען אפקומען מיט פוילע תירוצים, מיט בע מע און א שאקעל מיט די פלייצעס ?

און איך פרעג אייך, עד מתי ? און איך זאג, עורו ישנים משנתכם !

ב

די כשרות איז דא ארונטערגעזונקען עד הדיוטא התחטונה און עס הערשט אין דעם א שרעקליכער הפקר-צושטאנד, א סקאנדאליעזע נאכלעסיגקייט און עס ווערען צוליב דעם נכשל אין עסען טריפה, זאגאר די יעניגע אידישע פארמיליען, וועלכע ווילען פיהרען א שטרענג-כשר'ען טיש.

מיר זיינען בשום אופן ניט אויסען מיט דעם דערמאהנטען ארטיקעל צו דערנידעריגען דעם כבוד פון די היגע רבנים. מיר ווייסען, אז די שולד פאלט ניט אין גאנצען אויף די רבנים, נאר זי איז מעהרסטענטייל דער רעזולטאט פון דער אלגעמיינער הפקרות און וואס די ארטאדאקסישע אידען ווילען ניט פאלגען און ניט רעספעקטירען זייערע רעליגיעזע פארשטעהער, אבער גראדע צוליב דיזען טרויעריגען צושטאנד, האלטען מיר פאר ווינשענסווערט צו אויפדעקען די וואונד און צו צייגען, וואוהין די הפקות האט דערפיהרט.

ווען די פאראנטווארטליכע שוהלען זאלען צאהלען צו זייערע רבנים א געהעריגע שכירות, כאטש אזוי פיעל ווי מען צאהלט א גוטען חזן, וואלטען זיי שוין במילא זעהן צו קריגען די גרעסטע רבנים און עס וואלט גלייך געשאפען ווערען אן אונטערשייד צווישען די גרויסע פאראנטווארטליכע ווירקליכע מורי דרך און די פאלשע רעווערענדס, וועלכע האבען אפט אפילו קיין סמיכה ניט, אדער זיי זיינען סתם גייסטיגע קאליקעס און ניט ראוי לאותה אצטלא צו זיין רבנים און רעליגיעזע פארשטעהער.

אין דער צייט אבער, ווען רבנות איז ניט מעהר ווי א לייסענס צו מעגען פיהרען רעליגיעזע מסחרים מיט כשרות, חופה וקדושין, וויין און דאס גלייכען, שפרינגען די עמית-הארצים ארויף בראש און ס'איז ניטא קיין שום מאס צו מעסטען די גרויסקייט און פאראנטווארטליכקייט פון אונזערע רבנים, נאר, כל הרוצה ליטול את השם בא ונוטל, און דער רעזולטאט איז, דאס אונזער רעליגיעזער לעבען איז דיזארגאניזירט, די רעליגיעזע פארשטעהער — דיסקרעדיטירט, די חומת הדת איז צובראכען און די לאגע פון אידישקייט ווערט ערגער פון טאג צו טאג.

דער דאזיגער צושטאנד טאר אבער ניט פארשוויגען ווערען, נאר מען מוז ארויסקומען מיט'ן אמת און אויפוועקען די אמת'ע רעליגיעזע פיהרער און די אמת-מיינענדע ארטאדאקסישע בעלי-בתים פון זייער שלאף און טאקי שטעלען זיי די אפענע, ביטערע פראגע „עד מתי ?“

ביז ווי לאנג קאן עס נאך אזוי געהן אין אונזער ארטאדאקסישען לאגער ? ביז ווי לאנג וועלען מיר זיין ללעג ולקלס ביי זיך אליין און ביי אנדערע ? וואס פאר א רעספעקט קענען האבען אונזערע קינדער צו דעם דת התורה, ווען זיי זעהען אזא העסליכע באציהונג פון זייערע עלטערען צו די רבנים און אזא רייסעריי צווישען די רבנים זעלבסט ?

און ביז ווי לאנג וועלען מיר טאקי עסען טריפות ונבלות, פארגיפטען אונזער בלוט, פארדארבען אונזערע נשמות און דערביי נאך שפילען א קאמעדיע אלס פרומע, ארטאדאקסישע שוהל-אידען ?

די דאזיגע פראגעס זיינען ברענענדע און געפעהרליכע, מיר מוזען אויף זיי א באלדיגע תשובה געבען, אדער עס וועט חלילה קומען צו דעם גרעסטען קראך, ענטוועדער פון אינוועניג אדער חלילה פון אויסוועניג . . .

חזוק הדת מוז ווערען דער רעטונגס-גארטעל פון אידישקייט, אויב מיר ווילען ניט דערטרונקען ווערען אין דעם ים פון הפקרות און ווילדען כאאס, און די רעטונגס-ארבייט מוז ווי אמשנעלסטען אנגעפאנגען ווערען.

די בעסערע אידען מוזען זיך אויף אן ערנסטען אופן אוועקשטעלען ביים רודער פון אידישקייט און לאזען הערען זייער שטימע פון „מי לד' אליז! וועלען די אידישע מאסען ביסלאכווייז נאכקומען און די רעטונג וועט קומען.

דער געשריי „עד מתי? שפאלט די לופט און עס דראהעט אונז מיט דער גרעסטער קאטאסטראפע, אויב ער וועט ניט דערהערט ווערען און אויב עס וועט תיכף ניט קומען א פיל-העכערער אויסגעשריי פון חזוק הדת, וועלכער זאל דעם עד מתי פארטויבען און אפשאפען !

נ.

בו יבואר גודל הפגמים והעונשים שבאים על האדם על ידי שאוכל מאכלות
אסורות רח"ל

- (א) כל האוכל מאכלות אסורות – דנין אותו לאחר מיתתו כאדם מגועל, כי הקב"ה גועלו בעוה"ז ובעוה"ב (זוה"ק ח"ג מא:).
- (ב) כל האוכל מאכלות אסורות – מטמא נפשו (שם) ובר"ח שעה"ק פט"ו, והרבה סה"ק פ' שמיני מדברים מזה.
- (ג) כל האוכל מאכלות אסורות – כל מה שסובל האדם בעוה"ז הוא מפני שלא נזהר במאכלות אסורות (שם מב.).
- (ד) כל האוכל מאכלות אסורות – מדבק נפשו בסט"א וגועל נפשו ורוחו ורוח הטומאה שורה עליו (שם).
- (ה) כל האוכל מאכלות אסורות – יוצא מרשות הקדושה ונכנס לרשות הסט"א (שם מב.).
- (ו) כל האוכל מאכלות אסורות – אוי להם ואוי לנפשם כי לא יתדבקו בצרור החיים כלל (שם מ"א:).
- (ז) כל האוכל מאכלות אסורות – כאילו עובד ע"ז רח"ל (זוה"ק ח"ג מב.).
- (ח) כל האוכל מאכלות אסורות – אין לו חלק באלוקי ישראל (שם מא:).
- (ט) כל האוכל מאכלות אסורות – נעשה פניו פני חי רעה. (שם ח"ב קכ"ה)
- (י) כל האוכל מאכלות אסורות – נעשה נפשו שרץ (אוהחה"ק שמיני).
- (יא) כל האוכל מאכלות אסורות – נכנס בו מחשבת כפירה ומינות (רמב"ם).
- (יב) כל האוכל מאכלות אסורות – בשוגג! תטמא נפשו ותטמטם. במזיד! תעשה נפשו שרץ (אוהחה"ק שמיני).
- (יג) כל האוכל מאכלות אסורות – מעכב ביאת משיח צדקינו (ברית מטה משה על הגדה של פסח בפזמון חד גדיא).
- (יד) כל האוכל מאכלות אסורות – אינו של הקב"ה (רש"י עה"פ ואנשי קודש).
- (טו) כל האוכל מאכלות אסורות – בא מזה עונש אסכרה רח"ל (שבת ל"ג ע"ב).
- (טז) כל האוכל מאכלות אסורות – הבנים יוצאים לתרבות רעה ח"ו (אגרא דפרקא אות קכ"ו עיי"ש).
- (יז) כל האוכל מאכלות אסורות – באים עי"ז מכות נוראות רח"ל (אוהחה"ק פרשת שמיני).
- (יח) כל האוכל מאכלות אסורות – אפי' רק איסור דרבנן. באים לידי עבירות חמורות רח"ל (אבות דר"נ פ' ט"ו. קו הישר פרק ע"ו).
- (יט) כל האוכל מאכלות אסורות – מכניס טומאה בלבו ובנפשו של אדם (מסילת ישרים).

- (כ) כל האוכל מאכלות אסורות – גופו מתפטם מאיסור. ובהמשך הזמן נעשה גופו מלא משקצים ורמשים נבילה וטריפה רח"ל (נדחי ישראל פרק כ"ט).
- (כא) כל האוכל מאכלות אסורות – נעשית הטומאה חלק אבר מגופו (ר"ח שעה"ק פרק ט"ז).
- (כב) כל האוכל מאכלות אסורות – אין לו טהרה עולמית ומאבד חלק עה"ז ועולם הבא (יש שבר עמוד מ"ב).
- (כג) ע"י שרץ משהו יוכל לבוא לידי שאל תחתית ר"ל (ערוגת הבושם).
- (כד) רוב אפיקורסות רח"ל בא ע"י אכילת נו"ט (תורת משה קדושים).
- (כה) ע"י שוחטים שאינם מהוגנים נחסר הפרנסה (ליקוטי מהר"ן דרוש ל"ז).
- (כו) אין עבירה גדולה כ"כ כמאכ"א שמוזה יצאו מדינות שלימות לתרבות רעה (דברי חיים יו"ד ח"א סי' ז).
- (כז) האוכל מאכלות אסורות א"א לו להתפלל כראוי (אור הגנוז פ' תולדות).
- (כח) ממאכ"א נמצאים רוב עזי פנים שבדור בלי יראת שמים ואינם מקבלים מוסר (פרי חדש יו"ד פא, ובמחזיקי ברכה שם).
- (כט) כל האוכל מאכלות אסורות – אומץ עונשם חמור מכל עבירות שבעולם (יסוד ושורש העבודה שער הבכורות פרק ד' ד"ה הגידה לי).
- (ל) כל האוכל מאכלות אסורות – נעשה מין ורשע (האר"י ה"ק מובא בשעה"ט מ' פתח עניים פ"ה).
- (לא) כל האוכל מאכלות אסורות – מחויב מלקות, וגורם רעה לעצמו, ונקרא רשע, וגופו מתפטם באיסור, ונטמא נשמתו, וקשה לו לשמור התורה, ומונע לו להיות יר"ש.
- (לב) הוא אסור בהטומאה ואינו יכול לעלות אל הקדושה וא"א שיפרד ממנו וזהמת הטומאה. כ"א ע"י חיבוט הקבר, או ע"י תענית ותשובה (תפלה למשה להגה"ק ישמח משה קאפיטל ס"ח ע"ש).
- (לג) כל האוכל מאכלות אסורות – אפילו בשוגג צריך תיקון (ספורי חסידים מבעש"ט הקי' כפול (ע' אות י"ב)).
- (לד) כל האוכל מאכלות אסורות – ימשך לעבירות חמורות ויבא להכשל בתועבות האומות (דברי יואל שמיני ע' ר"ג ד"ה ועוד).
- (לה) כל האוכל מאכלות אסורות – מאסר הנפש להיות משועבד להגוף והגשמיות (שפת אמת שמיני סי' ד"ה בפסוק).
- (לו) כל האוכל מאכלות אסורות – אפי' רק מקיל בחומרא נטמא נפשו ואינו יכול להגיש השגת התורה (מאור ושמש שמיני ד"ה באד"ה אל תשקצו).
- (לז) כל האוכל מאכלות אסורות – נשמתו מסתלקת ונשאר מת בחייו ונקרא רשע (חת"ס שמיני ד"ה ולא תטמאו).
- אין דעם זכות פון עסען כשר וועלען מיר זוכה זיין ניצל צו ווערן מכל צרה ח"ו און במהרה געהאלפען ווערען מיט א גאולה שלמה אמן.

לאפרושי מאסורא

מודעה ואזהרה המורה מאת חרה"ג הבד"צ
לכל מקהלות אשכנזים שליט"א.

החמאה הבאה מערי מצרים. ונמכרת בחנויות
יהודים פעיה"ק ת"ו נתברר לנו עפ"י עדותו של
הרב הגאון הראב"ד דמצרים שליט"א. שהיא
בחזקת ודאי איסור של תערובות חלב ונבלה.
ואין לה שום היתר. כירב הזיווג בה. ועל הכלים
צריך שאלת חכם. ולכן מזהירים אנו את אחב"י
שלא יתנאלו ח"ו במאכלות אסורות שיש בהן
איסור ברת רח"ל.

ואזהרה המורה להמוכרים שאסור להם להחזיקה
ולמוכרה בלי הכשר מיוחד מהבד"צ. ומי שיתברר
עליו שאינו שומע לדברי אזהרה זו יפורסם ברבים
שאבד את נאמנותו ושומע לנו ישכון במת.

ה ע ר ה : טופס מכתבו של הגאון הנ"ל ידפס בעתונים.

דפוס ש. צוקרמן

להתודע ולהגלות

חנוכה תשמ"ב

"את חטאי אני מזכיר היום". והלואי שמכתב זה יעלה לי לכפרה. דרכי מעודי לשאול פי הרבנים שאלות המתרחשים יום יום, ובכללם בניזון כשרותם של מיני מצרכים שונים.

ואהה!!! בימים האלו נרתעתי לשמוע מפי אחד מידידי רב וגאון שליטי"א (העומד על מחקר הכשרות בתמידיות) ובידו מכתב אישית מבית חרושת גדול ליצור תֵּלֵב לַקְטֵנִים (פֶּאֶרְמוּלָא – Formula) ובו מפורש באר היטב שֵּתֵּלֵב הנקרא Nutramigen מכיל חלק חשוב בשר חזיר, שהוא דבר המעמיד וחלק חשוב מחלב עכו"ם.

אינו דומה ראיה לשמיעה ולא האמנתי לשמע אזני עד שידדי הרב הנ"ל הראה לי האגרת הזאת שבו מעיד בעל בית החרושת כי כן הוא.

השבץ אחזתנו וחיל ופלאות הקיפוני כי ידעתי בברור מהרבה מאוד בתי בני ישראל מהיותר חרדים שמשתמשים במשקה זו לילדיהם על סמך הוראת רב גדול אחד מפורסם פה בארא פארק המורה בקביעות לכל שואליו כי תֵּלֵב זה מותר לשותו בלי פקפוק – למהדרין מן המהדרין – וגם אני עד חי שמעתי כן מפיו. לא אחשוב מחשבת פיגול כי הרב הגאון כוון חי"ו להכשיל ילדי צאן קדשים שלא טעמו טעם חטא בפיטום חזיר וחלב עכו"ם, כי הוא רב גדול ומפורסם מאוד. אולם, לדאבונו לב, יצאה מכשול זה מתחת ידו על שנבהל להורות בדבר התלוי במציאות ונצרך לה ידיעה ברורה כי אין דבר זה מבואר בדי חלקי שו"ע, והרב הנ"ל הורה מאומדן הלב, ועי"ז כל העם בשגגה.

לתשומת לב! הכלים שנשתמשו ברבמזון הנ"ל כדברי יבין הגעלה כל אהיה יתען עם מורה הוראה שלו האין להגעיל. גם לי הי הפסד מרובה מכל הכלים שא"א להגעילם, בנוסף טרחה גדולה בהגעלת כלים שונים ומשונים גדולים וקטנים.

משה גרינבוים

נ.ב. ירא הקהל וישפטו וילמדו שתום מן המפורש לבלי לסמוך על הוראת רב. רק בדברים התלויים בידעית המציאות ידרשו ויחקרו בשבע חקירות ועוד שבע, על כל מין מאכל מיוחד שאין עליהם השגחה מובהקת טרם יכניסו אותם לבתייהם. וכל שיש בידו למחות ואינו מוחה כל הדמים הנשפכים בישראל אינם אלא על ידו. (שבת נ"ד ע"ב ילקוט פרשת שמטים).

נוסח כרוז שנחפסם

Mead Johnson חנוכה תשמ"ב
NUTRITIONAL DIVISION
EVANSVILLE, INDIANA 47712

November 5, 1981

Thank you for your telephone call requesting information about Nutramigen and possible animal by-products. The casein hydrolyzate in Nutramigen is prepared by the hydrolysis of casein (derived from milk) by the enzymes in pork pancreas. A portion of the protein in Nutramigen is, therefore, originally from milk and a portion originally from pork. Due to the hydrolysis of the enzymes and the subsequent purification of the protein by filtration, etc., there is very little likelihood of any sensitivity to the protein. Indeed, Nutramigen is used when other formulas have failed; because in order for an allergy or sensitivity to exist, it usually requires intact protein.

Nutramigen is considered hypoallergenic and is usually well tolerated by the infant allergic to protein. One of the indications and frequent uses of Nutramigen is for the maintenance of nutrition during tests or elimination diets when food allergies are suspected. The protein nutrients of Nutramigen are specially processed to remove the allergic substances and the other ingredients are also selected for hypoallergenicity.

Thank you for your phone call. If we may be of additional assistance to you, please let me know.

מאמע?

Sincerely,

Roland J. Tuley

Roland J. Tuley
Supervisor, Medical Information

RJT/ajs/134

צו ווייל איך קען נישט שרייען און
אויסדרוקען מיינע געפילען אין
ווערטער, און איך בין הילפלאז, מעג
מען טוהן קעגען מיין געזונט? קעגען
מיין נשמה? מעג מען מיט מיר טוהן
וואס מען וויל?

תוכן-ומפתח

שמות הרבנים הנמצאים בתוך הספר

עמוד

- (א) פתח השער עובדא מחרידה ומזעזעת (ועיי' לק' ע' י"ח, פ"ג)..... ג
- (ב) הקדמה קצרה..... ז
- (ג) פתיחה..... כ
- (ד) מבוא..... י
- (ה) שו"ת חתם סופר..... יא
- (ו) שו"ת בית מאיר..... יב
- (ז) שו"ת מהר"י ברונא..... יב
- (ח) ערוך השולחן..... יב
- (ט) שלחן הטהור מבעל שומר אמונים..... יב
- (י) שדי חמד, אספ"ד מע' חלב עכו"ם..... יג
- (יא) שו"ת צמח צדק..... יג
- (יב) שו"ת שבילי דוד..... יג
- (יג) תשובת כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל..... יג
- (יד) שו"ת לבושי מרדכי..... יד
- (טו) שו"ת מעיל שמואל..... יד
- (טז) שו"ת הרדב"ז..... יד
- (יז) ספר רוח חיים..... טו
- (יח) דע"ת של הגה"צ מוהר"ר משה פיינשטיין שליט"א..... טו
- (יט) מודעה שיצא בטאראנטא לחזק הענין של חלב ישראל ע"י הגר"ם פיינשטיין שליט"א..... טו
- (כ) הגה"צ ר' עקיבא סופר-שרייבער זצ"ל, אב"ד פרעסבורג..... טז
- (כא) הגה"צ ר' יונתן שטייף זצ"ל, ראב"ד בודאפעסט..... טז
- (כב) הגה"צ ר' לוי יצחק גרינוואלד זצ"ל אב"ד צעהלים..... יח
- (כג) הגה"צ ר' שמעון ישראל פאזען זצ"ל, אבדק"ק שאפראן..... כ
- (כד) הגה"צ נפתלי הירצקי העניג אבדק"ק שארמאש שליט"א..... כ
- (כה) הגה"צ מרדכי יעקב ברייש זצ"ל, בעל שו"ת חלקת יעקב אבדק"ק ציריך כג

- כז) הגה"צ ר' ישראל וועלץ זצ"ל. כז
- כז) הגה"צ אליעזר זילבער זצ"ל, אב"ד סינסינאטי כט
- כח) הגה"צ ר' חיים אלי' שטערנבערג שליט"א, בעל שו"ת בית אלי' י' חלקים ל
- כט) הגה"צ ר' הלל ליכטנשטיין זצ"ל אב"ד קראסנא, בעל שו"ת כונת הלב לד
- ל) הגה"צ ר' חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א אבדק"ק העלמעץ, בעמח"ס שו"ת טהרת יו"ט כ' חלקים לו
- לא) שו"ת בריש דעה יו"ד סי' מ' לו
- לב) הערה בנושא חלב עכו"ם, (נפש ישעי' על מאכלות אסורות ח"א) מד
- לג) תשובה מהגה"צ מהר"ם שטערן אבדק"ק דעברעצין שליט"א, בעמח"ס שו"ת באר משה (מספר מנחת יהודא) מד
- לד) מכתב מהגה"צ ר' אברהם מאיר איזראעל שליט"א, אבדק"ק הוניאד בעמח"ס ילקוט המאירי על ש"ס מו
- לה) הגה"צ ר' מנשה קליין שליט"א, אבדק"ק אונגוואר בעמח"ס משנה הלכות ט' חלקים מו
- לו) תשובה מהגה"צ ר' לוי יצחק גרינוואלד זצ"ל, . . . דכדי להציל איש אחד מישראל מחלב עכו"ם מותר להתפלל כל ימיו בלא מנין. נב
- לז) מכתב מהרב ר' מנחם זאב גרינגלאס שליט"א נג
- לח) מכתב ומאמר חסידות של כ"ק אדמו"ר הרי"צ זצוקלה"ה נ"ע זי"ע, בספר המאמרים נד
- לט) מכתב מכ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש שליט"א נה
- מ) דעת תורה להגה"ק מדינוב זצ"ל בעל בני" נה
- מא) פתגם נורא להגה"ק בעל החיד"א זצ"ל נה
- מב) מעשה נורא שאירע להגה"ק החיד"א זצ"ל שפוחזים וריקים לחצו ואנסו אותו לתת הכשר נה
- מג) שתיית קאווע וטיי"א בכית מזיגות עכו"ם יש בו משום בשול עכו"ם ומושב לצים נו
- מד) למנוע עצמו מחלב שנחלב וספק אם עמד שם ישראל, בענין ספק איסור נו
- מה) ליקוט קצר בנושא חלב עכו"ם מבעל ילקוט מעם לועז זצ"ל ס
- מו) הגה"צ ר' דוד פעלדמאן זצ"ל בעמח"ס מצודת דוד סד
- מז) וואס מען ערייכט צוליב מסירת נפש אויף כשרות סז
- מח) התעוררות מחנך צו זיין די קינדער מיט זהירות אויף מאכלות אסורות . ע
- מט) ווער זאגט אז מען איז מחויב יענעם אויך אויסצוהיטען פון מכשולות. עג

- (נ) לא שוחט ולא סופר — ואעפ"כ מאכיל נבילות וטריפות עה
- (נא) צער גלגול — למאכיל טריפות. עה
- (נב) סיפורים אחדים בענין חלב עכו"ם ומאכלות אסורות. עו
- (נג) מעשה נורא שסיפר הרה"ק ר' חיים מקאסוב זצ"ל מאחד שהי' צריך להתגלגל שוב בעוה"ז עבור שינק מנכרית שנתיים הראשונות מחייו. עח
- (נד) מעשה נורא מהרב הקדוש הרבי ר' זושא מאניפאליע זי"ע. עט
- (נה) מעשה נורא שהי' אצל הגה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע, שאחד לקח סם רפואה בפסח שהי' חשש חמץ ודגו אותו בעולם האמת על זה. פ
- (נו) שו"ת באר משה חלק ד' להגר"מ שטערן שליט"א, שמעיד שכבר נתברר שדרך סוחרי חלב עכו"ם לשים מעט מחלב טמא לתוך חלב טהור כדי לשמרו שלא יתחמץ כ"כ מהר, (ועיין לעיל עמוד ג' בפתח השער עובדא מחרידה ומזעזעת, ובעמוד י"ח בתשובת הגה"צ מצעהלים זי"ע שכותב שכמעט 70 אחוז יש להם חלב חזיר ונחוץ להם לערב חלב חזיר לתוך חלב סתם כי זה גורם שלא יתקלקל מהר וג"כ יש בו יותר שומן ולפי השומן משלמים יותר לבעל האיכרים, וידוע שמסר נפשו ממש על הענין של חלב ישראל עוד כשלא הי' אפשר בשום אופן לקבל חלב ישראל, זי"ע. פג
- (נז) חיוב תוכחה ומחאה מש"ס, זוה"ק, ומדרשים, (שכל הרבנים מחויבים להוכיח ואם אינו מוכיח הוא בכלל ארור, ואם מחה הוא בכלל ברוך. פד
- (נח) קונטרס עד מתי מהגה"צ ר' שרגא פייוויל מענדלאוויטש זצ"ל, שמעיד שאגריקולטור דעפארטמענט ביררו ופרסמו כבר שכאן באמעריקא חולבים בהמות טמאות, וכותב שכל המכשול הוא אשמת הרבנים שאינם מעוררים וכמעט שושכת כל הענין של חלב שחלבו עכו"ם. צ
- (נט) גודל הפגמים והעונשים שבאים על האדם על ידי שאוכל מאכלות אסורות רח"ל. צה
- (ס) לאפרושי מאסורא. מודעה ואזהרה חמורה מאת הרה"ג הבר"צ לכל מקהלות אשכנזים שליט"א בארץ ישראל, שבחמאת עכו"ם מערכים חלב ונבלה שהוא איסור כרת רח"ל, ואין לה שום היתר, כי רב הזיוף בה, ועל הכלים צריך שאלת חכם. ומי שמוכר חמאת עכו"ם אכד את נאמנותו (אמר המו"ל ידוע שלפני חצי שנה תפסו בטאראנטא קאמפאני שעושים חמאה שערכו שם חלב רח"ל ונתפרסם בעיתונים, ומי שיש לו ידיעה באיזה עיתון ובאיזה יום בחודש הי' נא להודיענו כדי לזכות את הרבים). צז

הסרת מכשול מרבים

בס"ד

עס ריקען זיך שוין אן די טעג ווען דער חרידישער ציבור הייבט זיך אן אריבער צו שלייכען אין די קעצקעליס פארברענגען דעם זימער אין א ריינע אטמאספער פיזיש אין גייסטיש, דעריבער איז יעצט א דבר בעיתו אויפצוועקען דעם דעת הקהל איבער א מכשול נורא וואס האט זיך די לעצטע פאר יאר שטארק צושפרייט צווישען היימישען עולם ובפרט די ישיבות-קעמפס, און אנדערע מוסדות וועלכע גראבט אונטער עיקרוני ויסודי היהדות.

דא האנדעלט זיך נישט וועגען גאר מאדערענע קרייזען נאר טאקע משופרי דשופרי פון די גאר היימישע חרידישע שיכטען על פי רוב בני תורה ובני ישיבות.

די פריצה כאשטייט וואס מען איז זיך מורה היתר צו קיפען מילך פון א גויאישען פארם אויף דעם סמך וואס א יוד שטייט ביי די מעלק.

די חששות זענען ווי פאלגענד:

א) לויט אלע גדולי הפוסקים אן אויסנאם אויב דער בעל הבית פון די ביזנעס איז נישט פארלעסליך כש"כ אויב ער איז א גוי טאר מען קיין השגחה נישט געבען, אין אויב מען געט איז די השגחה נישט ווערט, ווייל דער גוי קען נאך אלץ מכשיל זיין מיט פארשידענע אופנים. (ועיין בשו"ת דברי מלכאל ח"ג סי' כ"ב, שו"ת דברי חיים ח"ב השמטות סי' מ', שו"ת שערי צדק יו"ד סו"ס קנ"ו, פת"ז הל' פסח סי' י"א, הגה"ק בעל ערוגת הבושם זצ"ל בספרו הכנה דרבה אות כ"ב, ובשו"ת ערוגת הבושם סוף סי' שכ"ה, שלח"ט דף קצ"ח ע"ב, מקרי דרדקי מה"ק ר"ה מקאלאמאיער זצ"ל, לבוש"מ מהדורא תניינא יו"ד סי' ז', שו"ת זכרון יהודה או"ח סי' קכ"ג, ועוד.

70 יאר צוריק האבן 200 רבנים פארארדענט א שטרענגען איסור אז א רב זאל נישט מתיר זיין קיין שום זאך אפילו אויב ער שטעלט א משגיח נאר אויב דער בעה"ב איז 100 פראצענט פארלעסליך אין עניני כשרות פון אלע הינזיכטען (עיין שו"ת גנוי יוסף סי' י"ח אות ב').

ב) דער בעל הבית קען זייער לייכט כאטלען אין די זעלבע סארט קאנטענערס אויך נישט כשר'ע מילך (חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו) אין דאס דעליווערען פאר בני ישיבות ובני תורה און אלע אנדערע אידישע קונים, אין קיינער וועט דאס קיינמאל נישט וויסען.

אין זכות פון אכטונג געבען קעגען מאכלות אסורות וועלען מיר אלע זוכה זיין צו א גיטען געזינטען זימער צוזאמען מיט די קינדער אין די גאנצע משפחה אזוי ווי עס שטייט אין זוה"ק אין די ספה"ק אז איינס איז געבינדען צום צווייטען, (זוה"ק ח"ג מ"ב ע"א, שכת ל"ג ע"א, אוחה"ק שמיני, חפץ חיים בספר דבר בעיתו שער התחזקות, יסוד ושרוש העבודה שער הבכורות פ"ד, חת"ס שמיני, אמרי צדיקים דברי גאונים ע"ת, דרכ"ת סי' ס' אות ה', אוהרת מהרצ"א), ועוד.

בכבוד רב ה"ק
יעקב דוד פרידמאן
מנהל וועד הכשרות דבארא פארק

תוכן העניינים
לפי סדר הסימנים

פתיחה

א) בארצות יורא"פ מעולם היה לאיסור חמור לשתות חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו ובארצה"ב נפרץ, יש מחמת קלות דעתם שמצאו כאן בקעה פרוצה נמשכו אחר מנהגי המדינה והשליכו אחרי גיוס איסורים ומנהגים שנהגו בו איסור מעולם אבותיהם ואבות אבותיהם (דברי הגה"צ מקראסנא ז"ל, מובא בפתיחה).

ב) הרוצין להתיר חלב עכו"ם ואין ישראל רואהו מטעם שיש עונש מהמשלה על המערב חלב טמא ונפל בכירא כל החשש וממילא בטלה גזירת חז"ל על חלב עכו"ם, אין לסמוך ע"ז (פסק הגר"ע סופר ז"ל בעל דעת סופר מהר"י שטייף ז"ל - מהר"י גרינוואלד ז"ל - מהרש"י פאזען ז"ל - מהרנ"ה העניג שליט"א - מהגר"י וועלץ ז"ל - וכל הפוסקים המצויינים בסמוך.

ג) סברה זו היא סברא כרסית וגם אינה אמת מחמת כמה טעמים (פסק מהר"ר לוי יצחק גרינוואלד ז"ל - אות י"ז, פסק מהר"ר נפתלי הירצקא העניג שליט"א - אות י"ט, פסק הגאון בעל חלקת יעקב ז"ל - אות כ', פסק הגר"י וועלץ ז"ל - אות כ"א, פסק הגאון מקראסנע זצ"ל אות י"ג פסק הגאון ר"א סילווער ז"ל מסינסינעטי - אות כ"ב בריש דיעה - אות י"ח.

- 1) חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו איסורו מה"ת או מדרבנן ופורץ גדר ישכנו נחש (שו"ת חת"ס אות א').
- 2) האשכנזים הנגררים אחר הרמ"א אין להם היתר להקל (שו"ת חת"ס אות א').
- 3) חשכ"ע וא"י רואהו אין כח לשום גאון וב"ד להתיר כי היא גזירה קדמנית של חז"ל אשר עומדת בתוקפה אף אם אין שום חשש תערובת חלב טמא, ופורץ גדר ישכנו נחש. (שו"ת מהר"י ברונא סי"ח ע"ח, - אות ג').
- 4) כך מקובלני שכל גזירת חכמים לכד טעמם הנגלה יש עוד הרבה טעמים כמוסים שלא גילו אותם (ערוך השלחן - אות ד').
- 5) המקיל בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו עון הרבים ישא (ערה"ש - אות ד').

- (6) מעובדא נוראה יתכרר שכל דברי חז"ל כגחלי אש וח"ו לזוז ממנו זיו כל שהוא (ערוה"ש - תשובת בעל חלקת יעקב ד"ה וסיפר לי - אות ד').
- (7) בשם הגה"ק מצאנו דבאין ישראל רואה החליבה שורה על החלב איסור כמו על מאכל אסור ודבר טמא רח"ל (שלחה"ט להגה"ק מהר"א ראטה זצ"ל - אות ה').
- (8) ח"ו להתיר אף בלא שכיח דבר טמא, וכן נהגו בכל ערי הספרדים (שד"ח - אות ר').
- (9) חשחב"ע וא"י רואהו אין כח לשום גאון ובי"ד להתיר כי הוא גזירה קדמונית של חז"ל אשר עומדת בתוקפה אף אם אין שום חשש תערובת חלב טמא, ופורץ גדר ישכנו נחש (שו"ת צמח צדק אות ז').
- (10) האשכנזים הנגררים אחר הרמ"א אין להם היתר להקל (שבילי דוד אות ח').
- (11) מה שיש להקל בשעהד"ח (לא ח"ו בלי ראיית ישראל כלל - ע"י בפנים ותכין) ברור דכשיש יכולת להעמיד משגיח כראוי אי"ז שעת הדחק (תשובת הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל אות ט').
- (12) גם בשעת המלחמה לא התירו רק לקטנים ויולדות משום שלא יבאו לידי סכנה (שו"ת לבוש"מ - אות י').
- (13) יש קרוב לשלשים שיטות ראשונים ואחרונים המחמירים (תשובת הגר"א שטערנבערג - אות י"א).
- (14) חייב לפזר כל ממונו שלא ישחה חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואה (שו"ת הרדב"ז אות י"ב - ס' רוח חיים - אות י"ג).
- (15) בדאין לו רק חש"ע וא"י רואהו יאכל וישתה מאכלים ומשקאות אחרות (רוח חיים - אות י"ג).
- (16) בזכות הזהירות וזרירות בזה נזכה לגאולה שלימה (שם - אות י"ד).
- (17) אותן שנהגו מכמה שנים שלא לסמוך על המקילין אלא על השגחה מהוגנת יש דין נדר (תשובה א' של הגר"מ פיינשטיין שליט"א אות י"ד).
- (18) על גבינות ליכא שום היתר וע"י שמקילין בחלב מקילין גם בגבינה (שם - אות י"ד).
- (19) חלב עכו"ם אסור מדינא ואין לו התרה וכו'. (שו"ת מהר"י שטייף אות ט"ו).
- (20) יוצאי מדינת הגר ביותר צריכין ליזהר בהוראת רשכבה"ג החת"ס זצ"ל שכו' דבני אשכנז אסורין ואי"ל התורה (תשובה מהגה"צ ר"ע סופר - אות ט"ז).
- (21) בדא"א בשום אופן להשיג חלב כשר אפשר להקל לקטנים, חולים, יולדות, מעוברת, מינקת הצריכים לזה מאוד (מהר"י שטייף - אות ט"ז).

- (22) כמעט שבעים אחוז מהאיכרים יש להם חזירים, ויש להם ריוח גדול לערב חלב חזיר בתוך שאר החלב כי חלבו של החזיר שמן הוא מאוד וגם כי האיכרים שאין להם בכל יום די חלב ולכן הם מקבצים את החלב משנים או שלשה ימים, ואח"כ מוליכין אותה אל החברות הקונות וא"כ יש להם נפק"מ לערב בו חלב חזיר, כי זה גורם שלא יתקלקל מהר, והוא דבר ידוע שחלב חזיר פועל כך, ובכל נפל כל היסוד של בעל הסכרא הנ"ל (כתשובת הגה"צ מצעהלים שליט"א, אות י"ז).
- (23) חשכ"ע וא"י רואהו אין כח לשום גאון ובי"ד להתיר כי הוא גזירה קדמונית של חז"ל אשר עומדת בתוקפה אף אם אין שום חשש תערובת חלב טמא, ופורץ גדר ישכנו נחש, (הגה"צ משאפראן וצ"ל אות י"ח).
- (24) המבקש קולות בחלב עכו"ם הרי הוא בכלל משחית נפשו (פסק הגה"צ משארמאש שליט"א - אות י"ט).
- (25) מה שיש מי שרוצה להקל יען בעת שגזרו הגזירה לא היתה עדיין מדינת אמעריקע, דברים הללו הם בלי דעת, ומביא לידי כפירה, לעקור כמעט כל הדינים וההלכות כמו יין נסך. וכל ההלכות יתבטלו רח"ל, וא"צ להשיב רק לקיים ענה כסיל כאולתו (מהר"ר נפתלי הירצקא העניג שליט"א - אות י"ט).
- (26) א"א לסמוך על כעמיקער בחשש תערובת דבר טמא (פסק הגר"י וועלץ ז"ל בשם אוהל יהושע סי' כ"ד - אות כ"א, תשובת בעל חלקת יעקב - אות כ', תשובת מהר"ש ח"א סי' כ"ז, מובא בחלק"י שם - אות ס').
- (27) ח"ו לעבור ולזוז זיו כל שהוא מפסק מרן רבינו הרמ"א ז"ל וכל הפורש ממנו כפורש מן החיים (עבודת הגרשוני - כנסת יחזקאל - נו"ב - תשובה מאהבה - פני יהושע - הכל מובא בתשובת הגר"י וועלץ ז"ל - אות כ"א).
- (28) מעשה בימי הפני יהושע באחד שהתיר במקום שכ' הרמ"א "ויש להחמיר" ולא עלתה לו שנתו רח"ל (פסק הגר"י וועלץ ז"ל - אות כ"א).
- (29) מקורות חזקות שאין להקל נגד הרמ"א (פסק מהר"י וועלץ ז"ל - אות כ"א).
- (30) גדול אחד לפני מאות שנים רצה להקל בעדת הספרדים ועמדו עליו כל גדולי הדור ואסרו (פסק הגר"א סילווער ז"ל מסינסינטי - אות כ"ב).
- (31) צריכים מסירת נפש לשמור הילדים מחלב עכו"ם וכ"ש עצמו (תשובת מהר"א שטערנבערג - אות כ"ג).
- (32) למעשה אפילו במקום שהרופא (נאמן) מדגיש כי יש צורך להאכיל מהמין שיש בו חשש איסור ישאל למורה הוראה והוא יורה בכל פרט בפני עצמו לפי הענין, דבלא"ה עלול ליכנס בכלל גדול המחטיאו, ויש לחוש מאוד על הסכנה של טימטום הלב ח"ו (פסק הגה"צ מקראסנא ז"ל - אות כ"ד).

- (33) גם בשאר דברים אין לבנות שום יסוד על מנהג אמעריקע (תשובת הגה"צ מקראסנע זצ"ל - אות כ"ד).
- (34) בארצה"ב הי' אחד שרצה להקל מטעם פיקוח הממשלה וטעה ברשב"א מפורשת כהה"א (תשובת הגה"צ מקראסנע זצ"ל - אות כ"ד).
- (35) בעו"ה נעשה למנהג שהרבה נשים אין מניקות בניהן ומפטמות אותן בחלב איסור הנמכר בחנויות. והרבה אברכים שנתעוררו על זה הודו ולא בושו שלא ידעו כלל כי יש בזה חשש איסור (דברי הגה"צ מקראסנא ז"ל - כ"ד).
- (36) כך מקובלני שכל גזירות חז"ל לבד טעם הנגלה יש הרבה טעמים כמותים שלא גילו אותם (ערה"ש - דעת הגה"ק מצאנו זצ"ל - ומרן בעל החת"ס זצ"ל, שניהם מובאים בדברי טהרת יו"ט - אות כ"ה).
- (37) קבלה איש מפי איש עד משרע"ה דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אין הטעם שמא יערבו בו חלב טמא דזה הטעם גילו להעולם, רק שיש טעם כמוס בדבר שאסורה (הגה"ק מצאנו זי"ע שקיבל מחותנו בעל ברוך טעם זצ"ל עד משרע"ה, בתוך דברי הגה"צ מהעלמעץ שליט"א - אות כ"ה).
- (38) אפילו להמקילין חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו באם ברור שאין חשש תערובות מ"מ טומטום הלב והמות, והולדת מדות אכזריות יש ("בריש דיעה" א"ד בשם הנצי"ב, ערוה"ב, חפץ חיים זצ"ל, וכן גם בדחז"ל, ובאוה"ח מובא שם או' ח' - אות כ"ו).
- (39) מאכ"א במקום סכנה אם אפשר טוב למנוע מנכילה דמטמטם כ"כ הנצי"ב וערוה"ב וכ"כ החת"ס (או' ב' י"ח).
- (40) מוטב לחלל שבת מלאכול מאכ"א. כ"כ הפמ"ג כראש יוסף שבת ע"ב (או' ה').
- (41) כל המצות יש בהן שתי כוונות, קיום הציווי, וצירוף הבריות, והשני א"א שתתקיים ע"י חישוב לעשות וצריך קיום ממשי וא"א שתתקיים בדבר שהותרה לפי שעה שיש בו סרך הטמטום (או' ו').
- (42) גם דעת רשכבה"ג רש"י ז"ל נ' בדבר השרי לכתחילה יש בו סרך פגם לאכלו (או' ד').
- (43) טעה וקידש על סתם יין לא יצא כמ"ש בשו"ת, לבוש"מ, מנח"א אמרי דוד (או' ד').
- (44) חשב לעשות מצוה מעה"כ כעשאה, אינו מועיל כעשייה ממ"ע לדעת הגר"א ווסרמאן (או' ד').
- (45) מי שאי"ל יין כשר אסור לקדש על סתם יין לכמעט כל הפוסקים (או' ח').
- (46) ראי' דאכל איסור בשוגג מטמטם מתוס' משו"ת פנים מאירות והאוה"ח (או' ט' י"א).

- (47) חומר מאכל"א ממה שרק שם יש שמירה משמיה שלא יכשל הצדיק, דחז"ל בכמ"ק (אות י').
- (48) לענין כפרה מחמיר בחת"ס בזה יותר משאר מקומות (שו"ת חת"ס מובא בריש דיעה או' י"ב).
- (49) עפ"י דברי ויואל משה העושה במאכל"א כרוב הפוסקים להקל, יוכל להכשל בטמטום (אות י"ג).
- (50) עריות ומ"א שוין (או' י"ד).
- (51) עפ"י דברי גדולי הפוסקים א"א לקיים מצוה באיסור שהותר לחולה כמו י"נ או סתם יינם, והם הישוע"י מהר"י אסאד, נטע שורק, מנח"א (או' ט"ו).
- (52) גרים ובעלי תשובה ביותר צריכין לדקדק במאכ"א (או' ט"ו).
- (53) שבת אצל פיקו"נ קיל מדיחוי שאר איסורים אצל פיקו"נ (שו"ת חת"ס — אות ט"ז).
- (54) אף הרוצין לסמוך על המקיל רבצה עליהם חיוב התרחקות מספק ... איסור מאכל"א (אות י"ח). הרוצה לשמור נפשו ורוחו ונשמתו יתרחק מאלה ואלה, (אות י"ח).
- (55) במאכל"א צריך לזהר מאד דאפילו נכשל ח"ו בשוגג התיעוב יעשה מעשהו בנפש האדם וכן המהרש"ל הוזהיר להשל"ה קודם נישואיו שיזהר מאד בעניני אכילה (פסק הגה"צ משארמאש בשם האוה"ח, ושל"ה אות י"ט ובדברי הס' בריש דיעה... בשמם - אות כ"ו).
- (56) הקונה מעשה אופה אפילו אצל שומרי שבת עלול להכשל באכילת נכילות (או' כ"ז).
- (57) הקופסאות שנכתב עליהם "נא"ן דעירי" שפירושו כי אינו מכיל חלב, אעפ"כ עדיין הנם בחור ספק אי יש בהם חלב (או' כ"ז).
- (58) שוקלדה וחמאת חלב שאינה תחת השגחת יראי ד' נאסר מגדולי ישראל מחמת חערובת זשעלאטי"ן (או' כ"ז).
- (59) משקים צבועים — טשערי, לימאנא"ד, אראנוש, קאל"ע, וכו' יש חשש קרוב של עירב שומן מכני מעיו של החי "ביבער" (או' כ"ז).
- (60) אין שום היתר לפטם הילדים במשקה "סימילא"ק" (או' כ"ח).
- (61) הרבה מתפטמים מסימילאק עונם רובץ על מנהיגי הקהל (או' כ"ח).
- (62) בעוה"ר לא נמצא מתעורר להחזיק במצוה הכי גדולה של זיכוי תינוקות בחלב כשר (או' כ"ח).
- (63) החיוב לצאת בשוקים ורחובות בזעקה גדולה ומרה על הפירצת שתיית סימילאק (כח).

- (64) מה שנשמע בשם רב אחד שפירסם דיש להחזיר איסור דרבנן לפטם הקטנים שלא הגיעו לחינוך הם דברים בדויים וגרמא גדולה בניזקי הרבים. (א' כ"ט).
- (65) חלב טמא מטמטם אפילו כיונק רק פעם אחת (א' ל').
- (66) מה שנמצא באיזה פוסק להקל בשמנת הנקרא "קרי"ם" שנעשה מזמן החלב לא נאמרה על זמנינו כלל וכלל דבזה"ז "הסויער קרי"ם" וכן "הסויעט קרי"ם" נעשה שלא בטבע רק באופן טכני" אשר בכה"ג בטלי כל היתרים (א' ל"א).
- (67) גם בסמעטענ"ע הנעשה באופן טבעי אין שום היתר להקל לאכול משל העכו"ם וכן יוצא לדעת החזו"א ז"ל, ובערוה"ש, צ"צ יור"ד ע"ה, שדה יהושע סי' כ"א, מאורי אור חלק קן טהור דף מט.: חיים שאל ח"א סי' מ"ג, שיר"ט מע' ח' סקט"ז, ועוד (א' ל"א).
- (68) שיטת רש"י פשוטה וברורה מכמה מקומות דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואה אף אם ליכא בהמה טמאה בדיר אסור, וע"ז נאמר ופורץ גדר ישכנו נחש (א' ל"א).
- (69) פקוח הממשלה א"א לסמוך עליה כלל (א' ל"א).
- (70) נתברר אצל הממשלה בארצה"ב שכל תוצרת הנרשם על הקופסאות של כל מין מאכל או משקה אינו מעיד רק על שמונה ותשעים אחוזים והשאר מותרין להעלים (סי' ל"א).
- (71) להציל אפי' נפש אחד משתיית חלב שחלבו עכו"ם מותר להתפלל כל ימיו בלי מנין, ובא"א גם ביחידות פטור לגמרי מתפלה (א' לב).
- (72) אחד שבא לו הרהורי אמונה מחמת שנכשל פע"א בלי יודעים בחלב עכו"ם (א' ל"ג).
- (73) אל להטעים המאכלים כדי להמשיך אליה לב התינוקות, בדבר המפוקפק (א' ל"ג).
- (74) בימי הגה"ק בעל בני יששכר זצ"ל הקילו הרבה בחלב עכו"ם והגה"ק הנ"ל צעק מרורות למו (אזהרות מהרצ"א).
- (75) חלב עכו"ם — גביני עכו"ם וכיוצא הם מעיקרי הדת (א' לה).
- (78) אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים גם בחלב עכו"ם (א' ל"ה).
- (79) פתגם החת"ס זצ"ל "אע"פ שרוב העולם פורצין גדר לשתות וכו' אל תהיו אחרי רבים לרעות (א' ל"ו).
- (80) אוכל עם עכו"ם כאוכל עם כלב ונוגע בו כנוגע במת (א' ל"ו).
- (81) המזמן עכו"ם לביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו (א' ל"ו).
- (82) אם נזדמן לאדם מאכל שהוא ספק איסור ופורש ממנו יכוין לקיים כמה מצות (עי' א' ל"ז).

- (83) המונע עצמו מספק איסור קונה לו חלקו נפש שבנפש אשר בקדושה בשלימות (או' ל"ז).
- (84) המקיל בחומרא בעלמא, לא יוכל להשיג תורה הק' כמ"ש תוס' בשם ירושלמי (או' ל"ז).
- (85) הנזהר מספק מאכ"א יהי' מרכבה לקדושה עליונה ויזכה לכל טוב העליון (או' ל"ז).
- (86) לא יפתה אדם עצמו שהוא גדול בתורה ויודע האסור והמותר, דכל אדם יש לו יצה"ר משלו ויודע כמה פנים בחריפות של שקר להתיר האסור (או' ל"ז).
- (87) מאכל המארגארינ"א צריכה השגחה מעולה מדוייקת וקפדנית וע"י רב גדול ויר"ש ומומחה לאותה האומנת ובלא"ה עלולים להלכד בשלשלת ארוכה של חששות, שומן נבילות וטריפות — שמן דג טמא — נעשים ככלים אסורים או אינם מגועלין כהוגן — (או' מ"א).
- (88) אם המארגארינ"א לא נעשה בבית חרושת כשר, מאד רחוק שיהי' כשר כדבעי (או' מ"א).
- (89) ע"י התרחקות ממאכ"א וספיקן אין קץ למתן שכר, ופודה עצמו וכל דורותיו הבאים ממקור שחת (או' מ"ב).
- (90) הנזהר ממאכ"א זכותו נרשם ע"י אליהו זל"ט והקב"ה ומלך המשיח חותמין עליה (או' מ"ג).
- (91) א"א לשער אחד מני אלף מעלת הפורש ממאכ"א (או' מ"ג).
- (92) עבודה גדולה צריכין לעבוד לחנך הבנים ובנות להתרחק ממאכ"א (או' מ"ד).
- (93) האבות שלא חינוכו בניהם כדבעי סובלים בג"ע על בניהם שבגיהנם (או' מ"ד).
- (94) חיוב גדולה על כל אחד מישראל להציל אחרים ממאכ"א ולא יועיל לעתיד שום אמתלא (או' מ"ה).
- (95) התעוררת נפלאה "בלשון אידי"ש" להרחיק מאכלות אסורות ומפוקפקין מעצמו — זרעו — וכל הנלוין אליו בכל כחו (או' מב — מה).
- (96) מכשיר או משגיח שאינו מפקח כדבעי נחשב למאכיל טריפות ח"ו (או' מ"ה).
- (97) ארבעה עובדות מבהילות בענין חלב עכו"ם (או' מ"ו).
- עוד בענין סמעטענ"ע (או' מ"ז).
- (98) חובת תוכחה ומחאה ליחיד ולרבים מש"ס, זוה"ק, ומדרשים, וספה"ק. (או' מ').
- (99) קונטרס עד מתי לעורר לבב העם מהמתרחש בעוה"ר בארצה"ב בעניני אכילה (או' נט).
- (100) כל הנאמר בדחז"ל וספרי קודש בגודל העונשים והפגמים הבאים על האדם ע"י מאכ"א (או' נ').

ספר

חלב ישראל כהלכתה

חלק ג' מספר "נפש ישעיה" על מאכלות אסורות
מבוססת להאיר עיני בני ישראל מציאות המצב
בנושא חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו,
במקומות שיש חוק הממשלה לאסור באיסור
חמור לבלי לערב משהו מחלב טמא לתוך חלב
טהור.

תוכנו:

- א. בירור המציאות שמערכין חלב טמא בכל מקום.
 - ב. דעת תורה של גאוני וקדושי עליון מדורות הקודמים עם
יבדל לחיים גאוני זמננו האוסרים חלב שחלבו עכו"ם ואין
ישראל רואהו אפילו בכירור שאין תערוכות חלב טמא,
וא"א להתירו בשום אמתלא בעולם עביג"צ (חוק במקום
סכנה עפ"י הוראת חכם).
 - ג. עדות וברור גאוני וצדיקים הנ"ל בענין כל המקיף
מקצוע חלב ושמנת (קרים) ושאר מצרכים הנעשים מחלב,
וכן קונס-בוטער הנקרא מארגארין, הן בסדרי תעשייתן והן
בחדר הוראתן.
 - ד. אגב אורחא מתברר מתוך דבריהם תוצאות העלולים
לפגוע בהמפוטם בחלב סתם, טמטום חלב והמוח ודחוי
מעוה"ב.
 - ה. חיבור הנוכחי נחוץ מאד לכל בר ישראל בכלל ולרבנים
מנהלים משגיחים ומכשירים בפרט.
- הו"ל בחמלת ה' עלי בזכות אבותי ורבותי הק' זי"ע
הק' שלום יודא גראס
רב דקהל "מגן שאול" ד"האלמין" ור"מ ישיבה וכולל "בית ישעיה"
"מכון להוראה בשחיטות ובדיקות"
- ברוקלין יצ"ו שנת תשמ"א

הרוצה להשיג הספר הזה יפנה אל המוציא לאור:

Copyright © 1981

כתובת המחבר:

Rabbi Sholom Y. Gross
4711 – 12th Ave. Apt. a-5
Brooklyn, N. Y. 11219
436-8086

~

כל הזכויות שמורות

Printed in the United States of America

Photocomposition by

"דמוס הדרי"

EXCELLENT VARITYPER & PRINTER
195 Lee Avenue, Brooklyn, N.Y. 11211
Tel.: (212) 384-4249

פתח השער

עובדא מתרידה ומזעזעת

מעולם נתקשיתי על מה שפגשתי בסתירה נפלאה בענין המחלבה (מעל"ק כלע"ז) בארצה"ב. ראיתי שני הפכים בנושא אחד מן הקצה אל הקצה, והרציתי תמיהתי לגדולים ואין מגיד לי.

מצד האחד עומד לנגד עיני דברי הערוך השולחן זצ"ל הנוקבים ויורדים חדרי בטן שכותב ביו"ד סי' קט"ו וז"ל: וביחוד שמעתי שבאמעריקא יש רבים מהאומות ששותים חלב חזיר מפני שמצויים שם הרבה עכ"ל, הרי דמחמיר לאמעריקא כמיוחד.

ולאידך גיסא ראיתי להגה"צ מקראסנע זצ"ל שטרח להוציא חיבור מיוחד להכות על קרקד ולבטל התירם של איזה רבנים שרצו להקל פה ארצה"ב בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, מטעם שבתי המחליבה מירתתות מאימת המלכות לערב חלב טמא שהוא נגד חוק הממשלה ומבטל התירם.

וא"כ יוצא דיש כאן שני שיטות מן הקצה אל הקצה, יש מחמירים פה ארצה"ב יותר משאר הארצות מטעם דחזירים מצויים ביותר בארצה"ב משאר הארצות, והוא דעת הערוך השולחן, ויש הרוצים להקל בארצה"ב יותר משאר ארצות מחמת פקודת הממשלה והוא דעת הרבנים המובאים בקו' של הגה"צ מקראסנא זצ"ל.

כפשטות, כל בר שכל יבין שאי"כ סתירה כלל, כי בימי הערוך השולחן עדיין לא הי' חוק ממשלתי לאסור תערובת חלב חזיר וחלב פרה הנעשה לשתיית אדם.

ברם, זה איזה שנים שכרכתי ברוך שהנחנו בדרך האמת, כי נודמן לי מחמת פרנסתי לשהות זמן טובא בעיר "ראקוואד פענסלוועניע", ולא הי' שם כלל לקנות "חלב ישראל", וטרחתי ונסעתי לעשיריות מחלבות (פארעם'ס) גדולות וקטנות ולא רצו למכור לי אפילו טיפת חלב, כולם פה אחד הודו ואמרו כי כל חלב הנחלב במחלבה שלהם כבר נמכר ע"י (קאנטראקט) לבית חרושת גדול מאוד, ואשר ע"כ ידיהם אסורות מלמכור ליחידים אפילו משהו מחלבם, מידי דברי עם הבעלי בתים של בתי מחלבות הנ"ל, נדהמתי לשמוע סדר יצרותן ומכירתן.

הרצתי להם גודל תמיהתי, על מה שראיתי בכל מחלבה (פארעם) חזירים לרוב, ובגודל תמימותי שאלתי מה ענין גידולי חזירים במחלבה? הכי עסקיהם נעשית בכפליים למכור בשר חזיר על מנת לאכול, וחלב פרה לשתות? הבעלי בתים (וכן שמעתי מהפועלים דשם) אמרו לי כי טעיתי בדמיוני וכל עסקן במכירת חלב לכד, אך

שלעסק זה נצרך להם חזרים, כאויר לנשימה, ובלעדם יכולים לסגור המחליבה, פי' שמאד מצוי כי בעלי הקאמפאני הלוקחים חלבם באין לקבל החלב ב' או ג' פעמים בשבוע ובכדי שלא יתקלקל חלב הנחלב מידי עמדו כמה ימים, מוכרחים האיכרים לערב חלב חזיר, הגורם שחלב הפרה יתקיים ימים רבים, וגם מרוויחים שהחלב נעשה שמן יותר ע"י תערובת זו.

דרשתי וחקרתי היטב והחרדה אחזתני, כאשר נוכחתי לדעת שבמתכונת זו נמצאים כל בתי החליבה הקטנים שבמדינות פענסלאוועניע, וג"כ בשאר עיירות.

נוסף על כל הנ"ל, שמעתי מבעלי המחלבות הנ"ל שהחברה (הקאמפאני) שלו מכרו החלב לוקח לוקח ג"כ חלב ממאה ארבעים ושבעה 147 בעלי מחליבות (פארעס'ס) ומקפת כל פענסלוועניא כאשר מסחרם גדול והולך עד שמצודתם פרוסה במכירת חלבם לחלק חשוב מעיר נוא-יארק, ועוד איזה עיירות הסמוכות.

ויהי בשמעי הדברים האלה אימה חשכה וחרדה גדולה נפלה עלי וארכוחי דא לדא נקשן, ובכל גופי אחזני השבץ, דהלא זאת אומרת שכל יהודים החפשים ורובות מהחרדים לרבות כמה בעלי מכשירין המסתמכים על פסק הרבנים הנ"ל להקל בארצה"ב מטעם שאין מערבין חלב טמא, ולא נמצא טמא בעדר כל סמכותם על משענת קנה רצון, שהרי מדברי בתי החליבה הנ"ל יוצא כי הפצה גדולה של תערובת חלב חזיר בחלב רגיל מתהלכת בכל קצות ארצה"ב שהרי מובן מאליו דכמעשי בתי חליבה (פארעס'ס) הנ"ל עושין שאר בתי החליבה גם בשאר עיירות שבארצה"ב כדי להשיג שתי מטרות הנ"ל (היינו חלב שמן וחלב המתקיים לכמה ימים) ומאז נגזל ממש המנוחה ממני ביום ותדר שנתי מעיני בלילה, קול גדול ולא יסף דופק מבין מפתחי לבי בקריאה חזקה מה לך נרדם כיון שגילו לך דבר נורא זו מן השמים כאופן פלאי, על ידי מסבב כל הסיבות, הלא ימצאך עון גדול אם לא תעשה המוטל עליך לפרסם בשערי בתי ישראל מה שראו עיניך ושמעו אזניך בסדר ייצור החלב בארצה"ב, ואולי יהי' לתועלת גם לבני ישראל שבשאר ארצות לחקור גם המה בשבע חקירות ובדיקות אם לא כמכשולי בני ארצה"ב נכשלים גם המה.

כמובן מאליו, זו אחד מהטעמים שנתעוררתי בעבורו בהוצאות חיבור הנוכחי, מבלי להתחשב על הוצאותי הגדולות.

ויה"ר שיתגלגל זכות הרבים על ידי, ויתעוררו הישנים משנתם והנרדמים מתרדומתם לתקן חובתם והיינו:

א. הרבנים שהקילו מקדמת דנא יפרסמו היום בכל מיני פרסום השייכים, חזרה על היתרם ולתקן עכ"פ העתיד.

חלב ישראל כהלכתה

ה

ב. כל הרבנים מוכרחים לעורר, בכל אופנים השייכים, לבעלי בתים שבבית מדרשם ולשאר הסורים למשמעתם להפסיק בשתיית חלב סתם, וכל מי ששתה בעבר יבא אל הרב להורות לו בענין הגעלת כלים וכיוצא.

ג. חובה גדולה על כל מנהלי ישיבות, מלמדים, ראשי ישיבות, מגידי שיעור, ושאר משפיעים, לעורר החונים תחת דגלם המצב של ייצור חלב סתמי ומכשולתם, ושכל הנכשל בעבר יפנה למורה הוראה לסדר לו תיקון עצמי על העבר, ותיקון הבית וכליו על העתיד.

ד. תלמידי חכמים, בעלי בתים, נגידים, וכל שאר בני ישראל, מחויבים לעשות כל מה שבידם, בביתם ובית אחרים, עד מקום שידם מגעת, למחות.

וכל החושב שבקונטרס הנוכחי יהי' לו לאחיעזר ואחיסמך לאיזה מהתיקונים הנ"ל, יפנה אל המוציא לאור ויקבלו בלי תשלום בתש"ח.

הק' שלום יודא גראס
אבדק"ק האלמין

אבדק"ק האלמין

MOSAD BRUCHA TOVA

P.O.B. 331

Brooklyn, N.Y. 11219

ORDER FORM FOR PUBLICATIONS

Fill out & mail in.

Quantity		Price	Total
_____	Nefesh Yeshaye	\$9.25	_____
_____	Responsa Zivchei Tzedek	\$4.50	_____
_____	Minchas Yehuda	\$5.00	_____
_____	Oholei Yisroel—Dvar Moshe	\$4.75	_____
_____	Afiar Hamatzos Hasholem, Vol. 1	\$6.00	_____
_____	Achilas Matzos B'Yisroel, Vol. 2	\$6.00	_____
_____	Achilas Hatarnegolim Kahalocho	\$6.85	_____
_____	Kedushas Yisroel	\$5.00	_____
_____	Zekan Yisroel Kehilchoso	\$1.00	_____
_____	Tzeniyus Yisroel Kehilchosa	\$1.00	_____
_____	Or Hatzeniyus B-Yisroel	\$1.00	_____
_____	Kol Yaakov	\$1.00	_____

English Language Publications

_____	Mitzvah Encyclopedia, Vol. 1, Laws & Customs of Passover Matzah	\$7.95	_____
_____	Mitzvah Encyclopedia, Vol. 2, Laws & Customs of Passover Matzah	\$7.95	_____
_____	Encyclopedia of Kashruth, Vol. 1, Cholov Akkum, a General Exposition.....	\$6.50	_____
_____	Encyclopedia of Kashruth, Vol. 2, Cholov Akkum, Infant Formulas.....	\$4.75	_____
_____	Tiferes Matsiyahu—Concerning the Mitzvah of Mezuzah	\$1.50	_____
_____	The Halachos of Answering Amen	\$1.00	_____
_____	Justice, Judges, and Judgment as Determined by Torah Law: , Honest Money	\$4.95	_____

Sub-total..... _____

Bookdealers and Educational Institutions: Deduct 35%

Add 7% of retail price for postage & handling

Grand Total..... _____

Please enclose full payment with order.

The above order is to be shipped to

Name _____

Address _____

City/State/Zip Code _____

.....

הקדמה קצרה

כבר האריכו חז"ל, ואחריהם הקדמונים והאחרונים וכל ספרי קודש, בהסכנה הנוראה המרחפת על אותם שאינם נוהרים ממאכלות אסורות, וספק איסור, ואין עת האסף פה (ובספרי נפש ישעי' ואחריו במנחת יהודה הארכתי כיד ד' הטובה עלי), מ"מ מעצור לא אוכל לנקוט עכ"פ בשיפולי גלימא ממה שנאמר בע"ז מדי עסקי בחומר שתיית חלב עכו"ם.

ואשר ע"כ נתיישבתי להעתיק לכאן איזה קטעים ממנחת יוסף הל' טריפות תניינא בפתח השער וז"ל:

במדרש תנחומא פ' שמיני וכו' ופי' בעל העקידה שער ט' דהכוונה לחיי הנפש ובגיאותה כי מי שחלקו בחיים בעוה"ב יאות לו טבע אחר ממה שיאות לזולתו שאין חלקו בחיים, ולא לענין בריאת הגוף וחליו נמסרו אלו המלאכים וכו' אבל הענין שנאסרו מצד חולאי הנפש ובריאותה כי הם משוקצים ומתועבים ומזיקים אל הנפש המשכלת ומולידים בה האטומות ורוע המזג וקלקול התאוה אשר מהם תחאוה רוח הטומאה המטמא הדעות והמעשים ומגרש רוח הטהרה והקדושה ממנו.

וע"כ נקראו המאכלות אסורות בשם טומאה וטהרה כי טעם איסורים מצד רוח הטומאה רוח רעה רוח זנונים הנמשכים לאוכליהם והשומר עצמו ירחק מהם כמו שיזהר מדברים הממיתים וכו', ולזה מסיים כי קדוש אני ה', וכיון שאני משתתף עמהם והנהגותיכם אשר מזה מחויב שתהיו קדושים כי א"א התמדה זולת זה, וזה כוונת אומרם לצרף בהם את הבריות, והצירוף הוא שיחי' האדם חיי הזהירות והפרישות וקבלת מלכות שמים בצמצום עצמו בהרכבה דברים שנפשו מתאוה להן והם ממש חיי הבחירה שעליהם אמרו אם יחי' ימות ואם ימות יחי', עכ"ל הזהב.

וקרוב לדברים אלו כ' ג"כ בס' העקרים מאמר ג' פט"ו עיי"ש, ובמנורת המאור נר ג' כלל ו' ח"ו פ"א, ובנר א' ח"ב פ"א, ובס' צדה לדרך (לרכנו מנחם, תלמיד הר"י בן הרא"ש) ובספר התפארת לרכינו מהר"ל ז"ל פ"ו, ומקור הדברים האלו מבוארים בזה"ק פ' שמיני ופ' וישב (דף קצ"א). ועי' באוהחה"ק (שלח י"ד, י"ט), ובסו"פ שמיני ולא תטמאו בהם פי' אולי יכוין לומר שצריכים ישראל להזהר לבל יכניסו בפיהם אפי' בהסח הדעת אלא שישתנה הפגם במעשה מזיד תעשה נפשו שקץ ובשוגג תטמא נפשו ותטמטם והוא אומרו ולא תטמאו בהם ונטמתם כס עכ"ל.

והן הן הדברים ממקור נאמן מד' הוה"ק וכפי' הר"ח שער הקדושה פ"ו כי המאכלים הטמאים שהזהירה לנו התורה מהם שורה עליהם רוח חיצוני וטמא ולכן

האוכל מאותן הדברים מטמא נפשו ומראה על עצמו שאין לו חלק בקדושה ולא באלהי ישראל, כי הדבר הטמא נעשה חלק אבר בעצם האדם והנפש מתלבשת שם נמצא שהוא מטמא נפשו ומטמא הנפש המתלבשת בגוף, ולכן ראוי האדם להחמיר על עצמו במאכל שלא יהיה בו צד איסור כלל. ועיין בראשית חכמה שער היראה ריש פ"ד ובאוה"ח שם עה"פ והתקדשתם והייתם קדושים, ובפ' אחרי פרשה י"ח פ' י"ב.

(ב) והנה לא לבד שהמאכלות אסורות גורמים רעה לעצמו לגוף ונפש אך גם יפעלו בנפשות זרעו יוצאו חלציו וז"ל מנורת המאור נר ג' כלל ו' פ"ד וכשהי' רצון הבורא להבדילנו מן העכו"ם להיות קדושים ולתת לנו התורה הקדושה ומצות וחוקים ומשפטים צדיקים ולטהרינו מזוהמת הנחש שהוא טינוף התאוות ולעשותינו עם חכם ונכון ובראותו כי יש מזון שמולידים דם עכור ועב וטמא במוחו, ויש שמולידים דם זך ונקי וטהור במוחו הבדילנו בתורתו מכמה מאכלות אסורות שאסור לנו מכמה טעמים, וברוך יודע הנסתרות אשר לפניו גלוי טעמים של כל דבר ודבר שלא לחנם אסרם על עמו אשר בחר בו, ועל כולם אמר אל תשקצו את נשפותיכם כו' גילה שכל הדברים אלו האסורים נחעבים ונמאסים עושים דם רע מוכן לכמה פורעניות ומשקצין הנפש והגוף, ואחר שהדם נהפך לטיפת הזרע שהוא יסוד ובנין לילד הנולד מאותו חיבור נמצא כי כפי מזון האבות יהי' טבע הבנים לזה סמכה תורה לפרשת מאכלות אסורות ולפסוק ולהבדיל בין הטמא וגו' אשה כי תזרע ללמדינו שאעפ"י שהמזון המטונף מוליד דם עכור באוכלו ומזיק לו, יותר הוא מזיק ומשחית לזרע הנולד מאותו טיפה שיבנה כל יתדותיו עליו.

וע"כ סמך ג"כ מצד אחר פרשת נגעים להודיענו שאלו יבדל האדם מן המאכלים הרעים הווין לי' בנים הגונים קדושים וטהורים, ואם לאו הרי נגעים גדולים וקשים מתחדשים עליו וגם עליהם מצד טיפת הזרע שהיתה מצד המאכל המשוקץ, וכ"כ הרמב"ם באגה"ק והביאו בר"ח שעה"ק פט"ו שער ג' וז"ל ס' מסילת ישרים פ"א אמרו בספרי וכו' והיינו כי מאכלות אסורות מכניסים טומאה ממש בלבו ובנפשו של איש ישראלי עד שקדושתו של המקום ב"ה מסתלקת ומתרחקת ממנו וכו' ויתר איסור זה על כל האיסורין לפי שנכנס בגוף האדם ונעשית בשר מברשו וכו' וכל בר ישראל שיש לו מח בקדקדו יחשוב איסורי המאכל כמאכלי הארסיים או כמאכל שנתערב בו דבר ארסי, כי הנה אם דבר זה יארע היקל אדם על עצמו לאכול ממנו אם ישאר לו בית מיחוש אפי' חששא קטנה, ודאי שלא יקל אם בר שכל הוא וכו' עכ"ל (כל זה במנחת יוסף שם)

פתיחה

היות ששתי חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו נעשה כעוה"ר להיתר בין מקצת העם, וגם המדקדקין סוכרין שאינו יותר מחומרא במדינה זו וכ"ז בא ע"י איזה מקילים שרצו להקל בסברות כרסיות דא"צ לחוש לתערובות חלב טמא בימינו ומתוך דברי הגאונים דלהלן יבואר טעם המקילין ודחייתן, וגם מקילין לפטם הקטנים כפורמאלע הנעשה מחלב עכו"ם מבלי שידחוק עצמו שישתה הולד רק חלב האם שהוא המוכחר בדרגה ראשונה בכשרות ולצורך בריאות הולד כמו שביארתי בחיבורי "מנחת יהודה" באורך נפלא מפי ספרים וסופרים ולהבדיל בשם כל גדולי הרופאים ופראפעסארן שכולם מעידין בסגנון אחד כי אך ורק חלב אם מבטיחה עתיד חזק להולד ככל האברים וגידין שיעמוד גופו איתן חזק נגד החלאים ופגעים רעים המעותדין שכיחים ושאנם שכיחים.

ולגודל צערנו עדיין יש אחוז גדול השונים באוולתם ואין שמים על לב האסונות הגדולות המעותדין לבא על הולד, או הגדול המתפטם מחלב עכו"ם, ושורר העדר גדול של ידיעת דעת תורה מעמודי ההוראה דלפנים ולרבות דעת גדולי דורינו שדרו והדרין בארצות שלנו בימינו אלה והחמירו ככל החומר בשתיית חלב עכו"ם ושכלי ספק כאשר תתפשט דעת תורתם רבים ימנעו מנתיבתם.

וע"כ מצאנו חובה לצטט פסקי גדולי דורינו מה שהביעו דעתם בענין חלב עכו"ם, ותקותינו חזקה שאחר הקריאה בדבריהם כל יהין שום אחד אשר כבוד שמו ית' ויתעלה יקר בעיניו להרים יד ולהקל בזה, וקודם לזה ערכנו מגאוני ועמודי דורות הקודמים דעתם הק' דחלב עכו"ם במקום שאין חשש תערובת דבר טמא, ואח"ז הוספנו מגדולי דורינו, והיוצא מכולם להחמיר בכל תוקף ועוז בכל מקום ובכל זמן בכל ענין כ"ז שאין ישראל רואה החליבה וכדי להבהיר גודל הנחיצות בזמנינו לדעת כל הנוגע בנושא זה הפירצה וחומרו, וצורך הזהירות אעתיק דברים החוצבים להבות אש שכ' הגאון הצדיק מקראסנא זצ"ל בתורה בתחלה לחיבורו "כונת הלב" שחיבר לגדור פירצה זו, וע"ע בפנים מה שהעתקנו קטעים מחיבורו הלזה, ואודות הפירצה של פיטום ילדים בחלב עכו"ם שנפרץ ביתר שאת גם אצל החרדים ביותר הרעיש ג"כ רב האי גאון זצ"ל בחיבורו שו"ת כונת הלב יור"ד סי' ט' והאריך מאד, והעתקתי בפנים מה שהתאונן וצעק על מכשול הלזה שהכל דשין בה ומשם תדרשנו לכאן.

בריש ס' כונת חלב כ' זו"ל:

יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם אבותינו לעורר לבכות אחינו בני ישראל לגדור גדר ולעמוד בפרץ, ואחר "כונת חלב" הן הן הדברים הנאמרים לאפרושי מאיסורא בדבר אשר בעוה"ר מאד מאד נפרץ הדבר ונעשה כהיתר בפרט בין אותן אחבנ"י אשר באו לכאן לפני שנים הרבה, לשותת חלב שחלבו אינו יהודי ואין ישראל רואהו, הנמכר בחניות, וידוע שרוב שומרי התורה שבמדינתנו באו מארצות יוראפ אשר מעולם הי' להם איסור חמור לשותת חלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו (וכרוב מקומות גם בחמאה נהגו בו איסור) וכאן נעשה להם כהיתר, אם מחמת אונס שלא הי' בנמצא חלב אחר [ולא יכלו לעמוד בנסיון חמור] ומהם מחמת קלות דעתם שבבואם לכאן מצאו בקעה פרוצה נמשכו אחר מנהגי המדינה והשליכו אחר גיוסם הרבה איסורים ומנהגים שנהגו בו איסור מקדמת דנא אבותיהם ואבות אבותיהם, ומהם אשר התעו אותם הרע-ביים בקלות שונות, הנהיגו אותם בכלאי"ם הטמא והטהור יחדיו יאכלו ושמחו ההמון על כשורות הוראו"ת וכרכו ברכת הנהנין ברו"ך דיי"ן לוקח שוחד, משוחד מרוח הזמן ואהני להו רע-בנן להסיר עול תורה ומצות ומנהגי איסור, ומי שלא הורה בפועל להתיר איסורים על כל פנים העלם יעלים עיניו מחמת סיכות שונות עד שנשתקעו הם עצמם במכשולות שונות עברו ושנו ונעשה להם כהיתר, והשתי' נעשה כדת של תורה מפי רבנן ותלמידיהון, ומי שאינו שותה חלב שח"נ ואי"ר נעשה כמדת חסידות, עד שצריכים ללמד זכות על המחמירים שלא יהי' בו משום יוהרא, וכל השומע זאת תצילנה אזניו איך עין תלעג לאב ותבזז ליקהת אם דבר שנהגנו בו איסור מדורי דורות כ"כ יהי' הדבר מזולזל, ומה גם שב"ה אין שום אונס והכרח בדבר, ויש באפשרות מטעם חוקי הממשלה מלכות של חסד ירום הודם, לגדור גדר ולעמוד בפרץ, וכל איש הישר בעיניו יוכל לשמור ולעשות ככל הכתוב בשולחן ערוך בלי מפריע, ולא באתי בקונטרסי זה לישא וליתן בהלכה זאת הלכה למעשה, כי הלא ידוע איסורו לכל בר כי רב, אך באתי להוציא מלבן של המקילים ולאפרושי מאיסורא בהסכמת גדולי דורנו שליט"א, שאין שום יסוד להקל במדינתנו בחלב שח"נ ואי"ר אי מדינה אי ממנהגא כמו שביאר מרן חתם סופר בתשובה בחיו"ד סימן ק"ז וכו' עכ"ל"ה.

ספר חלב ישראל כהלכתה

מבוא

כדי להקל על המעיין לא העתקנו כל האריכות והפלפול של הפוסקים רק מה שנחוץ להמטרה והצגנו סימן כזה "וכו" להראות כי עוד דברים בגו להרוצה לעיין, ובסוף כל פסק הצגנו מקור לדעת מפי מי יצאו הדברים, להרוצה לחקות בשורש הדברים.

לא דקדקנו בהעתקת דעת הגדולים בסדר מוקדם ומאוחר רק כפי שבא לדיננו, ובמפתח ימצא כל אחד מבוקשו.

א.

בשורת חתם סופר זצ"ל יור"ד סי' ק"ז וז"ל:

נידון מה שדנת על עיקר הדין אי חלב נאסרה במנין אפילו במקום וזמן שאין בהמה טמאה הראוי לחלוב מצוי ביניהם ככזמן ובמקומות אלו שבהמות הטמאים המצויים גם הגוים ממאסים חלבם.

הנה בש"ד כ' ומביאו הפר"ח סי' קי"ד וז"ל: חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אין בהמה בדיד אסורה דלא ליפוק חורבה מיני, ופורץ גדר ישכנו נחש כך פסק רש"י ז"ל עכ"ל וכו'.

מעתה חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסורה עלינו אי דאורייתא אי דרבנן כנ"ל, ופורץ גדר ישכנו נחש, ואתה בני שמור נפשך ואל תטוש תורת אמך, עכ"ל.

(ואין פה מקום להאריך בדברי הפוסקים המאריכים בדברי החת"ס, וע"כ אציין שמותייהם ואלו הם: בחזו"א יור"ד ה' מאכלי עכו"ם סי' מ"א סק"ד, שו"ת אג"מ יור"ד סי' מ"ט, כונת הלב קו' א' עמ' ו', שו"ת דעת סופר יור"ד סי' ל"ו, שו"ת חלקת יעקב ח"ב סי' ל"ח, דבר הלכה סי' ל', שו"ת עמק הלכה ח"ב סי' נ"ב, שו"ת לבושי מרדכי מהד"ת יור"ד סוסי' קס"ז, שו"ת יגל יעקב יור"ד סי' פ"ו, שו"ת מהרי"ץ ח"א סי' פ"ח, דע"ת ה' שחיטה סי' כ"ג סק"ה, פתה"ד ח"ב סי' קצ"ו או' ב' דף י"א, שד"ח אספ"ד מערכת חלב עכו"ם או' א', ערך ש"י סי' קט"ו).

יא

ב.

בבית מאיר סי' קט"ו, וז"ל:

וגם תמה אני אם יש מקום ועיר בעולם שלא יהי' בנמצא שום דבר טמא לכן היתר זה (לשתות חלב עכו"ם על סמך דלא נמצא שם דבר טמא) לענ"ד כפיתא דנפל בכירא עכ"ל. וכידוע אותן שמקלם יגיד להם רוצין להתלות באילן היתר זה (וע"ע בע"ז בשו"ת חוט המשולש הנספח לתשב"ץ טור הראשון סי' ל"ב, וערך ש"י יור"ד קט"ו, ושו"ת לבוש"מ מהד"ת יור"ד נ"ז).

ג.

בשו"ת מהר"י מברונא סי' ע"ח וז"ל:

דחלב עכו"ם נגזרה במנין בין איכא דבר טמא, או לא ופורץ גדר ישכנו נחש:

ד.

בס' ערוך השלחן סי' קט"ו סעי' ה' וז"ל:

יש הרבה מתפרצים מחמת שאיזה חכם הורה להקל במקום שאין חלב טמא והת"ח שהקיל עונו ישא, וליתר שאת אברר לך איך שכל דברי חז"ל הם כגחלי אש, מה שהתורה לפני אחד בלב נשבר שהי' דרכו בעת שנסע למקום אחר וקנה שם חלב שמן, ושאלו אצל החנוני וסיפר שקונה מח מבהמות טמאות באטליז והמוח הזה ממחה בתוך החלב ובוזה נעשה החלב שמן וצעק בקול מר כמה גדולים דברי חז"ל. ובאמת כך מקובלני שכל גזירות חכמים לבד טעמם הנגלה, יש עוד הרבה טעמים כמוסים שלא גילו אותם והשומע ישא ברכה מאת ד' וישולם גמולו בזה ובבא, עכ"ל.

ה.

בס' שלחן הטהור להקדוש מוהר"ר אהרן ראטה זצ"ל בעל שומר אמונים וז"ל: מקילים לעצמם היתירים גדולים בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, ושמעתי בשם בוצינא קדישא הה"ק מצאנו זי"ע, שאמר שאם אין ישראל רואה החליבה אז שורה על החלב איסור כמו על מאכל אסור ודבר טמא רח"ל, וכן

חלב ישראל כהלכתה

הקרום של חלב המאלקין הנשאר אחר עשיית הגבינה אמר רבינו האר"י ז"ל, שזה אסור כמו אכילת דם, כי החלב נעשה מפני שהדם נעקר ונעשה חלב, וכשעושים גבינה אז מוציאים כח החלב וחוזר להיות דם, וכן בחמאה של עכו"ם, וכש"כ בגבינה שלהם, שאין נזהרים בזה שאסור ביותר שמא כישלו בכלי איסור רותחין, או העמידו בדבר איסור, ובחמאה ידוע וברור שמערבים עכשיו שומן של איסור, כי העכו"ם בקיאים עכשיו כולם בחכמות ומיני תערובות, כמבוא בדרת"ש ויש בזה איסור חמור ח"ו.

ו.

בשר"ח, אספ"ד מע' חלב עכו"ם או' א' וז"ל:

ח"ו להתיר אף בלא שכיח דבר טמא וכן נהגו בכל ערי הספרדים אף שגם שם לא שכיח חלב טמא, ע"כ.

ז.

בשו"ת צמח צדק יור"ד סי' ע"ו וז"ל:

אע"ג דבמדינתנו אין מצוי כלל חלב טמא מ"מ יש לחוש בודאי לדעת ר"ת וכו' וה"ה דמה"ט איכא למיגדר אטו היכי דשכיח חלב טמא, ע"ש.

ח.

בס' שבילי דוד יור"ד קט"ו וז"ל:

אחר שהביא דברי הפר"ח הרוצה להקל היכא דליכא חשש תערובות דבר טמא, סיים "אבל אנו נגררים אחר הרמ"א" עכ"ל, ודעת הרמ"א ידוע שחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסור בכל אופן.

ט.

מתשובתו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק אב"ד דק"ק סאטמאר שליט"א (זצוק"ל):

ע"ד שאלתו, היכא שהבהמות והדיר של ישראל כשר ושומר שבת, אם להתיר אצלו כשהעכו"ם חולב ואין ישראל רואהו, הנה מבואר ברמ"א שהיתר זה אינו אלא כל מקום שאין בית העכו"ם מפסיק, וא"כ בכה"ג שהבהמות והדיר המה מחוץ לעיר,

ומביאין החלב העירה, שכמה בתי עכו"ם מפסיקין, אין להתיר זה אף לדעת המקילין. ומה שהביא מעה"ש, גם הוא לא התיר אלא אם נתקיים עכ"פ תקנת חכמים שהי' ישראל בשעת החליבה, אך בתחילת החליבה לא הי' ונחלבו מקצתן בטרם שבא, וכזה כתב לסמוך על המתירין בשעת הדחק, ודלא סמך ע"ז אלא בשעת הדחק, א"כ גם הוא מודה שרכים מחמירים ואוסרין. וכ"ז מיירי אם הי' שם ישראל עכ"פ מאמצע החליבה כמבואר בדבריו. אבל אם לא הי' שם ישראל בשעת החליבה אפילו באמצע, גם הוא לא סמך להתיר אפילו בשעת הדחק.

אמנם אף היכא שהוא באופן שמותר בשעת הדחק הדבר ברור שכיון שהיכולת ביד הקהל להעמיד משגיח כראוי אין זה שעת הדחק, והרמ"א ז"ל באו"ח סי' רנ"ז כ' על מה שמותר בדיעבד, ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן. וצ"ל דאם רגיל לעשות כן הוי פשיעה ותו אין להתיר אפילו בדיעבד וכו' עכלה"ק.

י.

בשו"ת לבוש"מ מהר"ת יור"ד סי' נ"ז כ':

להלכה דוקא לקטנים שא"א להאכילם דבר אחר חילוף זה ואיכא כמעט סכנת נפשות למנוע מהם, וכן יולדת תוך ל' בדצריכה לה דוקא, אבל לשאר אנשים ונשים אין בידו להתיר, (וע"ש שהתשובה נערך להגר"י וועלץ ז"ל והגר"י נעשה שואל בעת המלחמה שהי' יקר המציאות חלב כשר, ואעפ"כ דחה צדדי ההיתר ומתיר רק כנ"ל ע"ש).

יא.

בשו"ת מעיל שמואל סי' י"ב כ':

תקנה וגזירת חכמים לאסור כל חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, ע"כ אף באין דבר טמא בעדרו וליכא חשש תערובת חלב טמא, אסור אף בדיעבד, ע"ש.

יב.

בשו"ת הרדב"ז ח"א סי' קמ"ה:

כ' בפשיטות דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו דינו כשאר איסורין דרבנן שחייב לבזבז כל ממונו עד שימצא חלב היתר, אבל אינו חייב ליכנס לחשש סכנה, ע"ש.

יג.

בס' רוח חיים דף קכ"ט ע"ב:

כ' דאם הוא בכפר גוים ואי"ל שום מאכל ומשקה כי אם חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, ואם אינו שותה יבא לידי סכנה ודאי מותר דלא גרע מעוברת שהריחה, אך אם יכול להשיג חלב כשרה בודאי חייב לפזר כל ממונו כדי שלא יכשל באיסור חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, או שיאכל שאר מאכלים שיוכל להשיג, ע"כ.

יד.

דע"ת של הגה"צ מוה"ר משה פיינשטיין שליט"א:

מודעה זו יצא בטראנטא בתשכ"ח והננו מעתיקים כמו שהוא.

ב"ה. ג' אלול תשכ"ח לפ"ק.

שומרי הדת - קהל מחזיקי תורה

מודעה רבה !!

כאשר מתקרבים ימי הרחמים והרצון, ועם בני" מזדוים במצוות, ראינו לעורר עוה"פ על ההתרשלות המתמיהה אפילו בין חרדים לדבר ה' שאין מדקדקים על חלב וגבינות ישראל, אשר עליהם הקפידו כל קהלות ישראל בכל הדורות.

בהיות שרבים נתלים באילנא רברבא, הרב הגאון, פאר הדור, כמוה"ר רבי משה פיינשטיין שליט"א להקל, מצאנו לנכון לפרסם מכתבו אלינו במיוחד בנדון זה, להסיר מכשול מן הרבים. וז"ל:

והנה העתק המכתב כלשונו.

הנה בדבר החלב שזה הרבה שנים שיראי השי"ת אשר בטראנטא נזדרזו בהסכם הרבנים וכל החרדים למצות התורה ותקנות חז"ל וראו שיהיה קאמפאניא לחלב שנחלב ע"פ השגחת ישראל וכן כל הדברים הנעשים מחלב כגבינה וחמאה וקרים מחלב זה ע"פ השגחת ישראל, ועתה נתרשל הדבר מצד שעולה ביוקר מעט והרבה לוקחים חלב מסתם קאמפאניעס אף מאלו שלקחו כל השנים מהחלב והגבינה וכל המינים מהחלב שתחת השגחה וכו', ובפרט אלו שכבר נהגו הרבה שנים שלא לסמוך על הטעמים להקל אלא על השגחת ישראל כדין שעליהם יש איסור מדין

נדר דהנהגה הרבה שנים, וגם על גבינות הא ליכא היתר ההוא ומצד שמקילין בחלב מקילין גם בגבינות. ולכן ודאי יש להזדרז בזה ביותר ולחזק ידי יראי השי"ת העוסקים בזה שיתקיים החלב שתחת השגחת ישראל בטאראנטא ויתרכו חרדים לדבר התורה שיקחו חלב זה וכל המינים מהחלב שתחת השגחה אשר ממילא גם יוזל המקח ולא יקשה הדבר לשום אדם. ובזכות הזהירות והזריוות ומצות השי"ת ותקנות חז"ל נזכה כולנו לגאולה השלימה אשר אנחנו מצפים ומקרים כל הימים. ובאתי על החותם בכ"ח תמוז שנת תשכ"ח.

נאום משה פיינשטיין

טו.

(הפסקים דלהלן נעתקים מס' טהרת יו"ט חלק ז' שאליו נכתבו):

עקיבא סופר-שרייבער

כה"ג מוהרשב"ס זצ"ל

אב"ד ור"מ דק"ק פרעסבורג יע"א

בעיה"ק ירושלים ת"ו

בעה"ת י"ב ניסן פדות ורחוה לפ"ק.

את חג המצות יחוג בדיעות ובשובע שמחות בהכשר ויתרון כבוד ידידי הרב הגאון הצדיק, לוחם מלחמות ד' צבאות עומד בפרץ כש"ת מו"ה חיו"ט ליפא דייטש שליט"א, בקליוולאנד יצ"ו מלפנים אבד"ק העלמען.

אחדש"ת קבלתי מכתבו ויה"ר שישוב לאיתנו הראשון ויהי בריא כאלם לעמו חי וקיים לפני הקב"ה לזכות את הרבים כאשר עם לבבו הטהור אכ"ר. הגם שטרידנא טובא בימים אלו לפני חג הק' בכ"ז לא אמנע כי אהבה מחותנו אלוף נעירי והברית והחסד הגאון הצ' ז"ל דוחקת שלא לאחר.

והנה עיני ראו ולא זר מה שכתב שהשותים חלב עכו"ם ואוכלין חמאה של עכו"ם תולין א"ע בשו"ת הריב"ד יו"ד סימן נ"ב והשתוממתי על זה האיך תולים בוקי סרוקי בהגאון הנ"ל, שם המדבור מחמאה בשנת בצורת בשעת מלחמה ושאלו אם יש בו חשש תערובת חלב [בציר"ה] ומסיק שם לעשות בחינה ע"י כעמיקער כמבואר בהמרש"ם ומסיק שם אחר כ"ז — היות שהעולם דחוק מאד אין על הבי"ד לפרסם איסור. וכ"ז במקום שנוהגין היתר בחמאה של עכו"ם עיי"ש וחלב מאן דכר שמי, וקלי הדעת מקלן מגיד להם לחפש היתרים חמדו להם למלאות תאותם

חלב ישראל כהלכתה

ותולין דברי עצמם משאות שוא בגדולים וצדיקים ושומר נפשו ירחק מאנשים קלי הדעת כמוהם. והנה מי יבא אחר המלך מאן מלכי רבנן גדולי פוסקים שמחמירים אפילו במקום שאין מצויין דברים טמאים עיין תשובה מאהבה וחכמת אדם יור"ד כלל ס"ז בסוס"ז ועיין בדרכי תשובה שמביא את הפוסקים שאסרו ואנו בני מדינת הגר אנו נוהגין עפ"י הוראת ק"ז רשכבה"ג בעל ח"ס ז"ל בסימן ק"ז שחלב הוא דבר שבמנין כש"ד ואסור בכל מקום אפילו דלא שכיחי כלל דברים טמאים ומסיק שם ואנו בני אשכנז אסור מדינא ואין לו התרה. עוד שם בסיום התשובה: ואתה בני שמור נפשך ואל תטוש תורת אמך ממילא. נפלו כל ההתירים כבירא כמובן ואין להאריך שלא לצורך וכו'.

זמן גרם שלא להאריך וד' שנותיו יאריך ונזכה להגות בתורתו עד מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים עיה"ק, הדוש"ת כותב בהחפזי.

הק' עקיבא בה"ג מוהרש"ב סופר ז"ל

טז.

יונתן שטייף

ראב"ד דק"ק בודאפעסט יצ"ו

ברוקלין נ.י.

ב"ה ד' ויקה"פ תשט"ו.

ברכה רפואה וכט"ס יחול על ראש ידינ"פ הרב הגאון הגדול מעוז ומגדל זי"ר יפ"ת כש"ת מוה"ר חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א, אבדק"ק העלמעטץ, וכע"ע בקליוולאנד יע"א.

אחדשה"ט, יקרת מכתבו הגיעני ובטובו הואיל להודיעני משלומו הטוב, וד' יתן לו בריאות הגוף וישלח לו רפו"ש בחושח"י, ויזכה לזכות הרבים כדרכו בקודש מתוך נחת ובריאות הגוף וכט"ס.

ע"ד ששאל אם יש להתיר לשתות חלב נכרי כיון שעפ"י הממשלה יש עונש אם מערבים דבר טמא ומי שעושה כן לוקחים ממנו הרשות למכור עוד חלב, ע"כ. הנה ה"ג שפיר חזי מש"כ מרן הגה"ק בעל לבושי מרדכי יו"ד ח"ב סי' נ"ז שהעתיק ממרן החת"ס ז"ל יו"ד סי' ק"ז שכ' דס"ל לרש"י דחלב גזירה קדמוניות היתה קודם שגזרו על הגבינה, ואז אסרו החלב שאין ישראל רואהו אע"ג דתחילת גזירתא היתה משום

חשש עירוב דבר טמא, מ"מ כשגזרו ואסרו במנין סתם אסרו כל חלב שאין ישראל רואה החליבה אפילו ליכא חשש דבר טמא, אלא כשנשתנה ונעשה חמאה לא גזרו, וכן שהחלב כל זמן שלא נשתנית היא איסור גמור ואוסרת פת ותנור וכלים, מטעם שנאסרה במנין, ושוב אסור גם גבינה מפני צחצוחי חלב שנשאר בני אטפי, שלא נשתנו אע"פ שהוא חלב טהור בודאי, מ"מ כל זמן שהחלב בעין היא בכלל הגזירה הקדמונית דחלב שחלבו נכרי ואין ישראל רואהו. וכ' שכן פסק הרמ"א וכ"מ ואנו בני אשכנז כבר קבלנו כהדיעות להחמיר, ואסור עלינו מדינא ואין לו התרה, וקרוב בעיני נדר דאורייתא, מ"מ קיל שכך קבלו הנדר שיהיה אסור עלינו כקולא איסור דרבנן, אבל לעבור על זה עובר על נדר דאורייתא, עכ"ל. העתקתי אותו הדברים כדי שידעו המקילים מה שלפניהם.

אמנם אם אי אפשר להשיג חלב כשר והקטנים צריכים לזה מאד וכן חולים (או מעוברת ומינקת) ויולדת כבר התיר מרן בשו"ת לבושי מרדכי, וכן עשינו מעשה בהיותי בב"פ בזמן הגזירה שלא היה אפשר להיות אצל החליבה, התרנו סתם חלב לקטנים ולהנ"ל.

והנני בברכה ה' יחזק כוחו ויאמצו לזכות הרבים ויחוגו חה"מ בדיעות והכשר ויתרון כאו"נ הטהורה וכעתירת ידידו דו"ש בלונ"ח.

יונתן שטייף

יז.

לוי יצחק גרינוואלד
אב"ד צעהלים, רב דקהל ערוגת הבשם
ברוקלין נ.י.

בעזה"י ה' ויק"פ תשט"ו לפ"ק.

שלום וברכה ורפואה שלימה לכבוד ידידי הרב הה"ג המפורסם חו"ב בה"ת חסיד ישר ונאמן כש"ת מו"ה חנני יו"ט ליפא דייטש שליט"א, אב"ד ק העלמען חוב"ק קליוולאנד יצ"ו.

אחדשת"ה באהבה, מכתבו הגיעני ויען שבלא"ה אין לי פנאי להאריך ע"כ אני משיבו תומ"י.

אודות חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו ואומרים שיען שיש עונש מהממשלה על המערב חלב טמא ע"כ נפל בכירא כל החשש של חלב טמא וממילא בטיל הגזירה שגזרו חז"ל על חלב עכו"ם. והנה חס מלהזכיר להתיר גזירת חז"ל ודין מפורש במשנה ובגמרא ובשו"ע ולהתיר זאת מסברא כרסית, והנה מלבד מה שכ' הח"ס בחשו' יו"ד סי' ק"ז ומובא בפת"ש סי' קט"ו דחלב הו"ל דבר שנאסר במנין וא"א להתירם אפי' כשלא שייך הטעם ואם לא הו"ל נאסר במנין אז חמור יותר דהו"ל כמו נדר דהוא דאורייתא מלבד זאת כל הסברא הנ"ל אין לו שחר, ראשית הלא הגזירה היתה על חלב שחלבו ואין שם ישראל בשעת החליבה, והגזירה לא הי' על הקרימעי מקום שמבשלין (פאסטערייזן) החלב כי זהו ענין אחר בסי' קי"ח דחלב שהופקד ביד עכו"ם צריך חותם א' והנה זאת ידוע שהפירמא המבשלת וממלאת את החלב בתוך הבקבוקים קונים החלב מכמה איכרים, מהם שיש להם בהמות הרבה ומהם שאין להם רק מעט, ועתה אם ימצא שמעורב קצת חלב טמא הלא העונש לא יהי' רק על המוכרים הראשיים שהרי להם יש אחריות על זה ולא על האיכרים, ובפרט שא"א לידע באיזה משק מן האיכרים עירבו זאת וא"כ גם האיכר אין לו אחריות כלפי הממשלה ולפי"ז נפל בכירא כל הסברא הכרסית הנ"ל. ותו ידוע לכל הפסוק ויפצר בו ויקח... והוא דבר נקל מאוד. ותו מי אמר לבעל סברה הנ"ל שהממשלה מקפדת שלא יערבו חלב חזיר, הלא הממשלה אינה מקפדת רק על דבר שמזיק לבריאות אבל חלב חזיר הלא בריא לגוף, ובפרט שהחלב הוא מזוקק ובריא שאין שום קפידא מצד הממשלה לערב חלב חזיר, וכמעט שבעים אחוז מהאיכרים יש להם חזירים, ובפרט האיכרים שאין להם פרות הרבה. ועוד שזה ידוע לכל שהחברות הקונים החלב מאת האיכרים מודדים אותן לבחון כח השומן בהחלב ולפי חלק השומן הנמצא בה לפי ערך זה המה משלמים, ואם כן יש ריוח גדול להאיכר לערב חלב חזיר בתוך שאר החלב כי חלבו של החזיר שמן הוא מאוד, וגם כי האיכרים הקטנים שאין להם בכל יום די חלב ולכן הם מקבצים את החלב משנים או שלשה ימים ואח"כ מוליכין אותה אל החברות הקונות ואם כן יש להם נפקא מינה לערב בו חלב חזיר כי זה גורם שלא יתקלקל מהר, והוא דבר ידוע שחלב חזיר פועל כך, ובכך נפל כל היסוד של בעל הסברא הנ"ל, ע"כ פשוט הוא כביעא בכותחא שחלב שחלבו עכו"ם אסור, ומחוייבים לעשות כל השתדלות שלא יכשלו ח"ו במאכלות אסורות.

ובזה הנני ידידו הכותב בחפזון רב ומברכו ברפ"ש מצפה לישועת ישראל.

לוי יצחק גרינוואלד

יח.

שמעון ישראל פאזען

אב"ד דק"ק שאפראן יצ"ו

ברוקלין נ. י.

בעזהש"ת אור ליום ועש"ק ויק"פ תשט"ו לפ"ק.

שוכ"ט כבוד אהובי ידידי נפשי הרב הגה"צ המפורסם כקש"ת מו"ה ר' חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א, האב"ד דק"ק העלמען יע"א.

אחדשת"ה באה"ר יקרתו הגיעני והנני בא רק בקצירת האומ"ר מתוך טרדה רכה וראשית דברי לכרכו ברכת רפואה שלימה בתוך שאר ח"י, והרופא הנאמן ית' יעמוד לימין השליחים אשר ישלח לרפאותו.

אודות חלב של נכרי שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, ידועים דברי מרן החתם סופר זצ"ל הנאמרים ברוח הקודש אשר גם הפרי חדש לא התיר (במקום שבר שאי אפשר שיהי' חשש משום חלב טמא) אלא לספרדים אשר סמכו על דברי הרדב"ז אבל לנו אשר אבותינו קבלו דברי רש"י ז"ל וההולכים בעקבותיו שהוא דבר הנאסר במנין, אין כח לשום גאון ובית דין להתיר כי היא גזירה קדמונית של חז"ל אשר עומדת בתוקפה אף אם אין שום חשש תערובת חלב טמא, ופורץ גדר ישכנו נחש, וכן פסק רש"י ז"ל, כך הביא הש"ד כאשר הביא דבריו החת"ס ז"ל, והאריך וברר הענין הדק היטב, עיין נעים אמרותיו בתשובה יור"ד סימן ק"ו.

והנני בזה דשת"ה באה"ר המחכה לישועת ישראל כביאת בן דוד בקרוב בימינו.

הק' שמעון ישראל פאזען

יט.

נפתלי הירצקא העניג

אבד"ק שארמאש יצ"ו

ניו יורק

ב"ה ע"ש לס' ויקהל-פקודי, תשט"ו.

את חג המצות יחוג בשמחה ובששון, ובשפתי רננות יהלל בכל לשון, ויתרפא רפואה שלמה רענן ודשן, כבוד ידינ"פ הרב הגאון צ"ת חו"פ נודע בשערים, סיני ועוקר הרים, ה' קרנו ומזלו ירים, כקש"ת מו"ה חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א, אב"ד דק"ק העלמעטץ, כעת בעיר קליוולאנד יצ"ו.

(א) אחדשה"ט כראוי וכיאות ליראי ה' ולחושבי שמו.

הנני בזה להשיב לו תשובה מאהבה על אגרתו השנית שמבקש ממנו להשיבו בענין חלב עכו"ם שמקילין בזה במקומו אף שהמה אנשים כשרים ושומרי תורה, עם כ"ז כיון שיצאו איזה אנשים במדינה זאת להראות כחא דהיתירא עדיף, ע"כ עליהם המה סומכים ג"כ להקל בזה בטענתם שהממשלה יש לה פיקוח על תערוכות החלב, ואם ימצא תערוכת חלב טמא מענישין על זה.

הנה בענין זה כבר דברו גדולי זמנינו הרבה וגם נכתבו הרבה תשובות בדבר זה וצווחו ככרוכיא על המתירין וכמו שהביא בהפר"ח דברי הש"ד שהמקיל במקום שאין דבר טמא בדיד בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו הוא בכלל פורץ גדר ישכנו נחש, כך פסק רש"י. וגם ידוע מש"כ החת"ס סי' ק"ז דאם הלכה כרדב"ז ורק אבותינו קבלו עליהם כדעת המחמיר ה"ל נדר דאורייתא, אך אם עיקר הדין דלא כהרדב"ז אם לא קבלנו עלינו כלום אלא שהאיסור הוא כך מעיקרא איננו נדר אלא העובר הוא עבריין באיסור דרבנן, נמצא חומרי קולי עיי"ש.

והנה כמו"מ של הלכה הוא למותר כעת שכבר דשו בו וכתבו הכל באר היטב כל הגדולים וגם בענין מה שסמכו א"ע על עונש של הממשלה להמערבין כבר נתברר שזה טעות בעיר הלכה שטעו בזה הרוצים לחפש קולות, וגם הגאון המפורסם מו"ה יעקב ברייש אב"ד ציריך שליט"א בעהמ"ח שו"ת חלקת יעקב בירר דבר זה בראיות ברורות שאין עליהם תשובה, ומה שכתבו להתיר עיד"ז דהידיעה ברורה הוי כראי' ממש ע"ז אדרבא הביא ראיות גדולות דלא הוי הידיעה כראי' רק באיזה מקומן יש טעם לדבר שמהני גם ידיעה בלא ראי' וזה הטעם לא שייך בחלב עכו"ם. ויש סברא לומר דהחכרות הגדולות הם לא מרתתי כ"כ מדיני הממשלה דבניקל יש להם התקשרות להשתחרר, ואין בזה אפילו לסניף היתר כידוע לכל אדם ומפורסם זה שמעולם לא עלה פחד על לב בזה כי יש להם הרבה עצות להסיר הפחד הזה מלבם ומובן וידוע הדבר. ואין להאריך בדברים בטלים שלהם שאין בהם שום טעם כלל. על כן כל מי שלבו דורש את האמת ואינו רוצה להטח את עיניו מראות בוודאי יודה על האמת שאין שום צד היתר בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אף על פי שיש פיקוד מאת הממשלה לענוש את העוברים על זה ומערבים חלב זר וכל המקיל בזה בכל מקום שיהי' הוא בכלל ופורץ גדר ישכנו נחש, וכל מי שלא נתגעל עדיין במאכלות אסורות ישמע לדברי רבותינו שלא לטמא נפשו בחלב עכו"ם, והבא לטהר מסייעין אותו.

(ב) וע"ד שמיעתו מפלוני אלמוני שכל איסור של חלב עכו"ם לא שייך כאן במדינה יען שבעת שגזרו הגזרה על חלב עכו"ם עוד לא היתה מדינת אמריקה, יפה

כתב מעכ"ת נ"י שדברים הללו המה בלי דעת ומביא לידי כפירה לעקור כמעט כל הדינים וההלכות כמו יין נסך וכל הגזרות יתבטלו ר"ל, את"ד. ובאמת אין צורך כלל להשיב רק לקיים ענה כסיל כאולתו כי הבל יפצה פיהו וכי התקנות והגזרות היו על מספר מדינות בשמותם על אדמות, ואפילו לפי דבריו וכי לא הי' מדינת אמריקה בעולם ונכרא מדינה חדשה, הלא גם אמריקה הי' אז בשעת הגזירה רק שלא הי' ידוע מקומה א"י, ובאמת מכואר שהגזירה הי' על בני"ב ככל מקומות מושבותיהם כמ"ש החת"ס בלשונו, וכ"ה ביו"ד סי' קט"ו בט"ז ובש"ך לאסור אפילו דיעבד כל שאין רואה ישראל תחלת החליבה אפי' באין שם דבר טמא ויעיין ש"ך ס"ק ח' וכן הביא הביאור הגר"א בשמו שכתב וז"ל: ועש"ך דאף לראות בכלי אף דיעבד אסור כמ"ש סמ"ק ומרדכי שמזה הטעם צריך להיות ישראל יושב כנ"ל ושכן כתב באו"ה. ויעיין יד אפרים שהביא דברי התשב"ץ ח"ג סי' קמ"ג חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אינו משום תקנה וגדר אלא ספיקא דאורייתא משום תערובות חלב טמא, וכבר העידו לי לאחר שחלבו הגמל ונשאר כעין לחלוחית ממנו חולבין בו בהמה טהורה וגם יש לחוש שמא עירבו בידים הרבה ע"ש, ויעיין בגליון מהרש"א בש"ע שם ס"א.

והנה מאחר שכל דברי הרוצים להתיר דחויים לגמרי כי המה דברים בלא טעם ובטעות ע"כ לא אכפול עוד הדברים שכבר דברו בו כל הגדולים, ובהחלט יש להזהיר מאד ע"ז כי ידוע מה שאמרו חז"ל שמאכלות אסורות גורמים לטמטם הלב כמ"ש ונטמחם במ ודרשו ונטמטם, ומזיק הרבה לדורות אחריו. וראה מש"כ באו"ה ח' הק' על מאכלות אסורות פ' שמיני בפסוק אל תשקצו וז"ל: ואומרו ולא תטמאו בהם אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל להיזהר לבל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת כי ההפרש שבין שוגג למזיד במציאות זה כשוגג במזיד כי התיעוב יעשה מעשהו בנפש אדם אפילו בהיסח הדעת וכו' וצריך האדם ליזהר בתוספות זהירות וזריזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקוץ זה ומה גם בזמנים אלו שזוהם האויר הארצות כולן יחד עיי"ש. וכן כתב בסה"ק של"ה שביקש ממרו מהרש"ל בשעה שהלך לנשואין שיברכו ויצוה לו ואמר לו שיזהר מאד לקדש את עצמו בשני דברים אלו תאות מהאכלים להיותן על טהרת הקודש ותאות המשגל כי שני דברים המה העיקרים הגדולים הוית הגוף ובנין הגוף. וכל המחפשים קולות בענין חלב עכו"ם אחר שכל הגדולים הסכימו שאין במה לסמוך להקל, הרי הוא בכלל משחית נפשו הוא יעשנה, וכל המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה.

ידידו הדו"ש בלונ"ח ויזכה לזכות את אחב"י בכל עניני קדושה וטהרה.

נפתלי הירצקא העניג

כ.

(הרה"ג) מרדכי יעקב ברייש (זצ"ל)
 בעמח"ס שו"ת חלקת יעקב
 וספר החזיון והתיקון כ"ח
 אב"ד ציריך יצ"ו

ב"ה ציריך, י"ז אדר תשט"ו.

הוד כבוד הרב הגאון המפורסם בחיבוריו היקרים המסולאים כפז ופנינים, נאמרים בקדושה וטהרה, ספרי טהרת יו"ט ו"ח, חסידא ופרישא, גן הדסים וכו' מו"ה חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א, מכון שבתו באמעריקא, בעיר קליוולאנד יצ"ו.

א) אחדשהכ"ת הרמה בכבוד והערצה כערכו הרם. אשמח מאד לשמוע שמע טוב, כי זכה וזיכה את הרבים, לבנות ולנטוע טהרה בישראל בארצות הברית, מקום שרוחות שונות שוררות וזכה כת"ה להיות מהנהו דנאמר בהו הבא לטהר מסייעין אותו. והנני שולח לו בזה התשובה שכתבתי לצורבא מרבנן אחד הלומד בישיבת "בית מדרש עליון" בספרינג וואלי מחוז ניו-יארק בענין חלב עכו"ם.

נשאלתי לחוות דעתי בדבר החלב מהפירמות הגדולות בארה"ב שקיים שם פקוח מהממשלה שלא לערב חלב טמא ויענשו וגם יסגירו כל העסק בעברם ע"ז, אם יש להתיר בכה"ג ולסמוך על רב מפורסם שם שדעתו נוטה להתיר וטעמו ונימוקו כיון דמרתתי מאד לערב יש סמך גדול להתיר אף בלא שיטת הפרי חדש וכו', לכן הרוצה לסמוך ע"ז ודאי רשאי, רק מי שרוצה להחמיר אין בזה משום יוהרא אבל המקיל הוא עושה כדינא ואין להחשיבו כמזלזל באיסורין, עכתו"ד הרב המתיר הנ"ל.

והנה באמת אין בכל ראיותיו כדי לסתור דין המפורש בש"ע והפוסקים עד גדולי האחרונים, והנהוג מקדמת דנא בכל תפוצות ישראל, וכמו שנברר להלן, אחרי שנדין בראשונה על מקור הדין כפי המבואר בפוסקים ובש"ע וכו'.

ב) וסיפר לי הה"ג ר' משה סאלאווייטשיק נכד הגר"ח סאלאווייטשיק ז"ל ששמע מאיש מלומד חרדי הגר בשווייץ במקום הרים וגבוהות וראה בכל פעם שפחה אחת הביאה בימות הקיץ שני כדים עם חלב מההר למטה, ושאל אותה, הלא מנענע וטלטול הדרך בימות החום יתקלקל החלב, וענתה שהיא נותנת בהם מעט חלב חמורה אף שמחירו גדול מהטהור, מפני שזה מועיל שלא יתקלקל. אף שבשווייץ ג"כ יש איסור מאת הממשלה לערב חלב טמא בכ"ז לא מרתתא, אי משום אמתלא שלא יתקלקל או משום דכמות מעט כזה א"א להבחין בכימאה אשר בזה מפקחים פקידי

הממשלה. ולדעת הראב"ד והרשב"א מובא בר"ן ע"ז ובכ"י קט"ו לא הלכו בזה אחר נו"ט כדי שלא יפרצו ע"ש. מובן שאיננו רוצה להעמיד היסוד על עובדא הנ"ל אבל מ"מ יש לראות שע"י איזו סיבה יש אפשרות לערב חלב טמא אף בזה"ז (ובפרט כעת שהטכניקה והפיזיקה התקדמה כ"כ שיכולים להפוך השחור ללבן ואיפכא, וכשמעתי שיכולים להעמיד גבינה וחמאה מחלב טמא בסיוע חכמת הפיזיקה) ואם נתיר כהיום חלב סתמא אח"כ שיהי' חששא חלב טמא לא יצייתו לנו ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו, וכהאי דביצה ה' ע"ב שמהרה יבנה ביהמ"ק ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו ביצה ביוט"ש וה"נ כן. וכן הפ"ח ביו"ד קט"ז לענין גזירה דגבינות דאף במקום שמעמידים דוקא בעשבים אחר שיבא זמן או סבה שלא יעמדו בעשבים אלא בעור נבילה ועשו"ת צמח צדק (יו"ד סי' ע"ו) וז"ל: אע"ג דכמדינתנו אין מצוי כלל חלב טמא, מ"מ יש לחוש בודאי לדעת ר"ת שסומך הטעם משום ניקור, ואע"ג דהשתא אין נחשים מצויים וכמו שמקילים בגילוי, מ"מ הדבר פשוט שיש לחוש בודאי למ"ש הפוסקים משום שיש כאן עוד טעמים (עי' ב"י בשם סמ"ק) ואיכא למגזר אטו היכי דשכיח נחשים, וה"ה דמהאי טעמא איכא למגזר אטו היכי דשכיח חלב טמא וכו' עיי"ש.

ג) ובפרט כידוע דבכל גזירות חז"ל איכא עוד טעמים כמוסים וכאשר האריך בזה בערוך השלחן בדברים נלהבים. באיזה אופן שיהי', כשאין ישראל רואה החליבה אסור. ודברי החת"ס סי' ק"ז ידועים דאדרבא להרב"ז ח"ד סי' ע"ה (וכן בחוט המשולש לתשב"ץ טור הא' סי' ל"ב ועד פוסקים, מובא בשד"ח חט"ז, מערכת חלב) דס"ל דחלב לא נאסר במנין, דכיון דכבר נהגו מקדמת דנא כהרמ"א ושאר הפוסקים לאסור הוי כנדר ואין לו התרה, וא"כ קולי חומרי, ע"ש ג"כ דברים נלהבים. ובשד"ח הנ"ל אף שרוצה להמליץ קצת על הפ"ח מ"מ סיים דח"ו להתיר, וכן נהגו בכל ערי הספרדים, אף שגם שם לא שכיח חלב טמא, וכמבואר בתשב"ץ הנ"ל וז"ל: לפי מה שאומרים אין חולבין לחומריות וסוסיות, לפי שיש לכהמות האלו היזק גדול להנחלבות, והם חסים על בהמתן, וגם להם דבר נמאס וגנות וחרפה, וגם יש בזה נחשו רע לעושה זה ע"כ אין לחוש דק במקום שיש חלב גמלא שהוא מילתא דשכיח. וכאמור, שהוא מהפוסקים שחלב לא נגזר במנין, אכן במציאות ודאי דלא פליגי דחלב משאר טמאות לא שכיח, ואפה"כ נהגו לאסור בכל ערי הספרדים, אף במקום דלא שכיח גמלים. ומביא שם בשד"ח דברי הצ"צ סי' ע"ה וז"ל: ואף בעיר שנתיישרו מחדש, אם נודע רוב אנשי' מהיכן באו, הכל כמנהג המקום שכאו משם, בשם הפ"ח דיני מנהגות י"ט, ורמ"א חו"מ סי' של"א.

ד) ועי' חכ"צ סי' קל"ה באמצע התשובה וז"ל: ובענין האומדנות האריך הרא"ם דאנן לא בקיאיןן האידנא בשיעור האומדנא כמו שהיו בקיאין בזה חכמי התלמוד, ולא

נוכל להוציא ממון מהמוחזק בלא ראי' ברורה, אלא או באומר שנוכר בתלמוד, או באומדנא דמוכח טפי, דליכא למיתלי בה בשום מילתא אחרית. והרב החסיד גדול זמננו הר"ש אבוהב, החזיק בדבריו שהם בודאי חזקים כראי מוצק. ודון מינייהו שהוא לענין ממונא, ואוקי באתרין שהוא איסורא, שאין לנו להקל מחמת אומדנא הנראה לנו וכו' עכ"ל חכ"צ. ואפשר דזה הטעם דלא רצו רז"ל להתיר רק בישראל רואהו, ולא בידיעות ואמדנות, כיון דבאמת הגבולין והגדרים איזו היא ידיעה ברורה ואיזו אומדנא, הם מטושטשין, ועל כל אומדנא דמוכח יכולים לומר דזה הוי ידיעה ברורה, וכן יכולין לומר על כל אומדנא דזה אומדנא דמוכח, וכיון דחלב עיקר מזונותיו של אדם ושימוש תדירי ומסור לכל, החמירו משום לא פלוג, דכל זמן שאין ישראל בעצמו רואהו או כשאינ טמא בעדרו וישראל משמר בחוץ, דזה הוי ממש רואהו, דאין צריך לראות משמוש היד בדד החלב. וכבע"ז ל"ט: יושב בצד עדרו פשיטא וכו', או יוצא ונכנס משום מרתח, דכאופן זה כשישראל בעצמו מתענין להשגיח על החלב אל יבא לידי מכשול, אבל בידיעות בעלמא ע"י הוכחות או אומדנות בקל בא לידי מכשול להתיר ע"י הוכחה המדומה וכדומה.

ומשה"כ דייקא מתני' ואין ישראל רואהו ולא קאמר סתמא חלב של עכו"ם אסור, כמו קורט של חלתית, ואח"כ בגמרא מפרש הטעם משום דמחתיכי בסכין ש"ע, ה"נ יפרש הגמ' הטעם משום חשש חלב טמא, משמע דעיקר הגזירה ה' ג"כ דבעינן רואהו דוקא. יהי' מאיזה טעם שיהי', עובדא דמילתא היא דבש"ע ופוסקים האחרונים ומנהגנו מדור דורות ובכל את ואתר לאסור חלב עכו"ם בלי שמירת ישראל, אי משום דבר שבמנין או נדר כדעת חת"ס הנ"ל, ואף באומדנא או הוכחה או ידיעה שלא נתערב חלב טמא, וכדעת רש"י המובא בהפוסקים, וכן הוא באמת בתשו' רש"י שמסיים דהאוכל חלב של עכו"ם אף באין טמא בעדרו ישכנו נחש וכו'.

ונחזור לענינינו בנידון חלב עכו"ם דהגזירה היתה שצריך להיות ישראל רואהו ואפילו אין טמא בעדרו ואפי' חולב לגבן, דישראל אומדנא וידיעה דאין שם חלב טמא, ואפה"כ מבואר בש"ע ופוסקים וכן נהיגינן מקדמת דנא דאסור, א"כ פשיטא דאף באומדנא דמרתח מפקוח הממשלה אסור, דודאי לא עדיף אומדנא זו מהאי דר"ש בן שטח או מהאי דאוחר בין הגמלים, דלדידן דפסקינן כרבנן ולא כר"א לא הוי זו ידיעה לחייב לא בד"מ ולא בד"נ, א"כ כש"כ לא מקרי אומדנא זו כראי, דאל"כ ודאי דצריך לחייב. א"כ מי יהין לשקול בדעתו ולומר דאומדנא זו דמרתח הוי כידיעה ברורה, ומכ"ש כראי' ממש ולעקור עי"ז גזירה דרבנן, או אפשר גם דררא דאורייתא מטעם נדר כסברת החת"ס, דאדרבה יש סברא לומר דהחכרות הגדולות הסותרות עם חלב הם לא מרתתי כל כך מדיני הממשלה כי בנקל יש להם התקשרויות להשתחרר.

ה) וחויץ מזה יש לקבוע מה זה פקוח הממשלה, האם היא שולחת שומרים ומפקחים בכל פעם למקומות החליבה, פשיטא דודאי לא, אלא מסתמא כמו אצלנו במדינת שווייץ כן גם בשאר המדינות ישנם אנשים מומחים שמנסים מדי פעם במדידת הכימיה אם יש בה בחלב איזה תערובת חלב טמא או מים (שגם תערובת מים אסורה מהממשלה). וא"כ הגע בעצמך, הכי עלה על הדעת לפעמים להתיר חלב עכו"ם במקומות שאין שם פקוח ואיסור מאת הממשלה לערב חלב טמא בטוהר באופן שלא שייך מרתת, רק להתיר ע"י בחינת הכימאי אם מעורב בו חלב טמא היתר כזה לא שמענו מעולם. כמה טרחו ויגעו רבותינו האחרונים בתשובותיהם בכמה דברים שיש חשש תערובת אם יש לסמוך על נאמנות הכימאי. וע"י תשו' מהר"ש (א' סי' כ"ז) שקיבץ בגאונותו כמה סברות להקל בענין שמן שיצא עליו קול שיש בו חשש תערובת, ומסיים אף דמפורש בש"ע דעכשיו אין סומכין על קפילא כיון דעכ"פ נפל בו איסור בודאי, אבל הכא דיש ספק שמא לא נתערב איסור כלל, ועוד צדדי היתר ע"ש, א"כ בחלב עכו"ם דאסור חז"ל מטעם תערובת כ"ז שלא נתברר ההיתר מקרי איסור דרבנן ודאי, ואם אחד ישתה חלב עכו"ם, אף כשיבא אליהו אח"כ ויאמר דלא היתה כזה תערובת חלב טמא מ"מ הוא עבר על איסור דרבנן ודאי, וכמבואר בחולין (ו' ע"א) דמקשה הגמ' על ר' אסי מסתייעא מילתא דאכיל דמאי השתא בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן וכו', דאף דאפשר דדמאי זה הי' מעושר, הרי דמה שאסור רז"ל אפי' רק מחמת ספק מקרי ודאי, והדברים עתיקים.

ו) ולענין איסור ודאי אין סומכין על בחינת הכימאי כנ"ל בתשו' מהר"ש, א"כ אף במקום שיש פקוח הממשלה, זאת אומרת שיש מפקחים כפעם בפעם לנסות ע"פ הכימיה אם לא נתערב בו חלב טמא, כיון דאין אנו סומכין ע"ז, גם הם אינם יכולים לקבוע בדיוק ע"י בחינתם וממילא לא שייך מרתת, כפי ששמענו שאין ביד הבחירה הכימית לברר אם אין שם מעט מן המעט אף פחות מחלק הסי'.

ז) ע"כ פשיטא דפשיטאדח"ו לן להתיר ולזולל בגזירת חכמים ולהתעגל באיסור. וכן אנו נוהגין פה במדינת שווייץ שהקהלות מוצאים הרבה ממון בשביל חלב כשר, וכן במדינת אנגליא ואנטוורפן, ומסתמא גם החרדים בארצות הברית יודעים להיזהר בזה.

ח) גם בירחון "הפוסק" (חשוון-כסלו-טבת, תשי"ג) הרהיב בנפשו רב אחד להתיר חלב עכו"ם ומצא מציאה לתשב"ץ הנ"ל, דהגזירה היתה רק במקום שמצויים גמלים (אגב, בפ"ת העיר להתשב"ץ), ואי משום דבר שבמנין סמך על המג"א סי' תר"ץ ולא הביא כלל דברי המג"א סי' תס"ה. והנה לפי מה שכתבתי ובארתי כל הענין, הרי כל הדברים הנאמרים ב"הפוסק" להתיר פורחים באויר ואין להם כלל על מה לסמוך.

מרדכי יעקב ברייש

כא.

דע"ת של הגה"צ מוהר"ר ישראל וועלץ זצ"ל:

עוד זאת מצאתי דאתי לידי משמע, בירור הלכה בנידון חלב שחלבו עכו"ם במקום שיש השגחה מאת הממשלה שלא לערב חלב אחר, מאת הרב הגאון הצדיק המפורסם משרידי הדור הישן, האי חסיד האי ענו, כקש"ת מוהר"ר ר' ישראל וועלץ שליט"א לשעבר דומ"ץ בעיר הכירא בודאפעסט ועכשיו ירושלים קרתא קדישא, שכתב התשובה הנוכחת לת"ח אחד ונדפסה בקובץ "הנשר" מס' י' וזל"ק:

(א) אודות הויכוח עם צורב אחד בדבר חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואה בו בזה"ז בעיירות גדולות שקונים חלב בחנויות אשר מחוקי המדינה יש עונש גדול על מי שמערב שום דבר בהחלב אם שייך ג"כ דין חלב שחלבו עכו"ם שאסור. הנה אין הפרש ואין חילוק בין עתות הללו לזמנים דתלמוד, דלא חילקו חכמים בדבר כיון דהעיקר אצלינו דהיא תקנה וגזירת חכמים לאסור כל חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אף שאין שום דבר טמא בעדרו וליכא חשש תערובות חלב טמא אסור אף בדיעבד, ובשעת הדחק (שאינן מצוי חלב אחר) שהוא כדיעבד דמיא, כיון שהרמ"א שאנו שותין מימיו אוסר בפירוש חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אין בידינו להקל נגדו. ועיין בס' שבילי דוד יו"ד סי' קט"ו סוף אות א' שלאחר שהביא דברי הפר"ח שאסיק דחלב שחלבו עכו"ם לא אסור משום דבר הנאסר במנין, ואז אסור משום גזירה רק משום תערובות דבר טמא והיכא דליכא חשש תערובות מותר, סיים בזה"ל: אבל אנו נגררים אחר הרמ"א, עכ"ל. (ועי' בס' בית דוד שם שהאריך לחלוק על הפר"ח בזה).

(ב) וגדולה מזו כתב בס' חשק שלמה החדש בס"י ה' שנשאל אם נוכל להתיר בשעת היוקר לאכול בפסח מיני קטניות דאם לאו יוכל להיות קצת ביטול עונג יו"ט, והשיב דלכאורה אין להתיר כיון שהרמ"א אסור בפירוש אין בידינו להקל נגדו ע"ש אריכות, אף דכל איסור קטניות היא רק חומרא (סייג וגדר ופרישות) שקבלו עליהם זה כמה מאות שנה גדולי ישראל מאשכנז ופולין, מ"מ כתב דאין להקל נגד דברי הרמ"א. ומעתה ליתא לדברי האי צורבא מרבנן במה שאמר דבזה"ז אין מצוי כלל שיהי' חשש תערובות מטעם הנ"ל ממילא שאין להחמיר מדינא ורק ממדת חסידות טוב להחמיר ומה גם היכא שאין רוב הציבור יכולים לעמוד בה, איך טח עיניו מראות דברי הרמ"א, ואם כוונתו על הרמ"א עצמו

שהחמיר ביותר, זו קשה מן הראשונים כי מאן חכים ומאן ספין להטיית דברים כאלה נגד רבן של ישראל רבינו הרמ"א אשר כל דבריו כגחלי אש ותורת משה רבינו נתקבלה ונתפשטה בכל תפוצות ישראל וכל הפורש ממנו כפורש מן החיים, אין זה אלא שטות וגסות רוח.

(ג) ואפשר אולי להתנצל אותו דסבר דבזה"ז הרבה אנשים ונשים הם כחולה שאין הם סכנה אולי יש להחיר איסורא דרבנן ממ"ש המג"א סי' שכ"ח סק"ט ע"ש, אבל המג"א עצמו הרי ציין שם לעיין ברמ"א יו"ד סי' קנ"ה דאוסר בפירוש אפי' איסורא דרבנן בשתי' לחולה שאיב"ס, ובפרט מי שהולך על משענתו רק שיש לו איזה מיחוש דלא מקרי חולה שאין בו סכנה. ועיין בלבושי מרדכי מהד"ת חיו"ד סי' ז"ן כי בעת מלחמה שהי' אז יקר המציאות חלב כשר ואני הדל חקרתי להמציא היתר קצת עפי"ד השט"ג על המרדכי בשם מהר"י ניקולא ז"ל, והצעתי הדבר לפני הגאון המחבר הנ"ל, אבל הוא דחה דברי לאיסור כאשר כל הרואה בעיניו יראה שם, אך לענין הלכה כתב שם דדוקא לקטנים לצורך מאכלם מתירים איסורא דרבנן, כי הקטנים שרגלים בזה כמעט ס' סכנת נפשות למנוע מהם, וכן ביולדת תוך שלשים כמ"ש במס' שבת סו"פ מפנין, אבל לא לשארית אנשים ונשים אין בידו להחיר, אתדב"ק. אמנם בל"ס כוונתו ג"כ רק למי שהולך על משענתו כנז"ל (ועשו"ת דברי יעקב סי' ג' מש"ש) אבל לחולה שאיב"ס כששוכב על מטתו וצריך אותו לרפואתו והלב יודע וכו' בזה יש להחיר. (ועי' דרכ"ת יו"ד סי' קנ"ה אות כ"ג מש"ש).

(ד) אבל זולת זה לאו מילתא זוטרתא היא לגבי משה (הרמ"א), והא לך לשון הזהב של בעל עבודת הגרשוני סי' מ"ח שכ' מרורות על מורה אחד שהרים יד לפסוק נגד תורת משה וכ' מי לנו גדול ממשה, ה"ה הגאון מוהר"ר משה איסרלש, אשר מפיו אנו חיים וכל הפורש ממנו כאילו פורש מן החיים, אם לא בראיות ברורות שנראות לעינים, ועכ"פ בהסכמות בעלי תריסין בעלי קרנים וכו' עיי"ש. וראה מ"ש בעל כנסת יחזקאל סי' ס"ג וז"ל: ח"ו לשנות דברי פה קדוש רמ"א אשר קבלנו ע"ע כל יושבי ארץ תבל ומלואה בפולין ואשכנז לקיים הוראותיו כתורת משה, והעובר כעובר כולה וראוי לנזיפה, עכ"ל. וע' בשו"ת תשובה מאהבה ח"ג חיו"ד סי' ש"ך וז"ל: שמעתי ממורי הגאון רבן של ישראל (בעל נודע ביהודה) נשמתו בג"ע עליון, הנה ברוב השו"ע דעת המחבר להקל והרמ"א מן המחמירים ולענין מיעוץ ומשמוש בסירכא מוחלפת השיטה ולואי שחכמי ישראל הסכימו להיפוך כי רבו המכשולים בעו"ה מקולא זו במיעוץ ומשמוש מה שאינן בכל הקולות שזכר המחבר, אמנם כן קבלנו עלינו ועל זרעינו ועד עולם במדינת אשכנז ופולין הנמשכים אחר הרמ"א משה אמת ותורתו אמת ומינה לא תזוע, אתדב"ק.

ה) והנני מוסיף עוד כי עתה ראיתי מעשה נוראה בס' תורי זהב בהקדמת נכד המחבר ז"ל: ושמעתי מפי אאזמ"ו הצדיק ז"ל, פ"א בא מעשה לפני אביו מהר"ט שייאר ז"ל ז"ל בק"ק פ"פ ענ"מ כשהי' עוד עני ואביון מאד, והי' עשיר אחד רוצה ממש להעשיר אותו אם ירצה להתיר לו דבר אחד אשר גדולי הראשונים מחולקים בו יש אוסרין ויש מתירין, רק רבינו הרמ"א כתב בש"ע "ויש להחמיר", והי' ממאס בכל זה אע"פ שהי"ל דוחק גדול ולא יצא מפסק של רמ"א, והי' אומר מאחר שיצא מפיו הקדוש של רמ"א להחמיר אם יתן לי איש זה מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פסק אותו צדיק. אח"כ שאל את פה הצדיק בעל פני יהושע ז"ל אם שפיר עבד והשיב לו ישר עשית ויישר כחך וחילך, וח"ו לעבור את פה הקדוש הרמ"א ז"ל והלך שוב העשיר הנ"ל אל רב אחר אשר מילא רצונו, ובאמת הרב המתיר לא עלתה לו שנה ר"ל, דע והתבונן.

ו) כעת ראיתי שגם עיקר בניינו של האי צורבא מרבנן אין לו יסוד, שגוף הדבר לומר שיראים מהממשלה דמענישים על מי שמערב שום דבר בהחלב, כפי שראיתי בשו"ת אהל יהושע סי' כ"ד שכ' ששמע מכמה בקיאים לענין אם לסמוך על הכעמיקער בזה ואמרו בכירור כי בדבר מיעוט כמו שני פראצענט אין יכולין לעמוד עליו, א"כ בנ"ד בל"ז עיקר החשש רק על דבר מיעוט כמ"ש הש"ך קי"ח דמה"ט אינו רק דרבנן, וא"כ בזה לא יעמדו עליו הכעמיקער ושוב לא שייך מירתת בזה. סוף דבר הכל נשמע כל מי שיראת ה' נוגע בלבו יראה לגדור גדר ולהכות עלי קדקוד האנשים המכשילים רבים בשחחות כאלה, להתיר דבר המפורש בש"ע וברמ"א להיפוך שהוא אסור, וחלילה לשתוק ושלא למחות בדבר ההוא. ובזכות זה נזכה להרמת קרן ישראל ולישועה כללית במהרה בימינו בעגלא ובזמן קריב.

ישראל וועלץ

דומ"ץ בק"ק בודאפעסט

כב.

מתשובת הגאב"ד סינסינטי ז"ל

עוד זאת שנית ראיתי קמו מקילים בטעמים של מה בכך להקל נגד המפורש בתלמוד בשו"ע ובראשונים שחלב של נכרי ואין ישראל רואהו אסור, ולרש"י זקן זקיני וכמה מהראשונים הוא גזירה קדומה שגזרו עוד קודם שגזרו על גבינה של נכרים ואין ביד מי להקל ח"ו בזה, ולכמה יש בזה איסור דאורייתא כנדר, אבל כמעט כולם אוסרים. ונגד גדול אחד לפני מאות שנים שרצה להקל בעדות הספרדים עמדו

עליו כל גדולי הדור והוא ואסרו ונשאר יחיד בהתירו. וכן נעשה לעוד גדול אחד לפני יותר ממאה שנים, וכל המדינות החרדות עמדו על משמרתם לאיסור. וכמה אסרו גם חלב של מחלל שבת ושל מומר כמבואר באחרונים, וכמה אסרו גם אם עשה הישראל מזה החלב גבינה או חמאה. ועתה קמו במקלם אשר יגיד להם בטעמים קלושים שאינם עומדים לפני רוח כל ת"ח וחדשו להתיר נגד כל דעות הראשונים וכתלו הגזירה, גם כתבו טעם נאמנות הערכאות והפחד מהם, שגם אם הי' בזה מקצת טעם, אך כל הענין ללא אמת, כי מי כמוני היודע מי הוא ב"כ הערכאות שבעד בצע מעט ימכרו הכל, וכמה פעמים ראיתי זהו אין לסמוך כלל עתה ע"ז. אך כל הענין לא תלוי בנאמנות כי גזירה היא כדעת גאוני קדמאי כרש"י ורשב"א ועוד, וגם הרדב"ז אוסר מטעם נדר, ועל זה המשמר עמדו כל גאוני הדורות מאד ועד זמן האחרון כהחת"ס ועוד שאוסרים, וס"ס לאיסור יש כאן וח"ו לסמוך על המקילין האלה בחלב של עכו"ם. וכבר בימים האחרונים החלו להתיר כל הבא מנבלה וטרפה גמל וחזיר מטעמים קלושים. אנא אחי כל תרעו להכשיל בכאלו, התרחקו מלהתיר כל שמץ מאכל אסור דאורייתא או דרבנן ואל תטמאו נפשותיכם בכל אלה.

בכרכה למר ולכל אשר אתו יצליח בכל אשר יפנה ודרכו תהי' צלחה לתקן כל העיירות בטהרה ובמאכלים כשרים וכו' וכו'.

ידידו,

אליעזר זילבער,

בהרה"ג ר' בונם זצ"ל

כג.

דעת של הגה"צ מוהר"ר חיים אלי' שטערנבערג שליט"א:

רב ור"מ ביהמ"ד וישיבה מתזיקי הדת
(נערך מהמשיב להמו"ל)

למע"כ ידידי היקר וכו'.

אחדשה"ט באה"ר.

(א) על דבר שאלתך החשובה, ששאל אותי אודות חלב שחלבו עכו"ם אם הוא אסור במקום שאין לחוש לחלב טמא. אני מתפלא שפנית אלי הקטן בשאלתך הגדולה. בשעה שגדולי וגאוני ישראל כבר אסרוהו באיסור גמור אפילו במקום שאין לחשוש

לחלב טמא. ובפרט שאתה זוכה להכנס לפלטרין של מלך הוא ניהו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר שליט"א, ובוודאי שאינך זקוק לדידי, ובוודאי שאין כוונתך רק לברר הלכה זו בתור בירור סוגיא, לכן הרהבתי בנפשאי עוז לברר ענין זה כפי הדעת אשר חנני הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו.

(ב) ובפרט שראיתי שכמה רבנים רוצים ח"ו להקל בזה, לכן נתתי אל לבי לברר כי יש קרוב לשלשים שיטות ראשונים ואחרונים שמחמירים בענין זה. ואבקש שלא יסמכו על מה שאני כותב רק על האיסור של גדולי ישראל שליט"א שקדמוני, ואסרוהו באיסור גמור אפילו במקום שאין שום חשש של עירוב חלב טמא.

(ג) מקור דין זה הוא במסכת ע"ז (דף ל"ה ע"ב) במשנה: ואלו דברים של עכו"ם אסורים ואין איסורין איסור הנאה, חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו. והנה בגמרא משמע דטעם האיסור מחשש חלב טמא שמעורב בו, וכן מבואר בדברי המחבר (ביו"ד סימן קט"ו) וז"ל: חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסור שמא עירב בו חלב טמא עכ"ל.

(ד) והנה בדבר זה יש מחלוקת אם הוא איסור דאורייתא או רבנן. בספר תשב"ץ (ח"ג סימן קפ"ג) כתב דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אינו משום תקנה וגדר, אלא ספיקא דאורייתא מחשש תערובת חלב טמא עיי"ש. אמנם בתשובת מעיל שמואל (סימן י"ב) העלה שהיא תקנה וגזירת חכמים לאסור כל חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אף באין דבר טמא בעירו וליכא חשש תערובת חלב טמא, ואסור אף בדיעבד. וכן מביא בפר"ח (סימן קט"ו) בשם שע"ד, דאסור משום תקנה וגדר דלא ליפוק מיני' חורבה. ופורץ גדר ישכנו נחש. ובספר בית מאיר מביא דברי הפר"ח, וכתב על זה תמה אני אם יש מקום ועיר בעולם שלא יהא נמצא דבר טמא וממילא נפל ההיתר בבירא. ובספר מטה יהונתן כתב דהעיקר לדינא כדעת מרדכי שהביא הב"י שהיא גזירה דרבנן. וגם בזמן הזה דלא שכיח לחלוב בהמות טמאות, אפי"ה אם אין ישראל רואהו אסור משום לא פלוג.

(ה) ועיין בספר מנחה בלולה ביו"ד שכתב שאותן בני אשכנז שאינם נזהרים באיסור חלב שחלבו עכו"ם, גדול עוונם מנשוא, והרכנים שלהם יתנו את הדין וכו'. ומי שיש בידו למחות ימחה וכו', וכן בספר תשובה מאהבה בפתיחת הספר (דף ו') מביא להחמיר בחלב שחלבו עכו"ם. וכ"כ בתשובת חקקי לב (יו"ד סימן ל') ובשו"ת הר המור (סימן ע"א) עיי"ש.

(ו) ובספר ערוך השולחן (סי' קט"ו סעיף ה') כתב שיש הרבה מתפרצים מחמת שאיזה חכם הורה להקל במקום שאין חלב טמא, והת"ח שהקיל עווננו

ישא, וליתר שאת אכרר לך איך שכל דברי חכמינו ז"ל הם כגחלי אש, מה שהתוודה לפני אחד בלב נשכר, שהי' דרכו בעת שנסע למקום אחר וקנה שם חלב שמן אצל חנוני נכרי, והתחילו לחקור מאיפוא יש לו כ"כ הרבה חלב שמן, ושאלו אצל החנוני, וסיפר שקונה מוח מבהמות טמאות באטליז, והמות הזה ממחה בתוך החלב, וכזה נעשה החלב שמן, וצעק בקול מר כמה גדולים דברי חכמים. ובאמת כך מקובלני שכל גזירת חכמים, לבד טעמים הנגלה, יש עוד הרבה טעמים כמוסים שלא גילו אותם, והשומע ישא ברכה מאת ד' וישולם גמולו בזה ובכא עכ"ל בס' ערוך השולחן שם.

ז) ולפיענ"ד יש לומר דלכן לא מפורש במשנה (ע"ז ל"ה) טעם האיסור של חלב שחלבו עכו"ם, משום חשש חלב טמא. כיון שחכמינו ז"ל עשו הדבר לתקנה, אפילו במקום שלא נמצא חלב טמא מטעם לא פלוג, לכן לא פירשו במשנה הטעם כדי שלא יבואו להקל במקום שאין חלב טמא. ובש"ך בדיני ס"ס (אות י"ז י"ח י"ט) כתב דגבניות העכו"ם חמור יותר משאר איסורי דרבנן, מפני שעשאו כוודאי דאורייתא, וכתב בגנוי יוסף על זה וה"ה לחלב שחלבו עכו"ם. ובכ"י בת"ח כלל פ"א כתבו דהשותה חלב שחלבו עכו"ם מכין אותו מכות מרדות.

ח) ולפי ענ"ד יש לבאר, הלא בגמרא אסור חלב שחלבו עכו"ם מטעם חלב טמא, והאיך החמירו הפוסקים במקום שאין חלב טמא, וגם שיהי' כמו ודאי דאורייתא. ונ"ל שחכמינו ז"ל ראו ברוח קדשם שישראל יהיו נפוצים בכל קצוות תבל. ואם במדינה זו אין חלב טמא, הרי במדינה אחרת יש חלב טמא, ואם יתירו במקום שאין חלב טמא יתירו גם במקום שיש חלב טמא. וכן אם בזמן זה לא שכיח חלב טמא, הרי בדור הבא אחריו יהי' חלב טמא, ויבואו להקל מכח שגם אבותיהם שתו חלב עכו"ם, ולא ידעו להבחין שאבותיהם היו בזמן שלא הי' שכיח חלב טמא. לכן עשו גדר ותקנה, לאסור חלב עכו"ם בכל המקומות, אף במקום שאין חלב טמא ולעשותו כוודאי דאורייתא כמו שכתב בש"ך ובגנוי יוסף הנ"ל.

ט) והנה החת"ס ביו"ד (סי' ק"ז) כתב דדבר פשוט הוא שהרשב"א וכ"מ ואו"ה ורמ"א והש"ך כולם סוברים דחלב שחלבו עכו"ם, הוי דבר הנאסר במנין ואי אפשר להתירו, אפילו ידעינן בבירור שאין חלב טמא נמצא במקום זה. ועוד כתב בתשובה הנ"ל וז"ל וכבר קבלו עליהם אבותינו כאותן דיעות, ואסור עלינו בני אשכנז מדינא, אין לו התרה. (ועיי' מג"א סימן תקנ"א ססי"ק ז'). וקרוב בעיני דהוי כגדר דאורייתא, אע"פ שקיל ככל איסור דרבנן, היינו כך קיבלו הגדר שיהי' אסור כקולי אסור דרבנן אבל לעבור ע"ז עובר על נדר דאורייתא וכו' כגון נידון שלפנינו שלא לאכול חלב גוי או קבלת תענית נפקא לן מקבלת נזירות שאומר בלשון קבלה וכו', עכ"ל החת"ס זל"ה.

(י) ולפי מה שכתבתי לעיל יש להבין, למה החמיר כ"כ הח"ס זצ"ל בחלב עכו"ם, דהוי קבלה מאבותינו כנדר שאין לו התרה. ונראה לענ"ד כמו שכתבנו לעיל שענין חלב טמא תליא במקומות ובזמנים, שאע"פ שבמקום זה אין חלב טמא אבל במקום אחר יש חלב טמא, ואפילו אם בזמן הזה אין מערבין חלב טמא אבל יתכן שבדור הבא יערבו גם במקום זה חלב טמא, לכן עשו לגדר ותקנה והחמירו בכל אופן, שלא יהי' שום היתר בשום מקום, והוי כנדר, לכן החמיר הח"ס וכו', מטעם נדר. וממילא שאין שום היתר לחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אפילו במקום שלא נמצא חלב טמא או נמצא ולא מערבין בו.

(יא) ובפרט שמוכא בדרכי תשובה (יו"ד סימן קט"ו) שבאמעריקא שותים חלב חזיר, וממילא יש חשש גדול בכל מיני חלב שחלבו עכו"ם שעירבו בו חלב חזיר ואין שום היתר לפי דעת רוב הראשונים, ומכללם הרשב"א ואו"ח והכ"מ ורמ"א והש"ך וכל השיטות שהבאנו למעלה (ובכללם הח"ס). והרב הק' מליובאוויטש זצ"ל בשו"ת צמח צדק חלק יו"ד (סימן ע"ו) כתב שם בפירושו דאף במדינתנו דלא מצוי כלל חלב טמא, יש לחוש לטעמים אחרים. וכן כתב הרב מהר"י מברונא (סימן ע"ח) דחלב של נכרי נגזרה במנין בין איכא דבר טמא או לא ופורץ גדר ישכנו נחש. וגם הרב הגאון אב"ד קראסנא שליט"א עשה ספר מיוחד בשם כוונת הלב, ומברר בכל הספר, שחלב עכו"ם אין לו שום היתר אפילו היכי דלא שכיח חלב טמא, משום שכך קיבלו אבותינו והוי נדר שאין לו התרה ונאסר במנין ואין שום היתר. זה דבר ברור ונכון.

(יב) ומה מאד יכאב לבנו שבעוה"ר אין כולם נזהרים בחלב עכו"ם, וביותר מקילים לילדים שיתפגלו בחלב עכו"ם ח"ו. וידוע דברי הרמ"א ביו"ד (סימן פ"א) שכתב דאפילו מינקת ישראלית לא תאכל דברים אסורים, כי זה מזיק להתינוק בזקנתו ר"ל. וצריכים מסירות נפש לשמור הילדים מחלב עכו"ם ומכ"ש את עצמו. כי מאכלות אסורות מכניסים כוח המאכל בכל הרמ"ח אברים ושס"ה גידים ומטמא אותם ומטמטם את הלב כמ"ש חז"ל ביומא (דף ט"ל). לכן צריכים מאד להשתדל להסיר המכשלה של חלב עכו"ם כדי שנוכל בעזה"י להתקדש בקדושה העליונה.

הק' חיים אלי' שטערנבערג

רב ור"מ ביהמ"ד וישיבת מחזיקי הדת

כד.

דע"ת של הגה"צ מוהר"ר הלל ליכטענשטיין זצ"ל אב"ד קראסנא בעהמ"ח
שו"ת כונת הלב

הגה"צ הלזה הפליא לעשות והגדיל תושיה בכירור ארוך וכיאור נפלא ככל דברי
הש"ס ראשונים והאחרונים הנוגעין לדין זה בספרו כונת הלב (וספחו אח"כ לס' היקר
שו"ת כונת הלב) שהוציא לאור תחלת התיישבותו בארצה"ב להכות על קדקד פורצי
פרץ אשר יצאו מדחי אל דחי והרימו יד להקל בהרכה דברים חמורים העומדים ברומו
של עולם ובתוכם להקל בממשלת ארצה"ב בשתיית חלב עכו"ם מטעם סברות
כדיות, ולא נאריך בכל דבריו הנלהבים לשם ונצטט רק איזה קטעים:

בקונטרס ב' בכיאור שיטת הרשב"א בסופו, כ' בזה"ל:

(א) ושמעתי שפה עירינו נ"י. (ניו יארק) יש מי שטעה בזה ללמוד מזה להקל
בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו משום שיש פיקוח חמור מצד הממשלה
ועונש גדול על המערב חלב טמא בטהור, ושגגה גדולה היא שהלא בתה"א כ'
הרשב"א היפך מזה, עכ"ל.

להלן בסוף קונטרס ב' בזה"ל:

(ב) עד כה הי' דברינו שאין בידינו להכריע ח"ו בשום אופן שחלב לא נאסר
במנין ולהעמיד יסוד להקל עי"ז במדינה זאת משום שמענישין עונש חמור מטעם
חוקי הממשלה על המזייפין לערב חלב טמא דפשיטא שעלינו להכריע בזה דנאסר
במנין, וממילא אין שום יסוד להקל וכו' ועכ"פ בכל מש"כ עד כה די להעיר על חומר
האיסור ושאין שום יסוד להקל במדינתנו, אי מדינא ואי ממנהגא.

(ג) וברצות ד' נבאר בקונטרס מיוחד איך שגם בשאר דברים אין לבנות יסוד
כלל על מנהגא דכאן, רק דכל ענינים אנו צריכים לשמור ולעשות ולקיים מנהגי
ישראל קדושים אשר נהגו אבותינו ואבות אבותינו בארץ מגורתם בלי שום
שינוי, והמשנה ידו על התחונה עכ"ל.

בסוף קונטרס ג' כ' בזה"ל:

(ד) וכל המורה להקל לע"ד מורה שלא כדת של תורה ואין למדין מן הקלקלה
וממי שמקלו יגיד לו, השי"ת ישמרנו מהם ומהמונם ויעזרנו על דבר כבוד שמו לבנות
הנהרסות ולנטוע הנשמות, לשמור ולעשות ולקיים כל דבר מנהג אבותינו בידינו
אחזונה ולא נרפנו וכו'.

ה) ויש להפליא הפלא ופלא על אלו אשר המה חכמים בעיניהם לעשות ח"ו כתורה חדשה בארץ אמעריקע וכו' ובר מן דין יש בזה איסור גדול מצד שינוי מנהג אבותינו ואל תטוש תורת אמך ודבר נפלא הוא איך עבירה גוררת עבירה ודרשו סמוכין לפרוץ גדר בבתי כנסיות ולהתיר חלב שחלבו עכו"ם ואי"ר, עכ"ל.

עוד כ' הגה"צ הלזה בשו"ת כוננת הלב סי' ט' וז"ל:

(ו) נתעוררתי מכבר ע"י אנשים חרדים לעיין בדבר הלכה על אודות אשר כמעט נעשה למנהג אצל הרבה מאחינו בני ישראל החרדים בעירנו פה ניו יארק ובשאר עיירות שרובן ככולן אין הנשים מניקות ילדיהן ותיכף יום או יומים אחר לידתן נותנים להם חלב איסור הנמכר בחניות עפ"י ציווי הרופאים שנעשה במכוון לגמולי חלב שלא פשעו וכו' ונוסף ע"ז שמקצתן נותנים להם כשמתגדלים קצת מאכלים שונים ואפילו בשר טחון הנמכר בחניות (פלייש דזשארט) שהן ספק או ודאי נו"ט רח"ל, ועל הרוב נעשה זה עפ"י עצת רופאים עכו"ם, או מבני עמנו קלי דעת שאין לסמוך עליהם כמבואר בס' האחרונים, ומובן שכשאומר הרופא שיש חשש ספק סכנה אין לך דבר העומד מפני ספק פקו"נ חוץ וכו' אבל כמ"פ שאומרים לי הרופאים עצמם אין אומרים רק שיש חולי בעלמא אם לא יאכילום וישקוף ממדי דאיסורא הנ"ל וכו'".

ז) וכאשר ראו עיני הכהות גודל המכשלה ודברי רבותינו מאורי ישראל אשר מפיהם אנו חיים התחלתי לעורר ע"ז את מקצת מכירי וידידי, והודו ולא בושו שלא ידעו מחומר האיסור ותיכף שמעו לקולי ב"ה למנוע ילידהן מלהתגאל במאכלות אסורות וכו'.

וסיים (באו' ה') בזה"ל: ולענ"ד בכל פעם ישאלו ממורה הוראה כדת מה לעשות דיש לחוש מאד על הסכנה משום טמטום הלב ח"ו והוא בכלל גדול המחטיאו, ואין לעשות בלי מורה, והוא יורה כפי הענין, עכ"ל.

(אמר המו"ל: כדן זה של פיטום הקטנים חלקי הזהירות והמכשולות, החומרות והעונשין וכן השייך ביארתי באורך גדול ונפלא, בשני חיבורי מנחת יהודה, מנוחת שלום, ונתקבלו ב"ה בהערצה נכבדה בין כל שדרות יהדות החרדית).

כה.

הגה"צ מהעלמעץ שליט"א

בעהמ"ח ס' טהרת יו"ט על עניני קדושה וטהרה

בטהרת יו"ט חלק ז' אחר אשר קבץ כעמיר גורנה דע"ת של פוסקי דורינו זצ"ל (שליט"א) הנ"ל כ' בדף מ"ו בזה"ל:

(א) מכל האמור לעיל מבואר באר היטב שאין שום יסוד להחיר חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אפילו במקום שיש פיקוח ממשלתי, ולכאורה למותר הי' להאריך בכל הענין כי הדבר הזה אין צריך לפנינו שכבר נתבררה הלכה זו בקדמת דנא בספרים האחרונים מלפנים בישראל ובאחרוני האחרונים, ורק משום שנתרבו בדורנו האחרון המחפשים היתרים והמשתדלים להמציא סכרות וטעמים להצדיק דעת המתירים, לכן הי' צורך השעה לברר הלכה זו מחדש כהוראת שעה בכדי לדחות דעותם וטעותם. וחוז' לזה ידוע ומפורסם כי מלבד הטעם שאסור חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו שמא נתערב בו חלב טמא, ישנם עוד טעמים כמוסים שלא גילו אותם, ואין להגיע סודה ואין להבין דרכה וקבלה היא בידינו.

(ב) וידוע מה שהעיד רבינו הגאון הקדוש בעל דברי חיים מצאנז וצוקללה"ה בשם חותנו הגה"ק בעל ברוך טעם זצ"ל, וזל"ק: שלשה דברים קבלנו מחותני הרב הגאון מלייפציג ז"ל איש מפי אשי עד משה רבינו ע"ה, ואחת מהם היא שחלב שחלבו עכו"ם אין ישראל רואהו אין הטעם שמא יערבו בו חלב טמא, כי זה הטעם גילו החכמים רק לפני העולם, רק שיש טעם כמוס בדבר שחלב שחלבו עכו"ם אסורה, עכל"ק, ונאמנים ונחמדים הם דבריו הקדושים כמסירתן מפי משה רבע"ה. וכדבר הזה כתב רבינו הגה"ק מרן החתם סופר וצוקללה"ה בדרשותיו וזל"ק: כי משה רבינו ע"ה החכם המשכיל נעצב הי' בלבו והי' חושך בעולמו בהבינו כי לבסוף יתפתו בני ישראל ויכלו זמנם בחכמת חיצונים עד שסוף סוף יתערבו אומות העולם עמנו בזה, ויתחילו לדרוש באגדות של דופי לאמור מאי טעמא נאסר חלב טמא משום שמוליד חולי וטמטום כך וכך ע"פ חכמת הטבע וחכם גדול הי' משה רבינו ע"ה, אך אם כן טפשות הוא לאסור חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו וכיוצא באלו בכל המצות, ולו חכמו ישכילו כי יש בכל אלו טעמים אחרים גבוהים מעל גבוהים ועל כל דבר ממונים מלאכים מטיביים ומריעים ואז יבינו וישכילו כי כל גדרי חכז"ל וגזרתם יש להם שורש מלמעלה, עכל"ק. (ועיין בש"ס ר"ה דף י"ט ע"א: ודברי קבלה כדברי תורה דמי).

ג) הוספתי הדברים הנ"ל מפני שאחשוב אם לא יאמינו לקול האות הראשון בוודאי יאמינו לקול האות האחרון, ואף אלו המפלפלים בדבר ורוצים להצדיק את שיטתם בעל כרחם יתנו עדיהם ויודו לשמע הדברים ועדותם של הני תרי שרי התורה ועמודי העולם, וידוע מש"כ בכמה מקומות אם קבלה הוא נקבל ואם לדין יש תשובה, כי אף שיש רשות להשיב על הדין ולפלפל עליו, אבל על דברי קבלה אין להשיב. על כן אחי ורעי האהובים קבלו על עצמיכם לחדול להבא משתיית סתם חלב עכו"ם מעתה, ותתברכו ככל מילי דמיטב כמיט"ב תלתא, מזוני ריחא ובני ברוכין וחיי אריכתא, וידוע פירש"י ז"ל עה"פ ואבדיל אתכם מן העמים, אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי ואם לאו הרי אתם של נבוכדנצר וחבריו דור אריותא, ובזכות הטהרה יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו במטאטא, ותשבו בשלום ובשלוה איש תחת גפנו ותאנתו בכדכוד וגומרתא, ונזכה בב"י שתשכלל היכלא קדישא ותתבני קרתא קדישתא.

יום ג' פנחס לסדר "למען ישמעו כל עדת בני"י, ואל תטו"ש תורת אמך לפ"ק.

כו.

משו"ת "בריש דיעה" יו"ד סי' מ'

(תשובה דלהלן העתקנו כצורתה משום הרכה דברים הנשמעים ממנה)

מצאתי בס' הנדמ"ח "בריש דיעה" סי' י"ז שכ' דאחר שאנו מוצאים רוב מנין ובנין של גאוני וקדושי קדמאי ובתראי שהחמירו בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אפילו אם ברור שאין שם שום תערובות איסור, ע"כ הרוצה לסמוך על היחידים המקילין יתבונן שמלבד גוף האיסור הפרושה לנגדו להלכד בה. מתכונן ליכנס בסכנה גדולה של טומטום הלב והמות, נפש רוח ונשמה ותוצאותי, ודברי הרשב"א וריטב"א והר"ן סוף פ' חרש ידועים, וכן מה שכ' הרמ"א ביור"ד סי' פ"א ואשר מילאו אחריו הפר"ח והברכ"י שם, ואכמ"ל.

ב) ולא זו אף זו שאין ברור כלל דלדיעות המקילין אין ענין טומטום בשתיית חלב זה, ולדוגמא פוק חזי מ"ש באמרי הצבי תענית לא. בשם הנצי"ב ענין נפלא וכו' כי מה דקי"ל בסי' שכ"ח דשוחטין לחולה בשבת אע"ג שמחלל שבת מ"מ יותר טוב מלהאכילו נבילות מטעם דאע"ג שעפ"י התורה שרי לוי' וגם מחויב לאכול נבילה במקום סכנה באי"ל ברירה אחת מ"מ בדאפשר טוב להתרחק ממנו דגם בכה"ג הנבילה מטמטמת.

ג) וכע"ז בשו"ת ערוה"ב סי' קל"ח שגם להפוסקים המתירין שתיית חלב בפסח מפרות שאכלו חמץ וגם היתר בפסח, מ"מ עדיין צריכין אנו לחוש לטמטום הלב והמוח והולדת מדות אכזריות הנוולדין מזה.

ד) ויתד גדול מצאתי לתקוע הסברא במסמרות עפ"י דחז"ל שאמרו המתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה הרי דכדבר שנהנין בו חייב אף בעבר שלא במתכוין, הרי דאע"ג שבשאר עבירות ה"י מיפטר בכה"ג מ"מ כאן חייב שכן נהנה, וה"ה לענין טומטום בעת אכילתו וכו', ובסברא זו השתמש הר"ן ליישב סתירת הרמב"ם למה בתק"ש אין יוצאין רק ככוונה, ובאכילת מצה גם בלא כוונה יצא, מטעם שנהנה וכמו שמצינו בחלבים ועריות.

ה) וראי' ברורה לזה ממ"ש בראש יוסף (שבת ע"ב) דמי שאונסין אותו שיבחר או חילוק שבת או אכילת מאכ"א יבחר לו חילול שבת, דהא באונס וא"כ הו"ל משאצל"ג ורק מדרבנן אסור משא"כ מאכלות אסורות דנהנה ועובר אדאורייתא.

ו) וא"כ מה"ט שפיר י"ל דה"ה בטומטום הלב והמוח כיון שסוכ"ס נהנה מטמטום ג"כ, וי"ל כעין סרך ראי' לזה בדרך החידוד דהלא הר"ן אליבא דרמב"ם משוה אכילת מצה דיצא בלי כוונה מדין מתעסק בחלבים ועריות שחייב משום שנהנה, ולכאורה ל"ד אהדדי שהלא במ"ע י"ל דצריך כוונה עפ"מ"ש בספרי פ' שמיני בסופו ומובא ברש"י שם וברמב"ן עה"ת תצא בכתוב כי יקרא קן צפור, דלא ניתנו המצות אלא לצרף בהן הבריות, וכבר האריכו בספה"ק דכל מצוה נגד אבר אחר ותיקון האבר ההוא וקיומו בעלמא דאתי תלוי בעשיית המצוה השייכת לאותו האבר, וא"כ אם לא יכוון אולי לא יעשה הצירוף הבא ע"י המצוה ההוא, משא"כ בלא תעשה דלא שייך כ"ז, אלא ע"כ ס"ל להר"ן דכיון דקי"ל מרובה מדה טובה ממדת פורעניות והמתעסק בחלבים ועריות אע"ג שלא כוון לכך מתטמטם לבו וק"ו בקדושה דהמקיים המצוה ונהנה בה שנשפע עליו רוח קדושה אע"ג דשלא במתכוין הוא ונצטרף בצירוף הראוי לו.

ז) ולפי"ז יהי' לן סמך להכריע כהמחמירין בפלוגתא דרבוותא במי שקידש על כוס יין ונודע לו אח"כ שהוא סתם יינם שהעלו בשו"ת כוכב מיעקב סי' קצ"ח, ושו"ת מחזה אברהם סי' מ"ט דבדיעבד יצא ידי קידוש עפ"מ"ש הנתיבות חו"מ סי' רל"ד דעבירה דרבנן לא בעי כפרה בשגג בו וא"כ לא הוה בכלל מצוה הבאה בעבירה, ולעומתם יצאו בשו"ת לבוש"מ או"ח ל"ה, ושו"ת אמרי דוד סי' קי"ב, ושו"ת מנח"א ח"ב סי' ח"י להחמיר דלא יצא דהוי מצוה הבא בעבירה.

ועפ"י הנ"ל יתיישב בשופי דעת המחמירין דאע"ג דנעשה בשוגג אפילו נקוט כד' הנתיבות דא"צ כפרה מ"מ ענין טומטום עדיין שייך, וא"כ כיון שהמצות ניתנו לצרף את הבריות ולהשפיע קדושה א"א שתושג המטרה במשקה הפועל היפוכו ואין קטיגור נעשה סניגור, וא"כ בדין הוא שיחזור ויקדש ביש לו יין אחר.

ושיטה זו מתאים לשיטת הפוסקים שבסמוך (אות ט"ו) דחולה שהותר לו דבר איסור מ"מ לא יקיים בו מצוה והיינו מטעם זה דאע"ג דלפי שעה נעשה לו כהיתר מחמת חליו מ"מ מטרת המצוה לצרף הבריות א"א להגיע לה במשקה שגורם היפוכו וכו'.

והדברים מאד מובנים עפ"מ"ש באגרות הגר"א וואסערמאן זצ"ל לבאר דאע"ג דקי"ל חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עה"כ כאילו עשאה זה מועיל רק לצאת חובת הציווי של הכו"ת שאמר ונעשה רצונו אבל מ"מ עדיין חסר קיום עצמיות המצוה המועיל לצרפו שא"א להשיגו בלתי עשייה ממש ואשר מה"ט לא התירו לקיים מצוה במשקה אסורה דכיון דאי"ל יין כשר א"כ הו"ל חשב לעשות מצוה וכאילו עשאה ומה שחסר לו להצירוף בלא"ה לא ישיג ע"י יין האסור וע"כ לא יקדש על אותו יין, וכן יש להוכיח קצת מד' העקידה שער ס' להמעיין שם.

(ח) ובזה אירווח לן להבין ג"כ פלוגתת הפוסקים בדין קידש על סתם יינם למי שאי"ל יין כשר, שכ' בבאה"ט רע"ב סק"ד בשם באר עשק סי' ק"ט להתיר, ורבו עליו האחרונים בשו"ת הלק"ט ח"א סי' י', שאילת יעב"ץ ח"א סי' מ"ה, שו"ת בית יהודה סי' כ"ח, וש"א וביטלו דבריו וכן המנהג, ועפ"י הנ"ל דעת המחמירין יפה נדרשת (וע"ע בסמוך או' ט"ו).

(ט) ומאד יובן עפ"י"ז מ"ש בשל"ה או' ק' בעת פרידתו מרבו המהרש"ל הזהיר לו על שני הדברים אכילה ועריות שבהם ידקדק מאד ובהם הכל תלוי, ואם נאמר דאכילה שלא במתכוין אינו מטמטם למה יזהר בזה יותר וכו' משאר דברים דממ"נ אם מיירי לגדור שלא יבא לידי איסור כל המצות שוין "ואי אתה יודע מתן שכרן של מצות, והוי זהיר בקלה כבחמורה" ואם הכוונה להזהר שלא יבא לידי אונס אע"ג דאין עליו חטא ג"כ צריך ביאור כמה גרע אכילה דאם אין עליו חטא, א"כ לא אכל דבר איסור, ואם אינו איסור אינו מטמטם, ופוק חזי מ"ש בשו"ת פנים מאירות מובא בפת"ש יור"ד סי' כ"ט דהסומך על רוב בהמות כשרות ואכל בלי בדיקה ואח"כ נודע שהי' טריפה א"צ כפרה ש"מ דלא חשיב כאכילת איסור וא"כ למה החמיר עליו כ"כ, אלא ש"מ דמ"מ כח הטומטום עדיין יש גם בזה, וגם בלא דעת "נפש" לא טוב ע"י הטומטם הנולד, והרווחנו עפ"י"ז ראי' חדשה לסברתינו וכו'.

(י) ולפענ"ד כן מפורש יוצא מהאזה"ח הק' פ' שמיני בפסוק "אל תשקצו" שכ' וז"ל: אולי שיכוין לומר שצריכין ישראל להזהר לבל יכנסו לפיהם אפילו בהיסח הדעת כי הפרש שבין שוגג למזיד במציאות זה שוגג כמזיד כי התיעוב יעשה מעשהו כנפש אדם אפילו בהיסח הדעת, וצריך האדם להזהר בתוס' הזהירות וזריזות בכל דבר אשר יכנס בגדר ספק שיקוץ זה, והגם בזמנים אלו שנוהם האויר והארצות כולן יחד ע"כ, וכ"כ בעל התניא בליקוטי אמרים פ"ח דהאוכל מאכ"א בלי כוונה התורה והתפלה שבאותה כח אין עולה למעלה, ע"ש. וכו'.

(יא) הרי שדקדקו דאפילו בהיסח הדעת יזהר ובמה יגרע משאר עברות שפטרם רחמנא במקום אונס ולא החמיר בזהירותו וכס' שכתבנו לעיל בד' השל"ה, אע"כ דכאן יש טומטום אע"ג דמצד החטא אינו נענש. והמע"ן היטב ברמ"א סי' פ"א ד' ובט"ז, ש"ך, פר"ח, מחב"ר, כו"פ ושאר נו"כ יראה להדיא כן מדבריהם ממה שהחמירו בע"ז לקטן בן יומו, ע"ש ותבין.

(יב) ובלכתינו בדרך הזה ינהר לן דברי התוס' (שבת י"ב: פסחים ק"ו: יבמות צ"ט: גיטין ז. חולין ה:) שכ' דהא דדרשו חז"ל דאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים היינו דוקא במידי דאכילה דגנאי הוא לצדיק שאוכל דבר איסור ע"כ, והעיקר חסר בדבריהם כמה יגרע איסור אכילה משאר עבירות שנאמרו כולן מפי הקב"ה, אלא הכוונה עפ"י דרכנו הנ"ל דבאמת אין צריכין לפקוח משמאי שלא יארע תקלה להצדיק כיון שאין מרצונו ודעתו, אבל מאכל"א דגם שלא בכוונה מטמטם הלב והמות גנאי גדול שיארע כזאת לצדיק ותפגם קדושתו וכו'.

(יג) וסרך רמז מצינו לדברינו בש"ס קידושין פ"א: ומה מי שנתכוין לשומן ועלה בידו בשר חזיר צריך כפרה וכו' והוא ג"כ מטעם הנ"ל וכו'.

(יד) וכן נ' כוונת החת"ס זצ"ל שכ' ביור"ד סי' קנ"ה בסופו דאף בהי' אחד אונס על עבירה שעשה מ"מ יתענה או יפדה התענית דלא יהי' אלא נתכוין לבשר טלה ועלתה בידו בשר חזיר ע"כ ולכאורה יש לתמוה שהלא בש"ס מיירי באופן שחייבה התורה אשם תלוי בנתכוין לשומן ועלה בידו חלב כמבואר שם בש"ס, והחת"ס למד משם לעובדא דילי' דליכא שם לא חיוב חטאת ולא אשם מה"ת וא"כ ל"ד נידון לראי'.

אבל עפ"י הנ"ל הכל על מקומו יבא בשלום דס"ל להחת"ס מטעם הנ"ל כסברת השל"ה בשם מהרש"ל דאכילה ועריות שאני מכל שאר איסורים, והחת"ס מיירי מענין עריות ולקושטא לא יליף לה מהש"ס בקידושין וכ"נ מדקדוק לשונו שכ' בזה"ל: דלא יהי' אלא נתכוין וכו' ע"ז ידו כל הדוים, עי' פ' עשרה יוחסין פ"א ע"ב, עכ"ל. הרי

דלא למד דינו משם רק רמז עליה ומה שעריות חמורה משאר איסורים אע"ג דלא שייך בהו טומטום מוכן עפמ"ש בזה"ק דהידוע עולה על כולם, וכן מבואר באורך באוה"ח פ' אחרי עה"כ כמעשה ארץ מצרים, וגם בעריות דמיירי בהו החת"ס הו"ל פגם זה, ולפעמים שייך גם טעם נוסף כדרשת חז"ל בחגיגה פ' אין דורשין עה"כ מעוות לא יוכל לתקן, ע"ש. וכ"כ להדיא בר"ח שער הקדושה פט"ז דהני תרי הן העיקרים.

ויובן מאד עי"ז מה שדרשו חז"ל ומובא ברש"י פ' קדושים דכ"מ שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה דקדושה היינו במחמיר יותר משורת הדין כמבואר ברמב"ן פ' קדושים והעיקר בזה בעריות (ומאכ"א) כמו שביארנו.

טו) ויש לחדש עוד טעם בחלב עכו"ם, עפמ"ש בויואל משה דבר נפלא דלפמ"ש בש"ך חו"מ סי' נ"א דאונסא כמאן דעביד לא אמרי' א"כ בכל מ"ע אף שסמך ועשה כדעת רוב הפוסקים מ"מ כיון דאולי הלכה כהמיעוט הו"ל כאונס שסמך על הרוב וע"כ לא יצא דאונסא כמאן דעביד לא אמרי'.

וא"כ לפמ"ש בראש יוסף הנ"ל וגם בשאר פוסקים הנ"ל דאונס במאכל"א מטמטם, א"כ מה יועיל הרוצים לסמוך על הפוסקים המקילים בחלב עכו"ם סוכ"ס כל סמיכותו יועיל שיהי' כאונס אם ההלכה כהמחמירין ובכה"ג יש ענין טומטום, ודו"ק.

וע"ע במסלת ישרים פי"א ותבין וכו'.

טז) ועפ"י הנ"ל יש ליישב תמיהת התוס' פסחים צ"א: ד"ה שמא ידקדקו דעפ"י גירסת התוס' שם יוצא מהש"ס שם דהגרים מדקדקים ביותר באכילת פסחיהן ויחמירו בו ויפסילוהו על חנם וע"כ אין עושין חבורת גרים ותמה שם בתוס' דבכל דוכתא חזינן דגרים לא דייקי במצות כישראל, ונשארנו בתמוה.

אבל עפ"י הנ"ל הכל מיושב דידוע שהגרים עלולים יותר לחזור לקדמותן בפגם כל דהו כיון ששורשו לא טוב, וע"כ בדבר המטמטם יותר צריכין לזהר ולדקדק מישראל ומה גם בקדשים כקרבן פסח וכמו שהרחיב באוה"ח פ' חקת בראשו כי כל הקדוש יותר צריך שמירה יותר וביותר צריכין לזהר, וכ"כ בתוי"ט אבות במשנה דעשרה נסים למה הוצרכו נס לכה"ג ביה"כ אחר שהי' ער כל הלילה ע"ש.

ואפשר דזהו ג"כ כוונת התוס' קידושין ע"א שכתבו דהגרים מדקדקין במצות יותר מישראל.

(ז) ועפ"י הנ"ל דאפילו במקום שהותרה לצורך סכנה וכיוצא מ"מ יבחור בהכשר כי האיסור מטמטם יובן מ"ש בישועות יעקב סי' רע"ב סק"ב דאע"ג דקי"ל כסברת הש"ך (יור"ד קנ"ה סק"י) ומ"א (שכ"ח סק"ט) דחשיב"ס מותר לו לשתות יין נסך אפ"ה לא יקדש עליו ומייתי ראי' מגמרא קידושין ל"ז. דאע"ג דמותר דבר אסור באכילה מ"מ ידי מצוה אין יוצאין בה, וכ"כ בשו"ת מהר"י אסאד סי' ק"ס בחשאב"ס שצווי הרופאים לשתות יין דאע"ג דמותר לו לשתות סתם יינם בדאין לו אחר מ"מ אינו יוצא ידי מצוה' כוסות בפסח, וכ"כ בשו"ת נטע שורק או"ח סי' י"א ושו"ת מנח"א ח"ג סי' כ"ג, ולכאורה טעמא בעי כיון דהותרה לשתות למה לא יקיים בו מצוה, ומצינו דאזלינן בחר איפוך בשו"ת חת"ס או"ח סי' ס"ה דיין שלא הותר רק בהפס"מ ולא נמצא יין אחר רק זה גם בענפ"ש המחמיר לאו כל כמיני' להחמיר במקום מצוה, אע"כ הכל מטעם הנ"ל דענין פגם וטומטם שייך גם במאכל איסור שהותר לחולה וע"כ אינו מן הנימוס לקיים בו מצוה ומאוס לגבוה משום הקריבהו נא לפחתך, וכו'.

וכע"ז בש"ך יור"ד סי' ק"ד סק"ח דבנפל עכבר בשומן אע"ג שיש בו ס' וק' אם הוא מאוס עליו אע"ג שאינו מאוס לאחרים אסור להדליקו בכה"כ משום הקריבהו נא לפחתך, ע"ש (וע"ע לעיל או' ח-ט).

(ח) ועוד אפ"ל דאולי תלוי ד"ז בפלוגתת הפוסקים אי אמרינן הותרה או הודחה האיסורים אצל פקו"נ, עי' בפמ"ג או"ח שכ"ח א"א סק"ט דהרמב"ם, ר"ן ורא"ש סוברים הודחה, והר"מ מר"ב, רא"ש, טור, ומ"א סק"ט סוברים הותרה, ובהג' מהרש"ם בשם האשכול דס"ל דחוי' ולהישועות יעקב שם זה דעת הרז"ה, וא"כ י"ל דהסוברים הותרה לא שייך ענין טומטום ולהסוברים הודחה נשאר כח הטומטום.

נמצא לפ"מ שחידש החת"ס זצ"ל דרק לענין שבת פליגי הפוסקים אי אמרי' הותרה או דחוי' משא"כ בשאר איסורים אינו אלא הודחה א"כ שייך בכל האיסורים ענין טומטום אף שהותרו לפי שעה לצורך חולה, וזה מתאים מאד לסברת אמרי צבי הנ"ל (או' ב') בטעם למה שוחטין בשבת לחולה ואין מאכילין אותו נכילה.

(ט) ויתיישב עפ"י זה מה שתמו המפרשים בכוונת רש"י ז"ל ריש ביצה שכ' בטעם האיסור בדבר שיש לו מתירין דאידי דתאכלנו באיסור תאכלנו בהיתר, וצריך הבנה למה נקרא "איסור" כיון שנתבטל, אבל עפ"י כל הנ"ל י"ל דסברת רש"י ז"ל דמה שהתירה תורה איסור שנתבטל כרוב לא מטעם שנעשתה היתר אלא שכן הוא גזירת הכתוב דככה"ג הודחה האיסור ונתבטל לתוך הרוב, וע"כ יותר טוב להמתין עד שיעשה היתר ממש.

כ) ובכל אופן איך שיהי' לפ"מ שהתרו והזהירו השל"ה והאוה"ח ושאר ספרי קודש להתרחק מאד מסרך ספק איסור ולברוח מצ"ט שערי היתר שלא לפגוע בקצה המטה של איסור אין כל ספק דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו הרי הוא בכלל זה גם לד' המתירין כשר יראה כל עין בוחנת בדבה"ק.

וכ"ז לבד ממה שהעלינו לעיל דהיוצא מד' הפוסקים לאסור בהחלט לכל יוצאי אשכנז הנגררים אחר הרמ"א, וכן לאותם שרוצים להתיר מ"מ במקום שאפשר בענין אחר אין להקל, והעולה מד' פוסקי זמנינו כי בארצה"ב (וגם בשאר ארצות) אין מקום להקל וכל הסברות שנאמרו להקל דחיות ובדויות וסברות כרסיות ולא ניתן לסמוך עליהם ולבנות עליהם יסוד להקל כלל וכלל, ושומר נפשו רוחו ונשמתו יתרחק מכל אלה וכאלה, והשומע לדחז"ל ישכון בטח בדרך ושאנן ויזכה לב' עולמים לעלם ולעולמי עולמים עכ"ל.

כז.

הערה נחוצה בנושא חלב עכו"ם

חלמוני ביצים נבלות: הקונים מעשה אופה אצל האופים ואפילו אצל שומרי שבת, אינם יודעים שכרוב המקרים הנם נכשלים באכילת נבלות ממש. למעשה האופה משתמשים בחלמוני ביצים ורוב האופים קונים זאת מסתם בתי חרושת לביצים, המוציאים החלמונים מהביצים ואורזים אותם בקופסאות מיוחדות לכך. כמעט כל בתי חרושת הללו למען להקל מעליהם פציעת הביצים לוקחים מאטליזי העופות החלמונים הנמצאים בעופות אחרי הריגתם. כאטליזי הערים הגדולות שהורגים בהם יום יום למאות אלפים חלמונים כאלו הנמכרים לבעלי מלאכת הביצים ומשם להאופים ואפילו חרדים שמאמינים שכל החלמונים הנם מביצים שנפתחו בבית החרושת.

יש דין במדינת (סטעיט) ניו יורק שאם הוציאו את שומן החלב (פוטרער פעט) מן החלב, אז צריכים להדפיס על הקופסא או הבקבוק המלים "נאן דעירי", שפירושו הוא "בלי חלב", אף ע"פ שנמצא שם כל יתר החלב ולדיננו המאכל הוא חלב גמור, ומאכלים כאלה נמצאים בחנויות עם המלים "נאן דעירי" וצריכים להזהר בזה, כי בהרכבה מהם יש קייסינייט און לעקטייט או כתוב כ.מ. שפירושו כולם הוא "חלב" או "חלק החלב", ומשתמשים בקרים הנ"ל לקינוח סעודה על פירות, מזונות וכו' וצריכים לדעת שהם מאכלי חלב. כמוכן שהמדובר הוא על תוצרות כאלו שיצאו מחשב חלב עכו"ם, דאל"ה הרי הוא אסור גם מטעם חלב שאין ישראל רואה החליבה.

שוקולדה וחמאת חלב: שאינה תחת השגחת משגיחים יראי ה' כבר אסרוהו גדולי ישראל מפני שמערכין בזה זשעלאטין שהוא מעצמות נבילות וטריפות ודברים טמאים.

משקים צבועים, טשערי, לימאנאד, אוראנזש וכו': יש חשש שמערכין בו דבר המעמיד משומן בני מעים של החי' ביכער, בכל אופן אין אנו יודעים מה שמערכין בכל אלו המשקאות טשערי, לימונד וכו' ובעל נפש יפרוש עצמו מהם (נפש ישעי').

כח.

חשובה שהשיב לי הגה"צ המפורסם מדעברעצין שליט"א
על השאלה ששאלתי בענין כשרות ה"סימילאק"

(נעתק מס' "מנחת יהודה" ח"ו מספר נפש ישעי' על מאכלות אסורות)

נשאלתי בדין פארמולא מחלב עכו"ם הנקרא "סימילאק" וכיוצ"ב הנותנים לחינוק שאינו יונק משדי אמו, מה דינו.

השבתי עפ"י הלכה אין שום היתר בדבר ואם עפ"י דברי הרופאים מומחים החינוק חולה ל"סימילאק" וכיוצ"ב אז באין ברירה יש ליתן לו כדין שאר חולים שנותנים לו איסור אם הוא חולה לאותו דבר.

אחד מהיותר פליאה נשגבה בעיני, שהוא בלא ספק חטאת הקהל לאשמת העם, ואשמם בראשיכם, שזה הרבה למעלה מעשרים שנה שהתחילו גולי יוראפ, אוד מוצל מאש של הקרעמאטארי של היטלר וחבריו ימ"ש לבא לאמעריקע, ועדיין לא נחקן חלב כשר לחינוקות היינו לילדים שאינם יכולים לינוק משדי אמם לכל דברי שטות והבל מפזרים עשרת אלפים דאללארן, יש חתונה העולה למעלה מחמישים אלפים דאללארן, בזמן האחרון אפילו סעודת בר מצוה עושים במקום גבוה (הנמוך אצלינו) העולה לעשרת אלפים, בגדי חתונה עולה למאות ולשגועון הנשים אין מן הכבוד, כדי בזיון וקצף, לילך ב' פעמים בכגד אחד לחתונות ולכל חתונה וחתונה מוכרח הבעל, על אפו וחמתו, להפסידו ממון רב כדי למלאות רצון ותאות אשתו שלמדה מהמאגאזינען המאוסים (שמוציגע, געזינקענע פערפויילטע, געמיינע און עקלהאפטע מאגאזינען). ולדאבון נפשינו ולצרות לבנו, להציל הדור הבא אלפים ואלפים חינוקות אין לכסף מוציא להמציא להם פארמולא מחלב כשר. מה נשוב ביום שידובר בהם, היינו ראשי העם ומנהיגי הדור, איך הנחתם לטמטם לבות אלפי לבבות של חינוקות בראותם שמפטמים אותם בפארמולא מחלב עכו"ם ולא נדזענתם

חלב ישראל כהלכתה

מה

מדברי הרמ"א (יו"ד סי' פ"א ס"ז) שזה מזיק להם היינו לנפשם לאח"ז, מה יענו הרכנים הגדולים הי"ו, שדבריהם נשמעים ובידם לתקן כי הכל סרים למשמעתם, לכת קול היוצא מהר חורב האומרת ומכרות אוי להם לבריות מעלבוננו של "תורה", תורת רבינו המג"א (סי' שמ"ג סק"ב) שגם אם אין ב"ד מוחין מכל מקום מזיק לתינוק ברוחניות.

האמת אגיד ולא אכחש שהרבה מאות צעירים ממש כמעט ככו לפני מה יעשה שאין להם ברירה ומוכרחים ליתן לבניהם ולבנותיהם הרכים והענוגים שנפשותם נקיות מכל חטא ואשם "סימילאק" וכיוצ"ב חלב עכו"ם ולטמא ולטמטם ח"ו נפשותיהם הנקיות, שומו שמים. הרבה פעמים דרשתי רכבים וצעקתי ככרוכיא על מצוה מחויבת זו לעשות כל הצעדים להציל יונקי שדים שלא פשעו וגומלי חלב שלא חטאו מליחן להם פארמולא מחלב נכרי ושלא לפטמם מדברים אסורים אבל דברי נעלמו במדבר שממה באין שומע. ועתה אני קורא וחוזר וקורא לטפל "במת מצוה" זו להכין ולהזמין מחלב ישראל פארמולא ליונקי חלב שאי אפשר לאמם להניק אותם, ולהציל הדור הבא שלא יאבדו ברוחניות בעון זה.

כאן אני חוזר וצועק ומכריז ומודיע שכל מי שיש בידו לעשות פעולות לטובה בענין פארמולא מחלב ישראל שכרו כפול מן שמיא, כי מי יודע שאם עתה אין בעצמו צריך לאותו דבר בזמן קצר בנו ונכדו יצטרכו, אם כן עושה טובה לעצמו ולמשפחתו ולבני דורו, וזכות הרבים יהי תלוי בו. מעולם תמהתי הלא בעזה"ת לימוד התורה לא נתמעט כלפי לימוד התורה כיוראפ ואדרבה ואדרבה לפי ידיעתנו ולפי ידיעת מומחים מחנכים עוד עלה ונתרבה, ואיך אפשר שלא נתקיים נוצר תאנה יאכל פרי' פרי קודש הילולים, וכבר אמרו במדרש (קה"ר ז') אלף נכנסים למקרא לביהמ"ד ואחד יוצא מהן להוראה ובעוה"ר מעשרת אלפים אין אחד יוצא להוראה, והלא דבר הוא, אלא הוא אשר גרמא בנזקין שרובם ככולם ר"ל ינקו פארמולא מחלב נכרי שמזיק להם לאח"כ. ומי הוא זה שמקבל על עצמו אחריות הזו ולשחוק. בעיני ראיתי, ומעיד אני עלי שמים וארץ, כשראיתי ילדים בני עשר ויותר בצפיתי צפיתי שלאילנא רברבא יתעבדו ואחר כמה שנים נתדלדלו ונאבדו ואין, אין זה אלא חטאת הקהל, ואח"ז מצאתי לקדוש מוח"ז מרן רבנו הח"ס זי"ע שכ' בפ' שמיני על מקרא קודש אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרת השרוף ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, כי אני ה' אלקיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרף וגו'. וזה לשון קדשו: יאמר כי הנשמה חלק אלה ממעל ואינה מקבל זוהמת חלאת מאכלים מתועבים כי מה לה ולמאכל המתועב והיא עצם רוחני אוירי מאת ה' מן השמים, אך הגוף מתטמטם ע"י המאכלים ההמה ואינו יכול לקבל עוד המושכלות

כי יעכר מוחו ולא יכנסו דברי קדושה במקום טומאה. אמנם כשאדם מקדש עצמו אזי מקבלת הנפש זכוך עי"ז כי היא חלק אלקים קדוש ומצא מין את מינו, וזהו אל תשקצו נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם, אין כח בשרצים לשקץ ולטמא נפשכם עליונה, רק ונטמאתם בהם, אתם מתטמטים בהם ולא הנשמה, כי אני ה' אלקיכם והיא חלקו, לכן והתקדשתם והייתם קדושים אם תקדשו עצמכם תהיו קדושים כי קדוש אני ומצא מין את מינו אבל ולא תטמאו את נפשותיכם דייקא כנ"ל וק"ל. עכ"ל קדשו. הרי ככל דברינו.

ועתה כשופר ארים קולי וקורא בגרון בקול, יהודים אידן מאמינים בני מאמינים, קדושים מרחם אמם, טהורים מלידה, אל תחשבו עוד, צעקו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, הזעקו בחוצות וויליאמסבורג ובארא פארק, פלעטבוש ובענסנהוירסט, מאנסי וסקווערטאון, לעיקוואוד וקליוולאנד, בכל מקומות מושבותיכם, התעוררו והתחזקו ואל תתיגעו עד שבכח הרבים יעלה בידכם לתקן מה שהיה מקולקל הרבה למעלה מעשרים שנים, ובטוח אני באלה ובזכות הרבים.

ועי"ז בעה"ח ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה.

שנת תשל"א לפ"ק פה ברוקלין יצ"ו.

משה שטערן

אב"ד דעברעצין יצ"ו

כט.

דעת תורה להרה"ג מוהר"ר אברהם מאיר איזראעל שליט"א אבדק"ק הוניאד
(נעתק מס' מנחת יהודה)

כ"ה הן הי' למראה עיני קונטרס מנחת יהודה לידידי הרב הגדול המצויין, זוכה ומזכה את הרבים, מו"ס בתו"י חו"ב טובא וכו' מוה"ר שלום יהודה גראס שליט"א הרב דקהל מגן שאול פק"ק ברוקלין תצ"ו, מכיל ברורי הלכות ואזהרות בעניני מאכלי אסורות, שכבר יצא טבעו בעולם בספרו הבהיר נפש ישע"י שנעשה בו גדולות ונצורות להרחיק את בני קדושים ממאכלי פיגולים, הפוגמים את הנפש כמאמרם ז"ל עה"פ ונטמתם בהם, ונטמטם בהם, ובפרט כמה שהאריך להרחיק את הקטנים, מחלב עכו"ם ומהתוצרת "סימילאק" שמאכלים בהם את הקטנים, וידוע מה שדרשו חז"ל

(מס' סוטה דף י"ב ע"ב) עה"פ את מי יורה דעה וגו' לגמולי חלב ולעתיקי שדים (ישעי' כ"ח, ט') לענין מנקת עכור"ם שאסור לפטם את הלב, ויזיקו לו בזקנותו, ומה"ט כ' בתשו' בית יהודה חיו"ד סי' מ"ה דאפי' לקטן בן יומו אסור להאכילו חלב טמא, ואפי' באיסור דרבנן יש לזהר וכמ"ש הפר"ח סי' קט"ז סק"א, וע"ע מש"כ בזה מרן הגאון חת"ס (חאו"ח סי' פ"ג) ותשו' שו"מ קמא (ח"א סי' ר"ו) והש"ך והפר"ח שם סי' פ"א כ' דאפי' במקום חולי שאכ"ס אסור להאכילם חלב טמא (וכתב שמחמת כי בזמנינו אלו אין נוהרין בזה, רוב בנים יוצאים לתרבות רעה, והן המה עזי פנים שבדור, ע"כ, ומה נעני אנן אבתרי' בדור פרוץ זה, דחצופן כולי האי וד"ל) וכש"כ ומכש"כ דברים אסורים מה"ת, ועי"ז שנוהרים מלפטם אותם פיגולים יעמוד להם בגדולתם שיזכו לתורה טהרה, וכדאמר ר' חנינא (מס' חולין דף כ"ד ע"ב) חמין שמן שסכתני אמי בילדותי הן עמדו לי בעת זקנתי, ואמרתי בס"ד, דהנה רחיצת התינוק הכרחית היא למען בריאות גופו כמבואר במשנה ובגמ' (מס' שבת דף קל"ד) גבי מרחיצין את הקטן וכו' משא"כ הסיכה בשמן, ל"ה רק משום רפואה על המכה, משא"כ בכריא אינה הכרחית, וז"ש חמין ושמן וכו' שלא רק ששמרה עלי דברים החמורים שחייב לזהר בהם כענין הרחיצה בחמין, אבל אפי' באותם דברים שאינם אסורים בהחלט, והזהירות בהם אינן הכרחיות, כמשל הסיכה בשמן, ג"כ היתה נוהרת כי בילדותי, הן עמדו לי בעת זקנתי, ושמעתי בשם צדיק מפורסים א' בהא דאמרי' (מס' ברכות דף מ"ח ע"א) בוצין בוצין מקטפי' ידיע, שהוא מל' קטף, פ' שרף (ועי' מס' ע"ז דף ל"ה ע"ב לענין גבינת עכור"ם שאסורה מחמת שמעמידין אותה בשרף של ערלה עיי"ש) וכל הגמ' שם קטפא דגיזא, וז"ש בוצין בוצין, שגידולין אלו יש להכיר מהקטף והשרף שהאכילו אותם בילדותם, ודפח"ח, וע"כ ידי תיכון עמו, ולפעלא טבא אמינא יישר כחו, כי בקיבוץ זה עשה פעלים לתורה, לזכות את הרבים, ואני תפלה שחפץ ה' בידו יצליח, וזכות הרבים תלוי' בו, ובודאי כי מצוה גדולה להטפל לעושי מצוה לסייע בידו בכל מה דאפשר, ובזכות זה נזכה במהרה לקיבוץ הנפיצות וזריחת אור לישרים בב"א.

יום ועש"ק לס' להכדיל בין הטמא ובין הטהור, י"ב למטמוני"ם תשל"ז לפ"ק.

הרב אברהם מאיר איזראעל

אבד"ק הוניאד

נ.ב. היות ששמעתי בשם רב אחד מפה בארא פארק שאמר בפומבי שיש להתיר איסור דרבנן לפטם בם את הקטנים שלא הגיעו לחינוך ואין בזה משום טמטום הלב, אמרתי להעיר את לב המעיינים על דברים הנ"ל.

ל.

דעת תורה של הרהגה"צ המפורסם מוהר"ר מנשה קליין שליט"א

העתקת קטע משו"ת משנה הלכות חלק ט' (עודנו בכ"י) להרהגה"צ המפורסם פוסק מובהק בכל מקצועות התורה בעמ"ח ס' המפורסמים שו"ת משנה הלכות ט' חלקים, וקבלתיו מהמחבר עצמו מה שכתב בענין חומר חלב עכו"ם אפילו בשתיית חד פעמית וז"ל: ...ומיהו בענייני הבאתי ראי' מדברי המדרש הובא בתוס' ע"ז י' ע"ב ד"ה אמר ליה וכו'...מבואר מדברי המדרש דחלב טמא מטמא ואפילו כיונק רק פעם אחת וכו'.

מנשה הקטן

לא.

אגב אורחא אמצא לנכון להעתיק כאן משו"ת משנה הלכות להגהמ"ח הנ"ל מה שכ' בענין שמנת עכו"ם המכונה (סוויט קרים וזויער קרים) בלע"ז, ושם גילה חוות דעתו דעת תורה בענין חלב בארצה"ב ושאר ארצות שיש הרוצה להתיר מטעם מירחת ומסקנתו שא"א לסמוך עליהם.

סימן ק"ג

בדין שמנת של עכו"ם סוויט קרים וזויער קרים בלע"ז ובדין חלב עכו"ם היכא דמירחת מעונש המדינה

עוד להנ"ל

(א) ועוד דבר שנשאלתי לחוות דעתי העניה בשמנת של עכו"ם הנקרא (סמעטענא) ובמדינתנו יש שני מיני שמנת, (א) צלול הנקרא (סוויט קרים בלע"ז) ושותין בו קאפפע, (ב) שמנת עבה (זויער קרים בלע"ז) שאוכלים אותו עם גבינה וכיוצא בו אי מותר לישראל לאכלם ומקום השאלה אי שמנת נמי הוי בכלל חלב עכו"ם ואסור או לא ולפי שיש רבים במדינתנו שמקילים בשמנת ואפילו אותן שאין שותים חלב עכו"ם ובטענתם שדומה שמנת לחמאה וסומכים על דברת החכ"א (כלל ס"ז סעי' ג') בכותח של עכו"ם הנקרא שמנת אם הוא עבה יש אוסרים ויש מחירים שהרי חלב טמא אינו עומד ודומה לחמאה וקיל ממנה דהתם יש לחוש לחלב דביני אטפי משא"כ בשמנת עבה דבטל ברוב כמ"ש הט"ז סי' קי"ב סק"ט בשם הדרישה וב"ח והסכים כן הש"ך וכ"ג האריך בפלפולו בשכלו הישר והעלה לאיסורא דלא התירו אלא בכותח והביא ראיות לזה.

ואומר אני שיפה כיון והוראתו בקדושה בזה ולא דמי השמנת לכוחת המובא כיו"ד סי' קי"ב ושקליא וטריא של הט"ז והש"ך בנקה"כ שם מפני הטעמים שכתב כת"ר וגם לי ידוע זהכי השמננת שעושים פה אינה נעשית באופן שמעמידים חלב בכלי והשמננת צף למעלה בטבע, כי בכהאי גוונא אמרינן חלב טמא אינו עומד ואינו צף למעלה כי אינו נקפה (אינו עומד פירושו אינו נקפה כמבואר ברמב"ם ובפוסקים ועיין שו"ת בית שערים למרן זצלה"ה יו"ד סי' קמ"א) אבל השמנת פה נעשית מחלב מתוק ע"י מכונה שלוקחים הקום (השומן) מהחלב כשהוא עדיין מתוק וזה הנקרא שמנת מתוק (סוויט קרים) ואח"כ לוקחים הקום הזה ומשימין אותו במקרר ומוסיפים בו אבקות ועוד חלב אחר ועי"ז מתעבה השמנת ונעשה חמוץ הנקרא (זויער קרים) ופשוט שאין זה דומה לשמננת הנעשה בטבע וכו'.

ג) והנה מעתה לא מבעיא השמננת הצלול (סוויט קרים) שהוא כעין חלב ממש אלא שמעט נתעבה שודאי דזה הוא בכלל חלב ממש ואינו יוצא מכלל גזירת חז"ל שגזרו בחלב עכו"ם אלא אפילו השמננת העבה (זויער קרים) כיון שלא נתעבה בטבע ועמדה מעצמה אלא ע"י פעולות והמצאות ע"י מקרר ואבקות מאן נימא לן דאין זה חלב ממש דודאי ע"י פעולות ואבקות גם חלב טמא אפשר להקפיא דהא דאמרו חלב טמא אינו מקפיא היינו בדרך הטבע ומצד עצמו אבל ע"י אבקות פשוט דאפשר להקפיא גם חלב טמא וא"כ שפיר יש לחוש בזה משום חלב טמא ועוד דאפשר דאבקות בעצמם טמאים ואסורים ואפילו אי נימא דמ"מ לא היה בכלל הגזירה שמננת מכל מקום אומר אני דאין זה אלא חלב באמת כיון שלא עמדה מצד עצמו והוא בכלל הגזירה של חלב מידי דהוי אחלב שהקפה במקרר וזה פשוט מאד.

ד) אלא דלהוסיף אני בא דלפום ריהטא נראה ממכתב כת"ר דדעתו דוקא בשמננת דמדינתונו הוא דס"ל דאסור משום חלב עכו"ם אבל בשמננת הבא בדרך הטבע ע"י העמדת החלב כיון דקיי"ל חלב טמא אינו עומד הכ"נ היה מקום להתיר בשמננת מידי דהוה אחמאה אבל באמת אמרו אפילו בשמננת הנעשה בדרך הטבע לאסור, חדא לפי שיטת הרדב"ז דכל שלא נקפה ונעשית קשה כגבינה לעולם עדיין בכלל חלב הוא א"כ כל שמננת כל זמן שלא נקפה כגבינה הוה בכלל חלב וידוע דכל שמננת שאנו אוכלים אינו מתקשה כגבינה וממילא לא יצא מכלל גזירת חלב, וכמו שכתב הרדב"ז, שנית לפי שיטת הריטב"א דבאמת גם חלב טמא נקפה קצת וגם דעת הרדב"ז כן וא"כ אכתי לענין שמננת חיישינן דילמא נפקא קצת חלב טמא בו ולא דמי לחמאה וכמ"ש הרדב"ז ז"ל.

ה) ותדע דגם בזה לאו מילתא חדתא קאמינא שדבר זה כבר נפתחה בגדולים בשו"ת מהרש"ם ח"ג סי' קס"ד שנשאל מפאריש מהו לאכול סמעטענא של

עכו"ם והעלה ג"כ מדברי הרדב"ז הנ"ל דסמעטאנא הוה גזירת חלב עכו"ם ועיין מרדכי פ"ב דע"ז סי' תתכ"ו בשם הגאונים על צד המיעוט מזדמן שהחמאה נעשית מחלב טמא והוא כמו שהבאתי לעיל בשם אחד האחרונים ז"ל. ובשו"ת מהרי"ט צהלון סי' פ"א כתב דחלב נקפא מותר לקנות מעכו"ם ולהעמיד בו דחלב טמא אינו נקפא ואינו מקפיא וכתב המהרש"ם דהיינו בנקפא לגמרי משא"כ בנידון דידן שאין השמננת נקפא לגמרי אסור ע"ש מה שהאריך, וסיים לאיסורא בסמעטאנא סתם ומלאו אחריו האחרונים ז"ל בתשובותיהם וכן ראיתי שהעידו בשם החזו"א ז"ל שאסור גם סמעטאנא וכן נראה בערוך השלחן שהביא מעשה נורא מאחד שאכל סמאנ"ט וכו' מעורב בו שומן חזיר ע"ש לכן פשוט דיפה הורה כ"ג דאין להקל בשמננת כמו בחלב ממש.

ועיין צ"צ החדשות יו"ד סי' ע"ה ובשו"ת שדה יהושע סי' כ"א ובס' מאורי אור חלב קן טהור דף מ"ט ע"ב ובשו"ת חיים שאל חלק א' סי' מ"ג ובס' שירי טהרה מערכת הח' סקט"ז ולפי דבריהם אין שום היתר בשמננת וזויער קרים ובעה"ש יו"ד סי' קט"ז סכ"ח נסתפק ודעתו קצת להקל בשעהצ"ח ודבריו מאד תמוהים וסותרים ממ"ש שם סעי' ו' ודו"ק.

* * *

(ו) והנה המהרש"ם ז"ל שם סיים ואם אולי יש להקל אם יקחו הנסיוכי (כוונתו נסיוכי מהשמנת) לנסות אצל כעמיקער אם אין בו שום תערוכות אחר ואומן בזה לא מרע אומנתו ע"כ. ופשוט דאפילו לפי הקולא הזו דיכול לסמוך על כעמיקער דצריך לנסות בכל קופסא ואינו מועיל מה שבדק כמה פעמים מקאמפאני זו או מפארעם זה כי יש לומר אתמול לא היה לו חלב טמא ולא הניח והיום אית ליה ולכן חיישינן בכל פעם שמא בראשונה לא עירב ובאחרונה עירב וא"כ ממילא נפל פיתא כבירא אפילו לפי שיטתו יצטרך בכל פעם לילך ללאבאראטאריא לנסות אי נתערב בו חלב טמא או לא.

(ז) אלא דבעיקר הנסיון של הכעמיקער כבר דברו בו האחרונים אם סמכינן על בדיקת הכעמיקער לענין איסורים או לא, לכד כי עיקר שיטתו לא זכיתי להבין שהרי לפי מה שהביא שם בסמוך השמננת הוא בכלל חלב שמא עירב בו דבר טמא והוה בכלל גזירת חלב עכו"ם בכלל וא"כ האיך התיר בדיעבד לסמוך אבדיקת כעמיקער והלא בחלב ודאי דלא סמכינן אנסיון כעמיקער לשחות החלב ואין לומר דכוונת הגאון ז"ל דגם בחלב עכו"ם יש לסמוך אבדיקת הכעמיקער דא"כ סמעטענא מאי רבותא אית בה וא"כ כיון דכבר העלה בתשובה זו הגאון ז"ל דשמננת בכלל גזירת חלב הוא

לא ידענא לישב סיום דבריו בנסיון הכעמיקער, וגם לרדב"ז מוכח להדיא דשמננת ככלל חלב הוא וכנ"ל וכו'.

(ח) גם כי בעיקר דברי הפר"ח דחיים הם וכבר רבו עליהם האוסרים ובטלוהו וכמבואר בח"ס יו"ד סי' ק"ז שהביא כת"ר וכן מבואר בכל האחרונים הצדיקים הקדושים אשר מימיהם אנו שותים ונמשכים אחר דבריהם ועייין ערוך השלחן סי' קט"ו מה שהאריך הרבה לחזק שיטתינו שאסרו חז"ל חלב עכו"ם בכל ענין ודלא כפר"ח דסתמא תני במתני' חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אסור והוא ע"פ דעת המרדכי והסמ"ק והאו"ה סי' מ"ה וזה דעת הטור ורבותינו בעל הש"ע (דכן כתב הכ"מ ג"כ) והש"ך והט"ז והב"ח והדרישה וכן מצאתי מפורש בשו"ת מוהר"י ברונא סימן ע"ח שדן בכלים שבישל בהם ספק חלב עכו"ם וכתב מפורש דחלב עכו"ם נאסר במנין ואסור אפילו במקום דאין טמאה בעדר וליכא למיחש שנתערב בו חלב טמא ע"ש.

(ט) והנה הש"ד סי' פ"ב הביא בשם רש"י ז"ל דס"ל דחלב נאסרה במנין ואפילו אין בהמה טמאה בדיר אסור דלא ליפוק חורבא מיניה ופורץ גדר ישכנו נחש והביאו הפר"ח והח"ס יו"ד סי' ק"ז כתב דלא הראה מקום איה מקומו ברש"י אולי בתשובה, ודייק הח"ס ז"ל מדברי רש"י ע"ז דף ל"ה ע"א וכן האחרונים ז"ל תפסו עליו בפירושו ברש"י ז"ל ובענייני מצאתי בסדור רש"י סי' תר"ז וז"ל חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אף אם יודע שאין בדיר בהמה טמאה אסור ועל זה נאמר ופורץ גדר וכו' וכן כתב רש"י בשו"ת רש"י (הוצאת נ"י) סי' קנ"ב וז"ל אות באות וסיים ופורץ גדר ישכנו נחש, ע"ש שוב ראיתי שציינו לתשובה זו המוציא לאור והרי מפורש עכ"פ כמו שהביא הש"ד דדעת רש"י ז"ל דחלב נאסרה במנין וכו'.

(י) אשר לכן נראה פשוט דמירתת לא שייך אלא במי שיודע שמי שהוא משגיח על דבר זה ובכל רגע הוא מדקדק אחריו ואחר מעשיו וכידו הוא לעשות או לא לעשות ואי אפשר להשמט ממנו אבל פקוח הממשלה שהוא דבר כללי חק המלכות ולפעמים מחפשים אחריו ולפעמים לא ואפילו יחפשו אחריו אפשר להשתמט מהם ולומר שאינו אשם בדבר וע"פ רוב הם מקבלים שוחד האינספקטארס ויניחוהו, וגם האמת שלא יוכל לערוב שהפועלים לא יערבו ועליהם לא שייך מירתת מהחק וגם לא מהבעל הבית שכל אחד יכול להשתמט מחבירו, ואם לאחר כל המעשים יתפשוהו יענשוהו בסכום של 25 דולר וכיוצא בו שהוא ממש סוכם מינימאלי אצל קאמפאני גדולה כזו ודאי לא שייך לומר בזה מירתת וכאשר באמת מעשים בכל יום אשר כמה וכמה קאמפאניס נתפסים לעבור על חוקי הממשלה בכמה דברים שמימיים במאכלים דברים נגד החק ולא מירתתי מזה...

ועד כה דברנו לפי הסברה שחק הממשלה הוא שלא לערב חלב טמא בטהור אבל חקרתו בעצמי בחוקי הממשלה ונתברר לי אשר חק הממשלה שלא לערב אינו עולה אלא לשמנה ותשעה אחוזים (98%) כלומר שכל קאמפאני וכל מין פראדאקט שמוציא שום קאמפאני צריך לגלות 98 אחוז מה שנמצא באותו הפראדאקט, ולמשל אם זה הוא חלב צריך להיות 98 חלב טהור ושני אחוזים אינם צריכים לגלות מה יש בו וזה הנקרא הסוד של הקאמפאני שהם יש להם דבר סודי האיך להטעים את הפראדאקט שלהם ואינם צריכים לגלות שני אחוזים וזה יכול להיות חלב טמא או כיוצא זה ואפילו אם יבררו ע"י כעמיקער בירור גמור מה שהוא אין עונשין אותם על זה ופשוט דבזה לא שייך שום מירתת ושום היתר ולא מבעיא לשיטת הפוסקים דחלב טמא אוסר במשהו ואינו בטל אלא אפילו למ"ד בשישים הכא ליכא ששים ועוד יש בזה להאריך ובפרט כי ידוע אשר בזמן הזה הכעמי התקדמו כל כך שיכלו לערב כמעט כל דבר וקשה מאד לעמוד על הדברים כך שלפענ"ד אין שום מקום להתיר חלב עכו"ם אפילו במדינה זו בסתם.

ובאמת כי גם הגאון ר' שליט"א (המכיוון על הגר"ם פיינשטיין שליט"א) כנראה וכו' בעצמו כתב שהוא שותה רק חלב ישראל וכן אמר לי מפורש שבביתו ח"ו אין נכנס חלב עכו"ם לא מיניה ולא מקצתו, עכ"פ בהא נחתינן ובא סלקינן דיפה הורה בדין השמננת שאסור לאכול כמו חלב עכו"ם והמיקל בזה אינו אלא מן המתמיהין. ופה שבתה קולמסי והארתי קצת יותר משהזמן גרמא וי"ר דאימא מילתא דתתקבל ושלא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חבירי.

ידיד נפשי המברכו בברכת התורה ללומדיה המכבדו ומוקירו כערכו הרם בלב ונפש.

מנשה הקטן

לב.

הנה נשאלתי אם מותר להעמיד משגיח על חלב, בכפר שאין שם יהודים והוא יהי' מוכרח להתפלל שם בלא מנין.

הנה נשאלתי אם מותר להעמיד משגיח על חלב, בכפר שאין שם יהודים והוא יהי' מוכרח להתפלל שם בלא מנין.

תשובה הנה בערב ר"ה אין פנאי להאריך ע"כ מוכרח אני לקצר ותמצית תשובתי היא, דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו הוא טריפה וכדי להציל אפי' איש אחד מישראל מאכילת טריפות מותר להתפלל כל ימיו בלא מנין, ואם א"א לו להתפלל כלל אז פטור לגמרי מתפלה, כי עוסק במצוה פטור מן

המצוה, ואין לך מצוה גדולה מזו מלהציל איש מישראל מאכילת טריפות, ומכש"כ להציל כמה מאות נפשות מאכילת טריפות. ע"כ חוב גמור מוטל על הקהל להוציא הוצאות ולשלוח יהודי שם להשגיח על החליבה ועל הפאסטערייזונג, והשי"ת יהי בעזרכם שלא תכשלו באכילת טריפות ח"ו, ומחמת טירדות שבת ויו"ט אקצר.

הרב לוי יצחק גרינוואלד

אב"ד דקהל ערוגת הבושם, ברוקלין נ"י.

(מס' נפש ישעי' על מאכלות אסורות)

לג.

אל כבוד הגהמ"ח...וכו'.

קיבלתי ספרו היקר נפש ישעי' ועיינתי בו ונהנתי מלא חפנים וברכתי ברוך שמסר עולמו לשומרים באשר נדהמתי לראות שעדיין נשאר ניצוץ גחלת של קדשי שמים הבוער לבהב קודש בדברים העומדים ברומו של עולם, יה"ר שתזכה לזכות הרבים בעניני הכשרות ושאר יסודי הדת לאורך ימים ושנים טובים.

ראיתי שכמ"ע יחי' בקש בספרו הנ"ל לכל מי שיש לו איזה דבר טוב במקצוע הכשרות לשלוח לכם למען זכות הרבים וע"כ דברי חכמים בנחת נשמעים ובוזה הננו שולח לכבודו גליון הרצוף כאן לזכות בו הרבים. ותוכנן:

(א) קטע ממארי חסידות של כ"ק הריי"צ נ"ע מליובאוויטש, אשר בו מסופר עובדא מאדמוה"ז בעל התניא זי"ע.

(ב) מכתב באידיש של כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש כתב אל אשה א' ששאלה דעתו הק' בנוגע אוכלים לילדים.

העתקים כמו שנכתבו בשפה המדוברת, כדי להקל הקריאה בהם אפי' לאנשים פשוטים ונשים וכו'.

בברכת כל טוב ובהצלחה מופלאה בעבודתכם בזיכוי הרבים.

מנחם זאב גרינגלאס

ב"ה.

...דער יצר הרע האט אויך כלי זיין וועלכע ווירקן פון דערווייטענס, דאס הייסט אז דער יצה"ר איז מחטיא דעם אדם אין דברים אסורים, וואס דער מענש אליין ווייס גארניט פון דעם און איז ממית ר"ל דעם אדם במיתה רוחנית.

וכמעשה הידוע וואס איינער איז געקומען מיט זיין איידים, א גרויסער למדן, צום רבי'ן (בעל התניא) אין ליאזנא און האט זיך געקלאגט אז דער איידים האט זיך תמיד געפירט בהנהגה טובה, נאר פלוצלינג האבן אין איהם אנגעהויבן אריינפאלן ספיקות אין אמונה און ער אליין האט געהאט דערפון גרויס צער. האט איהם דער רבי (בעל התניא) געזאגט אז ער איז נכשל געווארן בלא יודעים (ניט וויסנדיג) מיט חלב עכו"ם. און ער האט אים געגעבן א תיקון דערצו, איז ער געזונט געווארן אין רוחניות.

וואס חלב עכו"ם והדומה, דאס איז די כלי זיין פון דעם יצר הרע, וועלכע ווארפן זייערע פיילן פון דערווייטנס און זענען ממית ר"ל, אדר מאכן דעם מענטשן פאר א בעל מום אין רוחניות (ממאמר חסידות של כ"ק אדמו"ר הרי"צ זצוקלה"ה נ"ע זי"ע, בספר המאמרים, אידיש).

* * *

ב"ה. ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריף, אין וועלכן איר שרייבט וועגן געזונט צושטאנד פון די קינדער שי', און פארענדיקט מיט א פראגע ווי צו האנדלען בהנוגע צו א ניט מהודר'דיקן מאכל, און רעכנט, אז דער מאכל קען צוגעבן אפעטיט פאר די קינדער.

בכלל איז הידור אין מאכלים (ווי עס ווערט דערקלערט ככמה מקומות) נוגע ניט נאר אין דער מצוה אפהיטונג, נאר — וויבאלד אז פון יעדער מאכל ווערט דערנאך בלוט און פלייש פון גוף, וועלכער פארבינט זיך מיט דער נשמה, איז די כשרות און איידלקייט פון מאכלים, ווירקט אויף דעם חאראקטער און מדות טובות פון דעם וועלכער באנוצט זיך מיט דעם מאכל. און דעריבער איז יעדער צוגאב אין דעם הידור, איידלקייט און ריינקייט פון מאכל, דארף אויך באטראכט ווערן ווי א צוגעבונג אין דער אויסשאלטונג און פיינקייט און איידלקייט פון חאראקטער און מדות. און אויב דאס איז אזוי ביי ערוואקסענע מענטשן, איז דאס אין א נאך פיל גרעסערע מאס ביי קינדער, וואס זייער חאראקטער האלט זיך אין פארמירונג. און דעריבער איז גאר וויכטיג אין וואס פאר א ריכוטנג מען פירט זיי אין דעם.

לויט דאס אויבן געזאגטע, איז פארשטענדליך מיין מיינונג, אז וויבאלד עס האנדלט זיך ניט, ח"ו, אין אן ענין וואו דער גאנצע געזונט אין אפהענגיג אין דעם,

און עס איז מער ניט ווי צוגעבן אין טעם און שטארקונג דארפמען ניט פארקלענערן דעם הידור פון די מאכלים און זיכער קען מען געפינען אנדערע עצות און וועגן ווי צו שטארקן דעם אפעטיט און צו מאכן די קינדער געזינטער, ניט אויפן חשבון פון כשרות והידור.

און השם יתברך זאל העלפן אז איר זאלט אויך בקרוב אנזאגן גוטע בשורות אין דאס אויבן געזאגטע.

בכרכה לבשורות טובות.

(ממכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש)

לד.

דעת תורה להגה"ק מדינוב זצ"ל בעל בני"י

גם זאת אודיע נאמנה בשבטי ישורון, חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו החלב אסור, ומרבית ההמון מקילים לעצמם, חלילה וחלילה להקל.

(אזהרות מהרצ"א)

לה.

פתגם נורא להגה"ק חיד"א זצ"ל

מאכלות אסורות המשקצים את הנפש, לא חשידי ישראל קודשים ח"ו, גם גבינות העכו"ם שאסרוה מהסנהדרי גדולה ואפילו העמידוה בעשבים, וכן חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, ואלו הם מעיקרי הדת.

(מס' לב דוד להחיד"א זלל"ה פרק ט"ז)

מעשה נורא שאירע להגה"ק החיד"א זצ"ל שפוחזים וריקים לחצו ואנסו אותו לתת הכשר

וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים (יב, יא). מעשה כרכי חיים יוסף דוד אזולאי — החיד"א, שיצא כשליח ארץ ישראל לחוץ לארץ, באניה שירד בה ירד איש סוחר אחד שהוביל אתו מלאי גדול של גבינה בלתי כשירה למדינת איטליה.

אותו סוחר ידע שהחיד"א רב גדול ומפורסם שיצאו לו מוניטין בכל תפוצות ישראל, והיה כאשר ישיג ממנו "הכשר" על הגבינה יעלה העסק יפה. לכן היה משתדל

אצל החיד"א יום שיתן לו "הכשר", גם הציע לו סכום כסף גדול, ואף איים עליו באיומם נוראים אם לא יתן. אבל, כמוכן, שהחיד"א השיב פניו ריקם. הלך אותו סוחר ושכר כמה פוחזים וריקים מן מלחי האניה והללו התנפלו על החיד"א באמצע הלילה ואמרו להשליכו לים, אם לא יתן את כתב ההכשר המבוקש. משראה הרב שחייו בסכנה ואין מפלט. עמד וכתב להם "הכשר" כדת וכדין לאמר: "הגבינה של המוכ"ז כשרה וישרה היא למהדרין מן המהדרין, יאכלו ענוים וישבעו וכו' וכו' וסיים: הכותב וחותם ביום ג' לסדר וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים וגומר, בספר שמו"ת שנת תק"ח לפ"ק.

כשהגיע הסוחר לאיטליה פירסם ברכים שיש לו גבינה למכירה למהדרין מן המהדרין בהכשר הגאון הגדול והמפורסם הנודע בישראל החיד"א, אולם כנהוג נתבקש הסוחר להכנס אל הרב "מארי דאתרא" להראות את ה"הכשר".

קרא הרב את ההכשר וראה שאמנם הכשר טוב ותקיף הוא, אבל כיון שהגיע לפסוק שבתאריך נצנצה תמיהה בלבו: לשום מה ציין החיד"א כי הפסוק שבתאריך נמצא בספר שמו"ת? דבר שגם חינוק של בית רבו יודע.

העמיק הרב לחשוב עד שמצא: 'שמות' ראשי התיבות: "שנים מקרא ואחד תרגום", עיין בתרגום על הפסוק הניתן ומצא שתרגום אונקלוס מתרגם: "מתניכם חגורים — חרציכון יהון אסורון", עמד ופירש לעצמו: חרצי הגבינה יהיו אסורים.

צוה הרב לאסור את הסוחר בבית הכלא של הקהל ואחרי חקירה ודרישה נמרצת הודה הסוחר כי הוציא את ה"הכשר" מהחיד"א במעשי אלימות. עמד הרב ובירך על החידה של החיד"א: "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו". (ספר סיפורים נפלאים מצדיקי ישראל, (עמוד ח'), נדפס בספר אכילת מצות בישראל).

לו.

שתיית קאווע וטיי"א בבית מזיגות עכו"ם יש בו משום בשול עכו"ם ומושב לצים

בשו"ת נודע ביהודה יו"ד (שאלה ל"ו) וז"ל: על דבר קאווע, שאלין של ישמעאלים בקאווע הייזער שלהם, יפה הורה לאיסור שאין כאן שום ספק, ובוודאי הם בני יומן שככל שעה שותין מהם חלב של אינו יהודי, והיתר של כלי שני ג"כ עכ"פ לכתחלה אסור, והט"ז ורש"ל מחמירין בכ"ש והש"ך כתב עכ"פ בכלי חרס להחמיר

לכתחלה. ומה שהשיב לו המשיב שבפראג שותין בני תורה בבתים של אינו יהודי, ידע רום מעל, אם הם בני תורה אינם בני יראה, והמה קלי דעת. ולהלכה למעשה בדרך באושפיזא שאין שם כלים אחרים, מחשש דיעבד, אבל בעיר במקום שיש כלי יהודי ודאי אסור. ואם מערב מכלי ראשון אפילו דיעבד אסור. וכבר דברתי מזה פה, והשיב הרב המאור הגדול מוהר"ר מאיר פישלש שאולי מקילין הואיל ולא שכיח חלב טמא וכדעת הפר"ח, ולא רציתי להכניס ולהתיר בזה. ומי שכח בידו לאפרושי מאיסורא מצוה רבה עביד.

גם בקהלתנו תלמידים היראים נזהרים מלשתות בבית א"י, ואפילו בעלי בתים שיש להם ידיעת בית רב נזהרים מזה. ולמחות בהמון אין כח בידנו אחר שרואין קצת אינשי דלא מעלי מקילין, עכ"ל. (נפש ישעי' ע' קט"ז).

וראה בהמעין (פרשבורג) חלק ד' סי' ל"ב שמרן הח"ס בת' הביא דברי הנוב"י ד"ל והאריך בהם וכי' אע"פ שרוב העולם פורצים גדר ושותים בבית הקאפפע של אינו יהודה קאפפע שחורה אל תהיו אחר רבים לרעות לשתות מאותן הכלים עיי"ש. וכעת שותין בבתי מלון קאפע שחור ורבים טועים בזה, ואי משום דהוי כלי שני (מחלב שחלבו עכ"ם) מ"מ כיון דשני רועים אלו אשר כל ב"י נשען עליהם, ה"ה מרן הנוב"י והח"ס ז"ל (בהמעין הנו"ל) האוסרים באיסור גמור מי הוא זה אשר יערב לבו להתיר. (שו"ת המאור ע' תכ"ה בתשובת הרה"ג מוה"ר ישראל וועלץ זצ"ל)

אוכל עם עכ"ם כאוכל עם כלב, ונוגע בו כנוגע במת. ובסנהדרין ק"ד ע"א, כל המזמן כותי לתוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו (מס' מדבר קדמות מ' א' אות י"ד). ועי' במסכת ב"ב דף י' ע"ב, ובספה"ק יסוד יוסף פ' פ"א. ועי' לקמן ע' קמ"ה (נפש ישעי' ע' שמ"ה'ו).

לז.

למנוע עצמו מחלב שנחלב וספק אם עמד שם ישראל

בענין ספק איסור

א) ואם נודמן לאדם איזה מאכל שהוא ספק איסור כמו חלב, שאינו יודע אם עמד ישראל אצל החליכה, או מאכל שהוא ספק אם הוא כשר מחמת שאינו יודע אם נבדק מהדברים הצריכים בדיקה, כמו מתולעים וכנימה וכדומה, והוא מונע עצמו לכבוד בוראו, אז יכוין לקיים ויאמר בפה מלא שהוא מקיים מצות עשה ובחרת בחיים (דברים ל, יט) לפרשו מספק איסור, והוא ממנין תרי"ג לדעת רבינו יונה המובא

בחרדים. ואם ע"פ הלכה מותר, או אפשר להמציא לו היתר, הוא מחמיר על עצמו לפנים משורת הדין, אז מקיים בזה המצוה ואת המעשה אשר יעשון (שמות יח, כ) שהוא מורה על מ"ע לעשות לפנים משורת הדין, והוא ממנין תרי"ג לדעת הסמ"ק. ואם נודמן לו מאכילתו איזה חשש מתערובות איסור והיתר, כמו תערובות בשר וחלב, או בעת פרישתו מזה מחמת גזירות הבורא יכוין לקיים מצות ל"ת לא תבשל גדי בחלב אמו (שמות כג, יט) שהוא נחלק לשתי לאוין, איסור בישול, ואיסור אכילה והנאה, כי הנאה בכלל אכילה. וכן אם אוכל ויש לפניו שני מיני מאכלים על השולחן, והיתה הברירה בידו לאכול שניהם יחד רק מחמת ציווי הבורא הוא מונע עצמו, וכן אם מזדמן לו שנתנו לו בישול שומן במקום חמאה או סכין וכדומה אז קודם פרישתו מזה יכוין לקיים הלאו דלא תבשל גדי וכו', שמשמע או איסור בישול או אכילה והנאה.

(ב) וככה אם נודמן לו חלב או חמאה וגבינה, והוא מסופק אם עמד ישראל בשעת חליבה כידוע כי גזרו רז"ל מפני חלב היוצא מן הטמא, והוא איסור מן התורה מכלל הפסוק (ויקרא יא, ד) אך את זה לא תאכלו שהוא בכלל זה כל היוצא מן הטמא, וכן ביצה מעוף טמא מן הפסוק (שם יז) ואת בת היענה זו ביצתה, והוא הדין לכל האסור כיענה וכביצתה שהוא עוף טמא, דהיינו היוצאין מן הטמא כמבואר ברמב"ם בפ"ג מהל' מ"א, ובגמ' חולין דף ס"ד. וצריך לכוין בשעה שמונע עצמו מזה לקיים זה הלאו שהוא מקיים לאוין דרבנן שהוא מפני חשש לאו מן התורה, וביצה טמאה היא לאו מן התורה אשר דרשו מפסוק ואת בת היענה. ואם מצא קורט דם על הביצה שהוא מדרבנן שגזרו משום דם עוף שהוא מדאורייתא (ויקרא ז, כו) וכל דם לא תאכלו לעוף ולבהמה, ואם נמצא על הקשר של ביצה דם מקום שמתחיל להתרוקם העוף אז אסור מן התורה. (ספר שלחן הטהור).

(ג) לא יאכל אכילה גסה וכו' ובפרט ימנע את עצמו מדברים המזיקים את הגוף וכו' ומכל שכן דכל שכן חלילה וחלילה דבר המזיק לנשמתו אפילו איסור קל של דבריהם כל דהו, ואפילו ספק איסור כאשר כתב הקדוש רבינו יונה זכרונו לברכה בכרכות ריש פ"ק וכו' ובעוד נפשו ותאוותו בו ישים דעתו ומחשבתו בתורה שלא להמרות בזה עיני כבודו יתברך חלילה, ומחמת זה כח נפש הקדושה מתנוצץ עליו. והאדם העושה זאת בשלימות גמור מחמת יראת אלקים שעליו שלא יכנס לגדר שמנת עבית כשית ויטש אלק' עשהו וגו' ונאמר פן תאכל ושבעת ורם לבכך ושכחת וגו', הנה בזה קונה לו חלקו נפש שבנפש אשר בקדושה כשלימות עכדה"ק (מסה"ק סידורו של שבת שורש החמישי ענף ב').

(ד) ועי' במו"ש סוף פ' שמיני, וזל"ק שמי שמיקל לעצמו אפילו בדבר שאינו רק חומרא בעלמא, אפילו יתנהג בדרכי החסידות והפרישות מכל הצדדים ושוקד על

פתחי תורה יום ולילה, לא יוכל להשיג התורה והקדושה כמו שמוכא בתוס' בשם ירושלמי, עכ"ל (נפש ישעי' ע' שנ"ז).

(ה) אשרי למי שאינו נכנס בספק הוראת אכילה ולא בספק הוראת עבירה.

בספר הקנה דף קלב כ' וז"ל, ושמע בני כי פעם אחת הלכתי לכרכי הים וראיתי אדם אחד צד דגים והעלה ברשת שלו ז' דגים וזרקה לשמים ויצאה פס יד וקבלה, שמע קול ואמר מזומנין לך לעוה"ב, ואמר לי לעולם לא נכנסתי לא בספק הוראת אכילה ולא בספק הוראת עבירה. ואמרתי לו אשריו ואשרי יולדתו עכ"ל.

(ו) וכן מוכא בספר אבות דר' נתן פכ"ו לא תבא לידי ספק שמא תבא לידי וודאי. וכן מוכא בספה"ק מפני מה אמרו שאשם תלוי חמור יותר מודאי כי על ספק איסור אינם עושים תשובה כדבעי כמו בודאי איסור. וכן כתב השלה"ק האוכל מדברים המותרים וכשרים אז יש במאכל זה צד קדושה ונפשו תשבע ונהנית מאכילה זו וז"ש וצדיק אוכל לשובע נפשו וקשה והא הנפש אינו אוכל, אלא שאדם צדיק מדקדק במאכלו שיהי' מן המותר כפיך ושאינ' בו שום חשש וספק איסור כלל וכלל אז נפשו שובע. וכל שינהג כן בכל הנהגות הנזכרות בודאי יתקיים בו הכתוב והתקדשתם והייתם קדושים ויהי' מרכבה להקדושה העליונה ויזכה לכל טוב העליון (נפש ישעי' ע' שנ"ח).

(ז) אמרינן בגמ' (עירובין י"ג) תלמיד ותיק הי' ביבנה שהי' מטהר את השרץ בק"ץ טעמים. ולכאורה מה נפקא מינה בהודעה זו, וגם מה חריפות הוא זה לטהר את השרץ שהתורה טמאתו בפירושו, והלא חריפות של הכל הוא, אך כוונתם בזה היתה, להורות מוסר השכל לבני אדם ולהודיעם איך הם צריכים מאד להזהר מהיצה"ר, ולא יאמר שהוא גדול בתורה ויודע את האסור ואת המותר, כי כל אדם יש לו יצה"ר שלו, והוא יודע כמה פנים בחריפות של שקר להתיר את האסור, והא ראי' כי השרץ הוא איסור מפורש בתורה מ"מ נוכל לטהרו בק"ץ פנים (שער בת רבים עה"ת).

(ח) כתב הר"ן בתשו' (הוכא בתשו' הריב"ש סי' ש"צ) ששאלו אותו אם מותר לקרות במגילה אשר לרוב הפוסקים היא כשרה, ורק לחד פוסק היא פסולה. והשיב שבאם איש א' יצטרך לילך על גשר, אשר כולם יאמרו שהוא גשר חזק, ורק שר חכם אחד יאמר שהוא גשר רעוע, וסכנה היא להלוך עליו, הלא בודאי לא ילך שום איש על גשר זה, וא"כ על עניני הגוף יחשוב האדם להחמיר כ"כ, א"כ ק"ו ב"ב של ק"ו שיש להחמיר בעניני הנפש, לעשות המצו' על צד הכשרות והיותר טוב בכירור גמור עכ"ל הר"ן זל"ה (נפש ישעי' ע' צ"א).

לח.

**ליקוט קצר המחזיק מרובה בנושא חלב עכו"ם שאסף התייר הגדול הגאון
הנורא בעל המחבר ילקוט מעם לועז זצ"ל**

דין החלב שחלבו גוי

א) ודעו שהחלב היוצא מבהמה טמאה אסור באכילה שהיוצא מן הטמא טמא (טוש"ע יו"ד סי' קט"ו, רמב"ם פ"ג מה' מ"א) ולכן הדין הוא שחלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, אסור, היינו חלב שחלב הגוי בכיתו, אסור לקנותו, לפי שחוששים שמא מבהמה טמאה הוא. ואפילו אם אנו יודעים בבירור שאין לגוי בהמה טמאה בכיתו, אלא כל בהמותיו טהורות, אפילו כן חוששים אנו שמא הביא חלק מקום אחר ששם יש בהמות טמאות ועירבו עם החלב שלו. ואין היתר לחלב שחלב גוי אלא אם כן הישראל עומד בשעת חליבה (הש"ך ופ"ח וכנה"ג בהגב"י אות כ' ופ"ת ולחם הפנים, ועי' במור"ם בת"ח והרדב"ז סי' ע"ה) ואם הגוי אינו נותן לו ליכנס לכיתו, צריך הישראל לעמוד בחוץ ע"י הדלת ולראות הכלי שיהיה מנוגב מכל טפת חלב שהיתה בו קודם לכן. ובאופן זה מותר לאכול החלב אם הוא יודע בבירור שאין בהמה טמאה בתוך ביתו, שאז אין לחשוש משום דבר. אבל אם אינו יודע אם יש שם בהמה טמאה אם לאו, לא די בזה שהישראל עומד בחוץ, אלא צריך לראות החליבה מתחילתה ועד סופה.

ב) (מור"ם שם ומפתחות הכנה"ג שבסו"ס קול בן לוי סי' קנ"ט) ואם לקח חלב שחלבו גוי והישראל לא ראה, וכישלו בקדרה, הרי מלבד החלב גם הקדרה נטרפה ויש להגעילה אף מספק. (ט"ז ולחם הפנים בשם האו"ה ומפתחות הכנה"ג שם) ואפילו אם לא כישלו אלא שהה בכלי כ"ד שעות, אוסר הכלי, ויש להגעילו, והיום בעונות האיסור הזה נראה קל בעיני הבריות ושותים חלב של גוי והוא בעיניהם כהיתר. ואינם יודעים שזה ספק איסור תורה, כמו שאסור לאכול דבר שהוא ספק חלב ספק שומן. ואפילו אם נניח שהחלב של בהמה טהורה, לא יצאו מידי איסור, שהרי עברו על גזרת חכמים ועל ההסכמה שגזרו התנאים של המשנה שאמרו חלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, אסור. (כנה"ג בהגב"י אות ז' וט' בשם האו"ה ושערי דורא בשם רש"י) ולכן כל האוכל חלב כזה עובר על לא תטוש תורת אמך, היינו שמזלזל בתקנות חכמים ועל זה נאמר ופורץ גדר ישכנו נחש ח"ו. ואסור לשתות חלב גוי אלא על פי התנאים שכתבנו, ואלו הטוענים שאין לחשוש לחלב בהמה טמאה מפני שחלב זה יותר יקר, הרי טענה זו כוזבת ביותר, שהרי בודאי מי שהולך לגוי ומבקש לקנות חלב חמור מפני שהוא צריך אותו לרפואה, אז הגוי מוכר לו ביוקר. אבל אם אין דורשים לחלב, בודאי

לא ישאיר הבהמה בלי לחולבה (פרי תואר בשם הרשב"א ועי' פר"ח שם) ובודאי הוא מערב חלב זה באחר. ובזמן שהוא חולב שאר הבהמות הוא חולב גם הבהמה הטמאה. (פר"ח שם) וטענה זו יפה רק במקומות שמוכרים חלב בהמות טמאות לחוד ושל טהורות לחוד, וחלב הטמאה מוכרים יותר ביוקר כי הוא שמן יותר, ואז אנו אומרים שלא מערבבים, לפי שנמכר יותר ביוקר. אבל בכל אותם המקומות שמוכרים רק סוג אחד של חלב סתם, אין הדברים אמורים, ולכן חוששים שמא עירבב הגוי חלב מבהמה טמאה.

(ג) (מור"ם שם סק"א) וחלב גוי אסור, בין שחלבו הגוי ובין שחלבו עבד או שפחה של ישראל, כל זמן שאין ישראל רואהו חולב. ואם שלחו עם הגוי ילד ישראל בן ט' שנים או שהוא ילד חרף, אפילו פחות מכן ט', מותר לשתות החלב שחלבו העבד, שחושש לערבב, פן יספר הילד.

(מוהריב"ש שם) חלב שחלבו הגוי בפני קראי אחד, אם הקראי רוצה לשתות מחלב זה, גם הוא שותה, ואם הוא אינה שותהו, אבל אומר שהגוי חלבו מבהמה טהורה, אינו נאמן ואסור באכילה (ילקוט מעם לועז).

(ד) והנה רש"י ז"ל כתב על האלך וקראתי לך מינקת מן העבריות שהחזירוהו על מצריות הרבה ולא רצה לינוק למי שהוא עתיד לדבר עם השכינה לפיכך לא רצה לינוק מטמא מפני שעתיד לנבא לישראל מפי השכינה.

והרמב"ן כתב מה שאסרה לנו אלו הטמאים כי הטמאים מולידים בנו טבע אכזריות בגוף האדם וישראל עם קדוש צריכים להיות מידות החסד ולעתיד לבא עתיד הקב"ה לדבר עם כל איש מישראל כמו שנאמר וניבאו בניכם ובנותיכם ונמצא כיון שהקב"ה ידבר עמהם והאיך שייך שהפה שאכל טמא ידבר עמו השכינה וזה הרמז וידבר וכו' לאמר אליהם לכל אחד ואחד לכן לא יאכלו דבר טמא. וכן כתב ספר חומת אנך שמות אות י"ב מי אנוכי וזה לך האות וכו' אפשר כמו שאמרו חז"ל שטעם שמושה רבינו נכבה בפיו שנטל הגחלת וכו' כי בתיה בתחילה נתנה למינקת מצרית ולא ינק אך נפלה טיפת חלב טמא על שפת היאור ושם נכבה שעתיד לדבר עם השכינה וצריך שיהי' נקי אף ממגע חלב טמא (ספר קדושת לוי פ' שמיני).

לט.

גבינות גוים

(א) ודעו (הרמב"ם פ"ג ממ"א ופר"ח שם ס"ק ט') שהחלב של בהמה טמאה אינו נקפא, ואם מערבכים חלב של בהמה טמאה עם טהורה, החלב של הטהורה נקפא והחלב של הטמאה אינו נקפא, ונשאר כך עם מי החלב, אם כן מן הדין היה שגבינות גוים יהיו מותרים, כיון שהחלב טמאה אינו נקפא, אבל חכמי המשנה הקדמונים אסרו גבינת גוים מפני איסור אחר, לפי שהגוים שמים שם הקיבה כולה עם עורה ויש כאן ב' איסורים, האחד (תוס' ע"ז פ' אין מעמידין והט"ז שם ס"ק ט') הוא איסור בשר בחלב, שהעור דין בשר יש לו ונמצא שמקפאין החלב בבשר. ואעפ"י שיש בחלב יותר מששים כנגד הבשר, אינו בטל בששים כמו שאר איסורים, כי יש לנו כלל: דבר המעמיד אינו בטל בששים. ר"ל כל דבר ששמים אותו כדי להקפיא, אינו בטל, כי הוא העיקר. והאיסור השני שיש בגבינת גוים, ששמים שם עור של נבלה, אם כן יש ב' איסורים: בשר בחלב ונבלה, ולכן אסרו גבינות של גוים.

(טוש"ע שם בשם הרמב"ם) ואע"פ שאנו יודעים בכירור שלא הקפאו את הגבינה בקיבת בהמה אלא בעשבים, שיש מקומות שמעמידים הגבינה בעשבים, אסורה (כ"מ מלשון הרמב"ם וכן הבין הלח"מ שם, ועי' ת"ה שם, ופר"ח סי' קי"ד ומגלת ספר דס"ד) שבשעה שחכמי המשנה אסרו הגבינה, אסרוה בסתם, בין אם נקפאה ע"י עור בהמה ובין ע"י עשבים. וכל האוכל חלב גוי או גבינת גוי מכים אותו מכת מרדות.

(ב) (כנה"ג בהגב"י אות כ"ט וס' בני דוד פ"ג מה' מ"א) וגבינת הקראים יש לה דין כמו גבינת גוים, מאחר שאינם נוהרים בבשר בחלב לא איכפת להם אם מעמידים הגבינה בעור הקיבה. ונתברר בעדות ברורה שהם שמים הקיבה עם העור, אם כן יש כאן ב' איסורים. של בשר בחלב ושל נבלה, כי שחיטתם נבלה. ואפילו אם נשבעים שעשו הגבינה בהכשר, אינם נאמנים ואסורה הגבינה באכילה כמו גבינת גוים (ילקוט מעם לועז).

מ.

חמאת גוים

(א) ודעו שחמאת גוים אין בה חשש של אחד האיסורים הנ"ל, שאינה נעשית בקיבה. וכן אין חשש משום חלב בהמה טמאה, שהרי רואים שנקפאת, וכתבנו לעיל

שחלב בהמה טמאה אינו נקפא, ולכן לא גזרו עליה חכמי המשנה והיא מותרת. ויש מקומות שנוהגים בה איסור, שמא הביא הגוי קצת מחלב טמאה, ונשאר בלי לקפוא (פר"ח שם ס"ק כ"ב) ואפילו באותם המקומות שנוהגים לאוסרה אם מטגנים אותה קודם באש עד שנעשית חלב, מותר, שאין בזה חשש.

(ב) (פר"ח שם סקכ"א, וכנה"ג בהגה"ט אות י"א בשם מהר"א ן', ועיי"ש) וכן השמנת של גוים, אם נמכרת יבש מותרת מפני הטעם שאמרנו בחמאה. אבל אם נמכרת בקערה וכו' אסורה (כנה"ג שם בהגהב"י אות נ"ו ועי' פר"ח סקכ"א) ויש איסור בשני האופנים (כנה"ג בהגה"ט אות י"ד, מט"א ח"א סי' ל"ג) והריקוטה של גוים אסורים באכילה.

(ג) והיוגורט של גוים אסורה. ואע"פ שכתבנו לעיל שחלב בהמה טמאה אינו נקפא, זה דוקא כגבינה וחמאה שהשומן נקפא והמים נשארים לחוד, אבל כיוגורט רואים שגם המים נקפאים, סימן שהמעמיד הוא חריף, אנו אומרים אף אם היה בו חלב טמאה היה נקפא, ולכן אסור היוגורט של גוי. ומה שעושים אחרים ששמים היוגורט לכלי ושופכים שם מים ומנחים אותם להתמצות, אין בזה תקנה, שהאיסור במקומו עומד.

(ד) שו"ת נחלת שבעה סי' כ' ולחם הפנים) ואם יצא דם עם החלב אסור לקנות חלב זה, אם שהה בכלי כ"ד שעות נאסר גם הכלי, ויש להגעילו.

ואע"פ שכתבנו למעלה שחמאת גוים מותרת (פר"ח שם סק"ח) אבל זה מקרוב נדפס ספר של אדם גדול מאד ששמו רבי חיים ן' עטר ז"ל הכותב בספר ששמע מעדים כשרים שעכשיו נתחכמו האומנים הגוים וכדי שיצא הרבה חמאה מערכבים חלב של גמל בחלב טהורה ואומרים שמוציא הרבה חמאה. והחמאה ירוקה במצקת. לכן כל בעל נפש לא יאכל חמאה זו בעלת הצבע הירוק קצת, מאחר ששמע הרב מפי עדים כשרים (ילקוט מעם לועז).

(ה) יש מין כעך (פרעטזעל) הנעשה מקווינלען פרעטזעל קאָ. שנקרא מאה אחוז שמן קארן פרעטזעלס שנעשה עם פוטער ואין לאכול אותם עם בשר או אחר בשר, ואין זכר לפוטער על השק, אע"פ שיש שם "יו". יש פרעטזעלס מבית החרשת הנ"ל שהם כן בלי פוטער, ועליהם יש "יו" וגם פארעווע (המאור).

הערת העורך: הרב הכתוב שכח לעורר אם החמאה היא מחלב ישראל ואם השמן הוא מבהח"ר דסמכא (המאור קונטרס קע"ח).

מא.

מספר שש"ת להגה"צ מוהר"ר דוד פעלדמאן זצ"ל (בעמח"ס מצודות דוד)

בענין מארגאריין, קונסט בוטער

(א) בס' דרכי תשובה סי' קט"ו סק"מ וז"ל בקיצור:

ועתה בזמן הזה שהמציאו לעשות "קונסטבוטער" או "מארגארינא-בוטטער" (שנעשה מחלב וממח עצמות נבלות וטריפות) דומה בטעמה וריחה ומראיתה כחמאה ממש עד שאי אפשר להכירה. ובכן בהאסיפת הרבנים שהיתה בשנת תרס"א בק"ק אוהעל והיינו שם לערך ע"ב רבנים ונגמר בינינו דגם המקומות שבמדינותנו שנהגו היתר בחמאה של עכו"ם מוכרחים מעתה לנהג בה איסור ואין לקנות אפילו מבני הכפרים המביאים למכור בשוק ואומרים שהוא מפורתם, ולא מטעם גזירה אלא מחשש איסור דאורייתא וכן נדפס בקול קורא להזהיר לכל שמהיום והלאה יחישו לנפשם ויחדלו ממנה. עכ"ד. וכעת נמצא עוד מין קונסטבוטטער שנעשה מקאקאסניסע ומשתמשים בה גם לכשר (ונ"ל דצריך להניח המעטפה שמונח בה על השולחן כשאוכלין אותה עם בשר דומי' דחלב שקדים, עי' יו"ד סי' פ"ז סעי' ג') אפילו למהדרין, ובלבד שתעשה תחת השגחת רב ירא שמים (מצודת דוד), (וע"ע בס' נפש ישעי' דף קצ"ד).

(ב) מארגארינא היא הנקרא בספר האחרונים קונסט בוטער (חמאה מלאכותית) שמשתמשים בה למאכלי חלב או למאכלי בשר, עיקר עשיית מאגוזי הודו "קאקוסניס" או משאר צמחים, יש לבדוק אחריה ואין לאכלה אלא אם היא עשויה תחת השגחת רב מומחה וירא שמים, כי מארגארינא האסורה עשויה משומן נבילות וטריפות, ואפילו אם עשויה מצמחים וכתוב על המעטפה וועדז'טעיביל עדיין אין אנו בטחים שנקיה היא מתערובות איסור, ואם אינה עשויה תחת השגחה הראויה יש לחוש לתערובות שמן דג טמא הנ"ל או שעשויה בכלים שעושים המארגארינא האסורה.

וזה שנים אחדות שנקראתי לעיר הקרובה אלינו לראות את מעשה המארגארינא הכשרה העומדת תחת השגחת רב מפורסם, והיו עושים כל ימות השבוע מארגארינא אסורה ורק אחת לשבוע או לשבועים היו מגעילין את הכלים והמכונות לעשות מארגארינא כשרה, ובאתי ביום ב' כבוקר לבית הרב והלכנו יחד לבית התעשייה להשיח על ההגעלה, וסיפר לי הרב כי התנה עמהם שכל המכונות ישבתו בשעה שעושים המארגארינא הכשרה במכונה האחת, מפני שכל הקנים והצנורות מחוברים ופתוחים זה לזה. וכן צוה עליהם שינקו כל הכלים ויעמדו מעת לעת בטרם שיגעילו אותם והם עושים זאת בסוף השבוע וכיום ראשון שוכת בית החרושת מעבודתה, וכיום

ב' בכוקר מגעילים. ויהי כי באנו אל בית התעשיה והתחילו להרתיע הגדולה התכונני בה וראיתי שאין האור מהלך תחתיה רק בקני הקיטור מכניסים הבל לתוך המים שביורה להרתיען, בינתיים התחילו המים להעלות אבעבועות גדולות והיה נראה כמו שמעלה רתיחה, והרב הראה לי באצבעו "הנך רואה איך שמבשל ומבעבע, הוצאתי את ידי משרוילי והכנסתיה לתוך המים המבעבעים, והרב עמד נרעש ונפחד, משחומם על המראה שעשיתי כבנתיה דרב נחמן דבחשין קדרייהו בידייהו (גיטין מ"ה). ובאמת לא היו מרותחין כל עיקר, רק על ידי ההבל שבא מהקנים התחילו המים לבצבץ מהרוח שנכנס בהם ואין זה הגעלה כלל.

(וכן אירע לי בבית אפיית המצות שרצו להגעיל שם איזה כלים והיו נוהגין כן תמיד, היו מכניסין קני הקיטור לתוך יורה גדולה מים צוננים, ובשעה שהמים התחילו להעלות אבעבועות היו זורקין לתורה הכלים להגעילם, ועכתי על ידם זמן רב עד שאחר שהוציאו קני הקיטור מהיורה המים היו מרותחין ומעלים אבעבועות מאליהן, אז הרשיתי להכניס את הכלים וגם נתנו אבנים מלובנים לתוך היורה, עפ"י פקודתי, שלא יצטננו תיכף אחרי הוצאת קני הקיטור).

אחר כך פניתי הצדדים וראיתי כי באמת הפינות עושים מארגארינא האסורה, מוכן כי הרב התרגז על העושים, ועשה מה שעשה, אבל מתחלה סמך עצמו על התנאי שהתנה עמהם ולא דקדק היטב אחריהם, וסלקתי ידי מזה, והתחקתי כי אין לסמוך על השגחת סתם רב או משגיח אפילו גדול וירא שמים, אם איננו מומחה לאותו דבר. וזה לא כביר הגיעני מכתב מרב אחד מהרושם שהוציא מבקורו בבית חרושת לתוצרת המארגארינא עצמה, תשעים אחוזים ויותר מהפרוצס שם נעשה בצונן לגמרי, מיד לאחר שהשמנים ויתר המינים מתערבים יחד, התערובות מתקרר במצנן, ומאז עד גמירא הכל נעשה בצונן בכלים גלויים או מכונות הנטלים לפרקים, (כמעט שאינו זוכר שם שום צנורות שיש לחוש בהם לשירור בעין של שמן איסור).

לעומת זה לענ"ד נקודת הכובד היא בהחומר, זאת אומרת בהשמנים השונים שמהם נוצרה המארגארינא, אמנם כמובן כולם של צמחים הם, אבל רובם ככולם עוברים פרוצס של זיקק בבתי זיקוק, והפרוצת הוא על ידי חום גדול מאד הרבה יותר מרתיחה, גם כשמבטיחים שהשמנים הללו מזדקקים במכונות וכלים מיוחדים רק לזיקוק שמן צמחים, אין ערבה שלפעמים ובשעת הדחק הם מזקקים בהם שמן וואלפיש שהוא גם כן תערובות האיסור היחידי שבמארגארינא האסורה. השגחה בענין זה הוא מן הנמנע לגמרי, בפרט בתנאי ההספקה הנוכחיים, כי היה צריך להשגיח על כל זיקוק השמנים שבמדינה. באמת זה מטיל חשש על כל מיין שמן של צמחים שהוא כמעט בלי יוצא מן הכלל, ואם לא ניקח בחשבון צדדי ההיתר ודעות המקילין כמו

אמנקהא קפדי, סתמן אינם בני יומן, אומן לא מרע אומנתי' שעת הדחק כדיעבד דמי, ולצרף גם כן את הסכרא ששמן תנינים הנ"ל הוא נותן טעם לפגם בכל שמן אחר, וגם לאחר הזיקוק הגמור עדיין פוגם קצת שאר שמנים, וכידוע שהמרגארינא האסורה גם המשובחת ביותר היא גרועה וזולה מהכשרה: כמעט לא מצינו ידינו ורגלינו בהיתר שום שמן צמחים עכ"ל הרב במכתבו אלי.

וכדברי הרב הנ"ל שמעתי בשם איש נאמן סרסור למכירת שמנים שיש לו מהלכים בבתי חרשות הגדולים, כי רובם ככולם יזקקו לעת הצורך גם שמן דג טמא הנ"ל. ועצתו כי בעל נפש יחוש לעצמו ויהדר אחר שמן הבא ממדינות אלו שאינו מצוי שם שמן דג טמא הנ"ל:

והנה אם לא היה החשש בהשמן עצמו רק משום פליטת כלים ובליעת איסור בודאי כיון שנתפשט היתרה ומשתמשים בה בכל בתי ישראל, ואי אפשר למנעם מזה, ורוב הצבור או כולו אינן יכולין לעמוד בלתי, על כרחנו למשכונני נפשין לחפש אחר צרדי ההיתר, וגם ליקח בחשבון שהמרגארינא הכשרה, ואמנם מה שכתב הרב הנ"ל "כמובן כולם של צמחים", לבי נוקפי על זה. ושמעתי מסוחר שמחוך למדינתנו שבעל בית החרושת הראה לו שמן קפוי ולבן מדג טמא הנ"ל ולא היה אפשר להבדיל ולהכיר לא במראה ולא בריח בין של צמחים לשל דג טמא ודומה ממש להשומן שמשמשים לבשול הנקרא "קוקינגפאט" ואפשר דנבדל בטעמא אפילו אחר הזיקוק.

גם כפי שראיתי או בביקורי את בית חרושת המארגארינא, שהיו מונחים על עגלות קטנות כמה חיבות של מארגארינא אסורה שעשויה בתבניתה כמו הכשרה, ועלול מאד להתחלף אפילו בלי כוונת המחליף שנחשדהו שהחליף בכיון, מפני שכשרה מחירה יותר מהאסורה, כי אי אפשר להכירה רק אחר שנתעטפה בהנייר שכתוב עליו "מארגארינא כשרה" (גם קולא זו הקלו בה במדינות אלו, שמסתפקין רק בהמעטפה שאפשר בנקל להסירה ולהניחה על האסורה, שאעפ"י הדין היינו צריכין לשתי חותמות כמבואר בגמ' ובש"ע יו"ד סי' קי"ח סעי' א'. וזכורני כי בארץ אשכנז היה החותם שקוע בדפוס והאותיות "כשר" היו בולטות מהמארגארינא עצמה, כמו שאנו רואין עתה בהגבינה ההולנדית שהאותיות כשר בולטות מהגבינה עצמה, ודבר זה בנקל לתקן) וצריך להשיג בעינא פקיחא שלא תתעלם מן העין.

מכל הנ"ל נראה שמדי ספיקא לא נפקא, וע"כ קובלני עליהם נדיבי עמנו, למה תעמוד מרחוק, מדוע לא תשמעו לקול הרבנים שיחי' המבקשים מכם לייסד בית חרושת כשר לתעשיית השמן והמארגארינא, ולהוציא עצמנו מספיקות וחששות.

ולגבב קולות באיסורי דאורייתא, הלא בזה תזכו את הרבים ותשגו ותעשו חיל, ומתן שכרה בצדה!

מב.

**וואס מען ערייכט צוליב מסירות נפש אויף כשרות
(פון די הייליגע ספרים)**

(א) יעדן טאָג וואָס מען היט זיך אויס פֿין מאכלות אסורות, צוליב דעם וואָס השי"ת האָט אַזוי באַפוילען, אויסערדעם וואָס מען איז זוכה אַז די נשמה בלייבט הייליג, זי ווערט נישט טמא! און מען איז זיך מציל פֿין פייער פֿין גיהנם! באַקומט מען שכר פינקט ווי מען וואָלט געטוהן פֿאַקטיש אַ מצוה (וכדחז"ל שבת קי"ט, ישב ולא עבר עבירה כו' ע"ש), און נישט בלויז איין מצוה נאָר לויט וויפיל איסורים די מאכלים האָבען ענטהאַלטען, צ.ב.ש. מען האָט זיך אַפּגעהאַלטען פֿין מאכלים וואָס קענען האָבען אין זיך מערערע מישונגען פֿין איסור איז יעדע איסור פֿאַרעכנט פֿאַר אַ מצוה, אַזוי זאַמעלט זיך אָן דורכן לעבן טויזענטער און מיליאָנען מצות.

יעדע מצוה וואָס מען טיט באַשאַפט מען דערמיט גלייכצייטיג אַ מלאך, איז מען במילא דורך די טויזענטער מצות אויך זוכה צו שווערע טויזענטער הייליגע מלאכים וואָס זאָלען פֿאַר אים מלמד זכות זיין ער זאָל זוכה זיין צו אַלעם גוטען, [דאָס איז אויסער אַלע אַנדערע מצות].

(ב) דורך שמירה פֿין מאכל"א ציהט מען אויף זיך קדושה פֿון אויבען (יומא לט), און מען ווערט געהייליגט לויט די מאָס אויף יענע וועלט (שם, אדם מקדש עצמו בעוה"ז מקדשין אותו לעוה"ב) און דער וואָס פירט זיך מיט שמירה אַגאַנץ לעבן, מיט פּלאַג, וועט אַודאי געמערט ווערן דורכדעם די קדושה פֿין זיין נשמה לעתיד גאָר גאָר הויעך.

(ג) זיין נאָמען ווערט אין הימעל אַנערקענט יעדן טאָג צו שיינקייט און לויב, און דער בורא כל עולמים אַליינס זאָגט עדות פֿאַרן פּמליא של מעלה אויף זיין אויפפירונג.

(ד) דורך שמירה פֿין מאכל"א איז מען זוכה פֿאַר זיך און פֿאַר דורי דורות (אַלע דורות שפּעטער) אויך פֿאַר זיי וועט געדענקט ווערן דער זכות.

(ה) מען איז זוכה דורכדעם צו האָבען קינדער, צדיקים, גיטס פֿאַרכטיגע שטאַרק גענוג צו קעמפּן קעגן יצה"ר.

(ו) אויך זאָל מען וויסען און געדענקען אַז דורך דעם וואָס מען שטאַרקט זיך

קעגן יצה"ר אפילו מען איז א פשוטער מענטש נישט קיין תלמיד חכם וועט מען זוכה זיין אז דאָס ליכטיגקייט פֿין באַשעפער וועט זיין אַ עטרה אויף זיין קאָפּ לעתיד, פינקט אַזוי ווי אויף די גדולי התורה, פֿין זיין חלק זאָל זיין אונזער חלק! פֿירט אויס דער חפֿץ חיים ז"ל, (שם פ"ט).

מג.

יעצט וועלן מיר צוקומען צום תענוג הגן עדן

(א) דער מדרש זאָגט (רות פ"ה) אַמאָל פלעגט אַ מענטש טוהן אַ מצוה און דער נביא האָט עס פֿאַרשריבען, יעצט ווען אַ מענטש טיט אַ מצוה ווער פֿאַרשרייבט עס? אליהו שרייבט עס אויף! און דער מלך המשיח, מיט השי"ת שרייבען עס אינטער!

(ב) און דאָס איז זיכער אַז די וואָס געבן אַכטונג אויף מאכל"א וועלען זייערע זכיות אויך פֿאַרשריבען ווערן דורך משיח און אליהו, און לעתיד לבא, וועלן זייערע מעשים אויפגעדעקט ווערן פֿאַר אַלעמענס אויגען צו לויב און פראַכט ווי דער תרגום זאָגט אין סוף קהלת (עה"כ סוף דבר הכל נשמע) אַז לעתיד וועט אַלעס אויפגעדעקט און מפורסם ווערן, סיי די עבירות, און סיי די זכותים, ווי שטאַרק וועט מען זיך דאַמאָלט פֿרייען אויף יעדעס מאָל וואָס מען האָט זיך מוסר נפש געווען קעגן מאכל"א, וואָס דורכדעם וועט ער זוכה זיין צו דעם גרויסען כבוד אַז זיין נאָמען זאָל זיין פֿאַר אַלע אידען אַ צייכען און אַ פראַכט אויף אייביג, ע"כ.

(ג) שטעלט אייך פֿאַר חשובע ברידער! ווי ווייט מענטשען זיכען זייער נאָמען זאָל געגרויסט ווערן צווישען מענטשען, סאָך לאַזען זיך קאָסטען געלט, געזינט, שווערע פלאַג, זייער נאָמען זאָל זיין באַקענט ביים וועלטס אידענטום, כאַטש דאָס איז בלויז אַ צייטווייליגע זאַך, ווי די וועלט זאָגט יעדע סענואַציע דאָרט דריי טאָג, און נאָכדעם אַראָפּ פֿין סדר היום, היינט איז דער גרויס, און שפֿילט אַ ראַלע, און מאַרגען דער צווייטער, איבערמאָרגען דער דריטער, כ"ש נאָכן געזעגענען זיך פֿין דער וועלט בלייבט אַודאי פֿין די אַלע זאַכען גאַרנישט, נאָר העכסטענס אַביסעל ווייניגער שכר אויף יענע וועלט צוליבן כבוד געניס פֿין דער וועלט, (כמבואר בס"ח בכמ"ק ואכמ"ל).

(ד) אָבער די מצות וואָס מען פּלאָגט זיך דערפֿאַר, און קיינער ווייסט אפילו נישט דערפֿין ווי מסירות נפש אין געביט פֿין כשרות, ווערט דורכן באַשעפער אויפגעדעקט און צושפּרייט לעתיד, וואָס ברענגט אומענדליכע כבוד און פראַכט נישט בלויז פֿאַר איינס אָדער צוויי טאָג.

און דאַמאָלטס וועט מען שוין שווער אָפּזייען [צוועהנדיג דעם גרויסען

שכר פאר יעדן שטיקעל ביסען וואָס מען האָט זיך אָפגעשיידט דערפֿין ביים לעבן] טראַכטענדיג וואָס פֿאַר אַ נער און טיפּש בין איך געווען האָבענדיג די געלעגענהייט אַזוי גרינג זיך אָפצושיידען פֿין חששות'דיגע עסענוואָרג, און געלאָזט דאָס אַרויסגליטשען פֿין די הענט, וויפֿיל געלט און כּח וואָלט מען גערן אַוועקגעגעבן דאָמאָלטס פֿאַר אַ מלאַך וואָס זאָל זיין בכּח אים צוריק צוברענגען אויף די וועלט אַריינצוכאַפּען נאָך אַ חומרא, און נאָך אַ חומרא, אָבער אַזאַנס עקזיסטירט נישט! צוריק גייט שוין נישט!! עס איז שוין פֿאַרפֿאַלען!

(ה) דעריבער ברידער טייערע האָט רחמנות אויף זיך! יעצט זענט איר אַלע דאָ (חיים כּולכם היום), נאָר יעצט האָט איר די גאָלדענע געלעגענהייט צו הייליגן דעם באַשעפּערס נאָמען מיטן אָפּזינדערן זיך פֿין אַלערליי מפּוקפּדיגע און פרעמד פֿאַבריצירטע עסענוואָרג, וואָס דער שכר דערפֿאַר איז אומגעווער גרויס, ווי אויבענדערמאָנט לאָזט דאָס נישט אַרויס פֿין די האַנט! האָט רחמנות אויף זיך זעלבסט! ווייל קיינער לעבט נישט אייביג! יעדער וועט מיזען אָפּגעבן אַמאָל דין וחשבון!

(ו) נאָך דאָרף געדענקען דער וואָס טיט זיך אָפּזינדערן פֿין כל ערליי מאכלות אסורות מיט מסירות נפש! אַז אַנשטאַט דעם וואָס ער האָט זיך מצער געווען אויף דער וועלט און נישט געוואָלט געניסען פֿון אַלעם וואָס די אויגען גליסטען אויב עס קען זיין דערביי אַ חשש איסור,

דאָס לעתיד וועט דער רבש"ע מאַכען אַ גרויסע סעודה פֿאַר די צדיקים, וואָס ווי באַוואוסט וועלען זיך באַטייליגען. ביי די סעודה אַלע הייליגע צדיקים פֿין אַלע דורות, אָנגעהויבען פֿין די אבות העולם, נאָכדעם משה רבינו ע"ה, דוד המע"ה, דער מלך המשיח, מיט אַלע אַנדערע נביאים, צדיקים חכמים פֿין אַלע צייטען.

(ז) און דאָמאָלטס וועלן נאָר זוכה זיין, צו זיין ביי די סעודה די וואָס האָבען זיך אָפּגעהיטען פֿין מאכל"א, און די וואָס נישט, וועלען מיזען געצווינגענערהייט זיין אפגעשיידט פֿין די הייליגע חברי"א.

(ח) וויפֿיל לויב און דאַנק ווערטער וועט געבן דער אָפּגעהיטענער פֿאַרן באַשעפּער וואָס האָט אים מזכה געווען בייצוקומען דעם נסיון ער זאָל נישט אינטערגעבן דעם שווערן קאַמף קעגן יצה"ר, טראַצדעם וואָס אַנדערע זענען דורכגעפֿאַלען, וואָס בלויז אין דעם זכות האָט ער יעצט זוכה געווען צו דעם גרויסען כבוד צו קענען געניסען פֿין די סעודה, (חפץ חיים שם פ"י).

(ט) אין אותיות דר"ע שטייט אויספֿירליך וואָס פֿאַר אַ כבוד יעדער באַזונדער האָט, ביי די סעודה [אויסער דאָס עצם באַשיינען ביי אַזאַ מסיבה פֿין אַלע צדיקים] מיר וועלען ציטירען זיינע רייד.

דָּאָרט שטייט פֿאַלגענד: יעדער לויט זיין כבוד [מיינט מען מדריגה] וועט זיין געקליידעט מיט קעניגליכע קליידער, און אַ קעניגליכע קרוין, צוזאַמען מיט צירונג פֿין פערל וואָס נאָר קעניגן טראָגען.

(א) יעדער איינער וועט זיצען אויף אַ גאָלדענעם שטיהל, און פֿאַר יעדן, אַ טיש פֿין פערלשטיין, און אין יעדענ'ס האַנט אַ גאָלדענעם בעכער אויסגעצירט מיט טייערע עדעל, און פערלשטיינער, וואָס איז אָנגעפילט מיט סם פֿין לעבן, און אַלע זיסע מיט גשמאַקע שפייז פֿין גן עדן ליגט פֿאַר זיי אויפן טיש.

(ב) פֿאַר יעדן איינעם שטייען דריי מלאכים אים צו באַדינען. פֿין קאָפּ קימט אַרויס אַ שייך, און בליצען גייען אַרויס פֿין מויל, און דאָס גלאַנץ פֿין פנים גייט פֿין איין עק וועלט ביזן אַנדערן, אַזוי ווי די שייך פֿין די זון.

(ג) די הימלען עפענען זייערע טויערן און מאַכען רעגענען אויף זייערע קעפּ טוי פֿין ריינעם שמעקעדיקען באלאזאם אויל, וואָס איר גיטען ריח גייט פֿין איין עק וועלט ביזן אַנדערן.

(ד) מיליאָן מלאכים שטייען פֿאַר זיי, האַלטנדיג אין די הענט פידלען, פויקען, טראַמפייטערס און שפילען פֿאַר זיי, אין דער באַשעפער כביכול שטייט אויך דאָרט.

(ה) און אויף דעם זמן האָט דוד המלך נביאות געזאָגט „אשרי העם שכחה לו, אשרי העם שד' אלקיו“.

מד.

התעוררות מחנך צו זיין די קינדער מיט זהירות אויף מאכלות אסורות

(א) דער חפץ חיים שרייבט: (דבר בעתו – שער האחוה) אויסערדעם וואָס עס ליגט אַ פליכט אויף יעדן איד אַכטונג צו געבן ער זאָל ח"ו נישט איבערטרעטן די געזעצן און באַפעלן פֿין די תורה, ליגט אויפן פֿאַטער פיל פיל אחריות מער [פינקט ווי מען זעהט דאָס ווען עלטערן מאַכען חתונה אַ קינד, זשאַלעוועט מען נישט צייט, געלט, כח, אַז אַלעס זאָל זיין על צד היותר טוב, מיט אַלע פיטשיווקעס, כ"ש ביי הימלישע ענינים ווי תורה און מצות, וואָס זענען דאָס אמת'דיגע רייכטוהם פֿין מענטש טאָר מען אָודאי נישט קאַרגען ענערגיע, מיט געלט, אַז דאָס קינד זאָל אויסוואַקסן אויסגעפיטערט מיט תורה און יר"ש, און מורא האַבען פֿאַר אַ חשש איסור ווי פֿין פייער, און נישט אַז וואָס ער גליסט און באַגערט דאָרף ער באַקימען און האַבען און עסען].

(ב) גיט אַ בליק אויף די ברכת התורה וואָס איר זאָגט יעדן טאָג, והערב נא ד' אלקינו כו' ונהיה אנחנו וצאצאינו דאָס טייטש אַז מען בעט און פֿאַרלאַנגט

פין רבש"ע ער זאל זיס מאַכען די הייליגע תורה אין אונזער מויל און די תורה זאל זיך נישט אָפּטוהן פין אונזערע קינדער און קינדס קינדער, און אויב דער פאָטער געט נישט אַכטונג ווי געהעריג וואָס דאָס קינד נעמט אַריין אין מויל [אינדערהיים, חדר, קידוש, בר מצוה, חתונות, ביי קרובים, א.ד.ג.] וויאָזוי קען ער האָבען די מוהט צו בעטן אַזאָ זאָך, וואָס זיינע מעשים זענען אַ סתירה דערצו.

ג) אויסער אַלעם אויב דער פאָטער לייגט גרויס געוויכט און כחות אויפציהאָדעווען די קינדער מיט כשר'ס בלוז, איז דאָס אַ באַווייז אַז דאָס גאַנצע פּלאַג, האָרעוואַניע, צער, און עגמנפ"ש וואָס די עלטערן האָבען מיטגעמאַכט ביים ערציען און אויפהאָדעווען דאָס קינד איז אַלעס געווען פאַרן באַשעפער'ס וועגן, ווייל מען האָט געוואָלט ער זאל בלייבען אַ געטרייער קנעכט פאַר'ן רבש"ע, און מען וועט באַקומען גרויס באַלוינונג פאַר יעדן טאָג פּלאַג.

אָבער אויב דער פאָטער טיט נישט געהעריג אַכטונג געבן אויף די קינדער איז דאָס אַ צייכען אַז ער לייגט נישט קיין אַכט אויפן כבוד שמים, און זיין גאַנצע קינדער ערציוונג ווערט פאַרעכנט פינקט ווי אַלע בעלי חיים [בהמות און חיות] וואָס ציעהן אויף זייערע קינדער, און ער וועט נישט באַקומען דערפאַר קיין שום שכר.

ד) דער אמת געזאָגט איז דאָס נאַכלעסיגקייט אין דעם געביט פין לאָזען די קינדער עסען וואָס עס לאָזט זיך פין יצר הרע וואָס וויל צורויבען פין אים ביז אַ קורצע צייט דעם גרויסען שכר וואָס ער וואָלט געקריגען פאַר די אַלע יאָרען וואָס ער האָט זיך געפּלאַגט און געמיטשעט אויפציהאַלטען און שפּייזען די קינדער, און דאָס אַלעס איז אויסער דעם עצם שכר פאַרן אַכטונג געבן אויף די קינדער וואָס זיי עסען און טרינקען, וואָס די עלטערן באַקומען באַלוינונג דערפאַר פינקט אַזויפיל ווי די קינדער, (ע"כ דברי חפץ חיים זצ"ל בס' דבר בעתו שער האַחוה סוף פ"א).

ה) אַ שוידער נעמט אַדאַרך אַלע ביינער, און אַ ציטער דעם גאַנצען קערפּער אַריינדרינגענדיג אין די קורצע טיפּזיניגע אינהאַלטסרריכע געטליכע רייד פין חפץ חיים וואָס וואַרפט אַ העלן ליכט שיינ אינעם פאַרנעפּלטן וועג פין קינדער ערציוונג אויפן פעלד פין כשרות.

אָ נייע וועלט מיט פּרישע רעיונות (געדאַנקען) בליצען אַריין אין מוח, און שוועבן אַרום אין קאָפּ געוואר ווערנדיג אַז דאָס גאַנצע פּלאַג, האָרעוואַניע, פאַרשוואַרצט ווערן, זאָרגנדיג זיך פאַרן וואוילזיין פין קינד, צוזאַמענ-געפּלאַכטען מיט אַ לאַנגען קייט פין יסורים, עגמת נפש, צער, שלאָפּלאָזע נעכט, כח, מיט געזונט וואָס עס קאָסט ביז מען זעהט מיט השי"ת'ס הילף די קינדער

אויפגעצויגען ערליך, געזונט, ת"ח, יראי השם, דאָס שכר פֿין דעם אַלעם איז אָפּהענגיק אויב די עלטערן געבן אַכטונג אַזוי ווי מען דאַרף וואָס די קינדער נעמען אין מויל אַרײַן. (א.ד.ג.).

(ו) הערנדיג אַזאַ זאַך ווער קען נאָך אַייננעמען אַ ביסען אין מויל, אָדער צומאַכען אַ אויג ווילאַנג ער איז נישט פּוהלשטענדיג פּאַרזיכערט אַז אַלעס וואָס ער, מיט די קינדער, עסען, איז נישט בלוז הינדערט פּערצענט כּשר, נאָר טרױזענט!!

ווייל דער שכר פֿין קינדער ערציעהן ווי מען דאַרף, קען מען אונטער-שטרייכען אַלס די גרעסטע העכסטע און מערסטע וואָס אַ מענטש קען ערײַכען דורכן לעבן, ווייל די חז"ל האָבען אונז געלערנט, לפּום צערא אגרא! און די שווערסטע צייטען פֿינעם מענטשן'ס לעבן זענען די יאַרען פֿין קינדער אויפּהאַדעווען, מען ווערט פּאַרשוואַרצט פּאַרן שטיקל ברויט, מען פּלאַגט זיך די קינדער זאָלען זײַן געזונט און שטאַרק, מען האָרעוועט פֿין זײַ צי מאַכען תּלמידי חכמים, יראי השם, מען ווערט גרוי און אַלט זוכענדיג פּאַסענדע שידוכים און חתונה מאַכנדיג די קינדער. אַט דאָס אַלעס פּאַרשלינגט דעם שענסטן טײל פֿין מענטשען'ס לעבען'ס יאַרען.

זעלבסטפּאַרשטענדליך אַז דער באַלוינונג פֿין דעם איז אונשאַצבאַר, און אומגעהויער גרויס.

און יעצט אַז מען גייט גלייכגילטיג פֿיטערן די קינדער נאָך פֿין קליינווייז אַן מיט סימילא"ק און עהנליכעס, כאַטש עס האַנדעלט זיך נישט פֿין פּיקוח נפש (עי' ספּרי מנחת יהודה, באורך), און אויך נאָכדעם קריפט מען צוזאַם פֿין געשעפט געבאַטעלטע עסען'ס, מיט געקענטע, וואָס עס לאַזט זיך, נעמט מען דאָך מיט די אײַגענע הענט דעם עולם הבא, און מען דערטרונקט דאָס אין קוואַל פֿין באַקוועמליכקייט [פון געבן מוטער'ס מילך, און צוגרייטען עסען'ס אין שטיב] און צוליב די נישטיגע ביסעל טירחא, בלייבט מען אויסגעשפּילט פֿין ביידע וועלטן. עס רייסט דאָך ביים האַרץ!

(ח) נוא! אַזאַ צײַט קען נאָך דורכשווימען אַ געדאַנק אין מוח דאָס כאַטש מען האָט נישט דעם שכר פּאַר אויפּציעהן קינדער, האָט מען כאַטש אײַגענע קאַפיטאַל פֿין תּורה מיט מצות וואָס מען האָט זיך ערוואַרבען, וועלען מיר ציטירען די רייד פֿין חפּץ חיים זצ"ל ווי ער שרייבט קלאַר און דײַטלעך אַז די עלטערן אין גן עדן לײדען דורכדעם וואָס די קינדער זענען אין גיהנם.

(ט) דער חפּץ חיים זצ"ל שרייבט אַזוי:

זאַלטט וויסען און געדענקען דאָס אויב אַ קינד קערט אָפּ פֿין די וועגן פון באַשעפּער, און קומט צום סוף צום משפּט פּאַרן באַשעפּער, אפילו אויב דער

פאָטער האָט שוין זוכה געווען צו זיצען דורך זיינע גיטע מעשים אין גן עדן, וועט ער אויך האָבען דערפין גרויס צער, ווייל מען וועט אים נעמען פין גן עדן און פירען צום גיהנם כדי ער זאל זעהן די יסורים פונעם קינד, (כמו שאמרו חז"ל והביאו הגר"א במשלי כ"ט, עה"כ יסר בנך וגו', ע"ש).

י) און ווער קען דען אָפּשאַצען אַזאַ צייט די צער און דאגה וואָס דער מענטש האָט דערפין, ווי מען זעהט בחוש אַז אפילו ווען דאָס קינד האָט אַ ווייטאַג אויף אַ אבר און קרעכצט און זיפצט איז דער נאַטור פין פאָטער זיך מצטער צו זיין דערויף, כ"ש ווען דער פאָטער וועט דאַרפֿען צוקיקען ווי מען שטראַפט דאָס קינד מיט שווערע ביטערע שטראַף, ווי צ.ב.ש. ער צורייסט זיך דאָס מויל אויף שטיקלעך צוליב'ן עסען מאכלות אסורות, דער אַנדערער רייסט זיך דעם צינג, דער דריטער צוברעכט זיך די הענט וואָס ער האָט דערמיט צוגעהאַלפֿן זינדיגען. ווי עס איז באַוואוסט אַז יעדער משחית (פאַרדאַרבער) ווערט באַשאַפען פין די עבירה וואָס מען האָט געטוהן, צו פאַרדאַרבען דעם אבר וואָס האָט געזינדיגט, צ.ב.ש. אויב ער איז באַגאַנגען אַן עבירה מיט די הענט איז באַשאַפען געוואָרען אַ משחית צו פאַרדאַרבען די הענט, און אַזוי מיט אַלע איברים, און צום סוף וואַרפט מען אים אין פּיער אַרין, און ער שרייט, וויינט, און יאָמערט, אוי געוואַלד!!

יעצט שטעלט אייך פאַר ווי פאַרכיטערט וועט זיין דער פאָטער דאַמאָלטס, און וועט וויינען פין טיפען האַרץ, און קיינער איז נישטאָ ווער עס זאל אים העלפֿן, דעריבער זאל יעדער לעבעדיגער נעמען צום האַרץ דאָס אַלעס ווילאַנג ער לעבט נאָך אָפּצוהאַלטען דעם זוהן ער זאל נישט צוקימען צו דעם, און דאַמאָלטס וועט זיין וואויל זיין חלק און גיט, (קר' דבר בעתו, שער האחזה, פ"ב).

מה.

א) ווער זאָגט אַז מען איז מחויב יענעם אויך אויסצוהיטען פין מכשולות??

ענטפערט דער חפץ חיים, אַ מענטש דאַרף וויסען אַז עס איז דאָ אַ גרויסע חילוק צווישען דעם וואָס דינט דעם באַשעפער און האַלט זיינע מצות ווייל ער מיינט ריכטיג אים צו דינען, און צווישען דעם וואָס טיט אַלעס כדי צו באַקומען בלויז שכר (עגאָיסטי"ש), און לעתיד לבא וועט אויפגעדעקט ווערן ווער זענען געווען די אמת'דיגע עובדי השם, און ווער נישט.

וואָס איז דער פּריוו שטיין צו וויסען אויב מען דינט אמת'דיג דעם באַשעפער אָדער נישט? זייער פשוט, דער וואָס מיינט אמת'דיג צו טוהן נחת רוח פאַרן רבש"ע וואָס האָט אים באַשאַפען, און געט אים שטענדיג גיטס,

גליסט שטענדיג אָז יעדער זאָל דינען דעם באַשעפער, און טוהן זיין ווילען, כדי דער כבוד פֿין באַשעפער זאָל זיין געגרויסט, און געהרט ביי אַלע מענטשען, און אויב ער זעהט אָז מענטשען גייען נישט אין באַשעפער'ס וועגן, אָהרט עס אים ביז גאָר.

[ווי דאָס באַקאַנטע פּאָלק'ס ווערטל אויב יעדן וואָלט זיך אָזוי געגליסט און געחשק'ט צו דינען דעם באַשעפער, פֿינקט ווי עס גליסט אים אָז יעדער זאָל פּאַרן צו זיין רבין, וואָלט מען סאָך שענער אויסגעזען].

ב) אַנדערש איז אָבער דער וואָס מיינט שטענדיק זיך (עגאָאיס"ט) אפילו מיטן טוהן דעם באַשעפער'ס ווילען, דער קיקט זיך אינגאַנצען נישט אים, אויב אַנדערע דינען אויך דעם באַשעפער. עס קימערט אים אויך נישט ווען ער זעהט מענטשען וואָס דינען נישט.

דאָס זעלבע איז אויך מיט מאכלות אסורות, דער וואָס זאָגט, וואָס גייט מיך אָהן אַ צווייטען [אויסער דעם וואָס ער איז עוקר די מ"ע פֿין הוכח תוכיח] איז דאָס אַ צייכען אָז זיין גאַנצע דינסט איז נאָר פּאַר זיך, איד, מיך, זיך.

ג) אויסער דעם אַלעם איז דאָ אַ ענין פֿין ערבות וואָס דאָס מיינט אָז יעדער איד האָט היים באַרג סיני צוואַם מיטן מקבל זיין דעם עול תורה ומצוות מקבל געווען גלייכצייטיג צו טוהן מעשים אָז אַנדערע זאָלען אויך אָפּהיטען די מצות התורה ווי מען דאַרף.

ד) דעריבער אפילו דער מושלם, וואָס היט זיך און אַנטלויפט פֿין איסורים מיטן גאַנצן כח, אפילו פֿין אַ ספק ספיקא פֿין איסור, קען געמאָלט זיין אָז לעתיד וועט מען אים אויפפאָדערן, אויף חזיר, נבילות, טריפות א.ד.ג. און אויף זיין פּראָגע ווי קומט צו אים די אַלע זאַכען אינדערצייט וואָס ער ווייסט אויף זיכער אָז אפילו אַ חשש פֿין דעם גרינגסטען איסור האָט קיינמאָל נישט איבערגעטרעטן די שוועל פֿין זיין מויל??

ה) וועט מען אים ענטפערן! האָסטו דען נישט געוויסט אָז יעדער איז פֿינקט ווי פּאַר זיך, מחויב אויך צו זאָרגען פּאַר אַ צווייטען.

דערמאָן זיך נאָר צוריק! וויפיל מענטשען האָבען געגעסען זאַכען וואָס מען טאָר נישט. און די האָסט געוויסט מען טאָר נישט, פּאַרוואָס האָסטו געשוויגען?

און מען זאָל זיך נישט איינרעדן אָז סוף כל סוף איז נישט אָזוי געפערליך ווייל אַנדערע נעמען דאָך אויך אַ חלק אין דעם גרויסען אחריות, ווייל ווען איינער איז צ.ב.ש. אַ ערב פּאַר הינדערט טויזענט דאָלאַרן, אפילו ער האָט אַנדערע צען שותפֿין דערצו קומט נאָך אַלס אויס אַסאָך פּאַר יעדן (ע"כ מקו' דבר בעתו מדור שער בית ישראל). דעריבער זאָל זיך יעדער פּאַרנעמען מיט זיין

חלב ישראל כהלכתה

עה

גאנצען יכולת אָפּצוּונדערן זיך מיט די גאַנצע שטיב, און אויך אַלע קרובים, מיט גיטע פריינט, פּיין אַלעס סאַרטן פרעמדע צוגערישטע עסענוואַרג, ווי סימילאַק, דזשאַרס (קליינע פּלעשלעך), סאַלאַמ"י, מיט עהנליכס, געקענטע, פרעזערווירטע עסענס. און דורכנישטערן יעדעס עסענוואַרג וואָס קימט אַריין אין שטיב.

אין דעם זכות פּיין מצות זהירות ממאכלות אסורות ווי עס דאַרף צו זיין וועלן מיר אַלע באַשירעמט ווערן פּיין אַלע בייזען און געהאַלפּען ווערן בקרוב, מיט אַ גאולה שלימה, און זיך קענען פּרייען לעתיד צוזאַמען מיט די קינדער און קינדס קינדער, מיט אַלע איברים, אַהנע שום צער, נאָר בלויז תּענוגים.

לא שוחט ולא סוחר – ואעפ"כ מאכיל נבילות וטריפות

אין ספר דעת תורה (סי' א' אות י"ב) ברענגט ער צו אין נאָמען פון ספר שערי תשובה לרבינו יונה, אַז אויב דער רב המכשיר געט נישט אַכטונג אויפן שוחט אַזוי ווי מען דאַרף ווערט ער פאַרעכענט פאַר אַ מאכיל טריפות לישראל ח"ו עיי"ש, (ועיי"ע שו"ת חת"ס יו"ד סי' י"ג ובספרי שו"ת זבחו זבחי צדק באורך גדול).

צער גלגול – למאכיל טריפות

אין ספר הגלגולים פּיין האר"י ז"ל (דפוס פּראַנקפורט דף ל"ט ע"א ד"ה והמדבר) שטייט אַז דער וואָס געט עסען טריפות פאַר יודען ווערט מגולגל אין בלעטער פּיין ביימער, און ווען דער ווינט בלאַזט און קלאַפט דערויף איז דאָס אַגרויסער צער, און דער סוף פּיין דעם עונש איז אַז דאָס בלעטעל פאַלט אַראָפּ אויף דער ערד, און דאָס איז אַזאַ צער ווי דער טויט, דאָס קען זיך איבערחזרן 100 מאָל און מער לויט וויפּיל יאָר ער האָט מאכיל טריפות געווען. (ועיי"ן בנפש ישעי' ע' רי"ג, ובספרי שו"ת זבחו זבחי צדק).

מו.

סיפורים אחדים בענין חלב עכו"ם ומאכלות אסורות

מעשה שאירע אצל רבינו בעל דברי חיים זצ"ל אודות חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו.

א) בעיר צאנו, ברחוב היהודים, הי' שם בית גדול שהי' שייך להאדון הבארון, והיו בו כמה חנויות ודירות, ודרו שם רק יהודים לבד. ואני רפאל הכותב הייתי ג"כ דר בבית הזה, והי' בבית הזה חצר גדולה ורפת גדולה שעמדו שם בהמות של האדון בעה"ב, והי' יהודי אחד שהי' רגיל לבוא שמה בכל יום באשמורת הבוקר עם הכלים שלו, וחלבו לו לתוך כליו ולקח החלב לביתו.

ובימי רבינו ז"ל שהי' מנהגו להיות ניעור כל הלילה ולעסוק בתורה, וגם האברכים היו רגילים להיות ניעורים כלילות מביהמ"ד ועסקו בתורה. וגם אני הייתי בתוכם, וכשהייתי רגיל לילך לביתי מביהמ"ד כבר הי' היהודי חולב שם בחצר, והייתי רגיל לשנות חלב תיכף מהחליבה אצל היהודי. פעם אחת יצאתי מפתח ביתי להחצר אל החליבה לשנות חלב, ומצאתי שהערלית חולבת בעצמה והיהודי לא הי' שם, ועדיין היו כל שערי הבית נעולים. סיפרתי זאת ביום לפני הבית דין צדק, ואמרו לי שלא יפה עשיתי, שהייתי צריך לקרוא עוד איש אחד שנהי' שני עדים בדבר שיוכלו לקנוס את האיש, על כן אמרו. שנכון שלא לדבר מזה היום כלל, כי בוודאי יארע כזאת עוד פעם, ואז אקרא אלי עוד איש אחד ויוכלו הבד"צ לעשות מה בדבר, וכך הי'. איזה ימים אחר זה אירע שנית שראיתי שאין ישראל עומד אצל החליבה, וקראתי עוד אחד שיראה זאת. וביום הלכנו אל הבד"צ וסיפרנו זאת לפניהם, שראינו שחלבו החלב עבור היהודי ולא עמד שום ישראל בעת החליבה. וילכו הבד"צ אל רבינו ויספרו לו המעשה, ויקראו אותי וגם את העד השני אל רבינו שנספר לפני רבינו גופא דעובדא. וסיפרנו שנית שמה, ומתוך הדברים נעשה ג"כ רעש על שאר הסוחרים החולבים שהרבה מהם אין עומדים אצל החליבה, ושלח רבינו לקרוא גם אותם, וקנסו את כולם. ואמר רבינו ז"ל בזה"ל: שלשה דברים קבלנו מחותני הרב הגאון מלייפניק ז"ל איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה, ואחד מהם הוא שחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, אין הטעם שמא יערבו בו חלב טמא, כי זה הטעם גילו החכמים רק לפני העולם, רק יש טעם כמוס בדבר שחלב שחלבו עכו"ם

אסור. והי' בצאנו חסיד אחד, ר' משה שמואל ז"ל, והיתה דרכו שלא לאכול בדרך רק מאכלי חלב ולא בשר, וכששמע זאת מרבינו ז"ל לא רצה עוד לאכול בדרך מאכלי חלב. כתבתי זאת למען המצוה לספר הדבר (ספר דרכי חיים (כל הכתוב לחיים) אות נ').

על העובדא דלקמן אמר הה"ק ר' בונם מפשיסחא זי"ע, כשאני מזכיר א"ע בזה העובדה, מרכיש לי הרחבת הדעת. וגופא דעובדא הכי הוה.

ג) בעיר אחת הי' יריד גדול שנקבצו אליו כל סוחרי הארץ מקטן ועד גדול שבאו למכור סחורתם, מארבע פינות העולם, וקיבוץ גדול של המוני עם שבאו לקנות חפצים בזול מציאות גדולות וכו', ובבית משתה אחת, ישבו ע"י שולחן, חברה של מוכרים, ומשתעשעים בענייני מסחר, כל אחד מראה בקיאותיו במסחר וכו' ומטכסים ביחד עצה, האיך לאסוף ממון הרבה, ויגש אליהם המשרת ושאלם, מה אוכל להביא, ששה כוסות קאווע לבנה ענו ביחד, אלי תביא רק קאווע שחורה בלי חלב, פתח אחד את פיו ואמר להמשרת. והחברים הציצו והביטו עליו בשחוק קל של ביטול על שפתיהם, וישבו בשתיקה כך עד שהביא את הכוסות ושתו. ובאמצע השתי' התחילו לשחוק מן אותו שקיבל בלי חלב, ושאל אותו אחד מבני החבורה, למה לא רצית לשתות בחלב, ענה לו כי אפשר יש לחוש על החלב אם הוא מהודר בתכלית הכשרות, ענה לו בקיצור, וכאן פרצו כלם בשחוק על פיהם: מה? אתה חושש לחלב טריפה, האם חסר דעה הנך. בוא עמי ואראה לך האיך כמה עשרות פרות הם בחוץ שמהם חולכים החלב, וטיפש הלז מפחד מחלב טמא. וחסיד הלז ישב דומם ושחק ולא ענה להם, רק להם הי' כבר מה לדבר ובמה לבלות הזמן, כל דיבור הי' רק מחלב, פרה, חלב, פרה וכו'. וכששמע המשרת שמדברין מ"חלב" נכנס בפנים צוהלות ושאל אותם לפי תומו, האיך ערבה לכם היום הקאווע. מה יום מיומים שאתה שואל ע"ז, השתוממו המסובין. ענה להם המשרת שהיום הי' החלב מעורב עם חלב גמל שזה נותן לו טעם עריבה ומתוקה. כששמעו המסובין דברים האלו יוצאין מפיו לפי תומו, נתלבנו פניהם כהחלב ששתו ולא יכלו לפתוח פיהם מחמת גודל העגמת נפש שגרם להם, ותיכף פייסו להחסיד הנ"ל ואמרו לו, אשרי לחסיד שהוא משומר מן השמים ועליו אמר הכתוב לא יאונה לצדיק כל און (מס' נר ישראל).

* * *

מעשה נורא שסיפר הרה"ק ר' חיים מקאסוב זצ"ל מאחד שהי' צריך להתגלגל שוב בעוה"ז עבור שינק מנכרית שנתיים הראשונות מחייו

(ד) מובא בספר ספורי חסידים, שהרב הקדוש ר' חיים מקאסוב זצ"ל סיפר מעשה נורא: פעם אחת באה אשה אחת לפני הבעש"ט זי"ע ובכתה לפניו היות שהיא ל"ע חשוכת בנים, שיברך אותה שתלד בן זכר. והבטיח לה הבעש"ט זי"ע שכזו השנה תפקד בבן זכר. וכן הי' לתשעה חדשים ילדה בן זכר, ילד נחמד למראה וטוב תואר שאין דוגמתו. לסוף שנתיים נסעה אתו אל הבעש"ט זי"ע שיברך אותו, וכשבאה להבעש"ט לקח את הילד בידיו וחייבוקו ונשקו ואח"כ נסעה לכיתה וכשבאתה לבית נפטר הילד ל"ע. האשה צעקה מרה ובכתה מאין הפוגות על פטירת הילד, ונסעה להבעש"ט וזעקה על פטירת הילד. ויען לה הבעש"ט: אל תצטערי על פטירת הילד, והמעשה כך הי': מעשה במלך שלא היו לו בנים, ויתיעץ עם יועציו בענין זה. ויאמרו לו רק היהודים יכולים לעזור לך בזה לפעול עבורך ישועה. ויתן צו ליהודים שיתפללו לה' שיהי' לו בן, ואם לא יולד לו בן בשנה זו, כל יראו וכל ימצאו במדינתו ויגרשו אותם מארצו אנשים נשים וטף, ויתאספו כל היהודים בחרדה גדולה בבית הכנסת ויבכו ויצעקו במר נפש. והנה נשמה גדולה בשמים ששמעה צעקת בני ישראל, השטתחה לפני הקב"ה שהיא רוצה להיות בן להמלך למען הציל את היהודים מן הגזירה. בקשת הנשמה נתקבלה ובאותה שנה נפקדה המלכה בבן זכר נפלא. בהגמל הילד התחילו לחנכו בלימודים, כי הי' מוחו נפלא וחריף. ויגדל הילד בלימוד ובכל מיני חכמות. ויקרא המלך כומר אחד מהכומרים ויורהו לקחת את הילד ולחנכו בלימודים. ויען הכומר שהוא מסכים להוראת המלך כמוכן, אבל תנאי התנה: מכיון שבכל יום הוא עולה לשמים, הנה אז לא יכנס הילד אליו. ויסכים המלך על דבריו, ויקח הכומר את הילד וילמדהו כל מיני חכמות. פעם אחת נכנס אליו הילד בעת שהי' הכומר מתבודד, וירא והנה הוא לבוש טלית ותפילין ומתפלל. וישאל הילד: מה זאת? ויען הכומר ויאמר: מכיון שגילית סודי אגלה לך את האמת. דע לך כי יהודי אני ורוב שנותי עברו עלי כן. לומד אני גמרא ומתפלל, והלימוד הוא מתוק מדבש. רק אבקשך על נפשי שלא תגלה חלילה דבר זה לשום ילוד אשה, כי באם ח"ו יודע למלך בטח ידונו אותי למיתה. ויבטיח הכומר לבן המלך שילמוד אתו בכל יום גמרא וספרי קודש של היהודים. ושמח מאוד לב הילד ללימודים אלה ואמר להכומר שהוא רוצה להתגייר, ויבקש ממנו עצה איך להביא הדבר לפועל. ויאמר לו הכומר שיבקש מאביו, היות שהוא רוצה ללמוד דרכי המדינה, לכן יתן לו רשות לנסוע לכל מקומות המדינה להתוודע עם השרים והמושלים, ואביו המלך נתן לו רשות על זה. ויברח בן המלך

למדינה אחרת ובא אל היהודים. ושם הלך אל הרב ונתגייר ונעשה אחד מהצדיקים. כאשר פטר בן המלך ובא לפני הכית דין של מעלה, לא מצאו בו שום נדנוד חטא, כי היתה נשמתו קדושה, ודנו אותו לגן עדן. ויבא מקטרג אחד ויאמר שיש לו ללמד חובה אחת עליו במה שינק מנכרית שנחים הראשונות מחייו. ואף שהי' זה מאונס, אבל גם זה דורש תיקון. ויצא פסק הדין שצריך להתגלגל שוב בעולם הזה ולהולד אצל בת ישראל ולינק ממנה שתי שנים ובזה יתקן הפגם הנ"ל. וסיים הבעש"ט להאשה: ועכשיו מה איכפת לך שילדת נשמה גדולה וקדושה זו, את צריכה לשמוח שנפל בחלקך דבר גדול כזה (נפש ישעי' ע' ע"ד).

* * *

מעשה נורא מהרב הקדוש הרבי ר' זושא מאניפאליע
(מובא בס' בוצינא קדישא אות מ"ו)

(ה) דבר זה שמעתי בילדותי מפי החסידים אנשי השם שבעיר קוטנא, כי הוי עובדא שפעם אחת נדד הרב ר' זושא במדינת אשכנז, ובא לאיזו עיר. ואנשי העיר ההיא בראותו מעשיו ודרכיו, זלזלו בו הרבה ולא פנו לדבריו כלל. והוא הלך בכוקר לבית הכנסת להתפלל, וגם שם בבית הכנסת עשו ממנו קצת אנשים חוכא ואיטלולא וגם החינוקות התחילו לשחק בו, כדרך תינוקות שמשחקין מאיש זר ומשוגע הבא אל בית המדרש ובית הכנסת. אז פנה אל הילדים ואמר להם: אהוביי הילדים, התאספו נא והתקבצו ובואו כולכם אלי בקבוצה אחת. ויתאספו יחד כל הילדים שבבית הכנסת ויבואו אליו ויעמדו מסביב לו, והוא עמד ביניהם. וישם פניו אליהם ויאמר להם: אהוביי הילדים, הסתכלו נא היטב. והילדים חשבו כי יעשה להם איזה שחוק או איזה מעשה להטים, אבל הוא לא עשה כלום רק הביט בפנים כל ילד וילד והסתכל בו היטב, ואח"כ שלחם מעל פניו ואמר: לכו לביתכם. והנה בכוא הילדים לבית לעת האוכל והגישו לפניכם לאכול, לא רצו לאכול; זה אומר: איך אפשר לאכול והחלב הוא חלב עכו"ם. וזה אומר: איך אפשר לאכול והחמאה היא של גויים, וזה אומר: איך אפשר לאכול והבשר לא נמלח כהוגן. הכלל, רוב הילדים או כולם מאנו לאכול כל אחד בבית אביו, באמרם שהמאכלים הם טרפה והכלים הם גם כן טריפה. ואשה אחת סיפרה לשכנתה: הראית מה עשה לי בני, שבשום אופן אינו רוצה לאכול באמרו שהמאכל אסור. וחברתה גם היא השיבה כנגדה: הנה גם בני צועק שצריכים לשבור את

כל כלי הבית, ולא ידעו מה לעשות, עד שנעשה מזה רעש בכל העיר, ואמרו אין זה כ"א שהאיש הזר שהסתכל בהם בבית הכנסת פעל עליהם כל זאת, ובוודאי הוא איש קדוש ונורא וצריכים לפייסו ולבקש ממנו שיורנו לתקן כל אשר שחתנו. וכן עשו ובאו לפניו אנשי העיר בקידה והשתחוו, ובקשו אותו שימחול להם על עלבוננו ויורה להם דרך תשובה. והוא נעתר לדבריהם והעמידם על דרך התורה והיראה ופרד מהם בכבוד גדול.

* * *

מעשה נורא שהי' אצל הגה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע, שאחד לקח סם רפואה בפסח שהי' בה חשש חמץ ודגו אותו בעולם האמת על זה

(ו) מובא בספר דברי אמונה, בשם הרה"ח ר' יואל אשכנזי (שליט"א) זלה"ה, הנה איש אחד מיאס בא אל כבוד הגה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע, ואמר למשמשי שצריך ליכנס פנימה בדבר נחוץ מאוד. כשנכנס לקודש פנימה, אמר לו הרה"ק זי"ע: פתח פיך ותעיד. פתח פיו ואמר: אני מעיד שחברי ירא ליקח הרפואה מחמת שהי' בה חשש חמץ, אלא מכיון שהי' פיקוח נפש הכרחתי ליקח הרפואה. אמר לו הרב ז"ל: תוכל לילך לשלום.

כשיצא מהרב ז"ל, שאלו אותו מה שהי' המעשה, וסיפר שאברך חברו וידידו הי' חולה, והוצרך ליקח סם רפואה, אלא כיון שהי' בו חשש חמץ, לא רצה לקחתו, ואני הכרחתי ליקח אותו. וכשמת ועלתה נשמתו לפני בי"ד של מעלה רצו לדון אותו על מה שלקח הרפואה שהי' בה חשש חמץ, השבי שהוא לא רצה ליקח רק חבירו הכריחו. אמרו שם שחבירו יבוא לעולם האמת להעיד שלקחת הסם שלא ברצונך רק מחמת הכרחתו, ובא בלילה בחלומי אליו וביקש ממנו היות ואנשים אחים אנחנו, לכך במטותא מינך שתבוא להעיד עלי. ובבוקר וירא והנה חלום, והסיחו מדעתו באמרו חלומות שוא ידברון. ובלילה השני והנה עוד הפעם בא כדאחמול, וכך הי' כמה לילות. והלך אל ר' משה טויבש ז"ל בעל קרני ראם, וסיפר שכבר כמה לילות הוא בא וחוזר ובא וטענתו בפיו שאבוא להעיד בעולם העליון, ע"כ תנה לי עצה נכונה. והשיב לו, שכאם יבוא עוד הפעם תאמר לו שע"פ דין תורה התובע הולך אחר הנתבע, לכן יבוא הוא אל בעל קרני ראם, ובכאן יעיד עליו. וכך הוה. כשבא אליו אמר לו כמו שצוהו, בא לו הנפטר עוד הפעם בחזרה ואמר היות שאדמו"ר מבעלזא זי"ע הוא חד מבי דינא של מעלה, לכן תוכל לילך אצלו ושם תעיד. ולכן בא לכאן אל הרב מבעלזא זי"ע ועכ"י.

מז.

בשׁוֹת באר משה ח"ד סימן נא ז"ל:

נשאלתי מהו זה שנמצא גבינה כשר בהשגחה משעת עשיי ולא משעת חליבה, והלא החלב הוא חלב שחלבו עכו"ם ואיך יתכשר אח"כ בעת העשיי.

השבתי אם מתחלה נחלבה לצורך גבינה והגוי עשה מהחלב גבינה תחת השגחת ישראל אז יש מקום לדון, אבל אם ישראל קנה החלב מהגוי והוא עשה ממנו גבינה אז אין לו שום יסוד להתיר.

(א) הנה דבר זה מתחת ידו הגדולה דרכינו הרמ"א יצא (סי' קט"ו ס"ב) שכ': ואם ראה עשיית הגבינות ולא ראה החליבה יש להתיר כדיעבד וכו' כי דבר טמא אינו עומד ובודאי לא עירב בו העכו"ם מאחר שדעתו לעשות גבינה ומ"מ אסור לאכול החלב כך. אולם הט"ז (שם סק"א) חולק ואוסר אפילו כדיעבד. ועיין גם בש"ך כמה שמחמיר יותר מהרמ"א. אולם הברכ"י בשו"ב (אות ג') הביא הרבה גדולי האחרונים שמסכימים להרמ"א ומתירין עוד יותר ממנו עיי"ש, אבל זה לא מהני אלא כשהגוי עושה הגבינה בהשגחת ישראל והחלב עדיין של הגוי הוא, אבל אם הישראל קנה החלב שחלבו עכו"ם מהעכו"ם ושוכ עושה הגבינה ברשותו הגבינה אסורה דמאחר שבא החלב ברשותו של ישראל באיסור שוב א"א לעשות ממנו גבינה וזה מפורש בדבר הרמ"א בעצמו (סי' קט"ו ס"א) שכ' ז"ל: חלב של עובד כוכבים שנאסרה אינו מועיל אם יעשו אח"כ גבינות או חמאה ממנו אלא נשאר באיסורה וכל מה שנעשה ממנה אסור. וכוונתו חלב של עובד כוכבים שנאסרה פי' שבא ברשות ישראל וחל שם איסור חלב שחלבו עכו"ם עליו נשאר באיסורה לעולם ומה שמתיר כדיעבד (בס"ב) היינו כשלא חל שם איסור עליה כי לא בא ברשותו של ישראל עד שנעשה גבינה בהשגחת ישראל. וחילוק זה יוצא מדברי הפר"ח שכ' (שם אות ...) שהנכרי בעל העדר עושה הגבינות לעצמו לצורכו למכור לישראל והיהודים משימים הקיבה בתוך החלב להעמידו ע"ש. אבל גם ככה"ג מעצמו מוכן שאינו כשרה לעשות ממנו גבינה רק אם אנו יודעים שהגוי חלבו לצורך עשיית גבינה. ועיין נובי"ת או"ח (סי' לז), ובתשו' קמוח"ז מרן החתם סופר (יו"ד סי' קז).

(ב) ומצאתי בתו' ישכיל עבדי (ח"ו סי' ט' שתח"י בתור שאלה על זמן קצור) שכ' כן וכ' שהאריך בזה בספריו (ח"ג חיו"ד סי' ו' וח"ד יו"ד סי' א'), ורק הוא ז"ל דן על אבק חלב הנעשה מחלב עכו"ם עם השגחת ישראל, בידי נכרי לצורך

ישראל, באופן דלא באו לידי ישראל באיסור בעינייהו, רק אחר שנעשה אבק, ושפיר מותרת לישראל בדיעבד, ולבי לא כן אדמה ונראה לי דאסור האבק בכה"ג. דהאבק אינו אלא חלב בעצמו רק שנתייבש הלחלוחית ע"י שריפת האש וע"כ לא התירו והקילו בחלב שחלבו עכו"ם ונעשה ממנו גבינה או חמאה כי אין החלב עכו"ם לפנינו, אבל כאבק חלב הוי כאילו בא החלב בעצמו בידו של ישראל ונשאר באיסורו. והא ראייה דהלא אחר שנותנים האבק במים נעשה חלב ונראה כחוזר לבריאתו, ודי לנו מה שהקל הרמ"א ולא להוסיף עלה, ותל"מ.

וע"ז בעה"ח חדש תשרי תשכ"ו לפ"ק, ברוקלין יצ"ו

משה שטערן

סימן נב

המשך לסימן הקודם

ג) כמו כן כותח או שמנת חלב (היינו קרי"ם סמעטענע בלשון המדינה) אין לקנות מעכו"ם עיין בט"ז (סי' קי"ב סק"ט) על דברי השו"ע (שם סי"ד) ובדברי הנ"כ עליו ובדרכ"ת שם, ועיין בדברי הש"ס (ע"ז ל"ה ב') דגבינה אסורה משום איכא דקאי (נסיוכי דקיימי בגבינה) ביני אטפי (בתוך הגומות שבגבינה וחיישינן שמא החלב טמא שלא עמד נשאר עם הנסיוכי בגומות. ועיין ביאור רחב ויפה בהבנת דברי חז"ל אלו בס' היקר כוונת הלב (קונטרס א') לכבוד יד"נ הרהגה"צ אב"ד קרסנא שליט"א (זצ"ל) ותמצא (שם) הכל מפורש כשמלה בבקיאות ובחריפות עצום, ע"כ קצרתי כי משם תדרשנו לטובה. וא"כ ק"ו הוא בשמנת החלב (היינו קרים בלשון המדינה) שיש לחוש שנשאר מהחלב טמא בתוך הקרי"ם שאינו דבר גוש אלא דבר עב ואינו דומה כלל לחמאה שהוא דבר גוש וכעיסה קשה שאין מקום לחלב טמא להמצא בה. עיין ברמב"ם (הל' מאכ"א פ"ג הלט"ו) ויר"ד (סי' ...). ע"כ בודאי אינו נכון לקנות קרי"ם מעכו"ם אפילו אם נעשה מחלב עכו"ם שברשות עכו"ם בהשגחת ישראל.

ד) והמעייין בנוה"כ (הנ"ל) מעצמו יבין שהסמעטענע שלנו, היינו הקרי"ם בלשון המדינה, שנמצא בו הרבה לחלוחיות הצף למעלה ממש כחלב בעלמא, ועושים כן בכוונה בשביל הרווחת ממון, היינו שישאר הרבה חלב בהסמעטענע ויהי' נשקל במחיר הסמעטענע, [ואין שום חידוש בדבר שכן דרך מדינת ארה"ב ארץ החפזון להרויח בקל ובנקל] אסור מחלב שחלבו עכו"ם ובכה"ג גם הנה"כ אוסר, וכן המהרש"ל שהביא הט"ז (סק"ט הנ"ל) ועיין בחכמ"א (כלל ס"ז ס"ג).

אולם לחי' הבי' שבהנה"כ על קושי' הט"ז על המהרש"ל דרק על חלב גזרו חז"ל שלא לקנות לא כן על כותח שמעולם לא גזרו וכן הוא בב"ח, ולתירוץ זה הסכים הפר"ח עיי"ש הקונה הקרי"ם שנעשה בהשגחת ישראל מעכו"ם, אבל גם בכה"ג דוקא קרים עב עכ"פ יש לו על מה לסמוך, אבל קרים סמעטענע שבמדינתנו שאיננו עב כלל והרבה לחלוחית נמצא בתוכו ולמעלה בודאי אסור לקנות.

ה) וביותר דהלא קמוח"ז מרן החת"ס (בחי"ד סי' ק"ז) האריך שעתה בזמינו חלב שחלבו עכו"ם נאסר במנין וקבלנו על עצמינו דור אחר דור ואסור מטעמא דנדר וכמעט איסור דאורייתא עיי"ש. וביאור דבריו תמצא בס' היקר כוונת הלב (קונטרס ג') ומחלוקת הפוסקים אם חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אי נאסר במנין או לא, עיין בספר הנ"ל (קונטרס ב') ביאור נפלא מראשון שבראשונים עד אחרון שבאחרונים והוכיח במישור חד וחלק שאין לסמוך על פקיחת הגאווערמענט שמבטיחים שאין כהחלב שום תערובות חלב טמא, י"שר כחו וחילו לאורייתא לאמיתה של תורה, ראה והתבשם מדבריו מפז ומפנינים יקרים.

ו) ולכן בצירוף ב' טעמים כשהסמעטענע הוא עב — וגם שחז"ל לא גזרו רק על חלב ולא כן על סמעטענע המיקל יש לו על מה לסמוך, אבל סמעטענע הנמכר סתם במדינתנו שאיננו עב — הרבה רחוק מחמאה — אין לסמוך ולהתיר ואין לו להמקיל על מה לסמוך. וביותר שידוע וכבר נתברר שדרך סוחרי חלב עכו"ם לשים מעט מחלב טמא לתוך חלב טהור כדי לשמרו שלא יתחמץ כ"כ מהר. ושמעתי כן מעד ראיה ונאמן, ע"כ ח"ו לסמוך לקנות סמעטענע מעכו"ם הגם שנעשה בהשגחת ישראל חלב שחלבו עכו"ם שברשות עכו"ם.

ומצאתי בספר תבואות השדה (סוף ח"ד סי' ג') שמתיר לעשות חמאה מסמעטענע של גוי במקום שלוקחים חמאה הנקראת קונסט-בוטטער, שיש בו תערובת חלב (תרבא) ועם כל זה מזהיר שלא לשתות החלב שתחת הסמעטענע ששם יש חשש תערובות חלב טמא, עיי"ש.

משה שטערן

אח"ז רב נדפס (בשנת תשל"ג) מחדש תשרי שדה יהושע ומצאתי (בסי' כ"א) שהאריך בדין הסמעטענע עיי"ש בדבריו שקרובים דברינו לדבריו.

הנ"ל

מח.

בקשר למה שכתבו ועוררו הרבנים הצדיקים הנ"ל שליט"א, ולהבחל"ח זצללה"ה בענין האיסור החמור של חלב שחלבו עכו"ם וגודל המכשולות היוצאים מזה, ובאשר שהחיוב של התעוררות לרבים חובת גברא על קרקפתא של כל ראשי ומנהיגי ישראל באיזו צורה שהוא כמו ראשי ישיבות, מלמדים מדריכים אדמורי"ם ורבנים וכל רועי צאן קדשים, ואם יתרשלו מזה ח"ו אז עון כל הדור תלוי בראשיהם כמפורש יוצא מפי חז"ל ומדרשים אשר כל רואה חומר מניעת מחאה בדברי חז"ל כל גופו תאחזמו רעד וארכבותיו דא לדא נקשן.

ועל שלפי ענ"ד מקור ההתרשלות לעורר הרבים בא, מגודל השכחה עד כמה החמירו חז"ל בעון מניעת מחאה.

ע"כ נתתי אל לבי לצטט מש"ס זה"ק ושאר מדרשי חז"ל עד מקום שידי מגעת גודל החיוב של תוכחה ומחאה לרבים.

חיוב תוכחה ומחאה מש"ס, זה"ק ומדרשים

(א) כל מי שאפשר למחות באנשי ביתו ולא מיחה נתפס על אנשי ביתו, באנשי עירו נחפט על אנשי עירו, בכל העולם כולו נתפס על כל העולם (שכת נד:).

(ב) מתוך שהי"ל לפנחס למחות לחפני ולא מיחה מעה"כ כאילו חטא (שכת ז:).

(ג) מי שיש סיפוק בידו למחות ואינו מוחה הקללה תלוי בו (ירושלמי שכת פ"ה).

(ד) כשכיל ד' דברים נכסי בעלי בתים נמסרין למלכות, (ואחד) על שהי סיפק בידם למחות ולא מיחו (סוכה כט:).

(ה) הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו בי' ש"מ קא ניחא להו (גיטין נו:).

(ו) אבנר נענש (בהריגה) מפני שהי"ל למחות בשאול ולא מיחה (סנהדרין כ:).

(ז) יהושע כהן גדול לבוש כגדים צואים שהיו בניו נושאים נשים שאינן יגונות לכהונה ולא מיחה בהן (סנהדרין צג:).

ח) בצדקי' כתיב ויעש הרע בעיני ד', שהי' בידו למחות ולא מיחה (סנהדרין קג.).

ט) למד אדם ולימד, ושמר ועשה, והי' סיפק בידו למחות ולא מיחה הר"ז בכלל ארור — לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא לימד לאחרים ולא הי' סיפק בידו למחות ומחה הר"ז בכלל ברוך (ויקרא רבה כה).

י) א"ל הקב"ה (למה"ד) הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים, א"ל הי' בידם למחות ולא מחו א"ל גלוי וידוע לפני שאים מיחו בהם לא היו מקבלין מהם, א"ל אם גלוי וידוע לפניך לפנייהם מי גלוי ולפיכך הי"ל למחות ולהתבנות על קדושת שמך ולסכול הכאות מישראל (תנחומא תזריע ט).

יא) קח את כל ראשי העם והוקע אותם, בראשי העם תלה על שלא מיחו בבני אדם (תנחומא בלק יט).

יב) ומי הרג אותם, פנחס, שהי' סיפק בידו למחות ולא מיחה, וכל מי שסיפק בידו למחות ואינו מוחה להחזיר ישראל למוטב כל דמים שנשפכין בישראל נשפכין על ידיו (ילקוט שופטים סח).

יג) הי"ל לסנהדרין גדולה שיקשרו חבלים של ברזל במתניהם ויגביהו כגדיהם למעלה מארכובותיהם ויחזרו ככל עיירות ישראל, יום אחד ללכיש, יום אחד לעגלון, יום אחד לחברון, יום אחד לירושלים, וילמדו אותם דרך ארץ (שם).

יד) לא חרבה ירושלים אלא כשביל שלא הוכיחו זה את זה (שבת קיט:).

טו) האי צורבא מרבנן דמרחמין לי' בני מתא לאו משום דמעלי טפי אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא (כתובות קה:).

טז) בעיקבתא דמשיחא אין תוכחה (סוטה מט:).

יז) מפני מה זכה ירבעם למלכות מפני שהוכיח את שלמה (סנהדרין קא:).

יח) יאהב את התוכחות, שכ"ז שתוכחות בעולם נחת רוח באה לעולם, טובה וברכה באין לעולם, ורעה מסתלקת מן העולם (תמיד כח:).

יט) כל המוכיח חבירו לשם שמים זוכה לחלקו של הקב"ה ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד (תמיד כח:).

כ) כל היודע להוכיח ומוכיח את הרבים, הרי הוא עושה קורת רוח לפני קונו (תנא דבי אליהו רבה ג).

כא) מי שיודע שחבירו רשע ומחניף לו ומלא עונות ואומר לו צדיק אתה ראוי שיבאו עליו כל הקללות שכתורה, אבל מי שמוכיח חבירו שיחזור בו נוטל

ברכות אותו המתוכח, אם קבל עליו וחוזר בו גם הוא מקבל ברכות (ילקוט דברים תשצג).

כב) וכי יש אדם ששונא בנו אלא מתוך שאינו מוכיחו על התורה והחכמה ודרך ארץ עתיד לשנאהו אבל אם מוכיחו נעשה אוהבו (ילקוט משלי תתקנ).

כג) באותה שעה עמדה מדת הדין ואמרה לפניו אף הצדיקים שכתובה כתוב על מדתם תי"ו של דם, תי"ו תמות, השיב הקב"ה ואמר להם למה, א"ל מפני שלא הוכיחו את בניך בדברי תוכחות ולא אמרו להם לבל יחטאו, השיב הקב"ה גלוי וידוע לפני שאם היו מוכיחים אותם לא היו שומעין להם, השיב מדה"ה אע"פ שלא היו מקבלים מהם הי"ל להוכיחם, מיד שתק הקב"ה וחישב את כל הצדיקים שהיו באותו הדור בירושלים כרשעים, ונשתלחו על ירושלים ו' מלאכי חבלה וחבלו (אותיות דר"ע א).

כד) מי שבידו להוכיח ואינו מוכיח נלקה בצרעת (זוה"ק ח"ג דף מו:).

כה) הצדיק מזדרז לילך אל הרשעים להשיבם מעונם ומודיע להם הדין של מעלה ועונש הגיהנם, ואינו נותן שינה לעיניו כיום ובלילה עד שמוכיח אותם ומביאם שישוכו בתשובה (זוה"ק ח"א כ:).

כו) כל ישראל ערבים זה בזה (תורת כהנים בתקוני פ' ז').

כז) אפילו צדיקים גמורים נתפסים על הדור וכו' על שלא מיחו ברשעים (תנחומא משפטים).

כח) אחד מהדברים שלפי גודל החטא אין הקב"ה מספיק בידו לעשות תשובה, מי שאפשר בידו למחות באחרים בין יחיד בין רבים ולא מיחה אלא יניחם בכשלונם (רמב"ם ה' תשובה פ"ד ה"א).

כט) חייב אדם למחות בעוברי עבירה וכל מי שאינו מוחה ובידו למחות נתפס באותו עון (רמ"א ביר"ד של"ד סעי' מ"ח).

ל) אין הגזירה אלא על מי שיש בידו למחות ולא מיחה (ילקוט רות עה"כ וימת אלימלך).

לא) כל האומר שלמה חטא אינו אלא טועה והכתיב ויעש שלמה הרע וכו' אלא מפני שהי"ל למחות בנשיו ולא מיחה מעה"כ כאילו חטא — אמר רב יהודה אמר שמואל נוח לו לאותו צדיק שיהא שמש לד"א ואל יכתב בו ויעש הרע בעיני ד', וכי רש"י ז"ל: שמש לחטוב עצים ולשאוב מים בשכר לע"א ואל יכתב בו דבר זה ללמדך שקשה התוכחה במי שבידו למחות (שבת נו:).

חלב ישראל כהלכתה

לב) ע"ז נענשו אנשי פלגש כגבעה, אמר להן הקב"ה בכבודי לא מחיתם, על כבודו של בשר ודם מחיתם (סנהדרין קג:).

לג) הא דכתיב והכרתי ממך צדיק ורשע בצדיק שאינו גמור כיון שהי' בידם למחות ולא מיחו הוי להו כצדיקים שאינם גמורים (ע"ז ד).

לד) יען שאהרן לא מיחה במשה (כמי מריבה) כי נהג בו כבוד כתלמיד לרב, ואין חולקין כבוד לרב במקום שיש חילול השם, ועל שלא מיחה נלקה כיוצא בו (מדרש תנחומא, חקת).

לה) מזה (מפנחס) ילמוד האדם שיקנא את קנאת ד' צבאות כשרואה איזה חילול השם או חילול התורה, ראה איך החזיקה לו השי"ת טובה וחנות וברית שלום עכ"ל (של"ה הק' בעשרה הילולים).

לו) מ"ש בתנחומא ראה, דהרבה כשרים היו בדור כמו נח ונמחו עם הדור, הטעם שנמחו אותם הכשרים משום שלא מיחו, משא"כ נח שמיחה בהם כמו שארז"ל בכ"ר עה"כ שנאו בשער מוכיח (החיד"א בחומת אנך פ' נח).

לז) מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתייצבים על דרך לא טוב ומושכי העון הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאתם, ועובר בלאו שנאמר, ואלא תשא עליו חטא" וכו' וחובה על כל ירא אף כי אוהב טהור לב להעיר קנאה וכו' עכ"ל (שע"ת לר"י שער ג, אר' נט).

לח) כ' הרמ"א ביור"ד של"ד בסופו ובחור"מ סי' יב, מתשובת מהרי"ו סי' קנו, דנהגו עכשיו שלא למחות בעוברי עבירה משום שיש סכנה בדבר, מזה דשו רבים וכהיתרא דמו להם לחנוף לאשר לו שם ויד קצת אצל שום שררה או שאר תקיפות אע"ג דלא ברי היזקא, ע"כ תפוג תורה, ולענ"ד טעות גמור הוא זה ודברי מהרי"ו לא נאמרו אלא בכרי היזקא ואי לא תימא הכי בטלת לא תגורו מעיקרא דודאי לא נאמר לא תגורו כ"א בדאיכא מקום לירא כמ"ש בנדה דף סא, וכע"ז בשו"ת הרשב"א הובא ב"י חור"מ יב, וכו', ושופט הממונה על ישראל לרדות העוברים ומקיים לא תגורו יזכה למחיצת פנחס המקנא, ורעה אליו לא תאונה, (עכ"ל פת"ש בשם בכו"ש).

לט) אל תקנא בעושי עולה, דכל מאן דחמי עובדיהון ולא קני לקוב"ה אעבר על תלת לאוין, בגין כך בעי ל' לבר נש לאתפרשא מנייהו ולמסתא אורחי' מנייהו עכ"ל (זוה"ק ח"א דף רלט:).

מ) כל ההוא בר נש דמקני ל' לקב"ה לא יכיל מלאכא דמותא לשלטאה ב'י' כשאר בני נשא (שם דף כט:).

מא) כל מי שיש בידו יכולת למחות ומוחה ונוקם נקמות מהרשעים בעוה"ז,

הקב"ה כורת עמו בריח ולזרעו אחריו כמו שעשה פנחס (ראשית חכמה שעה"ה פי"ב כשם הר"י אבוהב זצ"ל).

מב) החטא הקטן כשיסכימו עליו דעת הרבים והדת ניתנה בבתי דיניהם שלא למחות בו, הנה הוא זמה ועון פלילי וחטאת הקהל כולו, ולא ניתן למחילה אם לא כפורעניות הקהל והוא הי' עון סדום (ס' העקידה שער כ).

מג) מתוך שלא מיחו בעוברי עבירה למדו הדורות מעשיהם (רש"י סוטה מא:).

מד) מי שבידו למחות ולא מיחה נתפס על חטאו וזה דבר ברור מד' רבותינו גם מן הכתוב וכו' והעובר עליה ולא הוכיח בטל עשה, ועוד שהוא מכת הרשעים שעושין כן (חינוך מצוה רלט, וע"ע בשל"ה תחלת ספרו).

מוגה

מה) אשמיהם של ישראל תלויים בראשי דיניהם (ילקוט יחזקאל סי' שמא, וילקוט דברים תת"ב).

מו) בן אדם דפה נתחייב לבית ישראל ושמעת מפי דבר וגו' ולא דברת להזהיר רשע מדרכו הרשעה לחיותו, הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקש (יחזקאל ג).

מז) ויתכן שגם משה נכון לבו בטוח בצדקת אחיו (אהרן, בהעגל) שכוונתו לא היתה לרעה אבל על אשמת העם האשים אותו, כי הי' ראוי להוכיחם והם נכשלו על ידו (רמב"ן תשא עה"כ מה עשה לך העם הזה).

מח) מפני מה מתים ת"ח בלא זמנם מפני שהם בוזים בעצמם שאינם נוקמים ונוטרים כנחש על דברי תורה ויראת שמים (אדר"נ פכ"ט).

מט) היו גדולי ישראל רואין דבר עבירה והופכים פניהם ממנו, אמר להם הקב"ה תבא שעה ואני עושה לכם כן (מדרש רבה איכה — עה"כ ויצא מבת ציון).

נ) ולסיום הדברים: אעתיק מ"ש הלוחם הגדול מוהר"ר חיים סופר זצ"ל בספרו הבהיר שערי חיים דף ו, ע"ב, זו"ל: או' מיום הדין ואוי מיום התוכחה כבוא עת מועד לכל חי, וכי יפקוד ד' על מעשי אנוש ועל פעולות אדם שיחופש וימצא כתוב: צדיק זה חלל שבת, חסיד זה עבר על נדה, ירא אלקים זה עבר על נבילה וטריפה ושעטנו, קדוש זה עבר על א"א, וישתוממו כל אנשי אמונה וישאלו הלא הדור תמים פעלו, ויענהו ד' בסערה: הלא הי' בכחך למחות באיש פלוני אלמוני רשע, מדוע לא זכרת אותו ולא פקדת עליו אשמו וכו' עכ"ל.

* * *

מ.ט.

סיום לטובה

עד מתי אתה לא תרחם (זכרי' א' י"ב), ואתה ד' עד מתי (תהלים ר')

מיר בעטען און האפען אז עס זאל שוין נתעורר ווערען דאס גרויסע רחמנות פון ד' יתברך אויף דעם שארית הפליטה פון כנסת ישראל, וואס האט שוין בעוה"ר אזויפיל דורכגעמאכט צרות און ליידען מיט אלע מיני פלאג בגוף ובנפש במשך די טויזענטער יארען גלות, און אויך גזירות רעות השמדות והריגות און רדיפות צווישען די אלע גוים רשעים מנוולים ורוצחים, און אויך די שכינה הק' איז דאך מיט אונז אין גלות (מגילה כ"ט). וואס ליידט און קרעכצט מיט אלע צרות ישראל. זאל שוין נעמען א עק צו די אלע צרות, און צום אידיש בלוט וואס ווערט פארגאסען, ושכתי בשלוי' אל בית אבי, ביתי יבנה בה. עס זאל שוין נתרומם ווערען קרן התורה וישראל, און מיר זאלען שוין אלע אינאיינעם זוכה זיין צו זעהן בקרוב בישועתן ובשמחתן של ישראל מתוך נחת והרחבה ומלכינו בראשינו בביאת גואל צדק במהרה בימינו אכ"ר.

קונטרס „עד מתי“

הקדמה מהמוציא לאור

די בייגעלייגטע ארטיקעל „עד מתי“ איז געדרוקט געווארען פאר 50 יאר צוריק אין א בלאט וואס איז ערשינען אין ניו יארק כדי צו קעמפען פאר חיזוק הדת און איז געווען געציהלט ציא דערוועקען דער ברייטען ציבור אויף „כשרות המאכלים“ וואס איז אין יענע צייט געווען זייער נאכגעלאזט. דער שרייבער גיט ארויס א קליינעם טייל פון די פארווייטאגטע פראבלעמען פון דעם דעמאלסדיגען שווערען צושטאנד אין אמעריקע, אבער ליידער איז נאך רוב פראבלעמען געבליבען בקולמוס לבו, וואס ער האט צוליב געוויסע סיבות נישט געקענט דערמיט עפענטליך ארויסקומען.

אזוי וויא אין דעם היינטיגען מצב, וואס עס איז ממש איום ונורא וויא מיר זעהן אויס, בעוה"ר און וואס מיר גייען כסדר דורך פארשידענע גרויסע און שווערע נסיונות ברוחניות און בגשמיות, איז דער דערמאנטער ארטיקעל שטארק אקטועל און אונז שטארק נוגע, און הגם געוויסע זאכען זענען שייך היינט אויף א אנדערען אופן, איז אבער די מערהייט דערפון נישט פארענדערט געווארען, ועל כן האבען מיר איינגעזעהן דאס איבערצודרוקען און צושטעלען כדי דערמיט מוזנה זיין דעם רבים.

* * *

דער מחבר פון דעם ארטיקעל „עד מתי“ איז געווען הגאון הצדיק, חסיד ועניו, גדול מרבן שמו, מוהר"ר שרגא פייוויל מענדלאוויטש זצ"ל.

יונגערהייט האט ער געלערענט ביי די גאונים הק' פון פרעשבורג, אונסדורף, און ביים ערוגות הבשם, פון וועם ער האט באקומען סמיכה, און אויך האט דער ערג"ה עס

נאך די ערשטע וועלט-קריג איז ער געקומען קיין אמעריקע. און צוזעענדיג דאס גרויסע וויסטעניש אין אלע אידישקייט ענינים, האט ער באלד געגרינדעט א גרויסע ישיבה (די ערשטע) צו לערנען תורה מיט אמעריקאנער קינדער נאך די בר מצווה, און ער האט אויפגעשטעלט אסאך תלמידים אויפן דרך ישראל סבא.

נאך די שרעקליכע צווייטע קריג האט ער געשיקט שריפטען פאר רבנים און סתם אידען זיי צו ערמעגליכען ארויסצוקומען אויף אמעריקע. איין רב האט דערציילט אז באקומענדיג די שריפטען מיט געלט, האט ער צוריק געשריבען אז ער קען נישט פארלאזען זיין ישיבה. באלד דערויף איז אנגעקומען שריפטען מיט א באויליגונג און אויך געלט פאר די גאנצע ישיבה.

פאר יעדען רב און ראש ישיבה וואס איז געקומען אויף אמעריקע, האט ער באלד געשיקט הילף, געלט און אויך תלמידים אז יענער זאל אליין קענען גרינדען א ישיבה. עס איז עם בכלל נישט געווען קיין חילוק זיין ישיבה אדער דעם צווייטענס, ווייל זיין גאנצע ווילען איז נאר געווען צו פארמערען כבוד שמים.

דער גרינדער פון בני ברק שרייבט אין זיינע זכרונות, אז די ערשטע געלט-שטיצע וואס ער האט באקומען פון אמעריקע פארן אויפבויען פון בני ברק, זענען געווען פון דעם גאון תדיק רש"פ מענדלאוויץ ז"ל, און דאס איז באשטאנען פון \$3,000, וואס איז דאמאלס געווען א ריזיגע סומע, וואס ווערט היינט גערעכנט וויא \$50,000 און נאך מער.

עס איז קורץ דאס פאפיר צו קענען דערויף שרייבען אלע זיינע מעלות און שבחים, אין תורה אין מדות און אין חסידות. מיר ווילען נאר ציטירען אז דער רשכבה"ג מרן כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצ"ל האט געזאגט ביי די לוי' פון ר' שרגא פייוועל, די וועלט ווייסט נישט וואס זיי האבען פארלוירען "עכלה"ק. זי"ע ועכ"א.

המוציא לאור

קונטרס

ע ד מ ת י

א

ואמרתיו לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו והיה בלבי כאש
בוערת עצר בעצמותי ונלאחתי כלכל ולא אוכל. (ירמ"י כ. ט)

איך באנוץ די אויבענגעבראכטע מאטא פון דעם נביא'ס רייד אלס הקדמה צו מיין ארטיקעל וועגען כשרות, ווייל איך ווייס אז מיין שרייבען וועט מיר דיעזען מאל קיין כבוד ניט ברענגען, אדרבה, איך וועל נאך אפשר באווארפען ווערען מיט זלזולים פון אלע זייטען, אבער וואס קען איך טאן, ווען עס ברענט אין מיר א פייער און נאך אין אזעלכע טויזענדע אידען ווי איך, א פייער, וועלכער לאזט זיך ניט מעהר דערשטיקען.

אייגענטליך איז די כשרות-פראגע שוין פארהאנדעלט געווארען אין דער אידישער פרעסע אין דער לעצטער צייט, אבער נור פון איין זייט, נעמליך, וועגען די חטאים-בוטשערס וואס פארקויפען טריפות און א הכשר אדער מיט פאלשע הכשרים, די פרעסע האט אבער פארוויגען די צווייטע זייט פון דער פראגע, וועגען די טריפות, וואס ווערען פארקויפט אונטער השגחת הרבנים און אונטער רבנישע סיינס אויף בוטשער-שעפער.

די פרעסע האט דאס פארשוויגען פילייכט צוליב דעם כבוד הרבנים אדער אויס אנדערע טעמים, און וואס אנבאלאנגט דעם כבוד הרבנים איז ער מיר אויך טייער, אבער דער כבוד התורה, וועלכע איז מוטל באשפה און דער כבוד האמת, וועלכער ווערט געטראטען אונטער די פיס, זענען מיר נאך טייערער ובמקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב, דארום קום איך ארויס מיט א באשולדיגונג.

איך באשולדיג פיעלע רבנים, הכשרים-געבער, אז באוואוסט אדער אונבאוואוסט און יעדענפאלס אויס נאכלעסיגקייט, ווערט אונטער זייער השגחה פארקויפט בשר נבלה וטרפה אין האלסייל און ריטייל און דער פארקויפער איז א נבל ברשות התורה.

איך באשולדיג מאנכע רבנים הכשרים-געבער, אז מעהרערע אידען האבען זיי אויפמערקזאם געמאכט וועגען די טריפות בהשגחה און זיי, די רבנים, האבען די זאך פארשטיקט פון דער עפענטליכקייט און די חטאים פארקויפען ווייטער וויפיעל זייער הארץ געלוסט.

איך באשולדיג פיעלע רבנים, אז אבוואהל זיי אליין האבען קיין טייל ניט אין די הכשרים, ווייסען זיי אבער, וואס עס קומט פאר און דאך פארשוויגען זיי די נבלה ענטוועדער צוליעב דעם „שמור לי ושמור לך“, אדער צוליעב פארמיידען א חלול השם און זיי פארגעסען זיך, אז במקום שיש חלול השם אין חולקין כבוד לרב.

איך באשולדיג די גאנץ-גרויסע רבנים, די מנהלי ורועי ישראל, אז צוליעב דעם פירוד הלכות צווישען זיי, דער מחלוקת שאינה לשם שמים, ווייל ווען איינער זאגט אסור, איז דער צווייטער מתיר און ווען איינער זאגט טמא, זאגט דער צווייטער טהור, איז ענטשטאנען און ענטשטעהט די הויפט-שטערונג געגען איינפיהרען ארדנונג אין דער כשרות-פראגע, איבערהויפט אין די טשיקען-מארקעטס.

איך באשולדיג, אז אויף אנדערע געביטען אויסער בשר-כשר, האבען די רבנים אין גאנצען פארנאכלעסיגט די כשרות; זיי האבען צום ביישפיעל אין גאנצען, אדער כמעט אין גאנצען, פארקוקט די כשרות פון געבעקס וועהרענד פיעלע אידישע בעקערס און אפשר דער רוב, נוצען אין די ראלס און חלות דעם עג-פאודער, וואס מען ווייסט כמעט זיכער, אז דאס קומט פון עופות טמאים און א מיעוט אידישע בעקערס נוצען „לארד“, חזיר-פעטס פשוטו כמשמעו.

איך באשולדיג די רבנים, אז צוליעב זייער נאכלעסיגקייט איז כמעט גענצליך פארגעסען געווארען דער דין פון חלב וגבינות עכו"ם. איך ווייס, אז דארויף זענען פאראן פיעלע היתרים, אבער נור דארטען היכא דלא אפשר, וועהרענד דא וואלט מען דורך וועניג מיה געקענט ברענגען ארדנונג אויך אין דעם און „מהיות טוב אל תקרא רע“.

איבערהויפט איז כדאי צו באמערקען, דאס א געוויסע אגריקולטור-שולע האט פארעפענטליכט אין איהר באריכט, אז מען מעלקט דא איבעראל אויך די בהמות טמאות, הויפטזעכליך פערד, אזוי אז דער חשש פון די חז"ל קען נאך דא ניט אוועקפאלען „ודבר אל דינו יקום לעולם“.

מען קען אגב די היגע רבנים פארטיידיגען מיט דעם כלל, אז „עניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו“, דען זיי אלע מיט קליינע אויסנאמהמען, האבען ניט קיין פרנסה פון רבנות און זיי מוזען עס זוכען פון הכשרים, אדער פון אנדערע מלאכות בזויות ושפלות, אזוי אז זיי זיינען מעהר טרוד בפרנסה ווי די שניידער און שוטטער און האבען דאריבער ניט קיין צייט און אויך ניט קיין מוטה צו קוקען אויף אלע עניני היהדות, און דא פאלט די גאנצע באשודיגונג אויף די ארטאדאקסישע בעלי בתים.

איך באשולדיג אונזער ארטאדאקסי, דאס זי שלאפט א שינת חוני המעגל און זעהט גארנישט וואס עס טוט זיך ארום איהר און ווי אונזערע שטארקסטע פעסטונגען ווערען דורך אונזערע אינערליכע שונאים צושמעטערט, ווי אונזערע הייליגקייטען ווערען אונטער די פיס צוטראטען און ווי אונזער דרייטויזענדיג-יאהריגע גייסטיגע ירושה איז שוין באלד אין גאנצען פארשוואונדען און די ארטאדאקסי שלאפט, אבער עד מתי ?

ווייסט איהר דען ניט אז פון אונזערע אלע חומות היהדות, וועלכע האבען אונז ביז איצט געהיט פון אונטערגאנג איז שוין כמעט פארבליבען ניט מעהר ווי די כשרות, דען אנדערע מצות ווערען שוין וועניג אפגעהיט אפילו אין די ארטאדאקסישע הייזער, און איצט ווערט אויך די כשרות צושמעטערט און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

און אויב איהר האט אין די לעצטע פאר יאהר אנגעפאנגען צו בויען ישיבות און תלמודי-תורה, אום אייערע קינדער א אידישע ערציהונג צו געבען און אידישע מדות אין זיי איינצופלאנצען, איז ווייסט איהר דען ניט, אז גופים וועלכע זיינען מפוטם מיט נבלות וטריפות, קענען קיין אידען מיט אידישע מדות ניט ווערען ? ווייסט איהר דען ניט, אז נבלות וטריפות זענען מטמטם את הלב און פארגיפטען דאס אידישע בלוט, און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

זעהט איהר דען ניט, וואס פון אייער יוגענד איז געווארען ? ווייסט איהר דען ניט, אז די אידישע צאן קדשים זיינען געווארען טרעמפס, געמבלער, גענגסטערס, קאנדידאטען פאר'ן עלעקטריק-טשער און אלערליי איסטען און טאקי דערפאר ווייל זיי וואקסען אויף נבלות וטריפות, און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

ווייסט איהר דען ניט, אז געהענדיג יעדען אין דער פריה אין מקוה זיך צו מטהר זיין, וועלען אייך אפילו כל מימות שבעולם ניט העלפען, ווייל איהר זייט א טובל און ניט נור ושרץ בידו, נור ושרץ בתוכו ? און ווען איהר זענט מתפלל ערב ובוקר, אדער ווען איהר לערנט אייער שיעור, ווייסט איהר דען ניט, אז דער הבל היוצא מפיהם איז א הבל של חטא, ווייל עס עפושט מיט נבלות וטריפות, און איהר שלאפט — אבער עד מתי ? און ווען איהר וואשט אייך צו א ראל, אדער ווען איהר מאכט קדוש און אויפ'ן טיש ליגען חלות, בשר ודגים וכל מטעמים און איהר זאגט ביי יעדען ביסען „לכבוד שבת“, זענט איהר דאך א בוצע ברוך נאך ד', און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

איך ווייס, אז איהר וועט מיר ענטפערען „כי קטן יעקב ודל“, אבער זעהט וואס יעקב'ס ברודער אויף איסט-בראדוויי האט אויפגעטון, זעהט ווי ער האט פון ארימע ארבייטער א פעסטונג געגען אידענטום אויפגעשטעלט, ווייל ער האט זיך מיט זייערע פאראייניגטע קרעפטען באנוצט, און איהר שלאפט נאך אלץ און טוט גארנישט, אבער עד מתי ?

און ווייסט איהר, אז בלויז מיט דעם מעשר פון דעם געלד, וואס איהר, ארטאדאקסישע אידען, ספענדעט אויף שאו'ס און פוסטען לוקסוס, וואלט מען געקענט

אויסהאלטען בכבוד די רבנים און אויפבויען די חומת ישראל הפרוצה, און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

רבוחי ! מאכט אביסעל א חשובן הנפש און זעהט וואוהין איהר זענט פארקראכען ; געדענקט, דאס אונזערע עלטערען האבען זיך מקריב געווען אויף קדוש השם ; זיי האבען זיך געלאזט ברענען און בראטען אבי אויפצוהאלטען אונזער הייליגע תורה, וועהרענד פון אייך פארלאנגען זיך ניט קיין קרבנות, מור מיט א קומץ קענט איהר ראטעווען די סיטואציע, און איהר שלאפט, אבער עד מתי ?

אידען ! האט איהר שוין קיין מורא ניט פאר דעם יום הדין הגדול והנורא, וואו איהר וועט שוין מעהר ניט קענען אפקומען מיט פוילע תירוצים, מיט בע מע און א שאקעל מיט די פלייצעס ?

און איך פרעג אייך, עד מתי ? און איך זאג, עורו ישנים משנתכם !

ב

די כשרות איז דא ארונטערגעזונקען עד הדיוטא התחטונה און עס הערשט אין דעם א שרעקליכער הפקר-צושטאנד, א סקאנדאליעזע נאכלעסיגקייט און עס ווערען צוליב דעם נכשל אין עסען טריפה, זאגאר די יעניגע אידישע פארמיליען, וועלכע ווילען פיהרען א שטרענג-כשר'ען טיש.

מיר זיינען בשום אופן ניט אויסען מיט דעם דערמאהנטען ארטיקעל צו דערנידעריגען דעם כבוד פון די היגע רבנים. מיר ווייסען, אז די שולד פאלט ניט אין גאנצען אויף די רבנים, נאר זי איז מעהרסטענטייל דער רעזולטאט פון דער אלגעמיינער הפקרות און וואס די ארטאדאקסישע אידען ווילען ניט פאלגען און ניט רעספעקטירען זייערע רעליגיעזע פארשטעהער, אבער גראדע צוליב דיזען טרויעריגען צושטאנד, האלטען מיר פאר ווינשענסווערט צו אויפדעקען די וואונד און צו צייגען, וואוהין די הפקות האט דערפיהרט.

ווען די פאראנטווארטליכע שוהלען זאלען צאהלען צו זייערע רבנים א געהעריגע שכירות, כאטש אזוי פיעל ווי מען צאהלט א גוטען חזן, וואלטען זיי שוין במילא זעהן צו קריגען די גרעסטע רבנים און עס וואלט גלייך געשאפען ווערען אן אונטערשייד צווישען די גרויסע פאראנטווארטליכע ווירקליכע מורי דרך און די פאלשע רעווערענדס, וועלכע האבען אפט אפילו קיין סמיכה ניט, אדער זיי זיינען סתם גייסטיגע קאליקעס און ניט ראוי לאותה אצטלא צו זיין רבנים און רעליגיעזע פארשטעהער.

אין דער צייט אבער, ווען רבנות איז ניט מעהר ווי א לייסענס צו מעגען פיהרען רעליגיעזע מסחרים מיט כשרות, חופה וקדושין, וויין און דאס גלייכען, שפרינגען די עמית-הארצים ארויף בראש און ס'איז ניטא קיין שום מאס צו מעסטען די גרויסקייט און פאראנטווארטליכקייט פון אונזערע רבנים, נאר, כל הרוצה ליטול את השם בא ונוטל, און דער רעזולטאט איז, דאס אונזער רעליגיעזער לעבען איז דיזארגאניזירט, די רעליגיעזע פארשטעהער — דיסקרעדיטירט, די חומת הדת איז צובראכען און די לאגע פון אידישקייט ווערט ערגער פון טאג צו טאג.

דער דאזיגער צושטאנד טאר אבער ניט פארשוויגען ווערען, נאר מען מוז ארויסקומען מיט'ן אמת און אויפוועקען די אמת'ע רעליגיעזע פיהרער און די אמת-מיינענדע ארטאדאקסישע בעלי-בתים פון זייער שלאף און טאקי שטעלען זיי די אפענע, ביטערע פראגע „עד מתי ?“

ביז ווי לאנג קאן עס נאך אזוי געהן אין אונזער ארטאדאקסישען לאגער ? ביז ווי לאנג וועלען מיר זיין ללעג ולקלס ביי זיך אליין און ביי אנדערע ? וואס פאר א רעספעקט קענען האבען אונזערע קינדער צו דעם דת התורה, ווען זיי זעהען אזא העסליכע באציהונג פון זייערע עלטערען צו די רבנים און אזא-רייסעריי צווישען די רבנים זעלבסט ?

און ביז ווי לאנג וועלען מיר טאקי עסען טריפות ונבלות, פארגיפטען אונזער בלוט, פארדארבען אונזערע נשמות און דערביי נאך שפילען א קאמעדיע אלס פרומע, ארטאדאקסישע שוהל-אידען ?

די דאזיגע פראגעס זיינען ברענענדע און געפעהרליכע, מיר מוזען אויף זיי א באלדיגע תשובה געבען, אדער עס וועט חלילה קומען צו דעם גרעסטען קראך, ענטוועדער פון אינוועניג אדער חלילה פון אויסוועניג . . .

חזוק הדת מוז ווערען דער רעטונגס-גארטעל פון אידישקייט, אויב מיר ווילען ניט דערטרונקען ווערען אין דעם ים פון הפקרות און ווילדען כאאס, און די רעטונגס-ארבייט מוז ווי אמשנעלסטען אנגעפאנגען ווערען.

די בעסערע אידען מוזען זיך אויף אן ערנסטען אופן אוועקשטעלען ביים רודער פון אידישקייט און לאזען הערען זייער שטימע פון „מי לד' אליז! וועלען די אידישע מאסען ביסלאכווייז נאכקומען און די רעטונג וועט קומען.

דער געשריי „עד מתי? שפאלט די לופט און עס דראהעט אונז מיט דער גרעסטער קאטאסטראפע, אויב ער וועט ניט דערהערט ווערען און אויב עס וועט תיכף ניט קומען א פיל-העכערער אויסגעשריי פון חזוק הדת, וועלכער זאל דעם עד מתי פארטויבען און אפשאפען !

נ.

בו יבואר גודל הפגמים והעונשים שבאים על האדם על ידי שאוכל מאכלות
אסורות רח"ל

- (א) כל האוכל מאכלות אסורות – דנין אותו לאחר מיתתו כאדם מגועל, כי הקב"ה גועלו בעוה"ז ובעוה"ב (זוה"ק ח"ג מא:).
- (ב) כל האוכל מאכלות אסורות – מטמא נפשו (שם) ובר"ח שעה"ק פט"ו, והרבה סה"ק פ' שמיני מדברים מזה.
- (ג) כל האוכל מאכלות אסורות – כל מה שסובל האדם בעוה"ז הוא מפני שלא נזהר במאכלות אסורות (שם מב.).
- (ד) כל האוכל מאכלות אסורות – מדבק נפשו בסט"א וגועל נפשו ורוחו ורוח הטומאה שורה עליו (שם).
- (ה) כל האוכל מאכלות אסורות – יוצא מרשות הקדושה ונכנס לרשות הסט"א (שם מב.).
- (ו) כל האוכל מאכלות אסורות – אוי להם ואוי לנפשם כי לא יתדבקו בצרור החיים כלל (שם מ"א:).
- (ז) כל האוכל מאכלות אסורות – כאילו עובד ע"ז רח"ל (זוה"ק ח"ג מב.).
- (ח) כל האוכל מאכלות אסורות – אין לו חלק באלוקי ישראל (שם מא:).
- (ט) כל האוכל מאכלות אסורות – נעשה פניו פני חי רעה. (שם ח"ב קכ"ה)
- (י) כל האוכל מאכלות אסורות – נעשה נפשו שרץ (אוהחה"ק שמיני).
- (יא) כל האוכל מאכלות אסורות – נכנס בו מחשבת כפירה ומינות (רמב"ם).
- (יב) כל האוכל מאכלות אסורות – בשוגג! תטמא נפשו ותטמטם. במזיד! תעשה נפשו שרץ (אוהחה"ק שמיני).
- (יג) כל האוכל מאכלות אסורות – מעכב ביאת משיח צדקינו (ברית מטה משה על הגדה של פסח בפזמון חד גדיא).
- (יד) כל האוכל מאכלות אסורות – אינו של הקב"ה (רש"י עה"פ ואנשי קודש).
- (טו) כל האוכל מאכלות אסורות – בא מזה עונש אסכרה רח"ל (שבת ל"ג ע"ב).
- (טז) כל האוכל מאכלות אסורות – הבנים יוצאים לתרבות רעה ח"ו (אגרא דפרקא אות קכ"ו עיי"ש).
- (יז) כל האוכל מאכלות אסורות – באים עי"ז מכות נוראות רח"ל (אוהחה"ק פרשת שמיני).
- (יח) כל האוכל מאכלות אסורות – אפי' רק איסור דרבנן. באים לידי עבירות חמורות רח"ל (אבות דר"נ פ' ט"ו. קו הישר פרק ע"ו).
- (יט) כל האוכל מאכלות אסורות – מכניס טומאה בלבו ובנפשו של אדם (מסילת ישרים).

- (כ) כל האוכל מאכלות אסורות – גופו מתפטם מאיסור. ובהמשך הזמן נעשה גופו מלא משקצים ורמשים נבילה וטריפה רח"ל (נדחי ישראל פרק כ"ט).
- (כא) כל האוכל מאכלות אסורות – נעשית הטומאה חלק אבר מגופו (ר"ח שעה"ק פרק ט"ז).
- (כב) כל האוכל מאכלות אסורות – אין לו טהרה עולמית ומאבד חלק עה"ז ועולם הבא (יש שבר עמוד מ"ב).
- (כג) ע"י שרץ משהו יוכל לבוא לידי שאלו תחתית ר"ל (ערוגת הבושם).
- (כד) רוב אפיקורסות רח"ל בא ע"י אכילת נו"ט (תורת משה קדושים).
- (כה) ע"י שוחטים שאינם מהוגנים נחסר הפרנסה (ליקוטי מהר"ן דרוש ל"ז).
- (כו) אין עבירה גדולה כ"כ כמאכ"א שמוזה יצאו מדינות שלימות לתרבות רעה (דברי חיים יו"ד ח"א סי' ז).
- (כז) האוכל מאכלות אסורות א"א לו להתפלל כראוי (אור הגנוז פ' תולדות).
- (כח) ממאכ"א נמצאים רוב עזי פנים שבדור בלי יראת שמים ואינם מקבלים מוסר (פרי חדש יו"ד פא, ובמחזיקי ברכה שם).
- (כט) כל האוכל מאכלות אסורות – אומץ עונשם חמור מכל עבירות שבעולם (יסוד ושורש העבודה שער הבכורות פרק ד' ד"ה הגידה לי).
- (ל) כל האוכל מאכלות אסורות – נעשה מין ורשע (האר"י ה"ק מובא בשעה"ט מ' פתח עניים פ"ה).
- (לא) כל האוכל מאכלות אסורות – מחויב מלקות, וגורם רעה לעצמו, ונקרא רשע, וגופו מתפטם באיסור, ונטמא נשמתו, וקשה לו לשמור התורה, ומונע לו להיות יר"ש.
- (לב) הוא אסור בהטומאה ואינו יכול לעלות אל הקדושה וא"א שיפרד ממנו וזהמת הטומאה. כ"א ע"י חיבוט הקבר, או ע"י תענית ותשובה (תפלה למשה להגה"ק ישמח משה קאפיטל ס"ח ע"ש).
- (לג) כל האוכל מאכלות אסורות – אפילו בשוגג צריך תיקון (ספורי חסידים מבעש"ט הקי' כפול (ע' אות י"ב)).
- (לד) כל האוכל מאכלות אסורות – ימשך לעבירות חמורות ויבא להכשל בתועבות האומות (דברי יואל שמיני ע' ר"ג ד"ה ועוד).
- (לה) כל האוכל מאכלות אסורות – מאסר הנפש להיות משועבד להגוף והגשמיות (שפת אמת שמיני סי' ד"ה בפסוק).
- (לו) כל האוכל מאכלות אסורות – אפי' רק מקיל בחומרא נטמא נפשו ואינו יכול להגיש השגת התורה (מאור ושמש שמיני ד"ה באד"ה אל תשקצו).
- (לז) כל האוכל מאכלות אסורות – נשמתו מסתלקת ונשאר מת בחייו ונקרא רשע (חת"ס שמיני ד"ה ולא תטמאו).
- אין דעם זכות פון עסען כשר וועלען מיר זוכה זיין ניצל צו ווערן מכל צרה ח"ו און במהרה געהאלפען ווערען מיט א גאולה שלמה אמן.

לאפרושי מאסורא

מודעה ואזהרה המורה מאת חרה"ג הבד"צ
לכל מקהלות אשכנזים שליט"א.

החמאה הבאה מערי מצרים. ונמכרת בחנויות
יהודים פעיה"ק ת"ו נתברר לנו עפ"י עדותו של
הרב הגאון הראב"ד דמצרים שליט"א. שהיא
בחזקת ודאי איסור של תערובות חלב ונבלה.
ואין לה שום היתר. כירב הזיווג בה. ועל הכלים
צריך שאלת חכם. ולכן מזהירים אנו את אחב"י
שלא יתנאלו ח"ו במאכלות אסורות שיש בהן
איסור ברת רח"ל.

ואזהרה המורה להמוכרים שאסור להם להחזיקה
ולמוכרה בלי הכשר מיוחד מהבד"צ. ומי שיתברר
עליו שאינו שומע לדברי אזהרה זו יפורסם ברבים
שאבד את נאמנותו ושומע לנו ישכון במת.

ה ע ר ה : מופם מכתבו של הגאון הנ"ל ידפס בעתונים.

דפוס ש. צוקרמן

להתודע ולהגלות

חנוכה תשמ"ב

"את חטאי אני מזכיר היום". והלואי שמכתב זה יעלה לי לכפרה. דרכי מעודי לשאול פי הרבנים שאלות המתרחשים יום יום, ובכללם בניזון כשרותם של מיני מצרכים שונים.

ואהה!!! בימים האלו נרתעתי לשמוע מפי אחד מידידי רב וגאון שליטי"א (העומד על מחקר הכשרות בתמידיות) ובידו מכתב אישית מבית חרושת גדול ליצור תֵּלֵב לַקְטֵנִים (פֶּאֶרְמוּלָא – Formula) ובו מפורש באר היטב שֵּתֵּלֵב הַנְקָרָא Nutramigen מכיל חלק חשוב בשר חזיר, שהוא דבר המעמיד וחלק חשוב מחלב עכו"ם.

אינו דומה ראיה לשמיעה ולא האמנתי לשמע אזני עד שידדי הרב הנ"ל הראה לי האגרת הזאת שבו מעיד בעל בית החרושת כי כן הוא.

השבץ אחזתנו וחיל ופלאות הקיפוני כי ידעתי בברור מהרבה מאוד בתי בני ישראל מהיותר חרדים שמשמשים במשקה זו לילדיהם על סמך הוראת רב גדול אחד מפורסם פה בארא פארק המורה בקביעות לכל שואליו כי תֵּלֵב זה מותר לשותו בלי פקפוק – למהדרין מן המהדרין – וגם אני עד חי שמעתי כן מפיו. לא אחשוב מחשבת פיגול כי הרב הגאון כוון חי"ו להכשיל ילדי צאן קדשים שלא טעמו טעם חטא בפיטום חזיר וחלב עכו"ם, כי הוא רב גדול ומפורסם מאוד. אולם, לדאבונו לב, יצאה מכשול זה מתחת ידו על שנבהל להורות בדבר התלוי במציאות ונצרך לה ידיעה ברורה כי אין דבר זה מבואר בדי חלקי שו"ע, והרב הנ"ל הורה מאומדן הלב, ועי"ז כל העם בשגגה.

לתשומת לב! הכלים שנשתמשו ברבמזון הנ"ל כדברי יבין הגעלה כל אהיה יתען עם מורה הוראה שלו האין להגעיל. גם לי הי' הפסד מרובה מכל הכלים שא"א להגעילם, בנוסף טרחה גדולה בהגעלת כלים שונים ומשונים גדולים וקטנים.

משה גרינבוים

נ.ב. ירא הקהל וישפטו וילמדו שתום מן המפורש לבלי לסמוך על הוראת רב. רק בדברים התלויים בידעית המציאות ידרשו ויחקרו בשבע חקירות ועוד שבע, על כל מין מאכל מיוחד שאין עליהם השגחה מובהקת טרם יכניסו אותם לבתייהם. וכל שיש בידו למחות ואינו מוחה כל הדמים הנשפכים בישראל אינם אלא על ידו. (שבת נ"ד ע"ב ילקוט פרשת שמטים).

נוסח כרוז שנחפסם

Mead Johnson חנוכה תשמ"ב
NUTRITIONAL DIVISION
EVANSVILLE, INDIANA 47712

November 5, 1981

Thank you for your telephone call requesting information about Nutramigen and possible animal by-products. The casein hydrolyzate in Nutramigen is prepared by the hydrolysis of casein (derived from milk) by the enzymes in pork pancreas. A portion of the protein in Nutramigen is, therefore, originally from milk and a portion originally from pork. Due to the hydrolysis of the enzymes and the subsequent purification of the protein by filtration, etc., there is very little likelihood of any sensitivity to the protein. Indeed, Nutramigen is used when other formulas have failed; because in order for an allergy or sensitivity to exist, it usually requires intact protein.

Nutramigen is considered hypoallergenic and is usually well tolerated by the infant allergic to protein. One of the indications and frequent uses of Nutramigen is for the maintenance of nutrition during tests or elimination diets when food allergies are suspected. The protein nutrients of Nutramigen are specially processed to remove the allergic substances and the other ingredients are also selected for hypoallergenicity.

Thank you for your phone call. If we may be of additional assistance to you, please let me know.

מאמע?

Sincerely,

Roland J. Tuley

Roland J. Tuley
Supervisor, Medical Information

RJT/ajs/134

צו ווייל איך קען נישט שרייען און
אויסדרוקען מיינע געפילען אין
ווערטער, און איך בין הילפלאז, מעג
מען טוהן קעגען מיין געזונט? קעגען
מיין נשמה? מעג מען מיט מיר טוהן
וואס מען וויל?

תוכן-ומפתח

שמות הרבנים הנמצאים בתוך הספר

עמוד

א	פתח השער עובדא מחרידה ומזעזעת (ועיי' לק' ע' י"ח, פ"ג).....	ג
ב	הקדמה קצרה.....	ז
ג	פתיחה.....	נ
ד	מבוא.....	י
ה	שו"ת חתם סופר.....	יז
ו	שו"ת בית מאיר.....	יט
ז	שו"ת מהר"י ברונא.....	יב
ח	ערוך השולחן.....	יט
ט	שלחן הטהור מבעל שומר אמונים.....	יב
י	שדי חמד, אספ"ד מע' חלב עכו"ם.....	יג
יא	שו"ת צמח צדק.....	יג
יב	שו"ת שבילי דוד.....	יג
יג	תשובת כ"ק אדמו"ר מסאטמאר זצוק"ל.....	יג
יד	שו"ת לבושי מרדכי.....	יד
טו	שו"ת מעיל שמואל.....	יד
טז	שו"ת הרדב"ז.....	יד
יז	ספר רוח חיים.....	טו
יח	דע"ת של הגה"צ מוהר"ר משה פיינשטיין שליט"א.....	טו
יט	מודעה שיצא בטאראנטא לחזק הענין של חלב ישראל ע"י הגר"ם פיינשטיין שליט"א.....	טו
כ	הגה"צ ר' עקיבא סופר-שרייבער זצ"ל, אב"ד פרעסבורג.....	טז
כא	הגה"צ ר' יונתן שטייף זצ"ל, ראב"ד בודאפעסט.....	טז
כב	הגה"צ ר' לוי יצחק גרינוואלד זצ"ל אב"ד צעהלים.....	יח
כג	הגה"צ ר' שמעון ישראל פאזען זצ"ל, אבדק"ק שאפראן.....	כ
כד	הגה"צ נפתלי הירצקי העניג אבדק"ק שארמאש שליט"א.....	כ
כה	הגה"צ מרדכי יעקב ברייש זצ"ל, בעל שו"ת חלקת יעקב אבדק"ק ציריך כג	

- כז) הגה"צ ר' ישראל וועלץ זצ"ל. כז
- כז) הגה"צ אליעזר זילבער זצ"ל, אב"ד סינסינאטי. כט
- כח) הגה"צ ר' חיים אלי' שטערנבערג שליט"א, בעל שו"ת בית אלי' י' חלקים ל
- כט) הגה"צ ר' הלל ליכטנשטיין זצ"ל אב"ד קראסנא, בעל שו"ת כונת הלב לד
- ל) הגה"צ ר' חנני' יו"ט ליפא דייטש שליט"א אבדק"ק העלמעץ, בעמח"ס שו"ת טהרת יו"ט כ' חלקים. לו
- לא) שו"ת בריש דעה יו"ד סי' מ'. לו
- לב) הערה בנושא חלב עכו"ם, (נפש ישעי' על מאכלות אסורות ח"א) מד
- לג) תשובה מהגה"צ מהר"ם שטערן אבדק"ק דעברעצין שליט"א, בעמח"ס שו"ת באר משה (מספר מנחת יהודא) מד
- לד) מכתב מהגה"צ ר' אברהם מאיר איזראעל שליט"א, אבדק"ק הוניאד בעמח"ס ילקוט המאירי על ש"ס. מו
- לה) הגה"צ ר' מנשה קליין שליט"א, אבדק"ק אונגוואר בעמח"ס משנה הלכות ט' חלקים. מו
- לו) תשובה מהגה"צ ר' לוי יצחק גרינוואלד זצ"ל, . . . דכדי להציל איש אחד מישראל מחלב עכו"ם מותר להתפלל כל ימיו בלא מנין. נב
- לז) מכתב מהרב ר' מנחם זאב גרינגלאס שליט"א. נג
- לח) מכתב ומאמר חסידות של כ"ק אדמו"ר הרי"צ זצוקללה"ה נ"ע זי"ע, בספר המאמרים. נד
- לט) מכתב מכ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש שליט"א. נה
- מ) דעת תורה להגה"ק מדינוב זצ"ל בעל בני". נה
- מא) פתגם נורא להגה"ק בעל החיד"א זצ"ל. נה
- מב) מעשה נורא שאירע להגה"ק החיד"א זצ"ל שפוחזים וריקים לחצו ואנסו אותו לתת הכשר. נה
- מג) שתיית קאווע וטיי"א בכית מזיגות עכו"ם יש בו משום בשול עכו"ם ומושב לצים. נו
- מד) למנוע עצמו מחלב שנחלב וספק אם עמד שם ישראל, בענין ספק איסור נו
- מה) ליקוט קצר בנושא חלב עכו"ם מבעל ילקוט מעם לועז זצ"ל. ס
- מו) הגה"צ ר' דוד פעלדמאן זצ"ל בעמח"ס מצודת דוד. סד
- מז) וואס מען ערייכט צוליב מסירת נפש אויף כשרות. סז
- מח) התעוררות מחנך צו זיין די קינדער מיט זהירות אויף מאכלות אסורות. ע
- מט) ווער זאגט אז מען איז מחויב יענעם אויך אויסצוהיטען פון מכשולות. עג

- (נ) לא שוחט ולא סופר — ואעפ"כ מאכיל נבילות וטריפות עה
- (נא) צער גלגול — למאכיל טריפות. עה
- (נב) סיפורים אחדים בענין חלב עכו"ם ומאכלות אסורות. עו
- (נג) מעשה נורא שסיפר הרה"ק ר' חיים מקאסוב זצ"ל מאחד שהי' צריך להתגלגל שוב בעוה"ז עבור שינק מנכרית שנתיים הראשונות מחייו. עח
- (נד) מעשה נורא מהרב הקדוש הרבי ר' זושא מאניפאליע זי"ע. עט
- (נה) מעשה נורא שהי' אצל הגה"ק שר שלום מבעלזא זי"ע, שאחד לקח סם רפואה בפסח שהי' חשש חמץ ודגו אותו בעולם האמת על זה. פ
- (נו) שו"ת באר משה חלק ד' להגר"מ שטערן שליט"א, שמעיד שכבר נתברר שדרך סוחרי חלב עכו"ם לשים מעט מחלב טמא לתוך חלב טהור כדי לשמרו שלא יתחמץ כ"כ מהר, (ועיין לעיל עמוד ג' בפתח השער עובדא מחרידה ומזעזעת, ובעמוד י"ח בתשובת הגה"צ מצעהלים זי"ע שכותב שכמעט 70 אחוז יש להם חלב חזיר ונחוץ להם לערב חלב חזיר לתוך חלב סתם כי זה גורם שלא יתקלקל מהר וג"כ יש בו יותר שומן ולפי השומן משלמים יותר לבעל האיכרים, וידוע שמסר נפשו ממש על הענין של חלב ישראל עוד כשלא הי' אפשר בשום אופן לקבל חלב ישראל, זי"ע. פג
- (נז) חיוב תוכחה ומחאה מש"ס, זוה"ק, ומדרשים, (שכל הרבנים מחויבים להוכיח ואם אינו מוכיח הוא בכלל ארור, ואם מחה הוא בכלל ברוך. פד
- (נח) קונטרס עד מתי מהגה"צ ר' שרגא פייוויל מענדלאוויטש זצ"ל, שמעיד שאגריקולטור דעפארטמענט ביררו ופרסמו כבר שכאן באמעריקא חולבים בהמות טמאות, וכותב שכל המכשול הוא אשמת הרבנים שאינם מעוררים וכמעט שנשכח כל הענין של חלב שחלבו עכו"ם. צ
- (נט) גודל הפגמים והעונשים שבאים על האדם על ידי שאוכל מאכלות אסורות רח"ל. צה
- (ס) לאפרושי מאסורא. מודעה ואזהרה חמורה מאת הרה"ג הבר"צ לכל מקהלות אשכנזים שליט"א בארץ ישראל, שבחמאת עכו"ם מערכים חלב ונבלה שהוא איסור כרת רח"ל, ואין לה שום היתר, כי רב הזיוף בה, ועל הכלים צריך שאלת חכם. ומי שמוכר חמאת עכו"ם אכד את נאמנותו (אמר המו"ל ידוע שלפני חצי שנה תפסו בטאראנטא קאמפאני שעושים חמאה שערכו שם חלב רח"ל ונתפרסם בעיתונים, ומי שיש לו ידיעה באיזה עיתון ובאיזה יום בחודש הי' נא להודיענו כדי לזכות את הרבים). צז

הסרת מכשול מרבים

בס"ד

עס ריקען זיך שוין אן די טעג ווען דער חרידישער ציבור הייבט זיך אן אריבער צו שלייכען אין די קעצקעליס פארברענגען דעם זימער אין א ריינע אטמאספער פיזיש אין גייסטיש, דעריבער איז יעצט א דבר בעיתו אויפצוועקען דעם דעת הקהל איבער א מכשול נורא וואס האט זיך די לעצטע פאר יאר שטארק צושפרייט צווישען היימישען עולם ובפרט די ישיבות-קעמפס, און אנדערע מוסדות וועלכע גראבט אונטער עיקרוני ויסודי היהדות.

דא האנדעלט זיך נישט וועגען גאר מאדערענע קרייזען נאר טאקע משופרי דשופרי פון די גאר היימישע חרידישע שיכטען על פי רוב בני תורה ובני ישיבות.

די פריצה כאשטייט וואס מען איז זיך מורה היתר צו קיפען מילך פון א גויאישען פארם אויף דעם סמך וואס א יוד שטייט ביי די מעלק.

די חששות זענען ווי פאלגענד:

א) לויט אלע גדולי הפוסקים אן אויסנאם אויב דער בעל הבית פון די ביזנעס איז נישט פארלעסליך כש"כ אויב ער איז א גוי טאר מען קיין השגחה נישט געבען, אין אויב מען געט איז די השגחה נישט ווערט, ווייל דער גוי קען נאך אלץ מכשיל זיין מיט פארשידענע אופנים. (ועיין בשו"ת דברי מלכאל ח"ג סי' כ"ב, שו"ת דברי חיים ח"ב השמטות סי' מ', שו"ת שערי צדק יו"ד סו"ס קנ"ו, פת"ז הל' פסח סי' י"א, הגה"ק בעל ערוגת הבושם זצ"ל בספרו הכנה דרבה אות כ"ב, ובשו"ת ערוגת הבושם סוף סי' שכ"ה, שלח"ט דף קצ"ח ע"ב, מקרי דרדקי מה"ק ר"ה מקאלאמאיער זצ"ל, לבוש"מ מהדורא תניינא יו"ד סי' ז', שו"ת זכרון יהודה או"ח סי' קכ"ג, ועוד.

70 יאר צוריק האבן 200 רבנים פארארדענט א שטרענגען איסור אז א רב זאל נישט מתיר זיין קיין שום זאך אפילו אויב ער שטעלט א משגיח נאר אויב דער בעה"ב איז 100 פראצענט פארלעסליך אין עניני כשרות פון אלע הינזיכטען (עיין שו"ת גנוי יוסף סי' י"ח אות ב').

ב) דער בעל הבית קען זייער לייכט כאטלען אין די זעלבע סארט קאנטענערס אויך נישט כשר'ע מילך (חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו) אין דאס דעליווערען פאר בני ישיבות ובני תורה און אלע אנדערע אידישע קונים, אין קיינער וועט דאס קיינמאל נישט וויסען.

אין זכות פון אכטונג געבען קעגען מאכלות אסורות וועלען מיר אלע זוכה זיין צו א גיטען געזינטען זימער צוזאמען מיט די קינדער אין די גאנצע משפחה אזוי ווי עס שטייט אין זוה"ק אין די ספה"ק אז איינס איז געבינדען צום צווייטען, (זוה"ק ח"ג מ"ב ע"א, שכת ל"ג ע"א, אוחה"ק שמיני, חפץ חיים בספר דבר בעיתו שער התחזקות, יסוד ושרוש העבודה שער הבכורות פ"ד, חת"ס שמיני, אמרי צדיקים דברי גאונים ע"ת, דרכ"ת סי' ס' אות ה', אוהרת מהרצ"א), ועוד.

בכבוד רב ה"ק
יעקב דוד פרידמאן
מנהל וועד הכשרות דבארא פארק

תוכן העניינים
לפי סדר הסימנים

פתיחה

א) בארצות יורא"פ מעולם היה לאיסור חמור לשתות חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו ובארצה"ב נפרץ, יש מחמת קלות דעתם שמצאו כאן בקעה פרוצה נמשכו אחר מנהגי המדינה והשליכו אחרי גיוס איסורים ומנהגים שנהגו בו איסור מעולם אבותיהם ואבות אבותיהם (דברי הגה"צ מקראסנא ז"ל, מובא בפתיחה).

ב) הרוצין להתיר חלב עכו"ם ואין ישראל רואהו מטעם שיש עונש מהמשלה על המערב חלב טמא ונפל בכירא כל החשש וממילא בטלה גזירת חז"ל על חלב עכו"ם, אין לסמוך ע"ז (פסק הגר"ע סופר ז"ל בעל דעת סופר מהר"י שטייף ז"ל - מהר"י גרינוואלד ז"ל - מהרש"י פאזען ז"ל - מהרנ"ה העניג שליט"א - מהגר"י וועלץ ז"ל - וכל הפוסקים המצויינים בסמוך.

ג) סברה זו היא סברא כרסית וגם אינה אמת מחמת כמה טעמים (פסק מהר"ר לוי יצחק גרינוואלד ז"ל - אות י"ז, פסק מהר"ר נפתלי הירצקא העניג שליט"א - אות י"ט, פסק הגאון בעל חלקת יעקב ז"ל - אות כ', פסק הגר"י וועלץ ז"ל - אות כ"א, פסק הגאון מקראסנע זצ"ל אות י"ג פסק הגאון ר"א סילווער ז"ל מסינסינעטי - אות כ"ב בריש דיעה - אות י"ח.

- 1) חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו איסורו מה"ת או מדרבנן ופורץ גדר ישכנו נחש (שו"ת חת"ס אות א').
- 2) האשכנזים הנגררים אחר הרמ"א אין להם היתר להקל (שו"ת חת"ס אות א').
- 3) חשכ"ע וא"י רואהו אין כח לשום גאון וב"ד להתיר כי היא גזירה קדמנית של חז"ל אשר עומדת בתוקפה אף אם אין שום חשש תערובת חלב טמא, ופורץ גדר ישכנו נחש. (שו"ת מהר"י ברונא סי"ח ע"ח, - אות ג').
- 4) כך מקובלני שכל גזירת חכמים לכד טעמם הנגלה יש עוד הרבה טעמים כמוסים שלא גילו אותם (ערוך השלחן - אות ד').
- 5) המקיל בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו עון הרבים ישא (ערה"ש - אות ד').

- (6) מעובדא נוראה יתכרר שכל דברי חז"ל כגחלי אש וח"ו לזוז ממנו זיז כל שהוא (ערוה"ש - תשובת בעל חלקת יעקב ד"ה וסיפר לי - אות ד').
- (7) בשם הגה"ק מצאנו דבאין ישראל רואה החליבה שורה על החלב איסור כמו על מאכל אסור ודבר טמא רח"ל (שלחה"ט להגה"ק מהר"א ראטה זצ"ל - אות ה').
- (8) ח"ו להתיר אף בלא שכיח דבר טמא, וכן נהגו בכל ערי הספרדים (שד"ח - אות ר').
- (9) חשחב"ע וא"י רואהו אין כח לשום גאון ובי"ד להתיר כי הוא גזירה קדמונית של חז"ל אשר עומדת בתוקפה אף אם אין שום חשש תערובת חלב טמא, ופורץ גדר ישכנו נחש (שו"ת צמח צדק אות ז').
- (10) האשכנזים הנגררים אחר הרמ"א אין להם היתר להקל (שבילי דוד אות ח').
- (11) מה שיש להקל בשעהד"ח (לא ח"ו בלי ראיית ישראל כלל - ע"י בפנים ותכין) ברור דכשיש יכולת להעמיד משגיח כראוי אי"ז שעת הדחק (תשובת הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל אות ט').
- (12) גם בשעת המלחמה לא התירו רק לקטנים ויולדות משום שלא יבאו לידי סכנה (שו"ת לבוש"מ - אות י').
- (13) יש קרוב לשלשים שיטות ראשונים ואחרונים המחמירים (תשובת הגר"א שטערנבערג - אות י"א).
- (14) חייב לפזר כל ממונו שלא ישחה חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואה (שו"ת הרדב"ז אות י"ב - ס' רוח חיים - אות י"ג).
- (15) בדאין לו רק חש"ע וא"י רואהו יאכל וישתה מאכלים ומשקאות אחרות (רוח חיים - אות י"ג).
- (16) בזכות הזהירות וזרירות בזה נזכה לגאולה שלימה (שם - אות י"ד).
- (17) אותן שנהגו מכמה שנים שלא לסמוך על המקילין אלא על השגחה מהוגנת יש דין נדר (תשובה א' של הגר"מ פיינשטיין שליט"א אות י"ד).
- (18) על גבינות ליכא שום היתר וע"י שמקילין בחלב מקילין גם בגבינה (שם - אות י"ד).
- (19) חלב עכו"ם אסור מדינא ואין לו התרה וכו'. (שו"ת מהר"י שטייף אות ט"ו).
- (20) יוצאי מדינת הגר ביותר צריכין ליזהר בהוראת רשכבה"ג החת"ס זצ"ל שכו' דבני אשכנז אסורין ואי"ל התורה (תשובה מהגה"צ ר"ע סופר - אות ט"ז).
- (21) בדא"א בשום אופן להשיג חלב כשר אפשר להקל לקטנים, חולים, יולדות, מעוברת, מינקת הצריכים לזה מאוד (מהר"י שטייף - אות ט"ז).

- (22) כמעט שבעים אחוז מהאיכרים יש להם חזירים, ויש להם ריוח גדול לערב חלב חזיר בתוך שאר החלב כי חלבו של החזיר שמן הוא מאוד וגם כי האיכרים שאין להם בכל יום די חלב ולכן הם מקבצים את החלב משנים או שלשה ימים, ואח"כ מוליכין אותה אל החברות הקונות וא"כ יש להם נפק"מ לערב בו חלב חזיר, כי זה גורם שלא יתקלקל מהר, והוא דבר ידוע שחלב חזיר פועל כך, ובכל נפל כל היסוד של בעל הסכרא הנ"ל (כתשובת הגה"צ מצעהלים שליט"א, אות י"ז).
- (23) חשכ"ע וא"י רואהו אין כח לשום גאון ובי"ד להתיר כי הוא גזירה קדמונית של חז"ל אשר עומדת בתוקפה אף אם אין שום חשש תערובת חלב טמא, ופורץ גדר ישכנו נחש, (הגה"צ משאפראן וצ"ל אות י"ח).
- (24) המבקש קולות בחלב עכו"ם הרי הוא בכלל משחית נפשו (פסק הגה"צ משארמאש שליט"א - אות י"ט).
- (25) מה שיש מי שרוצה להקל יען בעת שגזרו הגזירה לא היתה עדיין מדינת אמעריקע, דברים הללו הם בלי דעת, ומביא לידי כפירה, לעקור כמעט כל הדינים וההלכות כמו יין נסך. וכל ההלכות יתבטלו רח"ל, וא"צ להשיב רק לקיים ענה כסיל כאולתו (מהר"ר נפתלי הירצקא העניג שליט"א - אות י"ט).
- (26) א"א לסמוך על כעמיקער בחשש תערובת דבר טמא (פסק הגר"י וועלץ ז"ל בשם אוהל יהושע סי' כ"ד - אות כ"א, תשובת בעל חלקת יעקב - אות כ', תשובת מהר"ש ח"א סי' כ"ז, מובא בחלק"י שם - אות ס').
- (27) ח"ו לעבור ולזוז זיו כל שהוא מפסק מרן רבינו הרמ"א ז"ל וכל הפורש ממנו כפורש מן החיים (עבודת הגרשוני - כנסת יחזקאל - נו"ב - תשובה מאהבה - פני יהושע - הכל מובא בתשובת הגר"י וועלץ ז"ל - אות כ"א).
- (28) מעשה בימי הפני יהושע באחד שהתיר במקום שכ' הרמ"א "ויש להחמיר" ולא עלתה לו שנתו רח"ל (פסק הגר"י וועלץ ז"ל - אות כ"א).
- (29) מקורות חזקות שאין להקל נגד הרמ"א (פסק מהר"י וועלץ ז"ל - אות כ"א).
- (30) גדול אחד לפני מאות שנים רצה להקל בעדת הספרדים ועמדו עליו כל גדולי הדור ואסרו (פסק הגר"א סילווער ז"ל מסינסינטי - אות כ"ב).
- (31) צריכים מסירת נפש לשמור הילדים מחלב עכו"ם וכ"ש עצמו (תשובת מהר"א שטערנבערג - אות כ"ג).
- (32) למעשה אפילו במקום שהרופא (נאמן) מדגיש כי יש צורך להאכיל מהמין שיש בו חשש איסור ישאל למורה הוראה והוא יורה בכל פרט בפני עצמו לפי הענין, דבלא"ה עלול ליכנס בכלל גדול המחטיאו, ויש לחוש מאוד על הסכנה של טימטום הלב ח"ו (פסק הגה"צ מקראסנא ז"ל - אות כ"ד).

- (33) גם בשאר דברים אין לבנות שום יסוד על מנהג אמעריקע (תשובת הגה"צ מקראסנע זצ"ל - אות כ"ד).
- (34) בארצה"ב הי' אחד שרצה להקל מטעם פיקוח הממשלה וטעה ברשב"א מפורשת כהה"א (תשובת הגה"צ מקראסנע זצ"ל - אות כ"ד).
- (35) בעו"ה נעשה למנהג שהרבה נשים אין מניקות בניהן ומפטמות אותן בחלב איסור הנמכר בחנויות. והרבה אברכים שנתעוררו על זה הודו ולא בושו שלא ידעו כלל כי יש בזה חשש איסור (דברי הגה"צ מקראסנא ז"ל - כ"ד).
- (36) כך מקובלני שכל גזירות חז"ל לבד טעם הנגלה יש הרבה טעמים כמותים שלא גילו אותם (ערה"ש - דעת הגה"ק מצאנו זצ"ל - ומרן בעל החת"ס זצ"ל, שניהם מובאים בדברי טהרת יו"ט - אות כ"ה).
- (37) קבלה איש מפי איש עד משרע"ה דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו אין הטעם שמא יערבו בו חלב טמא דזה הטעם גילו להעולם, רק שיש טעם כמוס בדבר שאסורה (הגה"ק מצאנו זי"ע שקיבל מחותנו בעל ברוך טעם זצ"ל עד משרע"ה, בתוך דברי הגה"צ מהעלמעץ שליט"א - אות כ"ה).
- (38) אפילו להמקילין חלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו באם ברור שאין חשש תערובות מ"מ טומטום הלב והמות, והולדת מדות אכזריות יש ("בריש דיעה" א"ד בשם הנצי"ב, ערוה"ב, חפץ חיים זצ"ל, וכן גם בדחז"ל, ובארה"ח מובא שם או' ח' - אות כ"ו).
- (39) מאכ"א במקום סכנה אם אפשר טוב למנוע מנכילה דמטמטום כ"כ הנצי"ב וערוה"ב וכ"כ החת"ס (או' ב' י"ח).
- (40) מוטב לחלל שבת מלאכול מאכ"א. כ"כ הפמ"ג כראש יוסף שבת ע"ב (או' ה').
- (41) כל המצות יש בהן שתי כוונות, קיום הציווי, וצירוף הבריות, והשני א"א שתתקיים ע"י חישוב לעשות וצריך קיום ממשי וא"א שתתקיים בדבר שהותרה לפי שעה שיש בו סרך הטמטום (או' ו').
- (42) גם דעת רשכבה"ג רש"י ז"ל נ' בדבר השרי לכתחילה יש בו סרך פגם לאכלו (או' ד').
- (43) טעה וקידש על סתם יין לא יצא כמ"ש בשו"ת, לבוש"מ, מנח"א אמרי דוד (או' ד').
- (44) חשב לעשות מצוה מעה"כ כעשאה, אינו מועיל כעשייה ממ"ע לדעת הגר"א ווסרמאן (או' ד').
- (45) מי שאי"ל יין כשר אסור לקדש על סתם יין לכמעט כל הפוסקים (או' ח').
- (46) ראי' דאכל איסור בשוגג מטמטום מתוס' משו"ת פנים מאירות והארה"ח (או' ט' י"א).

- (47) חומר מאכל"א ממה שרק שם יש שמירה משמיה שלא יכשל הצדיק, דחז"ל בכמ"ק (אות י').
- (48) לענין כפרה מחמיר בחת"ס בזה יותר משאר מקומות (שו"ת חת"ס מובא בריש דיעה או' י"ב).
- (49) עפ"י דברי ויואל משה העושה במאכל"א כרוב הפוסקים להקל, יוכל להכשל בטמטום (אות י"ג).
- (50) עריות ומ"א שוין (או' י"ד).
- (51) עפ"י דברי גדולי הפוסקים א"א לקיים מצוה באיסור שהותר לחולה כמו י"נ או סתם יינם, והם הישוע"י מהר"י אסאד, נטע שורק, מנח"א (או' ט"ו).
- (52) גרים ובעלי תשובה ביותר צריכין לדקדק במאכ"א (או' ט"ו).
- (53) שבת אצל פיקו"נ קיל מדיחוי שאר איסורים אצל פיקו"נ (שו"ת חת"ס — אות ט"ז).
- (54) אף הרוצין לסמוך על המקיל רבצה עליהם חיוב התרחקות מספק ... איסור מאכל"א (אות י"ח). הרוצה לשמור נפשו ורוחו ונשמתו יתרחק מאלה ואלה, (אות י"ח).
- (55) במאכל"א צריך לזהר מאד דאפילו נכשל ח"ו בשוגג התיעוב יעשה מעשהו בנפש האדם וכן המהרש"ל הוהיר להשל"ה קודם נישואיו שיזהר מאד בעניני אכילה (פסק הגה"צ משארמאש בשם האוה"ח, ושל"ה אות י"ט ובדברי הס' בריש דיעה... בשמם - אות כ"ו).
- (56) הקונה מעשה אופה אפילו אצל שומרי שבת עלול להכשל באכילת נכילות (או' כ"ז).
- (57) הקופסאות שנכתב עליהם "נא"ן דעירי" שפירושו כי אינו מכיל חלב, אעפ"כ עדיין הנם בחור ספק אי יש בהם חלב (או' כ"ז).
- (58) שוקלדה וחמאת חלב שאינה תחת השגחת יראי ד' נאסר מגדולי ישראל מחמת חערובת זשעלאטי"ן (או' כ"ז).
- (59) משקים צבועים — טשערי, לימאנא"ד, אראנוש, קאל"ע, וכו' יש חשש קרוב של עירב שומן מכני מעיו של החי "ביבער" (או' כ"ז).
- (60) אין שום היתר לפטם הילדים במשקה "סימילא"ק" (או' כ"ח).
- (61) הרבה מתפטמים מסימילאק עונם רובץ על מנהיגי הקהל (או' כ"ח).
- (62) בעוה"ר לא נמצא מתעורר להחזיק במצוה הכי גדולה של זיכוי תינוקות בחלב כשר (או' כ"ח).
- (63) החיוב לצאת בשוקים ורחובות בזעקה גדולה ומרה על הפירצת שתיית סימילאק (כח).

- (64) מה שנשמע בשם רב אחד שפירסם דיש להחזיר איסור דרבנן לפטם הקטנים שלא הגיעו לחינוך הם דברים בדויים וגרמא גדולה בניזקי הרבים. (א' כ"ט).
- (65) חלב טמא מטמטם אפילו כיונק רק פעם אחת (א' ל').
- (66) מה שנמצא באיזה פוסק להקל בשמנת הנקרא "קרי"ם" שנעשה מזמן החלב לא נאמרה על זמנינו כלל וכלל דבזה"ז "הסויער קרי"ם" וכן "הסויעט קרי"ם" נעשה שלא בטבע רק באופן טכני אשר בכה"ג בטלי כל היתרים (א' ל"א).
- (67) גם בסמעטענ"ע הנעשה באופן טבעי אין שום היתר להקל לאכול משל העכו"ם וכן יוצא לדעת החזו"א ז"ל, ובערוה"ש, צ"צ יור"ד ע"ה, שדה יהושע סי' כ"א, מאורי אור חלק קן טהור דף מט: חיים שאל ח"א סי' מ"ג, שיר"ט מע' ח' סקט"ז, ועוד (א' ל"א).
- (68) שיטת רש"י פשוטה וברורה מכמה מקומות דחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואה אף אם ליכא בהמה טמאה בדיר אסור, וע"ז נאמר ופורץ גדר ישכנו נחש (א' ל"א).
- (69) פקוח הממשלה א"א לסמוך עליה כלל (א' ל"א).
- (70) נתברר אצל הממשלה בארצה"ב שכל תוצרת הנרשם על הקופסאות של כל מין מאכל או משקה אינו מעיד רק על שמונה ותשעים אחוזים והשאר מותרין להעלים (סי' ל"א).
- (71) להציל אפי' נפש אחד משתיית חלב שחלבו עכו"ם מותר להתפלל כל ימיו בלי מנין, ובא"א גם ביחידות פטור לגמרי מתפלה (א' לב).
- (72) אחד שבא לו הרהורי אמונה מחמת שנכשל פע"א בלי יודעים בחלב עכו"ם (א' ל"ג).
- (73) אל להטעים המאכלים כדי להמשיך אליה לב התינוקות, בדבר המפוקפק (א' ל"ג).
- (74) בימי הגה"ק בעל בני יששכר זצ"ל הקילו הרבה בחלב עכו"ם והגה"ק הנ"ל צעק מרורות למו (אזהרות מהרצ"א).
- (75) חלב עכו"ם — גביני עכו"ם וכיוצא הם מעיקרי הדת (א' לה).
- (78) אין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים גם בחלב עכו"ם (א' ל"ה).
- (79) פתגם החת"ס זצ"ל "אע"פ שרוב העולם פורצין גדר לשתות וכו' אל תהיו אחרי רבים לרעות (א' ל"ו).
- (80) אוכל עם עכו"ם כאוכל עם כלב ונוגע בו כנוגע במת (א' ל"ו).
- (81) המזמן עכו"ם לביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו (א' ל"ו).
- (82) אם נזדמן לאדם מאכל שהוא ספק איסור ופורש ממנו יכוין לקיים כמה מצות (עי' א' ל"ז).

- (83) המונע עצמו מספק איסור קונה לו חלקו נפש שבנפש אשר בקדושה בשלימות (או' ל"ז).
- (84) המקיל בחומרא בעלמא, לא יוכל להשיג תורה הק' כמ"ש תוס' בשם ירושלמי (או' ל"ז).
- (85) הנזהר מספק מאכ"א יהי' מרכבה לקדושה עליונה ויזכה לכל טוב העליון (או' ל"ז).
- (86) לא יפתה אדם עצמו שהוא גדול בתורה ויודע האסור והמותר, דכל אדם יש לו יצה"ר משלו ויודע כמה פנים בחריפות של שקר להתיר האסור (או' ל"ז).
- (87) מאכל המארגארינ"א צריכה השגחה מעולה מדוייקת וקפדנית ועי' רב גדול ויר"ש ומומחה לאותה האומנת ובלא"ה עלולים להלכד בשלשלת ארוכה של חששות, שומן נבילות וטריפות — שמן דג טמא — נעשים ככלים אסורים או אינם מגועלין כהוגן — (או' מ"א).
- (88) אם המארגארינ"א לא נעשה בבית חרושת כשר, מאד רחוק שיהי' כשר כדבעי (או' מ"א).
- (89) עי' התרחקות ממאכ"א וספיקן אין קץ למתן שכר, ופודה עצמו וכל דורותיו הבאים ממקור שחת (או' מ"ב).
- (90) הנזהר ממאכ"א זכותו נרשם עי' אליהו זל"ט והקב"ה ומלך המשיח חותמין עליה (או' מ"ג).
- (91) א"א לשער אחד מני אלף מעלת הפורש ממאכ"א (או' מ"ג).
- (92) עבודה גדולה צריכין לעבוד לחנך הבנים ובנות להתרחק ממאכ"א (או' מ"ד).
- (93) האבות שלא חינוכו בניהם כדבעי סובלים בג"ע על בניהם שבגיהנם (או' מ"ד).
- (94) חיוב גדולה על כל אחד מישראל להציל אחרים ממאכ"א ולא יועיל לעתיד שום אמתלא (או' מ"ה).
- (95) התעוררת נפלאה "בלשון אידי"ש" להרחיק מאכלות אסורות ומפוקפקין מעצמו — זרעו — וכל הנלוין אליו בכל כחו (או' מב — מה).
- (96) מכשיר או משגיח שאינו מפקח כדבעי נחשב למאכיל טריפות ח"ו (או' מ"ה).
- (97) ארבעה עובדות מבהילות בענין חלב עכו"ם (או' מ"ו).
- עוד בענין סמעטענ"ע (או' מ"ז).
- (98) חובת תוכחה ומחאה ליחיד ולרבים מש"ס, זוה"ק, ומדרשים, וספה"ק. (או' מ').
- (99) קונטרס עד מתי לעורר לבב העם מהמתרחש בעוה"ר בארצה"ב בעניני אכילה (או' נט).
- (100) כל הנאמר בדחז"ל וספרי קודש בגודל העונשים והפגמים הבאים על האדם עי' מאכ"א (או' נ').

בעזרת השם יתברך

קונטרס

חזתם

בתוך חזתם

להסיר מכשול

נדפס סיון תשמ"ח לפ"ק

ברוקלין נוא יארק

בעזרת השם יתברך

קונטרס

חותם בתוך חותם

יין בשר ודגים

להסיר מכשול

בולעטין חודש סיון תשמ"ח לפ"ק

חותם בתוך חותם

חייבים להיזהר אם שולחים יין, בשר, או דגים חתוכים וטחונים על ידי נער שליח, שאינו מהימן על פי שולחן ערוך, שיהיה סגור וחתום ב"חותם בתוך חותם" (כמבואר ביו"ד סימן קי"ט).

דגים

חייבים להיות עירניים ולקנות דגים מחנות המוכר רק דגים טהורים, על ידי כך נמנעים מדאגה בשאלה האם

השתמשו באותו סכין שמתמשים בדגים שאינם טהורים, או בכלים שאינם טהורים וכו'.

דגי פילה

על פי שולחן ערוך חייב כל דג המגיע בלי העור מעליו שיתנוסס מעליו הכשר או אות שיעיד שמדובר בדג כשר, בלי הסימן הזה אסור לאכול את הדג.

דגי פילה אינו סוג דג, אלא דבר העשוי מדגים, דגים שונים נמכרים בסיווג של פילה, ומאחר ואין יכולים להיות בטוחים באיזה סוג דג מדובר כשארין לדג עור ועצמות, לכן זקוקים להכשר לכל סוגי הדגים. ולכן צריכים כל סוגי הפילה הכשר.

אנו רוצים להזהיר את סוחרי הדגים להיות עירניים שלא לקנות דגים רק עם הכשר.

דג מעושן

הרבה בתי חרושת מייצרים דגים מעושנים כמו סעמען, ווייטפיש, סעיבל וכדו' משתמשים באותם הכלים ובאותם השמרים והשמנים שמתמשים בהם בדגים שאינם טהורים, ולעתים רבות מייצרים זאת בשמנים שאין להם הכשר, לכן צריכים הדגים מעושנים הכשר.

וכן אלו המובאים ממקומות אחרים נמצאים בהם תולעים הרבה והבדיקה קשה בהם. על כן לא יקנה אותם אלא דגים שלמים "פערמאכטע".

דגי קרפיון

בדגים אלו שכיח תולעים בראשם וצריך לנקותם, ועיין חכמת אדם אודות בדיקת הדגים "קארפעי" שצריך לגרר היטב על הסנפירין והם עגולים כעדשה ואין ניכרים כלל עי"ש. ועיין שו"ת אמרי יושר מהדורא תניינא סימן י"א, וניסיתי לבדקם, גררתי מהסנפירין כמו טיפת דם ונתתי אותה במים וראיתי שהיתה מתנועעת ושטה במים הנה והנה.

דגים ממולאים, סרדיניים

מאחר ואין מכירים את סוג הדג, לכן חייבים השגחה, וחוזי מההשגחה על מקור הדג, חייבים במשגיח נוסף בעת ייצור הדג הממולא וכדומה, בדגים מכניסים שמנים, וכן מרקים ותבלינים, ולכן השגחה רק על מקור הדג אינה מספיקה וחייבים להשגיח על כל תהליך הייצור, וכן יש לנהוג גם בדגי לקס וסרדיניים, שלעתים רבות מגיעים הדגים בלי עור ובתוך שמן.

דגי טונא

הממשלה (F. D. A.) מאשרת שישנם יותר מעשרה סוגי דגים המותרים לשאת את השם טונא, ולכן קיימות מחלוקת בין בעלי המקצוע בענין כשרות חלק מאותן סוגי דגים לגבי כשרותם, ישנם הסבורים שרק ארבעה סוגי דגים כשרים, ולכן חשוב מאוד להקפיד על ההשגחה.

דגים מטוגנים.

יש להשיג מן המוכן דגים מטוגנים במקומות מסוימים, וברור שהדבר חייב שיהיה לו השגחה. חייבים לברר 1. מהו מקור הדג, 2. באיזה שמנים השתמשו בעת ההכנה. 3. האם בית החרושת גם מייצר דגים שאינם כשרים, 4. האם אין שאלה של בישול עכ"ם, ועוד.

דגים מלוחים

בנוסף על עקרונות ההשגחה שמנינו קודם, יש להוסיף לדג מלוח השגחה נוספת, מאחר וברוב המקרים מכניסים גם את הפריטים דלהלן:
1. חומץ, 2. יין, 3. גבינה חמוצה, 4. לחם, 5. תבלינים, ועוד.

כל הדברים שמנינו כאן חייבים בהשגחה. ועיין בספרי נפש ישעי' דף ש"ה וז"ל:
דגים מלוחים שקורין "הערינג" החלב שבו צריך בדיקה מתולעים, וכמה פעמים מצאתי בו תולעים ארוכים ודקים שרחשו ונפלו על ידי רחיצה ושפשוף במים היטב.

ה"ק שלום יהודה גראס

אבדק"ק האלמין יצ"ו

בעזהש"ת

ספר

מלחמות השם

חלק א'

בו יבוארו המכשולות הגדולות איך
שנכשלו ישראל קדושים בחומר
האיסור של יין נסך

קול קורא'ס ומאמרים בעניני חיזוק הדת
שיצאו לאור עולם בבתי מדרשים ושיבות
ובכתבי עת

יוצא לאור על ידי

הוצאת אמונה - ברוקלין יצ"ו

שנת תשמ"ז לפ"ק - ולמספרם '986

בעזרת השם יתברך

קונטרס

**יין נסיכם
על מכשולי יין נסך**

והוא:

קול קורא'ס שיצאו לאור נגד
התאחדות הרבנים שמכשילים
את הכלל ישראל ביין נסך
במזיד

נדפס אלול תשמ"ח

ברוקלין נוא יארק

וזאת למודעי

שהכרוזים האלו היוצאים בעת אינו כולל כל הכרוזים ומודעות שיצאו לאור עד הנה, ועוד חזון למועד ברצות ה' עלינו, ובקשתינו שטוחה אל כל מי שיש תחת ידו כרוזים ומודעות אשר לא נמצאים בקונטרסים שלנו, נא לשלוח לנו העתקות, וכמו כן ישלח לנו באיזה ענף חיוק הדת שיש לו כדי לזכות בו הרבים, ותודה למפרע

סוד ה' לראיו

כ"ק אדמו"ר שליט"א סיפר בדרשתו ליין נסך בזה הלשון: הרב בערנאט ליווי שליט"א מאוי קעי לאבאריטאריס מטלפן אלי ומספר לי, המכשול הגדול בענין היין נסך.

הוא מספר, שטיילפן להתאחדות הרבנים ואמר להם תדעו שיש מכשול גדול שהעסיק נעשה מיין נסך, ועל כן כל הפראדוקטן שנכנסו בהם העסיק הזה הוא באיסור של יין נסך ואסור למכרו ליהודי, ואומר לו שתיכף יכניסו מודעות בעיתונים ויטלפנו לכל בעלי המאניפעקטשערס, שלא למכור, וכן לטלפן לכל בעלי חניות שמהיום לא יוכשלו ביין נסך, ומה שנכשלו אי אפשר כבר לתקן, וכל הפחות מהיום והלאה לא יוכשלו. וכן לעשות מודעות בכל הבתי מדרשים. הרב ליווי מוסיף: שהוא הולך להכניס מודעות לכל העיתונים ולבתי מדרשים כדי שכולם ידעו לא להשתמש בהם.

התשובה מהתאחדות הרבנים היה כדלהלן: אני מבקש ממך לא לפרסם כלום כי עשינו הרבה פראדוקטן אולי יותר ממליאן דולר, ונחכה עד שיאכלו כל הפראדוקטן, ומהיום והלאה מה שנעשה יהיה הכל על טהרת הכשרות. הרב ליווי עונה לו, היתכן להכשיל הכלל ישראל במזיד ביין נסך בתירוץ של הפסד גדול? הלא אפשר למכרו לגוים? ולא יהיה הפסד רק שלא יהיה ריוח? ועל חשבון כזה איך אפשר שלא לפרסם. הרב ליווי אומר לו אני עשיתי את שלי עוררתי אותך, ואני את נפשי היצלת.

הרב ליווי הכניס מודעות בכל העיתונים, ראה להלן המודעות, וכן יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א במודעות וקול קורא'ס נגד המכשול הגדול, והרבה מאניפעקטשערס הכניסו מודעות כמה מהם האמת, וכו'. התאחדות הרבנים לא היה להם ברירה והצטרכו לכתוב משהו בענין הנ"ל, וכתבו על איזה פראדוקט ששם ישנו המכשול, ושאר כל הפראדוקטן הם כשרים בלי שום חשש ומכשול.

וכעשיהם בשחיטה ובחלב (יצאו לאור אלפי העתקות מהטעיפס הוואדערגעיט במכשולי החלב עם הכשר התאחדות הרבנים) כך מעשיהם ביין נסך, וכך הם מכשילים את הרבים בכל ענין של יסודי הדת, ובזה נתקיים נביאותו של כ"ק רשכבה"ג כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א, שאמר שהוא מפחד שסוף כל סוף יעשה המזכיר כל דבר אסור ועל חשבון שמם של כל הרבנים שהם חברים שם.

SOFECIA

P.O. Box 16324
Stamford, CT 06904-2324
TEL: 203-323-2376
TELEX: ITT 4750057

ORGANIZER KASHRUTH LABORATORIES - P.O. BOX 214, BROOKLYN, NY 11204 - 716-451-6128

May 12, 1986

Open Letter

Re: Vinegar Produced From Sofecia Alcohol
On September 26, 1985, Sofecia, S.A., an importer of alcohol, received the certification of Rabbi Bernard Levy of Kashruth Laboratories for product sold to manufacturers of Kosher vinegar. We have now become aware that some of this alcohol, distilled from grape product, may or may not be appropriate for Kosher vinegar.

Reproduced below is Rabbi Levy's certification. Although Sofecia has always stored and sold both fermentation ethyl alcohol and synthetic ethyl alcohol, Rabbi Levy's certification was in no way limited to any particular category.

His primary concern, expressed at a meeting at his home was that our fermentation alcohol was not of grain origin. Rabbi Levy never expressed concern relative to wine alcohol.

In summary, we regret any problems this has caused the Jewish community. Sofecia acted in good faith selling alcohol which has either synthetic or non-grain fermented, thus complying with the only requirements ever presented by Rabbi Levy.

Respectfully submitted,
[Signature]
Maha van der Kloot
Former General Manager

[Signature]
Robert L. Swaw
General Manager-Bulk Alcohol

RLS:rp

This is to certify that we have made a thorough inspection of the ingredients and manufacturing facilities of SOFECIA Ethyl alcohol in Carteret, New Jersey. We find it to be Kosher for year round use including Passover.

11 Tishri 5746
September 26, 1985

[Signature]
Rabbi Bernard Levy
Kashruth Administrator

This certification is valid until September 30, 1986 and is subject to renewal at that time.

Affiliate of Committee For The Furtherance Of Torah Observance

להסיר מכשול

מיר לאזן וויסן אונזערע חשובע קאסטאמערס דאס דורך א סיבה וואס איז געווען אויסער אונזער קאנטראל, איז אויפגעקומען אויפן עסיק א חשש סתם יינם - ע"כ

UNGER'S VINEGAR
טאָר נישט גענוצט ווערן
UNGER'S MAYONNAISE
 וואס דער סטאָרקִיפער האט אריינבאקומען פאר ר"ח ניסן טאָר מען נישט נוצן.

אונזערע אנדערע פראדוקטן וואס ווערן געמאכט מיט עסיק

- מעג מען יא נוצן, אזוי ווי
- PICKLES • PEPPER • KETCHUP
 - MUSTARD • HERRING
 - HORSERADISH

און אזוי אויך

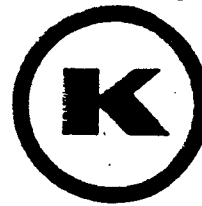
MAYONNAISE

וואס דער סטאָרקִיפער האט אריינבאקומען נאך ראש חדש ניסן וואס אין זיי איז נישטא קיין שום חשש

והי יצילינו מכל מכשול מעו"ע.

QUALITY FROZEN FOODS

(718) 256-9100

וויכטיגע מעלדונג

פון

LABORATORIES

"אָ.קעי. לאבאראטאריעס" האָט געגעבן איר השגחה און הכשר צו דער **SOFECIA COMPANY** אויף א סינטעטישן עטהיל אלקאהאל וואס ווערט פאבריצירט אין פראנקרייך און אימפארטירט קיין אמעריקע. יעצט איז געקומען צו אונזער אויפמערקזאמקייט אז די דאזיקע פירמע האט אימפארטירט און פארקויפט צו פראדוצירער פון כשר'ע פראדוקטן אן עטהיל אלקאהאל (פארוואנדעלט אין עסיק) וואס איז געמאכט פון וויינטרויבן (ניט קיין סינטעטיש עטהיל אלקאהאל). דער דאזיקער פראדוקט וואס ווערט געמאכט פון וויינטרויבן, איז ניט געווען, און איז אויך ניט היינט, אונטער דער השגחה פון הכשר פון אָ.קעי. לאבאראטאריעס, און קען דעריבער זיין יא אָדער ניט כשר.

צוליב דעם וואס די פירמע האט פארקויפט דעם דאזיקן פראדוקט מיט אונזער הכשר

אָן אונזער דערלויבעניש,

האבן מיר צוריקגעצויגן דעם הכשר פון דער פירמע.

דער וויינטרויבן-אלקאהאל איז גענוצט געווארן אין פאבריצירן עסיק און איז פארקויפט געוואָרן צו 2 פירמעס אונטער אונזער השגחה. דאָס זיינען די

Sigma Packaging Corporation

וואָס פראדוצירט און פארקויפט הויפטזעכלעך

אינסטיטוציאנעלע פראדוקטן; און **Estee Corporation**.

די לעצטע האָט גענוצט דעם וויינטרויבן-עסיק אין 2 פון אירע פראדוקטן:

Mayonnaise & Salad Dressings

מיר לאזן דעריבער וויסן אז ביז א פולע אויספאַרשונג און

א ווייטערער מעלדונג

האָבן מיר צוריקגעצויגן אונזער הכשר פון

Estee Mayonnaise and Estee Salad Dressings

אלע אנדערע פראדוקטן וואס האבן דעם הכשר פון

"אָ.קעי. לאבאראטאריעס", כאטש זיי האבן אלקאהאל, זיינען

אלעמאל געווען און זיינען אויך היינט שטרענג כשר בתכלית

הכשרות אונטער דער השגחה פון אָ.קעי."

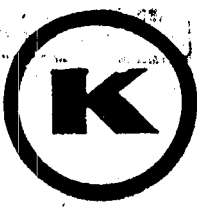
פאר מער אינפארמאציע לוינט:

THE JEWISH HOMEMAKER

P.O. Box 324, Brooklyn, N.Y. 11204

אן ענטפער פון LABORATORIES

"SOFECIA" אויף דעם אָפּענעם בריוו פון

וואָס איז געווען געדרוקט אין "אלגעמיינעם זשורנאל" לעצטע וואָך מאי דעם 16טן).
איידער (K) לאַבאָראַטאָריעס האָט געגעבן דעם הכשר צו Sofecia Ethyl Alcohol,
האָט די פירמע געשיקט דעם פּאָלגנדן בריוו צו דער אדמיניסטראַציע פון
(K) לאַבאָראַטאָריעס:

P.O. Box 10324
Stamford, CT 06904-2324
TEL: 203-323-2376
TELEX: ITT 4750057

September 9, 1985

Rabbi Bernard Levy
OK LABORATORIES
1430 57th Street
Brooklyn, NY 11219

RE: KOSHER FOR PASSOVER CERTIFICATION

Dear Rabbi:

Further to our meeting of August 30, 1985, we would like to confirm the following points:

- 1 Sofecia's ethyl alcohol is synthetically made from ethylene gas.
- 2 The grain alcohol we previously stored was produced by Grain Processing Corporation.
- 3 We do not store any other alcohol that is produced from grain nutrients.
- 4 The vessels we are transporting the alcohol from Europe to Perth Amboy are life-steam-cleaned before loading.

We hope that the above answers will enable you to certify our alcohol as soon as possible.

Please give me a call if you have any other questions.

Sincerely,

Hans van der Kloot

HVDK/jg

קוקס נאך
פאזונדערס
אויפגערוואם
פאראגראף 1 פון
דעם בריוו ←
וואס לייענט זיך
(איז אירישער
איבערזעצונג)
ווי פאלגט:

"סאפיסיא" עטהיל
אלקאהאל
ווערט געמאכט
סינטעטיש פון
עטהילין גאז."

דאס דאזיקע עטהיל אלקאהאל
האל איז געפרעזערווירט גע-
ווארן צו זיין די איינציקע
עטהיל אלקאהאל וואס
ווערט אימפארטירט און
פארקויפט פון "סאפיסיא".
די כשרות פון דאזיקן אל-

קאהאל איז געווען
אויסער יעדן צווייפל.
ס'איז דעריבער אנשורד מאר
"סאפיסיא" אדער אימיצן
אנדערש צו זאגן אז
דער הכשר פון
(K) לאבאראטאריעס איז
געווען אויף וועלכן ס'איז
אנדער שארט אלקאהאל,
אויסער "עטהיל אלקאהאל
סינטעטיש געמאכט
פון עטהילין גאז".

אויף די דערקלערונגען וואס זיינען געמאכט געווארן פון דער "סאפיסיא" פירמע אין איר אָפּענעם בריוו
פון מאי 12-10, 1986, וועלן די (K) לאבאראטאריעס רעאגירן פאזונדער פארן געהעריקן טריבונאל אין
א נאכפאלגנדן דאטום.

פאר מער אינפארמאציע לייענט:

THE JEWISH HOMEMAKER, P.O. Box 324, Brooklyn, NY 11204

בהשתתפות הרבנים והקהילות
דחתאחדות חסדיות ולומדי תורה דניו יארק

בפיקוח הרב הגאון
מו"ה ר' שלום יהודא גראס שליט"א
אבד"ק האלמין יצ"ו

בולעטין

וויכטיקע מעלדונג

אזוי ווי עטלעכע קלי הדעת לייגן אריין גרויס הארעוואניע צונויפצוקראצן היתרימילעך אויף דעם מוראדיקן מכשול פון יין נסך, און כידוע, אויב מען וויל קען מען מטהר זיין א שרץ בקיין טעמים, בפרט ווען מען פאבריצירט שקרים ווי אזוי דער יין נסך איז געמאכט. דערפאר ווילן מיר בעטן דעם עולם נישט נתפעל צו ווערן פון דער זעלבסט-געקרוינטער קאמיטע, וואס מען האט צוגעזאגט פאנטאסטישע סכומים געלט צו פארוואסערן דעם יין נסך.

דאס מיינט צו פארבלענדן דעם עולם, אז עס איז דא וואסער אריינגעמישט אין יין נסך. מיר ווארענען!!! לאזט אייך נישט פארפירן פון די לייכטזיניקע מענטשן, וואס פארקויפן זיך פאר דעם גגל הזהב און האלט שטענדיק פאר די אויגן די ערנסטע קאנסעקווענצן פון דעם וואס ווערט געשטרויכלט מיט יין נסך. והשומע לנו ישכון בטח.

וועד הכשרות

כשר KOSHER

VAAD HAKASHRUS

A Public Service Organization

Dedicated to Strenghtening of Kashrus Through Research and Developement

c/o RABBI S. Y. GROSS

4711 - 12th Ave., Brooklyn, N. Y. 11219

פארוואס שווייגט דער האלמינער רב שליט"א?!

פארוואס שווייגט איר, האלמינער רב? פארוואס שווייגט איר וועגן דעם גרויסן עסיק-סקאנדאל, וואס איז גענוצט געווארן אין א סך פראדוקטן מיט די הכשרים וואס רופן זיך "מהדרין מן המהדרין", ווי צום ביישפיל הכשרים פון התאחדות הרבנים, תחת נשיאות קדשו של כ"ק אדמו"ר מסאט" מאר שליט"א, און עס איז אנטדעקט געווארן, אז דער עסיק איז געמאכט געווארן פון יין נסך. גרויסע רבנישע ארגאניזאציעס, ווי די ברוער קהילה און אין גאנץ באלטימאר און בארא פארק האבן די רבנים געפסקניט צו כשר'ן די כלים, און פארוואס האט מען נאך נישט געהערט פון דער התאחדות הרבנים?

אבער וואס איז זיך צו וואונדערן אויף זיי. זיי וועלן שוין געוויס טרעפן א היתר כדי ריינצוואוואשן זייער נאמען, כדרכם ביי דעם חלב-סקאנדאל און דעם חמץ בפסח סקאנדאל, וועלכע האבן אויך איסורים חמורים פון כריתות, האבן זיי מתיר געווען כדי ריינצוואוואשן זייער נאמען. איז וואס איז צו דערווארטן פון זיי?!

אבער וואו איז דער האלמינער רב, וועלכער שטורעמט און וועקט דעם עולם, כדרכו בקודש, ביי יעדן כשרות-סקאנדאל? און פארוואס איז ער אנטשוויגן געווארן איצט?

האט מען אים שוין אויך אונטערגעקויפט? איז ער נאך וואכזאם ביי איסורי כריתות? איז דען יין נסך נישט גענוג א גרויסער איסור, וואס ס'איז ווערט מעורר צו זיין די מאסן אידן צו כשר'ן די כלים?

הרב אברהם ראזענבערג
הרב דוד יוסף פערלמאן
פון ברוקלין, ניו יארק

נ.ב. א שאלה צום רב המכשיר וועגן יין נסך:
שאלה א':
שטייט איר בשעת מען פראדוצירט דעם עסיק האט איר דאך געזען אז דאס קומט פון יין נסך!!! איז ווי אזוי האט איר געגעבן א הכשר אויף יין נסך?

שאלה ב':
שטייט איר נישט ווען מען מאכט די כשר'ע פראדוקטן, זענט איר דאך א מאכיל טריפות ומכשיל את הרבנים אז איר גיט א הכשר?

הני"ל
מיר בעטן נישט ארויסצונעבן אונזער טעלעפאן-נומער און אדרעס, ווייל מיר ווילן נישט באלאגערט ווערן מיט מיינערלעכערס און אמבולאנסן און פארשידענע באשטעלונגען פון טעלעפאן-בוך וואס מיט דעם מאכן זיי אן דעם גרעסטן חילול השם, ווי זייער שטייגער איז, וואס זיי טוען פאר אלע וואס זאגן אויס דעם אמת.

אן ענטפער

פון

ועד הכשרות שע"י בית דין צדק דקהל האלמין

נברוקלין נוא יארק

וועגן עסיק (VINEGAR)

וועגן דעם וואס דער האלמינער רב איז געווארן קריטיקירט צוליב זיין פארשווייגן די פירצה פון עסיק-יין נסך, ווילן מיר ענטפערן אין נאָמען פון האלמינער רב "יישר כחכם" פאר דער אטאקע, געבענטשט זאלן זיין די אטאקירער און כאָטש דער האלמינער רב שליט"א האָט געהאט טעמים פארן שווייגן. (אגב האָט דער האלמינער רב שליט"א געזאָגט ביי יענער שטורמישער אסיפה בדרך צחות: "עס איז דאָך ידוע פון רמב"ן אז אלע מקרי הזמן זענען מרומז אין פרשת האזינו, דארף דאָך יעדעס אינגל אליין פארשטיין אז עפעס אַ מכשול גייט פאַר מיט יין נסך ווייל דער פסוק אין האזינו שרייט דאָך "אשר חלב זבחימו יאכלו — ישתו יין נסיכם" (דברים לב', לח, נאָך חלב קומט יין נסך).

דער האלמינער רב האָט געהייסן איבערגעבן אין זיין נאָמען דאָס פּאָלגענדע:
"איך בין מוחה נמרצות מיט'ן גאנצן האָרץ און נשמה אויף דער שרעקלעכער טראַגעדיע וואָס פילע צענדליקע טויזנטער שטיבער, דערונטער **הונדערטער טויזנטער אידישע נפשות** זענען אומוויסנד דורכגעפאלן און געפאשעט געוואָרן מיט **יין נסך-סתם יינם**. איר קענט זיך נישט פאַרשטעלן וואָס דאָס באדייט. אלע ווייסן וואָס די מדרשים שרייבן, אז דאָס פארשטאַפט די האָרץ און אנטוויקלט אין מענטש אכזריות — שלעכטע מדות — און ברענגט דעם מענטש, רח"ל, צום ערגסטן ... תרבות רעה, רח"ל.

צייטווייליק, ווילן מיר מעורר זיין די מעוררים, אַז אַ איד דארף טאָן א מצוה, דערצו אזא גרויסע — בשלמות. דערפאר וואָלטן די צוויי רבנים גאונים שליט"א געדאַרפט מעורר זיין גלייכצייטיק אויך די פּאָלגנדע גדולים מיט א הארציקן וויינגעשריי!!!

וואו איז דער באַפאווער רבי שליט"א וועלכער איז ארויס שאָרף קעגן ארבעטן אין אָפּיס, אז מען פאַרט אָפּ רחמנא ליצלן. **פארוואס שווייגט ער???**
וואו איז דער קאָשויער רבי שליט"א וועלכער פארדאמט יעדע פירצה און דרשינט אַן אויפהער וועגן **חלב**, מען זאָל נישט עסן בהמה פלייש אפילו צוליב בריאות. **פארוואס שווייגט ער???**

וואו איז דער וויזשניצער רבי שליט"א וועלכער איז געווען דער ערשטער ארויסצורטרעטן קעגן בהמה-פלייש צוליב חלב — פארוואָס שווייגט ער יעצט ווען די וועלט איז פאר-פלייצט געוואָרן מיט יין נסך?

וואו איז דער קלויזענבורגער בי"ד וואָס זענען ארויסגעגאנגען שארף וועגן חלב ודם. **פארוואס שווייגן זיי???**

וואו איז דער גרויסער פוסק, דער אונגווארער רב שליט"א, בעל משנה הלכות י"ג חלקים ועוד, וואָס האָט אזוי שארף פארדאמט דעם חלב ודם. **פארוואס שווייגט ער???**

וואו איז דער באַקאנטער פוסק, דער דעברעצינער רב שליט"א, מח"ס שו"ת באר משה ז"ח, וועלכער איז לוחם די לעצטע 15 יאָר קעגן די פליישן און שרייט נבילות וטרופות — **פארוואס שווייגט ער???**

וואו איז דער סקווערער בי"ד, וואָס ביי זיי אין שטעטל האָבן זיי באַלד געמאַלדן נישט צו נוצן עסיק פראדוקטן. **פארוואס שרייען זיי אויך נישט צו דער גאַנצער וועלט???**
וואו איז דער מאַנסי-בי"ד, וואָס האָט ארויסגעוויזן זיין גבורה של תורה מקיים צו זיין דעם "לא תגורו מפני איש" פאר מענטשן וואס ווארפן א פחד אויף יעדן, **פארוואס שווייגן זיי???** איז דען יין נסך נישט אזוי וויכטיק ווי זיך אנצונעמען פאר איין גערודפֿטן איד???

ווי איז דער היינצייטיקער ר' עמרם בלוי — הרב משה דוב בעק שליט"א

ווי איז דער היינטיקער ר' עמרם בלוי - הרב משה דוב בעק שליט"א
 פון מאנסי, וואס האלט ארויסגעגעבן א ספר באשרייבנדיק די גאנצע אפערלעבעניש פון דעם
 חלב קאמף, ווי מען זעט אָפֿן און קלאָר אז מען עסט נאָך היינט חלב ודס די וואָס נוצן בהמה
 פלייש, דער בארימטער חיבור הייסט "עמק הבכה" און מען קען דאס באקומען ביים
 מחבר, 8 אויגוסטא עוועניו, מאנסי נ.י. 10952. און פארוואס שווייגט ער יעצט??
וואו זענען די אלע רבנים און ווארטזאגער וועלכע האלטן זיך נישט אָפֿ פון ארויסזאָגן
 זייערע מיינונגען אין אנדערע געלעגנהייטן, און דאָ שווייגט מען?? איז וואו איז דער כלל
 ישראל, ווי לאנג וועלן זיי זיך לאזן פארפירן? דא זעט דאך יעדער אז איינס פון די צוויי האט
 פאסירט. אדער זיי האָבן געגעבן א הכשר ("למהדרין מן המהדרין") אָן זען די פראָצעדור פון
 עסיק און אלע אנדערע פראדוקטן וואו עס קומט אריין עסיק. אָדער זיי האָבן געוואוסט און
 זיך ניט וויסנדיק געמאכט. פארוואָס הויבט מען נישט אויף א ווייגשעריי אין אלע גאָסן?
עד מתי? ווי לאנג נאך וועט מען אָפנארען מענטשן מיט ענינים וואס זענען
העברה על הדת רח"ל??

וואו זענען די אלע וועלכע לייזן פון צער גידול בנים, קינדער וועלכע גייען אוועק פון ריכ"ב
 טיקן וועג - נשואי תערובות רח"ל - מיט אלע אנדערע איבלען, וועלכע זענען א דירעקטער
 רעזולטאט פון עסן מאכלות אסורות, און זיי פארשטייען נישט ווי אזוי דאס פאסירט אין
 דער צייט ווען זיי עסן נאָך מיט א ריכטיקן הכשר.
אידן, עפנט די אויגן!

עס איז שוין די העכסטע צייט יעדער זאל אנערקענען די מוראדיקע הפקירות, וואס הערשט אין
 פעלד פון כשרות, אָן א שיעור פראדוקטן ווערן געמאכט מיט אינגרידיענטס פון אלע טיילן וועלכע וואס
 מאכט אוממעלעך פארן רב המכשיר נאָכצוקאָנטראָלירן פערזענלעך, ווייל אפילו ער זאל האָבן יאָרן
 ווי מתושלח, זיין ווייז ווי קרה, שטארק ווי שמשון הגבור, און קלוג ווי שלמה המלך, - איז דאָס אלץ
 נישט גענוג צו קענען נאָכקומען די שווערע הונדערטער פראדוקטן וועלכע ווערן פאבריצירט אונטער
 נאמען פון יעדן רב המכשיר באזונדער. פאראן פראדוקטן וועלכע זענען צוזאמענגעשטעלט מיט 15
 אינגרידיענטס, איין טייל פון איטאליע, איין טייל פון שפאניע, איין טייל פון אויסטראליע, איין טייל
 פון יאפאן, איין טייל פון יוגאסלאוויע, איין טייל פון דרום אמעריקע, איין טייל פון פיליפינען, איין
 טייל פון ארץ ישראל, איין טייל פון קאנאדע, א.א.וו. יעצט שטעלט אייך פאָר בלויז איין פראדוקט ווי
 לאנג עס דארף נעמען נאָכצוקאָנטראָלירן בשלימות. און מיט דעם איז מען נאָך נישט פארטיקט, ווייל
 יעדער עסיק צייט קענען זיך טוישן די אינגרידיענטס, כאָטש איינמאָל אין 2 חדשים דארף מען דורכגיין
 די אלע פלעצער נאָכאמאָל.

יעצט זאָגט איר אליין, וויפיל פראדוקטן קענען זיין בתכלית הכשרות!!!
 נאָר וואָס דער, איין רב המכשיר פארלאָזט זיך אויפן צווייטן, דער צווייטער אויפן דריטן, דער דריטער
 איז שוין א שטיקל קל און ער פארלאָזט זיך אויף א פושע ישראל. דער פושע ישראל פארלאָזט זיך אויפן
 גוי וואָס איז דער אייגענטימער פון פאבריק, וואָס ער זאָגט עדות אויף זיינע פראדוקטן פון וואָס עס איז
 געמאכט און דאָס ארויף אויף אייער טיש, מיט דעם פיטערט איר
אומשולדיקע שעפעלעך, וועלכע האָבן נאָך נישט טועם געווען קיין טעם חטא.

דער עונש פון יין נסך

אין די ספרים שטייט ספעציעל אויף די וואָס ווערן נכשל אין יין נסך אָדער סתם יינם פאלגענד:
 ער ווערט טמא אויף דער וועלט - ער האָט נישט קיין חלק לעולם הבא - ער וועט נישט זוכה זיין
 צום יין המשומר לעיל - וועט מגולגל ווערן אין אן אייזעל - און ער איז אויסגעשטעלט נכשל צו
 ווערן מיט די דריי הארבסטע עבירות (זוה"ק פ' שמני, קו הישר פרק ע"ו דפוס ישן, ספר הקדוש יין
 המשומר, יסוד ושרש העבודה, שוה"ט, ספר נפש ישעי' על מאכלות אסורות דף יא, יב, לה, קיט, קכה,
 שמו, שמו, שמח). עס ברענגט רח"ל צו געמישטע חתונות (שם) ער ווערט פארארעמט ביז צום בעטלען א
 שטיקל ברויט (שם) און ער ליגט אין חרם פון די גאוני עולם רח"ל (לב דוד להחיד"א זלה"ה פרק ט"ז,
 נפש ישעי' שם).

שער התשובה

דאס פאלגנדע איז א סדר תשובה פאָר די וואס זענען נכשל געוואָרן אין עסן איינע פון די פראדוקטן,
 אדער אן עסן וואָס האָט געהאט איהן זיך פון די פאלגנדע פראדוקטן:
Vinegar, Mayonnaise, Pickles, Pepper, Ketchup, Mustard, Herring, Horseradish
 (א) פאסטן 5 תעניתים (רמ"א יו"ד ח"ב סימן קכ"ג סעיף כ"ו). (ב) שארפע זאכן אסרין כלים אפילו
 קאלט, דעפאר דארף מען כשרין אלע כלים וואו מען האט אריינגעלייגט איינע פון די אויבענדערמאנט
 טע פראדוקטן. (ג) אלע פארצולאן כלים דארף מען פרעגן א שאלה וויאזוי זיך נוהג צו זיין מיט כשרין די כלים.

תשובת המשקל

(1) כאָטש איין חודש נישט נוצן די אלע פראדוקטן אפילו אויב עס איז זיכער פשר. (2) דעם גאנצן יאָר ביז
 פסח תשמיז איין טאָג אין וואָך זאל מען נישט פארוזען די פראדוקטן. (3) יעדן טאג זאל מען זאָגן
 כאָטש 3 קאפיטלעך תהלים (מער ווי מען זאָגט געוויינלעך) און ביים יהי רצון נאָכן תהלים ווען מען
 זאָגט "שתכפר לנו על כל חטאתינו ותסלח לנו על כל פשעינו שחטאנו וכו'" זאל מען אינטיגען האָבן זיך
 מתודה זיין אויף דעם. (4) מען זאל זיך מקבל זיין נישט צו שמועסן אין בית המדרש ביי קדיש, חזרת
 השי"ח און קריאת התורה. (5) פארדאָפֿן די גדרים וסייגים נישט צו נוצן בשום אופן קיין בהמה פלייש
 מיט סאלאמיס וכו', ווייל בהמה פלייש מיט יין נסך גייען ארעם געשלאסן ווי עס שטייט אין פסוק
 "אשר חלב זבחימו יאכלו - ישתו יין נסיכם" (דברים לבי לח).

ועד הכשרות שע"י בית דין צדק דקהל האלמין

RABBI S.Y. GROSS, 4711 - 12th Ave., B'klyn, NY 11219, (718) 436-8086

גרזיסער מכשול פון יין נסך ביי השגחה פון התאחדות הרבנים אין וויליאמסבורג

עס איז שוין עטלעכע חדשים וואָס פאַרשידענע עסנוואַרג, וואָס האָבן אויף זיך די השגחה פון בית דין מיוחד פון התאחדות הרבנים ווערן געמאַכט פון ווייניגער פון יין נסך!!!

מען האָט געמאַכט אַ שווייג פון דער מעשה ביז די רבנים הרב היינמאַן פון באַלטימאָר און הרב שמעון שוואַב פון וואַשינגטאָן הייטס האָבן געמאַכט אַ ווייניגערדיג און אויסגערופן אין זייערע קהילות צו כשר'ן אַלע כלים, אין וועלכע מען האָט גענוצט די יין נסך. איינער פון די הויפט בעלי מכשירים, וואָס האָט געוואַלט די וואָך מפרסם זיין אין אַלע צייטונגען אַראָפּצונעמען דעם געפערלעכן מכשול, האָט אים איינער פון די מנהלים אָנגערופן און געבעטן בכל לשון פון דאָס ח"ו נישט מפרסם זיין, און מהיום והלאה וועט מען שוין נישט מאַכן מיט יין נסך, אָבער דאָס וואָס מען האָט געוואַלט און זיי געוואַרנט, אַז זיי זיינען מחוייב דאָס מפרסם צו זיין, און האָט זיי געפרעגט, ערלעכער רב המכשיר האָט זיי קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט און זיי געוואַרנט, אַז זיי זיינען מחוייב דאָס מפרסם צו זיין, און האָט זיי געפרעגט, ווי קען מען פאַר אייגענע אינטערעסן מכשיל זיין אידן מיט יין נסך? ער האָט זיי געזאָגט, אַז ער גייט דאָס די וואָך מפרסם זיין אין אַלע צייטונגען. ענדלעך האָבן זיי זיך אונטערגעגעבן באַן ברירה, און דער מנהל האָט אַרויסגעגעבן אַ פאַרעווע בריוו, אַז עס איז דאָ אַ חשש אין די כריין און אין דעם עסיק, כדי צו מאַכן אַ בלבול המוחות אַז עס איז נאָר דאָ עפעס אַ חשש. אָבער עס איז ליידער ממש יין נסך, וואָס איז אסור אפילו בהנאה.

אין שטעטל ניו סקווער האָט מען באַלד אויפגעהאַנגען אַ צעטל, אַז מען זאָל נישט נוצן קיין שום עסיק־אַרטיקל. ווי אויך אין וויזשניץ. און אין אַלע אנדערע קהילות אַן אויסנאַם, האָט מען אויסגערופן, אַז מען זאָל נישט נוצן קיין שום עסיק־אַרטיקלען. די וועלט וואונדערט זיך, ווער זיינען די רבנים, וואָס זוכן צו באַהאַלטן דעם אמת און מתיר זיין חששים? איינער פון די רבנים, וואָס האָבן מפרסם געווען דעם מכשול, האָט געדונערט מיט אַ ווייניגערדיג אַז דער הכשר וואָס רופט זיך התאחדות הרבנים איז צו פאַרנאַרן דעם עולם, אַז מען זאָל מיינען אַז כאלו 50 אָדער 100 רבנים שרייען אַז דער הכשר איז כשר. אָבער דערווייל איז דער ביטערער אמת, אַז נאָר איינער פון אַפּיס גיט די אַלע הכשרים, און ער האָט ווייטער געדונערט, אַז אדרבה, זאָלן די רבנים וואָס נעמען אַן אחריות אויף דער השגחה אַרויסקומען אָפּן און שרייען אַז אידן גיב די השגחה אויף די אַלע אַרטיקלען, וואָס רופן זיך התאחדות הרבנים. ווייטער האָט דער רב געדונערט, אַז אַלע רבנים וואָס באַלאַנגען אין דער אַרגאַניזאַציע פון התאחדות זיינען מחוייב מוחה צו זיין ברבים אַז זיי האָבן נישט קיין שום שייכות מיט די אַלע השגחות פון התאחדות. ווייטער האָט דער רב געזאָגט, אַז צוליב דעם איז ער נישט קיין מעמבער אין דער התאחדות, ווייל ער וויל נישט טראָגן קיין שום אחריות אויף די אַלע מעשה נבלה'ס פון דער אַרגאַניזאַציע ווי כשרות, דין תורה'ס און אַנדערע.

דער באַריכט קומט פון ועד הכשרות שיעי בית דין צדק דקהל האַלמין. נאָך הונדערטער טעלעפאָן־קאָלס, וואָס אונזער נשיא דער האַלמינער רב איז באַלאַגערט געוואָרן די פאַרגאַנגענע עטלעכע טעג, האָט דער וועד הכשרות ביי אַ שטורעמדיקער אסיפה מחליט געווען איבערצונעבן דעם באַריכט. דער ועד הכשרות נעמט זי פולע אחריות אויף דעם באַריכט.

א רופ צו אלע אידן צו ראטעווען דעם בלר ישראל

די אויבנדערמאנטע "מעלות" שרייבן מיט קידוש לכנה אותיות אין יעדער איד אן אויסנאם איז מחוייב **בביטול מלאכה** ארויסצוגיין אין די גאסן צו שרייען קעגן דעם רשע קאלעק און זיינע גזירות, אין דער צייט וואס זיי אליין זיינען די וואס מאכן די גזירות מיט די דריי ווערטער "יאכלו ענווים וישבעו", און טאמער איז נישט נענט ווערן זיי נאך צו "גלאט כשר למהדרין מן המהדרין", און מיט דעם האבן זיי ווי א שאַס געטאן מיט אן אַטאָם-באַמבע אויפ'ן כּלל ישראל.

דער "וואל משה" טוט צוגלייכן די דאזיקע רבנים צו אן אורח, וואָס האָט אונטערגעצונדן זיין בעל הבית'ס הויז און דערנאָך וועקט ער אויף דעם בעל הבית מיט אן ערנסט פנים ער זאל זיך ראַטעווען פונ'ם פייער. דער בעל הבית, נישט וויסנדיק אָז ער איז דער אונטערצינדער, הערט נישט אויף צו באַדאַנקען אים און לייבט אים אַלס זיין לעבנס־רעטער.

דאָס זעלבע ממש-ביי די אויבנדערמאנטע רבנים, וואָלט די וועלט געווען אַ וועלט, וואָלט מען אנשטאט **ביטול מלאכה** אויסגערופן **ביטול אכילה**, מען וואָלט צוזאַמענגערופן דעם כּלל ישראל אין די גאָסן און מען וואָלט געדרישט פאַר זיי "מורי ורבותי!!! לאו עכברא גוב אלא חורא גוב", זאָלט איר וויסן, אָז די אַלע צרות, גזירות און רדיפות זיינען אָן אַנשיקעניש, אַלץ מן השמים אזוי ווי אידן גלויבן, נאָר מגלגלין זכות על ידי זכאי וחוב על ידי חייב. די חטאים זיינען אַבער אונזערע, ווי לאַנג די ויגד עקזיסטירן אזוי לאַנג זיינען די גזירות, עס איז נישטאָ קיין שום עצה נאָר אויסצורייניקן דעם כּלל ישראל פון די עבירות, וואָס ברענגען ליע די דאזיקע צרות.

דערפאַר, דער וואָס וויל באמת מבטל זיין די אַלע גזירות רעות און זוכט באמת צו העלפן די שארית הפליטה סיי פון ירושלים סיי פון חוץ לארץ, זאל אַרניסוואַרפן פון שטוב די אַלע בהמה־פלייש, וועלכע האָבן אויף זיך די פראַבלעמען פון נבילות וטרומות חלב, דאָס און אירן גלייכצייטיק אַרויסטראַקסען די אַלע מאכלים, וואָס האָבן אין זיך יין־נסך.

מען וואונדערט זיך פאַרוואָס אידיש בלוט ווערט אין ירושלים פאַרגאָסן, יעדער ווייסט דאָך, אַז בלוט און וויין האָבן אַן ענלעכע פאַרב, אַזן דערפאַר נעמט מען צו די כּוסות רויטע וויין, אַלס אַנדערק פון פּרעה'ס בלוט־פאַרגיסונגען.

נו, וואָס איז אַ וואונדער אָז אין ירושלים גיסט זיך אידיש בלוט, ווען דאָ גיסט זיך יין־נסך אין אַלע טעלעלעך? ! רוימט אַרויס דעם יין־נסך און שטעלט־אָפּ דאָס אידישע בלוט זאָפּאַרט. רוימט אַרויס דאָס טריפה־נע, פעטע פלייש, וועט מען זיך מיט אידישע יונגעלייט נישט באַנעמען אזוי ווי מיט אַ שטיקל פלייש, כידוע צאָלט השי"ת "מדה כנגד מדה", אויב אין אַמערקע נעמט מען זיך אָן פאַר'ן כבוד פונ'ם בהמה פלייש און מען שרייט "כשר הוא" — טהור הוא — צדיק הוא" אזוי ווי מען האָט זיך געדאַרפט אַננעמען פאַר אַ מענטש, און אין ארץ ישראל נעמט מען דעם כבוד פון אַ מענטש און מען פירט זיך דערמיט אזוי ווי מיט בהמה פלייש, דאָס איז אַ גזירה שוה, אויב בהמות זיינען מענטשן דעמאָלט זיינען מענטשן בהמות, לאַמיר שטעלן אַלץ אויפ'ן פלאַץ, די בהמות זיינען נבילות וטרומות חלב ודם, און דאָס איז זייער כבוד מען זאל אַרויסזאָגן דעם אמת, וועט דעמאָלט בעזר השי"ת אין ירושלים אירך נתחוק ווערן דער אמת, אז איידעלע יונגעלייט זיינען נישט קיין

מיר גיבן גרויס קרעדיט פאַר די אַלע סאטמאַרער אידן, וואָס זיינען אַרויס אויף דער גאַס מיט אַ וויינגעשריי קעגן מעיאָר טעדי קאלעק, וועלכער טוט אונטערדריקן די חרדישע אידן פון ירושלים עיה"ק מיט אַלעם וואָס ער קען נאָר, און מיר טענען זיך משתתף זיין מיט זייער קול מחאה. מיר האָבן אַבער בקבלה פון אונזערע הייליקע רביס, דער בעל שם טוב הקדוש און דער חתם סופר מיט'ן ווילנער גאון, אָז ווען השי"ת שיקט ח"ו אַ צרה אויף אידן האָט נישט קיין זין זיך צו שלאַגן מיט'ן שטעקן, ווייל הרבה דרכים למקום, אויב דו צעברעכסט איין שטעקן איז שוין דאָ גרייט נאָך איינס. דער ריכטיקער וועג איז נאָכצופאַרשן די עכירות, צוליב וועלכע די צרה איז געקומען, און אזוי פסקינט דער רמב"ם אין הלכות תענית (פרק א').

אונזער בית דין צדק ד'האָלמין איז געווען דעם פאַרגאַנגענעם יום ג' פרשת בהר און דן געווען בכבוד ראש צוליב וואָס קומען די אַלע אַנשיקעניש פונקט אויף ירושלים עיה"ק, דאָס הייליקסטע אָרט פון כּלל ישראל? פאַרוואָס פונקט דאָרט האָט אַרויסגעשפּראַכט אַזאָ ווילדער געוויקס, וואָס וויל פאַרלענדן דאָס לעצטע ביטל אידן, וועלכע קלאַמערן זיך נאָך ביי די אמונה הטוהרה וצדופה? אוממיסט איז דאָס אַזוידיא נישט, מען האָט אַרויסגעפאַקט ספרים אויפ'ן טיש, מען האָט געבלעטערט אהין און אַהער, געזוכט פון גענישטערט אין כּלעריי ספרים הקדושים און עס איז ביה געווען "יגעת ומצאתי". דער הייליקער שיםלוינער רב זצוקלה"ה זי"ע האָט אונז באַלויבטן די אויגן זיך צו דערוויסן די אורזאָך פון דער דאזיקער צרה.

ער שרייבט אין זיין הייליקן ספר "טיול בפרדס" אות שחיטה, אַז "דאָס גאַנצע ציוניזמעס און אַפיקורסות איז באַשאַפן געוואָרן דורך די זינד פון די שוחטים קלים (לייכטזיניקע שוחטים) און דורך די לייכטזיניקע קצבים, אין אַנדערע ווערטער, אַז דאָס פּיטערן דעם כּלל ישראל מיט נבילה וטרומות חלב ודם יאָרן־לאַנג האָט באַשאַפן אַן עגל, וואָס רופט זיך ציוניזמעס". דערפאַר איז אַ שאָד די מי און האַרעוואַניע און דאָס געלט צו גיין פראַטעסטירן ווי לאַנג מען הייסט נישט אויס די וואַרצלען, שטעלט אייך פאַר, דער כּלל ישראל זעצט זיך אַראָפּ און רוקט אַריין אַ גוטן סטעיִק, וואָס פאַרמאָגט אין זיך די פיר אויבנדערמאנטע מעלות (נבילה וטרומות חלב ודם) און מיט דעם איז ער געגעבן אַ מעכטיקן איבערנאָטירלעכן כוח פאַר קאַלעק וחבירו גזור צו זיין נייע גזירות הח"ל, און אין דעם אַנדערן טאָג גייט ער אַרויס בחוצות עיר ניו יאָרק מוחה צו זיין קעגן דעם קאַלעק, וואָס ער אַליין האָט אים אַ נאָכט פריער געגעבן דעם גאַנצן כוח צו טאָגן די אַלע זאַכן, אין הימל לאַכט מען זייער פון אַזעלכע מענטשן.

שולדיק אין דעם אַלעם איז נישט כּלל ישראל, שולדיק אין דעם אַלעם זיינען די שוחטים און קצבים, די משגיחים און דאָס מערסטע פון אַלעם די רבנים, וועלכע פליען זיך אַפּווען אין די וואַרעמע געגנטן און לאָזן איבער די פלייש אָן אַ השגחה, דאָס מיינט נישט, אָז ווען ער איז אין דער היים גיט ער זיך יאָ אָפּ מיט אַלעם, ווייל איר קענט אים טרעפן איבעראל נאָר נישט אין שלאַכט־הויז, און אַפילו ווען ער גייט יאָ אַריבער איין מאָל אין 11 חדשים ווייסט ער אויך נישט פון זיין חיות צו זאָגן, די שוחטים און קצבים פּידלען אַרום מיט אים פונקט ווי ער וואָלט געווען אַ פּשוטע סטרווע פון אַ פּידל, וואָס זינגט דעם ניגון לויט ווי מען ציט אים והמ".

עס איז אַן אינטערעסאַנטער פאַראַדאָס (סתירה) ווי אזוי די זעלבע רבנים, וואָס שרייבן "יאכלו ענווים וישבעו" אויף סאַלאַמיס מיט וואַרשטן און סטעיִקס, וועלכע זיינען דורכגעזאַפט מיט חלב און

בעזה"ת

בהשתתפות הרבנים והקהילות
דתאחדות חקילות ולומדי תורה זניו יארק

במיקוח הרב הגאון
מו"ה ר' שלום יהודא גראס שליט"א
אבד"ק האלמין יצ"ו

בול עמ"ק

וויכטיקע מעלדונג

אזוי ווי עטלעכע קלי הדעת לייגן אריין גרויס הארעוואניע צונויפצוקראצן היתרימילעך אויף דעם מוראדיקן מכשול פון יין נסך, און כידוע, אויב מען וויל קען מען מטחר זיין א שרץ בקיץ טעמים, בפרט ווען מען פאבריצירט שקרים ווי אזוי דער יין נסך איז געמאכט. דערפאר ווילן מיר בעטן דעם עולם נישט נתפעל צו ווערן פון דער זעלבסטגעקרוינטער קאמיטע, וואס מען האט צוגעזאגט פאנטאסטישע סכומים געלט צו פארוואסערן דעם יין נסך. דאס מיינט צו פארבלענדן דעם עולם, אז עס איז דא וואסער אריינגעמישט אין יין נסך. מיר ווארענען!!! לאזט אייך נישט פארפירן פון די לייכטזיניקע מענטשן, וואס פארקויפן זיך פאר דעם עגל הזהב און האלט שטענדיק פאר די אויגן די ערנסטע קאנסעקווענצן פון דעם וואס ווערט געשטרויכלט מיט יין נסך. וחשומע לנו ישכון בטח.

וועד הכשרות

כשר KOSHER

VAAD HAKASHRUS

A Public Service Organization

Dedicated to Strengthening of Kashrus Through Research and Development

c/o RABBI S. Y. GROSS

4711 - 12th Ave., Brooklyn, N. Y. 11219

בהמות און מען דארף זיך מיט זיי פירן ווי מיט מענטשן. לקיים מה שנאמר ציון כמשפט תפדה.

בכרכת צלח ורכב על דבר אמת

הקי שלום יודא גראס, אב"ד דקהל האלמין

ג. עס שטייט דאך אין דער תורה אז חלב דעם לאזן זיך אריס ל"ע מיט כרת רח"ל, און ווי עס איז דער פון ווה"ק און אלע ספח"ק ועיין בס' נפש ישעי" ח"א, ח"ג, ח"ה, ח"ו, ועי"ע כפי שחיט ואכילת בשר כהלכתה חלק א' פרק ד'. ותי"ב באריכות גדול) אז אלע קראנקייטן ל"ע כפרט ביי קליינע קינדער קומען פון מאכלות אסורות. ליידער זעט מען דאס היינט מיט די אויגן. טאגטעגלעך ווערן רח"ל פארשניטן יונגע טאטעס און יונגע מאמעס פון ערנסטע קרענק ל"ע. געוונטע און שטארקע מענטשן ווערן פון אירן טאג אריפן צווייטן שטערכלעך קראנק רח"ל און לאזן איבער ל"ע 10-12 פארביטערטע יחומים אין עלטער פון 1 ביז 12 יאר. וואס רייסט ביים הארץ צוקוקנדקן, דאס הארץ צעגייט ביי די לוויות ווי קליינע קינדער וויינען מיט טיפע כענקעניש נאך זייער מוטער.

ווי אנטוישט ווערט מען ווען דער "רב המספיד" שטעלט זיך אוועק ביים שטערנער און מיט קראקאדילטרען איז ער מסביר פארין עולם, אז אלץ איז צוליבן חטא פון ביטול תורה אנגיל, אפשר ווייסט איר, ליבע אידן, וואו עס שטייט אויף עון ביטול תורה "ונכרתה" אָרער "זמת האיש בהוא" אלא מאי, דער רב ווייסט דאך יא דעם אמת, אז אלץ איז צוליב "ונכרתה" פון חלב דעם נאָר אזוי ווי ער איז גאר דער רב המכשיר. ער שרייט ווייך "אכלו עגורים וישבעו". "כשר למהדרין מן המהדרין כלי שום חשש ופקדון כלי". "זכל המהרהר אחר ההשגחה כאלו מהרהר אחר השכינה" (דאס איז א נוסח פון השגחה. וואס איז געווען לעצטנס אויף בהמה פלייש). קענט איר דאך אודאי נישט דערווארטן. אז דער רב זאל נאכדעם זאגן ביים הספד אז טאקע וינע שיינע מליצות "אכלו עגורים וישבעו" א.א.וו. האבן די כשר'ע נשמה יונגערהייט ארעקגעפירט פון דעם עולם, וואס דאס איז דער אמת. ניט ער זיך אן עצה. עס שטייט דאך "מותר לשנות מפני דרכי שלום". און טאמער וועט ער זאגן רעם אמת וועט דאך אלץ אויספאלן אויף אים. דערפאר דרייט ער אריס דעם דאשיק און ער שרייט מיט די העכסטע טענער "ביטול תורה האט אלץ גורם געווען".

ב. די מנהלי וראשי הישיבה, וואס לייגן אריין רידיקע כוחות ארפער שטעלן א דור תלמידי חכמים און ראיא הי זאלן זיי וויסן, אז אומריסט איז זייער ארבעט. אז פון אירן זייט כוונט מען און פון דער צווייטער זייט צעווארפט מען. איר פאקט אריין אין זיי א כלאט גמרא מיט גרויס הארעוואניע. און דערנאך לייגט איר אריין אין זיי א סאלאמיסענדהייטש (וואס זיי כאקומען כחנם פון דער רעגירונג) און די תורה און דאז שמים פארן צוריק ארייס. נישט אויספן פלאץ נאר מיט דער צייט. פארוואס די אלע וואס האבן זיך פארהערט פוקים מיט מסכתות יונגערהייט. און ביז א פאר יאר איז נישטא קיין זכר דערסון. און זיי געדענקען נישט קיין אמת? (אנדערש ווי אמאל אין דער אלטער היים. ווער עס געדענקט נאך).

דער תירוץ איז: חלב - נבילה וטריפה. וואס וינען מטמטס חלב והמוח!!!
ג. דער בעסטער סימן פון איינעם וואס זיין הארץ איז נטמטס געווארן פון די אלע איסורים אויב מען הייבט אן צו רעדן מיט אים וועגן חלב דעם און ער דערהערט נישט וואס מען רעדט. דאס איז דער בעסטער סימן. אז זיין הארץ און מוח וינען פארשטאפט. דערפאר זאגט דער פסוק, אז ווען משיח נדעט קומען וועט מקריים ווערן "ינחתו לכם לב כשר", אויסצובייטן דעם לב המטמטס מיט א לב כשר.

חנינל

וויכטיקע מודעה און אזהרה וועגן דעם כשרות-מכשול פון עסיק

פון וועלכע פראדוקטן מען דארף זיך היטן
און וועלכע פראדוקטן זיינען אומבארירט פון דעם מכשול

It was discovered through research done by the OU, Vaad of Baltimore and the Kaf K that an importer of alcohol under the kashruth certification of a widely known kashruth laboratory, had in fact been importing for approximately a six-month period a nonacceptable wine-derived alcohol. This alcohol was sold to many companies under various supervisions to be used to ferment into vinegar. The consumer should be aware that, especially within the Metropolitan New York area, many products that contain vinegar may have been derived from this wine alcohol. To date, we know that the following products are acceptable: all Heinz products, including their vinegar and ketchup; Hellmann's Mayonnaise, Indian Summer Vinegar, Doxee Mayonnaise, Admiration's Salad Dressing, Doxee Salad Dressing, Conway Salad Dressing, Pfelffer Salad Dressing, Vita herring, Novie Fish, Feature Foods, Springfield Smoked Fish, Lyon Foods, Tnuva Products.

It will take some time for the various kashruth agencies to research each product that uses vinegar. In the interim, people should suspend using all vinegar products which are not yet on an approved list until their Halachic status is properly evaluated.

Vaad of Baltimore

**Union of Orthodox Jewish
Congregations of America**

**Kaf K Kosher Supervision
Services**

ב"ה
א וויכטיקער מעסעדזש
צום ברייטן אידישן עולם

פון דער

אגודת המשגיחים

אין צוזאמענהאנג מיט דעם סקאנדאל ארום א ניט־פשר'ע עסיק וואס איז גענוצט געווארן אין פראדוקטן וואס זיינען אנגענומען פאר פשר און וואס האט געהאט דעם הכשר פון א גרויסער כשרות־ארגאניזאציע, ווילן מיר קודם כל פאדאנקען דעם "ועד" פון פאלטימאר פאר אויפדעקן דעם מכשול און אפראטעווען דורכדעם מאסן אידן פון ווייטער נכשל ווערן אין מאכלות אסורות.

צו דער זעלבער צייט ווילן מיר אויך ברענגען צו דער אויפמערקזאמקייט פון דעת הקהל די פולע אויסגעהאלטענקייט פון אונזער שטאנדפונקט, אז

כשרות פאדערט די וואכזאמע אויג פון א משגיח תמידי אויפ'ן פלאץ.

ניין, ס'איז ניט גענוג צו פארלאזן זיך בלויז אויף א רב הטכשיר וואס קומט אריין אין פלאץ איין מאל אין חודש. נאר א משגיח תמידי אויפ'ן פלאץ קען פארזיכערן די פולע כשרות פון א פראדוקט אדער א סייטערנינג פלאץ צי א רעסטאראן. אפילו דאס וואס ווערט אדווערטייזט אלס גלאס־כשר סוז האפן א משגיח תמידי אויפ'ן פלאץ.

זאל דאס וואס איז געשען מיט'ן מכשול פון ניט־פשר'ע עסיק דינען ווי א וואר־נונג צו אידן מרדקסים פכשרות אז ס'איז ניטא קיין ערואז פאר דער וואכזאמע אויג פון א משגיח תמידי.

אויב איר דארפט וועלכע ס'איז אינפארמאציע וועגן כשרות, זייט איר געלאדן צו ווענדן זיך צו אונז און מיר וועלן אייך מיט פארגעניגן געבן די אינפארמאציע וואס איר פארלאנגט.

הרב שמואל חיים לאקס, פרעזידענט

KASHRUTH SUPERVISORS UNION LOCAL 621
41 Union Square West, N.Y., N.Y. 10003, Tel.: (212) 691-9494

מודעה נחוצה

די פאָלגענדע פראָדוקטן, ווי אויך אַלע אונזערע פראָדוקטן זענען

כשר למהדרין מן המהדרין

פיקעלס - קעטשאַפּ - מאַסטערד - מאַיאָנעז (וואָס איז איצט אין די גראַסעריס סיי די כשר לפסח, סיי די פון אַ גאַנץ יאָר) - עסיג (פסח'דיגע, אין אַלע סייזעס, און פון אַ גאַנץ יאָר, נאָר די גאַלאַנס)

יעדער וואָס האָט מאַיאָנעז אין שטוב וואָס איז געקויפט געוואָרן צווישן כ"ד שבט תשמ"ו (ולמס' 3 '86 Feb) און ערב פסח, זאָל דאָס נישט נוצן

דעם עסיג פון אַ גאַנץ יאָר (נישט כשר לפסח) אין די סייזעס: פיינט, קוואַרט, זאָל מען דערווייל נישט נוצן ביז מיר וועלן עס מברר זיין

מיר אַנטשולדיגן זיך פאַר אַלע אונזערע חשוב'ע קאַסטומערס און מיר בעטן אַז מ'זאָל איינטוישן ביי די גראַסערי די אויבנדערמאָנטע אַרטיקלען פריי אָן געלט

אַלע אונזערע פראָדוקטן שטייען אונטער די שטרענגע השגחה תמידית פון

הרה"ג נחום אפרים טייטלבוים שליט"א

אבד"ק וואלאווע

להסיר מכשול

מיר לאָזן וויסן אונזערע חשוב'ע קאַסטומערס אַז דורך אַ סיבה וואָס איז געווען אויסער אונזער קאָנטראָל איז אויסגעקומען אויף אונזער עסיג אַ חשש פון "סתם יגום" ע"כ

אונגאַר'ס עסיג (וויניגער)

טאָר נישט באַנוצט ווערן

אונגאַר'ס מאַיאָנעז וואָס די פּטאָר האָבן אַריינגעקומען פאַר ר"ח ניסן פּטאָר מען נישט באַנוצן

אַנדערע אונזערע פראָדוקטן וואָס ווערן געמאַכט מיט עסיג מעג מען יאָ נוצן, ווי פיקעלס, פעפערס, קעטשאַפּ, הערינג, מאַסטערד, כריין, און אַזוי אויך מאַיאָנעז וואָס דער סטאָר האָט אַריינגעקומען נאָך ר"ח ניסן

זהו המון יצולנו מכל מכשול מעתה ועד עולם, ויאכלו עמיה וישבעו

QUALITY FROZEN FOODS INC.
(718) 256-9100

מודעה נחוצה

פון
ITZKOWITZ KOSHER FOODS

די פאלגנדע פראדוקטן, ווי אויך אלע אנדערע פראדוקטן
אונזערע, זיינען **כשר למהדרין בלי חשש ופקפוק:**

► Pickles ► Ketchup ► Mustard ► **Mayonnaise**

וואָס איז יעצט צו באקומען אין גראַסערי, סיי די כשר לפסח און סיי פון א
גאנץ יאָר. פסח'דיקע עסיק אין אלע סייזעס און א גאנץ יאָריקע עסיק –
נאָר אין גאלאן סייז.

דער וואָס האָט אין שטוב ניט פסח'דיקע **MAYONNAISE** וואָס איז געבליבן
געוואָרן צווישן כ"ד שבט תשמ"ו (ולמספרם פעברואר 3טן, 86) זיי ערב פסח
זאָלן דאָס **ניט נוצן**, און אויך ניט פסח'דיקע עסיק אין פיינטס אָדער קאָנדיטאָריעס.
זאָל מען דערווייל **ניט נוצן** ביז מיר וועלן עס מברר זיין.

מיר אנטשולדיקן זיך פאר אלע חשוב'ע קאָסטימערס און מיר בעטן זיי זיי
זאָלן אויסטוישן די אויבנדערמאנטע פראָדוקטן **פריי אָן געלט**.

אלע אונזערע פראדוקטן שטייען אונטער דער השגחה פון

הרה"ג ר' נחום אפרים טייטעלבוים שליט"א

אבדק"ק וואלאווע יצ"ו

Itzkowitz Kosher Foods • (718) 497-4482

מיר ווילן פארשטענדיקן
דעם חשוב'ן עולם

**אז אלע אונזערע פראדוקטן
זיינען געמאכט מיט 100%
כשר עסיק
בלי שום שאלה כלל.**

וואכלו ענוים וישבעו

KASHRUTH DIVISION
of the
CENTRAL RABBINICAL CONGRESS
of the U. S. A. and CANADA

מחלקת הכשרות
של
התאחדות הרבנים
דארצות הברית וקנדה

85 Division Ave., Brooklyn, N. Y. 11211
384 - 6765-6

ד' אייר שנת תשמ"ו לפ"ק.

הרינו מאשרים כזה שה"חריגין" של "נועם" שנעשה לאחרי חג הפסח העעלי"ט, נעשה מחומץ סינטטי שאין עליהם שום חשש, ויאכלו ענוים וישבעו.

[Handwritten signature]
יחיאל יצחק סג"ל גליק
מזכיר וספרא דדיינא

יהושע העשל דייטש הלוי

הרב דקהל „קול יהודה“, ברוקלין

מלסנים אנדק"ק פריימאן ; לאס-אנגעלעס

לראי' ביד הרבני החסיד הנגיד נר"י

בעל הפירמא "נועם" — אמת"

איך שההערינג נעשה עם אסידיק עססיד ולא עם עססיג
וכשר בלי שום חשש

החריין שעשו על פסח וגם חריין שעושיין כעת נעשה עם
אסידיק עססיד ואין משתמשים בעססיג כלל
הכל נעשה תחת השגחתי עצהיו"ט

וע"ז באעה"ח י"ט למכני' ג' אמור תשמ"ו לפ"ק
הק' יהושע העשל דייטש הלוי

אנד"ק פריימאן יצ"ו

KASHRUTH DIVISION
of the
CENTRAL RABBINICAL CONGRESS
of the U. S. A. and CANADA

מחלקת הכשרות
של
התאחדות הרבנים
דארצות הברית וקנדה

85 Division Ave., Brooklyn, N. Y. 11211
384 - 6765-6

ט"ד

מודעה נחוצה !

אזוי ווי מיט א צייט צוריק איז אנטשטאנען אן ענדערונג ביי דעם פאבריצירן ע ס י ג , צוליב א נייעם געזעץ, וואס דאס האט אנגעריירט דעם כשרות פון עסיג און אויך פראדוקטען וואס האט אין זיך עסיג.

דערפאר געפונען מיר פאר וויכטיג קלאר צו מאכן דאס פאלגענדע וועגן די פראדוקטען פון "הדר" וואס זענען אונטער די השגחה פון "בני"ד המיוחד לעבני כשרות" :

- * ע ס י ג (אימיטעישען) ----- קיין חשש
- * ה ע ר י ג ----- קיין חשש
- * ח ר י י נ -- נאר די וואס שטייט דערנאך "כשר לפסח"
- די נישט פסח'דיגע איז יא דא א חשש.
- * מ א י א נ ע י ז ----- קיין חשש
- * מ א ס ט ע ר ד ----- קיין חשש
- * פ י ק ע ל ס און טאמעיטאס -- קיין חשש
- * ק ע ט ש א פ ----- קיין חשש

די מודעה איז גילטיג אויסשליסליך נאר אויף "הדר" פראדוקטען, און נישט אויף אנדערע פירמע'ס אהילו אויף די זעלבע פראדוקטען.

כ"ה ניסן שנת תשמ"ו לפ"ק.

(Handwritten signature)
יהודה ירחמיאל הלוי גרובער
מנהל כללי

בעזרה ש"ת

ספר

מלחמות השם

חלק י'

עובדא מחרידה ומזעזעת
שמכניסים חלב חזיר
בתוך חלב בהמות

קול קורא'ס ומאמרים בעניני חיזוק הדת
שיצאו לאור עולם בבתי מדרשים וישיבות
ובכתבי עת

יוצא לאור על ידי

הוצאת אמונה - ברוקלין יצ"ו

שנת תשמ"ח לפ"ק

מעולם נתקשיתי על מה שפגשתי בסחירה נפלאה בענין המחלבה (מעליק בלע"ז) בארצה"ב. ראיתי שני הסכים בנושא אחד מן הקצה אל הקצה, והרציתי המהיח לגדולים ואין מגיד לי.

מצד האחד עומד לנגד עיני דברי הערוך השולחן ז"ל הנוכחים ויורדים הדרי בטן שכותב כויד סיי קט"ו ח"ל: וכיחוד שמעתי שבאמריקא יש רבים מהארמות שנותנים חלב חזיר מפני שמצוים שם הרבה עכ"ל, הוי דמחמיר לאמריקא כמיוחד.

ולאיך גיטא ראיתי להנה"צ מקראסנע ז"ל שטרה להוציא חיבור מיוחד להכות על דקדק ולכטל החירם של איזה רבנים שרצו להקל פה ארצה"ב כחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, טעם שבחי המחליבה מירחחות מאימת המלכות לערב חלב טמא שהוא נגד חוק הממשלה ומכטל החירם.

וא"כ יוצא ריש כאן שני שיטות מן הקצה אל הקצה, יש מחמירים פה ארצה"ב יותר משאר הארצות מטעם דחזירים מצוים ביותר בארצה"ב משאר הארצות, והוא דעת הערוך השולחן, ויש הרעים להקל בארצה"ב יותר משאר ארצות מחמת סקודת הממשלה והוא דעת הרבנים המוכחים בקוי של הגה"צ מקראסנא ז"ל.

כמטשט, כל בר שכל יבין שא"כ סחירה כלל, כי כימי הערוך השולחן עדיין לא ה"י חוק ממשלתי לאסור תערובת חלב חזיר וחלב פרה הנעשה לשתיית אדם.

כרם, זה איזה שנים שברכתי כרוך שהונתו כדרך האמת, כי נודמן לי מחמת פרנסתי לשהות זמן טובא בעיר "דאקוואד פונטלוונניע", ולא הי' שם כלל לקנות חלב "ישראל", וטרחתי ונסעתי לעשיריית מחלבות (פארעמ'ס) גדולות וקטנות ולא רצו למכור לי אמילו טיפת חלב, כולם פה אחד הורו ואמרו כי כל חלב הנחלב במחלבה שלהם ע"י אמילו טיפת חלב, כולם פה אחד הורו וטרשת גדול מאוד, ואשר ע"כ יד"הם אסורות מלמכור ליחידים אמילו משהו מחלבם, מידי דברי עם הבעלי בתים של כתי מחלבות הג"ל, נדהמתי לשמוע סדר יצרתן ומכירתן.

הרצתי להם נודל המהיח, על מה שראיתי בכל מחלבה (פארעמ) חזירים לרוב, ובגודל המימותי שאלתי מה ענין גידולי החזירים במחלבה? הכי עסקיהם נעשה ככמליים למכור כשר חזיר על מנת לאכול, וחלב פרה לשחוח? הבעלי בתים (וכן שמעתי מהפועלים דשם) אמרו לי כי טעתי בדמיוני וכל עסקן במכירת חלב לבר, אך שלטקס זה נעוץ להם חזרים, כאיורי לנשימה, ובלעדם יכולים לסגור המחליבה, פ"י שמאר מצוי כי בעלי הקאמפאני הלוקחים חלבם כאין לקבל החלב ב' או ג' פעמים כשכוע ובכדי שלא יתקלקל חלב הנחלב מידי עמרו כמה ימים, מוכרתים האיכרים לעלב חלב חזיר, הגורם שחלב הפרה יתקיים ימים רבים, וגם מרוויחים שהחלב נעשה זמן יותר ע"י תערובת זו.

דרשתי וחקרתי היטב וההדרה אחזני, כאשר נוכחתי לדעת שבמחנות זו נמצאים כל בתי החליבה הקטנים שכמדינות פונטלוונניע, וגי"כ כשאר עירות, נספ על כל הג"ל, שמעתי מבעלי המחלבות הג"ל שהחברה (הקאמפאני) שלו: מכרו החלב לוקח לוקח גי"כ חלב ממאה ארבעים ושבעה 147 בעלי מחליבות (פארעמ'ס) ומקמה כל פונטלוונניע כאשר מסחרם גדול והולך עד שמצותחם פרוסה במכירת חלבם לחלק חשוב מעיר טא-ארק, ועוד איזה עירות הסמוכות.

ויהי כשמעו הדברים האלה אימה חשכה וחרדה גדולה נפלה עלי וארככותי דא לרא נקשן, ויבכלי גופי אחזני השבץ, דהלא זחא אומרת שכל יהודים החפשים ורכבות מהחרדים לרבות כמה בעלי מכשירין המסתמכים על פסק הרבנים חז"ל להקל בארצה"ב מטעם שאין מעריכין חלב טמא, ולא נמצא טמא בעדר כל סמכותם על משענת קנה רצון, שהרי מדברי כתי החליבה הג"ל יוצא כי המצה גדולה של תערובת חלב חזיר בחלב רגיל מחלבת ככל קצות ארצה"ב שהרי מוכן מאליו דכמעשי כתי חליבה (פארעמ'ס) הג"ל עושין שאר כתי החליבה גם כשאר עירות שבארצה"ב כדי להשיג שתי מטרות הג"ל (היינו חלב שקמן וחלב המתקיים לכמה ימים) ומאז נגזל ממש המנוחה ממני ביום ותדר שנתי מעיני בלילה, קול גדול ולא יסף דופק מכין מטחתי לבי בקריאה חזקה מה לך נרדם כיון שגילו לך דבר נורא זו מן השמים כאופן פלאי, על ידי מסכב כל הסיבות, הלא ימצאן עין גדול אם לא תעשה המוטל עליך ואולי יהי לתועלת גם לכני ישראל שבשאר ארצות לחקור גם המה כשכוע חקירות וכדיקות אם לא כמכשולי בני ארצה"ב נכשלים ע"י המה.

כמוכן מאליו, זו אחד מהטעמים שנועורתי בעבורו בהוצאות חיבור הנוכחי, מכלי להחשב על הוצאות הגדולות.

ויהי שיהגבל זכות הרבים על ידי, ויתעוררו הישרים משנחם והגורמים מתרדמתם לחקן חובתם והיינו:

- א. הרבנים שהקילו מקדמת דנא יתרסמו היום נכל מיני פסוסם השייכים, חודה על היתרים ולחקן עכ"פ העתיד.
- ב. כל הרבנים ולחקן לעורר, בכל אופנים השייכים, לבעלי בתים שבכית מדרשם ולשאר הטרם למשמעתם להסתיק בשתיית חלב טמא, וכל מי ששהח כעבר יבא אל הדב להורוה לו בענין הגעלת כלים וכיוצא.
- ג. חובה גדולה על כל מנהלי ישיבות, מלמדים, ראשי ישיבות, מגידי שיעור, ושאר משפיעים, לעורר החוננים תחת דגלם המצב, של ייצור חלב טמאי ומכשולתם, ושכל הנוכשל בעבר יענה למורה הנראה לסדר לו חיקון עצמי על העבר, ותקון הכית וכליו על העתיד.
- ד. תלמידי חכמים, בעלי בתים, גבירים, וכל שאר בני ישראל, מתרבים לעשות כל מה שבידם, בכיתם וכית אחרים, עד מקום שידם סנעת, למחות.
- ו. כל החושב שבקונטרס הנוכחי יהי לו לאחיורו ואחיסמן לאיזה מהתיקונים הנ"ל, יענה אל המוציא לאור ויקבלו כלי משלום בתש"ח.

הק' שלום יודא גראס, אבדק"ק האלמין

בעזרת

ספר

מלחמות השם

חלק ב'

כשרות התרופות
(מעדעצינען) לפסח
ולכל השנה

קול קורא'ס ומאמרים בעניני חיזוק הדת
שיצאו לאור בבתי מדרשים וישיבות ובכתבי עת

יוצא לאור על ידי

הוצאת אמונה - ברוקלין יצ"ו - שנת תשנ"ג

מודעה נחוצה לרבנים בעלי תורה

המדרריכים והרשימות, בין של יחיד בין של רבים, לכשרות סמי תרופה לפסח ולכל השנה, אין בהם סמכות כלל מחסרון ידיעה מקורית

הנה אחר יגיעות עצומות של דרישות וחקירות בלי גבול נוכחתי לדעת כי אי אפשר להחליט על שום סמי תרופות (מעדעצינען) שבעולם דרגות כשרותן, בין האבקים, בין הנחלים, בין הכדורים, בין הזריקות, וכיו"ב, הן בנוגע לאיסור היתר דכולא שהא הן בנוגע לחשש חמץ או קטניות שהוא נפק"מ לענין פסח, שהיסוד של כל בעלי הרשימות הוא אך ורק ע"י שד"ת בתי החרושת והרבנים אבל אין שום ביקור פרטי או כללי בבית החרושת ע"י הרבנים המרשימים, ובפרט קשה למאוד ואחריות גדול וגורא לעשות רשימה סומבית מהתרופות שלמי שיטתם כשרים הם, הואיל שמעת סידור הרשימה עמ"י מכתבים עד עת ההדפסה נשתנו המרכיבים והמצב כמיום ללילה, כי כל בתי החרושת הראשיים כולם העידו בסגנון וזה אחד שאף המייצרים בעצמם העוסקים בתוצרת הסמים רובא דרובא אינם בקיאים כלל בתוכנן של הסמים מטעם שכל תרופה נרקח ונבלל מחומרים בלי מספר אשר כל חלק נלקח מבתי חרושת אחרת וכל מלאכתן רק לרקחם יחד וממנו נוצר התרופה, וגם בתי התעשייה שממש גלקחים חלקי הסמים הם בעצמם אינם בקיאים בביריות בתוכן חלקי הסמים כי גם מעשיהם לערב מינים ממינים שונים שלוקחים מקומות אחרים, ואפילו הראשונים שבייצרים החלקים מתחילתן אינם יכולים לקבוע בבטחות דרגות כשרות תוצרתן מטעם שמעודתין להשתנות מיום ליום ומשבוע לשבוע, וגרועים אף מעלות משאר בתי החרושת המייצרים מאכלים ומשקאות לבריאים שהגם שבאותן בתי התעשייה אין התוצרת משתנה במהירות כיצא אבל בבתי יצור סמים לפרואה משתנים מעת לעת ומפקידה לפקידה כל סדרי תוצרתיהם, וגם יש להגיש כי הבתי החרושת הגומרים מעשה מרקחת התרופה ומוכרים תעשייתן להחנות למכור לכל העם ג"כ משנים בזמן קט מאוד ממש מיום ליום המקומות שלוקחים משם חלקי הסמים על מנת לבוללם יחד.

את כ"ז העידו עשיריות בתי חרושת ותעשייה של ארבע פינות ארצה"ב.

באופן שאם יבא אחד להגיד ולהעיד בפה או בכתב על סמי תרופות שהם כשרים לפסח (בפרט) או לכל השנה (בכלל) הרי זה כמעיד על השמש שזרחה בחצות הלילה, והרי זה צחוק מכאיב, כי בדברים כאלו מכשילים יהודים נאמנים תמימים שאינם יודעים ובקיאים בענינים הללו וסומכין על העדות העד חלוו כעל סנהדרין בלשכת הגזית, ונגרדים אחר דבריהם כצאן לטבח יובלו, ובאמת הם פספסו דברים בעלמא דברי חבל ודעות רוח כולם ישאם הרוח הבל הבלים אין בו ממש. כ"ז כתבתי כעין קיצור ממה שבירדתי בתשובה גדולה ובאריכות דברים בהצעת חלק מהמכתבים שנעלחו לי ע"י הבתי החרושת, וכל הרוצה להתחקות על אמיתתן ימחול נא לעיניו בו: היא לו נדפסה בסוף ספרי אכילת מצות בישראל, חלקים הנצרך מאד לכל יהודי כשר, שהוצאתי לאור זה עתה.

הספר אכילת מצות בישראל, וגם ספרי אפית מצות השלט אשר להשיג אצל כל מוכרי ספרים, וגם אצל המו"ל.

ג. ב. וגרמא הדרין ברור שנחץ מאוד לכל מורת תורה כשבוא יבא לפניו שאלה מחולה הצריך לרפואה, בין יבין את אשר לפניו איכות רוע מצבו של החולה כדי שעייז ידע האיד ובמה לעזור, שהרי צריך לדון על כל שאלה אם החולה הזה מותר לו לאכול או לשתות סמי תרופות שיש בהם חשש תערובת חמץ.

וגם נצרך מאוד לכל יהודי לידע שבאם יזדמן לו ח"ו בתוך ביתו הצטרכות ללקיחת סמי רפואות או אל יקל ראשו להורות לעצמו בעצמו מה לרחק ומה לקרב כי בנפשו הוא שבקל יוכל להכשל ח"ו באכילת חמץ, ובזכות זהירות משימצא דחימצא יתברך בהבטחת המורא ככתוב כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ד' רפוא. וכימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות בעגלא ובזמן קריב אמן.

The Non-Reliability of Medicine

by HaRav Sholom Yehuda Gross

Rosh Mesivta of Yeshiva & Kollel Bels Yeshaya, Brooklyn, N.Y.

After detailed research and diligent investigation it has been disclosed that it is *impossible* to rely, whatsoever, on the accuracy of the kashrus of medicinal products (including capsules, drugs, powders, fluids, etc.) for use both during the entire year, as well as on Pesach.

Besides considering the questionability of the medicinal ingredients contained in animal products or derivatives, Passover use brings with it a series of doubtful ingredients (from the kashrus standpoint), such as legumes (kitniyos), e.g., corn starch, etc.

All the lists promulgated, published and issued by various Rabbinical organizations and individual Rabbis are based on their personal written correspondence between themselves and the drug manufacturing companies.... The list preparation does *not* use the most valid accepted standard kashrus criteria of "personal supervision," *mashgiach*, or the all important *on-site inspection* at any of the drug manufacturing or processing facilities. None of these personal inspections exist.

Despite their meritorious intentions it is, indeed, surprising that such lists are issues at all! It demands a significant immeasurable responsibility to publicize a "list" of kosher medicines (which in the opinion of the 'issuing Rabbi' are kosher), since research has proven that from the time the original list is prepared (based on the written questionnaires) to the "date of publication," the production process and ingredients could, and do, drastically change. All of the major drug manufacturing companies have explicitly stated that they can not inform anyone as to the kashrus of a drug at any particular given time because: (a) the production process *constantly* changes; (b) their own suppliers of ingredients do not use standard single sources as an origin for their raw material ingredients. Each ingredient is purchased from different sources and the origin of the basic ingredient is in a constant state of flux, depending on market conditions.

The issuance of any published list which itemizes so-called kosher medicines is comparable to one's attesting that he saw the sun shining at night! It is a sad commentary on our era that individuals continue to mislead the Jewish public — who are so eager to follow the Torah-true path — when they misinform as to how to properly act.

In addition, even if it were possible to guarantee the kashrus of a particular medicine, the certification is only applicable to a particular "batch." The Medicines which were stored in warehouses, and/or lie for unknown periods on the pharmacy or drug store shelf do not indicate when or under what quality controls they were prepared. And, medicines, per se, do not come with a *hashgacha*.

I quote some of the major pharmaceutical companies in this regard:

1: **Abbott...** "We prefer that such tests not be made due to the frequency with which our product formulas change..."

2: **Parke-Davis...** "It is impossible for us to give a complete breakdown of all ingredients...they may be subject to revision from time to time."

3: **Syntex...** "I question whether you can obtain more than a few tablets on the market (from all companies) which do not contain some corn starch."

4: **Ciba-Greigg...** "I doubt whether any company has products which would be considered as kosher unless it had made a concerted effort to manufacture them."

The only solution for a G-d fearing man who requires the use of a medicine is not to rely on any published list, but to personally ask a sheaylah (question) from an *authoritative, competent orthodox Rabbi*. Each and every Rabbi who is questioned regarding the kashrus of certain medicines should carefully measure his decision, based on halacha *and* technology, consisting of detailed knowledge of the nature and medical diagnosis of the illness with its implications in *halacha* and the prescribed medicine. *Over-the-counter-drugs* should not be permitted unless special circumstances require their use.

The above is a summary of a monumental Sefer recently published by Rabbi Sholom Yehudah Gross, residing at 4711-12th Avenue, Brooklyn, New York 11219, who quotes each and every one of his sources for the above statements. Rabbi Moshe Stern (the Debreciner Rav), as well as other authoritative Gaonim, gave their highest approbations (Haskamas) to the distinguished author and his sefer.

NEW FOR PESACH

Two vital new books dealing with matters that every Jew must know on Pesach:

(The Baking of Matzos)

1. The general concept of eating kosher matzos, especially as developed in Gaonic and Chasidic sources.
2. An encyclopedic compilation of all the laws involved in baking matzos, from cutting the grain until the final steps.
3. Gaonic and Chasidic customs involving baking and preparing matzos.

ACHILAS MATZOS BE-YISROEL (Eating Matzos)

The laws of eating matzos, from the Seder night until the end of Pesach. Also a discussion of eating wetted matzah (gebrokts). Many stories of Chasidic origin regarding matzos presented in a separate section. Another section discusses the questions of the kashruth of medicines on Pesach, as well as all year round (in English). The work concludes with a survey of all the pertinent laws of Pesach as taught by Rabbi Moshe Stern (the Debreciner Rav).

At all Jewish stores: \$9.50 for the set. For mail order, add \$1.50 for postage and handling.

RABBI S.J. GROSS (the Holminer Rav)

4711-12th Avenue, Brooklyn, N.Y. 11219

Tel: (212) 436-8086

Laws of Pesach

The Torah world has been enriched with the publication of two new and interesting seforim concerning Pesach.

1) "Afias Hamatzohs Hasholem" concerning the laws and customs of baking of Matzohs.

2) 'Achilas Matzohs B'Yisroel concerning to laws and customs pertaining to the Seder night.

These seforim have just been published by the well known author Rabbi Sholom Yehuda Gross, the rabbi of Holmin and Cong. Magen Shaul and Rosh Mesivta of Yeshiva and Kollel BeisYeshaya, Brooklyn, N.Y.

Afias Hamatzohs Hasholem deals with the various aspects of baking Matzoh cutting the wheat, grinding the flour, the kneading of the dough, the rolling and baking, etc.

The author clarifies many complex problems, citing the sources. He starts from the Gemara and includes the greatest poskim and Gedolim. It clarifies many of the practical aspects of making the matzoh.

The language is clear and easy to understand. The laws are important for everyone---not only for those who actually bake Matzohs.

This is the most comprehensive work issued to date on the eating and baking of Matzoh. In addition, the author includes the customs of many of the great Gaonim and Tzadikim of previous generations concerning the baking of Matzohs.

The second volume "Achilas Matzoh B'Yisroel" is divided into seven parts presenting important guidelines concerning the mitzvoh of eating matzoh on Pesach.

(1) What are the measurements of a Kezais, "Beiah and Revies"?

The book includes a special chart showing the various opinions and contains measurements, both in grams and ounces (2) How the kezaisim should be eaten (3) how fast do they have to be eaten (4) until what time is one allowed to eat matzoh? (5) what to do if one cannot eat the required measurements? (6) what can be done if the time for eating has passed?

All these and other problems are discussed in full detail according to halacha.

Another section contains wonderful stories about tzadikim concerning Pesach. This chapter contains excellent material for parents and grandparents to relate to their children at the Seder.

There is also a chapter "Halacha leMoshe" concerning important halachos of Pesach written by Hagaon Rabbi Moshe Stern, the Debretziner Rav.

Among the many approbations (haskamos) of the various gedolim, the Debretziner Rav comments that such a gigantic encyclopedic work on baking and eating Matzohs has not been printed to this day. The thousands of Laws and Customs mentioned will serve as a guide to all who care in baking Matzohs.

The last part contains excerpts in **English** from the correspondence the author received from many of the greatest companies in the Drug and Pharmaceutical industry. These letters indicate that it is questionable whether most medicines are kosher for Pesach, and also sheds light on their standard of Kashrus during the whole year.

According to the *new* information contained in these letters from the various companies, it is evident that one should not rely on the various published lists concerning the Kashrus of various medicines for Pesach as issued by the various Rabbinical organizations or individual rabbis. These lists were compiled without the knowledge of the new information written by the companies to the author!

The author has been working for years at great expense and efforts in order to compile and publicize this information concerning the kashrus of medicines. These letters are but a small part of the hundreds of letters the author has received from various companies.

This information concerning medicines is of great importance for anyone contemplating the use of medicine on Pesach.

These two volumes will enrich your knowledge about baking and eating matzoh in order to celebrate the holiday of Pesach according to the halacha.

Rabbi Sholem Yehuda Gross is the author of the following seforim.

Nefesh Yeshala — kashruth — foods that are not permitted in Hebrew and English. **Zivchu Zivchel Tzedek** — problems of glatt kosher in America. **Simchas Sholom** — the laws pertaining to chupa and marriage. **Minchas Yehudah** — about Simlac and Cholov Akum. **Oholei Yisroel** — a guide for the Bungalows in the summer and mezuzos. **Dvar Moshe** — various customs and laws. **Mnuchas Sholom** — a guide concerning the preparation of food in the home, and **Kdushas Yisroel** — Hilchos Yichud.

וייבניגע נייעס פאר'ן ועלם אידענסום

די אידעטע ועלם איז לעצטע וואך בלאויכטעט געווארען מיט צוויי נייע ספרים. ספר אפית מצות השלם. וואס באשטייט פון דריי חלקים, און ספר אכילה מצות ישראל. וואס אנטהאלט זיבן חלקים פון זיינס און מנהגים פון דער ספרונאכט. די ספרים זיינען איצט ארויס פון דרום פון דעם בארימטען מחבר הרב הגאון ר' שלום יודא גרעס שליט"א. אבדקיש האלמוי יע"א. ור"מ וכולל בית ישע"י אין ברוסלין. נ. י.

במחמדים: אפית המצות וועלם (ני' חלקים): גידולי יהודה על הלכות ציצית; שו"ת זמנו ובחי' צדק ועל הלכות שריב; חינוך יש"ר ראל סבא (מדרין' חינוך הנובים והבנות); מדרוך לצניעות; מוזות שלום (על הל' מנחה); מנחת שלום (הנרכה לכשרות); מנחת יהודה ועל חומר איסור' חלב טורים וסימילאק'; (נפש ישע"י) ועל מאכלות אסורות. (ה"ח); קדושת ישראל (על הלכות יחוד); ושי"ם.

מיט'ן ערשיינען פון די צוויי וויכטיגע און נייטיגע וועלטיבא"י

ייטטע ערשיינען:

- (א) ספר אפית המצות השלם. ג' חלקים
- (ב) ספר אכילה מצות ישראל. ז' חלקים

אין דער עולם התורה געווארן איבערגעשט. ווייל כאטש עס איז נישט קיין זעלטענע ערשיינונג נייע געדריקטע ספרים. וואס קומען ארויס פון דרום. אבער גאר אנדערש זיינען די דאזיגע צוויי חיבורים: דער ערשטער חיבור. אפית המצות השלם. וואס אנטהאלט דריי טיילען. איה פארטיט אריין די הלכות פון באקענע מצות כהנה. עס טוט זעלבסטענע און באליבטע אלע הלכות. אונגעווענליכע פראבאדע' מען. וואס קעמען ארום אלעס וואס געהערט צום באקענע מצות. דאס מיינט שטייען די ווייך, מעלקען. ווען די מעהל קענעטן וועלבערן. דאזיגע ספר ציטערט אלע הלכות. אונגעווענליכע דרעצן. דער באקער. און נאך צענדליגע ארבעטן וואס געהערן דרעצן. דער דאזיגע ספר ציטערט אלע הלכות. אונגעווענליכע פון די הנאים ואמוראים בוי די פוסקים פונ'ם היינטיגען סג'ן. און אומשאצבארער שווער פאר יעדען תורה'דיגער איד. און טוט בלייבאיינטיג באליבטע דעם פראקטישען וועג ווי אזוי יוד' צו באקענען ביי די אלע ארבעטן וואס נעמערן צו באקענען די מצות.

דער ספר צייכענט ווי אזוי מייט גרינגען לשון און איז וויכ' טיג פאר יעדען איינצעלען מענטש. נישט בלויז פאר די וואס זיינען באשעפטיגט מיט מצות באקענען. גאר ארום פאר די וואס עס מצות און דער ספר קען אנגענומען ווערען מיט'ן פולען זין פון וואס'ס א כל בו אויף די הלכות פון מצות באקענען.

- דער ספר אנטהאלט:
- (א) אלע הלכות פון פאר'ן שנייען די ווייך ביי נאכ'ן באקען.
- (ב) פראקטישע מצות און חרובות ווי אזוי זיי צו פירען פונ'ם שניידן אין נאכ'ן באקענען די מצות.
- (ג) מנהגים פון צייטי יסודי עולם ווי אזוי זיי האבען זיך גע' פירט ביים מצות באקענען.
- (ד) אנטהאלט ללים און יסודות ארויסגענומען פון די פוסקים און די ספרים בעשה"ק וועלדיגן אין צוזאמענהאנג מיט באקענען און עפען מצות אין סתם.

דער צווייטער ספר. אכילה מצות ישראל. וואס אנטהאלט זיבן חלקים. אין נישט הינטערשטעליג פונ'ם ערשטן אויסגעצייכענטען הדרבתי'סער פאר יעדען. ווי אזוי מקיים צו זיין די הייליגע מצות פון עסן מצות אין סתם. וואס ווי באקאנט, פארמאגט די הלכה דערמאן א פ איינצעלהייטען. צב"ש:

- (א) וויסיל איז דער שיעור כוית?
- (ב) וויסיל כויתם דארף מען עפען?
- (ג) ווי שבעל דארף מען עפען?
- (ד) ביז וויסיל זיינער מען עפען?
- (ה) ווי אזוי איז די הלכה פאר דעם וואס קען נישט עפען?

דעם שיעור?

(ז) ווי אזוי איז די הלכה פאר דעם וואס האט פארשעפטיגט דעם זמן פון עפען?

אט די אלע פראבלעמען. און נאך שווערע צעליגע פראבלע' מען. ווערען געלעזט מיט זייער פראקטישע הלכה'דיגע אנהייבונגען. דער ספר אנטהאלט ארום אריין די רייכע און אלע מצוות און השפעות בריהות ובהשגות. וואס קומען דורך מקיים זיין די מצות פון עסן מצה חלבה. דער ספר אנטהאלט ארום צענדליגע וואונדערליכע מעשיות. וואס זיינען פארלעגען ביי די פריערדיגע פראקטים און אנטהאלט ארום זיינס סתם אירע מצות. דער ספר פארמאגט ארום דעם ק"י הלכה למשה. וואס אנטהאלט אלע וויכטיגע אקטועלע הלכות פון ווסח מים א גרינגען לשון פון הג' אבדקיש דערבערען שליט"א. הגאון המובהק פוסק דורון אבדקיש דערברייין שליט"א שרייבט אין זיין הסכמה אויף די צוויי ספרים צווישען אנדערע הסכמות:

אומק ענקי מאכטען חלום זייין לא ראת את הנשם עד היום הזה (איין אוידיש): אהרן רינדזין ווערען און דעם וועלען פון מצות'ן באקען און עפען אין נאך קיינמאל נישט געדריקט געווארען ביי דעם היינטיגען סג'ן. נאך שרייבט ער דארט אין זיין הסכמה. אז די טויזענטער הלכות. וואס הערן אראפגעבראכט אין ספר פאר'ן שפרייטען א ליכט פאר די אלע וואס טוען זיך דערנענטערן צו דער הייליגער ארבעט פון באקען מצות מצות. זיי האפען זיינען דעם ריכ' טיגען ווען: ווי אזוי זיך צו פירן ביים באקען די מצות.

צום סוף פון ספר איז געווען א קוטיב'ס אויפברענגען זיך א קלארע מיינונג ווערען אלע מעדיצינען אין אנהייבען זייען ספגונדאר אין כשרות'סות. ווי אויך א גאנץ ניי. וואס איז צוהיל' סעגענטעלע לויט די פערזענליכע באזיימטע און דאקטורירט אין סעדיצ'ן און פארזייערן איבער גאנץ אפ'לייטען.

ארויסצוקומען מיט קלאריטאט אין דער פארזייערונג'דיגער ליניע פון ערשיינען. וואס אפגעקאסט פאר'ן מחבר פעליכע יאר אהרן ערואנדע פון אמדערמיליכער איבערגעשטרענגטער ארבעט פון זעהר גרויסע איםענליכע.

עס איז בייאויאס דאס הייליגע ווארט פון הגה"ק בעל התפארת שלמה מראמסק. וואס האט געזאגט: אה יצטרע איד. וואס חיל זיין געווענערט אז ער זאל נישט קומען צו קיין באשול אין סתם. וואס ארויסגעבען אלע הלכות וואס געהערן צום סתם.

ס'איז וויכער אז דער וואס וועט לערנען די צוויי ספרים. ללמוד על מנת לשתיה. וועט נישט געשטרעוויקעלע ווערען ביים מצות'ן. זיין און ביים עסן די מצות. די תורה וועלען

מעוהש"ת

ספר

מלחמות השם

חלק ב"ו

בירור הלכה בענין הירקות הנמכרים בשוק, בארצות הברית מאיזה השגחה שהוא, בחזקת נקי מתולעים.

קול קורא'ס וזהירות נגד החרדת מיליאני תולעים ג' פעמים בכל יום לכל בתי בני ישראל החרדים בכל מקומות מושבותיהם.

מראה באצבע איך שבלעיסה אחת יכולים לעבור על 50 לאווין, ובסעודה אחת מצטרפים לעשרת אלפים לאווין.

**קול קורא'ס ומאמרים בעניני חיזוק הדת
שיצאו לאור בבתי מדרשים וישיבות ובכתבי עת**

יוצא לאור על ידי

הוצאת אמונה - ברוקלין יצ"ו - שנת תשנ"ו

בס"ד

קונטרס

וְאַנְכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ

חלק א'

תוכן הקונטרס: בירור הלכה בענין הירקות הנמכרים בשוק, בחזקת נקי מתולעים, וכל שם וחניכא דאית להו, ומאיזה השגחה שיהי'.

החדרת מיליאני תולעים ג' פעמים ביום לכל בתי בני ישראל החרדים בכל מקומות מושבותיהם, הורסת את חומת הכשרות להכשיל את בני ישראל במאכלות אסורות רח"ל, עיין בלב דוד להחיד"א, שבלעיסה אחת יכולים לעבור 50 לאווין, ובסעודה אחת מצטרפים לעשרת אלפים לאווין.

תשובות ודרשות, שיצאו בקול חוצב להבות אש:

אגה"צ רבי שלוי קרויז	אבדק"ק אודווארי
אגה"צ רבי מנשה קליין	אבדק"ק אונגוואר
אגה"צ רבי רפאל בלום	אבדק"ק קאשוי
אגה"צ רבי אפרים פישל הערשקאוויטש	דומ"ץ קלויזענבורג
אגה"צ רבי אהרן ווידער	אבדק"ק לינדז
אגה"צ רבי חיים יודא כ"ץ	אבדק"ק סערדעהעלי
אגה"צ רבי יודא טירנויער	אבדק"ק שומר שבת
אגה"צ רבי יוחנן וואזנער	דומ"ץ סקווירא - מאנטר'

יו"ל חנוכה ה'תשנ"ו לפ"ק
ברוקלין, נ.י. יצ"ו

שלום קרויז

אב"ד דק"ק אודווארי יצ"ו

כעת הרב בביהמ"ד בית ישעי'

מח"ס שר"ת דברי שלום ר"ח ושאר ספרים

בס"ד

ע"ד אשר שאל חור"ד בענין שהמציאו כאן באמעריקע שלא יצטרכו לבדוק מתולעים כל מיני ירקות אשר היו מוחזקים בתולעים כל הדורות, כמו שפינאטש, קרויט, קארפאל וכו', וכי, אם יכולין לסמוך על המצאות חדשות ולבטל הבדיקות, ויאכלו ענוים וישבעו בלי בדיקה, ועיקר ההמצאה שמדיחין היקרות הדק היטב ועי"ז מאבידים את התולעים כי המים מדיחין התולעים ודו"ק.

הנה מיד כשנולד ההיתר לבטל הבדיקה, אמרתי בדרשה לשבה"ג זה איזה שנים, דיש לבטל היתר זה. דזה גדר איסור שנתערב בהיתר, ודיברתי ג"כ עם הרב הדיין מנייטרא דלמה לו להתיר ספק איסור דאורייתא, וסיימתי בסוגיא דהבודק צריך שיבטל, דיש לבטל היתר של ה"בודק". אבל עמד בהתירו. אמנם כעת נוכחתי לדעת מכמה עדים נאמנים שבדקו הירקות של ה"בודק" ומצאו בהם תולעים. ונודעזעתי איך יהינו להכשיל אנשים יראים באכילת תולעים ללא דבר, אף שמשלמים בוודאי בעד נתינת ההכשר מ"מ איך שייך להתיר תולעים ואפילו ספק תולעים בשביל הפסד ממון. אבל אין דרכי ואין כוחי לצאת למלחמה. ועוררתי כמ"פ את הרב יצחק גליק נ"י ודחה אותי בקש. וכצחוק היה בעיניו בעוה"ר ואינו מתיירא בכלל שמא נכשלים אחינו בני ישראל באכילת תולעים ע"י ההכשר של ההתאחדות הרבנים. אמרו לי כמה רבנים, שהם חשבו שהשם "בודק" פירושו שבדקו את הירקות בידי אדם, אבל לא סתם המצאה להדיחם במים קרים. לכן עתה נתעוררתי ממנו ומשאר בעלי הוראה, ואמרתי לברר קצת דעתי העני' אולי ירחם ויבטלו ההכשר של ה"בודק".

הנה פסקינן ביר"ד סימן קפ"ט אם היתה לאשה ווסת קבוע, ושינתה ליום אחר, ואח"כ חזרה לראות בווסת הקבוע הקדום, חזרה הווסת הקבוע למקומה ויש לחוש לה, א"כ הני ירקות יש להם חזקה להיות בהם תולעים. ועשו המצאה לבטל החזקה של התולעים, ועתה כי מצאו בהם תולעים, חזרה החזקה קמייתא שיש בהם תולעים גם אחר עשיית ההמצאה, ואין לאוכלם בלי בדיקה, כמו שנתחזק מעולם לאכול רק ע"י בדיקה.

ואנכי תולעת ולא איש

ועיין בטו"ז בש"ע יו"ד סימן פ"ז גבי חלב שקדים דאפילו כשיש חשש דרבנן מ"מ צריכין להניח שם שקדים, וכתב בזה"ל "דכל מאי דאפשר לן לתקוני מתקנינן" עיי"ש, וכ"ש בנידן דידן בדבר שיש לחוש לאיסור דאורייתא ויש עצה לתקנו ע"י בדיקה כנהוג מעולם, בוודאי אין לסמוך ולהתיר בלי בדיקה, ולבטל הקרא דאל תטוש תורת אמך, וכן מצינו בהרבה מקומות שיש לתקן שלא יבוא לידי איסור דאורייתא, ועיין בשו"ת אגרות משה חו"ד סימן כ"ח במיני ירקות שהיו תמיד מוחזקין בתולעים והמציאו איזה מין ששופכין בקרקע קודם הזריעה שלא יצמיחו עם התולעים. מ"מ מסיים כיון שמה שאין בהם תולעים הוא ע"י מעשה חדשה, חשיב כאילו הוה רובא דתליא במעשה ואיתא בבכורות דף כ' שיש לחוש שמא לא נעשה המעשה כראוי. לכן יש להצריך בדיקה לכתחילה לבדוק לבטל התולעים ע"י מים וכדומה, בוודאי יש לחוש שלא עשו כראוי, ובפרט שנתגלה שיש בהם תולעים גם אחר הבדיקה, בוודאי אין לסמוך על החדשות, וכמו שאומרים העולם בשם החת"ס חד"ש אסור מן התורה. ושייך בזה לומר חכמים הזהרו בדבריכם, כי שמעתי מנשים כשרים שאומרים גם אנו יכולין להדיח הירקות הדק היטב להעביר התולעים ויכשלו גם היראים המדקדקים בכשרות שיאכלו תולעים.

ידוע שהמציאו קומפיוטע"ר לבדוק סת"ם ונתגלו הרבה חסרונות. ונתגלה כי ע"י הקומפיוטע"ר יש בדיקה יפה. מ"מ הסכימו הרבנים הגאונים שליט"א דגם צריכים בדיקה ע"י סופרים בני אדם כשרים. ולבסוף כיון שאפשר לברר ביותר מניחים לבדוק גם ע"י קומפיוטע"ר, בפרט ס"ת חדשה שלא קראו בה מעולם, שאין לו עוד חזקה שקראו בהם כמה פעמים בלי קומפיוטע"ר, ובנידון דידן ע"י ההמצאה יצאו להתיר בלי בדיקת אדם ירקות שנתחזק בהם תולעים מעולם, כדי להקל לנשים לאכול ולבשל ירקות בלי בדיקה. האיך ירבו מורי הוראה נערים לבטל דברי הרבנים הזקנים שבכל הדורות ולהמציא היתר שנתערב באיסור, ולא לחוש לחשש איסור דאורייתא שמא יש בהם תולעים, בפרט שנמצאו כמה פעמים בהם תולעים, מ"מ רוצים דוקא להשאר בהיתרם.

ידוע מה שכתב הישמח משה על הקרא זה קרבן אהרן, חביב קרבן אהרן כקרבנות הנשיאים, אף דקרבנות הנשיאים היה רק פעם אחת והדרך הוא אם מקיימים מצוה בראשיתו עושים אותה בהתלהבות ומעט מעט נתרשל, ואהרן הכהן לא נתרשל כלל תמיד רק עשה תמיד המצוה כבראשיתו. אם כן כל שכן בהני המצאות, בודאי יתרשלו יום יום כידוע, עיין בגמ' ביצה שהחמירו ביו"ט שני של גליות דשמא ישתנה וישכחו היו"ט לכן יש לקיים מנהג אבותינו

בידינו, ועיין עירובין דף י"ג תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר
השרץ בק"ן טעמים, ועי' בתוס' שם.

ונ"ל דלהכי עשה היתר בק"ן טעמים אע"פ שאינו שוה כלום, כדי
שידעו הדור האחרון דלהתיר דבר שהיה מוחזק מעולם לאיסור אף
שיש להתיר ע"י פלפול או המצאה חדשה אין לזוז ממנהג אבותינו
ואמותינו, ואמרו חז"ל ביבמות אפילו יבא אליהו לומר נגד המנהג
אין שומעין לו... ועיין בחת"ס אר"ח סימן כ"ג עלינו להוסיף גדרים
וסייגים, ועיין שיטה מקובצת ביצה ד"ל ובשלה"ק דבכל דור ודור
צריכים גדרים וכו' ולא להתיר בלי הפסד ובלי טעם תולעים ולבטל
הקרא אל תטוש תורת אמך, ומנהג היראים.

ויש להאריך בזה הרבה, אבל לענ"ד לע"ע די בזה כי אין מזרזין
אלא לזרזין. ובאתי רק לעורר, ואקוה שיבטלו ההכשר מבדיק"ה
שלא להכשיל כלל ישראל. בפרט כי ההכשר יצא בשם התאחדות
הרבנים. ולדעתי אין שום רב מההתאחדות שהתיר לאכול הדברים
הצריכין בדיקה מעולם בלי בדיקה.

ואם אינם רוצין לבטל ההכשר, אז עכ"פ יודיעו בהעתונים
דהירקות הקרויין "בודק" צריכין בדיקה, ובלי בדיקה בידי אדם אין
לאוכלם, רק כי הני ירקות בניקל לבדוק כי עשו פעולה לבער
התולעים. אבל יוכלו למצוא תולעים גם אחר הדחת המים, לכן
צריכין בדיקה קודם האכילה בביתם. וא"כ שפינאט"ש וכדומה
שחותכין לדקי דקות ואי אפשר לבדוקן, אין לקנות ולאכול.

ואם אינם רוצים רק להשאיר בהיתרם אז יטלו מהבדיקות הכתב
שכשר ע"י התאחדות הרבנים רק מי שרוצה להשכירם יכתוב רק
שמו של הרב המשכיר אבל לא יזכר עליהם שם התאחדות הרבנים.
כנלענ"ד,

יום א' לסדר "אל תונו איש את אחיו"

בס"ד

מנשה הקטן

אבדק"ק אונגוואר ור"מ דישיבת "בית שערים"
ברוקלין, נ.י.

ח"י למט-מנים ד' בשבת התשנ"ה בני"י יצו"א.

מע"כ ידידי הרה"ג ווי"ח פרי עץ הדר בנש"ק
כולו אומר כבוד כש"ת הרב... שליט"א
מגדולי התורה בכולל דישיבתנו הקדושה.

אחדשכ"ת בידידות בענין בדיקת עלי חסה ושאר ירקות
פה המוחזקים שנמצאים בהם תולעים ועכ"פ הו"ל מיעוט
המצוי שצריך בדיקה כיצד יעשה והראת לדעת שנחלקו בזה
שני רבנים הרה"ג... כתב שצריך לבדוק כל עלה ועלה ושכנגדו
חולק עליו ועשה הלכה למעשה שדי לרחוץ היטיב הירקות
באופנים שידוע לו וברחיצה זו מסיר רוב מהתולעים ונשאר רק
מיעוט שאינו מצוי שאינו צריך בדיקה עוד והמציאו לה שם
נאה שקורין לו "בודק" (ובאמת הי' להם לקראת לזה רחיצה,
או נטילה על שם נט"י, או טבילה, או זריקה שמקלחין וזורקין
המים) ומפרסמין ומוכרין ירקות כאלו בשם בדוקין בטענה
שדי להסיר ולעשות ממיעוט המצוי על מיעוט שאינו מצוי ואז
כבר מותר לאכול ודימה זה למיעוט שאינו מצוי בבהמות
וטריפות וכגון י"ח טרפות בבהמה שאף שצריך לבדוק אחר
הריאה משום דהו"ל מיעוט המצוי ואפ"ה אינו צריך לבדוק
אחר המיעוט שאינו מצוי.

ולפענ"ד מתחלה עלינו לקבוע שכ"ע מודים שחסה ושאר
יקרות פה מוחזקים בתולעים, וכיון דפשוט שהירקות
מוחזקים בתולעים הדין פשוט דצדקו דברי האומר דצריך
בדיקה כל עלה ועלה ואין לסמוך כלל על רחיצה זו מה
שקוראין בדיקה לרחיצה, דכל דבר שנתחזק באיסור צריך
בירור גמור להוציאו מחזקת איסור ולא די מה שממעט
באיסורו ומעמידו לפי דעתו על מיעוט שאינו מצוי דמי התיר

ואנכי תולעת ולא איש

ז

לאכול המיעוט שאינו מצוי, וכיון שכבר נאסר מדין מיעוט המצוי צריך להוציאו מחזקת איסור שלו וזה א"א באופן שנעשה מעשה להוציא חצי האיסור ואפי' לשליש ולרביע לא שמענו, ופשוט דירקות כחזרת ושאר ירקות מוחזקים הם בתולעים בכל מדינות.

וז"ל הערוך השלחן יו"ד פ"ד סעי' ס"ב עוד כתב (החכ"א כלל ל"ח) הירקות בכל המדינות מוחזקים בתולעים וכן ירק שקורין פעטרוסקא וקימ"ל ועשב שקורין הויפט או קאפ קרויט ושאר כל מיני ירקות מוחזקין בתולעים ואסור לאכלן בלי בדיקה, וכן מיני סאלאטין וכו' אבל ירק קרויט שמעמידין אותו בכבישה לכל החורף בהם הרבה תולעים ברוב השנים ובדקין כל עלה ועלה בפ"ע פעמים ושלש ואח"כ חותכין אותן ומעמידין לימות החורף. ואת זה נסינו וראינו שאותם העלים הבדוקים אם לא יחתכו אותם באותו היום להעמידם בכבישה במלח בכלי כנהוג אם יניחו את העלים עד למחר יתהוו בהם עוד תולעים ורוחשים ופורשים מעלה לעלה גם על המקום שמונחים שם והחיוב לברור מחדש וכן נהגתי בביתי עכ"ל.

הנה כתב להדיא דכן ההלכה דבכל מדינות הירקות מתולעים ובחזקת מתולעים וצריכין בדיקה פעמים ושלש כל עלה ועלה, ואדרבה הוסיף לפסוק שאם לא בשלו או מלחו הירקות לאתר הבדיקה והניחו ליום אחר צריכים בדיקה שנית מחדש כל עלה ועלה ולא נימא דנסמוך דודאי עוד לא הוי מיעוט המצוי, ובאמת כי דבר חדש זה דברתי עם אחד מהמייצרים את הירקות שכן הוא הטבע שאפי' היום נברר את כל התולעים אם נתזיק אותו ליום או יומים יחזרו וירכשו בו תולעים, או שיש מיני ביצים של תולעים שעדיין לא יצאו ולאחר יום יצאו לאויר העולם ולכן אפשר למצא שנית אם לא בשלו הירקות מיד.

וכן מבואר בש"ע במחבר וברמ"א יו"ד סי' פ"ד ס"ח כל מיני פירות שדרכן להתליע וכו' הלכך הבא לבשל לאחר י"ב

חודש פירות שהתליעו יתנם לתוך מים צוננים המתולעים והמנוקבים יעלו למעלה ואחר כך יתנם בקדרת מים רותחים שאם נשאר בו תולעת ימות מיד, הגי"ה ולא מהני בהם אם בדק הרוב אלא צריך לבדוק כולם דהוי מיעוט דשכיח, וכתב הש"ך ס"ק כ"ח שם וכל שמצוי אין סומכין על בדיקת הרוב ודומה לבדיקת הריאה בר"ס ל"ט שהוא מיעוט המצוי ואין סומכין המקצת על בדיקת הרוב וכ"כ הרשב"א שם עכ"ל ועיין פמ"ג.

וכן מטיח דברי המחבר להדיא שכתב פירות שהתליעו יתנם לתוך מים צוננים המתולעים והמנוקבים יעלו למעלה, ואחר כך יתנם בקדרת מים רותחים שאם נשאר בו תולעת ימות מיד, ולכאורה למה ליה להניח אחר כך בקדרת מים רותחים כיון שכבר הניחם במים צוננים וצפו למעלה המתולעים והמנוקבים א"כ כבר יצא ממיעוט המצוי שהרי לא חש אלא שאם נשאר תולעת ותולעת משמע תולעת אחת ולא כתב תולעים ולמה לן למיחש לה כלל אלא פשוט דכיון דמתחלה הי' מצוי ונתחזק בתולעים אף כשנתן במים צוננים וצפו למעלה הוציא ובידר המצוי ולא נשאר אפילו רק אחד שהוא מיעוט שאינו מצוי מ"מ לא הותרו לבשל עד שיברר ויוציא הכל ועי"ז הוסיף הרמ"א ז"ל ולא מהני אם בדק הרוב אלא צריך לבדוק כולם דהוי מיעוט דשכיח והוסיף הש"ך וכל שמצוי אין סומכין על בדיקת הרוב ומבואר דכיון דהאיסור מצוי הוא אז צריך לבדוק הכל ולא די במה ששותף את החסה ומקליש האיסור ולא נשאר אלא מיעוט שאינו מצוי אלא כיון דמעיקרא הו"ל מיעוט המצוי ונתחזק כן לא מהני להתיר ע"י שטיפת מים וכיבוס עד שיבדוק כולו והיינו כל עלה ועלה כמ"ש הרמ"א אלא צריך שיבדוק כולם וזה נראה פשוט מאד.

וקצת דמיון עוד מבדיקת חמץ שאם בדק חמץ ולא הניח פיתותי לחם ובדק או הניח ומצא כמה שהניח יצא אבל אם נאבד אחד מהפיתות צריך לחזור ולבדוק כל הבית כולו שנית או עד שימצאנו, ופשוט שאפי' חזר ובדק ומצא פיתת לחם בבדיקה שנית ומכיר שאין זה שנאבד לא די בזה אלא

חייב לבדוק עד הסוף או עד שימצא הנאבד ואפשר דכה"ג כיון שמצא בבדיקה שניי אפילו מצא הראשונה מ"מ יבדוק כל הבית שהרי נתברר שלא בדק יפה לראשונה, וגם לא מהני אם ירחץ הבית במים ולא יפטר מבדיקה בשביל זה אלא צריך לבדוק, וכיון דהבית בחזקת אינו בדוק חוזר ובודק, ויש להביא ראיה ג"כ מס"ת שמצאו בו טעות שנאבד בו המקום ונתערב עם אחרים או שתקן אות ולא יודע אם זה היא שנאבד.

ומה שרצה להביא ראיה מי"ח טריפות דהו"ל מיעוט שאינו מצוי ולא חייבו חכמים בדיקה, לא דמי כעוכלא לדנא, והמערב אלו הו"ל כמערב כלאים, חדא דלא דמי טריפות בהמה כלל לירקות דהרי טריפות בהמה מדינא סומכין ארוב דרוב בהמות כשרות הן ומה"ת השוחט בהמה אינו צריך לבדוק כלל לא הריאה ולא אחר שאר י"ח טריפות אלא דחכמים תקנו לבדוק הריאה כיון שראו שיש מיעוט המצוי שנקבה הריאה או שאר טריפות וכיון שאפשר לבדוק לא סמכו גם בזה ארוב אלא תקנו בדיקה היכא דאפשר, ולכן באמת מי שבשוגג נאבדה לו הריאה וכיוצא בו הבהמה מותרת באכילה דסומכין ארובא וליכא כאן איתחזק איסורא, אבל תולעים הנמצאים בירקות ופירות איסורא דאורייתא ועכ"פ איסורו מחמת עצמו וחייב לבדוק אחר התולעים מדינא כמו בכל היכא דאיתחזק איסור שאסור לאכלו עד שיתברר ההיתר בבירור ולא די מה שנמעט קצת ונעשה ספק מאיתחזק דכל שאיתחזק איסור חייב לבדוק עד שיצא הספק ויהי ודאי כשר.

ועוד דמה שאינו צריך בדיקה לאחר י"ח טריפות משום טירחא ובמקום טירחא לא גזרו היינו דוקא בשני איסורין נפרדין, ולא איתחזק איסורא כלל במיעוט הנ"ל, ושפיר לא הטריחו חכמים לבדוק אבל היכא דכבר תקנו לבדוק או שמדאורייתא חייב בדיקה, אינו יוצא מאיסורו עד שיבדוק לגמרי. ולמשל טריפות הריאה מצוי הוא בבהמה ולכן תקנו חז"ל לבדוק הריאה ונקיבת הטחול אינו מצוי ולא תקנו לבדוק אחר נקיבת הטחול, ועיין ירושלמי ובתוה"ב להרשב"א שער ו'.

שכתב ג' טעמים שהצריכו לבדוק הריאה אבל פשוט דבדיקת הריאה צריך לבדוק כל הריאה ולא נאמר למשל שיבדוק רוב הריאה ושוב המיעוט הו"ל מיעוט שאינו מצוי ויכשר אלא כיון שיש חיוב בדיקה על הריאה לבדוק צריך לבדוק כל הריאה וכן צריך לבדוק אחר כל הטריפות המצוים בריאה לדעת כמה שיטות.

והגם שרוב ריאות אינם נמצאות טריפות מ"מ כיון דהוי מיעוט המצוי, וכן לא נסמוך בדיר אחת שישחטו עשרים בהמות ויבדקו הריאות ויהיו י"ט כשרות ונסמוך כבר על שאר הבהמות שהם מיעוט שאינו מצוי ולא נבדוק אלא כיון שטריפות הריאות מצוי צריך בדיקה בכל ריאה וכל הריאה ולא חצי או רובה, וטריפות נקיבת קרום של מוח וכיוצא בו שאינו מצוי אין צריך בדיקה. ועיין רמ"א יו"ד סי' ל"ג וסי' ל"ט וכן כתבו האחרונים עיין פמ"ג ומשכנות יעקב ועוד במקומות שע"י סיבה הכבשים נמצאים תולעים במעיהם שחייבים לבדוק הכבשים ולא לסמוך על רוב.

וכבר ראיתי לרבינו הגדול כ"ק מו"ז בבית שערים יו"ד סי' קל"ה לישב שיטת רבותיו של רש"י שהיו מטריפין בנאבדה הריאה ורש"י הקשה אתמול אכלנו מחלבה ועכשיו וכו', ות"י מרן ז"ל לפי ג' טעמי הרשב"א לבדוק הריאה דאף רבותיו ז"ל מודים דאף שהוא מיעוט המצוי אזלין בתר רובא בחיים של בהמה רק דבאמת היה ראוי לבדוק אחר כל ח"י טריפות דכל היכא דאיכא לברורי מבררין אלא שהוא טירחא גדולה והוי כליכא לברורי, אמנם באבר אחד דליכא טירחא ואיכא לברורי שפיר אמרו חכמים לבדוק הריאה ולברר אלא דאם אין סברא לחלק בין ריאה לשאר אברים יהיו דברי חכמים כחוכא לבדוק הריאה ולא יבדוק שאר אברים ועיין מג"א סי' תרפ"ח בשם מהרמ"פ ובפמ"ג בפתיחה לסי' ל"ט, אבל כיון שיש ג' טעמים לחלק בין ריאה לשאר אברים שוב אמרינן בריאה כיון דאיכא לברורי מבררין, ולפ"ז לא קשה קושית רש"י אתמול אכלנו מחלבה וכו' שהרי כתב הש"ך בסי' י"ח סקכ"ה לחלק בהא

דנאבד הסכין לאחר שחיטה נמצא פגום דכשר ובין לא נאבד ומצא פגום לאחר שחיטה דשם כיון שנאבד כבר יצא בחזקת היתר לכן מוקמינן ליה בחזקה דהתירא ואמרינן דלמא שבר בו עצמות אח"כ ולא אדעתיה משא"כ בסכין שלפנינו וצריך בדיקה לא יצא מעולם בחזקת היתר לכן דוקא אם ידעינן בודאי שנפל על חודו ע"ש קרקע קשה כשר אבל מספק אין תולין לומר שנפל על חודו ע"ש וא"כ לק"מ דאתמול (בחי' הבהמה) שלא הי' אפשר לברורי לכן אכלנו מחלבה דהיכא דליכא לברורי סמכינן ארוב אבל היום ששחטה ואפשר לברורי חל עליו לברר וכיון שלא בירר מחמרינן לאסור אף בנאבדה הריאה שהרי הי' מוטל עליו החיוב לברר מיד בפתיחת הבהמה שלא להעלים עין מן האיסור וכטעם ג' של הרשב"א משא"כ בסכין שלא הי' יכול לידע מיד עד שיבדוק ויכון שנאבד קודם בדיקה יצא בהיתר ע"כ ע"ש.

ולדידן מיהו מבואר מה שלפנינו דודאי שאם הי' לנו מין חסה וירקות שאינו מצוי בו תולעים כלל סמכינן לאכול בלי בדיקה ואף שאפשר ברחוק מאד נמצא בו תולעת הו"ל כמיעוט שאינו מצוי אבל כיון דהאי חסא שמדברין מהם ומהמונס וכ"ע מודי שנמצאים בו תולעים וכיון שנתחזק במצוי בו תולעים לא די בשטיפת מים וכיוצא בו למעט המצוי ולהעמידו על שאינו מצוי דכיון שכבר איתחזק בחזקת איסור מכח מצוי אז כבר צריך בדיקה להוציאו מחזקתו ולא מהני מה שממעט התולעים ממצוי למיעוט שאינו מצוי, אלא צריך בדיקה עד שידע ודאי שאין בו תולעים. וראוי עוד לחי' זה מדברי המג"א א"ח סי' תל"ז סק"ד שכתב דהא דאמרינן היכא דאיכא לברורי מבררינן היינו דוקא אם הי' לו פעם אחד חזקת איסור ובא להוציאו מחזקתו ע"י חזקה או רוב אז צריך בירור גמור אבל בחי' טריפות שלא הי' לו חזקת איסור א"צ לברר ולכן לא בדקינן ע"ש ועיין ב"ש א"ח סי' קל"ה שם ד"ה אך נראה, הכי"נ כיון שנתחזק איסורא במיעוט המצוי שוב צריך בדיקה ולברר

והיינו בירור גמור מכל עלה ועלה ולא די במה שמכבס במים או כיוצא בזה כנלפענ"ד.

וכל זה כתבתי לפי דעתם דכיבוס במים מהני אפילו בשרצים חיים, אמנם לפענ"ד בעצם דין כיבוס במים לא מהני לתולעים שהם אחוזים בירקות או בחסה וכיוצא בו שאדרבה הבע"ח מחזיק עצמו ולפעמים אף השרץ היא נאכל בפנים הירקות ולכן צריך דוקא בדיקה בעין ולכל עלה ועלה. וכן ראיתי שוב בח"ס סי' ע"ז הובאו דבריו בפת"ש הל' תולעים הנ"ל שכתב דרחיצה במים לא הוי תיקון גמור ולא מועיל רק במילווען מתים להסיר אותם היכי דא"א לבדוק אבל במילווען חיים צריך להטריח ולבדוק וכמ"ש וז"ל אע"פ שאין זה תקון גמור (כלומר מש"כ אך ירחצו היטיב לתקן מה דאפשר היכא שכבר מת הרחש לאחר ששה חדשים) דא"כ אפי' במילווען חיים נמי טורח בדיקה למה ירחצו במים אע"כ אין זה תקון בטוח וכו' ע"ש הנה כתב להדיא דבמילווען חיים לא סגי רחיצה אלא בעי טורח בדיקה וטורח בדיקה היינו כל עלה ועלה ופשוט.

ואדרבה אומר אני דכיון דהחסה נחתכת קודם הרחיצה הנ"ל א"כ אין לו עוד תקנה כיון שנחתך לחתיכות קטנות וא"א שוב לבדקו והרחיצה לפענ"ד שלא מהני כלום בענין בדיקה וח"ו להקל באיסורי דאורייתא שכל כך החמירו רבותינו שאפילו הרבה פוסקים לא סמכו על בדיקת נשים כידוע שיטת המהרש"ל ביו"ד ועוד פוסקים און נסמוך על איזה שחור שזורק המים ורוחץ החתיכות יחד וטובל השרצים במים חס מלסמוך על זה ולקראתו בדוק והסומך על זה הרי זה אוכל ומאכיל טריפות שקצים ורמשים ח"ו.

שוב מצאתי שגם בשו"ת איגרות משה יו"ד סי' כ"ח בירקות מוחזקים בתולעים לא מהני מה ששופכין בקרקע שלא יצמיחו תולעין כיון שהוא דבר התלוי במעשה שמא לא עשו המעשה כראוי (כבבכורות דף כ') ואין לסמוך על בדיקות כאלו

כ"ש שאיו לסמוך שע"י שטיפת התולעים ורחיצתם במים ואין אחד רואה אם נפלו או לא נפלו ואו שנתרחצו ממקום אחד והלכו למקום אחר שהרי החסה שם כמו שהם חותכין הוא בלי בדיקה שיצאו התולעים אין זה דין בדיקה כלל וחיוב על האוכלם לבדקן כראוי עלה ועלה כמו שראינו מימות עולם ושנות דור דור כנלפענ"ד.

והרבה יש להתאונן ולהצטער על שנעשה כעת זלזול באיסורים וספק איסורי דאורייתא שהתורה החמירה בה יותר מודאי וכבר אמרו חז"ל דעל ספק עבירה חמור יותר וצריך תשובה יותר מודאי שהרי חטאת בת דנקא ואשם בשתי סלעים, ועיין רבינו יונה באיגרת התשובה (אות ק) זה כלל גדול בתורה כל דבר שאינך יודע אם הוא מותר או אסור, הרי זה אסור עליך עד שתשאל לחכם ויאמר לך שהוא מותר, ועיין ברכות ל"ה ע"א אסור לו לאדם ליהנות מעוה"ז בלא ברכה אמר רבא מאי תקנתיה ילך אצל חכם מעיקרא וילמדנו ברכות כדי שלא יבא לידי מעילה, ועיין פתשגן הכתב שם.

וגדולה מזו אמרו ז"ל (חולין דף נ"ג) וברמב"ם פי"א מהל' שחיטה ה"ב וגם נתבאר בהל' מאכלות אסורות דכל ספק טריפה אפי' טריפה שנולד ספק טריפות שאפשר להתברר שימתין כ"ד שעות או כיוצא בו לא זאת שאסור לאכול אלא אפי' למכור לנכרי בתוך זמן זה אסור שמא ימכרנה לישראל ועכשיו נהפוף ודור תהפיכות המה שמעולם טוענים עד שלא נתבאר האיסור הוא היתר וכל ספיקות עושים ומספקין ומתחילה עושה ספק דאורייתא וממילא הו"ל אח"כ הפסד מרובה והו"ל עוד ספק והו"ל ס"ס וממילא נעשה מהספק דאורייתא איסור דרבנן ואח"כ מאיסור דרבנן עושין ספד"א והפסד מרובה והרי היתר גמור ויאכלו ענוים וישבעו מירוקות מלא תולעין וכיוצא בו אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר, ולכן הני ירקות לא זאת שאסור לאכול ירקות אלו עד שיבדוק אלא אפי' למכור לנכרי אסור שמא ימכרם לישראל מלבד שאם יסירו הכתב הכשר, ובזה הנני ידידו דושכ"ת בלב ונפש, מנשה הקטן

בס"ד

מנשה הקטן

אבדק"ק אונגוואר ור"מ דישיבת "בית שערים"

ברוקלין, נ.י.

כ"ד למט-מנים התשנ"ה בני"י יצו"א

רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אבינו

שבשמים וכו'

ה"ה כש"ת הרב . . . שליט"א

לייקווד נ"ז

אחדשכ"ת יסלח לי על שלא אוכל לתוארו כי חזיתא דמר לא ידענא ויקבל כל הכבוד הראוי לו. בקשר להשיחה טעלפאנית אשר צלצל אלי בענין בדיקת עלה חזרת שהם מוחזקים במיעוט המצוי בתולעים ועיין בערה"ש יו"ד סי' פ"ד דכל הסאללאט וחסה וחזרת בחזקת מתולעים הם, בכלל מדינות, וז"ל הערוך השלחן יו"ד סי' פ"ד סעי' ס"ב עוד כתב (החכ"א כלל ל"ח) הירקות בכל המדינות מוחזקים בתולעים וכן ירק שקורין פעטרוסקא וקימ"ל ועשב שקורין הויפט או קאפ קרויט ושאר כל מיני ירקות מוחזקין בתולעים ואסור לאכלן בלי בדיקה, וכן מיני סאלאטין וכו' אבל ירק קרויט שמעמידין אותו בכבישה לכל החורף בהם הרבה תולעים ברוב השנים ובודקין כל עלה ועלה בפ"ע פעמים ושלוש ואח"כ חותכין אותן ומעמידין לימות החורף.

ואת זה נסינו וראינו שאותם העלים הבדוקים אם לא יחתכו אותם באותו היום להעמידם בכבישה במלח בכלי כנהוג אם יניחו את העלים עד למחר יתהוו בהם עוד תולעים ורוחשים ופורשים מעלה לעלה גם על המקום שמונחים שם והחיוב לברור מחדש וכן נהגתי בביתי עכ"ל. הנה כתב להדיא דכן ההלכה דבכל מדינות הירקות מתולעים ובחזקת מתולעים וצריכין בדיקה פעמים ושלוש כל עלה ועלה, גם הוסיף לפסוק שאם לא בשלו או מלחו הירקות לאחר הבדיקה והניחו ליום

אחר צריכים בדיקה שנית מחדש כל עלה ועלה ולא נימא דנסמוך דודאי עוד לא הוי מיעוט המצוי.

ומעכ"ת רצה לומר דסגי לבדוק עד שיוסר המצוי לאינו מצוי ואז מותר אפילו לכתחילה ושכנגדו חלק עליו ומעכ"ת הביא רא"י משאר י"ח טריפות דאפילו לכתחילה לא בעי בדיקה והגם שהריאה צריכה בדיקה, וגם יצא בכחה דהתירה בכבוס ורחיצה על ידי מים לשם בדיקה.

ולפענ"ד דתרי עניני נינהו וכמ"ש לו על הטעלי די"ח טריפות מעולם לא הוחזקה בבהמה זו ולא נכנסה בספק ולכן לא בעינן בדיקה אבל חזרת שנכנסה בחזקת טריפה מכח מיעוט המצוי לא יצא מידי חזקתו רק על ידי בדיקת כל העלים עלה עלה לבד ולהוציא את כל האיסור לפי ראות עיני בשר ודם. (והגם כי כבר כתבתי בזה תשובה לתלמידי היקר ואשלח לו צילום מזה) והנני לברר יותר בשו"ת הרשב"א ח"א סי' קי"ג שאלת באשה שבדקה ירקות ומצאת בהן תולעים ואחר ששלקן מצאה עוד בהן שלשה תולעים ויש מי שמתיר את הכל בבדיקה כיון שהשאר בטל בששים וכו', תשובה רואה אני בזה לאיסור וכן אנו מורים בכל יום ולא מן הטעם שאמרת שאין אני רואה בזה ענין תרי זימני וכו' אלא עקר הענין שכל שנמצאו תולעים מרובים בקדרה בין בפעם אחת בין בהרבה פעמים צריכים בדיקה יפה שהרי הוחזקו הירקות אלו בתולעים וכל שהוחזק צריך בדיקה לצאת מאותה החזקה וכשהן חייב יש להן בדיקה יפה אבל במבושלין ומבולבלין אי אפשר לבדקן ולפיקן אסורין שצריכין הן בדיקה ואין להם. עוד אמרת מנין לנו מן ההלכה שצריכין לבדוק הירקות, דעת שזו הלכה רווחת בישראל ומפורש בגמ' שכל דבר שהרחש מצוי בו אסור לאכלו ולשתותו עד שיבדוק וכדאמר שמואל הני תמרי דכדא בתר תריסר ירחי שתא שרו דאלמלא תוך תריסר ירחי אסירי בלא בדיקה מפני שמין התמרין מוחזקין ומצויין להתלע ע"ש.

למדנו מדברי הרשב"א שני דברים חדא דכל דבר שהוחזק בתלעים מכח שמצוי להתליע הרי הוא אסור לאכול עד שיבדוק וכל שהוחזק צריך בדיקה לצאת מאותה חזקה, והרי ברור מילל רבינו הרשב"א ז"ל לחלק בין דבר שהוחזק בתולעים ושנמצאו שם תולעים ובין דבר שלא הוחזק באיסור וכל דבר שהוחזק כבר באיסור אינו יוצא מידי איסורו לעולם עד שיבדוק שלא נמצא שם האיסור אם אפשר ואם א"א עוד לבדוק נאסר המאכל וחייב לזרקו או למכרו לעכו"ם מעט מעט שלא יכשל ישראל, ולכן פשוט החילוק בין י"ח טריפות שמעולם לא הוחזקה בהמה זו בחזקת איסור מיי"ח טריפות לא חייבו חז"ל לבדוק אפי' לכתחילה מחמת טירחא יתירה אבל היכא דהוחזק במציאות ואפילו מיעוט המצוי אינו נותר רק אם יבדקנו לגמרי ולא למחצה ולשליש ולרביע.

והשנית) גדולה מזו דאפילו היכא דכבר בדק כראוי ע"פ התורה אלא שלאחר הבדיקה מצא עוד במאכל ג' תולעים הגם שכבר לאחר הבדיקה לכ"ע הו"ל מיעוט שאינו מצוי ואפי' מיעוטא דמיעוטא שהרי בדק כבר והוציא מה שמצוי ואם לא מצא עוד מותר לאכול לכתחילה מ"מ אסור לאכול עד שיבדוק שנית כל הירקות ואם אינו יכול לבדוק כגון ששלקן הרי המאכל אסור ואינו בטל בששים וחייב לשפכו ולאחר השלקתן א"א עוד לבדקו.

ועוד בו שלישיה) השמיענו הרשב"א ז"ל דירקות דוקא כשהן חיין ושלמים יש להן בדיקה יפה אבל במבושלים ומבולבלין אי אפשר לבדקן ולפיכך הם אסורין שצריכין בדיקה ואין להם, ולפ"ז הירקות שחותכין אותן לחתיכות קטנות (שרעדאן בלע"ז) ורוחצים אותן לאחר החיתוך במים רבים, לא די שאסורין בלי בדיקה שהרי נתחזקו בחזקת מתולעים אלא אפילו אין להם בדיקה שוב כיון שמבולבלין ואין בדיקה מהני להם ואף שהרשב"א כתב מבושלים מ"מ אם עשה כן לירקות חיין ובלבן ג"כ א"א לבדוק ונאסרו וחייב לזרוקן ואם נתבשלו במאכל חייב לשופכן עם המאכל.

ולפענ"ד מי שלקח ירקות אלו ונתברר לו שצריך לבדוק וא"א לו לבדוק אז חייבין להחזיר לו הכסף שמכרו לו דבר איסור שצריך לזרקו, ולא מיבעיא אם עדיין לא אכלם דיכול לחזור המאכל כמבואר בח"מ סי' רל"ד ס"ד שאין בהם דין מכירה כלל, אלא אפילו כבר אכל חייבין להחזיר לו הכסף שהרי אכל איסורים ושרצים איסורי דאורייתא הם ונפשו של ישראל חותה מאיסורין ואינו נהנה כמבואר בח"מ סי' רל"ד וי"ל קצת דעכ"פ ספיקא דאורייתא הוי.

ומה שיצא להתיר שע"י רחיצת המים מוציא מידי תולעת באמת כי לפענ"ד אדרבה הרי כבר הבאתי בתש"ו שני שמרן הח"ס כתב דרחיצת מים לא מהני, וכעת ראיתי בשו"ת חינוך בית יהודה סי' נ"ו בדין תולעין הנקראים מילבן אם יש תקנה ברחיצה או לא, ויש שאמרו שבקצת מקומות התירו ברחיצה ואח"כ אוכלין הפירות, והשיב הגאון ז"ל תשובה אין ספק שעדות שקר מעידים, החוש מעיד כי לא יוכל נקיון ולשוא צריך צורף כי תרבה נתר ובורת א"א להסירם, וכו' שהחוש הראות נלאה להביטם כי אם בטורח גדול ונגד השמש ואין להם תקנה אלא למכור לנכרים מעט מעט וכו', ודינו כשחט עז שיצא דם דאסור למכור חי לעכו"ם וכן ספק דרוסה וכו' כן הוא בכנימי הגע עצמך אם נמצא מילבן ואח"כ לא ימצאו עוד וכי שרי'.

ומ"ש מעכ"ת שאינו מפורש כ"כ בפוסקים ובש"ס תמה אני והרי הוא מפורש בתורה ד' וה' לאוין שרץ השורץ על הארץ ואם שייך רחיצה לטהרם יפול איסור זה בבירא כי מה לי חטין או שעורים או קטניות או פירות, וגם החוש יעיד שמפני קטנותן נדבקין בפירות ואינן נרגשין ברחיצה, ואין תועלת בו, ואם היה באפשרות ללקוט ולברר המילבן מן הפירות הרי הוא כיוצא בו דיפול האיסור זה בבירא אלא עכ"ח הוא דבר שא"א כי מי הוא זה שימלא לבו לבדוק כל גרעין וגרעין של שעורים לאחר הרחיצה ולראות שאין בו מילבין דבוקה שם.

ומעלתו רוצה לעמוד על הנסיון והוא כנמנע, ומפני כך נפל בטעות וכו' ולפי דבריו נצחק על הפוסקים שאבדו ממון של ישראל לאסור פירות שיש בו מילבין הלא יש היתק ברותחין וכו' ולא התירו רותחין אלא שמא יש בקטניות תולעת שלא רחשו עדיין ישימו ברותחין וימות התולעת בלי רחישה משא"כ בתולע שכבר ריחש כמו המילבן אינו מועיל רותחין ולא רחיצה והדברים מבוארים בסי' פ"ד ס"ח. ובסופו סיים וז"ל אמר הצעיר חנוך מש"כ לעיל שהעידו שביש מקומות התירו לרחוץ הפירות ותבואה שיש בהן מילבין, אמת אגיד שחקרתי באותן מקומות להרבנים ההם ואמרו שכך התירו בקיץ שחוששין שמה יתליע השעורים ופירות במלבין התייעצו לרחוץ אותם ולייבשם אח"כ ועי"ז לא יבאו בקל למילבן בהם אבל לאחר שנודע שיש בהם מילבן לא התירו כלל ומודים שאסור ע"כ.

מבואר דרחיצה לא מהני כלל לענין בדיקה וכן הבאתי בשם מרן הח"ס וכן האמת בלי פקפוק ולכן לפענ"ד אין עצה רק לבדוק כל עלה ועלה אפילו לאחר הרחיצה וכיון שנחתך הירק אין לו בדיקה ואסור לאכלו וכמ"ש הפוסקים הנ"ל ועיין גם בתשובה שכתבתי בזה. והגם שיש להאריך בדבר אמנם לאו בעל מלאכה אחת אני ומעולם אני אומר השומע ישמע בפעם ראשון ומי שאינו רוצה לשמוע באמת כי לא לו נתכוונתי ולכן אין לי להתפלפל בדברים יותר וכוונתי בעזה"י להציל בני"י ממכשול אותם השומעים אלי ואין לי ח"ו שום נגיעות בזה.

אלו דברי ידידו בלתי מכירו מוקירו כערכו בלב ונפש,

□ מנשה הקטן

בס"ד

וויכטיגע אינפארמאציע וועגן "בודק" גרינצייג

לכבוד די חשוב'ע מאמעס שיחיו!

מיר, עטליכע פרויען וועלכע זענען אנטוישט און דערשיטערט פון וואס מיר האבן אליין בייגעוואוינט, פילן פאר א פליכט מיטצוטיילן אונזער איבערלעבעניש פאר אנדערע אפצוהאלטן פרעמדע פון געשטרויכלט ווערן.

מיר זענען נתחנך געווארן אז די אלע בלעטערדיגע גרינצייג, ווי קרויט, לעטעס, נוצט מען נישט אָן בודק זיין זייער שטאַט און פאַרזיכטיג. אנדערע גרינצייג ווי שפינאט (ספינעט"ש) בראקעלי, קאלי פלאוע"ד, א. א. וו. האט מען זיך בכלל נישט געטרויט צו נוצן. טייל קרויט אויך נישט, ווייל מען קען עס כמעט נישט קלויבן. און אפילו פאר געזונטהייט האט מען עס נישט גענוצט.

לעצטנס איז אויפגעקומען "בודק", וועלכע הייסט ריין פון ווערים. עס איז איבעריג צו זאגן די פרייד וואס האט ארומגענומען אונז מיט אונזערע קרובים און שכנים, אז יעצט וועט מען קענען עסן אלע מינים געזונטע גרינצייג אן שום חשש פון ווערים.

הונדערטער משפחות וואס מיינט טויזענטער נפשות וועלכע האבן זיך אפגעהאלטן שוין פון דורות פון די אלע גרינסן, זענען אויפגעראכטן געווארן. מען האט זיך גענומען דערצו פון די

פרומסטע שטיבער ביז צום פשוט'ן בעל הבית, און צווישן זיי זענען מיר אויך געווען.

מיר אלע זענען געווען זיכער אז דאָס איז אַ סיסטעם פון דורכקוקן מיט פארגעשריטענע שפאקטיוון בלעטל נאך בלעטל. נאך בעסער ווי מען קען אליין. דער נאמען בודק מיטן בילד פונעם פארגרעסער-גלאז האט אויף יעדן איבערגעלאזט דעם איינדרוק.

צו אונזער באדויערן האבן מיר געהאט א מיאוס'ן ביטערן דורכפאל. מיר האבן געפונען ווערים מיט אנדערע שרצים און בריוח קריכן אויף די בלעטער פון קרויט און לעטעס, און אויך אויף די ספינאט'ש און בראקל'י א.א.וו.

מיר קענען מיט ווערטער נישט שילדערן אונזער אנטווישונג (דיסאפאינטמענ'ט) ווען מיר האבן זיך דערוואוסט אז צוביסלעך קומען ארויס אלץ מער און מער מענטשן מיט די זעלבע איבערצייגונג ווי אונז, ברענגענדיג צום אויספיר אז דאס איז נישט קיין צופאל, נאר א נארמאלע זאך.

נאך פארשידענע חקירות ודרישות דערוויסן מיר זיך אז מען הייבט נישט אן בודק זיין. עס איז בלויז א סיסטעם פון שווענקען און שפריצן וואסער. קוקט גוט אויף דעם סימבאל פון "בודק" דא אויבן, וועט איר זען ווי אזוי עס לייענט זיך אויף דער ענגלישער שפראך, אז עס איז בלויז געוואשן און גערייניקט געווארן און גארנישט מער. ביטע באטראכט עס פארזיכטיג.

מיט אויגן פול מיט טרערן און טיפן הארץ ווייטאג גיסן מיר אויס אונזער פארביטערונג אויף דעם שטיקל פאפיר.

מיר, מאמעס פון אידישע נפשות, דאס מיליטער פון רבש"ע, וועלכע פילן די גרויסע אחריות פון מטמם זיין, פארשטאפן דאס הארץ פון קליינע נשמה'לעך. מיר ארבעטן און הארעווען ביטער שווער צו געבן און פיטערן נאר 100 פראצענט כשר. פאר קיין שום געלט וואָלטן מיר נישט געגעבן אומגעקליבענע גרינסן אונזערע טייערע קינדער. ווי אזוי האט מען אונז אזוי מיאוס אפגענארט און צוגעפירט אויך אנדערע טויזנטער נפשות זיך

מטמסם צו זיין מיט ווערים און אנדערע שרצים, וועלכע זענען פארבונדן מיט מערערע לאוין.

איר קענט זיך נישט פארשטעלן מיט וויפיל מסירות-נפש דאס איז אנגעקומען אלע יארן אין דער צייט וואס די נוטרישעניסט פראפאגאנדירן די געוואלדיגע מעלה פון גרינע בלעטער, אז געזונטערס איז נישטא, מיט די וויטאמינען און מינעראלן מיט וואס זיי זענען בארייכערט. פונדעסטוועגן האבן מיר זיך נישט געטרויט אנצורירן, געדענקענדיג גוט וואס די חז"ל זאגן אז עס פארשטאפט דאס אידיש הארץ און פלאנצט איין בייזע מדות מיט אכזריות און כח הטומאה סיי אין הארץ און סיי אין מוח, לעבענדיג מיט בטחון, אז בזכות זה וועט הש"ת העלפן און די קינדער וועלן אויפוואקסן ערליכע אידען.

און דא פלוצלונג אזוי ביטער אריינצופאלן דורך הוילע פראפאגאנדע. וויפיל טרערן, הארצווייטאג, שלאפלאזע נעכט און צעבראכנקייט דאס האט אפגעקאסט אונז און די אלע מאמעס מיט וועמען מיר האבן גערעדט, איז שווער אפצומאלן. אפשר איז דאס אן עונש מן השמים פארן פארלאזן זיך אויף רעקלאמען און פראפאגאנדע אן חקירות ודרישות ביי אזעלכע ערנסטע ענינים.

לויט די אָנווייזונגען פון רבנים שליט"א פֿאַר וועמען מיר האָבן געוויזן די ווערים, זענען מיר באַאויפטראַגט געוואָרן דאָס מפרסם צו זיין, און זאָלן אַלע וועלכע האָבן מדקדק געווען אַלע יאָרן זיך ווייטער אויך אָפהאַלטן און נישט נכשל ווערן.

מיר בעטן יעדען וואס באקומט דעם בריוו זאל עס מפרסם זיין צווישן זיינע נאענטע און באקאנטע. דורכדעם וועט מען מציל זיין אידישע קינדער פון מכשולות, און מקבל זיין די תורה מיט ריינע הערצער און נשמות.

די פאלגענדע רבנים האבן שוין געזען דעם פראבלעם פון די ווערים, און זיי ראטן נישט צו עסן: הגה"צ מאונגוואר, הגה"צ מאדווארי, הגה"צ מקאשוי.

אויך אין קונטרס אויף פסח תשנ"ה פון הרב בלומענקראנץ שליט"א שרייבט ער, אז "בודק" איז נישט ריין פון ווערים.